73-144. H: 76, 102, 105, 120.

Jubileumi szám, 120 oldal. Ara 30 fillér.

DEBRECZEN

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA: DEBRECEN, JÓZSEF KIRÁLYI HERCEG-UTCA 1. TELEFONSZÁMOK: 27—89. SZ. (SZERKESZTŐSÉG). 27—88. SZ. (KIADÓHIVATAL ÉS KÖNYVNYOMDA).

KELETMAGYARORSZÁGI NAPLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: HAVONTA 2.40 P. NEGYEDÉVRE 7 P. FÉLÉVRE 14 P. ÉVENTE 26 PENGŐ. KÜLFÖLDRE: A FENTI DIJAK KÉTSZERESE. EGYES SZÁM 10 FILLÉR. VASÁRNAP 20 FILLÉR.

XI. ÉVFOLYAM, 73. SZÁM. DEBRECEN, 1934 ÁPRILIS 1., VASÁRNAP. ÁRA: 30. FILLÉR.

144.

A felépitett templom

Irta: dr Baltazár Dezső püspök

A.M.N. MÚZEUM HIRLAPOSZTÁLYA

Jézus tudta, hogy halállal fenyegetik az életét. Az ellenségei is tudták, hogy mely oldalon támadjanak megsemmisítés lehetőségével reá. Jézus magát életnek jelentette ki. Nem csak abban az értelemben, hogy neki élete van itt ebben a jelenvaló világban és nem is úgy, hogy ilyen életet képes biztosítani azoknak, akik bennehisznek, hanem abban az értelemben, hogy Ő örökélet és hogy »**aki őbenne hisz, ha meghal is éi az**«. Az állítások között amik elhangzottak ezen a világon, a legmerészebb, legcsudálatosabb az az állítás, amelyik a halál feletti győzelmet foglalja magában. A halál olyan rettentően végérvényesnek látszik, olyan kérlelhetetlenül záró fekete pont, hogy a hâta mögé nem mer derítő sugárt küldeni a remény. »Meghalt.« Ez a kijelentés olyan végnek látszik, ami után nincsen életkövetkezés. A legnagyobb átka bünciért ez a reménytelenség volt az embernek. Aki a reménytelenségnek ezt a testbelélekbe belevágó láncát le tudja venni a félelem rabgondolatáról, az csakugyan »megváltó«, csakugyan »szabadító«.

Jézus küldetése ez a szabadítás volt. Ellenségei ezt az életprogrammot akarták derékbatörni azzal, hogy megölik s a halál fekete diadalát kikiáltják összeomlott porsátora fölött. Jézus **előre megjósolta** vereségüket. Megmondta félreértést kizáró egyszerű, világos szavakkal is, hogy feltámad. Megmondta ragyogó képhasonlatával is: **»rontsátok le a templomot s én harmadnapra felépítem azt«**. És úgy is történt. Aki másoknak romolhatatlan életet igért, annak először a maga példáján kellett megmutatni igazát. Feltámadott testben, felépítette a templomot s aztán felszállt vele az örökkévalóságba.

Nem pusztán szónoki figuraképpen használta Jézus a templom szót a testre, az élővalóságra. Az erények tisztaságában fehérlő testeket, a Szent Lélekkel gazdag életteljességet méltán tartotta templomnak. A templom is **Istennek szentelt sátor. Ilyen az ember porsátora is, ha benne többé nem az ó-ember él, hanem él benne Jézus Szent Lélekkel egyezségben.**

A lerontott templom romjaiból felépített templom szabadság helye. Benne — ha csakugyan templom — az Istennek lelke él. Ahol pedig az »**Urnak lelke, ott a szabadság**«. Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember, ha minden máskor elfelejtené is: husvétkor az élő Isten igazságának a szív közepébe éles törként behatoló jelentőségével érezze meg, hogy »**szabadságra van teremtve**« szabadságra van elhiva. A legnagyobb szabadítás az élet győzelme volt a halál felett. A legsugárzóbb szabadság a feltört koporsó és nyitott sír. A szabadság világprogramjának győzelmi hymnusza az angyal méltatlankodó kérdése: »**mit keresitek a holtak közt az élőt?**«

Az Isten számára felépített templomban nem lakozhatik szolgaság. Mert a szolgaság megszentségtelenít minden templomot; mert a szolgaság istenkáromlás. A szolgaság vagy a magunk kezéből kivesztegetése, vagy a mások kezéből kiragadása annak az ajándéknak amellyel Isten a maga képét és hasonlatosságát adta reánk. Az Isten lényegében alkotó vonás a szabadság. Ezzel az isteni tulajdonsággal felruházva tette az embert különbbé az állatoknál. Ezzel tette felelőssé cselekedeteiért; ezzel tette lehetővé, hogy közvetlenül járuljon Isten színe elé. Az ember számadásában a jutalom és büntetés szabadság törvénye alapján indokolt.

Aki az emberben, az ember egyéni életében, közszolgálatában, a társadalomban, az államban megköti és megöli a szabadság lelkét, az az Isten ellen emelte fel szentségtörő kezét s azt megítéli, megveri az Isten, hogy valamiképen ne láttassék Ő ellene sikeresen tusakodni. A szabadság lelkének megoltása az élet szentsége elleni merénylet s a Heródesek akármilyen farizeizmus szövevényével veszik magukat körül, véres kezük átka megtetszik az elnyomorodott életen.

A világ mostani élete egy nagy lerontott templom, amelynek romjain az »uj igazságok« mámora tombol. Emez igazságok Ákánjai trónra ülnek s imádtatják magukat a »nem embernek szava ez« heródesi dicsőítésekkel. Az örök igazságok kincsesháza azonban megmarad a fellegek fölött. A kincsesházban örök fénnyel ragyog a legmélyebb tüzü diadém: a szabadság lelke, a szabadság törvénye, az isteni lényeg alkatrésze, az emberi méltóság tartalma, minden szépnek, jónak, tökéletesnek igérete s jövő valósága. A fellegek feletti kincsesház vetülete itt a földön a felépített templom, amelynek építésével nem hiába fáradozunk mi, az építők; mert velünk együtt »az Ur építi a házat«.

A „Debreczen" jubileumára

Irta: gróf Bethlen István

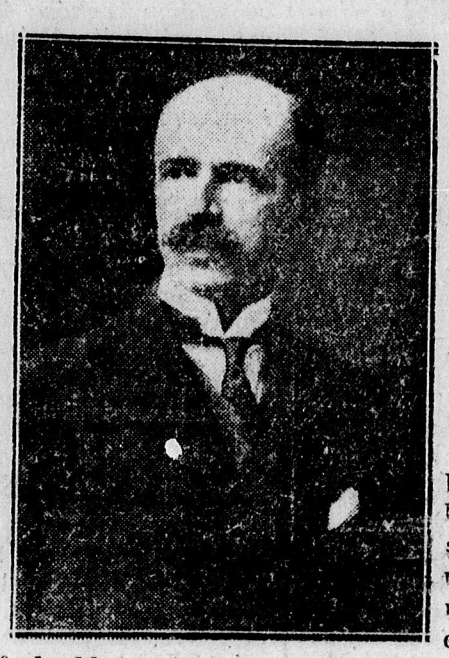

Üdvözlöm a »Debreczen«-t fennállásának tizedik évfordulóján. Ez jelentősállomása nemcsak az ujságnak, és azoknak, akik hasábjain egy konstruktiv politika eszméit szolgálták, hanem Debrecen város és a Tiszántul közönségének is, mert hiszen a jubiláló sajtóorgánum a legszorosabb összeköttetésben állott ennek a szép magyar földdarabnak a lelkiségével, érdekeivel, vágyaival és törekvéseivel, azzal az egész közéleti történéssel, amely az elmult tiz esztendő alatt itt lezajlott.

A vidéki sajtó jelentőségét és különleges hivatását abban látom, hogy benső kapcsolatot tud teremteni olvasóközönségével, s igy a belőle kisugárzó hatás is maradandóbb, dúsabb eredményeket termelő. A »Debreczen« fennállásának tiz esztendeje alatt soha egy pillanatra sem feledkezett meg arról, hogy a nemzeti gondolat szolgálatába állitsa minden erejét, emellett azonban gondja volt arra is, hogy szószólója, lelkiismeretes ügyvédje legyen azoknak a különös érdekeknek is, amelyek Debrecen városa és a Tiszántul szempontjából a legfontosabbak. Nehéz viszonyok között olyan magaslatra tudott emelkedni, amely előkelő helyet biztosit számára a vidéki napilapok sorában, s meg vagyok győződve róla, hogy életének elkövetkezendő évtizedei tekintélyét és olvasóinak számát csak gyarapitani fogják.

10916

Igmándi a világ legjobb keserüvize!

Hosszú élet egyik titka: legyen jó étvágya. Ha pedig ez hiányozna, Igmándi meghozza.

Nyolcvan éves múltam, mert Igmándit ittam, Minden héten egyszer, fél pohárral reggel.

Figyelem: Az Igmándi keserűvíz kis, három és fél decis üvegekben is kapható!

Grót Bethlen István nagyjelentőségü nyilatkozata a római egyezményről és a revizióról

Gróf Bethlen István volt miniszterelnök husvét alkalmával nagyszabású nyilatkozatot adott a belés külpolitikai helyzetről. Nyilatkozatában a többek között a következő kijelentéseket teszi a római egyezményről:

A RÓMAI EGYEZMÉNY JELENTŐSÉGE

— A megállapodások értelmében Olaszország, Ausztria és Magyarország arra kötelezte magát, hogy minden olyan esetben, amikor ezt a három állam valamelyike kívánatosnak tartja az említett országok kormányai közös megbeszéléseket fognak folytatni, mielőtt az egyik, vagy másik politikai irányban magát elhatározná, vagy leszögezné. A megállapodás határozottan értékes, mert a bekövetkezett változás *a magyar törekvéseknek erőteljesebb alátámasztást kölcsönöz.* Téves az a beállítás, mintha a jegyzőkönyvben a két másik állam Ausztria függetlenségét garantálná. A jövőben mindenkor a három állam szabad elhatározásának teljes fentartásával történnek meg a megbeszélések. Nagyon örülök, hogy a magyar kormányelnök úr *a magyar gazdasági élet központi problémáját, a búza problémáját állította a római tárgyalások homlokterébe.* Ha sikerül a gazdasági jegyzőkönyvben a világosan körvonalozott célt elérni, *ez nagy nyereséget jelent a magyar mezőgazdaság szempontjából.* Ezt a célt el is lehet érni.

A REVIZIÓ KÉRDÉSE

A revizió kérdésével kapcsolatban kijelentette Bethlen István gróf, hogy Magyarország állandóan és erősen hangsulyozta a revizió szükségességét.

— A magyar nemzetnek bizonyára oka van arra, *hogy jövőjére hitet és vigasztalást merítsen abból, ha összehasonlítja azt, ami van, azzal a helyzettel, amelyben voltunk jó ideig a háború után.*

A forradalmakkal kapcsolatban, amelyek Ausztriában és Németországban lezajlottak, többek között a következőket mondta:

— Az a hit, hogy a változás a legyőzött országok közszellemében elmaradt, tagadhatatlanul be fog következni, adta meg a magyar politikának és a kormánynak azt az erőt és lehetőséget, hogy *a nemzeti gondolat állandó ébren tartásával jobb időkre készítse elő a nemzetet.* Ez adott erőt ahoz, hogy ellenálljunk kisértéseknek és szorongattatásaiknak egyaránt külső és belső csábításoknak és támadásoknak és ahoz, hogy a magyar politika a maga kijelölt útján haladjon előre. Minden letérés *erről az útról jövőnket tehette volna végzetesen kockára és ez igazolja azt a politikát, melyet néha igen súlyos, nem egyszer tragikus körülmények között folytatni kívántunk a revizió kérdésében is.*

Magyarok üldözése a kisantant államokban

Gróf Bethlen István a magyarok helyzetével az utódállamokban ezeket mondotta:

— A kisantant államok részéről kísérletek történtek avégből, hogy bennünket csalékony illuziókkal, szép frázisokkal lakassanak jól és végeredményben térdre kényszerítsenek. Célzok *a háborús* fenyegetésekre és nem utolsó sorban azokra az üldözésekre, amelyeknek ezekben az államokban a magyar kisebbségek állandóan ki vannak téve, ahol a magyarságot valósággal tuszokként kezelik és pedig azzal a célzattal, hogy ilymódon Magyarországot fékentartsák.

— Nagyon fájlalom, hogy az idegen uralom alá került magyar kisebbségek sorsa nemcsak, hogy nem könnyebbült meg, de határozottan még nehezebbé vált ennek a politikának makacs és kíméletlen uralma következtében. Azt akarják, hogy a revizióról való lemondással fizessünk azért, hogy a kisebbségekkel szemben vállalt kötelezettségeiket teljesítsék. Ez nem fog sikerülni nekik. Nemcsak Seaton Watson úr, de a kisantant államok egyes külügyminiszterei is megkisérelték, hogy a dunai probléma megoldásának eszközéül a kisebbségek olyan természetű leszerelését állítsák oda, amely szerintük, a határok eltüntetését jelentené és így feleslegesség tenné a revíziót. *Látszik, hogy mennyire őszinte minden ilyen természetű ravaszkodás!* Ha csakugyan békét akarnak, rajtuk áll, hogy kötelezettségüknek megfelelően, a magyar kisebbségekkel úgy bánjanak, hogy ezek is meg legynek elégedve. Miután ezt nem teszik, miután erre vonatkozó kötelezettségeiket nem teljesítik, ebből nyilvánvaló, hogy erre vonatkozó összes kijelentéseik csak olyan tartalmatlan szólamok, amelyeket a külföld megtévesztésére szánnak, de házi használatra nem óhajtanak igénybe venni. Ez a magatartás azonban nem érhet el más eredményt, mint azt, hogy még kézenfekvőbben és *erőteljesebben bizonyítsa a revizió szükségességét minden objektiven gondolkodó ember előtt.*

Válasz egy hazugságra

— Idekapcsolódik egyébként — folytatta Bethlen, — agitációjuknak minden fortélya és légből kapott inszinuációja, amellyel a mi törekvéseinket kompromittálni akarják. Azt mondják, hogy a reviziót még Magyarországon sem akarja más, csak a »feudális nagyurak«, akik régi birtokaikat akarják ezen a réven visszaszerezni és »a talaját vesztett és egzisztenciájában megingott középnemesség». Ezt írják Benes úr lapjai, ezt harangozza Seaton Watson úr is Londonban. Velük szemben elégséges csak egyetlen tényre hivatkozni: — arra, *hogy a magyarországi szociáldemokrata párt is, nyomása alatt az egész és osztatlan magyar közhangulatnak és félve attól, hogy elveszti saját eddigi híveit is, ha nem teszi, már a reviziót követeli és emellett foglal állást.*

A DUNA MEDENCE KÉRDÉSE

A Duna medence kérdésével kapcsolatban kijelentette gróf Bethlen István, hogy a kereskedelempolitikai téren kötött megegyezések további kiépítése elengedhetetlenül feltétele annak, *hogy Magyarország megtartsa gazdasági és szociális ellenállóképességét* és kivárja a kedvező és végső fordulatot.

AZ UTÓDÁLLAMOKBAN VÉGREHAJTOTT AGRÁRREFORMOT NEM CSINÁLNÁNK VISSZA

— *Nevetséges azt mondani, hogy a reviziót csak azok a birtokos nagyurak sürgetik, akiket a szomszédállamok agrárreformjai birtokuktól megfosztottak, mert hiszen nálunk nincs senki, aki ne tudná azt az elemi tényt, hogy ezeket az agrárreformokat még revizió esetén sem lehetne visszacsinálni, hogy azok a birtoktestek véglegesen fel vannak osztva és hogy ha ezek a területek egykor visszakerülnének Magyarországhoz, akkor sem lehetne szó arról, hogy a már végrehajtott agrárreformok visszacsinálttassanak ezekkel az alantas eszközeivel dolgoznak és ilyen képtelen ostobaságokat terjesztenek rólunk, hogy a magyar urak vannak annyira hazafiak, hogy mindezt most kijelentik, hozzátéve, hogy elhatározásukban ilyen szándékok és eshetőségek soha nem szerepeltek, ilyenekre soha nem is gondoltak. A revizió ügyét mindezekkel az alantas eszközökkel nem fogják tudni beszennyezni,* — a világ előtt egyre meggyőzőbben bontakozik ki az a tény, hogy *a revizió követelésében osztatlanul találkozik mögöttünk minden párt, minden osztály, minden felekezet.*

BELPOLITIKAI FELTÉTELEK

— Vannak azonban belpolitikai feltételek is: *a nemzeti egység fenntartása,* kerülése a belső politikai harcoknak, fékentartása az osztályharcnak és így tovább. A husvét küszöbén ne menjünk részletekbe.

A társadalomnak, a sajtónak és azoknak a kötelességeire nézve, akiknek a közszellem irányítására befolyásuk van, gróf Bethlen István a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Ha a nemzet 48-tól 67-ig, 19 éven keresztül egy emberként tudott helytállani a maga igazságáért és habozás nélkül követte akkori vezéreit, nem vesztette el bizalmát, hitét és meghozott minden áldozatot a feltámadásért, akkor a mai generáció sem lehet rosszabb apáinál, nem lehet gyenge és hitvány és nem feledkezhet meg azokról a kötelességekről, amelyekkel a következő generációknak, a magyar jövőnek tartozunk. Ez a magyar feltámadás záloga és biztosítéka.

Rádiók

és alkatrészek legolcsóbb beszerzési forrása

Földes Sándor

Debrecen, Püspöki palota.

Husz szavas távirattevél helyben 40 fillér. A legolcsóbb, leghatásosabb propaganda.

Divat kalap

minden színben

P. 5.90

Wernernél

Piac ucca 72

béke sarok

Kevés pénzért ...

Jó minőséget ...

Ez a Béke Aruház üzleti elve. — Selyem, szövet és mosóáru szaküzlet.

Béke Aruház

Szent Anna ucca 2.

Utamagyarfeltámadásfelé

Irta: Báró Vay László

A diadalmas hit, a halottaiból feltámadt Istenember, az életnek ünnepe a Husvét, mely 2000 év távlatában is mind mélyebb értelmet nyer. Lesz feltámadás, hirdeti a

BÁRÓ VAY LÁSZLÓ

szenvedő magyarok millióinak is Husvét szent ünnepe. A nagy elégtétel, a megigazulás, a szenvedések elmulásának magasztos igérete az Élet ünnepe. A sírba tett magyar igazság győzelmének elkövetkezéséhez merítünk ilyenkor biztatást. De a Husvét szent alkalmát meg kell ragadnunk arra, hogy megvizsgáljuk melyik az az út, mely a magyar feltámadáshoz vezet, ilyen kor mérlegelni kell erőinket és megszilárditanunk magunkban a hitet.

A magyar nemzet ma sorsdöntő időket él. Legyünk tisztában azzal, hogy **a mai időkben követett magatartásával dönti el a nemzet sorsának és jövőjének kialakulását.** Minden jel arra vall, hogy a világháborút követő másfél évtized után most már **lezáródott az a korszak, mely a háborús gyűlölködés légkörében zajlott le és új világ, egy uj korszak van kialakulóban.** Ebbe az uj korszakba joggal vetheti a magyarság reménységének horgonyát, de csak akkor, ha teljesen átérzi a reá várakozó feladatok nagyságát, a célkitüzéseit tisztán meglátja és törhetetlen szilárdsággal, megosztatlanul a nagy célok szolgálatába állítja erőit.

A belső egység az, ami erőt jelent. Bár a gyászos trianoni határokon belül csak 8 millió magyar él, **de az eggyéforrott, egy közös nagy gondolatban élő kis nemzet sokkalta nagyobb erőt képvisel, mint a pártharcoktól, vagy belső villongásoktól megtépett akár háromszor annyi lélekszámot felmutató más ország.** »A Nemzeti Egység gondolata külpolitikailag erősítette a nemzetet«, — mondotta Rómából hazatérve **Gömbös** Gyula miniszterelnök. A nemzet hivatott vezére nemzetközi tárgyalásai során közvetlen merítette ezt a tapasztalatot és hogy Magyarország külpolitikai és gazdasági helyzete megerősödött, azt mutatja számtalan jelentős esemény. A mecsonkitott kis Magyarország tényezővé vált, ma számolnak véle, ma nem döntenek róla ,nélküle, ma barátai vannak, ma külföldi országok együttérzése és rokonszenve árad felé'e. Vajjon igy lenne-e, ha a régi elkeseredett pártharcok osztanák meg a magyarság erőit s téphének különböző irányokba? **Bizonyal nem.** Belső tusák között élő ország semmit sem jelent a nemzetközi fórumokon, ezt megtanulhattuk már a magunk kárán elégszer. **Bátran állithatjuk, hogy Magyarország külpolitikai tekintélye egyenes arányban nő a belső egység megteremtésének előhaladásával.** Ez olyan igazság, mely mögött letagadhatatlan és megcáfolhatatlan tények állanak.

Ha széjjelnézünk a világban és egyes külföldi államokban legutóbb végbement eseményeket figyeljük, **láthatjuk, hogy mindenütt a hangsuly a belső egységen van.** Adottságok és fejlődési fokok szerint az egység megteremtése különbözőkép jelentkezik. Nálunk annyival szerencsésebb a helyzet és annál kevésbé járt megrázkódtatásokkal az újabb idők politikai fejlődésének követése, mert nem erőszakkal lekötött nemzeti érzések eruptiv feltörése kellett hozzá, hanem egy lelki kialakulás, melyet a meggyőzés eszközeivel váltott ki már évekkel ezelőtt gróf Bethlen István, majd öntött maradandó és a magyar léleknek megfelelő formákba Gömbös Gyula miniszterelnök. **A Nemzeti Egységnek e két apostola, lehet mondani, megelőzte korát és a békés evolució útján megteremtette azt az egységet, melyet más nemzetek súlyos válságok árán tudtak csak elérni.** És nálunk az egység, a lelkek összeforrása, mely külső eszközökre nem szorul. Persze ez a megállapitás nem lekicsinylése velünk barátságos más népek átalakulásának, csupán regisztrálása annak, hogy **külföldi példák és normák utánzása nélkül meg tud felelni a magyar nemzet az újabb idők követelményének, amit köszönhet annak, hogy válságos időkben hivatott vezetőkre talált.**

A magyar ezer év óta alkotmányos nemzet. **Az évtizedes alkotmányt nem kellett feláldoznunk az újabb idők szellemének és fejlődési formájának s mégsem maradunk alul az egységes nemzetek óriási erőket reprezentáló versenyében.** Nagy szó ez és mutatja a helyes utat. A lelkek egységét, minden magyar eggyéforrását kell mindjobban fejlesztenünk. Ne álljunk meg a fél uton, ne elégedjünk meg azzal, ha tekintélyes tábort látunk magunk körül, hanem minden magyart győzzünk meg arról, hogy a pártoskodás ideje lejárt, ma nincs helye annak, hogy egymás ellen forduljunk, hanem egymás mellett haladva, küzdjünk a nagy célért.

Nincs szó arról, hogy az egyén szabadsága megnyirbáltassék. — Nincs szó arról, hogy korlátok közé szoríttassék az élet, hanem igen is szó van arról, hogy ma mindent alá kell rendelni a nemzet egyetemes nagy érdekeinek. Ne akarja ma ki-ki külön megmenteni a hazát, mert az olyasmi lenne, mintha az ütközetben minden katona külön haditervet dolgozna ki magának és azt követné. Ma is háborúban élünk, ha ez a háború nem is harci eszközökkel folyik. Ma egységre egyetakarásra van szükség, minden magyar harmonikus együttműködésére. **Ez vezet a feltámadás útjára.** És ha a súlyos gazdasági viszonyok sok jogosult panaszt termelnek is ki, ezt ne használja ki senki szétbontásra, hanem gondoljon arra, hogy a magyar nép ma a trianoni Golgothát járja és higyjen benne erős hittel, hogy a szomorú Nagypéntek után a diadalmas husvét következik, a magyar Golgotha után a magyar feltámadás.

Lindenberger János apostoli kormányzó: az igazságnak és az Isten parancsolatainak az ujságirás terén is érvényesülniök kell

A »Debreczen« jubileumi számába a debreceni egyházak vezetőitől cikket vagy interjut kértünk. Erre a kérésünkre dr. Lindenberger János apostoli kormányzó, prépost-plébános, — akit interjuért

DR LINDENBERGER JÁNOS

felkerestünk, — a következőket volt szives mondani:

— Őeminenciájának a primásnak többszöri megnyilatkozása után azt gondolnám, a tizéves jubileum alkalmából legaktuálisabb témának, ha álláspontunkat revideálnánk az ujságirókról és az ujságirásról.

— Amennyire megvagyok győződve a modern életben a sajtó szükséges voltáról, annyira szükségesnek tartom egyrészt **az ujságiró kamarák minél előbb való létesitését**, másrészt, hogy az ujságirásban a keresztény erkölcstan parancsainak nagyobb érvényesülést szerezzenek. Az ember az elsőre vonatkozólag sajnálattal látja, hogy az ujságirói toll nem mindig van hivatásos kezekben, aminek sokszor kárát érzi a magyar társadalom. A másodikra vonatkozólag sajnálattal kell szintén megállapitani azt, hogy az ujságirásban az igazság egyrészt, másrészt Isten nyolcadik parancsa nagyon sokszor vereséget szenved. Tudom ugyan, hogy ezeknek a konkurrencia, a publikum szenzációhajhászása és egyéb tizedrangu dolgok az okai, de azt is tudom, hogy az **igazságnak és Isten parancsolatainak az ujságirás terén is épp úgy, mint minden más vonalon feltétlenül érvényesülniök kell.** Ha megérhetném azt, hogy valahogy ez a két óhajtásom teljesülni fog, megérném azt is, hogy ujságirók és ujságirás ismét arra a piedesztálra kerülne vissza, amelyen állott a XIX. század második felének elején, amidőn igazán megnyilatkozása volt a nemzet vágyainak, véleményének és kulturájának.

Máfól kezdve olcsóbb a telefon. Legyen Ön is telefonelőfizető!

GAZDÁK FIGYELMÉBE!

Árjegyzék kivonat:

1 kg kátrány	P —.26	1 kanna cca 1 kg »Izsák« szerszámolaj	1.86
1 „ carbolineum	„ —.36	1 kg takarmánymész poritott	—.08
1 „ halzsir	„ —.82	1 „ takarmánymész darabos	„ —.10
1 „ gépolaj vékony	„ —.52	1 „ rézgálic (kékkő) (100 kg vásárlásnál engedmény).	„ —.58
1 „ gépolaj vastag	„ —.88	1 „ kénpor	„ —.42
1 „ motorolaj	„ 1.28	1 „ raffia	„ 1.28
1 „ traktorolaj	„ 1.16	1 „ káliszappan permetezéshez	„ —.48
1 „ hengerolaj	„ —.88	1 „ kreolin	„ —.78
1 „ gépzsir nehezékmentes	„ —.68	1 „ formaldechid	„ 1.44
1 „ kocsikenőcs sárga vagy kék uszó	„ —.44	1 „ vaslakk	„ —.98
1 „ bőrzsir 1 kg-os dobozokban	„ 1.30	1 tekercs 10 m. fedéllemez 200-as	„ 4.50
1 kanna cca ½ kg »Izsák« szerszámolaj	„ 1.08	1 liter petróleum	„ —.28

Az összes növényvédelmi szerek kaphatók!

Izsák József R. T.

vegyészeti gyár

Magyarország legnagyobb festékkereskedelmi vállalata.
Központja: Budapest, V., Pozsonyi út 63.

8. sz. fiók: Debreczen, Csapó-u. 17. Tel. 26-55.

Letelé vagy teltelé

Irta: Pass László evangelikus lelkész

Spengler, az ismert német filozófiai író »Untergang des Abendlandes« c. könyvében azzal a merész jóslattal fordult a művelt emberiséghez a világháborút követő összeomlás idején, hogy a nyugati kultúra kiélte magát, évei meg vannak számlálvá s vele együtt fog elpusztulni »aggkori végelgyengülésben« a kivénült »ó-világ«: Európa is. Sokan osztják Spenglernek ezt a nézetét és vallják, hogy a mai világválságból nincs kibontakozás, hanem menthetetlenül csúszunk lefelé a nihilizmus anarchiájába, a végső pusztulásba. Ezzel szemben vannak ragyogó hitű emberek, akik minden ellenkező realitással szemben is azt hirdetik, hogy »lesz még kikelet!« és az emberiség nem a pusztulás szélén, hanem a világtörténelem legszebb korszakán áll. Kinek van igaza? A pesszimistának vagy az optimistának? Merre haladunk? Lefelé vagy felfelé?

Hogy világválság van, az tény. Hogy ez a világválság nemcsak a debreceni polgárokat nyomja, hanem az amerikai dollár-királyokat is, sőt leginkább a megváltónak vélt »szociális termelésre« áttért Szovjet-köztársaságot, az is tény. Hogy ilyen világválság nem volt még a világtörténelemben, az is tény. Hogy ha így marad egy állapotban a világválság még éveken keresztül, akkor csakugyan összeomlás, pusztulás következik, az is tény. Lesz-e belőle kibontakozás? Mik a világválság okai? Erre nézve sokféle magyarázat van, amely más-más indító okkal magyarázza a világválság keletkezését és fennállását. Ilyen okok: a világháború, a kontár békeszerződések, az autárkiás államgazdálkodás, a technokrácia, a bankokrácia, a kapitalista termelési rendszer túltengései, a politikai bizonytalanságban gyökeredző hitelválság stb. Ezek és hasonló okok egyenként és közösen is közrehatottak a világválság kiváltásában és kimélyítésében, fenntartásában, de annak messzebbre és mélyebbre visszanyúló okai is vannak. És ezek az okok — bárhogy megbotránkozik ezen a naiv materializmus, — szellemi természetűek. Szellemi válság a világválság végső, legmélyebb oka.

Spengler állítása szerint a nyugati kultúra kiélte magát, nincs jövője. Tekintve, hogy a világháborús élmények és az összeomlás káotikus zürzavarának a hatása alatt volt Spengler e jóslata közben, pesszimizmusa lélektanilag érthető, de nem indokolt az állítása. A mi nyugati kultúránk nem is »nyugati« kultúra, hanem szumír, asszír-babiloni, egyiptomi, arab, görög, római, germán, szláv, magyar stb. kultúra, amelyben megvan az emberiség minden letűnt századának a munkája. Ezek közül a népek közül sokan elpusztultak, eltűntek, de kultúrájuk fentmaradt reánk. Ez a közös örökség nemzedékről nemzedékre áramlik tovább apáról fiúra. Áramlása közben azonban »destillálódik«. Csak a java, csak a lényege marad fenn, az avult része leválik róla. Ez a destilláció szellemi életünk ritmikus mozgásának, az aktív kibontakozásnak, az önrealizálódásnak és a passzív elernyedésnek a kettős, ellentétes mozgása között megy végbe, a passzív állapotban. Ezek az átmeneti korok, a hullámmozgás hullámvölgyei, a dekadens korok. Ez nem a bomlás, a rothadás kora, hanem az átalakuló megújulásé... Nietzsche az »értékek átértékelésé«-nek mondja ezt a kort. Valóban az. Régi kultúráját és az újat olvasztó kohójába veti és megolvasztja. A kohóban különválik a hitvány salak a tűzálló fémtől. Az ó és új fém eggyéolvad, a salak a régiből, újból kiválik. Az értékek átértékelésében az emberiség lelke selejtező revíziót tart. Az ó és új színaranyat ős-synthesissel eggyéolvasztja s mikor ez végbement, akkor következik a szellemi élet ritmusának új mozdulata, a kibontakozó aktivitás. Az értékek revíziója igen radikális. Fémjelzője, próbaköve a személyes élmény. A modern ember a maga ó és új kultúrkincsét újra át akarja élni, új, személyes átéléssel akar tájékozódni a Lét világában s tudatossá akarja tenni egész embervilágát. A nagy kohóban megolvasztott ó és új aranyat újra önti, új formába, új világnézetté... Ezért kedvelt ma minden mélyhangú költő, akinek érzéstolmácsolásában, látásaiban, élményeiben örök emberi realitások rezegnek, zengenek. Ezért akarja a modern ember emancipálni magát a szavak és betűk kultúrájának a bűvköréből, hogy a maga szívével, a maga lelkével érezzen, a maga szemével lásson, a maga eszével tegyen ítéletet. Egy nagy lépcsővel »feljebb« akar lépni az Ember a haladás útján. Ehez készülődik!... Egy igen jellegzetes vonása is van ennek a készülődésnek, ennek a tájékozódásnak. Kultúréletünk eddigi irányvonala a technikai civilizáció külső, anyagias síkjáról lejebb húzódik, a lelki kultúra ősemberi síkjára. A modern élet és kultúra igyekszik elmélyülni, egyénibbé lenni, átszellemülni. Emberibb akar lenni. Emberi voltában kimélyülő és kiteljesedő. Az ember »ember« akar lenni. Az »embervilág« újraélési törekvésében elsősorban önön magát igyekszik minél teljesebben átélni, felfogni az emberi szellem, mint egész léte magyarázó titkát. Ez az oka annak, hogy teljes erővel szabadulni igyekszik mindattól, ami őt ebben gátolja, akadályozza: a hagyományos dogmák, módszerek, szempontok, gondolkozási »rezon«-ok és rutinok kitaposott útjaitól, a látást bénító szellemi passzivitástól és megszokástól. Az emberi lelkek mélyén egy mérhetetlenül nagy akarás izzik: élni intenzívebb, tudatosabb, felelősebb egyéni életet, egyénit igen és nem nyáj-életet.

Ime tehát nem is »válság« az, ami az emberiség szellemi életében van, hanem átmeneti felfordulás, átmeneti forrás, erjedés. Arra azonban elég ez az átmeneti vajúdás, hogy végső, indító oka legyen annak a példátlanul nagy világválságnak, amelyben ma az egész emberiség vergődik. Ez a szellemi zürzavar okozta a morális élet inaktivitását, az immoralitás és amoralitás okozta évtizedes hatásával a gazdasági, társadalmi, politikai bajok keletkezését, amelyekre a fenti kiváltó okok közrehatottak és a mai válságot okozták. Az átmenet azonban, hála Istennek, valóban »át-menet« és nem állandósult állapot. A mai legteljesebb szellemi és morális zürzavarból is kibontakozik az eszmék, értékítéletek fajsúlya, tűzálló értéke szerint a salakjaitól megtisztuló új kultúra az ó és új kultúra nagy synthesiséből. Az eszmék létért való harcában is az győz, amelyik életrevalóbb, amelyik erősebb. És melyik az? Az, amelyik »igaz«, vagyis teljes harmóniában van a Valóság Univerzumának a lelkével, a Világrenddel, amelyik Realitás és amelyik az emberiség élete, gyakorlati szükséglete szempontjából nélkülözhetetlen. A történelemben csak helytálló, reális, igaz, valamint gyakorlatilag nélkülözhetetlen eszmét lehet realizálni, állandósítani. Ezt meg lehet tenni az egész világ ellenére is. De!... Fantaszta eszmét, hazug, téves eszmét, ha a világ minden protektora és patrónusa melléje áll is, nem tűr meg gyomrában az Élet, nem emészti meg, nem engedi megvalósítani, asszimilálódni. Nincs csiraképessége, nincs gyökere, nincs talaja, tehát nincs is létjoga.

Ezeknek az egyszerű eszmelörvényeknek az értelmében megy végbe a mai szellemi és morális zürzavar nagy kitisztulása, kibontakozása, elrendeződése. Ahogy a forrni kezdő must a maga zavaros, piszkos felfordultságában nem marad meg állandóan, hanem lehiggad, megtisztul és a salak leülepedése után kitisztul, előragyog az új bor aranyszíne, vagy tüzes pirossága, úgy fog kitisztulni, egységbe verődni, eggyéforrni, aktivitásra kibontakozni szellemi és morális zűrzavarunk, a világválság végső okozója. És ez a folyamat már folyik nagyban s be is fejeződik!

És hogy ez meglesz, azt nemcsak a szellemi élet törvényei, az eszmék természete és erői biztosítják, hanem maga az élni vágyó emberiség is. Az emberiség két milliárdos tömege megesömörlött sok mindentől. Élni akar, élni emberként, élni felebarátként. Dolgozni, alkotni akar. Új kort akar új éggel és új földdel! Ez az »akarás« a fentiek garanciája. Mindent kivívó erő. Ez az Élet-akarás felfelé kívánkozik és felfelé akar repülni, nem pedig lefelé!

A legfőbb garancia pedig az, hogy a Mindenség misztikus, végtelen csodáját vezérlő Végtelen Intelligencia, a Gondviselés akaratával is az egyezik meg, hogy az emberiség felfelé szálljon, hogy az ember Emberré legyen. Az Uristen absolut következetes Önmagához!

Merre haladunk?... Lefelé vagy felfelé?

Felfelé!...

Halmágyi

Szolid olcsó árak

Tavaszi köpeny, kosztüm ruha és kalap ujdonságai

Arban és minőségben utólérhetetlen.

Ferenc József ut 44. szám.

A színház husvéti ajándéka:

OLCSÓ helyárak mellett a LEGSZEBB előadások!

Vasárnap:

3 órakor olcsó helyárakkal KARDOSS GÉZA felléptével:

Csipetke

6 órakor olcsó helyárakkal az idény slágere:

Bál a Savoyban.

Fél 9 órakor világsiker!

Kék Duna

Hétfőn:

3 órakor olcsó helyárakkal: Eredeti ujdonság!

Selmeci bál

6 órakor olcsó helyárakkal:

Fehérvári huszárok

(A legszeb huszárélet tündöklő világa!)

Fél 9 órakor világsiker!

Kék Duna

EGÉSZ HÉTEN MINDEN ESTE: KÉK DUNA! Világsiker!

Filléres ifjuságí könyvtárunk

15. számu kötete:

Nénike vendégei.

Irta: D. Dolinay Erzsébet.

(I. rész)

megjelent.

KAPHATÓ A KIADÓHIVATALUNK PÉNZTÁRÁNÁL AZ ALÁBBI SZELVÉNY ÉS 20 FILLÉR ELLENÉBEN.

15. szám. A „DEBRECZEN“ filléres ifjuságí könyvtárának **SZELVÉNYE** **15. szám.**

Speciális **Keztyübőrök** kül- és belföldi gyártmányok,

övbőrök minden szinben nagy választékban

Kovács és Frenkel cégnél, Csapó 23.

Feltámadunk!

Irta Papp Gyula szentszéki tanácsos, görög katholikus parochus

Krisztus sirját záró hatalmas kődarab nemcsak egy holttestet, hanem a jólelkű tanítványok összes reményeit is takarta.

A szomorú temetés csak külső szertartása volt annak a rettenetes belső temetésnek: temették azt a reményt, melyet Krisztus tanítása keltett bennük, hogy szebb, jobb lesz a jövő, mert Isten országa fog megvalósulni a földön. Temették azt a vígasztaló tudatot, hogy velük lesz a lelkeket gyógyító, könnyeket felszárító Jézus. Temették azt a kedves reménységet, hogy Atyjuk lesz az Isten és ők mindnyájan szerető testvérek.

PAPP GYULA

Mindezt a szép reményt kitépte szivükből a nagypéntek; elfödte a Krisztus sírjára hengerített durva kődarab. A zsidó főtanács pedig gondoskodott, hogy Jézussal együtt jól el legyenek temetve mindazon nemes gondolatok és eszmék, melyeket hirdetett; őröket állított a sírhoz és megpecsételte a követ. Három napig nyomta a tanítványok lelkét az a kődarab mely alatt reménységeik pihentek. Vasárnap virradóra a reményeikben csalódottak a sírhoz mentek hogy megkenjék Jézus testét. »Ki fogja elhengeríteni a követ?« — kérdik egymástól. Szegény jó lelkek! Ne féljetek! Azt az igen nagy terméskövet elhengeríti talán, talán nektek — a ti mély szeretet és ragaszkodástokon meginduló katona is és bizonyára megengedi, hogy jelenlétében nárdus kenettel megkenjétek az előttetek oly drága. Szent testet, *de ki fogja elhengeríteni lelketekről azt a nagy követ, mely Krisztus halála után reményeiteket fedi.* Lesz-e valaki, aki életrekelti ezeket a holt reményeket, lesz-e valaki, aki meggyőz benneteket annak valóságáról? Erre még gondolni sem mertek. Hiszen ehhez nem elég a veletek érzők vígasztaló szava, ehhez nem elég az idő, mely sebeket hegeszt és gyötrelmet csillapít, ehhez az a tény volna egyedül elég, ha életek állana elevenen, uj erővel az, aki három évet töltött veletek és azt mondoná: »Bízzatok! Isten fiának, Messiásnak mondottam magamat és most isteni erővel új életre keltem, hogy élve, győzve bizonyságot tegyek mindenről, amit mondottam nektek!«

De ott a kő! A sírtfedő valóságos hideg kő.

De útját állhatja-e az ember boldogulásának egy kődarab? Lehet-e olyan ereje, hogy fedjen reményeket, isteni tanokat, elnyomjon lelkeket, nemes megnyilatkozásokat?

Hát kétkedésben éljünk? Ne lássuk tisztán, hogy az Isten igazán szeret bennünket? Örökkévaló értékünk sem bizonyos? Van-e örök élet?

A lélek retteg, de megfelel mind e kérdésekre az Isten angyala: »Ne féljetek! Akit kerestek, nincs itt, feltámadt!.. « Ime a hely, ahová tették őt!..»

Igen, el van hengerítve a hideg kődarab, nyitva a sír és üres s angyali hang mondja: *Krisztus feltámadt!*

Az angyal szavai hengeríteni kezdik a lelkekre nehezedő követ is. Megmozdul a kő alá temetett remény és felujjongva hirdeti, hogy igaz valóság, hogy az Isten leszállott hozzánk és felemelt bennünket! Érdemes küzdeni, harcolni, szenvedni az örök boldogságért! Van örök élet, van feltámadás!

Örvend az egész világ husvét ünnepén, ünnepli a diadalt, a győzelmet az örök halál fölött, csak a magyar haza gyermekeinek lelkében vegyül össze a fájdalomma az öröm: hát a magyar husvét hol késik? Lesz-e magyar feltámadás? Mikor töri össze a trianoni pecsétet s mikor hengeríti el a követ az Ur angyala a mi sirunk ajtajáról?

Ne csüggedjünk, higyjünk az örök igazságban és akkor minél vígasztalanabb a jelen, annál bízóbb szemmel nézünk a jobb jövő után s minél veszedelmesebb enyészet vesz körül, annál elszántabban lépünk ki a küzdőtérre. Dolgozni küzdeni meg ne szünjünk, míg az eszmék sugárzásától melegedni tud szivünk.

Az Uristen vért és könnyet fakasztó, gyötrelmes és halált osztó ostorával végigvert rajtunk, mert sulyosak és megszámlálhatatlanok voltak a vétkek, melyeket Isten, Haza, önmagunk és embertársaink ellen elkövettünk. De ugyanaz az Atya, aki büntet és lesujt, irgalmat is tud gyakorolni és hatalmas karjával felemeli a porból a megtérőt.

Erős hittel, istenbe vetett bizalommal félretéve minden pártoskodást, felekezetieskedést, tartsunk össze keresztény magyarok és vállvetve dolgozzunk hazánk feltámadásáért; hogy visszaszerezzük azt, ami elveszett, ahol harc van, békét vigyünk, ahol elégületlenség van, nyugalmat biztosítsunk, ahol seb van, gyógyítsunk, ahol nincs igazság, igazságot tegyünk, ahol hiányzik a szeretet, Krisztus szeretetével áthidaljuk a szakadékot. Hogy mindnyájan egyesüljünk egy közfelfogásban, egy szent hitben, a mely nem lesz optimizmus és nem lesz pesszimizmus, hanem hazaszeretet és kereszténység.

Ezeréves hitünk a mi erősségünk, a mi reménységünk, ha néha-néha eltávolodtunk is a mi Istenünktől, ujra visszatérünk Hozzá. Amit ránk mért, elhordoztuk, amit elvett tőlünk, azért nem lázadoztunk. Ősi hitünk bátorságával állunk Előtte most is, elűzve az álprófétákat, elzárva lelkünket csábításaik elől, hallgatjuk felemelő szavát: Bízzatok magyarok, meggyógyultok hitetek erejében!

És bár még tovább zúgnak a nehéz gyászénekek a magyar lelkekben, biztosan eljön a mi tavaszunk is, eljön a magyar husvét!

—

Belső igazság

Irta: dr Schlesinger Sámuel főrabbi

Könnyebben és behatóbban senki sem lehet őrszeme az évek tovagördülésének, az idők mulásának mint egy lapnak a szerkesztősége. Kezdet és vég gyors egymásutánban fognak testvérkezet szorgos iróasztalánál,

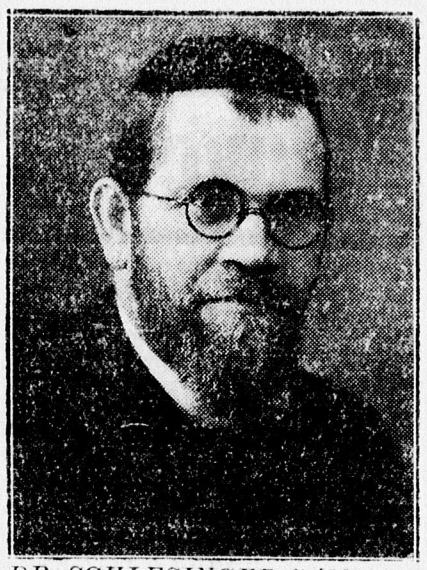

DR. SCHLESINGER SÁMUEL

alig hogy feleszmél, már tollat kell ragadnia, hogy egy uj esztendő, egy uj aera küszöbén köszöntse olvasótáborát, beszámoljon és kitüzze akarásait és törekvéseit. Azt sem érzi meg természetesebben senki, mint ő, hogy a korok váltakozásaiban mint cserélődnek meg a dolgok formái, alakjai, mint szakadnak fel az idők öléből ujabb és ujabb szükségletek, más és más követelések, hiszen a dolgozó korszak ütőerén tartja a kezét, benne lüktet az idő élete, szinte közvetlenül jut az öntudatába. Változik a nemzedék, de nem az élet maga, mely örökre határozott törvények szerint keletkezik és enyész el, az ő kaleidoskopjában is van egy belső igazság, amely mindenképpen változatlan marad. Ruházata, külső megjelenése, minthogy az emberi fejlődés szabja meg, nem lehet minden időben ugyanaz, ám az igazság birtokába csakis a felszinen át juthat és igy minden azon mulik, hogy időszerüségét vigyázza.

Jubileumához érkezett a „Debreczen", a legvészesebb viharokon mentette át belső igazságát, a legleplezetlenebb nehézségek közepette, a foszlányokká rongyolódott ködmön alatt melengeti a változatlan igazságot és a majdnem naponta váltani késztető papirszövedék rotációján keresztül őrzi meg azt a hazát és emberiséget szolgáló meggyőződést, melyet a magyar lélek hagyományaként ápolt jó és balsorsban egyaránt. Mert politikai lap, a jelenkor vedlő-vajudó, fájdalomban reménykedő életének vigaszthirdető prófétája, testvérpályán járja a rögöt a hit pásztorával, bünt ostoroz, kelevényt gyógyit, csalódik és lemond, de el nem fárad, mert a belső igazság az Urnak szócsöve benne, hogy pártját fogja az ügyefogyottnak, védelmét lássa a jogában csorbultnak és eligazitsa a tévelygőket. A zsidóság legnagyobb költője a középkorban azt irja egyik imaköltemenyében, hogy az emberiség szive vagyunk, akik legelőbb érezzük meg a világszenvedést, ma nagyon is kétségbe vonják, vagy talán megerősitik azzal, hogy a vérkeringés faji törvénye körül forgatják mesterségesen a zsidókérdést, amely az áldatlan sorsában megjavitotta egy államférfiu ajakán a költemény axiomáját, hogy az emberiség lelkiismerete vagyunk. A hirlapirodalomnak is azonos itélet jutott, az ő látnoki, érzékeny szivét is megfacsarták eleget, mig a népek lelkiismerete méltóságáig eljutott, ha vándorbotot és kolduskenyeret jelentsen is, még a visszafelé elsült nyilazásra is büszke lehet, mert amikor szemére vetik: „Zsidó a sajtó", akkor Isten szózata forrong keblében, a belső igazság feszegeti lelkét: „Prófétává tettelek a nemzetek számára".

Mert igazság is többféle van, de belső igazság nincs, csak egy, amint hogy ajkaival csak egy professzionista füllent, de a szivvel amitók serege felette nagy, a hypnózis médiuma is igazat mond, csak nem a magáét, betyárbecsület is létezik, akármilyen bünös alapon, a hitlerizmus is olyan nemzeti igazságokat kürtöl, amilyeneket nem a szeretet hite fúj, amire a hit szeretete azt mondaná: „Nyájakra oszlott az igazság"

Prófátanemből is elég van a köztudatban, igaz, ál, hamis, hazug próféta, de az Ur szavát, amely a nép szava is, csak a belső igazságtól hajtott, ösztönös, nem a magasból, ha nem az ihlettől hypnotizált, meg nem alkuvó, rettenthetetlen, hüséges próféta tolmácsolhatja, akit a Teremtő arra elhivott és akit a régi könyvek szelleméből felismerhetünk.

A hires Maimuni, bölcsész, ugyanis aranyösvénynek nevezi a középutat, melyet hosszus fejezeteken által ajánl minden embernek de már a commentátora bebizonyitja, hogy a belső igazság hites gyülekezetének, az igaz szóra leső mohó áhitatnak, vagy a hasonlat nyelvén a nyájas olvasónak több az igénye. Amikor a Talmud moralmestere lelkünkre köti: „Nagyon, de nagyon alázatos szellemü légy minden ember előtt, mert a halandó reménye a féreg", akkor a szerénységnek inkább a szélsőséges jellegére gondol, mint a gőgös hóbortnak és a hizelgő porbanesuszásnak a középutjára. A jeruzsálemi Józé mondá: „Legyen a te házad tágasra nyitva és a szegények legyenek a házadnépe", talán a pazar önzetlenségnek és a zsugori szivtelenségnek az aranyösvényére talált? Igen elmésen vette vissza az iró Maimuni az ő előreláto belső igazságával a poraiban megtámadóit, még hozzá egy bottal, melyről szemléltetett, hogy a botnak is az egyenesség, simaság a tetszetős értéke, de ha már meggörbül, csak ugy hozható tisztességre, ha az ellenkező végletre hajlítgatjuk, mig megemberesedik. „Ha pestis tizedel a városban, — mondják a bölcsek — ne járj az út közepén, de ha békesség honol a helységben, ne húzódj a szélekre" és egy kis világ-város az ember is, a középútra hivogatja a csendes békesség és nyugalom, de a másik oldalra kergeti a bomlott gyülö-

Husvétra:
kerékpárt rádiót.
Köl özlödésko:
csillárt
legolcsóbban részletre
Soltész
Kálvin-tér 2 sz.

Legyen meggyőződve
hogy
HA VALAMI JÓ
HA VALAMI SZÉP
HA VALAMI FINOM
HA VALAMI DIVATOS
HA VALAMI OLCSÓ
az **HAVAS**-tól való.

let. „Melyik legyen mégis az ösvény, melyet az ember magának válaszszon?" — kérdezték a tanitványok a patriarcha Judától, mire ő felelé: „Az, amelyik díszt és ékességet szerez neki Alkotójától és elismerést, méltánylást emberitársaitól", de legott hozzáteszi: „Vigyázz azonban a kis törvényre éppen ugy, mint a nagyra, mert egyiknek sem ismered a bérjutalmát." Ime, e két sententia egy mondatban eldönti a kérdést: Az erényeket öregbítő aranyösvény az átlagemberé, a túlzással határos pedáns jobbrafodulás a prófétáé, aki másként nem édesgetheti a hit elrugaszkodóit, a hajlott botokat, a ferde szőlővesszőket, a görbe csemetéket legalább a középre.

Gerjedés, elfogulatlan, előitéletmentes, szeretetben és forbátolásban, honszerelemben és bűn-üzésben szélsőséges legyen a sajtó, mert ő a mindeneket átölelő jó szív, a hazáért munkálkodó polgárok megnyugtató tiszta lelkiismerete, a szép jövendőt meglátó próféta, a jog és törvény könnyebb és sulyosabb rendjéért egyaránt helytálló belső igazság követe, aki könnyekkel vet és ujjongással arat, akinek a bálátlanság hordja el a kévéit, de az örök idő hozza vissza babérkoszoruba kötve, mint a „Debreczen" jubiláris ünnepét.

Tizezer ember a feltámadási körmenetben

Debrecen katholikus társadalma hagyományos fénnyel ünnepelte meg a feltámadást. Szombaton délután 6 órakor volt az ünnepi körmenet, melyben tizezer főnyi tömeg vett részt. A hivek zsufolásig megtöltötték a templomot is. A körmenetben közel száz főnyi tiszti küldöttség képviselte a katonaságot minden fegyvernemben. Külön diszszázad vonult ki a katonazenekarral.

Hat óra előtt érkezett meg kiséretével **Demény** Géza altábornagy, aki ellépett a diszszázad előtt, majd bevonult a templomba.

Pont hat órakor megkondultak a harangok és kezdetét vette a szertartás, melyet dr **Lindenberger** János apostoli kormányzó végzett fényes papi segédlettel.

Nagyszerü látvány volt a kivilágitott Szent Anna uccán a hatalmas körmenet, melyben az államrendőrség tisztikarának egy küldöttsége is résztvett **Lám** Dezső főkapitányhelyettes vezetésével. A róm. kath. egyházi tanács csaknem teljes számban megjelent a feltámadási ünnepen Ruffy-Varga Kálmán felsőházi tag és dr Böszörményi Béla ügyvéd, városi törvényhatósági tag vezetésével.

Idény legnagyobb ujdonságai!
SOTTIS CSIPKEBLUZ
MATT SELYEMBLUZ
GARBÓ KÖTÖTTRUHA
HABSELYEM PONGYOLA
HEINZELMAN SPORT INGE
mind **HAVAS**-nál
kapható.

A kereskedelmi miniszter köszönete és elismerése a nyugalomba vonuló Balás Károly államvasuti üzletigazgatónak

Junius 1-én lép ki a MÁV szolgálatából Balás üzletigazgató.

Hirt adtunk már arról, hogy a debreceni üzletvezetőség igazgatója, Balás Károly kormányfőtanácsos nyugalomba vonul. Balás Károly üzletigazgató tudása, egyénisége és rátermettsége minden körben elismert volt s most, amikor saját kérelmére felmentik szolgálatától, mindenki úgy érzi, hogy az egyik legkiválóbb magyar főtisztviselő vonul a jól megérdemelt nyugalomba. Balás Károly értékét a legmagasabb helyen is ismerik és méltányolják. Maga dr. Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter az alábbi meleghangu levélben mond köszönetet a visszavonuló debreceni üzletigazgatónak:

Méltóságodnak a magyar kir. államvasutak igazgatósága utján előterjesztett azt a bejelentését, hogy a magyar kir. államvasutak szolgálatából — a magyar kir. államvasutak részére kiadott »Szolgálati és illetményszabályzat« 71. paragrafusában foglaltak alapján **1934. évi junius hó 30-ik napjával kilép,** tudomásul veszem. Midőn Méltóságod nyugalomba vonulásával a magyar kir. államvasutak tényleges szolgálatától megválik, meleg köszönetet mondok és teljes elismerésemet fejezem ki Méltóságodnak azokért az értékes és eredményes szolgálatokért, amelyeket Méltóságod három évtizedet meghaladó időn át és sokszor igen nehéz körülmények között a magyar kir. államvasutak érdekében mindenkor lankadatlan buzgalommal teljesített.

Budapest, 1934 márc. 22-én.

Dr. Fabinyi Tihamér.

Figyelje a 4 sarkot!

Husvéti istentiszteletek

A REF. TEMPLOMOKBAN

Husvét első napján: Nagytemplomban délelőtt 10 órakor dr Baltazár Dezső prédikál, Kolozsváry Kiss László ágendázik, délután öt órakor Kovács Imre. — Kistemplomban délelőtt 9 órakor pr. dr Soós Béla, ág. Uray Sándor. délután öt órakor Molnár Gyula. — Kossuth uccai templomban délelőtt 10 órakor pr. Baja Mihály, ág. dr Módis László, délután öt órakor Nagy Balázs Dezső. — Árpádtéri templomban délelőtt 10 órakor prédikál Magyar Bertalan, ág. Márki Kálmán, délután 3 órakor Váry László. — Ispotály templomban délelőtt 10 órakor pr. Molnár Ferenc, ág. Kulcsár Dezső, délután öt órakor Gacsályi Károly. — Homokkertben délelőtt 10 órakor pr. és úrvacsorát oszt Kalas Ferenc, délután 3 órakor Gacsályi Károly. — Szegényházban délelőtt 10 órakor pr. és úrvacsorát oszt Kovács József. — Nyilastelepen délelőtt 10 órakor Papp Imre, délután 3 órakor Nagy Balázs Dezső — Nyulason délelőtt 10 órakor pr. és úrvacsorát iszt dr Lencz G. Sándor. — Csapókertben délelőtt 10 órakor pr. és úrvacsorát oszt dr Dancsházy Sándor. — Ondód-Vedresdülőben délelőtt 10 órakor Benke Tibor. — Kismacson délután 2 órakor Mezey Béla. — Fancsikán délelőtt 10 órakor Kovács Árpád. — Macson délelőtt 10 órakor Kántor József. — Ebesen délelőtt 10 órakor Tóth Sándor. Alvinczy-téren délután 3 órakor Tóth Sándor. — Szikgáton délután 3 órakor Kántor József. — Halápon délelőtt 9 órakor pr. és úrvacsorát oszt Vajda L. Nagycserén délelőtt 9 órakor pr. és úrvacsorát oszt dr Révész Imre. — Ondód Kádárdülőben délelőt 11 órakor v. Szabó Endre. — Szepesen délelőtt 10 órakor Mezey Béla. Kerekes-telepen délelőtt 10 órakor pr. és úrvacsorát oszt Bíró Béla, délután 3 órakor Kulcsár F. Belsőohaton délelőtt 8 órakor pr. és úrvacsorát oszt Siposs Imre. — Ohat-Telekházán délután 3 órakor Siposs Imre Hármashegyen délután 3 órakor Benke Tibor. — Czuczán délelőtt 9 órakor v. Szabó Endre. — Egyeken délelőtt fél11 órakor pr. és úrvacsorát oszt Sopass F. Wolaffka-telepen délután 3 órakor Kalas Ferenc. — Téglavetőben délután fél négy órakor Kolozsváry Kiss László pr. és Kiss Antal Jenő ág. — Sámseni úton délután négy órakor dr Dancsházy S.

Husvét második napján: Nagytemplomban délelőtt 10 órakor Kiss Antal J. délután öt órakor oMlnár Gyula. — Kis templomban délelőtt 9 órakor Kovács Imre, délelőtt 11 órakor dr Lencz G. Sándor, délután öt órakor Váry László. ossuth uccai templomban délelőtt 10 órakor Molnár Gyula, délután öt órakor Gacsályi Károly. — Árpádtéri templomban délelőtt 10 órakor Gacsályi K., délután 3 órakor Kovács Imre. — Ispotály templomban délelőtt 10 órakor Váry László, délután öt órakor Nagy B. Dezső. — Homokkertben délelőtt 10 órakor Nayg Balázs Dezső, délután 3 órakor Kalas Ferenc. — Nyilastelepen délután 3 órakor Váry László. — Csapókertben délelőtt 10 órakor dr Dancsházy Sándor. — Kunpálhalmon délelőtt 9 órakor, Nagyhegyesen délelőtt 11 órakor v. Szabó Endre. — Bánkon délelőtt 10O órakor pr. és úrvacsorát oszt: Bagdy Dániel. — Gilányi menhelyen délelőtt 10 órakor pr. és úrvacsorát oszt Kalas Ferenc. — Horthy közkórházban délelőtt 9 órakor Siposs Imre. Hegyesen délelőtt 10 órakor Benke Tibor. — Elepen délután 2 órakor Benke Tibor. Pacon délelőtt 10 órakor dr Soós Béla. — Kerekestelepen délelőtt 9 órakor Kiss Antal th. — Dombostanyán délelőtt 8 órakor Mezey Béla. — Pallagon délelőtt 10 órakor p. és úvacsorát oszt Uray Sándor. — Tégáskertben délelőtt 9 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Kulcsár Dezső. — Wolaffkaelepen délelőtt 9 órakor Kulcsár Ferenc.

Vasárnap délelőtt 10 órakor Szepesen Tóth Sándor. Hétfőn délután 3 órakor dr Dancsházy Sándor. Hétfőn délelőtt 10 órakor Ebesen Tóth Sándor.

—

A RÓM. KAT. TEMPLOMBAN.

Husvét elsőnapján: Szentmisék a szokott rendben. Ételnemüek megáldása minden félórában. Reggel 6, 7, 8, 9 11, háromnegyed 12 és félegy órakor csendes szentmisék. Féltíz órakor a papság teljes segédletével ünnepélyes főpapi misét mond és utána prédikál dr Lindenberger János apostoli kormányzó. Délután öt órakor ünnepélyes vecsernye. Az Auguszta szanatóriumban 11 órakor szentmisét mond Kovács Sándor, a Katholikus Figyelő szerkesztője. — Hajdúsámsonban délelőtt 9 órakor Révész István káplán. — A kertségi iskolakápolnákban nincsen szentmise.

Husvét második napján: Szentmisék a szokott rendben. Reggel 6, 7, 8, 9, 11, háromnegyedtizenkettő és félegy órakor csendes szentmisék. Féltíz órakor énekes szentmise, utána prédikál Somogyi Ferenc káplán. Délután öt órakor litánia.

—

AZ EVANG. TEMPLOMBAN.

Husvét I. és II. ünnepén, délelőtt 10 órakor istentisztelet úrvacsoraosztással és mindkét ünnepen este öt órakor is lesz istentisztelet. Az istentiszteleteke Pass László lelkész végzi.

—

A GÖR. KAT. TEMPLOMBAN.

Húsvétvasárnapján reggel nyolc órakor diákmise, kilenc órakor katonamise, tíz órakor nagy szentmise, a szent beszédeket Papp Gyula parochus, szt.-széki tanácsos tartja.

Husvét hétfőn a sorrend ugyanaz, nagy szentmise után körmenet.

Husvét keden vasárnapi templomi rend.

—

AZ UNITÁRIUS TEMPLOMBAN.

Debrecen, Hatvan ucca 24. szám alatt levő unitárius templomban husvét másodnapján, hétfőn ünnepi istentiszteletet tartanak úrvacsoraosztással egybekötve. Ez alkalommal imádkozik, prédikál és úrvacsorát oszt dr Csiky Gábor budapesti unitárius missziós leklész.

—

ISTENTISZTELETEK A BAPTISTA IMAHÁZBAN

A Szappanos ucca 23 alatt levő imaházban vasárnap délelőtt fél 9—fél 10-ig imaáhitat, fél 10—fél 11-ig prédikáció és Urvacsora, 11—12-ig vasárnapi iskola, délután 6—7-ig prédikáció bemerítéssel, fél 8—9-ig vallásos estély, vegyeskar és zeneszámokkal.

Hétfőn délelőtt fél 9—10-ig imaáhitat, fél 10—fél 11-ig prédikáció, délután 7—8-ig prédikáció, délután 8—9-ig vallásos estély.

Bámulatba ejtő olcsó árainkat kizárólag csak vevőinknek áruljuk el.
HAVAS
harisnyaház
Bádogos ucca 1. sz.

Ne legyen ellensége önmagának
Harisnyát
Kezyyüt
Fehérneműt
Kötött árut
csak **HAVAS**-tól
vegyen.

Ha érzed...

Ha érzed: mély a víz odább ..,
ne menj tovább
és vond partra a gondolád.

Ha érzed: senki sem igaz
s ez elriaszt,
egy dal is adhat még vigaszt.

Ha érzed: hogy már semmi lett
a nagy hited,
az Isten még lehet tied.

FÉNYES JENŐ.

Veszedelmes boltitüz egy Piac uccai kézimunkaüzletben

A tűzoltó legénységet le kellett váltani, mert teljesen kimerültek és rosszul lettek a maró füstfellegben

Veszedelmes bolti tűz pusztított tegnap a késő esti órákban a Piac uccán. A Piac ucca 41. számú ház felügyelője Kovács Ferenc arra lett figyelmes, hogy a házban levő *Szilágyi Lajos kézimunka üzlet* udvar felőli ablakából sűrűn gomolyog a füst. Kovács nem vesztette el lélekjelenlétét azonnal telefonált a tűzoltókért, ahonnan a szolgálatban levő őrség egy autófecskendővel *Parenthézy* tűzoltótiszt vezetésével azonnal a tűzoltására robogott. Megpróbáltak behatolni az üzletbe, azonban az ajtó zárva volt. Közben megérkeztek a rendőrség részéről dr. *Mayer* Andor fogalmazó és *Zsáry* Árpád rendőrfelügyelő, akik intézkedtek, hogy a szintén kivonult rendőrlegénység tisztítsa meg az üzlet környékét a nagyszámban összegyült kíváncsiak tömegétől. Mivel a tűz veszedelmesnek látszott, nem várták meg a tulajdonos megérkezését, hanem *felfeszitették az üzlet ajtaja és behatoltak a füsttel elárasztott helyiségbe.*

Az üzlet első részében nyoma sem volt tűznek, ellenben olyan fojtó füst töltötte meg a helyiséget, hogy *az önfeláldozó tűzoltók a füst álarc ellenért is egymásután dőltek ki és lettek rosszul és a parancsnok engedélyével ki támolygottak a szabad levegőre.* Az emberfeletti erővel küzdő tűzoltólegénység új és új rohamokat intézett a tűzfészek ellen és javában dolgoztak, amikor megérkezett vitéz dr. *Roncsik* Jenő tűzoltó főparancsnok, aki gyors parancsokkal igyekezett a legénység eredményes munkáját elősegíteni. A tűz fészkét *11 órakor sikerült elfojtani még pedig olyan módon, hogy a sűrű füsttel teljesen elárasztott üzlet elől fekvő részét megkerülve, a raktár felől támadták meg a tüzet és vízzel árasztották el a füstöt okádó pamut és gyapjú anyagokkal telt polcokat.* Az eredményes küzdés után a tűzoltó legénység teljesen kimerült és a sűrű ártalmas füsttömegek úgyszólván leszédítették az egész legénységet. Parenthézy Géza tűzoltótiszt intézkedésére a városháza sarkán levő nyilvános állomásról segítséget kértek a *legénység részére és pár perc mulva sivitva rohant a félelmetes sziréna bugással egy mentő autó, mely a tartalék legénységet szállította a még mindig füstölgő üzlethelyiség felé.*

A tűzvizsgálat szerint a tüzet a félemeleti mühelyben rövidzárlat okozta.

—

Április 15-én választják ujra a mezőgazdasági bizottságot

A földmivelésügyi miniszter rendeletet adott ki, amelyben a mezőgazdasági bizottságok újjáalakításáról intézkedik. Azt is előírja, hogy a választásokat április 15-ig meg kell ejteni.

Debrecenben 8189 választó gazda van. A szavazók névjegyzékét elkészítették és a szavazás módját is megállapitották.

Öt csoportban választanak 4 rendes és 4 póttagot, összesen tehát 20 rendes és 20 póttagot választanak be a bizottságba.

A választás vezetésével dr. Vásáry István polgármester dr. Vass Károly főjegyzőt bizta meg. Megállapitották a választás időpontját is és pedig április 15-én, vasárnap.

A jelölés úgy történik, hogy felhivják előzetesen az összes mezőgazdasági érdekeltségeket, igy például a Mezőgazdasági Kamarát, a Debreceni Gazdasági Egyesületet, a Polgári és Gazdakört, a Földmunkások Országos Szövetségének Debreceni Csoportját, a Kertészeti Egyesületet és a Gyümölcstermelők Egyesületét, hogy a maguk tagjai közül jelöljék meg azokat, akiket a bizottságba óhajtanak delegálni. Ezekből a jelöltekből aztán a választói jelölő bizottság listát állit össze. A szavazás ugyanis lista alapján történik.

A választás helyéül a polgármester a városháza közgyülési termét jelölte ki.

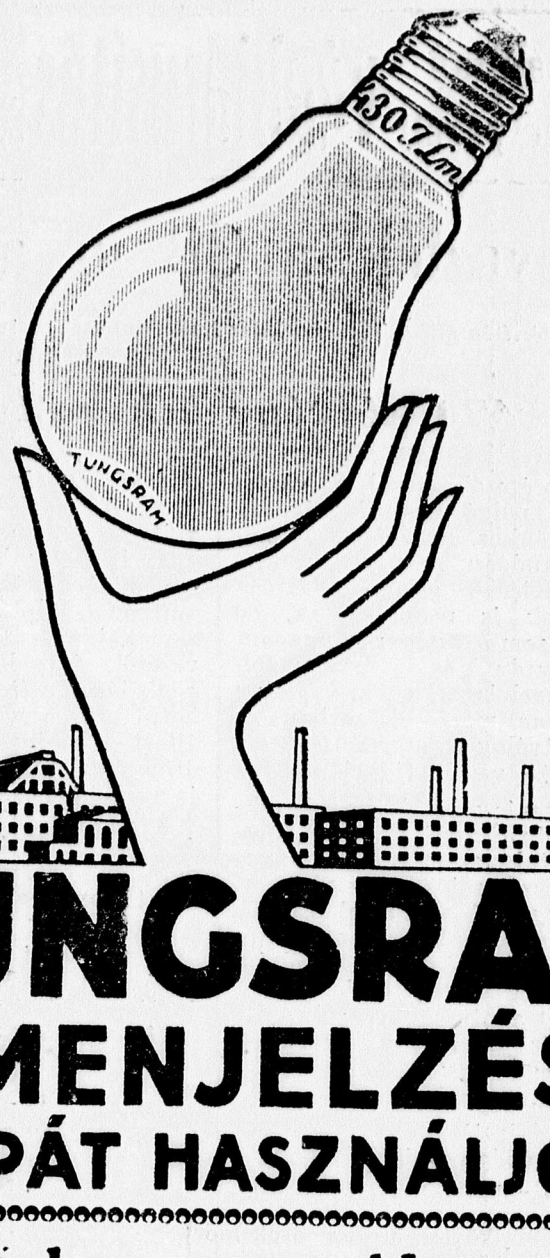

TUNGSRAM
LUMENJELZÉSÜ
LÁMPÁT HASZNÁLJON!

Májusban nagy idegenforgalomra készül Budapest

1200 kiállító — 11 külön csoport — 50 százalékos útazási kedvezmény és olcsó árak várják a május 4-én megnyiló Budapesti Nemzetközi Vásár látogatóit

Küszöbön a gazdasági fellendülés, ezt irják a fővárosi lapok, ezt ujságolják az emberek úton útfélen és ez varázsol mosolyt még a legelkeserettebb pesszimista arcára is ma Budapesten. És tényleg, a javulás nem mende-monda. Kézzel fogható eredményeket is látunk már. A sok közül csak egyet a legszembetünőbbet. A május 4-én megnyiló Budapesti Nemzetközi Vásárra már eddig is több gyár jelentkezett, mint tavaly. Az egybegyült 1200 kiállitón kivül 11 külön csoport és 9 külföldi állam vesz részt az idei vásáron. A cégek helyigénye oly nagy, hogy a vásár vezetősége már a területkibővités eszközéhez volt kénytelen nyulni. S máris tanakodnak azon, hogy mi történjen a még egyre érkező elkésett jelentkezőkkel.

Jogos optimizmusra ad okot a vásár a látogatók köréből mutatkozó érdeklődés is. Ezidén történik meg először, hogy a magyar vásárra készülő külföldi kereskedők és iparosok 7 ország 14 városából külön vásárvonatot indítanak, hogy a tömeges utazást könnyebben lebonyolíthassák. Igen nagy az érdeklődés a magyar vidéken is. A vásár ezért a szokottnál korábban, az idén már husvétra kiküldte a kedvezményes utazást biztositó u. n. vásárigazolványokat, amelyek április 1-től kezdve a vásár összes helyi képviseleteinél és a menetjegyirodákban már előre beszerezhetők.

Bővül a vásár utazási kedvezményének tartama is. A magyar vasutakon az 50 százalékos utazási kedvezmény ezuttal már április hó 28-tól kezdve érvényes. A visszautazás kedvezménye pedig május 22-éig fog szolni. Ehhez a terminushoz kapcsolódik a 22 külföldi állam 56 közlekedési vállalatánál, vasúton, folyón autocaron, tengeren és repülőgépen rendelkezésre álló 25-75 százalékos utazási kedvezmény is.

Budapesten nagy örömmel várják a vásár vendégeit. Az optimizmus átragad az idegenforgalom összes iparágaira. A legjobb bizonyíték erre talán az, hogy az idén már 56 fővárosi szinház, szórakozóhely, gyógyfürdő és különféle látványosság vezetősége ajánlott fel 50 százalékos jegykedvezményeket mindazoknak, akik vásárigazolványt, illetve az ahhoz csatolt kedvezményfüzetet mutatják fel. Olcsó lesz tehát a Budapesti kirándulás. Olcsó árak várják a közönséget vasuton és boltban, szórakozóhelyeken, éttermekben és szállodákban egyaránt.

Husvéti műsorával a Vigszinház vezet!

A leghatalmasabb kémtörténet:

»Kém voltam«,

(Hogyan ítéltek halálra.)

Főszereplők CONRAD VEIDT — MADELEINE CAROLL.

Előadások: husvét vasárnap és hétfőn 3, 5, 7 és 9, kedden: 5, 7 és 9 órakor.

Az első előadáson minden nap mérsékelt helyárak.

Hatóságilag engedélyezett **végkiárusítás** BLUMENSTEIN VILMOS női divat férfi divat Arany Bikával szemben. Piac ucca 14. sz. **Utolsó hetek.**

Kinevezték a 38 uj alkalmazottat a városhoz

Az osztályok élén álló városi vezetőfér fiak döntöttek a felvételről — A polg ármester egyetlen fiatalembert ajánlott az értekezleten

470 kérvény érkezett a 38 ideiglenes állásra

Két nap óta olyan volt a városházán a polgármesteri hivatal, mint a méhkas. Rajzottak az emberek állandóan, hozták a kérvényeket. Kisebb csoportokban a protektorok is próbálkaztak, de sem idő, sem alkalom nem volt arra, hogy dr. Vásáry István polgármesterrel beszéljenek. Céltalan is lett volna, mert elsősorban és szinte kizárólag a rátermettséget s a képesítést vették figyelembe.

A kinevezés *a beadott 470 kérvény alaján történt.* A polgármesteri hivatal személyzete ügyes munkabeosztással és boszorkányos gyorsasággal végezte a feldolgozás nem könnyű munkáját, hogy mire az utolsó kérvényeket beadták, készen volt a kimutatás is, amely áttekintést adott a pályázókról.

Képesítés szerint a kérvények így oszlottak meg:

Diplomás	85
Érettségizett	261
Négy középiskolás	124

Összesen volt tehát 470 kérvény.

Szombaton déli 12 óráig lehetett kérvényeket beadni és 12 órára dr. *Vásáry István polgármester már összehívta a város vezetőférfiait, hogy a felvételről döntsenek.*

Érdekes, hogy a 470 pályázó közül egyetlenegy olyan kérelmező volt, akinek a felvételét dr. Vásáry István polgármester személy szerint óhajtotta. Ez a z ifjú egy *hadiárva* volt, akinek *az apja elesett a harctéren.* Amikor ezt a szomorú hírt a felesége megtudta, szivszélhüdést kapott. Árván, teljesen magában maradt a kis gyermek, akit a gyarmekmenhelyen neveltek fel. Iskoláit jó eredménynyel végezte és bizonyosan kitünő tisztviselő válik belőle. Senki a világon nem protezsálta. Sorsa és képessége voltak a döntők mellette.

Nőket a polgármester egyáltalán nem akart felvenni erre a 38 állásra. Az értekezletnek azonban az volt az egyhangú álláspontja, hogy igazságtalanság lenne teljesen kizárni őket a pályázatból, amikor a diplomaszerzésből nem zárják ki őket. Az egyes osztályvezetők javaslatára *két kitünő gépirónőt vettek fel,* — mind a kettő már a város szolgálatában állott — a harmadik pedig egy diplomás, akit a kitünő képesítése és nyelvtudása miatt alkalmaztak.

A kinevezésről szóló határozatot dr. Vásáry István polgármester délután 4 órakor írta alá. A határozat lényegbevágó része így szól:

A pályázati kérelmek felülbírálása után fent idézett közgyülési határozatban foglaltak szemelőtt tartása mellett *1934 április hó 1-től 1934 december hó 31-ig terjedő időtartamra teljesen ideiglenes kisegítői minőségben az alant felsorolt 15 diplomás, 15 érettségivel, vagy hasonló értékü bizonyitvánnyal, végül 8 középiskolával, vagy ennek megfelelő képesítéssel rendelkező egyéneket alkalmazzon, a diplomásokat havi 80 pengő, az érettségizettek havi 70 P., a négy középiskolával rendelkezőket 60 pengő dijazással.*

DIPLIMÁSOK:

Nagy István okl. génészmérnök, Ajtó ucca 6. sz. *Csobay* László mérnök, Török Bálint ucca 15. Ifj *Filep* Endre tanár, Kisfaldy u. 2-b. Dr. *Csiki Mészáros* Tibor ügyvédjelölt Wesselényi ucca 2. Dr. *Vattay* László ügyvédjelölt, Bundi ucca 12. Dr. *Oláh* Tibor ügyvédjelölt, Kossuth ucca 42. Dr. *Daróczy* István ügyvédjelölt, Szent Anna ucca 18. Dr. *Rózsa* Tibor ügyvédjelölt, Böszörményi út 11. Dr *Marton* Pál ügyvédjelölt, Hortobágy ucca 13. Dr. *Varga J.* János ügyvédjelölt, Erzsébet ucca 19. Dr. *Bitskey* Zoltán ügyvédjelölt, Simonyi út 3. *Mályer* Béla okl. gazda, Hunyadi ucca 24. Ifj. dr. *Sámy* László ügyvédjelölt, Vígkedvű Mihály ucca 46. Dr. *Harsányi* Tibor ügyvédjelölt, Magoss György tér 1. *Bohuss* Rózsa okl. tanárnő, Füvészkert ucca 14.

ÉRETTSÉGIZETTEK:

Ifj. *Bán* Géza, gróf Tisza István ucca 6. *Juhász* Sándor, Tímár ucca 46. *Versényi* István, Széchényi ucca 28. *Sántha* Irma, Miklós ucca 41. szám. *Arany* András, Fokos ucca 6. Ifj. *Mogyoróssy Győző*, Rákóczy uca 45. *Szilágyi* Gábor, Eötvös ucca 11. *Melega* Ernő, Wesselényi ucca 111. *Kovács* Andor, Szegedi Gergely ucca 14. *Nagy* Sándor, Szoboszlói út 2. *Fábry* Béla, Bethlen ucca 56. *Farkas* Frigyes, Homok ucca 67. szám. *Horváth* Béla, Vendég ucca 76. *Fogarassy* Elek, József kir. hereceg ucca 46. *Sallay* Zoltán, Károly Ferenc József út 60.

KÖZÉPISKOLÁSOK:

Kovács András, Méhes ucca 25, Tócóskert. *Kardoss* Sándor, Siposs ucca 6. *Perecz* Béla, Csonka ucca 2. Ifj. *Sebők* Lajos, Virág ucca 29. *Balogh* Gizella, Böszörményi út 10. *Vajna* Erzsébet, Bethlen ucca 21. *Wágner* Mihály, Árpád tér 31.

A fentnevezettek hivatali beosztása tárgyában külön határozatban intézkedik.

Mussolini meleghangu távirata Horthy kormányzóhoz

A kormányzó részvéttáviratot inté zett otrantói ellenfele özvegyéhez

Róma, márc. 31. Horthy Miklós kormányzó *Acton olasz tengernagy* elhunyta alkalmából részvéttáviratot intézett az elhunyt özvegyéhez, aki ugyancsak táviratban válaszolt. *Mussolini* kormányelnök tudomást szerezve a kormányzó részvéttáviratáról, a következő sürgönyt intézte hozzá:

Főméltóságod nemes és fenkölt szavai, amelyekkel az elhunyt Acton tengernagy emlékének áldozott, felébreszti az olasz királyi tengerészetben a leglojálisabb ellenfél iránti el nem muló hódolatot és felkelti a mélységes hála érzetét, amelyet személyes hódolatom kíséretében Főméltóságod előtt ezúton is kifejezésre juttatok.

Község legyen, vagy város maradjon Hajdúhadház?

Már szinte évekre visszamenő múltja van annak a mozgalomnak, mely Hajdúhadház közvéleményét izgatja. A legutóbbi esztendők katasztrófális gazdasági válsága pattantotta ki elsősorban azt a gondolatot, hogy az ősrégi hajdú város közigazgatásilag fejlődjön vissza nagyközséggé. A kipattant gondolatnak mindjárt akadt pártfogója és egyre többen csatlakoztak a gondolathoz. Többször határozott már ezirányban a hajdúhadházi törvényhatósági ülés is, felkerült az alispánhoz, főispánhoz, majd a belügyminiszterhez, de a két párt már-már elkeseredett harca semmi biztos megállapodást nem nyerhetett. Mert amint megerősödött a községi párt, nyomban újabb mozgalmat indított a városi párt. Állandó harc, küzdelem közben végül is március 29-én újabb gyűlést tartott Hajdúhadház megyei város képviselőtestület és ezen a gyülésen magáévá tette dr. Farkas Ödön indítványát, hogy a mai közigazgatási tervezetét megváltoztatni nem akarja, városi létét fenn akarja tartani és községgé visszafejlődni nem óhajt. Ez a gyülés útasította a polgármestert, hogy haladéktalanul tegye meg felterjesztését a belügyminiszterhez és értesítse a város képviselőtestülete nevében Hajdú vármegye alispánját, főispánját.

Már-már úgy látszott, hogy végre elrendezik véglegesen Hadház város ügyét, mikor tegnap reggel több, mint száz tagból álló küldöttség jelent meg a vármegyeházán Möller József vezetésével és a főispánnal, báró Vay Lászlóval és az alispánnal, Rásó Istvánnal akartak találkozni, hogy az ellenpárt, a községgé visszafejlesztő párt kérelmét előadják. Még a kora reggeli órákban fogadta báró Vay László főispán a küldöttséget, s Müller József adta elő a küldöttség kérelmét. Hangoztatta a küldöttséget vezető Müller, hogy Hadház nagy többsége kitart amellett a gondolat mellett, hogy Hajdúhadház visszafejlődjön nagyközséggé, mivel a mai súlyos időkben a városi terheket viselni különben sem tudják. Ugyanezt mondotta Rásó István alispán előtt is a küldöttség feje.

Báró Vay László főispán, valamint Rásó István alispán is megigérték a küldöttségnek, hogy a kérdést tanulmány tárgyává teszik és minden eszközzel odahatnak, hogy végre ez a kérdés a teljes megelégedés jegyében megoldást találjon.

URÁNIA.

Telefon : 32-51.

A legujabb magyar világsiker :

Gárdonyi Géza remekművének filmváltozata

„IDA REGÉNYE“

Főszerepben :

Ágai Irén, Rajnay Gábor, Jávor Pál, Turay Ida.

APOLLÓ.

Telefon : 27-62.

Egy érdekes filmattrakció

„A három császárvadesz”

Megható békebeli katonatörténet.

Főszereplők :

Paul Richter, Grit Haid Fritz Kampers, Else Elster, Erma Morena.

Előadások kezdete husvét vasárnapján és hétfőjén : 3, 5, 7 és 9 órakor. Kedden : 5, 7 és 9 órakor.

E nagyszerü filmek megtekintése fogja ünnepét teljessé tenni, ezért siessen jegyét biztositani !

Óriási siker jegyében folyik raglán vásárunk, többszáz megelégedett vevőnk bizonyítja, hogy a jó szabás, a kiváló minőség és olcsó ár **a siker titka.**
Grünfeld Adolf és Társa, --- (Kistemplomnál)

Dr Kupás Sándort szombaton délben vizsgálati fogságba helyezték

A sikkasztó városi számtiszt a vizsgálóbíró előtt beismerő vallomást tett s most már nem tartja lehetetlennek, hogy 84 ezer pengőt sikkasztott el, bár ezt az összeget sokalja. — Kupás felfolyamodást jelentett be a vizsgálóbíró végzése ellen.

Szombaton délben újabb fordulat következett be dr. Kupás Sándor városi számtiszt sikkasztási ügyében. Preineszberger Jenő vizsgálóbírósági elnök kihirdette előtte végzését, amely szerint sikkasztás és ezzel kapcsolatos közokiratthamisítás bűntettének gyanúja miatt vizsgálati fogságba helyezi.

Dr. Kupás Sándort — amint arról már beszámoltunk — még szerdán átkísérték a kir. ügyészségre, ahol az egyik másodemeleti magánzárkában helyezték el. Preineszberger Jenő vizsgálóbírósági elnök csütörtökön kezdte meg az iratok áttanulmányozását. Ekkor kapta meg dr. Kádár István előadó ügyész vizsgálati indítványát.

Preineszberger Jenő vizsgálóbírósági elnök pénteken délelőtt 9 órakor vezettette maga elé Kupást, aki szürkésfekete télikabátjában komor arccal lépdelt a szuronyos fogházőr előtt. A pénteki kihallgatás déli 12 óráig tartott. Ekkor ismét visszakísérték Kupást a fogházba. Mióta a sikkasztó tisztviselő az ügyészségen van, egészen megváltozott. Eddig abban reménykedett, hogy valami módon sikerülni fog kibujni a felelősség alól, most azonban már látja, hogy komolyra fordult az ügy és nincs kiút.

Szombaton délelőtt 9 órakor ismét felvezették dr. Kupás Sándort. A vizsgálóbíró folytatta kihallgatását. Kupáson ezúttal is rajta volt a télikabát. Összegörnyedve, behúzott fejjel ült a széken és színtelen hangon felelgetett a feltett kérdésekre.

Munkatársunk szombaton délután kérdést intézett a vizsgálóbírósági elnökhöz, hogy volna szíves nyilatkozni a Kupás-ügyben.

— A kérdéses ügyben nem nyilatkozhatom, — mondotta Preineszberger Jenő. — Csak annyit mondhatok, hogy Kupás Sándor beismerő vallomást tett. Kihallgatása után vizsgálati fogságba helyeztem, miután bűncselekménye rendkívül súlyos.

Kerülő úton sikerült megtudnunk, hogy dr. Kupás Sándor beismerő vallomása igen érdekes adatokat tartalmaz. Mint ismeretes, a városházi hivatalos vizsgálat szerint a Kupás által elsikkasztott pénz pontos összege 84.234.75 pengő. Ezeket az összegeket a mozik vígalmi adójából kezelte el. A rendőrség előtt Kupás azt vallotta, hogy mindössze csak 2 ezer pengőt sikkasztott el, később azonban már azt mondotta, hogy tízezer pengő körül van az elsikkasztott összeg, melyet bérgazdaságába fektetett bele. Ő ezt a pénzt vissza akarta fizetni, de üzletei nem sikerültek, közben pedig a sikkasztás kipattant.

KUPÁS SOKALJA A 84.233 PENGŐT, DE NEM TARTJA LEHETETLENNEK, HOGY ENNYI PÉNZT SIKKASZTOTT

A vizsgálóbíró előtt dr. Kupás Sándor már sokkal többet beismert, mint a rendőrségen. Mikor elébe tárták, hogy a hivatalos roncsolás szerint 84 ezer pengőt tesz ki az elsikkasztott összeg, elgondolkozva mondotta:

— Ennyit nem igen sikkaszthattam, de azért nem tartom lehetetlennek. Elvégre nem vezettem könyvet az elvett pénzekről.

A vizsgálóbíró felmutatta Kupásnak a befizetési okíratokat. — Kupás sorra nézte azokat s beismerte, hogy ő írta a felmutatott nyugtákat. A pénz legnagyobb részét bérgazdaságába invesztálta, másrészét pedig a saját céljaira használta fel.

Ez utóbbi célt bizonyára arra értette, hogy többször múlatott s ezek a múlatozások meglehetősen sokba kerültek. Egyesek tudni vélik, hogy egyidőben napi kiadása meghaladta az 50 pengőt. Ez kétségtelenül feltűnő volt, de Kupás azzal torkolta le a kétkedőket és kívánesiskodókat, hogy a bérlete igen jól megy s ezenfelül örökséget is kapott. A családja szintén azt hitte, hogy a bérlet nagyon jól jövedelmez és Kupás innen szerzi be költséges életmódjához a szükséges pénzt.

Pénteken az a hír terjedt el a városban, hogy dr. Kupás Sándor az elszámolási kötelezettség mellett átvett 120 ezer fürdőjegyből 30 ezer árával nem számolt el s ilymódon újabb 18 ezer pengőt sikkasztott. Ez a hír valótlannak bizonyult. A vizsgálóbíró előtt egyébként Kupás a leghatározottabban kijelentette, hogy csak mozik vígalmi adójával manipulált, más pénzhez nem nyult.

DR. KUPÁS SÁNDORT VIZSGÁLATI FOGSÁGBA HELYEZIK

Nagyszombaton délben egy óra 10 perckor fejezte be Preineszberger Jenő vizsgálóbírósági elnök a sikkasztó városi számtiszt kihallgatását. Az addig oly nyugodt, gőgös és fölényes Kupás már csak az árnyéka a régi »purifikáló« dzsentleménnek. Mikor a kihallgatás végén a vizsgálóbíró kihirdette előtte, hogy hivatali sikkasztás és közokiratthamisítás bűntette gyanúja miatt vizsgálati fogságba helyezi, pillanatnyilag némán meredt maga elé. Aztán halkan mondotta:

— Tisztelettel felfolyamodást jelentek be a végzés ellen... Van rendes lakásom, földem, a családom is itt él Debrecenben. Szabadlábon szeretném bevárni a főtárgyalást.

A vizsgálóbíró tudomásul vette a felfolyamodás bejelentését, majd útasította a fogházőrt, hogy dr. Kupás Sándort kísérje vissza a fogházba.

A déli pesti gyors és személyvonat helyett uj gyorsított személy fog közlekedni

Milyen változást hoz a nyári menetrend?

Május 15-én a Máv. vonalain érvénybe lép a nyári menetrend, mely debreceni vonatkozásban egy jelentős változást hoz. A budapest—debreceni fővonalon Debrecen irányában ugyanis az a változás történik, hogy a budapesti Keleti-pályaudvarról 17 órakor induló békéscsabai gyorsvonattól jelenleg meglevő gyorsvonati csatlakozás motorvonattal fog fenttartatni budapest—debreceni közvetlen kocsival.

Az ellenirányban Debrecenből 12.10-kor induló gyorsvonat és 12.30-kor induló személyvonat helyett új gyorsított személyvonat fog közlekedni, mely 18.55-kor érkezik Budapestre. A gyorsítás *a jelenlegi személyvonattal szemben itt is mintegy 50 perc.* A budapest—békéscsabai vonalon nincs változás, hiszen itt ezidőszerint is csak két gyorsvonat-pár közlekedik. A budapest—szegedi vonalon a jelenlegi délutáni két gyorsvonat helyett 16.30-as indulással új gyorsvonat fog közlekedni, amelynek az összes elágazó vonalakra megfelelő csatlakozásai lesznek.

Anstein svájci lelkész Debrecenben

Anstein svájci lelkész március 30-án érkezett Debrecenbe, mint dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató vendége, akihez régebbi ismeretség fűzi. Nagypénteken részt vett délelőtt a nagy templomi istentiszteleten, amely után láogatást tett dr Baltazár Dezső püspöknél. Délután Csikesz Sándor egyetemi tanár, teológiai dékán kalauzolása mellett meglátogatta az egyetemet, a téli uszodát, az épülő stadiont. Mindenütt el volt ragadtatva attól a fejlődéstől, amelyet tapasztalt Debrecenben 1928-ban örtént utolsó itteni időzése óta. Este 6 órakor az egyházi tanács termében dr. Baltazár Dezső püspök jelenlétében előadást tartott legutóbbi afrikai útjáról. Az érdekes előadást Veress István igazgató tolmácsolta nagyszámu közönség előtt, amelynek nevében Uray Sándor lelkész köszönte meg a tanulságos, igazán szivhez szóló előadást. A következő nap, március 31-én lefényképezte a Kollégium előtt a Zwingli és Kálvin emléktáblát, majd a Méliusz-féle öreg liceumot, a gályarabok oszlopát, Bocskay szobrát. A kiváló vendég, a magyarok igaz barátja március 31-én utazott el Budapesten át egyenesen Triestbe, ahol, valamint több olasz városban előadást fog tartani afrikai útjáról. Innen Debrecenből a legszebb emlékeket vitte magával.

Az Iparoskör közgyülése

A napokban tartotta a Debreceni Iparoskör évi közgyülését. Imre János elnök megnyitó szavai után Lechner Lajos titkár felolvasta az évi jelentést. Buray Imre a pénztári jelentést és zárszámadást, Szathmáry András pedig a könyvtárjelentést ismertette. A közgyülés a felmentést a tisztikarnak megadta és az uj költségirányzatot is elfogadta. — Csomor Gyula felszólalásában fokozottabb összetartásra kérte a kör tagjait. Ezután a részleges tisztujitást ejtették meg. A közgyülés egyhangulag a következőket választotta be a tisztikarba.: alelnök Fitory Ambrus, ügyész dr Csáthy Dezső, jegyző Gaál Endre, pénztári ellenőr Soós András, gazda Vajkóczy Ferenc, számvizsgáló Boldogh József, tiszteletbeli tag dr Medveczky Károly, választmányi tagok: Bessenyei Gyula, Bőde Gyula, Debreczenszky István, Dudás János, vitéz Győry János, Giczey János, Ivanovits Lajos, Király Imre, ifj. Lókody Sándor, Pintér Gusztáv, Tóth Gyula, választmányi póttagok: ifj. Blattner Gyula Frik Imre, Kaszás János, Kardos Imre, Nagy Gábor, Pongrácz Árpád, Ramminger István, Renez Antal, Végh László és ifj. Zelinger Ede. Ezután az Iparos Dalárda a Himnuszt énekelte el és a közgyülés véget ért.

Underwood - Remington - Royal - Ideal - Oliver-Woodstock - Smith-Broos Erika - Monarch stb. csupa modern ujjá-épitett írógépek kp. fizetés mellett szenzációs árban hosszu garanciával. Dijtalan bemutatás.
HURAY Irógépüzem, Werbőczy-u. 2. Iparkamara-épület. T.: 17—93. sz.

Üzletek kiadók
Szentanna utca 6.

A XX. század modern cserekereskedelme

»Készpénz helyett cseréljünk« címmel jelent meg pár nappal ezelőtt e lap hasábjain egy cikk, mely örömmel látszott üdvözölni a Szegeden felvetett eszmét, a kiskereskedelemben a készpénz kiküszöbölését s e helyett a régi árucsere feltámasztását. Első pillanatra még a mai ember is nagyszerű elképzelésnek gondolja e nem uj, sőt az ó korban egyedüli lehetőségét a kereskedelem lebonyolításának. S úgy látja, hogy ez eszmében nagy jelentőségek vannak. És tényleg vannak. Kis lélekszámu községekben, a primitiv szükségletek kielégítésénél, hol ez a lakosságnak mondhatni majdnem együttélése, naponta közvetlen érintkezése által állhat elő. Tehát ott, ahol bár szintén nem hat elő. Tehát ott, ahol bár szintén nem élnek az ókorban, de minden primitiv, kisméretű és lassú amúgy is. Ott azonban nincs szükség az öttet megvalósítására, mert ez a falukon ma is él, olyan formában, ahogy ez a ma ottani emberének legjobban megfelel és ahogy éppen a lehetőség magával hozza a kis boltban petróleumot vesznek tojásért, az orvost csirkével fizetik, a házbért buzával, a csizmát tengerivel, stb.

De ragadjuk ki magunkat az ókori elgondolásokból s ne felejtsük el, hogy nem pár száz lakosú, feneketlen sártengerben, hanem százezer lakosú, modern, nagy városban és a XX. században élünk! Ne felejtsük, hogy az autók, expressvonatok, repülőgépek, a gyorsárufuvarozás, a vásárcsarnokok, nagy áruházak s a 100 kilométeres sebességek korában élünk, amikor azt látjuk, hogy a ma embere inkább fizet többet az áruért, de azt együtt, egy helyen, összpontosítva kaphassa meg a nagy vásárcsarnokokban és áruházakban.

Dacára a nagy pénzhiánynak, dacára a kínálat nagy tultengésének s a kereslet nagymérvű csökkenésének, a XX. század ezt a jellemző sajátosságát — a mindenen keresztüli gyorsaságot nem képes megtagadni.

Tudjuk jól a történelemből, hogy minden kornak meg volt és megvan a maga sajátos eszméje, mely mint e korszak jellemző és letörölhetetlen sajátossága jelentkezik. A mai kornak ez a jellemzője a gyorsaságra való törekvés, mindenben a rekordok elérése. A mai embert ebből kizökkenteni és az ókorba visszaküldeni nem lehet. Ezt a jövő nemzedékkel sem lehet megtenni, hiszen a mai gyermek nem lóval játszik már pici korában, hanem a géppel és autóval, ő már a gyorsaságba született bele, neki ez a gyorsaság életszükségletévé vált.

Mindezekkel csak kézzel foghatóan akartuk megvilágítani azt, hogy dacára a cserekereskedelem látszólagos előnyeinek, az olyan alapvető hibában szenved, amiért annak egyszerű, eredeti formájában való megvalósítása, a ma modern, nagy városában teljesen lehetetlen.

Elképzelhetetlen ez a cserekereskedelem akár közvetlenül akarnák lebonyolítani, akár vállalkozó kapcsolódnék bele az ezzel járó keresésbe, mert teljesen a véletlentől függ az ugynevezett vis á vis megtalálása. Hogy én pont azt kínáljam, ami annak kell, akinek olyan cikke van éppen eladó, amire nékem van szükségem és hogy e két tárgy, vagy szolgáltatás értéke egyenlő legyen, továbbá, hogy nékem pont akkor legyen cserélhető értékem, amikor éppen sürgős szükségem volna valamire, vagy megfordítva, hogy annak legyen ugyan abban a pillanatban szüksége az én tárgyamra vagy szolgáltatásomra, amikor nekem az ő árucikke kell. . . Ez olyan hosszas és a mai ideges ember idegeit teljesen felőrlő kutatás eredménye lehet csak, aminek folyománya minden lehet, csak az nem, amit ma kereskedelemnek nevezünk.

Mint fentiekben kifejtettük ez az ókori rendszerű cserekereskedelem ma eredeti formájában megvalósíthatatlan, bár kétségtelen, hogy mint megírtuk, volnának éppen a mai világ számára előnyös oldalai, hiszen alkalmas a pénzhiányt enyhíteni s a kereslet és kínálat közötti nagy különbséget kiegyenlíteni. Sem ókori formájában, sem megváltoztatott formákkal ez keresztül nem vihető, csakis ugy, ha teljesen kikapcsoljuk a cserekereskedelemnek egyik oldalát a vis á vis-t és csak az egyik oldalával foglalkozunk és pedig azzal, akinek szüksége van és áruját szeretné ahelyett értékesíteni, mert a a vis felett teljes mértékben rendelkeznünk kell. Rendelkeznünk kell akár egy áruházzal, akár egy azt pótló olyan szervezettel, mely az áruházat minden tekintetben pótolja.

Nem hasznot kereső vállalkozók ötletes eszméje, hanem városunk fogyasztó közönségének tekintélyes része, amely szükségleteit a Takarékosság cereskedelmi R. T. rendszere útján fedezi, oldotta meg a csere legmodernebb problémáját. Önmaguktól jöttek rá minden utbaigazítás nélkül, hogy a cserére kínálkozó és a ténylegesen szükségelt árucikket a birtokukban levő »Takarékosság« vásárlási lehetőségével a vásárlási utalvány által adott vásárlási joggal, lehet a legkönnyebben összehozni.

Nap mint nap már régen tapasztalható a Takarékosság R. T. vásárlói körében, hogy egyes egyes ügyesebb és szellemesebb könyvecsketulajdonosok, ha oly cikket akartak vásárolni, melyet csak oly kereskedők, vagy iparosok árultak, kik nem kiszolgáló cégei a Takarékosságnak, ugy elmentek ahhoz a bizonyos iparoshoz vagy kereskedőhöz, megvették az árut és fizetésképpen oda adták a birtokukban levő Takarékossági vásárlási utalványukat cserébe, melyen az eladó iparos vagy kereskedő minden másirányu szükségletét az általa eladott árucikk árának erejéig beszerezhette. Viszont a Takarékossági vevő ily módon oly árut vásárolt részletre amelyet egyébként nem tudott volna s fizetett érte Takarékossági vásárlási lehetőséggel, ami annak a másik félnek is teljes mértékben megfelelt.

Például egy cikk: csizmát véletlenül nem lehet vásárolni a Takarékosság kötelékébe tartozó cégeknél s mégis a vásárlók legnagyobb része beszerezte a csizmát a Takarékossági vásárlási utalvány fent vázolt segítségével. Elment a csizmadiához megvett egy csizmát és felajánlotta neki, hogy ennek árában Debrecen legmegbizhatóbb 48 cégénél vásárolhat, amire éppen szüksége van. S miután mindenkinek van szüksége, ha egy komplett áruházat helyettesítő szervezetet állítanak rendelkezésére, tehát azt a vásárlási lehetőséget, hol minden elképzelhetőt beszerezhet, az üzlet éppugy lebonyolítódott, mintha csak készpénzzel fizetett volna a csizmavásárló, mindenféle komplikáció, mindenféle időtrabló utánjárás nélkül. És a csizmadia válogathatott az üzletekben és az áruk tömegében és senki sem kutatta, hogy cserét csinált-e vagy egyszerüen csak vásárolt.

Igy a csizmát eladó ki volt fizetve és a Takarékosság vásárlója ki csizmát kapott, fizeti a csizmadia által vásárolt esetleges kabátot, vagy kalapot, vagy bármit amit éppen vett 5 hónapon át a Takarékosság rendszerével. Igy vett csizmát havi résztörlesztésre és igy adott el a csizmadia a Takarékosságon át, bár annak sem nem kiszolgálója, sem nem vásárlója, csizmát. Ez az, amit a vásárlók találtak ki s ez az ami a XX. században mint látjuk egyszerüségénél és gyorsaságánál fogva megfelel, mert részben kiküszöböli a pénzt, eladhatóvá teszi a másként eladhatatlan portékát, meggyorsítja a lebonyolítás menetét s összekapcsolja az egészet még a hitelbevásárlás lehetőségével is.

Ennek a ma már sokszorosan ily módon felhasznált modern cserének rendszerbe foglalásával és tökéletesítésével foglalkozik a Takarékosság Kereskedelmi R. T. vezetősége és a kötelékébe tartozó cégek.

A pénzhiányt és pénzszűkét ugyan semmiféle csererendszer megoldani nem fogja, azonban a Takarékosság széles körben elterjedt és ily módon is kibővített rendszere és szervezete számos oly fogyasztót tesz vásárlóképessé, sőt ezen át hitelképessé is, kik másként hiába rendelkeztek áruval, vagy egyéb értékekkel.

Bárkinek készséggel áll rendelkezésére ezirányú kérdésekben a Takarékosság Kereskedelmi R. T. vezetősége Deák Ferenc ucca 6. sz. irodájában, ha igénybe óhajt venni a fentiekben vázolt csere lehetőségeket.

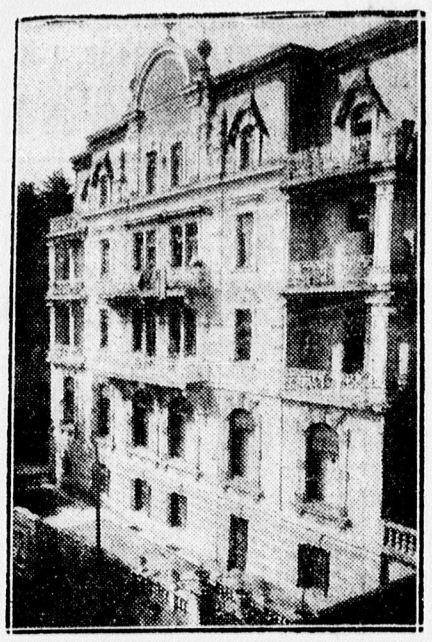

A „Hotel Auguszt" épülete Abbáziában. — Gyönyörü park veszi körül százados fákkal.

Hotel Auguszt Abbazia.

Szoba ellátással együtt már 9 P.-ért. — Budapesten pengőben fizetendő

Felvilágositást nyujt fenti szálloda és az Auguszt cukrászda, Budapest, Krisztina tér 3.

A „Hotel Auguszt" étterme.

A Szent Erzsébet Egyesület rádióestje

Április 7-én nyolcvan szereplővel, három zenekarral.

Nagyszabásu előkészületek folynak a Szent Erzsébet Egyesület április 7-i táncos teaestélyének sikere érdekében. A Szent Erzsébet Egyesület a rádió egy napi teljes müsorát illeszti müsoros estjének előadásába. A kitünő és eredeti eszméért és annak megvalósitásáért minden elismerés és dicséret az egyesület illusztris vigalmi elnökét, **Acházy** Imrénét illeti meg, aki rendkivüli ötletességével, rátermettségével, fáradtságot nem ismerő munkakészségével a Szent Erzsébet Egyesület sok-sok jótékonycélu megmozdulását vitte sikerre.

Az est müsorában 80 szereplő vesz részt magán- és táncszámokkal. Bemutatásra kerülnek klasszikus magyar és modern táncok. A klasszikus táncokat **zenei kisérettel a Városi Zeneiskola növendékeiből alakult zenekar látja el**, a magyar táncokat cigányzene kiséri, mig a modern táncok zenéjét a **Csaba szalonzenekar szolgáltatja.**

A müsor pontosan **8 órakor kezdődik** és gyors ütemben fog leperegni, kb. két órát vesz igénybe **a teljes müsor**, igy a tánc hiveinek is bőven marad idejük, hogy kedvtelésüknek hódoljanak felváltva cigány- és jazz-zene mellett.

Külön érdekességet kölcsönöz az előadásnak, hogy a **szinpad egy valódi studió atelier képét fogja nyujtani.** A rádiómüsor teljes konferanszát Lisztius irja az ő szellemes modorában.

Rádió-speaker dr **Schlammadingerné** Veress Irma lesz, aki ezuttal kitünő komikai vénájáról fog tanuságot tenni.

Az óriási érdeklődésre való tekintettel ajánlatos jegyekről és asztalok lefoglalásáról már most gondoskodni. Naponta 11—1 óra között lehet a Mansz irodában (régi főposta épület, hátul az udvarban). Földszinti ülőhely asztaloknál 1.50 P, 4 személyes páholy 6 P, 6 személyes páholy 9 P, erkélyülés teajegy nélkül 60 fillér. A jegyekben a tea ára is bennfoglaltatik. Azonkivüi külön **buffet** áll a közönség rendelkezésére.

ÜNNEPÉLYES FORMÁK KÖZÖTT MEGNYILTAK AZ EGYETEMI TENNISZPÁLYÁK

A DEAC uj tenniszpályáin ünnepélyes megnyitó után megindult a tenniszélet és a szép idő már az első nap igen sok tagot kicsalt az uj vörössalakos pályákra. A hölgy és férfi tagok jelenlétében dr **Diczig** Alajos tennisz szakosztályi elnök üdvözölte a megnyitón a megjelent dr **Vargha** Zsigmond rektort és kifejezte a DEAC tenniszszakosztályának köszönetét az egyetemi hatóságok iránt, hogy lehetővé tették a pályák rendbehozatalát és uj felszereléssel való ellátását.

Vargha Zsigmond rektor közvetlen szavakkal üdvözölte a DEAC tennisz szakosztályát, hangsulyozta az egészséges és kellő keretek között folytatott testedzés fontosságát és kijelentette, hogy az egyetemi hatóságok, a tanács mindig megértő támogatással, jóindulattal és segitő készséggel áll a DEAC tennisz-szakosztálya megett, a tenniszkultura fejlesztésére.

A megnyitó után a négy uj pályán megindult a tenniszélet.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

PATAKY SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLITÁSA

Husvét hétfőjének érdekessége lesz az a tárlat, amelyet Pataky Sándor festőművész rendezett a Déry-muzeum termében. A színes, derült sugárzó képek bizonyosan sok látogatót fognak vonzani a kiállításra, amelynek harmonikus egységét a közönség hamarosan a szeretetébe fogja fogadni. Tekintve a mai viszonyokhoz alkalmazkodó árait, bizonyára vásárló közönsége is lesz. A kiállítás részletes ismertetésére még visszatérünk.

ISMERJÜK MEG HAZÁNKAT

Ezzel a címmel tart ünnep utáni *kedden este 6 órakor* az Ipartestület dísztermében *Springer József*, a Magyar Túrisa Egyesület debreceni osztályának titkára rendkívül érdekesnek igérkező előadást. Előadásában a *túrisztikát* fogja ismertetni a kiváló előadó. Beszélni fog arról, hogy Magyarországon a túrisztika tulajdonképen most van kifejlődésben és nagyon is kívánatos az, hogy a közönség abba bekapcsolódjék. Erről tart a kiváló előadó április 3-án, kedden este rendkivül érdekes előadást, majd április 5-én, csütörtökön este hegyvidékünk szépségeiről, várainkról, lezárt tilos útainkról s barlangjainkról fog ugyancsak az Ipartestület dísztermében (Simonffy u. 1—c. II. em.) beszélni.

Mindkét eladását csodaszép vetített képekkel fogja kísérni, amely igy annél élvezetesebb lesz. Az előadások meghallgatása teljesen díjtalan.

A háztulajdonosok közgyülése

A Háztulajdonosok Egyesülete dr. Hódy Béla elnöklete alatt tartotta évi rendes közgyülését, melyen a tagok szép számmal jelentek meg. A közgyülés elfogadta az évi jelentést, az 1933. évi zárszámadást, az 1934. évi költségvetést és a felmentvényt a vezetőségnek megadta.

Dr. Kovács Béla ügyész az évi jelentés keretében előadta, hogy az egyesület élete határozott fejlődést mutat különösen, mióta a vezetőség a főispán és a polgármester, mint az egyesület díszelnökei, továbbá a közélet több vezető tagja belépésével kibővült.

A házvagyon közterheinek rendezése kérdésében a közgyülés több fontos határozatot hozott, igy *elfogadta a létminimum felállitása, a házadónak az eddigi bruttó házbérjövedelem helyett a tiszta jövedelm alapján való kivetése, a közüzemi költségek adómentestése, a csatornadijak leszállitása* és a saját lakás adómentesség s végül a gazdáknak megadott kedvezményeknek a háztulajdonoskra való kiterjesztése iránti javaslatot. Mindezen kérdések együttes megoldásául pedig egyhangú lelkesedéssel tette magáévá a közgyülés dr. *Hódy* Bélának azt a régebbi és más érdekeltségek által szintén elfogadott javaslatát, hogy a ház összes közterheit állapitsák meg legfeljebb a *nyers házbérjövedelem 40 százalékában.*

Ugyancsak egyhangúlag tudomásul vette a közgyülés, hogy az Egyesület a Magyar Ház- és Telektulajdonos Egyesületek Országos Központjába, egyébként önállóságának fenntartása mellett, belépett és az elnökségnek, valamint az egyesületi kiküldötteknek köszönetet szavazott. Dr. *Hódy* Béla ismertette a háztulajdonosok nagy közteherviselését, társadalmi és politikai súlyát és a tömörülés szükségességét, mert csak ezúton foglalhatja el a háztulajdonosi osztály az őt megillető helyet és érheti el az egyenlő elbánást, aminek eredményeként a gazdasági forgalomba több fog jutni a bérbevételekből s ezáltal az épitőipar és egyéb foglalkozási ágak jövedelmének emelkedésével a háztulajdonosok is megkapják a mai állapotok folytán gyakran elvesztett lakbéreket. Ennélfogva a házvagyonnak kizárólag gazdasági alapon való megszervezése nemzeti érdek.

Csomor Gyula, *Veres* István és *Szőlősi* Mihály felszólalásai után a közgyülés véget ért.

—

Országos mozgalom indul Debrecenből az olasz nyelv intenziv tanitása érdekében

A Monti Kör nagyjelentőségü kezdeményezése

A társadalom körében ismételten azzal a kivánsággal fordultak a Monti Körhöz, hogy tegyen kezdeményezést az olasz nyelv tanitására minél több középiskolába való bevezetése iránt. Ennek az óhajnak engedve a Monti Kör, a helybeli középiskolák és a két kereskedelmi iskola igazgatóit, társadalmi egyesületeket és érdekelt szülőket a városházára értekezletre hivta össze. *Csobán* Endre főlevéltáros a Monti Kör elnöke a megjelentek üdvözlése és az akció megindokolása után dr. *Tassy* Ferenccel felolvastatta a határozati javaslatot, amelyet Hóman Bálint kultuszminiszter elé kívánnak terjeszteni. A javaslat a Magyarország és Olaszország között egyre szorosabbra fonódó politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatokra tekintettel azt kéri, hogy *az olasz nyelv a franciához hasonlóan foglalja el a mostani középiskolai reformmal kapcsolatosan a reálgimnáziumokban és a kereskedelmi iskolákban azt a helyet, amelyet az emlitett kapcsolatok alapján megérdemel. Ezt a javaslatot a jelenlevők egyhangú lelkesedéssel tettek magukévá.*

Az első felszólaló *Ady* Lajos tankerületi főigazgató, mindenben helyeselte az akciót, hivatkozott arra, hogy **Magyarország kereskedelme részben a Levante felé irányul és fog irányulni egyre nagyobb mértékben, itt pedig az olasz nyelv a nemzetközi érintkezés nyelve, tehát gazdasági érdekek is az olasz nyelv intenzivebb tanitása mellett szólnak.** Vitéz dr **Bessenyei** Lajos azt kivánja, hogy az olasz a **franciával és az angollal legalább egyenlő elbánásban részesüljön. — Tasnády Kardoss** Gyula kivánatosnak tartja, hogy a kereskedelmi iskolák is tanitsák az olasz nyelvet. **Demény** Géza altábornagy és **Kovássy** Kálmánné, a Mansz képviselője szintén támogatják a mozgalmat. **Mellau** Márton szerint a leányiskolákban is helyet kell adni az olasz nyelvnek. Dr **Kardos** László közölte, hogy a zsidó reálgimnázium szülői értekezlete már hónapokkal ezelőtt kivánta az olasz nyelv tanitását. Egyuttal azt az inditványt tette, hogy az értekezlet kérje meg a kultuszminisztert a nyáron tanárok részére tartandó olasz tanfolyam rendezésére.

Végül a jelenvoltak felkérték **Ady Lajos** főigazgatót, hogy kivánságukat a közoktatásügyi miniszter előtt tolmácsolja, a Monti Kört pedig arra, hogy ez ügyben országos akciót kezdjen. Értesülésünk szerint a Monti Kör elnöksége már hozzá is fogott az akció kiszélesitéséhez. Minden jel arra vall, hogy a siker nem marad el s Debrecené az érdem, hogy ezt a nagy horderejü mozgalmat megindította.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

PALMA OKMA tartóstalp a legolcsóbb viselet

Kérje Ön is cipészétől!

METEOR MOZI MŰSORA

Vasárnap, husvét első napján: *Mata Hari.* Izgalmas kémdráma Greta Garbo, Ramon Novarro főszereplésével. — Megelőzi: *Charley az álláshalmozó.* Előadások: 3, 5, 7, 9 órakor.

Hétfőn, husvét másodnapján: *Rejtélyes merénylet.* Izgalmas kalandor dráma. Olga Brück, Harry Hardt főszereplésével. — Megelőzi: *Magyar-világhiradó.* — Előadások: 3, 5, 7, 9 órakor.

TOLVAJOK ÜLDÖZÉSE A HÉV TELEPÉN

A debreceni rendőrségen jelentették, hogy ismeretlen tettesek a Hév. Salérom uccai telepéről olajat és petroleumot lopnak. A telepen elhelyezett olajos és petroleumos edényeket éppen dézsmálta több ismeretlen férfi, akiket **Oláh József** lakatos észrevett és nagy lármát csapva, elriasztotta őket a raktártól és üldözésükre indult. A tolvajok azonban gyorsabban futottak és sikerült elmenekülniök. A rendőrség a Hév jelentése alapján megindította a nyomozást, hogy kézrekeritse a tolvajokat.

UJ RENDSZERÜ KERÉKPÁRRAL KISÉRLETEZIK EGY DEBRECENI FIATAL LAKATOS

Lakatos György István ut 23. sz alatt lakó fiatal lakatos már többször került nyilvánosság elé találmányaival. Most ujabban egy kerékpárt szerelt fel különleges láncszerkezettel, melynek müködése minden nagyobb erőkifejtés nélkül megkétszerezi a kerékpár sebességét. Az uj rendszerü kerékpárral a **feltaláló már próbautat is tett és 51 kilométeres utat 80 perc alatt tett meg.**

Latkos György az uj rendszerü kerékpárt **Unga** József segitségével készitette el. Abban az esetben, ha a gyakorlatban beválik a találmány, tizpengős költséggel átszerelhetnek minden kerékpárt és „szélvész kerékpár"-ja lesz mindenkinek, ahogy azt a fiatal feltaláló mondja.

Meghivom Önt

Klein Divatház
(Ecker, Klein, Sugár)

Tekintse meg a most érkezett imprimé selyem és ruhaszövet különlegességeket raktáramon.

Izlésben: *telülmulhatatlan.*
Finomságban: közismert anyagjaim **olcsók**

Képek a cserkész-segédtiszti táborozásból

RIADÓ A CSERKÉSZSEGÉDTISZTI TÁBORBAN

NÉMETHY GYULA LÖVÉSZGYAKORLATOT TART A CSERKÉSZ SEGÉDTISZTI TÁBORBAN

MOZI

KÉM VOLTAM

Bemutató a Vígszínházban

A világháború vérzivatara közt az egész világsajtót bejárta Miss Edith Cawell, a háború egyik legtragikusabb sorsú asszonyának a híre. Az írók fantáziáját is izgatta ez a tragikus életsors. Párisban színdarabot írtak arról az egész Belgiumot behálózó kémszervezetről, amelynek Miss Cavell is tagja volt, aki Belgiumban a német megszállás ideje alatt 35.000 embert mentett meg a haláltól négy évig tartó kémkedése alatt. A nagyszabású kémkedésnek végre is a német katonai hatóságok nyomára jöttek és Miss Cawellt másik társával együtt halálra ítélték. A halálra ítéltek közül XIII. Alfonz spanyol király közbenjárására egyedül csak egy francia ápolónőnek kegyelmeztek meg, aki ma is él mint a francia becsületrend tulajdonosa. Az ő emlékiratiból és az amerikai frónő regényéből állították össze a film scenáriumát, amelynek tárgya a világháború egyik legizgalmasabb jelenete, Miss Edith Cawellnek hátborzongató kalandokkal teli élete. A férfi főszerepet a kitünő Conrád Weidt alakítja bravúrosan, a női főszereplő pedig Madelaine Caroll, aki az önfeláldozó ápolónő szerepében nyújt megrázó alakítást.

A film, mely teljesen más, mint az eddig bemutatott kémfilmek nagyrésze, amelynek előadása közben a közönség úgy érzi, hogy a történelem egyrésze pereg le a vásznon, megérdemelt nagy sikert ért el a tegnapi bemutatón. — Ugyancsak sikert könyvelhet el a Vígszínház igazgatósága a stílusosan összeállított kísérőfilmek bemutatásáért.

—

IDA REGÉNYE

Bemutató az Urániában

Gárdonyi Géza kedves, vidám regényét Mihály István és Stella Adorján ötletesen írta át hangosfilmre. Székely István pedig most a polgári vígjáték keretei között is biztos kézzel irányította a felvételeket. Kedves, mulatságos magyar vígjáték. Igazán kedves, igazán mulatságos és igazán magyar.

Ha sorra visszagondolunk az egymásután következő jelenetekre, mindegyiket kereknek, mulatságosnak találjuk. Így utólag is. A zárdai növendékek milyen kedvesek!... A borkereskedő eljegyzése... A furesa leánykörés... A még furcsább esküvő... S azután a házasság — szerelem nélkül, de — sok félreértéssel... És végül szerelemmel is...

Ágay Irén a címszereplő: bájos, tehetséges, olykor a fiatal Bajor Gizire emlékeztet. Jávor Pál férfias, ezúttal minden túlzástól visszatartotta magát. A sok kitűnő kómikus között Pethes vezet, két jelenete nyiltszíni tapsot is kapott a premieren. De nagyszerűek a többiek. A film nagy sikert ért el az Urániában.

—

A HÁROM CSÁSZÁRVADÁSZ AZ APOLLÓBAN

A régi békebeli daliás katonaidők boldog varázsa csillant elő a »Három császárvadász« c. film bemutatójakor, melynek főszereplője a teljes és híressé vált 24. vadászzászlóalj Fritz Kampers, Paul Richter és Elsa Elster közreműködésével. A film, mely a világháború megkezdésével végződik, őszinte és igaz sikert aratott az Apollóban.

—

A PÉKINASTÓL MEGVADULT LOVAK FELBORITOTTAK EGY SZEKERET A PÉTERFIA UCCÁN

Szombaton délelőtt a Péterfia uccán *Molnár* Károly debreceni jómódú gazdálkodó szekere elé fogott lovak megvadultak és vad vágtatással hurcolták maguk után a szekeret. A szilaj állatokat nem tudták megfékezni. Az Ajtó utca sarkánál a szekér felborult és kizuhant a kövezetre Molnár Károlyné, aki súlyos sérüléseket szenvedett. A megvadult lovak tovább vágtattak és a felborult szekeret vonszolták maguk után az aszfaltos úton. A felborult szekér súlya azonban hamarosan lefékezte a tajtékos állatokat. A szekérről azonban útközben minden leszóródott, tejeskannák, ruhák, bundák és nem is találták meg sehol az úton.

A szemtanúk szerint a lovak egy fehérkabátos pékinastól vadultak meg, aki kerékpárján nagy sebesen közvetlen a lovak orra előtt suhant át az úton.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készíttessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó utca 1. szám alatt. Uj fényképkiállítás a kirakatokban.

ELLA ILBAK ESZT TÁNCOSNŐ DEBRECENI VENDÉGSZEREPLÉSE.

A Csokonai Színházban április 10-én lép fel Ella Ilbak eszt táncosnő, akinek kivételes táncművészetéről a világvárosok sajtója is a legnagyobb elragadtatással írt. Ella Ilbak legutóbb Bulgáriában, a szófiai Operában vendégszerepelt nagy sikerrel. A világhírű táncosnő szófiai vendégszereplésén Boris király és családja is megjelent az Operában. Ella Ilbak plasztikus táncszámai olyanok, mint valami tökéletesen megkomponált zenei remekek.

Tréfás és játékos tornagyakorlatok

Értékes és kiváló felkészültséggel megirt könyv hagyja el a napokban a sajtót. A könyv cime „**Tréfás és játékos tornagyakorlatok**“ s szerzői **Auer** Kálmán testnevelési és **Timschmidt** Ernő gyógypedagógiai tanárok. A nagy érdeklődésre számot tartó könyv nemcsak a szakértők figyelmét fogja felkelteni, hanem bizonyosan nagy közönség sikere is lesz, mert nemcsak az iskolák, hanem minden tornász részére alkalmas tornagyakorlatokat ismertet és tárgyal részletesen. Hatvan eredeti fényképfelvétel disziti a könyvet, amelynek rendelői ára 1.90 pengő, könyvkereskedői ára pedig 2.40 pengő lesz és már is megrendelhető az egyik társ-szerzőnél, Auer Kálmán testnevelési tanárnál, Szoboszlói ut 2. szám alatt.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készíttessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó utca 1. szám alatt. Uj fényképkiállítás a kirakatokban.

Pythia

HUSVÉT MINDKÉT NAPJÁN
ÉS KEDDEN IS FOGAD D. E. 11—1.,
D. U. 4—7.
ARANY BIKA SZÁLLÓ II. E. 203—204

HIREK

RENDŐRSÉG TELEFONJA: 20—45.
MENTŐK TELEFONJA: 04. SZÁM.

Jubileumi számunk

Százhúsz oldalas »Debreczen« kerül ma az olvasó kezébe abból az alkalomból, hogy lapunk elérte fennállásának tíz éves évfordulóját. Ilyen nagy terjedelmű vidéki lap még nem jelent meg vidéken és ezzel is dokumentálni akartuk azt a felkészültséget, mellyel olvasóink szolgálatára állunk. Jubiláris lapszámunk szellemi értékét természetesen nem mi vagyunk hivatva elbírálni, de az a tény, hogy Debrecen és Hajdu vármegye szellemi életének kiválóságai bocsájtottak rendelkezésünkre értékes cikkeket, valamint a lap egyéb gazdag tartalma, azt a reményt nyujtják, hogy ebben a tekintetben kiválót nyujtottunk. Jelszavunk mindig az volt, hogy azt az anyagi többletet, amelyet a mi hálás olvasó táborunk nyujt, maradéktalanul visszaadjuk a közönségnek, ezuttal is kifejezésre jutattuk. Előbb csak száz oldalra terveztük a jubileumi számot, de midőn a beérkezett anyag terjedelme folyton nőtt, önként emeltük az oldalszámot, előbb 112-re, majd az utolsó napon 120 oldalra.

Ezt a nagy terjedelmű ünnepi lapot óriási példányszámban terjesztjük nemcsak a vidéken, hanem az ország más részében is, épnen azért megragadtuk az alkalmat, hogy Debrecen közgazdasági életének, kereskedelmének és iparának propagandát szolgáltassunk. Ezért ismertetjük jubiláris lapszámunkban irásban és képben Debrecen sok jelentős vállalatát, hitelszervezeteit, kereskedő és ipari cégeit.

Talán nem szerénytelenség tőlünk, ha a lap fejlődésének is szentelünk néhány oldalt a tiz éves évforduló alkalmából. Ennek kapcsán kedves külmunkatársainkat is beakartuk mutatni, akik tiz éven át rendszeresen felkerestek bennünket értékes cikkeikkel és tudósításaikkal. Ez a szándékunk csak részben sikerült, mert az ünnepek közeledtével sokan nem tartózkodtak Debrecenben. Akik kimaradtak, azoktól elnézést kérünk.

*

Most az új évtized küszöbén csak azt mondhatjuk, hogy programunk a régi és jelszavunk: mindent a közönségért.

— **FELHIVÁS A LAPELÁRUSITÓKHOZ ÉS A BIZOMÁNYOSOKHOZ. Mai nagyterjedelmü lapszámunkat lezárva adjuk ki, hogy a több részletben nyomott 120 oldalas lap minden egyes része az olvasóhoz kerüljön és a kezelés közben nehogy abból egyes részek kimaradjanak, azzal hivjuk fel erre a lapelárusitók és bizományosok figyelmét, hogy csak lezárt lapot veszünk vissza.**

x **Értesülésünk szerint arany karikagyürűt, jegyékszert bizalommal olcsón vásárolhat Sretter János ékszerésznél, Batthyányi ucca 13. szám.**

Nagypénteken délben szabadlábra helyezték Kupferstein borkereskedőt

Mint ismeretes a vádtanács úgy határozott, htogy a borfogyasztási panama gyanusitottjai közül a négy sorompóőrt fejenként ezer pengő kaució ellenében, a többieket 3 ezer pengő, illetve 5 ezer pengő óvadék ellenében helyezi szbaadlábra. Kivétel volt *Frenkel Adolf* esete, akinek cselekményét nem találta olyan súlyosnak a vádtanács és kaució nélkül is szabadonbocsájtotta.

A gyanúsítottak egyrésze már letette a kauciót és ezek ki is szabadultak. Dr Aczél Jenő ügyvéd *Kupferstein József* védője nagypénteken délelőtt jelentkezett a vizsgálóbírónál és letette védence nevében az ötezer pengő kauciót. Igy aztán sikerült kieszközölnie, hogy Kupferstein József már délben elhagyhassa a fogházat. A borkereskedők közül már csak *Rosenberg Emánuel* van letartóztatásban. Ennek védője dr Lengyel Zoltán ugyancsak nagypénteken újabb beadványt intézett a vádtanácshoz s tekintettel *Rosenberg Emánuel* vagyontalanságára, kérte a kaució összegének a leszállítását. Ha a vádtanács helyt ad ennek a kérelemnek, akkor Rosenberg is rövidesen szabadlábra kerül.

A letartóztatott sorompósok ügyében a családtagok szintén erősen mozgolódnak, hogy a kikötött kaució összegét letehessék. Szeretnék, ha a husvéti ünnepekre szabadlábra helyeznék a sorompósokat, erre azonban nem sok a remény.

A legtökéletesebb arcápolás
Helyi fogyasztás, szeplő- és májfoltok végleges eltávolitása. Legolcsóbb árak.
Kiss Böske Modern kozmetikájában, PIAC-U. 61 sz. félemelet

x **Menyasszonyi kelengyéhez** vászonárut csak minőségárut vegyen Kardos Lászlónál.

— **A Kollégiumi Diákszövetség** összejövetelét az elnökség a husvéti ünnepekre való tekintettel április 4-ről elhalasztotta a hónap második szerdájára, április hó 11-én délután 6 órára, amikor szeretettel várja a megszokott helyen a Kollégium öreg diákjait. Az összejövetel programját lapunk jövő heti számában közölni fogjuk, az minden tekintetben méltó lesz az előbbi összejövetelek programjához.

x **Berzékitől** a fénykép olyan kincs, nem is lakás, ahol nincs. Ferenc József út 38.

— **A MANSz vasutas csoportja** április 8-án táncos teaestét rendez az Angol Királynő termében, háziasszonyrendszerrel. Uj jelentkezőket még elfogadunk. Az eddig jelentkezett háziasszonyokat kérjük elszámolás végett megjelenni a MANSz helyiségében 3-án és délután 5 órától. Elnökség.

x **Ha eredményesen akar fényképezni**, fotocikket Berzékinél vegyen, Ferenc József út 38.

— **Vitézi asszonyok figyelmébe!** A Szent Erzsébet Nőegylet f. évi április hó 7-én a Bika-szálló dísztermében jótékonycélu műsoros estet rendez a helyi lapokban részletesen közölt műsorral. A nőegylet vezetői az én személyemen keresztül személyesen is meghivták a nemzetes asszonyokat erre az alkalomra. Ezt a körülményt azzal az értesítéssel közlöm a nemzetes asszonyokkal, hogy külön „vitézi asztal" ez alkalommal fenntartva nem lesz. A résztvevő nemzetes asszonyok valamelyik ismerős háziasszony asztalához váltsák meg a belépőjegyeiket. Székkapitányné.

z **Egy hasznos tanács.** Vegyen egy meleg lábfürdőt dr Scholl világhírű ortopéd orvos lábsójával, mert üdefriss lesz a lába, ki dr Scholl lábsóját használja.

x **Japán rádió Debrecenben** nincs, de olcsóságáról meggyőződhet Mayer Emil okl. gépészmérnöknél. — Gyári készülékek bizományi raktára. Javítások, alkatrészek legolcsóbban. Villanyszerelés szakszerüen. Burgondia ucca 15. szám. Telefon 15-79.

x **Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállítás a kirakatokban.**

— **A debreceni orvosok vendégszeretete a Debreceni Hét alkalmával.** Az Orvosszövetség debreceni fiókjának munkája következtében a Debreceni Hét idején tartják meg az országos orvoskongresszust is. Előbb némi aggodalmat keltett, hogy a mintegy 2000 főnyi orvost hol és miként szállásolják el, annál nagyobb örömmel vették tudomásul a városházán a szövetségnek azt az értesítését, hogy a debreceni orvosok és a klinikák gondoskodni kivánnak az ideérkező kollégák szállásáról. A debreceni orvosok és testületek vendégszeretete tehát megoldotta ezt a nehéz problémát.

x **Berzéki műterme** örökít, szépit, fiatalit. Ferenc József út 38.

— **Bottka Géza ny. ezredes előadása a rendőrségen.** A debreceni rendőrtisztikar előtt Bottka Béla ny. ezredes, a munkavédelmi hivatal vezetője értékes előadást tartott a nemzeti munkavédelem rendszeréről, a társadalom szervezettségéről és a közművek védelméről. Az értékes előadást Lám Dezső, a főkapitányhelyettes köszönte meg az előadónak.

x **Kisméretü felvételeiről** készittessen nagyitást képeiben, igy rejtett kincset fedez fel. Berzéki fotoszaküzlet.

— **Frontharcosok összejövetele.** A frontharcos főcsoport április hó 1-én 6 órai kezdettel Ferenc József út 36. szám alatti helyiségében családias jellegű, műsorral egybekötött összejövetelt rendez, melyre a bajtársakat családtagjaikkal tisztelettel meghivja a rendezőség. Műsor után éjfélig tartó tánc következik.

x **A fényképnagyitó papirok királya megérkezett**, megtekinthető Berzéki fotoszaküzletében.

— **Gázolt a taxi.** Szombaton a Széchenyi uccán egy autótazi, melyet Bánki József soffőr vezetett, elgázolta Bikszádi János napszámost, aki lábán és fején sérült. A gépkocsit szerencsére hamar lefékezte a soffőr és a napszámos csak kisebb sérüléseket szenvedett.

A SERDÜLŐ IFJUSÁGNAK adjunk hetenként legalább egyszer reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes **„Ferenc József"** keserűvizet, mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásának, fiúknál és leányoknál egyaránt, igen fontos eredményeket köszönhetünk. A gyermekklinikákon a **Ferenc József** vizet a kisdedek makacs székszorulásánál és nagyobb gyermekek gyomorbélhurutjánál már régóta kitünő sikerrel alkalmazzák.

A TISZÁNTULI SZÉPMIVES CÉH ÁPRILIS 7-IKI MÜSOROS ÜNNEPÉLYES ÜLÉSE

Alig jelent meg a hir, hogy a Tiszántuli Szépmives Céh április 7-én felolvasó ülést tart, már is megnyilvánult a nagy érdeklődés, amely a Tiszántuli Szépmives Céh üléseit állandóan kiséri. A Céh vezetősége nagy gonddal készíti elő az ünnepélyes ülést, amely a Céh elnöke: Baltazár Dezső nyit meg, megtéve a maga nagyvonalu, böles megállapitásait, amely megnyilatkozás mindig eseményszámba megy.

Müsoron szerepel Jakabfi Magda zongoramüvésznő, akinek szereplésére a Filharmonikusokkal kapcsolatban sokáig fog visszaemlékezni a debreceni közönség. A szellemes Szókelyné Bészler Anna iróuő egyik legkedvesebb novelláját olvassa fel. A Mácsai Dalkör a tőle megszokott precizitással több dalt fog előadni. Pálfy József szerkesztő humoros felolvasást tart a lapszerkesztésről. A debreceni irógárdának két tagja: Benyovszky Pál és Fényes Jenő verseket olvasnak fel. A szokásos céh-propagandát ezuttal Szalacsy Rácz Imre tartja.

A müsoros ünnepélyes ülést ezuttal is a Kollégium disztermében tartja 1934 április 7-én, szombaton este háromnegyed 6 órai kezdettel. A müsoros estén egész olcsó helyárak lesznek, belépőjegy —.40 fillér, diákok ennek a felét fizetik.

x **Amatőr fényképezők** felvételeit tökéletesen dolgozza ki Berzéki fotoszaküzlet.

— **Eljegyzés.** Kiss Béla János és Vágó Irénke jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Meghivó.** A Debreceni Vasutasok „Szárnyaskerék" Önsegélyző Temetkezési Társulata XIII. évi rendes közgyülését folyó évi április hó 8-án, vasárnap 10 órakor Boldogfalva u. 14. szám alatti saját székházában levő nagyteremben tartja meg. Irásbeli indítványok az elnökséghez adandók be.

x **Fotocikknél** három feltételre ügyeljen: friss, márkás és Berzékitől legyen.

— **Eljegyzés.** Kiss Erzsébet és Nagy József jegyesek. (Minden külön értesítés nélkül.)

x **Fotocikkek** vásárlásainál csak a minőséget nézze és igy felvételei biztos eredménnyel járnak. Berzéki fotoszaküzlet.

— **Bezuzták a nyiregyházi személyvonat ablakait.** A rendőrségnek jelentette a pályaudvar főnöksége, hogy a nyiregyházi vonat betört ablakokkal robogott be a debreceni pályaudvarra. A vonatkisérők jelentése szerint a Kónya-telep közelében a vágányok mentén játszadozó gyermekek gummipuskából valóságos kőzáport zúdítottak a robogó vonatra, melynek több ablakát bezuzták a kövek. Szerencsére sem a kövek, sem az üvegszilánkok nem tettek kárt az útasokban. A nyomozás megindult a garázda suhancok kézrekerítésére.

Ha kevés pénzért jól akar mulatni, jöjjön el „Függetlenségi Kör" teaestélyére Piac ucca 38.
TÁNC REGGEL 5-IG. — BÉLEPTIDIJ NINCS. TEAJEGY ÁRA 70 FILLÉR ÉS AZ ADÓ. — SZÉPSÉGVERSENY. — TÁNC 5 ÓRÁIG.

Gyászrovat

Özv. Schlotter Pálné temetése. Nagy részvét mellett temették el tegnap délután a Köztemetőben özv. Schlotter Pálné szül. Szilágyi Máriát a debreceni úri társadalom közismert és kedvelt tagját. Hosszas szenvedés után 83 éves korában halt meg. Elhunyta a Schlotter, Dóczy, Nagy és Szilágyi családokat borította gyászba. Temetését Fehértói temetkezési vállalata rendezte.

Idős Molnár József vendéglős 67 éves korában elhunyt. Temetése április 1-én, husvét vasárnapján délután 3 órakor a Köztemető II-a. számú ravatalozójából lesz a református egyház szertartása szerint tartandó ima után. Lakás: Veres ucca 11. Temetését Fehértói temetkezési vállalata rendezi.

DANKO
temetkezési vállalat
Debrecen, Kossuth-u. 3.
Temetések, exhumálások, szállítások. Díjtalan költségvetés, kedvező fizetési feltételek.

Nagy Mária ifju életének 20. évében elhunyt. Temetése április 2-án, husvét hétfőjén délután 3 órakor a Köztemető díszravatalozójából lesz a református egyház szertartása szerint tartandó ima után. Lakás: Csapó u. 87. Temetését Fehértói temetkezési vállalata rendezi.

Horváth Béluska temetését április 2-án délután Fehértói temetkezési vállalata végzi.

Halassy Gyula nyugalmazott MÁV főmozdonyvezető 58-ik évében elhunyt. Temetése vasárnap délután félöt órakor lesz a Köztemető II-a. ravatalozóteréből a családi sírhelybe áthelyzett gyermekei hamvai mellé. Lakás: Csillag ucca 35. Temetését és átszállítást Bartha temetkezési vállalata végzi, püspöki palota

Fele gondja, ha gyászesetben FEHÉRTÓI temetkezési vállalatánál vásárol, Dégenfeld-tér 4. szám. Kérjen árajánlatot!

Rácz József temetése vasárnap délután 2 órakor lesz a Köztemetőben. Temetését Gebauer temetkezési vállalat rendezi.

Gyöngyössy Sándor temetése vasárnap délután lesz a Köztemetőben. Temetését Gebauer temetkezési intézet rendezi.

Özv. Kiss Gáborné Harsányi Zsuzsánna 56-ik évében elhunyt. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz a Köztemetőben Dankó temetkezési vállalat rendezésében.

Ivaskó András temetése szombaton délután 2 órakor volt a Köztemetőben Dankó temetkezési vállalat rendezésében, Kossuth ucca 3.

Gajdos László temetése szombaton délután fél 5 órakor volt a Köztemetőben Dankó temetkezési vállalat rendezésében, Kossuth u. 3.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

A telefon nagyobb figyelmet, több üzletet, biztosabb megélhetést jelent.

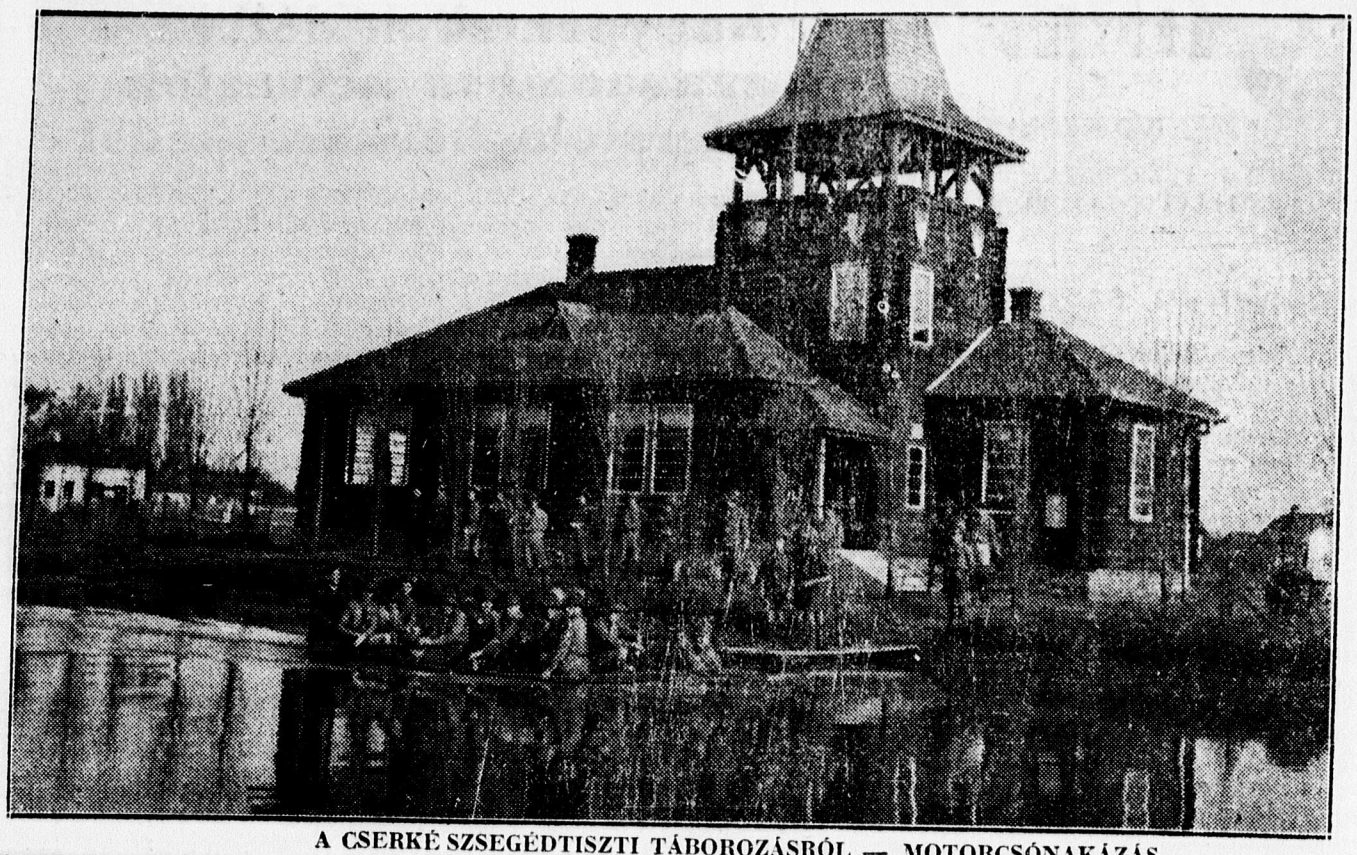

A CSERKÉ SZSEGÉDTISZTI TÁBOROZÁSRÓL — MOTORCSÓNAKÁZÁS

A CSOKONAI KÖR FELOLVASÓ ÜLÉSE

A Csokonai Kör legközelebbi felolvasó ülését április hó 11-ére tüzték ki. Ezen az ülésen dr Mitrovics Gyula egyetemi tanár, a Csokonai Kör örökös tagja a hang esztétikájáról tart előadást. Másik érdekes tárgya lesz a felolvasó ülésnek az az előadás, amelyet a magyar népzene és népies műzene egymáshoz való viszonyáról fog tartani Füredi Gusztáv zenetanár, ennek a témának alapos ismerője. Az előadást dalok bemutatásával fogják illusztrálni úgy a népzene, mint a műzene köréből. Erre az illusztrálásra a kitünő cigányprímás Rácz Jancsi zenekarát kérte fel a Csokonai Kör.

Az előadást dr Pap Károly egyetemi tanár, a Csokonai Kör elnöke fogja bevezetni. Ezenkívül Király Tibor verseinek felolvasása és egy szavalat szerepel még a felolvasó ülés műsorán.

Az ülés április hó 11-én, szerdán délután öt órakor veszi kezdetét a Kollégium disztermében.

A „Debreczen" nyomdájának könyvkötészeti műhelyéből. — Jobbszélen Szalay Gyula könyvkötő

— **Eljegyzés.** Varannay Irénke és Szegi László jegyesek.

x **Tánctanfolyam haladóknak** Balogh táncintézetében április 4-én kezdődik. Tandija, ugy hölgyeknek, mint uraknak P 6.— Husvét mindkét napján össztánc.

— **Kerekestelep és Környéke Polgári Olvasókör** husvét első napján este 8 órai kezdettel belépti dij nélküli családias jellegü müsoros táncestet rendez. Szinre fog kerülni a „Falu rossza" cimü énekes népszinmü, melyet az olvasókör mükedvelő gárdája fog előadni. Ezen az előadáson fognak elbucsuzni a közönségtől Mészáros Manyika és Pazonyi István, az olvasókör legrégibb mükedvelői. Vendégeket szeretettel hiv és vár a rendezőség.

— **Fazékkal verte véresre szállásadóját.** Szombaton este a Szekeres ucca 44. számu házban parázs verekedés játszódott le, amelynek főhőse Szücs János 44 éves napszámos volt. Szücs részegen került haza és összeveszett szállásadónéjával, Móna Károlynéval. A veszekedés hevében a napszámos felkapott egy fazekat és azzal az asszonyt ugy összeverte, hogy csontig hatoló sérülését a mentők kötözték be.

x **Kellemes meglepetésben** van része a Szent Anna uccában sétáló hölgyközönségnek. A 2. szám alatti Béke Áruház finom szövetekkel és divatos selymekkel telt kirakata mindenkit megállásra késztet. A cég nevezetes időszerü olcsó árairól és megbizható minőségü kelméiről.

— **Háziestély a Wolaffka-telepen.** A Wolaffka-telepi olvasókör vigalmi ifjusága április hó 1-én, azaz ma este fél 6 órai kezdettel nagyszabásu müsoros háziestélyt tart, melyre az egylet tagjait és vendégeit tisztelettel látja a rendezőség. Szereplők: Nagy Zsuzsika, Hadházy Esztike, Gaál Zsazsa, Fazekas Bözsike, Gaál Mancika, Badonovits István, Rácz János, Lőrinczi Sándor Rácz József, Nagy István, Stern János, Kovács János, Jarus Sándor, Kovács István, Gaál Károly, Andirkó Sándor, ifj. Rudnay Lajos. Magyar nótákat énekel Kerezsi Berci, hegedün kiséri Nyitrai Béla. Konferál és kuplézik Vértesi József. Belépődij nincs. Muzsikál a Rácz zenekar.

— **Szakosztályi ülések.** Kőmüvesmesterek szakosztálya f. hó 5-én, csütörtökön este 6 órakor a kémény seprőmesterek szakosztálya f. hó 3-án délután 5 órakor, azácsmesterek pedig április hó 2-án husvét hétfőjén délelőtt 10 órakor a testület tanácstermében fontos tárgyakban ülést tartanak és ezutan kérik a tagok pontos megjelenését.

HIRDETMÉNY
a hortobágyi állatkihajtás rendjéről

Értesitem a jószágtartó gazdaközönséget, hogy a f. évben **a Hortobágyra ló és sertés április hó 3-tól, szarvasmarha pedig április hó 9-től hajtható ki.**

Hajtócédula a városnazán I. emelet **13. számu szobában folyó évi március hó 29-től váltható** mindenféle állatra, azonban az állatokat csak a fentebb megjelölt időben lehet a Hortobágyra kihajtani. A hajtócédula kiváltása előtt a kihajtandó állatok után a kutbért a Gazdasági Egyesületnél be kell fizetni, mert a kutbér nem fizetése esetén hajtócédulát a számvevőség nem ad ki.

Nem kaphatnak hajtócédulát a legelőbér előzetes befizetése nélkül azok a debreceni ház- és földtulajdonos jószágtartó gazdák sem, akik az 1933, vagy előbbi évekről esedékes legelőbérrel tartozásban vannak.

Figyelmeztetem továbbá a jószágtartó gazdaközönséget, hogy a szürgulyába csak az 1932. és 1933. évi születésü üszőborjak hajthatók ki

Dr Vásáry István sk.
polgármester.

HIRDETMÉNY

Felhivja a városi adóhivatal a város lakosságát, hogy a város határában termett, vagy vidékről a város területére akár tengelyen, akár vasuton, vagy posta utján behozott fogyasztási adóköteles cikkeit — bor, sör, hús és szeszes italok — a behozataltól számitott 24 óra alatt bejelenteni a városi adóhivatal fogyasztási adó ügyosztályánál a hivatalos órák alatt el ne mulassza. Közli a városi adóhivatal a város összes lakosságával azt, hogy az összes behozatali utakat fokozott és szigoru ellenőrzés alatt tartja és a bejelentés elmulasztása jövedéki kihágást képez, minek során a mulasztó a be nem jelentett fogyasztási adóköteles cikk után járó fogyasztási adónak nyoleszorosáig terjedő bírság összegében elmarasztaltatik.

Városi adóhivatal.

SZÉPSÉG

Más tavasszal,
Ha friss ibolyát látunk
És más a nyár varázslata.
Mást érzünk ősszel,
Levélhervadáskor.
A tél is más, ha hull hava.

De mindnek egy
És büvölő a bája,
— Mellyel a szép szivekhez ini
Mert finom ujjal,
Arany fonalával
Az örök-egy Szépség szőtte mind.

KOVÁCS IMRE PÁL.

x Amatőr fényképezők öröme Gisser fotó szakszerű amatőr laboratóriuma. Piac ucca 46. szám.

— **Magántisztviselők közgyülése.** Április 4-én este fél 9 órakor tartja a Magántisztviselők Szövetsége debreceni csoportja ezévi rendes közgyülését, amelyre a tagokat ezúton is meghivja a rendezőség.

x Ügyvédi hir. Dr Szikszay Imre ügyvédi irodáját Debrecenben, Teleki ucca 102 szám alatt megnyitotta.

— **A „Dárius" örömében eltörte a városi kocsis vállát.** A budapesti tenyészállatkiállításon, mint ismeretes, a debreceni ménesekből és gulyákból is vittek fel néhány darabot és a pompás állatok dijat is nyertek. A Nonius méneket most szállitották haza és az állomáson, amikor a vagonból kivezették a „Dárius" nevü mént, az állat örömében felágaskodott és patáját a kocsisnak, Kónya Gábornak a vállára tette. A gyöngédnek éppen nem mondható érintéstől eltört a kocsis válla és a mentőknek kellett első segélyben részesiteni. Igy okozott súlyos sérülést az örömében ágaskodó „Dárius".

x Hungária kávéház kékszalonban ma este tánc, délután uzsonnazene.

X Villany odolálás 6 havi garanciával, művészi vízhullám. Hajfestés minden árnyalatban, kozmetika legujabb párisi módszer szerint. KOMÁROMINÉ, Bika ber-ház.

— **Ma lesz a KIE nagyszabású műkedvelő előadása.** Egész estét betöltő, háromfelvonásos színdarab előadásával lép a KIE műkedvelő gárdája ma, husvét vasárnapján este 8 órai kezdettel a Royal nagytermében (Hunyadi ucca 2) a nagyközönség elé. Színre kerül Földes Imre 3 felvonásos színműve, a „Tüzek az éjszakában". Az előadás szereplői: Kulcsár Ferenc, Sápy Rózsika, Szabó II. László, Bucsay István, Pogáder Ica, Barta Lajos, Papp Gyula, Pethő Bözsike, Borsos Irénke, Borsos Olgica, Szabó I. László, Molnár Lajos, Varga János, Bakó Imre, Nagy József, Faragó József, Mészáros József, Juhász Gyula, Molnár Manci Ungay József, Suba János. Az előadás jegyei délelőtt a KIE-ben, Piac ucca 36 és előadás előtt a helyszinen kaphatók.

x **„Arany" kalapszalonban** női kalapok elegáns, divat színekben 2.50-től. Alakitás modell után 1 pengő. Sas u. 4. szám.

x Legújabb divatu ruhák, olcsón Keresztesi úriszabónál készülnek. Varga ucca 1. szám alatt.

— **Életveszélyes sérülést szenvedett egy sütőmester, mert rázuhant a kerékpárjára.** Krischka András 35 éves, Bajnok ucca 23. szám alatti lakos, sütőmester szombaton délelőtt a Kerekes Géza ucca 45. számú ház előtt kerékpározott. A gép kiszaladt alóla és a sütőmester olyan szerencsétlenül zuhant a gépre, hogy annak hajtó karja a végbél mellett súlyosan megsebezte. A mentők részesitették első segélyben és kiszállitották a sebészeti klinikára, ahol ápolás alá vették.

x Ha magas igényei vannak fotoelkk szükségleteinél, Berzéki fotoszaküzlet minden igényt kielégit, Ferenc József út 38.

Botrányokba fult a herkulesfürdői revizióellenes román diákkongresszus

Bukarest, márc. 31. A Herkulesfürdői diákkongresszus, amelyen a revizió ellen hoztak határozatokat, ujból sorozatos botrányok jegyében folytak le. A belügyminiszteriumhoz érkezett jelentés szerint, amelyet a Lupta is közöl, a diákok igen sok vendéglőből fizetés nélkül távoztak s amikor a tulajdonosok az elfogyasztott ételek és italok árát kérték, beverték ablakaikat. A diákok meglátogatták Ada Kale szigetét, ahol cigarettával látták el magukat anélkül, hogy az árát kifizették volna. Hasonlóképpen jártak el Mehádián is. A Herkules-fürdői szállóban nagyobb rombolásokat vittek véghez.

x Cipők, garantált jók, olcsón kaphatók Nagy cipőüzletében, Dégenfeldtér 11. szám.

— **Tolvajt fogtak a szalmakazalban.** A detektívek legutóbbi éjszakai razziája során a Böszörményi úton egy szalmakazalban alva találták Nótáros László 21 éves napszámost, aki tagja az elmult hetekben ártalmatlanná tett tolvajbandának, melynek tagjai rémei voltak a debreceni szekereseknek és mindent leloptak a felügyelet nélkül maradt szekerekről. Nótáros a bandával együtt nem került kézre és heteken át hajszolták, mig most a szalmakazalban alvás közben találtak rá.

x Rókát és tavaszi szőrmét legolcsóbban a szinházi átjáróban szerezheti be.

— **Eljegyzés.** Hornyák Irénke és erdődi Süveges István jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **A Szaboleska Irodalmi Társaság kultürestje.** A Szaboleska Irodalmi Társaság április 4-én, szerdán este 7 órai kezdettel Piac u. 38. sz. alatti helyiségében müsoros előadást rendez. Megnyitó beszédet mond: dr Fráter Sándor. Novelláiból felolvas: Buchwald Andor. Énekszám. Verseiből felolvas: Jámbor Lajos. Szaval: Prém Ferenc. Zongorán játszik: Balogh Elemérné. Novelláiból felolvas: Kelemenné Diószeghy Ilona. Magyar tánc és dal. Előadja: Ábel János.

x Husvéti illatszerek, piperecikkek legolcsóbban Reklám illatszertárban, Csapó 29. Viszonteladóknak olcsó árak

x Arcfehéritő „AREKLOSZ" mitesser és pattanás ellen csodás! Takács illatszertárból. Csapó u. 91.

— **A Mácsai Dalkör** barátságos összejövetelt tart az Angol Királynő zöldtermében ma este 8 órai kezdettel. Vendégeket szivesen lát az elnökség.

x Üvegezést, ablakok gittelését felelősséggel heti 1 P részletfizetésre. Tóth Gyula üvegező vállalat, Bocskai tér 2. (DMKE mellett). Telefon: 32-87.

— **Nagyszabású magyar müsoros és nótadélután a Csapókertben.** Vasárnap délután ötórai kezdettel nagyszabásu magyar müsoros és nótadélutánt rendez a Csapókerti Ref. Olvasókör műkedvelő gárdája. Ez alkalommal közreműködik a kitünő Petőfi Dalkör vokál kvartettje is. A müsorban szerepelnek: Berta Marika, Tóth Icuka, Tóth Margitka, Friedmann Sándor, Kolozsvári István, Székely Rózsika, Balogh István, Luczi István, Tóth Icuka, Tóth Margitka, Papp József, Marton János és Halmi Imre. A darabokat betanitotta és rendezte Papp Sándor, sugó Tóth Mancika. Mindenkit szeretettel meghiv a rendezőség.

— **Ellopták a pékmester lisztes zsákjait.** Nikolics Milán Késes uccai pékmester udvarából elloptak 50 darab lisztes zsákot az elmult éjszaka és a tolvajok három udvaron áthaladva menekültek a zsákmánnyal és a harmadik ház udvarának kapuját belülről kinyitották s úgy menekültek ki az uccára. A nyomozás megindult a tolvajok kézrekerítésére.

ANYAKÖNYVI HIREK

Születések: Tatár Sándor fm., fiú: Gábor. Miskolczi Ferenc városi lovász, leány: Mária. Barna Péter npsz., leány: Róza. Fodor János kocsis, fiú: János. Varga János gazdálkodó, fiú: József.

Halálozások: özv. Gottlieb Sámuelné Löwinger Eszter izr. 72 éves, aKzinczy ucca 12. Radócz Julia r. kath. 2 hó, Kar u. 44. Özv. Schlotter Pálné Szilágyi Mária g. kath. 83 éves, Nap u. 9. Halasi Gyula r. kath. 57 éves, Csillag u. 35. Molnár József ref. 67 éves, Veres u. 11.

Házasságok: Boros György gazdálk. —Hüse Julia, Piroska Sándor kőmüves segéd—Thoma Irén, Harangi Sándor fm.—Jenei Sára, Molnár Gyula vincellér—Böszörményi Zsófia, dr. Csontos Gyula ügyvédjelölt—Tóth Irén, Szaba-

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener mütermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

x Elveszett a Vigmozgó tegnapi 9 órás előadáson egy női fekete ridikül. A megtaláló özv. Blumenfeldné, Piac ucca 73 alá megfelelő jutalom ellenében adja le. Legalább az iratokat.

— **Víz helyett marólugot ivott egy debreceni napszámos.** A Téglavető 20. számú házban Kertész József 32 éves napszámos nagy szomjuságában hirtelen kapott egy csupor felé, amelyben azt hitte, hogy viz van és nagyot húzott annak tartalmából. Szörnyű jajkiáltással dobta el azonban magától a csuprot, mert abban higitott marólug volt, amely összeégette száját és nyelőcsövét. A mentők első segélyben részesitették és a klinikára vitték a súlyosan sérült napszámost.

x Fényképezőgép vásárlás bizalom dolga, ezért forduljon mindenkor Berzékihez, ott bizalommal vásárolhat, Ferenc József út 38.

x Különleges gyermekfényképek méltányos árban, Szipál müteremben, Piac ucca 44. szám.

— **Rekord malacozás.** Bornemissza Barnabás Tócóskert, Margit u. 5. sz. a. lakos „Piri" nevü 4 és fél éves yorksirei kocája a napokban 19 malacot fiadzott, melyek közül 3 a fialás alkalmával megfulladt, 16 él, 4 drb. dajkaságban van, 12-őt hűségesen és nagy szeretettel szoptat. Érdemes megemliteni, hogy az apaállat Fazekas János tégláskerti lakos 2 éves gyönyörü magyar mangalica kanja volt.

x Ha sok gondja van önnek, úgy segithet rajta. Ha osztálysorsjegyét nálam vásárolja. Püspöki palotában, Szőllősi árudában.

x Husvéti össztáncok a Koronában. Első napján táncvizsga, másodnapján locsolóest. Leckedij ötven fillér. Negyedikén uj tanfolyam kezdődik.

ÓVÁS!

Több oldalról értesültünk arról, hogy a városban s környékén házalók és egyes kis vegyeskereskedők **„SIDOL"** név alatt egy silány minőségü **kimért** fémtisztitót adnak el. Az ilyen silány minőségü utánzatoknak az a rendkivül kellemetlen sajátsága van, hogy a készitők hozzá nem értése folytán olyan káros hatásu vegyszereket tartalmaznak, amelyek nemcsak az anyaggal tisztitott tárgyat támadják meg, hanem a körmöket is és kimutatható, hogy esetleg bőrbajokat is okoznak.

Tisztelt Háziasszony! Önnek nincs szüksége arra, hogy ilyen ismeretlen, silány fémtisztitót vásároljon, amikor az évtizedek óta Ön által is **ismert** és elismert **„SIDOL" fémtisztitót** is már

20 fillérért

eredeti kis üvegben kaphatja!

Ne tegye ki magát azoknak a veszélyeknek, melyekkel egyes ártalmas készitmények használata jár!

Igaz, hogy a **SIDOL** a bevásárlásnál néhány fillérrel drágább, mint ezek a silány áruk, de a **használatban** mégis **olcsó**, mert rendkivül **kiadós** és egy kis üveg **20 filléres SIDOL többet ér**, mint a Sidolként eladott **kimért**, silány árubói egy fél liter! Ami pedig a fődolog: nem támadja meg a **SIDOL** a körmöket és nem okoz bőrbetegségeket.

Minden eredeti Sidol-üvegbe bele van préselve a **SIDOL** szó és rajta van a **„SIDOL" cimke**, utasitsen tehát vissza **minden utánzatot**, mert ne felejtse el tisztelt Háziasszony, hogy

Nem minden fémtisztitó „SIDOL"

Göztl Lipót Sidol vegyitermékek gyára részvénytársaság Budapest, VII.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener mütermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

— **Ma a következő gyógyszertárak tartanak éjjeli szolgálatot:** „Arany angyal", Piac u. 50. Piac és Szent Anna u. sarok. Telefon 24—83. „Nap", Piac u. 1. Piac és Hatvan u. sarok. Telefon 27—73. „Tisza", Magoss György tér 9. Telefon 24—52. „Bocskay", Cegléd u. 22. Telefon 29—14. „Árpád fejedelem", Csapókert, Jánossy u. 44.

x **Itt a tavasz!** Tessék tartós hullámot csináltatni, megbizható, tökéletes módszer szerint, Polgár, higénikus fodrászatában, Svetits bérpalotában.

x Matassa meg müfogát, rossz fogát Váry fogmütermében, Rothermere u. 3. szám.

x Gisser-fotó gyermekfelvételei szenzációsak, olcsó árak, Piac ucca 46. sz. udvarban.

x Uj illatszertár. Hunyadi ucca 21. Parfümök és kölnivizek csodálatos illatokban a husvéti ünnepekre, olcsón.

x Cserépkályhák, minden szinben és nagyságban raktáron. Tisztitást, átrakást, Harthmuth és másrendszerre, vidéken is jutányosan végez. Krisch Károly kályhásmester, Piac ucca 89. Telefon 12-18.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener mütermében, Csapó ucca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

Piac közepén levő, biztos megélhelést nyujtó hentesüzlet

betegség miatt sürgősen eladó. Csapó ucca 35. sz.

„A világháboru, amilyennek én láttam“

József kir. herceg hatalmas, felbecsülhetetlenértékü munkája: „A világháboru, amilyennek én láttam“ elérkezett befejező VIII. kötetéhez, mely a napokban jelenik meg a könyvpiacon.

A hatalmas mű, melyet a királyi Fenség naplójegyzetei és hivatalos akták alapján irt meg, első sorától az utolsóig lebilincselően érdekes olvasmány mindenki számára, értékes és kiváló irói készséggel és meglátással irt történelmi adatsorozat, mely sok eddig ismeretlen részletet tár fel a háboru kulissza titkaiból.

A hazaszeretet és a magyarság sorsa feletti féltő aggódást érezzük ki a könyv minden sorából, mely egyuttal a magyar hősiességnek és katonai erényeknek olyan bizonylata, melyet az erre leghivatottabb hadvezér állított ki örök tanubizonyságul.

Értékben és érdekességben egyaránt nehéz volna különbséget tenni az egyes kötetek között. Ha mégis azt mondjuk, hogy számunkra a két utolsó kötet a legérdekesebb, magyarázatul szolgáljon, hogy a VI. kötet a hősiesen megvivott, de gyászos emlékü Piavei csatát és az ezt követő bondást, a VII. befejező kötet pedig 1918 julius 1-től a közeledő, majd tragikusan bekövetkezett teljes összeomlást örökíti meg.

Ebből adunk az alábbiakban szemelvényeket:

Drámai gyorsasággal fejlődnek az események és mi rohamosan, feltartóztathatatlanul rohanunk szörnyü nagy katasztrófánkba. A németeket mind jobban verik és bireink vannak, hogy csapataik ellenállóképessége teljesen megtörött, már nem fejtenek ki ellenállást. Németországban, főképpen délen a hangulat teljesen tarthatatlan, mindenki bosszut kiált Vilmos császár ellen!

A spanyoljárvány, mely végeredményében nem más, mint a középkorban oly rettenetesen pusztító tüdőpestis, óriási mérveket ölt. Budapesten is gyorsan terjed, 1000—1400 uj megbetegedés. Kistapolcsányban minden második ember beteg. Wien, Berlin, Páris, London tele betegekkel, az emberek mindenütt ijesztő számban halnak meg, gyakran pár óra alatt. Az Isten borzasztóan büntet! — És még mi minden fog jönni. Nem elég, hogy a háboru oly rémes pusztításokat vitt véghez, még a csunya betegségnek is kell a szerencsétlen emberiséget megtizedelni. Ha Igalább az ártatlanokat megkiméln.

Nálunk politikailag is minden igen rosszul áll. Őfelsége a cseheket kikérdezte, hogy mit és hogyan akarnak. Stanek arcába págta, hogy Csehország Morvaországgal és a magyarországi tót megyékkel egyesülve önálló országgá akar alakulni. Ha Ön nem segít ehhez, akkor Ön nélkül fogjuk ezt megcsinálni! Ezzel a fenyegetéssel fejezte be a császárnak tartott előadását és azt állítja, hogy Őfelsége meg is ígérte volna ezt neki. Ez nem lehetséges. Ezt a magyar király soha sem ígérhette meg! Ezt tudom!

Budapesten gróf Károlyi Mihály egy kijelentést tett, mint pártjának határozatát, amelyben Őfelségét felszólítja, hogy Magyarország az ő jogara alatt ugyan, — de Ausztriától teljesen különválva, egy teljesen független államot alkosson és másokra való tekintet nélkül azonnali béketárgyalásokat kezdjen.

A hangulat Asztriában mindig fenyegetőbb lesz, a nép szidja a császárt és a dinasztiát és azt akarják, hogy ő és a trónörökös lemondjanak, egész hangosan arról beszélnek, hogy el kell őt kergetni! Pedig ő ártatlan, mert ő csak jót akart, népeinek javát szivén hordva, csak azt akarja. A levegőben csak úgy süvölt a forradalmi hangulat és a légkör terhes a robbantó eszméktől. Jobb nem tudni azt, hogy mit hoz majd a holnap. Ellenségeink érzik, hogy erőink végén vagyunk, és így egészen össze akarnak taposni, hogy annál jobban megtudjanak rajtunk gazdagodni.

Az október 16-án kibocsátott császári manifesztum bejelentette, hogy nemzeti államok alakulnak Ausztriából és felhivja a néptörzseket, hogy a letelepülési területre illetékes joghatállyal nemzeti tanácsokat szervezzenek.

Ezzel a császári manifesztummal a régi Ausztria 1918 október 17-én tulajdonképpen megszünt létezni.

A manifesztumban az uralkodó hangsúlyozta, hogy az új alakulás minden nemzeti külön államnak biztosítja önállóságát és a magyar szent korona országainak integritását semmi tekintetben nem érinti.

A Magyarország integritására vonatkozó kijelentéssel sem a csehek, sem a szlovének, sem a németek nem voltak megelégedve.

A csehek a manifesztumot visszautasították arra utalva, hogy a cseh-tót állam megalakítása nemzetközi ügy, így ennek a tisztázása a béketárgyalásokra tartozik, másrészt pedig Wilson elnök békepontjaira hivatkozva a manifesztum Magyarország integritásának tiszteletbentartása miatt ellentétben áll az alakitandó cseh-tót állam eszméjével.

A délszlávok hasonló állást foglaltak, felel meg a célnak és azt egyol-Hangoztatták, hogy a manifesztum nem dalunak tartották, mert Boszniát, Hercegovinát és Horvátországot nem érinti.

Bár a császári manifesztum csak Ausztria népeihez szólott, Magyarország nemzetiségei mégis azonnal megszólaltak.

A román nemzetiségü osztrák képviselők az öt magyarországi román képviselőt felszólították, hogy csatlakozzanak hozzájuk és követeljék az önálló román államot, a monarchia keretén belül és a magyarországi románok által lakott területeket is beleértve.

A Reichsratban Grigorevic képviselő kijelentette, hogy a bukovinai, bánáti és erdélyi románok önálló államtestbe való bekebelezésüket kívánják.

Igy láthatjuk, hogy a császári manifesztum Magyarországon azt érte el, hogy az itteni nemzetiségek is ugyan olyan jogokat követeltek maguknak, mint aminő jogokat a császári manifesztum az ausztriai nemzetiségeknek adni akart.

Wekerle miniszterelnök előterjesztette lemondását a királynak azért, mert Ausztriában teljesen a föderalizmusra tértek át, mert Csehország külön akar válni és külön államot akar alkotni. Továbbá, mert az osztrák államhatalomnak nem volt ereje, hogy ezekkel a törekvésekkel szembeszálljon és mert a védelmi kötelezettségnek Ausztria nem volt képes megfelelni és így nem azzal az Ausztriával állottunk szemben, amellyel a 67-es kiegyezésben Magyarország egyezséget kötött és végül, mert Ausztria már nem volt az az állam, mellyel a háboruba fogtunk.

1918 október 23-án József kir. herceget a király magához rendeli. A kihallgatás így folyik le:

Azért hivattalak, hogy közöljem veled, azaz megkérdezzelek, hogy átvennéd-e délkeleten a védelmet és megmentenéd a helyzetet a Balkánon? Az Adria és a Keleti Kárpátok, illetőleg Bukovina között a főparancsnokságot vállalnád-e? Tudom, hogy ez nagy követelmény — Eine grosse Zumutung — de Te már sok nehéz helyzetben tudtál segíteni és mentőleg avatkoztál be a legnehezebb helyzetekbe, azaz sok helyzetet mentettél meg. Némi meggondolás után azt feleltem: Igenis Fölséges Uram örömest, ha annak lehetősége egyáltalában megadatik, hogy a helyzetet javítsam. *Ehhez mindenekelőtt a magyar csapatokra van szükségem, amelyekért azután is jótállok.* De annyi csapatomnak mindenesetre kell lennie, hogy a megoldás egyáltalában lehetséges legyen, mert nem szeretnék csak azért odamenni, hogy ott föl is forduljak, 50 hónapi nehéz küzdelmek és becsülettel vivott háború után! Különben a magyar csapatoknál a hangulat, mint az előre látható volt, olyan kezd lenni, hogy most még előnyös és lehetséges volna azokat hazájukba szállítani, később azonban majd parancs nélkül vagy parancs ellenére önként fognak odamenetelni anélkül, hogy ebben őket meg lehetne akadályozni. *Én az ottani parancsnokságot azon egy föltétel mellett, de akkor lelkesen veszem át, hogy Magyarországot magyar csapatoknak kell védelmezniök és az ottlevő németosztrákok és más nem magyarországi szlávok Magyarországban kiegészítődő csapatokkal váltassanak föl, ameddig nincs későn!* Őfelsége azonnal telefonon felhivta Arz vezérezredest és közölte vele a tervet és megparancsolta neki, hogy ma este Glognitzon a pályaudvaron velem mindent megbeszéljen és azután az udvari különvonaton jelentést tegyen... Ezután politikáról kezdett beszélni, elég optimisztikusan. Azt ajánlottam, hogy ha ninesen már későn, koronáztassa meg magát Csehország királyává és legyen personalunio az *integer Magyarországgal. Egy méternyi magyar talajt sem szabad átadni, akárhogy követeljék is azt a csehek, mert ez a koronázási esküvel is ellenkeznék.* A legleplezetlenebbül és legrészletesebben elmondtam neki mindent, ami szivemen feküdt. Azt is, hogy az én nevemet emlegetik, mint azt, aki helyette kívánatos volna. Ezt azért mondom neki, hogy tudja, hogy engem a önrendelkezési joga alapján külön nemlegtisztább becsületes szándék vezet és őt akarom a bukástól megóvni, mert bukásával minden el van veszve óránézve. Láthatólag nagyon meghatva, melegen megköszönte e nyiltszivüségemet és azt mondta, hogy azt, ami az én nevemet illeti, már mások is mondották neki (!). További tanácsomat kérte mert helyzete nagyon nehéz. Tanácsoltam neki, hogy erőnk végképpen ki lévén merülve, föltétlenül, ha keserves is békéért könyörögni, meg kell azt tenni, kellő formában. A felbujtók csapatainkat is már elrontották, a rothadási folyamat föltartózhatatlanul terjed.

Az elöszobában Lamasch és még egy tanárral találkoztam, akikkel igen hosszú megbeszélésem volt. *Az ő meggyőződésük, hogy mindennel elkéstünk.* Ausztria és az egész osztrák-magyar monarchia menthetetlenül el van veszve. Talán Magyarországot még meg lehetne menteni, de nem gyenge vezetéssel!...

IDŐJÁRÁS

A debreceni egyetem földrajzi intézete jelenti: Március 31. Az európai kontinens nagyrészét hideg levegő borítja. Dél-Skandináviában a délutáni hőmérséklet csak 2—3, Német- és Lengyelországban pedig 10 fok körül mozogtak. Meleg csak a Földközi tenger környékén és a Kárpátoktól és az Alpoktól védett területeken van.

Hazánkban a pénteki átmeneti hőcsökkenés után ma újból igen enyhe volt az idő. A hajnali hőmérsékletek plusz 3 és plusz 8 fok között ingadoztak. A nap folyamán az égbolt erősen felhős lett, de csapadék csak jelentéktelen mennyiségben esett. Debrecenben a kora délután esett pár csepp eső, a hőmérséklet országszerte megközelítette a plusz 20 fokot. Legmagasabb értéke Debrecenben plusz 19 fok, az esti hőmérséklet pedig plusz 15 fok volt.

Időjóslat: Az ünnepi időjárási kilátások a labilis időjárási helyzet folytán bizonytalanok, de valószínüen, hogy bár időnként erősebb felhősödés is tesz és helyenként kisebb csapadék is esik, a hőmérséklet lényegesen nem változik és az enyheség tovább fog tartani.

—

Sirius meleg tavaszt jósol

A tavasz szép melegnek igérkezik, amikor is 20—22—26—28—30—35 fok Celsius melegben lesz részünk.

Áprilisban is több enyhe, sőt meleg napok lesznek. Jön közbe egy-két hüvös, szeles nap, de az gyorsan el is megy. Ujra szép, meleg idő lesz. Áprilisban nagyon sok esőtől kevésbé kell tartanunk, csak helyenként itt-ott fog zivatarral járni. Félszáraz jellegünek mondható.

Áprilisban változó és csapadékos napok a következők: 4, 5, 11, 12, 17, 18, 26, 27 és 28.

Itt a szép tavasz, amelyet már 1933. december 27-én megigértem, hogy február és március hónapban 10—15 fok Celsius meleg lesz. Sőt még többet is mutatott a hőmérő, különösen egyes vidékekben. Több országban 18—20, 23 fok is volt.

Sirius időjós.

Utólérhetetlen
Aszmann
tehérnemü

HIRDETMÉNY

a Hortobágyra kihajtandó 2 éven aluli szarvasmarháknak sercegő üszök ellen való beoltásáról

Közismert tény, hogy a Hortobágyon legelő szarvasmarhaállomány között a sercegő üszök nevü betegség minden évben fel szokott lépni, így a múlt évben is 63 drb áldozatot szedett. A betegség csak a fiatalabb, rendszerint a két éven aluli állatokra veszélyes.

A betegség elleni védekezés egyedüli módja a két éven aluli szarvasmarháknak a kihajtás előtt a betegség ellen való beoltása.

A betegség okozta nagy károk elkerülése céljából felhivom az állattartó gazdaközönséget, hogy a Hortobágyra kihajtandó 2 éven aluli szarvasmarháikat — saját jól felfogott érdekükben — sercegő üszök ellen oltassák be és a beoltás tényét az oltó állatorvos bizonyítványával a kihajtás alkalmával igazolják.

Már ez alkalommal figyelmeztetem a gazdaközönséget, hogy — amennyiben a betegség a Hortobágyon a legeltetési idény alatt fellépne, — úgy a 2 éven aluli be nem oltott szarvasmarhák a 100,000—1932. F. M. sz. rendelet 287 §-a értelmében hatóságilag fognak a betegség ellen beoltatni az egyes állattulajdonosok költségére.

Az oltóanyag ára egy-egy állatra 20 fillér. Ha tehát az oltás egyidejüleg nagyobb csoportokban történik, úgy az összes költség darabonkint 40—45 fillérből kitelik.

Polgármester.

x Az egész család együtt van husvét ünnepén! Készittessen szép családi képet Liener műtermében, Csapó utca 1. szám alatt. Uj fényképkiállitás a kirakatokban.

Debrecen város és a »Debreczen« tiz éve

Irta: dr Vásáry István polgármester

A »Debreczen« cimü napilap tízéves fennállásának jubileumán azt hiszem egészen aktuális, ha a város életéből ugyanezeket az éveket a lap éveivel összekapcsolva, rövid összefoglalást adok arról, ami ezekben az években a város életében a fejlődés irányában történt. Ugy érzem, hogy ezt annyival is inkább meg lehet tenni, mert **havalami olyan történt, ami jó, szép, hasznos, a városi élet fejlődését mutató, ebben a törvényhatóság hivatalos szervei mellett része van a »Debreczen«-nek is, mint amelyik fennállásának ideje alatt lelkesedéssel és odaadó munkával szolgálta mindazokat a célokat, amelyek ennek a városnak életét a haladás irányába terelték.**

DR. VÁSÁRY ISTVÁN.

A lefolyt tíz esztendő meglehetősen változatos volt. Sok olyan esemény játszódott le, amelyik az emberek meggyőződésére és hitének megformálására egészen más irányú és mértékü befolyást gyakoroltak, mint a nyugalmasabb időkben gyakoroltak volna.

A **»Debreczen«** mindig igyekezett arra, hogy a maga állásfoglalásánál a lehetőségig **csak az állandó hatóerőnek engedjen teret és a közvélemény kialakítására ezeket az állandó hatóerőket állitsa oda, szemben az igen könnyen változás alá eső tényezőkkel.**

Ha általános az a megállapitás, hogy a sajtó működése nagy befolyással bir a közéletben történő elhatározásokra és cselekményekre, ezt meg kell állapitani a »Debreczen« tízéves működésével kapcsolatban is.

Egyik segítő tényező volt legtöbbször az **elhatározások létrejötténél.** S igy a város életének fejlődéséből a lap jubileumán méltán könyvelhet el egy bizonyos részt a maga javára.

AZ ÉLET MARADJON ÉLET A KÜZDELMEK IDEJÉN IS.

Nem a lokálpatriotizmus mondatja azt azokkal, akik velem együtt mondják, hogy a mai nehéz időkben a vidéki városok között **Debrecen az, amelyikben az élet viszonylag a legnagyobb mozgalmasságot és lüktetést mutatja.** És mindennek az alapja az, hogy ennek a városnak döntésére hivatott szervei eléggé

eltalálták azt az utat, amelyet járni kell azért, hogy az élet a lehetőségig élet maradjon a küzdelmek idején is.

Kétszeres érték tehát a város életében mindaz, ami a lefolyt nehéz évek alatt történt, **érték azért, mert van és érték azért, mert a legnehezebb időben az élet megmentése érdekében történt.** Mindazok, amik történtek, egymásután, mindenki szemeláttára történtek. Mégis egészen más kép tárul elénk, hogyha ezeknek a történéseknek eredményét a maga összességében nézzük. Lehet, hogy nem lesz teljesen részletes az a felsorolás, amelyet adok, de ez a felsorolás megmagyarázza azt, **miért volt e városban az élet erőteljesebb ütemü, mint más vidéki városban.**

ÓVODÁK, ISKOLÁK.

Ha sokan egy bizonyos időben gúnyosan emlegették is néhai gr. Klebelsberg Kunónak azt a kijelentését, hogy a környező, jórészt testünkből alakult utódállamokkal szemben a magyar faj kulturfölényét fenntartani és biztosítani kell, mégis csak **kétségtelen, hogy a magyar faj és jövője érdekében történt mindaz, ami a kultura emelését és szélesebb körre kiterjesztését eredményezte.**

Az Alvinci téri, csapókerti, nyilastelepi, nyulasi, sámsoni uti, hosszupályi uti, diószegi uti, kádár dülői, nagyhegyesi, szikgáti, kismacsi, piac dülői népiskolák létesítése, a téglaskerti, nyilastelepi, pozsonyi uti, nyulasi, postakerti, kincseshegyi, téglavetői óvodák felépítése, a II. és III. gazdasági iskola mind a kultura és ennek útján a nemzet érdekeinek szolgálatára rendelt létesítményei a városnak.

Még nincs ugyan készen az egyetemi **csillagvizsgáló,** amelynek létesítési költségeit nagyobb részben a város vállalta magára, de ez is **rövidesen készen lesz.** És nem lesz jelentőségnélküli intézmény a tudomány szolgálatában.

HARC A POLGÁRI ISKOLÁÉRT.

A város lakossága széles rétegeit érintette néhány évvel ezelőtt a Kereskedő Társulat által évtizedeken át fenntartott polgári iskola sorsa. **Ez iskola jövőjének megalapozásában és biztosításában elég kemény harcokkal résztvett a »Debreczen« is.**

SZOCIÁLIS ÉS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK.

A város szociális és közegészségügyi állapotára igen jelentős befolyást gyakorló intézmények egész sorozata létesült. A korábbi akció folytatása, egyelőre befejezésként létesült **a Csapó utca végén a 60 kislakást tartalmazó telep.**

Megoldást nyert a fennforgó körülményekhez képest elég kedvezően a kertségek ivóvíz ellátásának kérdése. Egyrészt **26 uj kút létesítésével, másrészt a kérdésnek** olyan szabályozásával, amelyik **a fokozatos fejlődés anyagi alapjait biztosította.**

A város belterületének vízellátása érdekében megfelelő kibővítés történt a vízműtelepen **uj kutak fúrásával, víztároló medence létesítésével és a víztisztitó berendezés** üzembe helyezésével.

Csaknem befejezést nyert a város belterületéhez ujabban csatolt részek **csatornázási és vízvezetéki terveinek elkészitése.**

A MÉLYFURÁS.

Azt mondhatnám, hogy **a város életének uj szakát nyitotta meg a mélyfurás eredményes volta.** Az intézmények egész sorozata létesült ennek alapján. Olyan intézmények sorozata, amelyekről mindenki, **még azok is, akik egyszermásszor nem minden elfogultságtól és előitélettől menten alkottak véleményt Debrecenről, elismerik azt, hogy szinte páratlanul állanak az országban.** Ezek az intézmények nemcsak a **közegészségügyet,** nemcsak a **jövő generáció testi fejlődését** biztositják, hanem a velük kapcsolatos **idegenforgalom révén a város gazdasági életében mint uj erőforrások is jelentkeznek.**

AZ USZÓSTADION.

A strandfürdő, a fedett uszoda, a fürdő és a most épitésre kerülő úszóstadion **nevezetessége és látványossága Debrecennek.**

A KÖZTEMETŐ.

Meg kell itt említenem egy nem kisebbértékü alkotást, az **uj köztemetőt,** amelyiknek létsítése **megszüntette azokat a kegyeletsértő állapotokat,** amelyek korábban a temetőügy terén fennállottak és amelyik eltekintve attól, hogy rendeltetésének szolgálatában minden tekintetben tökéletesnek mondható, **mint művészi alkotás is elsőrangú értékkel bir.**

A HORTHY KÖZKÓRHÁZ.

Másfél évtizedes szenvedélyes tárgyalás után nyert megoldást a Horthy Miklós állami közkórház létesítése is, olyan formában, a mely a városnak **nemcsak egészségügyi, de anyagi érdekeit** is kielégitette.

A CSELÉDOTTHON.

Látszólag külső megjelenésében talán kisebb jelentőségü, a cselédotthon létesítése, **de erkölcsi vonatkozásaira** tekintettel ez az intézmény is megérdemli a megemlítést.

SPORT ÉS KENYÉR.

Az itt felsorolt létesítményekhez csatlakozik a nagyerdei stadion, a melyik **az első Magyarországon** s amelyik nemcsak a világ küzdelmeken annyiszor dicsőséget szerzett magyar sportnak adott otthont és a fejlődési lehetőséget, hanem **az élet nehézségeivel küzdő emberek ezreinek és ezreinek juttatott kenyeret.**

VÁROSRENDEZÉS.

A városrendezés terén a Szoboszlói út, Kassai út, Baross utca, Nyil utca, Honvéd, Csemete, Dózsa Wesselényi ut, Budai Ézsaiás utca, Bánk és a Halköz burkolása, a Horthy Miklós sugárut létesítése és burkolása azok a teljesítmények, amelyekkel a korábban megindult hasonló munkálatok egyidőre befejezést nyertek.

Ezekhez csatlakozott a város perifériáin a Debrecen—egri, a Debrecen—ujvárosi—diószegi uti, szováti, kishegyesi, pallagi, valamint a Széchenyi és Hadházi út kiépítése. A Köztemető létesítéséhez kapcsolódott a temetői sugárut létesítése és burkolása.

A KERTSÉGEK.

A kertségek különleges érdekeinek szolgálatára készültek több, **mint 50 km hosszuságban a kertségekben a gyalogjáró burkolatok,** a Simonyi uti és Horthy Miklós uti gyalogjárda.

Jelentős része a városrendezési munkálatoknak a Dobozi temetői a Kónya telepi, és kincseshegyi parcellázás, **amely egészen uj, a közegészségügy és városrendezési kivánalmakat is szem előtt tartó városrészt létesitett, elsősorban kis tisztviselők és munkások lakóhelyéül.** Az itteni épitkezéseket a város nemcsak **olcsó épitési telkeknek nyujtásával, hanem a Városi Takarékpénztár utján olcsó hitelekkel is támogatta.**

A TÉGLAVETŐ.

Évtizedes súlyos helyzetet oldott meg a régi téglavetőnek a rendezése, amelynek során az ezen a területen megtelepedett lakosság **a legméltányosabb feltételek mellett** válhatott a korábban jogtalanul elfoglalt területek jogos birtokosává.

DEBRECEN VILLANEGYEDE.

A város villanegyedének kialakulására adta meg a lehetőséget a Sestakert rendezése, amelyik évenként az első lépés volt a város belterületéhez ujabban csatolt részek elkerülhetetlen rendezési munkájának. A Sestakert rendezésével függ össze **a Tisza István tér létesitése** az egyetem központi épülete előtt. Ezzel a munkálattal **a városképződésnek uj központja keletkezett.**

A városrendezés során kellll általánosságban megemlítenem a város útcáinak, tereinek és a Nagyerdő belső részének **parkrendezési munkálatait.**

A KATONAI LŐTÉR KIHELYEZÉSE.

A városfejlődés régi akadálya hárult el **a katonai lőtér kihelyezése kérdésének** folyamatban levő megoldásával.

A CSERKÉSZOTTHON.

Megemlítem még itt **a régi csónakázó tó rendezését,** amelynek munkálataival egyuttal a cserkészek jutottak a város támogatásával és **saját munkájukkal** állandó otthonhoz.

AZ UJ VÁROSHÁZA.

A városrendezés csoportjához tartozott volna **az uj városháza** felépítése, amelynél azonban az időközben bekövetkezett körülmények tekintettel az országos tervpályázaton túl nem juthattunk el.

A VILLAMOSITÁS.

A város közgazdasági állapotát érinti **a szomszédos községek** és az utolsó években Berettyóujfalu, Hajdudorog, Berettyószentmárton községeknek a városi villamos műbe való bekapcsolása, a kertségeknek, legutóbb a Nyilastelepnek villamosítása.

DEBRECEN AZ EURÓPAI REPÜLŐFORGALOMBAN.

Hosszas tárgyalások eredménye a repülőtér létesítése. Ennek révén **rövidesen bekapcsolódik Debrecen városa nemcsak a magyarországi, hanem az európai repülőforgalomba is.**

150 HOLDAS MINTAGYÜMÖLCSÖS.

Meg kell említenem, mint a vá-

ros mezőgazdaságát érintő létesítményt a 150 holdas mintagyümölcsös létesítését, amelyhez a legujabb tervek szerint ujabb s talán nagyobb teljesítmények fognak kapcsolódni.

A VÁROSI TAKARÉK FEJLŐDÉSE.

A város egész közönségének hiteléletében jelentős tényezőnek bizonyult a Városi Takarék és Hitelintézet fejlődése és tőkeemelésekkel történt erősítése szintén olyan tény, amelyiket nem lehet említés nélkül hagyni.

VISSZAPILLANTÁS.

Ha a »Debreczen« a tízéves jubileumán végigtekint a felsorolt intézményekben, mint amelyek létesítéséhez az ő munkássága is hozzájárult, azt hiszem, **joggal érezhet a tiz év nehéz körülményeihez viszonyitottan megelégedést. És ez az érzés joggal lehet alap arra a reménységre, amely további munkásságát fogja vezérelhetni.**

Uj Magyarország felé!

Irta: Rásó István alispán

A régi dicsőség patinájával bevont századokban, ha ellenség fenyegette a magyart, véres kardot hordoztattak körül az országban figyelmeztetésül mindenkinek, — hogy a nemzet, az ország védelmére siessen mindenki! Ma a véres kardok helyét a sajtó ólombetüi töltik be s ha nincs is minden ujság első lapjain mindennap óriási betükkel a végzetes híradás: Veszélyben a haza! — mindnyájan érezzük a legkisebb híradás mögött is a szörnyü valóságot, amely felé sodródik nemzetünk.

Immár évtizedes szorongás, aggodalom üli lelkünket s ha nem hiztatna, nem bátoritana fajunk keleti jellemvonása: az optimizmus, az elégületlenség, a reménykesztés, a lemondás végzetes örvényében szinte nem is volna csoda, ha elmerülne e maroknyi nép, melyet Európában való megtelepedése óta barát és idegen mindig csak prédának tekintett.

Nem volt elég a világháború, trianoni megcsonkittatásunk, mindig újabb, meg újabb veszedelmek egész raja fenyegeti nemzeti létünket. Egyik oldalon a germán óriás, másik oldalon a szláv tenger, sarkunkban és inainkban a kisantant dühös harapásai feszitik agyunk idegeit lázas és emésztő munkára a megoldások és kivezető utak megtalálásában s hogy a baj ne járjon egyedül, belső ellenségeink: vallási, társadalmi és gazdasági életünk bágyasztó, ijesztő és mindent megemésztő napi problémái huzzák alá a porba s rántják le a sárba magasabb röptü gondolatainkat!

A modern haladás vágya és a nagy nemzetek versenyének láza nagyon is elragadott bennünket s azt a kis országot, amelyet Trianon meghagyott, őseink könnyelmüségével vettük zálogba a kulturális és szociális berendezkedés jelszava alatt.

Tengernyi adósság sulya alatt roskadozik e csonka országban csaknem mindenki s a drága magyar föld legnagyobb része csak névleg a magyar gazdáé, de voltaképpen a hitelezők s azokon keresztül az idegen tőkepénzesék.

És mi hasznunk lett a túlmagasra fejlesztett kulturából? Erre a kérdésre elemi iskoláink végső vonaglásai és az elhelyezkedni nem tudó, szellemi proletár sorsba jutott virága nemzetünknek adják meg a szomorú feleletet.

Szomorú igazság, de ezt kell keserves tapasztalatok árán megállapitani, hogy nem a kultura, nem a szociális berendezkedés egy ország, egy nemzet fennmaradásának, erejének és jövőjének az alapja, hanem a nemzet fizikai tömege, fiainak száma, sajátos nemzeti hagyományaihoz való ragaszkodása és speciell nálunk magyaroknál a haza földjének szeretete.

Éppen azért, ha már nem hordozhatunk végig véres kardot e csonka hazában, a véres kard szerepére hivatott magyar ujságok első lapján bizony minden számot a Szózat ama jóslatteljes mondatával kellene kezdeni:

»**Magyar! Itt élned, halnod kell!**«

Vissza hát a földhöz, vissza a régi magyar erkölcsökhöz és nemzeti hagyományokhoz! Magyarországnak ezeréves nemzeti munkaterve: a telepités, amelyet Árpádházi királyaink kezdtek meg a kunok és jászok betelepitésével és folytattak századokon át az Anjoukorban olaszok, a Hunyadyak korában a szerbek betelepitésével s mindezeket a nem magyar elemeket, a számszerüleg ezekben az időkben még nagyobb és keveredés hiányában eleven erejü magyar faj nóbány száz esztendő alatt annyira magába olvasztotta, hogy csak a történelmi emlékek tanuskodnak létezésükről és egy másik település helyének a neve mutatja a nagy nemzeti munkaterv végrehajtásának sorozatos fázisait.

A mohácsi vész után, a másfélszázados török uralom alatt olyan súlyos vérveszteséget szenvedett a magyarság, hogy annak következményeit csak a nagy Bocskai István fejedelem hajdutelepitései tudták egy évszázadon keresztül ellensulyozni.

El lángeszü magyar ugyanis magyarokat telepitett a magyar földre s e nemzetmentő államférfiu bölcseségének volt köszönhető egy évszázadon keresztül egy szinte állandó magyar, nemzeti hadsereg, másfelől a tiszántúli vidék legnagyobb részének napjainkig megmaradt magyar lakossága és nemzeti jellege.

A török uralom megszüntével, főleg azonban a szatmári békekötés után, Habsburg királyaink hatalmi és politikai okokból a százados harcok alatt elnéptelenedett magyar földekre idegeneket: svábokat, tótokat, szerbeket és oláhokat telepitettek, akiket azonban a számbelileg megfogyott magyarság már csak azért sem tudott magába olvasztani, mert az egyes vidékekre egy tömegben betelepitett, kizárólag idegen népek saját nemzeti pellegének megtarthatására és a bennszülött magyarság ellen leendő felhasználhatás céljából a bécsi kormányok részükre kiváltságos elbánást biztositottak.

Ez lett aztán végső oka Magyarország megcsonkitásának, de ez buktatta meg az osztrák császárságot is és tette számkivetetté a Habsburg-királyokat!

Most ujabb tatárjárás, ujabb mohácsi vész után és előtt áll nemzetünk! Európa népeinek hatalmi, politikai és nemzettársadalmi berendezkedése az átalakulás szörnyü vajudási stádiumában van s nekünk letiport magyaroknak, ha azt akarjuk, hogy hatalmas tömegü szomszédaink el ne seperjenek, egyelőre minden erőnket saját belső megerősitésünkre, minden más érdek feltétlen kizárásával a legszorosabb magyar egység megteremtésére kell fordítanunk.

Magyar fajunk fennmaradását, magyar nemzeti állami létünket azonban a legideálisabb magyar egység mellett is csak akkor tudjuk megmenteni és biztositani, ha önzetlenséggel és áldozatkészséggel tudjuk megoldani a magyar faj szaporodásának és ami ezzel egyenlő fontosságú, boldogulásának óriási nagy kérdését, az ezeréves nemzeti munkatervnek: a telepitésnek mindennél fontosabb problémáját!

Munkahely és munkaalkalom hiányában a városokba tóduló munkanélküliek, a kötött birtokok és latifundiumok miatt sinylődő mezőgazdasági munkásosztály gondozása, élelmezése és hatósági támogatása a szociális népgondozás cimén igen jelentős részét emészti fel az amúgy is megcsappant nemzeti vagyon jövedelmének.

Mennyivel észszerübb, helyesebb és nemzetvédelmi szempontból célszerübb volna ezeket az értékes magyar tömegeket visszatelepiteni a magyar földre, földhöz, lakáshoz, munkához juttatni az egyes városokra most teherként nehezedő felesleges lakosságot.

Csak önzetlenség és egy kis áldozatkészség kell hozzá, hogy a nagy alföldi városok állitsák vissza azokat a falvakat, amelyek a török uralom alatt elpusztultak s amelyeknek területeit határaikba olvasztották, hiszen önmagukon is segitenének akkor, amikor a nekik terhet jelentő lakosságot visszatelepitik eredeti szülőfalujokba.

Az egész tiszántúli vidék tele van a multak borzalmas pusztitásainak nyomaival és emlékeivel. Csak e kis vármegyénkben is egész sorát hozhatnám fel azoknak a falvaknak, amelyekben mint Tedej, Ártánháza, Parlag, Vid, Zelemér, Köteles, stb. alig párszáz évvel ezelőtt lüktető magyar élet volt, amelyeknek s amelyekhez hasonló sok száz magyar falunak a feltámasztása egy-egy ujabb bástyája lenne a magyar faj védővárának.

Nagyon elszoktatták a magyart századokon át attól, hogy ne mindent felülről várjon, hanem igyekezzék maga segiteni önmagán.

Ez az idő elmult, vigyázzunk, hogy a ma is el ne multon felettünk a csodavárásban. Fogjunk a munkához, mig nem késő!

Szeressük, gyarapitsuk és támogassuk magyar testvéreinket és mentsük meg a magyar földön saját magyar faitánkat, ahogy azt a hajduk dicsőséges vezérlő fejedelme: Bocskay István megmutatta. Nem kell hozzá egyéb csak: megértés; önzetlenség és áldozatkészség.

Lapunkban megjelenő fényképek megrendelhetők a Kiadóhivatalban

Magyar Általános Hitelbank

Debreceni Fiókja

Ferenc József ut 45—47. szám. (Saját házában)

Telefonszám: 23—70., 23—71.

Az intézet a banküzlet minden ágával foglalkozik.

Az intézet alapittatott 1867-ben. A fiók alapitási éve: 1908.

Ma és holnap délelőtt 11 órakor kerül bemutatásra a

Csokonai Szinházban

a legbájosabb mese, operett feldolgozásban:

Hamupipőke

a kiválogatott debreceni tehetséges gyermekek főszereplésével!

Az előadást IFJ. RÁCZ JANCSI a 8 éves csodaprimás és teljes zenekara pattogó magyar nótákkal vezeti be.

Juci! Jancsi! Bözsi! Pista! Marika! Bandi! Ilus! Józsi!

Valamennyien jöjjetek el, mert számotokra igazi öröm, a felnőtteknek pedig nagyszerü élmény ez az eredeti gyermekoperett bemutató.

Olcsó helyárak (:0—150 fillérig.)

Jegyelővétel a szinház pénztáránál.

A TISZÁNTUL IGAZSÁGA

Irta: dr Hadházy Zsigmond ny. főispán

Vitán felül áll, hogy alkotmányos nemzeti élet keretén belül mindenki csak ugyanazon kötelességgel tartozhatik és mindenki csak ugyanazon jogot élvezheti.

Magától értetődik, hogy úgy a kötelesség, mint jog terjedelmét csak a nemzeti akarat szabhatja meg és az is természetesnek látszik, hogy úgy a kötelesség, mint jog kimérése és szétosztása csak teljes igazsággal történhetik.

Mai felfogásban ennek az igazságnak már éppen olyan nagy sérelme, ha egyes országrészek, társadalmi rétegek, avagy csak egyes személyek is sulyosabb kötelességgel terheltetnek a többiek előnyére, mintha kivételes kedvezményben részesülnek — a többiek rovására.

Ma már közjogi itélet, hogy

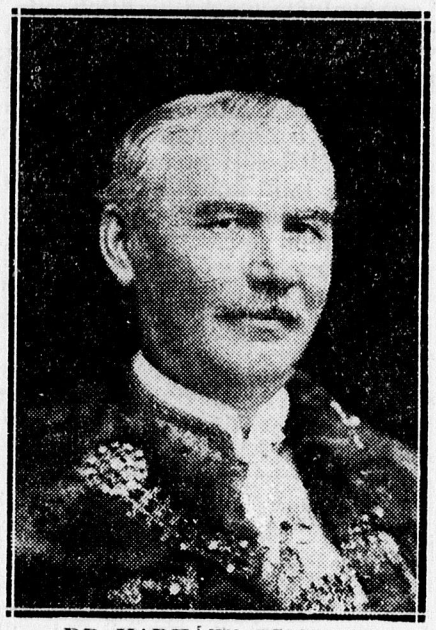

DR HADHÁZY ZSIGMOND.

csak a kötelességek és jogok azonos mértékének igazsága, — ami egyben a polgárnak, mint a nemzet tagjának ideálja, — alapozhatja meg a nemzethez tartozás és ragaszkodás felemelő érzését és csak ez az igazság teremtheti meg a szivekben-lelkekben eleven életet élő, — nagy és dicső tettekre is kész és képes, — igazi nemzeti egységet, ami viszont a nemzeti akaratnak az ideálja.

Ez a megítélése — a Tiszántúlnak is. Ez volt a megítélése már századokkal ezelőtt is és pedig nemcsak elvileg, hanem gyakorlatilag is.

Gyakorlatilag is, mert hiszem ennek az igazságnak érvényesüléséért küzdött és harcolt századokon át — az egész nemzet érdekében.

A sorsnak különös iróniája, hogy míg az ország többi részére százados küzdelmek árán — melyekben a Tiszántúl népe mindig legelől járt — szinte a maga teljességében érvényre jutott ez az igazság, addig ugyanezt az igazságot a Tiszántúl csak éppen önmagának nem tudta semmiféle áldozatos küzdelemmel se kivívni.

Gazdasági téren ma is nagyobb a terhe és kisebb a joga, mint az ország más részein — a nemzet többi tagjainak.

Egy ujságcikk keretében persze lehetetlen a maga teljességében kidomborítani a Tiszántúl igazságát. Bizonyításánál én szándékosan mellőzöm is azoknak a tényeknek felsorolását, melyek arra mutatnának, hogy a nemzeti akarat a kötelességek és jogok kimérésénél a Tiszántúl hátrányára sokszor elfogult volt. Csak arra akarok rámutatni, hogy mégha a nemzeti akarat országszerte számszerűleg egyenlően is mért, a kötelesség és jog egyenlősége, pusztán a Tiszántúl természeti adottsága miatt, nem valósulhatott meg soha. Pusztán a természeti adottságánál fogva az egyenlő kötelesség sulyosabbá, a jog pedig kisebbé vált — a Tiszántúlon.

A Tiszántúl egyik természeti adottsága, hogy ezer esztendő óta a Tiszántúl népe a legszélsőbb keleti őre nemcsak Magyarországnak, hanem az egész európai civilizációnak.

Még a történelem se jegyzi fel pontosan, hogy pusztán ez őrálló rendeltetéséből kifolyólag századokon át hányszor tartotta fel saját testével, — nem egyszer borzalmas pusztulás árán, — a nyugatra törő tatár, török és mindenféle rabló vad hordákat, melyekről az ország más részei csak hírből hallottak.

Ha megszólalhatnának azok a néma romok, melyek a Tiszántúlon oly nagy számban ma is feltalálhatók, — nagyrészüket azonban már csak az eke vasa veti napvilágra, — amely romok mindegyike egy-egy virágzó magyar falu, vagy város hajdani létéről tesz vitathatatlan bizonyságot, ezek tudnák elbeszélni, hogy mit jelentett a Tiszántúl őrtálló szerepe — századokon át. Hányszor rabolták ki, hányszor gyilkolták rakásra népét, vagy fűzték rabszijra — örökös rabságra.

Ezek a romok bizonyítják a felettük lejátszódott szörnyű tragédiákat. Sokaságuk bizonyítja azonban azt is, hogy a Tiszántúl a legújabb korig mindig a hadak útjába esett, nem véve ki még a Bocskai, Bethlen, Rákóczi felkelő seregeinek felvonulását, sőt Kossuth szabadságharcát sem, — még a legújabbkori oláh inváziót se.

Ha semmi mást, mint ezt a történelmi tényt, mérlegeljük, már ez maga elegendő magyarázatát adja a Tiszántúl gazdasági inferioritásának. Hiszen ezer éven át alig volt egy-egy fél százada a békés és nyugodt munkálkodásra, ellenben egy-egy hadi felvonulás, akár aktív, akár passzív alanya volt annak, évtizedekre vetette vissza.

Ha van ebben valami csodálnivaló, legfeljebb csak az lehet, hogy a Tiszántúl gazdasági helyzete egyáltalán eljutott odáig, ahol ma van.

Elég baj, hogy a Tiszántúl gazdasági állapota rosszabb, mint az ország többi részeié. Ebben azonban a Tiszántúl népe a legártatlanabb s inkább méltánylást érdemel miatta, mint szemrehányást.

Természeti adottság az is, hogy az ország legrakoncátlanabb vizei: a Tisza és mellékfolyói, a legujabbkori szabályozásig, őszi és tavaszi áradásaival és kiöntésének tengervizével ezer éven át a Tiszántúl népét károsította, sőt károsítja még ma is. Ugyancsak itt terülnek el a legnagyobb lápok, mocsarak, melyek levezetésének, — épp úgy, mint a Tisza szabályozásának — ármentesítési költségei külön teherként nyomja a Tiszántúl népét.

Természeti adottság a Tiszántúl szélsőséges klimája is, mellyel ujra csak ezeréves küzdelmet folytat a Tiszántúl népe.

A Tiszántúlon van az egész országban a leghidegebb tél, itt van a csapadéknélküli legforróbb, szinte szaharai nyár.

A nyáron sziklakeménységre száradt agyagos-fekete talaj ősszel csak rendkívüli erőpazarlással, fáradsággal és nagyobb költséggel s még így is rendszerint csak rosszul művelhető meg.

Az abnormis téli hideg akárhányszor kifagyasztja, de legalább is kifoltozza az őszi vetést s ha pedig megúszta a telet, a fagyosszentek tavaszi késői fagya dézsmálja meg a termést, — a laza homokon pedig a nagyheti szelek fullasztják homokbuckákba, ha éppen el nem viszik a harmadik határba a zsenge növényzetet.

A kapás veteményeket, a legelőket a nyár abnormis forrósága perzseli le s ha véletlenül megússza ezt a csapást, az ősz-eleji korai dér akadályozza meg a megérésben, ha el nem veszi a betakarítás elől.

Csaknem példátlan az a szerencse, hogy a Tiszántúlon a kalászos és kapás növény egyaránt sikerüljön.

Ezeknek a természeti adottságoknak belátása, mérlegelése vitán felül helyezi a Tiszántulnak azt az igazságát, hogy a Tiszántúl népe ezer esztendő óta mindig nagyobb küzdelemmel éli életét, mint a nemzet többi tagja, kikre ez a természeti adottság vagy egyáltalán nem, vagy csak sokkal kisebb mértékben áll fenn.

Tiszta és világos, hogy a Tiszántúl nagyobb fáradsággal, nehezebben, bizonytalanabbul és mindenesetre nagyobb költséggel termel, mint az ország többi része. S közismert legnagyobb távolsága miatt a fővárosi és nyugati piacoktól, — a Tiszántúl értékesítési viszonyai az egész országban a legroszabbak.

Mindezekből tiszta és világos az is, hogy a Tiszántúl népének teherbíró képessége — csupán a természeti adottságoknál fogva — okvetlenül kisebb, mint az ország többi lakosainak, tehát nyilvánvaló az is, hogy a nemzeti akarat által az ország összes lakosaira számszerűleg egyenlően kimért teher a Tiszántúlon nem lehet azonos a nemzet többi tagjaiéval, hanem kétségtelenül sulyosabb, mert nehezebben viselhető.

Az igazság természetesen azt követeli, hogy a Tiszántúl gyengébb teherbíró képességét a nemzeti akarat a terhek kimérésénél vegye figyelembe, méltányolja s könnyítse meg addig a határig, amelyen a nemzet többi tagjainak terhével egyenlővé válik.

Ezzel a természetes igazsággal szemben homlokegyenest ellenkezik az a tény, hogy a nemzeti akarat végrehajtó hatalma a Tiszántúl területeinek tiszta jövedelmét az országos átlagnál lényegesen magasabbra taksálta, — aminek automatikus szomorú következménye az a tény, hogy a Tiszántúl népe — fent vázolt mostohább sorsa és gyengébb teherbíró képessége daczára — valósággal és ténylegesen — absolute — sokkal sulyosabb közterheket visel adóban, illetékben, mint a nemzet többi tagja.

Csoda-e hát, ha a szanálással különben is megnövekedett közterhek a Tiszántúl népére elviselhetetlenül ránehezedtek? Csoda-e, ha az eladósodott s elszegényedett és hogy fizetési kötelezettségének nemcsak a gazdatársadalom, hanem a többi társadalmi rétegek sem tudnak eleget tenni? Hiszen ma már nem is vitás, hogy ezek sorsa, a gazdasorssal elválaszthatatlanul össze van kötve.

És lehet-e csodálni, ha a Tiszántúl népe a sulyosabb megterheltetésben politikai tendenciát látott. Egyenesen büntetést Bécs részéről! — nemzethűsége miatt: a nemzet jogaihoz való ragaszkodásáért és érte való állandó küzdelméért. Csoda-e, hogy ez az igazságtalan elbánás még inkább fokozta és szinte állandósította benne az ellenzéki magatartást, a Bécstől független s szabad magyar nemzeti akarat megteremtésére, melytől sorsának jobbrafordulását hitte, remélte és várta.

Csak természetes, hogy nagy csalódást és keserűséget hozott számára az a tény is, hogy a Bécstől immár független és szabad nemzeti akarat se kivánt változtatni ezen az igazságtalanságon. Sőt a legutóbbi időkig figyelembe se vette s egyáltalán nem méltányolta a Tiszántúl népére a világháború után — ujra csak a természeti adottság által — ráháritott rendkívüli csapásokat és szerencsétlenségeket, mint pl. a megszálló oláh hadseregnek egy éven át ingyenes eltartását, a megszállók által történt teljes kiraboltatását és az utóbbi évek jóformán évenkénti 70—100 százalékos fagy-, aszály- és rozsdakárait.

Csak természetes, hogy a Tiszántúl népe ebbe az igazságtalanságba nem tud belenyugodni. Hiszen nem kivételes előnyöket kér, hanem csupán kétségtelen, tényeknek meglátását, bölcs mérlegelését s mindezek alapján egyenlő terhet-jogot,

Hazai Likőr-, Rum- és Szeszárugyár r. t debreceni fiókja
Szalkai u. 5-7, Miklós u. 29, Boldogfalva ucca 2.

●

Likőrgyár, Ecetgyár, Bornagykereskedés. Denaturált szesz nagykereskedés.

Ne feledje el...

...csillár

mindig jobbat

mégis olcsón

Elektromosság

csillár rádió szaküzletben!

„Elektra" csillárgyár

gyári lerakata

Izzólámpa! Zsebelem!

Debrecen

Piac u. 59.

VIDONI SZALÁMI

— egyszóval igazságot — a nemzet többi tagjaiéval azonosat.

Ennek az igazságnak teljes érvényre juttatásától nem zárkózhatik el az a ma már független és szabad magyar nemzeti akarat, melynek megteremtéséért a Tiszán túl népe századokon át — kétségtelenül bebizonyított — olv temérdek áldozatot hozott.

Amint a jelek mutatják, nem is akar elzárkózni.

Nagy megnyugvással és örömmel vette tudomásul a Tiszántúl népe, hogy a királyi kormány nemcsak meghallotta már a Tiszán túl panaszát, hanem el is rendelte és folyamatba vette a panasz megvizsgálását.

Nagy megnyugvás számára ez a tény nemcsak azért, mert végre remélheti a jóvátételt, hanem ezért is, mert a magas kormányzat is meggyőződést szerezhet róla hogy a Tiszántúl népének nemzethűsége épp olyan megingathatatlan, mint valaha s aki feléje igazsággal közeledik s az igazságot el is hozza, megtalálja szívének-lelkének kulesát, mellyel a Tiszántúl igaz magyar szeretetébe nemcsak belejuthat, hanem abban mind az idők végéig benne is marad.

Semmi kétségünk benne, hogy a lefolyt vizsgálat után a független és szabad nemzeti akarat és annak reprezentánsa, a magyar királyi kormány a Tiszántúl népére is egyenlő igazsággal kiméri és kirója ugyanazon kötelességet és ugyanazon jogot és ezzel együtt a Tiszántúl lelkében is ujra életre kelti a csalódás és keserűség hamuja alatt szunnyadozó nagy nemzeti egység és összefogás szent tüzét, melynek fellobogó lángjában, örökre elég a bizalmatlanság, gyanakodás, irigység és széthúzás magyar átka s teljes fényében felragyog a Tiszántúl igazsága is.

A Tiszántúl igazságáról szólva, szinte lehetetlen volna meg nem emlékeznem e cikk közreadójáról: a »Debreczen«-ről, mely most ünnepli a nyilvánosság elé lépésének 10 éves évfordulóját.

Meg kell emlékeznem róla, mert a »Debreczen« fennállása egész ideje alatt mindig és állandóan hűséges szószólója, pártfogója és támogatója a Tiszántúl igazságának. Nagy érdeme van abban is, hogy ez az igazság már országszerte ismertté vált s nemcsak eljutott a magas kormány elé, hanem előtte méltánylásra is talált.

Ünnepe alkalmából hazafias munkájának jutalmául fogadja szivesen a Tiszántúl népének köszönetét és háláját. Szellemi vezérének lelkét pedig töltse be az a felemelő boldog érzés, melyet minden igazság kivívásánál az igazságért küzdő okvetlenül elnyer és meg is érdemel.

A Tisza István Tudományegyetem jellege és jelentősége

Irta: dr Varga Zsigmond e. i. rektor

A »Debreczen« szerkesztősége cikket kért tőlem abba a jubileumi számba, mely becses lapja fennállásának 10-ik évfordulóját van hivatva megünnepelni. Mint az egyetem jelenlegi Rectora szivesen teszek e kérésnek eleget, annál inkább, mert a »Debreczen« az elmult tíz nehéz esztendő alatt egyetemünk érdekeinek mindig hűséges szószólója s jövő fejlődésének a nyilvánosság érdeklődése ébrentartásával értékes előmozdítója volt. A lap működése iránti elismerést úgy vélem a legjobban leróhatónak, ha egyetemünk **jellegéről** irok s **jelentőségét** világitom meg röviden a magyar nemzeti kultura életműködésében.

A debreceni egyetem jellegéről igen sokat irtak már és nyilatkoztak illetékesek, nekem nem is az a célom, hogy ujat adjak, hanem, hogy a fogalmakat még egyszer világosan körvonalazzam s a jövő működés irányának helyes megjelöléséhez ily módon járuljak hozzá.

Egyetemünk jellege megvilágításánál pontosan szem előtt kell tartanunk két tényt. Először, hogy az egyetem jelenlegi formájában a magyar állam alkotása s az 1912. évi XXXVI. törvénycikk vetette meg alapját. Másodszor, hogy a debreceni egyetem magába olvasztotta a debreceni kollégium református hit-, jog- és bölcsészettudományi szakait, amelyek további működtetéséről a Tiszántúli Református Egyházkerület az egyetem érdekében a református egyetem felállításának elvi jogához továbbra is ragaszkodva, ünnepélyesen lemondott. Mit jelent e két tény? Azt, hogy állam és egyházkerület egyetértett ama felismerésben, hogy Debrecenben helye és szüksége van a legmagasabbfokú szellemi képzést nyujtó s a magyar nemzeti művelődést minden szükséges felszereléssel biztositani hivatott Tudományegyetemnek. A magyar állam Debrecennek egyetemhez való jogát nemcsak a törvény meghozatalában ismerte el, hanem kifejezetten rámutatott erre a törvény indokolásában is, mikor megállapitotta, hogy Debrecent fényes főiskolai multja predesztinálta erre a szerepre. A tiszántúli egyházkerület a főiskolai keretben összepontosított képzés egyetemi rangra emelésének szükségességét elismerte akkor, amikor a XIX. század utolsó tizedeiben hatalmas erőfeszítést tett olyan irányban, hogy a Kollégium akadémiai tanszakait ref. egyetemmé alakitsa át, majd amikor e törekvés sikertelensége az adott viszonyok között nyilvánvalóvá vált, nem habozott minden nagy értékét, mely a kollégium hírnevében, akadémiai szervezete kiépittetésében s ezzel kapcsolatos segitő intézményeiben rendelkezésre állt, felajánlani a megfelelő anyagi eszközökkel biró államnak azért, hogy minamarább létesüljön a debreceni egyetem. Állam és egyházkerület közös megértése és áldozatkészsége igy jutott el oda, hogy a harmadik egytem Debrecenben öltött testet. Az egyetem életrehivása nagy művébe bekapcsolódott eleitől fogva Debrecen városa is, amelynek érdekeit a főiskolai oktatás ilynemű megszervezése a legközvetlenebbül érintette. Debrecen városa az ősi kollégiumnak századokon át mecénása s egyik fenntartója volt, természetes tehát, hogy a kollégium sorsa s jövője a várost messzemenően érdekelte. Éppen ezért Debrecen városa teljes megértéssel karolta fel a református egyetem eszméjét is, de vállalta, mikor a helyzet úgy kivánta, az állami egyetem létesitésének a támogatását is. Az egyetem-alapitási tárgyalások tehát az állam részéről az egyházkerület mellett a várossal is állandóan folytak s igy alakult ki az egyetem éltrekeltésében e három tényező közös érdekeltsége és részesedése, melynek eredményei a következők:

1. Debrecen sz. kir. város adományozta az egyetem részére a telket és hozzájárult az egyetemi épületek létesitéséhez fejedelmi adománnyal. Tanulságos a fejedelmi adományt a jelen- és utókor okulására ujból és ujból leszögezni. A telek nagysága 105 kat. holdat tett ki a Nagyerdő legszebb részén. Értéke a legalacsonyabb becsléssel is legalább 2,000.000 pengő. Az egyetemi épitkezésekhez és a klinikák létesitéséhez adott hozzájárulás összege 8,000.000 aranykorona. A központi épület épitéséhez hozzájárulás 2,900.000 aranypengő. A csillagvizsgáló létesitése 80.000 P körüli összeg. A város az egyetemi telepet ellátta közművekkel és gondoskodott a villamosvasuti közlekedés biztositásáról. Rendeztette a központi épület előtti teret s vállalta a térrendezés kialakitásának összes költségeit. A botanikus kert létesitéséhez a folyó évben megtette az első érdemleges lépéseket s a planirozási munkálatok végzésére átengedte hivatott szakembereit is. A vármegy és városok Országos Szövetsége által létesiteni szándékolt egyetemi internátus költségeiből magára vállalat 12 alapitványi helyet (á 8000 P), végösszegben 96.000 P. Átengedte annakidején egyetemi célokra a DEMKE-internátust és a bábaképezdét. Hallgatóink segélyezéséhez évenként több ezer pengővel járult hozzá s végül létesitette I. Ferenc József nevére tett 100.000 és a dr. Thaly Kálmán nevére tett 40.000 koronás egyetemi ösztöndij alapitványát, melynek kamataiból hallgatóink minden évben részesülnek. Valóban fejedelmi ajándék, melyet Debrecen a Tisza István Tudományegyetem létesitéséért fölajánlott. Ez a nagy adomány Debrecen szivéből jött és csak abból a százados lelki kötelezettségből érthető meg, amelyet Debrecen az ősi kollégiumon keresztül a magyar kultura szolgálatával létesitett.

2. Debrecen város áldozatkészségét csak a Tiszántúli Református Egyházkerület áldozata szárnyalta tul. Igen jelentős anyagi áldozat is, melyet az egyházkerület hozott nevezetesen vállalta a református hittudományi kar fenntartásának évi 70.000 korona átalányát. Az egyetem egyszerre leendő megnyitásáért 1914. szeptember 1-től három egymásra következő éven át ujabb évi 60.000 koronát. Az egyetem elhelyezésére rendelkezésére bocsátotta 1918-ig teljesen díjmentesen fütéssel, világitással és részben kiszolgálással a kollégium helyiségeit. Az egyetemi kutatómunka alátámasztására megengedte minden ellenérték nélkül negyedmillió kötetes könyvtárának használatát. 180 egyetemi hallgató részére modern internátust létesitett messzemenő kedvezményekkel. Életrehivta az egyetem mellett külön lelkész- és tanárképző intézetét, amelyekben hivatott pedagógusok vezetése alatt gondoskodott az egyetemi hallgatók református vallású legkiválóbbjainak korrepetitálásáról és stipendiumokkal külföldi egyetemekre leendő kiküldetéséről. A lelkész- és tanárképző intézetben ösztöndijakat, sőt ingyenes helyeket létesitett az érdemes hallgatók számára. A legáció intézményét megnyitotta a világi karon hallgató református vallásu diákok számára. A Baltazár amerikai alapitvány (212.000 pengő) kamatainak körülbelül háromnegyed részét egyetemi hallgatóknak juttatja valláskülönbség nélkül. De ez anyagi szolgálatásoknál összehasonlithatatlanul többet jelent az, hogy majdnem egyetemi rangú három akadémiai tanszakát minden értékével együtt átadta az állami egyetemnek. Csak az tudja igazán értékelni ez áldozat nagyságát, aki ismerős a debreceni kollégium történetének az évkönyveivel. Ami hirnév, szellemi érték és kulturális kincs világhirű tudósok működéséből felhalmozódott az ősi Alma Materben, mindazt felajánlotta az egyházkerület az egyetem oltárára. Elmondhatjuk, hogy

az új egyetembe a lelket, a szellemet a debreceni kollégium életének a beleépitése adta.

Lábak ápolása izzadás ellen

fontos egészségügyi követelmény évtizedek óta kiváló eredménnyel használják ezrek és ezrek

a NOVOLA kenőcsöt, ára 1·-- pengő

Kapható kizárólag a készitőnél: ARANY ANGYAL gyógyszertár Piac u. és Szent Anna u. sarok. A város legrégibb gyógyszertára, fennáll 1870. óta.

Helyesen állapították meg, hogy a kollégium föláldozta magát az egyetemért, de ez az áldozat abban a reményben történt, hogy a kollégium örökségéből átvett értékek soha nem mennek veszendőbe, hanem az idők messziségéig táplálni, irányítani fogják a magyar életet.

3. A magyar állam kiegészítette az előbbi adományokat a magáéval. Gondoskodott az egyetemi szervezet és épületek létesítéséről. F tekintetben kipótolta mindazt, ami még szükséges volt, hogy az egyetem elhelyezése, terjeszkedése és intézményes jellege a követelményeknek megfelelő legyen. Hatalmas anyagi áldozatot jelentett ez a magyar állam számára is és méghozzá a legválságosabb időkben, mikor nemzetünk létéért és fennmaradásáért kellett harcolni. A magyar államot terhelte és terheli továbbá a fenntartás állandó költsége is, amellyel az egyetem működése egybe van kötve. Végül a magyar államé a legfőbb intézkedési és felügyeleti jog, amely Tisza István Tudományegyetemünknek megadja vitathatatlan állami intézmény jellegét.

Az előzményekből világosan megérthető tehát, a debreceni egyetem helyzete és jelentősége. Ami az elsőt illeti, az egyetem helyzetét az államnak a Tiszántúli Református Egyházkerülettel és Debrecen sz. kir. városával kötött megállapodása szabályozza, amelyben nem a jogi elem a fontos, hanem az erkölcsi kötelezettség, mely az államot a debreceni egyetem sértetlen fenntartása és virágoztatása körül minden írott szónál jobban kötelezi.

Az állam a magyar mult egyik legdicsőségesebb szellemi örökségét vette át kezelésbe, ezt sem megkisebbítenie, sem lerombolnia nem szabad. Amit tennie lehet, bármily nehéz időkben is körülte és vele, az nem kevesebb, mint a réginek a megóvása és amit tennie kell érette, az annyit jelent, hogy a debreceni egyetemet gyarapítania, bővítenie kell a nemzeti kultura felvirágoztatására és versenyképessége biztosítására a legfelsőbb mértékéig.

E helyzetből következik egyetemünk jellegének félreérthetetlen körülírása is. A Tisza István nevéről elnevezett egyetem állami egyetem ugyan, de életműködésében megvan határozva egy ősi és dicsőséges mult tradiciója által és sokkal inkább, mint bármelyik más egyetem, arra van kötelezve, hogy

a magyar protestantizmus által a multban olyan fényesen betöltött hivatás szellemében működjék a nemzet egyeteme javára tovább.

Ez nem involvált semmiféle felekezetieskedést, vagy egyházi beleszólást az egyetem életébe, egyszerűen csak annyit jelent, hogy a Tisza István Tudományegyetem nem szakadhat el a földtől, amelyen áll, a multtól, amelyen fölépült és a környezettől, mely körülveszi és ezernyi szálával működését állandóan befolyásolja.

És itt adódik egyetemünk jelentőségének a kialakulása is. A magyar protestantizmus századokon keresztül csak fokozatosan tudta rendezni az államhoz való viszonyát úgy, hogy a protestantizmusban benne rejlő értékek mintegy az állam által is védve és támogatva átjuthattak légyen a nemzeti organizmus szerves életébe. És a protestantizmus erői mégis alakítani, gyurni tudták a magyar életet. Mennyivel többre vannak ezek erők hivatva most, amikor állam és protestantizmus között semmi elvi ellentét nem áll fönn és a magyar protestantizmusnak csak egy célja van: mindent odaadni a nemzet megmentéséért, felvirágoztatásáért. A Tisza István Tudományegyetem hivatása tehát az, hogy ezeket a mult, a környezet és a néprajzi elhelyezkedésből folyó és feltörő erőket állami szervezeten keresztül igyekezzék részrehajlatlanul minden magyar ember javára a közösség életébe átvinni s a magyar nemzet életének szinességét, gazdagodását, virágzását ilyen módon biztosítani. Ebben áll a Tisza István Tudományegyetem jelentősége. Ha e hivatásáról valaha megfeledkeznék, olyan sziget maradna, melyet állandó hullámverés zárna el a világgal való érintkezéstől.

Dr Herpay Gábor vármegyei főlevéltáros ki lapunk mai számában érdekes cikksorozatot kezd „A hajdúvárosok népessége és közgazdasági viszonyai 200 évvel ezelőtt" címmel.

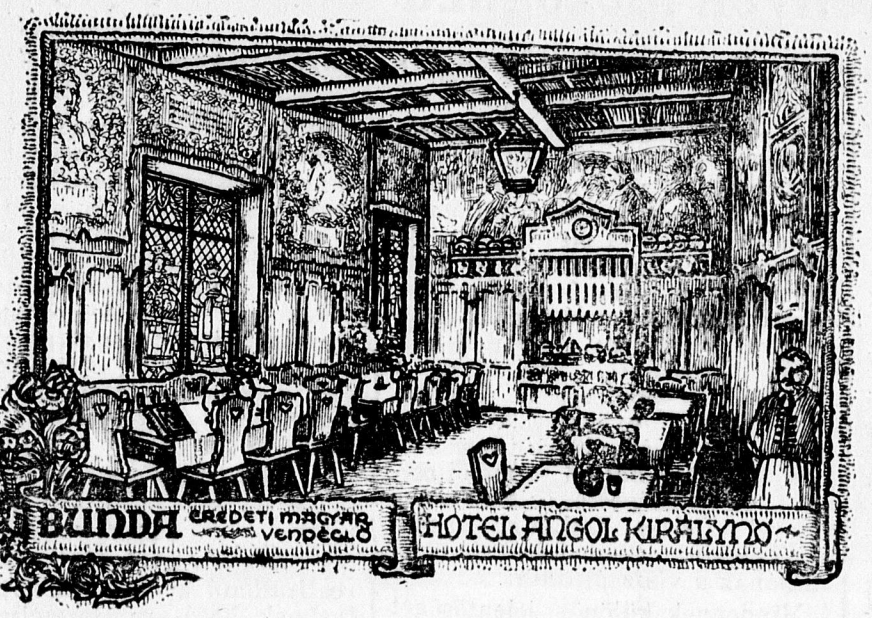

Részlet az Angol uj kávéházából.

Angol Királynő Szálló éttermei és kávéháza Debrecenben

BUNDA

Idegenforgalmi látványosság.

Olcsó étel-italárak — Mindennap zónaküllönlegességek. — Udvari és Paracelsus sörök naponként sokszor csapolva.

Virágos udvarkert.

Gobelin képek városunk történetéből.

A kávé kitünő, a vendég előtt főzik Expresso gépen.

Divatlapok, angol, francia, olasz, német képes folyóiratok.

Rácz Jancsi cigányzenekara

Szabó Károly uri dalénekes

Németh Nándor és fiai vendéglősök.

A magyar középiskola reformja előtt

Irta: ADY LAJOS, tankerületi királyi főigazgató

A parlament munkaprogrammja most már tisztán mutatja, hogy a folyó tanév végére okvetlenül elkészül az új középiskolai törvény, holott legutolsó középiskolai törvényünk (1924:XI.) alig tíz, a leányiskolákat illetően pedig mindössze nyolc éve lépett életbe. (1926. XXIV.)

Az egymást gyorsan követő reformok kétségkívül abban találják magyarázatukat is, mentségüket is, hogy — sajnos — immár 20 esztendő óta permanensül történelmi időket élünk, s különösen a háború óta eltelt másfél évtized a politikai, gazdasági, szociális, társadalmi és művelődési viszonylatokban olyan rapid változásokat hozott és hoz magával, hogy a legfürgébb törvényhozó munka is alig képes velük lépést tartani.

A képviselőház illetékes bizottsága által már megtárgyalt középiskolai törvényjavaslatokat két főgondolat hívta életre. Az egyik az volt, hogy a legutóbbi, Klebelsberg-féle reform hiában teremtett mind a fiú, mind a leányközépiskolák számára három tipust (gimnázium, reálgimnázium, reáliskola, — illetve leánygimnázium, leányliceum, leánykollégium), a gyakorlat, az élet a három tipust nivellálta. Ez a nivellálás legszembeszökőbb a fiúközépiskoláknál, ahol pár év óta második modernnyelvet tanítanak a gimnáziumok és latin nyelvet a reáliskolák, úgy, hogy lényegileg mindenik középiskola ma: **reálgimnázium.** Ennek a tényleges helyzetnek konzekvenciáit óhajtja levonni az új középiskolai reform, amidőn most már törvényben mondják ki mindennemű (fiú- és leány-) középiskolára nézve az alsó tagozatnak, az I—IV. osztálynak, egységes tantervét.

Affelől, persze, lehet vitatkozni, hogy vajjon e közös és egységes alsó tagozatban idő- és célszerű-e már az I. osztálytól kezdve a latin nyelvet tanítani. De hát a tanügyi közvélemény túlnyomó többsége emellett döntött a most egy éve megtartott népes anketen, olyannyira, hogy 70 résztvevő közül e sorok írója csak másodmagával próbált harcolni a már az I. osztályban kezdődő latintanítás ellen. A felső tagozatot az eredeti javaslat trifurkálni akarta: gimnáziumi (görögös), reálgimnáziumi (második modernnyelves) és reáliskolai (ábrázoló geometriás) tipusokkal. A bizottsági tárgyalás során a reáliskolai tagozatot elejtették, s ilyenformán csak gimnázium és reálgimnázium lesz a jövőben. Nem kell hozzá valami különös jóstehetség, hogy megállapítsuk: a gyakorlatban a reálgimnázium meginti el fogja nyelni a görögös irányt. Mindössze néhány református és szerzetesi iskolában tud vegetálni az, s így voltaképpen — akarva-akaratlan — az alsó és felső tagozatában egységes középiskolát, a **reálgimnáziumot** teremti meg az új középiskolai törvény.

A reform másik gondolata és oka az, hogy az aggasztó módon felszaporodott állásnélküli diplomások számát ne engedjük az ambiciózus tehetségtelenekkel még jobban felduzzasztani. Valóban, ez a kérdés nem is gazdasági és szociális, hanem a magyarságra nézve valósággal sorsdöntő probléma. Az állástalan diplomások egy idő után ugyanis kész martalékai minden konvulziv, szélsőséges politikai irányzatnak: az állam tehát saját magát, s nemzeti karakterét védi, amidőn legalább a tehetségtelenek számára megnehezíti a lateinerpályák felé való özönlést.

Eredetileg két promóciónális vizsgát tervezett a javaslat: egyet a IV. o. végén, s egyet az érettségi vizsgálatokban. Az elsőt már a bizottsági tárgyalások előtt törölték, nyilván a szülők, a társadalom aggodalmaskodó nyilatkozataira. Felfogásom szerint kár volt ezt az első szelektálást elejteni. Mert a IV. o. után még lehetséges gyakorlati pályákra terelni az olyan diákot, akit szerény szellemi képessége nem kvalifikál tudományos pályákra. Az Edison-ra és másokra való hivatkozás: naivitás. Hiszen az Edison példája éppen azt bizonyítja, hogy az igazi tehetség **iskola nélkül** is kibontakozik: aki pedig megfelelő iskolázás segitségével sem tud boldogulni, annak igazán nincs joga diploma után törekednie. Viszont kétségtelen, hogy mínálunk az érettségi után már hiában terelnek valakit gyakorlati pályára. Az érettségit tett fiatalember már csak **úri** pályán hajlandó elhelyezkedni, s ha műhelybe vagy boltba szorul: egész életére elégedetlen ember lesz. Az elégedetlen ember pedig nemcsak boldogtalan ember, hanem egyúttal — a társadalmi rendre nézve — megbízhatatlan ember is.

Az új középiskolai törvény két gondolatot kétségkívül meg fog valósítani: az **egységes középiskolát**, s az **egyetemre törekvők szelektálását.**

Hogy milyen módon fog a gyakorlatban prosperálni a megreformált középiskola? Azt ma még nehéz volna megmondani. Mert hiszen a legkitünőbb törvény mellett is rosszá lehet egy iskola, ha a terve nem megfelelő, s egy kevéssé kielégítő törvény kereteit is nagyszerűen ki lehet tölteni kitünő tantervvel, megfelelő utasításokkal, s az élettel kontaktusban levő Rendtartással. Amiket ezekre vonatkozóan eddig hallottunk: a nemzeti tárgyak középponti helyzete, az etikai nevelés intenzívebb volta, az osztályfői órák létesítése — mindmind azt mutatják, hogy Hóman miniszter úr valóban csak **kerettörvénynek** tekinti az új középiskolai törvényt, ezt azonban meg akarja és meg fogja tölteni olyan, rendeleti úton is megvalósítható reformokkal, melyek valóban gyökeresen alakítják át a magyar értelmiség iskoláját egyidejüleg **modern és magyar** nevelőintézménnyé.

Különösen megnyugtató lehet pedagógusokra és szülőkre nézve a miniszter úrnak az a kijelentése, hogy a mai — már-már embertelen — **túlterhelésen** segíteni fog. A segítésnek olyan útját-módját választotta a miniszter úr, ami egyedül célravezető: a tantervkészítést nem elfogult szakemberekre bízza, hanem olyan pedagógusokra, akik az egyes szakokon felül emelkedve, az **intellektuális nevelés egyetemes érdekeit** nézik. Csak ilyen férfiaktól lehet várni ugyanis, hogy könyörtelenül kidobnak a mai tantervből minden fölösleges ballasztot, tehát — felfogásom szerint — a mai tanításanyagnak legalább egyharmadát.

Ha ezen a ponton hajthatatlan lesz Hóman miniszter úr, akkor az új középiskola a mainál mindenképpen jobb iskola lesz, amelyből nem magukat agyontanult, s megnyomorodott idegzetű fiók-polihisztorok kerülnek ki, hanem valóban lelkileg művelt, dolgozni vagy továbbtanulni vágyó, éptestű, épidegzetű, egészséges ifjak!

A római egyezmények mezőgazdasági jelentősége

Irta: vitéz Czeglédy Béla mezőgazdasági kamarai igazgató

A mezőgazdaság válsága világjelenség ugyan, de nálunk sulyosabban jelentkezett és jelentkezik, mint a kevésbbé agrár országokban s ennek folytán kihatásai is károsabb és messzebbmenő következményekkel járóak az ország egész gazdasági életére.

Ebből következik tehát, hogy nálunk csak olyan tettektől, intézkedésektől remélhetjük a gazdasági élet kedvező változását, amelyek nem egyoldalú szemszögből nézik a válsággal kapcsolatos kérdések összességét, hanem amelyek kellőképpen figyelemmel vannak minden termelési és foglalkozási ágnak az érdekeire. Más szóval, csak a **gazdasági élet** megbomlott harmóniájának visszaállítása hozhatja meg Hazánkban a mindannyiónk által sóvárogva várt gazdasági javulást.

A magyar gazdasági élet legjobb belső fogyasztóinak több, mint 50 százalékát vesztette el a krizisbe jutott gazdatársadalommal, aminek visszahatásaként a másik 50 százaléknak is állandóan csökkent a fogyasztóképessége.

Ezt a folyamatot a mezőgazdasági produktumok ijesztő áresése eredményezte. Ez bénította meg egész gazdasági életünket és itt, ennél a legfájóbb sebnél kell keresni az orvoslás módját.

Ezért bir különös jelentőséggel **és jelent fordulópontot önálló gazdasági életünk másfél évtizedes történelmében az a római megállapodás,** amely az olasz—osztrák—magyar gazdasági kapcsolatok fejlesztésének útját és lehetőségeit — az autarchikus irányzattal nyiltan szembefordulva — az egyezményt aláíró államok kölcsönös árucsere forgalomnak a megkönnyítésében jelöli meg és amely II. pontjában ezzel kapcsolatosan sürgős rendszabályokkal siet **Magyarország segítségére azért, hogy Hazánkat a gabonaárak esése folytán előállott gazdasági nehézségeiből kiemelje.**

Fordulópontot jelent ez a római egyezmény azért, mert **konkrét formában első izben ebben történik nyilt utalás a magyar mezőgazdaság árproblémájára** és mivel ez a háború utáni évek első olyan nemzetközi megállapodása, amely **nem csupán kölcsönös áruforgalom mennyiségének emelésével,** hanem emellett az abban szereplő áruk sorából Hazánkra kétségkívül a legnagyobb jelentőséggel biró **gabonanemüek exportértékének az emelésével és igy közvetve a magyar mezőgazdasági termelői osztály vásárlóképességének is növelésével** kívánja szolgálni gazdasági életünk megbomlott harmóniájának a visszaállítását.

Mindennek különös jelentőségét azonnal átláthatjuk, ha figyelembe vesszük azt, hogy a magyar agrárexport mennyiségi fejlesztésre már az elmult évek alatt eredményes intézkedések foganatosíttattak. Mezőgazdasági kivitelünk 1928. évi mennyiségének indexszámát 100-nak véve, az elmult 1933. évi agrárexportunk mennyiségének az indexszáma 121-et tett ki. A földmívelésből származó 1933-ban exportra került javak mennyiségének indexszáma 119 volt, az állattenyésztésből eredő kivitelünké pedig 123. De az agrárproduktumok világpiaci árszintjének katasztrófális méretü hanyatlása folytán ennek dacára az 1933. évi mennyiségileg nagyobb agrárexportunk értékének az indexszáma csak 47 volt, szemben az 1928. évi kb. egy ötöddel kevesebb mennyiségü kivitelnek 100-as indexszámával. A földmüvelésből származó, mult évben exportált javak értékének indexszáma csak 41, az állattenyésztésből eredő kivitelünk értékéé pedig 57.

Amikor tehát a római gazdasági egyezmény agrárkivitelünk mai mennyiségének, tehát teljes termésfeleslegünk elhelyezési lehetőségének biztosításán felül az exportált javak értékének is jelentős emelését szolgálja, joggal remélhetjük, hogy **a magyar mezőgazdasági termelés árainak átlagos szintje is jelentős mértékben emelkedni fog ujra,** amely az utolsó öt év alatt az 1928. évi 100-ról állandó csökkenés mellett 38-ra zuhant le s aminek folytán Hazánk agrárlakosságának vásárlóképessége úgyszólvan teljesen megszünt, mivel a mezőgazdasági termelésnek költségei ugyanezen öt év alatt távolról sem csökkentek hasonló arányban.

A római egyezménynek reánk gazdákra nézve ebben rejlik a jelentősége, mert első ízben **ez tartalmaz olyan, a gyakorlati életben is realizálható konkrétumokat,** amelyeknek hatására **termelvényeinket ujra a termelési költségeket meghaladó áron** remélhetjük értékesíteni, aminek következtében **meg fog állani a földárak lerombolódása** és nemzeti vagyonunk értékének ebből folyó pusztulási folyamata is.

A mezőgazdasági termelés veszteséges voltának megszünése pedig sorsával megelégedett, boldogan és fokozott ambicióval termelő, s **ujra vásárlóképes gazdatársadalmat,** közvetve pedig Hazánk gazdasági vérkeringésének egyre fokozódó ütemmel gyorsulását, gazdasági helyzetünk javulását és végeredményében a **gazdasági** válságból egyedül biztos kivezető utat jelenti.

Ha tekintettel vagyunk arra is, hogy az olasz—osztrák—magyar gazdasági kooperáció által jelentett gazdasági egység olyan, hogy összes mezőgazdasági feleslegeinknek elhelyezését biztosítja, akkor mi: magyar gazdák a feltámadás ünnepén joggal mondhatjuk: **csakhogy egyszer végre már eljött a magyar mezőgazdaság Husvétja is!**

FEL A FEJJEL...

Még nincs száz esztendeje, amikor a társadalom két alappilléren nyugodott: a jobbágyi rendszeren és a céhrendszeren. Mindkettő sok korlátozást állított fel az egyénekkel szemben, de emellett mindkettő biztosította a kötelékébe tartozó családok megélhetését. Mégis a felszabadulás vágya annyira nőtt, hogy e rendszerek csődött mondtak és az egyéni szabadság napja jött fel az égre. Tér nyilott ezután oly hatalmas fejlődésre, amilyet rövid idővel azelőtt még a regényekben is utólérhetetlen álomként rajzolt meg a fantázia. Ezt a nagy fejlődési korszakot vágta ketté a világháboru és törte össze Trianon.

Igy jutottunk el oda, hogy ki-ki uj utakat keres megélhetése biztosítására. Nagy tájékozatlanság vett erőt és ebből a tapogatózásból elméleti és gyakorlati emberek sok-sok uj elméletet formáltak ki

DR SOMLYAI JÓZSEF.

az utóbbi esztendők során. Ma már világosan áll előttünk, hogy egyedül és kizárólag mindent az államtól nem kívánhatunk, mert az határos a lehetetlenséggel. Államház tartásunk maga is Trianon terhét nyögi. De hát akkor nincsen az egyéneknek támaszuk, nem lehet reményük sem a boldogulásra?

De igenis van. A társadalomnak kell összefognia. Össze kell fogni úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben. Már az ősmagyarok vérszerződésében benne van a testületi szellem s ez a szellem él ma is. Ma is él abban a tulhajtott formájában, hogy alig egy-két ember külön-külön testületet alkot. Ezzel azonban az erőket szétforgálsolják, képtelenek nagyot, hatalmasat alkotni, olyan hatalmasat, ami egyébbként különösebb megerőltetéssel nem járna. Ezért boldogulásunkhoz egy elengedhetetlen teendőnk van: egyesítsük a társadalmi erőket!

De így van ez anyagi téren is. Ma a caritas, a jótékonyság a társadalmat sokkalta jobban veszi igénybe, mint a háboru előtt, s ezért a tehetősebbek csupán azt látják, hogy anyagilag elesett embertársaikat alamizsnával segíteniök kell. Ugyanakkor pedig meg van a lehetősége, hogy a rendezettebb viszonyok között élő emberek ne a hozzájuk vissza soha sem térő adományok osztogatásával támogassák a gyengébbeket, hanem vegyenek részt a filléres takarékoskodásban. Ezzel saját pénzük is megmarad, sőt tőkévé gyül egybe, embertársaikon is segítenek, mert lehetővé teszik azok hitelszerzését, de emellett az általános jólétet is emelik, mert hozzájárulnak a nemzeti tőke gyarapításához. Ez nem uj találmány, nem ujszerü gondolat, hanem évszázados gazdálkodási forma, amely a társadalmi szolidáritáson alapul s ezért akár államalkotó ereje is van.

Ne tépelődjünk hát sokat. Ne nézzünk folyton a multba, mert közelmultunk telve volt csalódással. De ne bámuljunk üveges szemekkel a jelenbe sem, mert jól jegyezte meg nerégiben egy egyszerü falusi földmüves: „Nem Isten teremtménye az elalélt ember." Vessük teljes bizalmunkat a jövőbe!

Fel a fejjel!

Dr Somlyai József
ügyvezető igazgató.

Negyven éve legszebb norlékájáról hires a Békés Lajos-féle divatüzlet

Megbizható minőség, de olcsó árak: ez az uj jelszó

Nemcsak Debrecennek és környékének, hanem úgyszólván az egész országnak egyik legrégibb, hírneves divatáru üzlete a *Békés Lajos* cég. Egész generációk nőttek fel, akik közül fiú, apa, nagyapa a cég vevői sorába tartoztak, sőt van jónéhány olyan család is, ahol még dédszülők is *Békés Lajos-nál* vették a finom ingeket, harisnyákat, nyakkendőket.

Azt mindenki mindig elismerte, hogy szép árut, jó árut, megbízható munkát *Békés Lajos*-nál lehet kapni, hiszen ami szép áruja a világkereskedelemnek Magyarországra eljutott, azt mind bemutatta évről-évre a *Békés Lajos* cég. Már eltelt egy negyedszázad is azóta, mióta szabóságát a cég bevezette és ezalatt az idő alatt közel 20,000 öltönyt és kabátot szállított le vevőinek legnagyobb megelégedésére.

A *Békés Lajos* cég egyik jellemző tulajdonsága, hogy mindig tudott alkalmazkodni az idők szavához. Nem állt meg fejlődésében, hanem üzemét úgy fejlesztette, hogy az a vevőközönség igényeihez alkalmazkodjék. Ennek tökéletes bizonyítékát nyujtotta akkor, mikor a pár év előtt kezdődő gazdasági nehézségek kiegyensúlyozására

egy merész és erőteljes üzleti rendszerváltozással, hírneves, kitünő árucikkeinek árát annyira leszállította, hogy az anyagilag meggyengült középosztálynak lehetővé vált továbbra is kifogástalan minőségü árut valóban olcsón vásárolni a Békés Lajos cégnél.

Statisztikailag kimutatható, hogy ez az árleszállítás sokszor az 50%-ot is eléri és amellett nem megy az áru minőségének rovására,

mert amit a Békés Lajos cég árul, az mindig tartós, megbízható portéka.

A Békés Lajos cégnél azonban nemcsak finom férfidivatárut: kalapot, nyakkendőt, harisnyát, zsebkendőt, keztyüt stb. lehet olcsón vásárolni, évtizedes, kipróbált fehérnemü-műhelye nemcsak a legtökéletesebb férfifehérneműt készíti alacsony árakban, hanem rengeteg női cikket is tart a cég.

Pompás kötött blúzai, jersey ruhái, nőt trikóselyem fehérneműje, keztyüi, selyemharisnyái és egyéb női divatcikkei elismerten a legtökéletesebbek. Fehérnemü üzeme a mai divatnak megfelelő női ingblúzokat saját anyagaiból készíti méret után a legprecízebb kivitelben.

Teljesítőképességének legmagasabb fokán áll a Békés Lajos-féle úriszabóság, amelynek mesteri szabású munkája az ország határain túlról is, megszállott területről, de ezenfelül a fővárosból állandóan a vevők nagy számát vonzza.

A Békés Lajos cég szabósága páratlan a maga nemében és nyugodtan mondhatjuk, hogy felveszi a versenyt a legelőkelőbb nyugateurópai férfiszalónokkal is szabás, anyag és kidolgozás tekintetében. Amellett olyan olcsón dolgozik, hogy tényleg csak a forgalom növekedésében találhatta meg számítását.

Meg kell itt említenünk, hogy a cég főnöke: Békés István, legujabban egy neves női szabóval társulva a legtökéletesebb női kosztümöket és kabátokat készítteti. A társasüzem főként a mostan rendkívül divatos férfiszabásu női ruhadarabok: szmoking-kosztüm, raglán, stb. modellirozásában vált ugyszólván hetek alatt munkájának elegáns vonala, finom kidolgozása és remek szabása révén közismertté.

Különleges

Tavaszi és nyári ujdonságok selymek és szövetekben a legnagyobb választék, legolcsóbb árak.

Klein Divatház volt Ecker, Klein, Sugár.

A Debreceni Hét sportprogramja

Irta: Zöld József tb. helyettes polgármester

Több, mint két hónap választ el még bennünket a stadion-avatástól és a Debreceni Héttől, *a sportprogram keretei azonban már is teljes szépségükben bontakoznak ki előttünk.* A rendezőséget a sportprogram megtervezésénél az a szempont vezette, hogy *minden egyes alkalommal lehetőleg tömegek szerepeljenek.* Egyéni számokat a programban alog találunk, túlnyomó részben csapatok részvételét írták elő. A rendezőség ezzel azt a szempontot akarta előtérbe állítani, hogy *az egyének kiváló teljesítményei helyett többre becsüli a sportágak népszerűsítését és a csapatok teljesítményeit.* A nézőknek is *sokkal gyönyörködtetőbb látvány a csoportos sport, mint az egyéni.*

A sporthét az országos középiskolai atlétikai bajnoki versenyekkel kezdődik. Az előmérkőzések 2-án és 3-án, vasárnap délelőtt, a döntő mérkőzések vasárnap délután történnek.

Az atlétikai számok mellett *a debreceni középiskolák felvonulása és szabadgyakorlatai gyönyörködtetik majd a közönséget.*

A KISOK-versenyek előmérkőzései a DTE-pályán, a döntők pedig a stadionban lesznek.

Június 2-án és 3-án *országos tennisz versenyt rendeznek Debrecen sz. kir. város bajnokságáért* férfi és női egyéni, férfi-páros és vegyes-páros számokban. Kizárólagos számok, ifjúsági számok leányok és fiúk részére és szenior férfi egyes versenyeket a DEAC-pályán bonyolítják le.

Június 4-én, hétfőn tartják *a sportrepülő- és a motoros versenyeket a stadionban.*

A sportrepülők 15 géppel szerepelnek a stadion felett. Az ő programjukon szerepel kötelék-repülés 9 géppel, ballonvadászat 3 repülőgéppel, valamint a Karakán magyar vitorlázó gép vontatása 1 géppel.

Mint érdekességet itt említem meg, hogy tervbevették azt is, hogy

a sporthét tartama alatt Budapest Debrecen és vissza viszonylatban külön légijáratot tartanak fenn.

Amíg e repülőgépek a levegőben végzik bemutatásaikat, azalatt a program élénkítése végett ugyancsak a stadionban *a felvonulási pályán motorkerékpárszámok lesznek.*

Motorkerékpár-versenyeket rendeznek 5000 és 10.000 méteres távolságon, 250, 300, 500 köbcentis kategoriák részére. Összesen hat szám szerepel.

Ugyanerre a napra tervezik szintén a stadionban a programszámok közzé beiktatva *a debreceni cserkészek 120—200 főből álló kerékpár-karuszeljét.*

Semmi kétség az iránt, hogy ezek a Debrecenben még soha nem látott nagy szabású programszámok igen nagy közönséget vonzanak majd.

Hétfőn kezdődnek *acserkészek céllövő versenyei,* amelyek három napon át tartanak.

Június 5-én, kedden lesz *a nagy nemzetközi tornásznap és sportbemutató.*

Ennek az ünnepi bemutatónak legkiemelkedőbb száma lesz

a 2000 férfitornász együttes zenés szabadgyakorlata,

a korlát-akadémia, *a tornász világbajnokságokon résztvett legkiválóbb külföldi és belföldi tornászok részvételével, Debrecen város hölgytornászainak 100 tagú csapata zenés buzogány-gyakorlatokkal, valamelyik idegen nemzet tánc-, vagy speciális torna bemutatója, 1000 hölgytornász zenés szabadgyakorlata,* nyújtó-akadémia külföldi és belföldi tornászok részvételével, — ezeknek gyakorlatai lovon és 60 fönyi gyermek-tornászcsapat talajtornája.

A programot még tarkítják hölgytornászok ritmikai, zenés, mű-szabadgyakorlatokkal és *húsz pár díszmagyaros táncával.*

Ezen a napon a budapesti tornász-világbajnokságon résztvevő külföldi nemzetek csapatai közül mintegy *kétezerre számíthatunk.*

Szép része lesz az ünnepségeknek a trianoni stafféta. A nyírábrányi határról *250 leventefutóból alakítandó tízes stafféta-csapat hozza be a magyar nefelejts-koszorút.*

Június 6-án rendezi a Magyar Vívó Szövetség, illetőleg annak kerülete megbízásából a Békessy Béla Vivó Club *Magyarország vidéki bajnokságait és a Békessy Béla-emlékversenyt.* A mérkőzések színhelye a stadion lesz. Legfeljebb az előmérkőzéseket tartják teremben, a döntők azonban a stadionban folynak le.

Június 7-én, csütörtökön kezdődnek *az országos lovasmérkőzések.* Díjlovaglások, díjugratások, katonai lovaglás, távlovaglás, távhajtások, fogat- és kocsi-szépségversenyek, akadályhajtásverseny, levente távlovaglások, lovas verseny, lovasmutatványok, karuszelek, *római kocsiversenyek* lesznek. Ezeket a versenyeket részint a stadionban, részint a DTE pályán bonyolítják le.

A lovasünnepségek iránt *Budapesten és katonai körökben élénk érdeklődés mutatkozik.*

Bizonyosra vehető, hogy *Vincze* András ezredes odaadó és buzgó munkásságának, rátermettségének és nagy szaktudással vezetett rendezésének eredményeként a lovasnap egyike lesz a Debreceni Hét legkiemelkedőbb eseményeinek.

A lovasmérkőzések és ünepségek június 7—8—9—10. napjain folynak le.

Június 8-án egész nap lovasmérkőzések.

Június 9-én országos bírkozóverseny »*Magyarország 1934. évi legjobb vidéki birkozója*« címéért. A versenyt a Birkozó Szövetség keleti kerülete rendezi. Résztvesznek az ország legjobb vidéki birkozói, kerületenként 7—7, *összesen tehát 28 birkozóval.* A mérkőzések hét súlycsoportban lesznek.

Június 10-én, vasárnap tartják a lovasnapok és mérkőzések döntőit, a katonai bemutatókat, a katonai és harci játékokat, a katonai sportokat a stadionban. Lovas mutatványok, löveg karuszelek, díjugratások is lesznek.

Különösen nagy érdeklődésre tarthat számot egy tömegjelenet, amelyben Bocskay fejedelemnek Kassára bevonulását vagy más történelmi jelenetet, esetleg az álmosdi csatát mutatják be.

Minden valószínűség szerint Horthy Miklós kormányzó is megjelenik ezeken az ünnepségeken.

Itt kell megemlítenem, hogy a sporthét programja kiegészül, úgy, hogy *három örökös vándordíj nyer alapítást.* Kettőt Debrecen város közönsége alapít. Ezek közül az egyik *évenként tartandó kerületi középiskolai versenyek megtartását vonja maga után.* A másik vándordíj szintén mint *örökös vándordíj szerepel, ezt katonai sportokra tűzik ki.* Az alapítólevél tervezetét most készítik.

Ezekkel a vándordíjakkal azt a célt szolgáljuk, hogy *egy-egy ilyen ifjúsági és katonai tömegsport nyerjen bemutatást.*

Lesz még egy nagyon szép örökös vándordíj, amelyet *dr. Vásáry István* polgármester úr tűzött ki. Ez a vándordíj egy remekbe készült gyönyörű selyemzászló lesz, pompás himzéssel, egyik oldalát a városi, a másik oldalát az országos címer díszíti. Ez a gyönyörű vándordíj valószínűleg a sportkeret programban kerül elsőízben eldöntésre. Az alapítót az a nemes szempont vezette, hogy elősegítse azt, hogy *a vívósport a magyar középiskolák ifjúságának soraiban minél nagyobb teret hódítson.* Ezt a vándordíjat vidéki ötös középiskolás vívócsapatok számára tűzte ki dr. *Vásáry* István polgármester úr, mintegy azzal a gondolattal, hogy *világhírű vívósportunk nívójának fenntartása érdekében már a középiskolákban keressük és találjuk meg az eljövendő világbajnokokat* és bajnokjelölteket, hogy ennek a célnak szemelőtt tartásával már a középiskolákban minél szélesebb keretet öltsön és minél több ifjút öleljen fel ennek a legmagyarabb sportnak az ápolása és fejlesztése.

*

Az itt nagy vonalakban vázolt sportprogram csak egy kis részét teszi ki a Debreceni Hét sok, érdekes és szép, gyönyörködtető eseményeinek. De már ebből is némileg belátható, milyen hatalmas arányokban bontakozik ki az egész Debreceni Hét, amelyhez hasonló ünnepségek talán mé gsoha nem voltak a magyar vidéken.

Husvéti hit

Ma mindenkinek meg kell látnia,
Hogy nincs a sírban az Isten Fia:
Sírjáról a nagy kő elvétetett,
Életre kelt, ki megfeszíttetett.

Hová lettek a Farizeusok?
A Judások és a Pilátusok?
Az Életet is halálra vivők,
A holtat is fegyverrel őrizők?

Én lelkem, örvendj: ki a sírba szállt,
Harmadnapon meggyőzte a halált!
Szent teste, mely a sírba roskadott:
Husvét reggelre im, feltámadott!

Feltámadott, mert megmondotta Ő,
Hogy igazsága napvilágra jő,
Hogy éjjele, a vértől harmatos,
Nem tart örökké, csak harmadnapos.

Értünk jött, miattunk szenvedett,
Halála értünk elvégeztetett;
A keresztfán is szánó kebele
A bűneinek zsoldját fizette le.

Mert bűneinek sikssága volt a gát:
Váltságul adta ártatlan magát,
Hogy lelkünket ne vária kárhozat.
Fehérre mosta tiszta áldozat.

Én Jézusom, ma lettél énnekem
Reményem, üdvöm, örökéletem!
Ma diadalmas példád így tanit:
Feltámadunk! Ez a husvéti hit!

BAJA MIHÁLY.

Gambrinus vendéglő és étterem

Tulajdonos vitéz Nánássy Lajos

A régi jó békevilágban Debrecen egyik leglátogatottab helyisége volt a Gambrinus söröző, ahol a vidéki és helyi középosztály adott egymásnak találkozót. Ha most bemegyünk a Gambrinus étterembe, mintha a régi időket látnánk megelevenedni a zsufolt termekben a béke boldog hangulata uralkodik és úgy tünik fel, hogy talán már gond sincs a világon. — A Gambrinus étterem régi fényében ragyog és ebben nem kis része van az új tulajdonosnak, vitéz **Nánássy Lajos**nak, aki költséget és áldozatot nem kimélve a régi helyiségeket újra ragyogóvá tette. Vitéz **Nánássy Lajos** nemrégen, 1929-ben alapított először üzletet, akkor a Csapó uccán levő „Korona" vendéglőt bérelte ki, melyet rövid idő alatt a város egyik leglátogatottabb éttermévé varázsolt. Vendégei unszolására, akik a város legjobb köreiből kerültek ki, 1933. novemberében átvette a Gambrinus vendéglő vezetését. A közönség, amely régi helyiségében látogatta hű maradt hozzá és ide is követte. Ebben nagy része volt a kitünő kecskeméti bornak és annak a szolid, olcsó polgári konyhának is, amelynek a híre már az egész városban ismert. Vitéz **Nánássy** Lajos ügyes és a mai viszonyokhoz simuló üzletvezetésével, igyekezett a közönség kívánságainak mindenkor eleget tenni. Minimális haszonra dolgozik. Kitünő zamatu kecskeméti és hegyaljai borai, — melyeket saját pincészetében kezel, közkedveltségnek örvendenek. Vendégei óhajtását teljesíti azzal is, hogy zene nincs a helyiségekben. Ugyancsak a vendégek kényelmét szolgálja az egy pincér rendszer. Ezek azok a főbb vonalak, amelyek vitéz **Nánássy Lajos** Gambrinus éttermét s vendéglőjét Debrecen egyik leglátogatottab helyiségévé tették és reméljük azt, hogy ha megmarad azon az uton, amelyen elindult, továbbra is a régi fényében fog ragyogni a Gambrinus.

Csokonai .csillagtényben

És álltam a szobrod előtt, Testvér!
Szivemmel a szivedet keresve,
Hogy ragyogsz fenn, fényben, csillagok közt
S körülötted színes hullámot ver
Az ünneplő debreceni este...

A szobrodnál álltam és csodáltam,
Hogy születnek, hogy nőnek az álmok...
Mádi borral, csikóbőr kulaccsal
Hogy csattant fel magasra a kedved,
Muzsád szőtt rád királyi palástot.

Hitted-e, Te vidám-bölcs bolygongó,
Hogy még leszel »égi tünemény« Te?
Földiekkel játszik szép emléked,
Idvezülten néz rád örök Lillád,
Csillag lesz a neved dicsősége?...

Hegyaljai Kiss Géza.

Óriási fejlődési lehetőséget nyujtanak Debrecennek a gázos hőforrások

A harmadik és a többi kutaknak még találunk helyet -- Debrecen gyógyfürdőhely, Debrecen uj tipusu mezőgazdaság gócpontja és talán a Hortobágy-gyárváros

Irta: PÁVAI VAJNA FERENC.

Nem tudom mi volt az az természeti adottság, ami Debrecen megtelepülésére vezetett, de az bizonyos, hogy a debreceni Nagyerdő, egyetem és klinika után

Debrecen életében, fejlődése terén új irányt szabott meg a sámsoni ut menti gyógyforrás felfedezése.

Ezzel az egy ténnyel Debrecen, a mezőgazdasági város egy csapással, **máról-holnapra fürdőhely, sőt gyógyfürdőhely lett!** Ahogy az egyetemi klinika megtalálta a helyét a Nagyerdő adottságában, úgy egészíti ki a klinikát a nagyerdei gyógyfürdő és azt a sporttelep.

Mindenre számíthatott Debrecen még tíz év előtt is, de hogy gyógyfürdőhely legyen, az senkinek sem juthatott eszébe, mert ennek semmi támpontja nem lett volna.

Amikor 1926 őszén felbuggyantottuk Hajduszoboszlón a kincstár első gázos kutját, a forró, sós-jódos brómos gyógyvizet, egymásnak adták az alföldi városok a gondolatot, hogy nekik is jól fogna egy-egy ilyen kut. **Debrecenben Magoss György és Vásáry István polgármesterek érdeme, hogy a város 100.000 pengős anyagi támogatásával az első kut furása 1929-ben megindulhatott.**

A magyar földnek olyan megnyilatkozása kellett mint a hajduszoboszlói kut, hogy Debrecenben, ahol már 837 méter mély meddő furás volt, a Nagytemplom előtt, uj kutatást merjek kezdeményezni s a siker reményével mélyfurás helyét merjem kijelölni. **Megcsináltam.** Megvoltak hozzá a geológiai okaim, nem tartozik ennek a cikknek a keretébe, hogy most ezeket részletezzem, legfennebb emlékezetébe idézem az olvasóknak, hogy áldáz vitákat kellett vivnom tudományos meggyőződésem védelmében s a kissé elkésett gyakorlati eredmények — a forró sós-jódos, viz és földgáz — igazolták feltevéseimet.

Ma a debreceni kutak Debrecen városának nagy értékei s a mostani kincstári kutatásnak is elismert eredményei. Nem kis dolog részesének lenni ennek az örvendetes tudományos és gyakorlati ténynek. Örvendenie kell minden magyar embernek, ha tény — és tudjuk, hogy az, — hogy a debreceni első kut napi 2400 köbméter földgáz hozama **pótolni tudja Debrecen külföldi gázszénbehozatalának az egyharmadát, hogy az a percenkint 1200 liter 65 fok forró sós-jódos, brómos gyógyviz, amely abból felbuzog, táplálja a fedett uszoda, a két strand és a két népfürdő medencét s az ugyanesak Debrecenben hézagpótló palackozó üzemet.**

Nem az én feladatom számszerüen kimutatni, hogy munkaalkalomban, népegészségügyi és idegenforgalmi, vagy csak egyszerü üzemi szempontból nézve mit forgalmaznak ezek az adottságok, vagy mi ezeknek a közvetlen és közvetett haszna, de ezek a tények fennállanak és jelentőségüket nem csak senkisem tagadhatja le, de még le sem kicsinyelheti. Hátha még kidomborodik az a másik tény is, hogy az elmult télen már a fedett fürdő és az ahhoz tartozó orvosi és személyzetihelyiségek egész sorát fűtötte is a hőforrás vize s már látjuk körvonalait annak a kihasználásnak, amely a városi kertészetben a melegházfűtés terén máris leküzdötte a kezdeményezés nehézségeit, szinte mesébe illő lehetőségek nyilnak a debreceni gázos hőforrások szaporítása által.

Ez a szaporítás lehetséges. Bizonyítja a második kut. A második, amely ugyan még mindig küzd a gyerekbetegségeivel — az elsőnél is megvoltak — de azokat az orvosai le fogják és le kell, hogy küzdjék.

Az első kutéhoz hasonló földgáz és forró viz produkciójától, az eddigi kísérletek alapján, már nem vagyunk messze s ugyanannyi kétharmaddal apasztja már a gázgyár külföldi szén behozatalát — a gázszén behozatal kétharmadának az ára marad Debrecenben — s a fürdő és vizüzemek duskálhatnak a gyógyvizben és hőenergiában.

És egy harmadik kut? Három olyan kut, mint az első, ellátja egészen a debreceni gázgyárat. Egyéb hasznukról ne is beszéljünk!

Évenként majdnem félmillió pengő, a külföldi gázszénára, marad az országban s gyümölcsözik Debrecenben. Boldog vagyok, hogy Debrecen város vezetőségének és műszaki embereinek egyáltalán nem kellett és kell külön bizonyítani ez után az adottság után a lehetőségeket s azoknak gazdasági jelentőségét. Bárcsak ilyen könnyű volna ez a feladatunk az ország más városaiban is, mert sajnos van példa reá, van városunk, amelynek határában több gáz megy a levegőbe és több forró víz folyik el kihasználatlanul, mint amennyit eddig Debrecenben egyáltalán felszinre hoztunk. Ez az összehasonlítás, amilyen szomorú az egyik oldalon, olyan vígasztaló és szép országos szempontból Debrecenre nézve!

A további geológiai vizsgálatok arra utalnak máris, hogy a debreceni két kut környékén az eddigieknél kedvezőbb furási pontok is adódhatnak. A harmadik és többi kutaknak még találunk helyet, ha nem veszitjük szem elől Debrecen város és az ország gazdasági érdekeinek előbbiekben látott vezérfonalát.

Bizunk és bizom benne, hogy az a Debrecen, amelyik a magyar városok közül eddig a legszebben és a leggazdaságosabban mutatta meg, hogyan lehet gyorsan gazdasági életébe beállítani az Alföldnek eddig rejtett energia és gyógy forrásait, meg fogja találni azokat az utakat is, amelyek ezek további kiépítéséhez vezetnek.

Debrecen városnak ezekhez az adottságaihoz szervesen kapcsolódik a debreceni Hortobágy eddig megmutatkozott földgáz és hőforrás kincse. A debreceniek nemcsak tudják, de látták is annak megnyilvánulását.

A Hortobágy romantikáját nem rombolná le, ha a csárda környékét az eddiginél lényegében egészen más kihasználásra fognák. S nem nagy fantázia kell ahhoz, hogy megfelelő energiaforrások feltárásával a Hortobágynak legalább egy részét öntözéssel a mai kor igényeinek megfelelő kultura alá fogják.

Debrecen ez és Debrecen érdeke a másik is. Én hiszem, hogy a magyar élniakarás, amelyik Debrecenben eddig is elvégezte a maga feladatát, törhetetlen jövőbe vetett hittel fog haladni a megkezdett uton s amit ma csak lelki szemeink előtt látunk, mint a délibáb szárnyára kapott gémes kutat a pusztában küzködő, szomjazó ember, az **már egy évtized alatt is boldog valóság lesz: Debrecen gyógyfürdőhely, Debrecen az uj tipusu mezőgazdaság gócpontja, úgy lehet — Hortobágy a gyárváros.**

Fortrduljon legközelebbi bizományosunkhoz v. központunkhoz: Budapest, Rottenbiller u. 33.

Mindenkinek kell hogy legyen a csuda jó és olcsó Dr. Scholl-féle lábsó

Minden patikában és drogériában 86 fillérért kapható.

Bartha Ferenc temetkezési vállalata

Kálvin tér 19. Püspöki palota

Rövid fennállása alatt a cég szolidsága és megbizhatósága révén jól csengő nevet vivott ki magának a közönség körében. A cég tulajdonosa Bartha Ferenc hosszu évtizedek óta müködik ezen a pályán és mielőtt üzletét megnyitotta a Gebauer cégnek volt az üzletvezetője. Hosszabb ideig tevékeny szerepet játszott a Dankó temetkezési vállalat irányításában. Itt szerzett szakismereteit használta fel uj üzlete alapitásakor, amelyet úgy vezet, hogy a közönség széles rétegeiben kelt megelégedést. Bizományi árut egyáltalán nem tart raktáron és igy abban a helyzetben van, hogy készfizetésénél elért feleslegeit letudja kalkulálni költségvetéséből és igy olcsón rendezi a temetéseket. A legdíszesebb és a legnagyobb pompával rendezett temetésektől, a legegyszerübbig minden temetést végez, mindenkor ügyelve arra, hogy a gyászolók kegyeletes érzéseit szem előtt tartsa.

Üzlete alapitása óta a temetések végtelen sorát rendezte és a birtokukban levő levelek mind a legteljesebb megelégedésüket fejezik ki Bartha Ferenc temetkezési vállalata iránt. A Bartha Ferenc cég Debrecen egyik legszolidabban vezetett vállalata és minden remény megvan arra, hogy a megkezdett úton haladva egy újabb évtized eltelte is virágzásban találja.

Hugó okl. gépészmérnök **SOLTÉSZ** **László** végzett Kelet-akadémikus

műszaki iroda, rádió és villamossági szaküzlet.

A cégtulajdonos testvérek — akik a legmagasabb technikai és kereskedelmi képzettséggel, világlátottsággal és gyakorlattal rendelkeznek — legfőbb igyekezete MINDEN CIKKBŐL A LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKOT, A LEG JOBBAT, — LEGOLCSÓBBAN NYUJTANI.

A világhírű **TELEFUNKEN RÁDIÓK** egyedárusitásán kivül minden márkás gyártmányú rádió t és hangszórót, **BEL- és KÜLFÖLDI KERÉKPÁROKAT tartanak raktáron, KÖLCSÖNÖZNEK GRAMOFONOKAT, PORSZIVÓKAT** és **RÁDIÓKAT** egyes alkalmakra és hónapokra, vállalnak rádiójavitást, szerelést stb.

Lelkiismeretes, gondos és előzékeny kiszolgálásukkal ezrekre menő elégedett vevőt és pártfogót sze reztek cégünknek.

Egy nyilt szinpad titkai

Irta: Both Andor

A sötét felhők sietették az estét a kis városka fölött. A törpe házak apró ablakai hol kinyiltak, hol becsukódtak, a bentlakók kémlelték, esik-e már megint!? Mert hogy Medárd napján esett, már harminc napja egyre másra jöttek-mentek a nehéz felhők s nem volt nap eső nélkül. Késett az aratás, késett a fürdőszezon s a Bodrog piszkos, tarajos hullámai a fürdőkabinokban nyalták a hagyományos kukucskáló lyukakat. A pataki uccákon vidáman csobogott az esőlé, csatornát keresett az istenadta, de csak lyukakat lelt az otromba macskakövek közt. A templom mögötti téren, hol vásárok alkalmával a fazekasok köcsögökkel, mázos tányérokkal és szalmával terítik az ucca hepe-hupáit mégis szokatlan az élénkség. Inasok, munkából szabadult legények, fürdőzni jött s unatkozó diákifjuság lepik el a teret, melynek elkerített belső részén, egy fehérre meszelt cirkusz-kocsi pihen, előtte másfél emelet magasan trapezokat lenget az esti szél. A tömeg mindig sürübb, hangosabb lesz, kigyult a trapezok mellett két-három villany lámpa és mikor a nagy templomban elüti a félkilencet, a cirkusz zenekara rázendit egy jólismert, de a felismerhetetlenség ködébe varázsolt valcerre. Talán Strausz szerzette, talán Lehár, ki tudná azt most már megmondani.

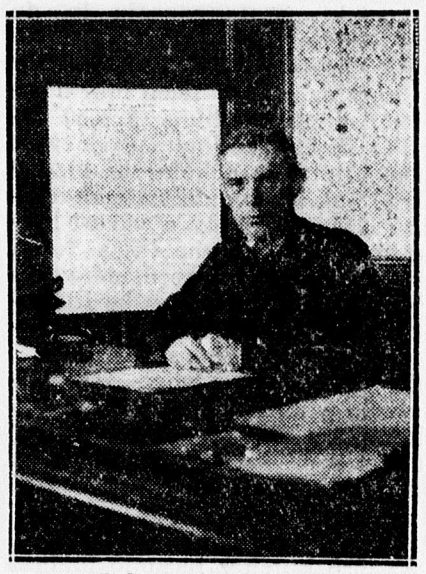

BOTH ANDOR.

A téren mozgolódás támad és a direktor úr is megjelenik a szabad szinpad terepén, hol a mult félévi vásárról még némi emlékeket talál a fertelmesen kiváncsi emberi tekintet.

„Igen tisztelt hölgyeim és uraim" — kezdi az ismerkedést a direktor Pataki az eddig odagyült mindenes háztartási alkalmazottaival és a gyéren — most még távolból figyelő kisasszonykákkal és kísérőikkel...

„Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Mi is érezzük Trianon átkát és szomorú következmnéyeit, mert a külföld elutasítja, kidobja a magyar artistákat... S ezért kószálunk és vándorlunk a széllel, felhővel, esővel városról-városra! Csak szerény támogatást és alamizsnát kérünk, melynek ellenében gazdag műsorral és a világ legszebb mutatványaival szórakoztatjuk a nemes szivü közönséget! Itt van a kigyó-ember, mely ragyogó páncélban saját fején sétál... itt vannak a leghiresebb bohócok a nevető és siró Mix és Max és Forgó Balambér a bicikli művész és a trapézkirály! De hogy még ezen kívül is gazdag műsorunkat elkezdhessük s elsőrangú zenekarunk is szerződtetni tudjuk e mai estére is, kérjük nemes pártfogásukat és tessenek-tessenek a perselyekbe bőven és jószívvel adakozni s mentül számosabban felmentő jegyüket megváltani. Csak husz fillér egy felmentő jegy, csak húsz fillér, melynek ellenében a dróton belül kényelmes lócák állnak a nagyérdemü közönség kényelmére. A viszontlátásra a perselyek megteltével az előadás alkalmával..."

Az igazgató úr eltünik a fehér kocsiban, a perselyek megjelennek a tömeg soraiban...

Csak húsz fillér egy felmentő jegy.... hallatszik jobbról balról és a perselyrázók kezében a perselyekben megcsörrennek a bronzkorra emlékeztető a barna obulusok és a rézkorra appelláló különböző ruha gombok... Bedobóik jót nevetnek a suszter inasi leleményesség kifogástalan humorán. Az előadás csak sokára kezdődik, mert a felmentő jegy gyéren kél s a perselyesek is rossz hirrel, illetve valutával térnek be a cirkusz-kocsi társalgójába és bankhelyiségébe... De kilenc óra felé mégis csak felharsan a kürt s megzendül a dob, a károlyfalvai harsonások szerződtetése ime befejeződött tény!...

Hangos derültség fut át a tömegen, mikor a vörös paróka égnek meresztett szálait meglengeti a juliusi szél... szinte félő, hogy a parókát felkapja és a felhőkkel sodorja... És megkezdődik a műsor... melynek számait élénk

Igy volna szép

Fekete, piszkos gyárkéményből
szeretnék alázuhanni,
de úgy akarnám, hogy
fel ne emelne szánakozón senki.
Szeretném, ha komor gyászkocsi helyett,
ringató szekér rázná a sirig
rommá zuhant, véres testemet.
Szeretném, ha senki sem szánakozna,
csak valaki siratna meg
sötét sarokban tiszta szívvel, lopva.
Szeretném, ha az Anyám
nem sikongna fájdalmas jajjal
s csak néma mosollyal nézne ajkán,
Testvéreim is mind mosolyogva jönnének
s halk sirások, komédiás könnyek helyett
égig harsogna a győzedelmi ének!

BECSKŐ JÓZSEF.

A Tiszántul legrégibb és legnagyobb

Magyar kir. **Osztálysors játék**

Főelárusítása: BURAY SÁNDOR

Bankbizományos és Piatnik kártya lerakata

Piac ucca 14. szám.

Postatakarék csekkszla 6607 sz. **Bikával szembe** **Telefon: 28-80**

figyelemmel és általános bírálattal kíséri a tisztelt közönség...

— Tessék, tessék — kínálkozik a direktor úr a felmentő jeggyel... még mindig lehet, még most sem késő...

— Nem vált egyet apjuk... — kérdi a távolállók sorában a tanár urat a szánalom hangján élete párja. — De a tanár úr keményen állja a tüzet és visszaparancsolja erszényét... s eszébe jut a cseresznyefán folytatott egész napi nehéz munkája... Nekem ki segít... nekem ki vált felmentőjegyet az élet harcában... — gondolja és fáradtan nézi gyerekei mellett és azok kedvéért a mutatványokat. Pedig azok nem is utolsók és kivetni valók. Mix és Max nevető és síró zenebohócok egyenesen szenzációsak és a kigyóember sem utolsó... A biciklista pedig villám mozdulatok és tréfás kiszólások közt mutatja be remek művészetét...

De mindet feledteti és felülmulja, mikor Forgó Balambér trapézmutatványait és egyensulyozó művészetét ragyogtatja...

Fehér matrózruhában lép a szinpadnak nevezett magaslatra és először egy asztalról, aztán az asztalra helyezett egy-két-három mindig egymás hegyibe rakott dobogóról dobja le magát egy igyes szaltó mortáléval a cirkusz bepe-hupás talajára fektetett kopott szőnyeg félére. A magaslat mindig feljebb is feljebb buzódik, a csend a tömegben mindig mélyebb és nagyobb... a kisvárosi publikum merev tekintettel is sajnálkozással vegyült szeretettel nézi a mutatvány fehérbe öltözött bátor bemutatóját...

A pódium már egy emeletnél is magasabb... s most egy könnyü széket helyeznek annak tetejébe... A közönség mozgolódással és morgással várja az életveszélyes mutatványt...

Forgó Balambér... valaha Forgó Sándor állás és foglalkozás után futkosó erdész, ki az erdészeti akadémiát végezte... most pihen egyet a fehér cirkuskocsi oldalának támaszkodva és míg felfigyel a magsba, hogyaz egész alkotmány elég szilárd-e... s egy pohár szódavizzel hüti le testi melegét... mint annyiszor, most is átfut életének timagasló és a lenyugvó napfénytől berilágított... viharos emlékein...

— Érdemes-e felbotorkálni, megint ledobnia magát a másfél emeletnyi magasból egy hátrafelé dobott szaltóval... a mélybe... az örökös veszedelembe... Érdemes-e kitennie magát egy lábvagy kéztörésnek, vagy még nagyobb szerencsétlenségnek?

S önkénytelenül áttekint a szemben levő, a tér másik oldalán gubbasztó vendéglő és kávéházi együttes helyiségére.. melynek légy lepte sárga függönye mögött az a nő... issza a háromnapja csapolt sör utolsó hanzliját... akiért ez az egész vándorlás... életküzdelem és művészeti produkció folyik...

Érdemes-e? Hisz Istenem olyan másképpen indult, olyan másnak képzelte az egész életet! S míg a közönség türelmetlenül várja az ujabb mutatványt, gondolatban ismét átszeli a Fekete tengert a török hajóval, az ázsiai kutatókkal, kiknek merész táborába lépett, hogy a Kaukázust, az egész Ázsiát átkutassák — ha lehet egész a nagy, titkos Mont-Everestig. S tétlenségében, állástalanságában nemcsak kenyeret, de dicsőség szomjuságát csillapító orvosságot is jelentett számára, hogy az ismeretlen erdőségek és hegyek flóráját ő fogja felkutatni s közelebbről ismertetni. A hajó lomha teste turta a vizet, a várakozás és felkészülés napjai tuzok szárnyakon bukdácsoltak lassan egymásután... mikor egy este a lányt meglátta... Valami zsonglőr hálójába keveredett az... Előbb befonták és a keleti dicsőség és jólét meséjével csalták a görög és török mulatók vagyont igérő deszkáira... Aztán kifosztották, apró kis ékszereit potom áron váltották át a mindennapi kenyér morzsáira... S nem tudta, mikor a lány magyar dalát hallotta és ősi magyar táncait látta... mi ez, ki ez? Mi van a lelkében, a könnyei mögött!?

Megosztotta vele a hajó kabinját, a mindennapi élelmét, a fizetését... a napjait, az éjszakáit! Erős volt, fiatal volt, álmodozó és mindent megfizetni akaró volt. Azt hitte mindenét adta a lány s neki is mindent adnia kell érte!

Kenyeret, pénzt, hirt, dicsőséget!..

Pedig mindebből ekkor még neki sem volt semmije. S mikor lecsapott rá az ázsiai partra érve az expedició kapitányának parancsa, vagy a lány nélkül velük, vagy nélkülük a lánnyal... ő csupa lovagiasságból, ifjuság lázától és dacból felvetette a fejét és a lányt választotta...

Ázsia földje, erdők titkos flórája, vad harangvirágok és liliomok hiába várták...

Egy magyar szászszorszép szirmait tépegette és mérgezett mézét élvezte... Ez aztán nem is engedte ki karmaiból... a mindennapi kenyérért a török partokon és szigeteken a vándor komédiások és akrobaták mutatványait tanulta meg s míg a lány a drachmákon és kelet tallérain magának rózsákat és pirosítókat vásárolt, ő koldusan és üres szivvel — őrült, ha mutatványai után egy korsó itallal kábitotta el a hétköznapok örök fájdalmait...

Most jól megy sora... magyar városok piacán kicsike házak, apró muskátlis ablakok nevetnek rá ujra... Magyar szó csap a fülébe... magyar taps és éljen dicséri hajmeresztő mutatványait. S a magyar kenyér valahogy édesebb, a magyar bor tüzesebb...

A lelke mégis visszavágyódik a török hajóra, az expedició, titkos erdők, szakadékok és hegyóriások közt a siker és dicsőség után fáradozók táborába, de fáradtan és lemondva pihen a lány kopott selymei közt... kinek kenyeret, nyugalmas álmot és legalább egy vánkost szerzett... hogy azon alhasson, álmodhasson... míg tart az élet!

A csengettyü szavára megrezzen, felsiet a másfélemeletnyi magasságba... mereven áll... a sötétség körülrámázza a hófehér sport ruháját...

Karjait kitárja a mindenség felé... s szaltó mortáléval ledobja magát a mélységbe... Az anya föld megdobban alatta:

— Jól van fiam...

S míg a kis város tömege zugva, tapsolva éljenzi... a szomszéd vendéglő ablakán a harmadik pohár sör hanzliját a lány pirosra mázolt szájáról letörli,a függöny mögül kikukucskálva sóhajtja:

— Meddig tart még... meddig birja!... Egyszer csak kitöri ez is a nyakát!

S körültekint emlékein és környezetén:

—Ki jön utána, ki lesz a megmentője, az eltartója azután!?

A direktor úr pedig a tapsok viharát túlkiabálva kínálkozik:

— Tessék uraim, tessék, csak húsz fillér a felmentőjegy, csak húsz fillér!

Nagyerdei Vigadó

a husvéti ünnepek alatt

nyitva.

Kiss Jóska cigányzenekara.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

A'akult: 1891 évben

A mult század utolsó évtizede hazánk agrár történetének egyik legfontosabb korszaka. Erre az időre esik az a küzdelem, amelyet a magyar agrártársadalom előharcosai olytattak hazánk mezőgazdasági érdekeiért, arra törekedve, hogy az ország gazdasági organizmusában földmivelésünk fejlődésének és felvirágzásának feltételei intézmnéyesen biztosíttassanak s hogy úgy külső, mint belső gazdasági politikánkban az agráreszme az őt megillető súlyhoz és jelentőséghez jusson.

Ez a korszak hazánk általános közgazdasági fejlődésének egyébként is egyik legfényesebb ideje. Az ipar és kereskedelm rohamos lendülettel indult virágzásnak s ekor kezdte meg igazi uralkodását a nagytőke. A mezőgazdaságnak a belső és külső közgazdasági vonatkozások minden terén fel kellett vennie a versenyt és a küzdelmet e foglakozási ágakkal, mert különben a második helyre és teljesen függő viszonyba szoríttatott volna.

Ezt a harcot, amely nem törekedett az agrárérdekek egyoldalu érvényesítésére, csupán a természetes gazdasági erőviszonyok adta egyensuly biztosítására, agrárvezéreink a Köztelekből vívták meg. A magyar gazdatársadalom sohasem róhatja le eléggé méltó módon háláját az agráreszme harcosai ama lelkes csapatának, amely a tudás, az önfeláldozó munka és a lelkes meggyőződés erejével innen iparkodott az ország gazdasági, szociális és vámpolitikájában mezőgazdaságunk naggyáfejlődésének alapjait érvényre juttatni s amely csakhamar ösztönszerüleg megérezte, hogy teljes gazdasági függetlenségre csak akkor tehetünk szert, ha bizonyos tekintetben függetlenítjük magunkat az akkor még tisztán merkantil eszmék és célok szolgálatában állott tőkétől és saját magunk erejéből teremtjük meg azokat a szerveket, amelyek a termelőt a fogyasztóval egybekapcsolják.

Ennek a belátásnak az eredményeképpen vert gyökeret a magyar gazdákban a szövetkezeti eszme és ennek eredménye volt 43 esztendővel ezelőtt a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete" megalapítása.

Ebben az időben a magyar gazdaközönség terményeinek értékesítése tekintetében volt a legfüggőbb helyzetben, természetszerű volt ennélfogva, hogy törekvése legelsősorban arra irányult, hogy saját maga vegye kezébe az értékesítést.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete megalakiására irányuló mozgalom kezdeményezője és vezére Baross Károly, a „Köztelek" 1981. évi szeptember 30-án megjelent első számában bont zászlót a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete megalakítása mellett és az ugyanazon év október 17-iki „Köztelek"-ben klasszikus szavakkal jellemzi, hogy miért van szükség a gazdaközönség függetlenítésére kereskedelmi téren: „A lábán lefoglalt termés, a még hízása közben előlegekkel megterhelt göböly, a rendes forda bekövetkezte előtt kibágott erdő s a soha készpénzzel, ritkán magától a gyárostól, de majdnem mindig a közvetítőtől hitelbe vásárolt ipari cikkek: lassankint és észrevétlenül lopták a legközvetlenebb forgalom helyébe a tőkegazdag közvetítőkereskedelem mindig kisegítő, de drágán megfizetett szolgálatait. És ezek a drága szolgálatok folyton apasztották a termelés hasznát, nemcsak kis körben és közvetlenül, de az általános fogyasztás, s világforgalomban is: mert a tőke hatalmával spekuláció tárgyává tették az emberi élet nélkülözhetetlen s a mezőgazdaság által előállott anyagait.

Az új utat ekként jelöli meg a felhivás: „Önmagunknak kell végre már a sok panasz és siránkozás helyett a tettek sorompójába lépni s a társulásban összehozva szétszórt erőink még ha csak forgácsait is, e törekvésünk jutalma az az összeg leend, mely talán verejtékes kézmunkánk s a földben fekvő tőkénk egyedüli tiszta hasznát képezhetné s amelyet eddig a felesleges közvetítés szolgálataiért voltunk kénytelenek fizetni. És ily intézmények létrehozásának, melyek idegen elemek nyerészkedése nélkül, nagy tömegben, közvetlen piacokon véve és eladva, a mi szolgálatunkban eszközlik a forgalmat, egyedüli módja a szövetkezés. Egy nagyszabású, kellő tőke és üzleti berendezéssel ellátott, a gazdaközönség minden rétegébe kihatható szövetkezeti szervezet képes cak ma már egtíeni állapotainkon s könnyítve az értékesítést és beszerzést, nem csekély mértékben fokozni jövedelmeinket. Egy ilyen nagyszabású szövetkeztnek vetették meg az alapját a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének alakuló közgyülésén. Alapitói, azok, akiket a sors mezőgazdasági életünk vezérférfiaivá avatott, megtették kötelességüket, zászlót bontottak, sorakozzunk köréjük."

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete tehát 1891. évi október 15-én megalakult és beleolvadt a Magyar gazdák hadseregellátó szövetkezete is.

A Szövetkezet ugyanabban a szellemben működik 43 év óta, mint ahogy azt a megalapításában lefektette, sőt 1931 óta, amikor dr. gróf Somssich Gyula lett a vezérigazgató, azóta még fokozottabb mértékben igyekszik a Szövetkezet rendeltetésének megfelelni.

Sajnos, a leromlott gazdasági viszonyok folytán a Szövetkezet életében is nehézségek állottaÉ be 1933. évben, melyek azonban múlóban vannak, úgyhogy a Szövetkezet áldásos működését tovább fogja folytatni.

A Szövetkezetnek az ország nagyobb városaiban kirendeltségei vannak, így Tiszántulon Debrecenben és Szolnokon,, mely nemcsak hogy a gazdák által legjobban kedvelt két üzlet, hanem ezen kirendeltségek jelentékeny mértékben teljesítenek árszabályozó tevékenységet is, amit semmi nem bizonyít jobban, mnit az a körülmény, hogy amidőn a szövetkezet az ország egyik városában a kirendeltségét feladta, akkor azon cikkeknek az ára, amellyel a szövetkezet intenziven foglalkozott, jelentékeny százalékban emelkedett.

Ezért is kell a gazdáknak a vidéki kirendeltségeket fokozott mértékben támogatni, nehogy esetleg az Igazgatóság a viszonyok leromlása és a nem kielégitő forgalom következtében működését centralizálja és Budapestről intézze az áruellátást, ami jelentékeny mértékben megnehezíti a gazdák árubeszerzését és áremelkedést idéz elő bizonyos cikkeknél lokalison.

A szövetkezet fontosabb cikkei főle

azok, amelyek fokozott bizalmat igényelnek, mint pl. vetőmag, fűmagvak, répamagok, gyümölcsvédelmi szerek, állattápszerek, üzemanyag stb.

Jelentékeny előnye van azon gazdának — aki a kirendeltségnél vásárol — más üzletekkel szemben abban, hogy a kirendeltségnél minden egyes cikk megvásárolható, amire egy gazdaságban szükség van, nem kell többfelé elmenni vásárlásai végett, ami jelentékeny időveszteségbe kerül.

Csak egy esetet ragdunk ki a kirendeltség életéből, hogy pl. Debrecenben egyetlen egy helyen lehet szuperfoszfát műtrágyát beszerezni, a Debreceni Kirendeltségnél, Hunyadi u. 13. szám alatt.

Semmi sem bizonyítja jobban a kirendeltségek iránt való bizalmat mint az, hogy dacára a rossz viszonyoknak, valamint a szövetkezet nehéz gazdasági helyzetének, a szövetkezet debreceni és szolnoki kirendeltségeinek forgalma 1931. év óta állandó emelkedést mutat.

NIKOTEX

Debrecen városának közönsége rendkívül kényes ízlésü. Igen nehéz különösen új dolgok bevezetése, mert a konzervatív gondolkozásu lakosság nem kapható könnyelmü kisérletezésekre. Igy aztán joggal csodálkozunk azon, hogy a NIKOTEX oly hamar népszerű, olyan verhetetlenül és felülmulhatatlanul kedvelt lett.

A Nikotex eladása azonban nemcsak városunkban, hanem egész Hajdumegyében, sőt a Tiszántul minden nagyobb helységében, városában rohamosan emelkedik. Ez rendkivül örvendetes tény és azt mutatja, hogy azok, akik a Nikotexet azért vezették be, hogy a dohányzók százezreinek egészségét óvják, hálás talajra találtak. S egyben azt is mutatja, hogy az emberek ma már igen nagy súlyt helyeznek egészségük védelmére, kimélésére. Ezért szív ma már majdnem mindenki Nikotexet. Megdőlt már az a balhiedelem is, hogy az »erős« dohányosnak nem való a Nikotex. A nikotinmentesitési eljárás egyáltalában nem gyengiti a dohánygyártmányok erejét, csak az ártalmas anyagokat vonja ki abból. Ezért szivjon mától kezdve Ön is Nikotexet.

Frank Imre uridivatkereskedése
Bika bérház

Negyedszázaddal ezelőtt uj szinnel gazdagodott Debrecen kereskedőtársadalma, akkor nyitotta meg Frank Imre a főtéren uridivat üzletét. A fiatal szimpatikus kereskedő csakhamar a város egyik legszebb uridivat üzletévé fejlesztette cégét, ahol a város társadalmának előkelői is szivesen szerezték be uri divat szükségleteiket. Ezt a komoly üzleti elveken nyugvó és szolid alapokon vezetett üzletet sem a háboru, sem az azt követő szomoru idők nem tudták elseperni. Szilárdan tartotta magát és lépést tartva a mindig változó izléssel, ot volt a legelsők között. Huszonöt év egy cég életében nem kicsi idő, olyan huszonöt év, amilyen az elmult volt. Frank Imre becsületes nevet és emellé a név mellé a megbizhatóság jelzését vívta ki magának. Ezt a nevet hagyta rá üzletével együtt nem rég történt elhalálozásakor fiára, aki ugyanabban a szellemben vezeti tovább a Bika bérház bejáratánál levő üzletet, de megértve az idők szavát, modern uj alapokra fektette azt. Az édesapja szellemi öröksége lebeg mindig a szemei előtt, jó árut tartani és ezzel érdemelni ki a vevő közönség megelégedettségét. Mi a cég tulajdonosának csak jó kívánságainkat tudjuk tolmácsolni, akkor, mikor látjuk, hogy a régi vevő közönség továbbra is fokozottan ragaszkodik a Frank Imre uridivat kereskedéshez, ami nagyrészt az uj vezető személyének is tudható be.

ANNY sikerének titka, vagy hogyan lehet ma is nagyot alkotni?

A »Debreczen« jubileumi esztendejében, fennállásának több mint hetedik éves évfordulóját ünnepli a város legismertebb kitűnő kalapszalónja, az: ANNY-kalapház. Januárban mult hét esztendeje annak, hogy Bertalan Lajosné, az ANNY cégtulajdonosa más városban levő hires szalónját eladva, Debrecenbe költözött. Mint ismeretlen jött hozzánk, de rövid idő alatt megmutatta, hogyan lehet nevet és vevőt szerezni. Szalónja szinte egy csapásra meghódította a közönséget és nemcsak Debrecenben, hanem országosan ismertté vált szakmájában.

Gyors sikerének titka és magyarázata az volt, hogy a vásárlók egyéni izléséhez és a nehéz gazdasági viszonyokhoz igazodva a legszebbet és legjobbat nyujtotta hihetetlenül olcsó árakon. A hölgyek megérezték, hogy ANNY eredetit nyujt nekik és az ismert sablónnal szakítva arcukhoz és egyéniségükhöz formálja kedvenc kalapjukat. ANNY természetesen igyekszik a kivivott népszerüségnek megfelelni és üzemét állandóan tovább fejleszti. Áldozatot nem kímélve vásárol, utazik és tanulmányokat folytat, hogy a modern izlés és legfrissebb európai divat követe lehessen Debrecenben. Két évvel ezelőtt Párisban, tavaly Rómában járt hosszabb tanulmányuton, míg az idén Berlinben tanulmányozza a női kalap gyártás fejlődését. Európa minden divatcentrumából eltanulja, elhozza a legujabbat, legszebbet, legjobbat és mindezt a sok szerzett tudást, izlést és értéket Debrecen hölgyközönségének rendelkezésére bocsájtja.

ANNY teljesítményét és művészetét nemcsak vásárlói, hanem a szakkörök is méltányolták mikor 1932. évben Budapesten az Országos Ipari Tárlaton a szakmában kapott legmagasabb kitüntetéssel jutalmazták. Évek óta a Csokonai szinház művésznőinek is állandó szállítója és a szalón falait teljesen elborítják a leghiresebb művésznők elismerő sorokkal dedikált fényképei.

ANNY tehát megmutatta, hogy még a mai nehéz időkben is eredménye lehet a szorgalmas és tehetséges munkának.

T. S.

Az intézet debreceni fiókjának helyisége. — A tisztviselőkar. — Előtérben áll Markovits Ignác igazgató.

Magyar Általános Takarékpénztár

Alapittatott 1881-ben. — Alap és tartaléktőke 33 millió pengő

Sürgönycim: Generalcassa debreceni fiókja. Telefon 31-50 és 14-96.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Gazdasági helyzetünk és teendőink

Irta: dr Radó Rezső

A természet megujulásakor vessünk számot gazdasági helyzetünkkel is. Lehet-e reménlünk sorsunk jobbrafordulását és mit kell tennünk, hogy a magunk intézkedéseivel is hozzájáruljunk bajaink megszüntetéséhez?

A Magyar Gazdaságkutató Intézet február végén kiadott gazdasági helyzetjelentésében a következőket irja: „Legutóbb, 1933 november havában kiadott jelentésünkben megállapítottuk, hogy a világgazdasági helyzetnek az 1932. év vége felé megkezdődött javulása folytatódott és a további javulás lehetőségei adva vannak. Azóta a világgazdasági helyzet továbbra is kedvezően alakult, bár — néhány országtól eltekintve — a depressziót jelentősebb fellendülési folyamat még nem váltotta fel."

Magyarországra vonatkozólag a jelentés azt mondja, hogy ipari téren javuló tünetek mutatkoznak. Az ipari termelés volumenje emelkedett és már nem sokkal kisebb, mint amekkora az 1927. év körüli jó konjunktúráju esztendőkben volt. Messzemenő következtetéseket azonban ebből még nem lehet levonni. Az ipari árnivó hanyatlása következtében az ipari termelés során elért többletérték erősen csökkent. Azt is figyelembe kell venni, hogy 1927. óta a magyar ipar termelési képessége lényegesen megnövekedett, úgy hogy a termelési képesség kihasználásának százaléka jóval kedvezőtlenebb, mint a termelés nagyságát jelző indexszám alakulása.

1927 óta egyes iparágak nagyon fejlődtek és ezeknek termelése emeli a termelési indexszámot ugyanakkor, amikor más iparágak termelése 1927-tel szemben még nagy visszaesést mutat. Mégis, ezen utóbbi iparágaknak, így a vas- és gépiparnak termelése is az utóbbi hónapok során javult.

Számottevő javulást mutatnak a fogyasztás alakulását jellemző különböző adatok is. Januárban élénkült a tőzsdei forgalom. A pénzpiac általában stagnál, az elsőrendü váltók leszámítolási kamattételei azonban alacsonyak. A pengő értékü betétállomány tovább emelkedett.

A mezőgazdaság helyzete még mindig súlyos, bár egyes üzemágak, így a hízlalás, a tejtermelés rentabilitása javuló. Ehhez járul, hogy a mezőgazdasági termények, termékek és az állatok ára januárban emelkedni kezdett.

A külkereskedelem javuló, a mérleg állandóan aktív. Igaz, hogy ezt az aktivitást részben olyan exportok váltják ki, amelyek csak azáltal váltak lehetővé, hogy külföldi hitelezőink követelésük egy hányadáról lemondtak, mégis tekintetbe veendő, hogy ezek az exportok egyrészt hozzájárultak a belföldi termelés élénkítéséhez, másrészt — főként a mezőgazdaság terén — az árszint emelkedéséhez, a ugyanakkor, amikor Magyarország külföldi eladósodottságának sulyát is csökkentették.

A Gazdaságkutató Intézet február végi helyzet jelentése szerint mindez azt mutatja, hogy a magyar gazdasági helyzet javul, bár még csak kevéssel emelkedett a válság idején elért mély szinvonal felé.

Ha nézzük a jövő kialakulását, akkor azt mondhatjuk, hogy a **német-magyar** kereskedelmi szerződés mezőgazdasági termelésünk cikkeinek exportját fokozott mértékben teszi lehetővé, az **Oroszországgal** kötött megállapodás úgy mezőgazdaságunk, mint ipari termelésünk számára jelenthet piacot.

Az olasz-magyar-osztrák együttmüködés megfelelő részletes megállapodások esetén szélesebb körben teszi elhelyezhetővé **mezőgazdaságunk** termékeit és termékeit és lényegesen hozzájárulhat a mezőgazdasági termények árnivójának annyira szükséges emeléséhez.

A római megbeszélések nyomán a **csehek részéről kezdeményezett** kereskedelmi tárgyalások ismét kitágítják agrár produktumaink exportpiacait.

A megnyiló piacok szükségletének fedezése munkát és forgalmat jelent kereskedelmünknek, csak ne akarják az exportüzletek lebonyolítását ismét különböző szervekre bizni.

Az agrártermények és termékek magasabb árakon elhelyezhetése kétségtelenül megnöveli mezőgazdáink vásárló képességét és így élénkítőleg fog hatni ipari termelésünkre és belső kereskedelmi forgalmunkra is, ez viszont növelni fogja a belföldi piacnak agrárcikkeket felvevő képességét.

A nemzetközi pénzpiac helyzete aktuálissá tette **a külföldi tartozásaink kamatszolgáltatásának, rendezésére irányuló tárgyalások felvételét.** Általában ugy itélik meg a helyzetet, hogy most már a külföldi hitelezők belátják külföldi kölcsöneink jelentékenyen alacsonyabb százalékú kamatszolgáltatás melletti konvertálásának szükségességét.

Ennek a konvertálás utáni kamatszolgáltatásnak igen jelentékenyen alacsonyabbnak kell lennie, mint amilyenek az eredeti kamattételek voltak. De még **azt is be kell látniok a külföldi hitelezőknek, hogy akármennyire leszállítják a kamattételeket, mi a leszállított kamatokat is csak ugy tudjuk megfizetni, ha utat engednek exportunknak.** Ez egyik alapfeltétele külföli tartozásaink rendezésének.

Ha a rendezést a külföldi hitelezők komolyan akarják, akkor az be is következik és **ezzel elsősorban ismét mezőgazdaságunk értékesítési lehetőségei javulnak.**

Mezőgazdaságunk sorsának jobbrafordulása tehát várható, azonban **nem hagyhatjuk figyelmen kivül iparunknak az érdekeit sem.** Mert teljes tárgyilagossággal fontolóra kell azt vennünk, hogy 1928-ban is, amikor mezőgazdasági cikkeinknek az árnivója még teljesen megfelelően magas volt, gyáripari termelésünk értéke 2.8 milliárd pengő volt s ez a kb 900 millió pengő értékü kisipari termeléssel együtt, jóval felülmulta a magas árak melletti mezőgazdasági össztermelésünk értékét.

A felsorolt tényezők mind arra hatnak, hogy mezőgazdaságunk helyzetét megjavítsák, ez helyes is, szükséges is, de viszont számot kell vetnünk azzal is, hogy a megegyezések következtében a külföldi iparcikkek számára könnyebb lesz a bejutás s ennek következtében ipartermelésünknek bizonyos nehézségei támadnak, már pedig **mezőgazdaságunknak is nagy érdeke, hogy ipari termelésünk ne csökkenjen, sőt emelkedjék,** mert mezőgazdasági termelvényeink belföldi piaca javul meg azáltal, ha az ipari és kereskedő foglalkozásu népesség vásárlóképessége emelkedni fog.

Kétségtelen, hogy mezőgazdasági termények és termékeink jobb értékesítési lehetőségei iparunk és kereskedelmünk számára a helyzet javulását jelenti. **De szükségesek olyan intézkedések, amelyeknek eredményeképp az ipari termelés és a kereskedelmi forgalom fokozott emelkedése következzék be.**

Országos vonatkozásban olyan **beruházásokat kell eszközölni, amelyeknek következtében közgazdasági berendezkedésünk értékesebbé válik. Közuti hálózatunk** tovább fejlesztése **és viziutjaink kiépitése** hosszú időre jelentős munkaalkalmat biztosit.

A Duna-Tisza csatorna megépítése és egyes átkelési helyeken **hidaknak az épitése,** feltétlenül szükséges, hogy közgazdasági termelésünk versenyképességét biztosíthassuk.

Országos vonatkozásokban szükséges intézkedéseket tenni arra, hogy **az elakadt építkezések ujra felvehetők legyenek,** mert az építkezések indítják meg mégis csak legerősebben az ipari és kereskedelmi forgalmat.

Lehetővé kell tenni, hogy vagyonnal rendelkező városaink hitelhez juthassanak. Ennek a megoldása egész sereg beruházási tevékenységet indíthat meg nagyon sok helyen és különösen a mi városunkban.

Teendő lenne nálunk elég. De tarthatatlan az az állapot, hogy városunk hitelhez nem jut és egészen kis terjedelmű **közmunkákat,** útépítéseket **hitelezési müvelettel kell kiírnia.** Ez a körülmény a legnagyobb mértékben **megnehezíti az egészséges versenyt.** Ha a város megfelelő kölcsönökhöz juthatna és a különböző szükséges közmunkákra a versenytárgyalásokat készpénzfizetés mellett irhatja ki, akkor szóhoz juthatnak és érvényesülhetnek a törekvő kisebb vállalkozók és kisebb iparosok is.

Városunkban számolni kell azzal, hogy **a belvárost a Nagyerdő gyönyörü létesítményeivel megfelelő utak kössék össze, közmüveket létesíteni kell azokon a területeken, amelyek a belváros és az egyetemi városrész között terülnek el.** A Sestakert utcáit megnyitottuk. A Horthy Miklós ut a Károly Ferenc József uttól kifelé már készülőben van. De most gondoskodnunk kell ennek az utvonalnak a **belvárosba való bevezetéséről.** Szabályoznunk kell a Libakert területét és nem maradhatun abban az állapotban sem, hogy városunknak az egyetemi városrésze szép és modern, az egészségügyi követelményeknek mindenben megfelelő épületekkel fog kiépülni, viszont a belvárosban régi házak, a mai igényeknek meg nem felelő lakásokkal álljanak.

Szükséges a belváros egyes utvonalain **a 30 éves és 20 éves adómentességnek tovább engedélyezése** és a tatarozásnak s a **házak modernizálásának** megfelelő nagy kedvezményekkel **lehetővé tétele.**

Ha meg is kell barátkoznunk azzal, hogy nem tudjuk felépíteni egész terjedelmében az uj városházát, de viszont **nem adhatjuk fel azt a meggyőződésünket, hogy az uj városháza hátsó részének a felépitése feltétlenül szükséges a városház-köz és a Sas utca közötti területen.** Ha kényszerüségből egyelőre még le is mondunk a reprezentativ helyiségeket magában foglaló első résznek felépítéséről, de egyszerü és egészséges hivatalos helyiségeket biztosító hátsórészt meg kell építeni.

Jelentős munkaalkalmat nyujtanának a **társasház** építkezésekkel. Ezeknek a létesíthetését a munkaalkalmak teremtéséhez füződő közérdekből megfelelő intézkedésekkel lehetővé kell tenni. További munkaalkalmat jelentene, ha a kormány intézkedéseket tenne ara vonatkozólag, hogy a **biztositó intézetek necsak fővárosi ingatlanokat vásároljanak, hanem a vidéki városokban is épitsenek intézeti házakat.**

Nem lehet egyszerüen belenyugodnunk abba, hogy ezeknek a kérdéseknek a megoldása elé nehézségek tornyosulnak. Ezeket a **nehézségeket az erők összefogásával el kell hárítani.** Elvégre a **vidék is élni akar** és jogot formál arra, hogy az illetékes tényezők célszerü és megfelelő intézkedésekkel elhárítsák az akadályokat.

A legutóbbi idők nemzetközi megegyezései és tárgyalásai reményt nyujtanak arra, hogy gazdasági életünk dermdtsége felenged és kedvezőbbé válik mezőgazdaságunk helyzete s javulni fog ipari és kereskedelmi forgalmunk.

Egyidejüleg azonban szükséges, hogy átgondolt, bátor belső intézkedések is történjenek, amelyek az ipari tevékenység felélénkítésével és a kereskedelmi forgalom növelésével munka és kereseti alkalmat nyujtsanak az ország minden részében.

A leépítésekből, hitelmegszorításokból csak további gyengülés és az erők teljes elsorvadása következik.

A nemzetközi kapcsolatok következtében megnyiló kedvezőbb lehetőségeket azonban csak egy felujult erővel többet és jobban dolgozó ország használhatja ki. Most, amikor kilátásaink megjavultak, az illetékes tényezőknek fokozott felelősséggel kell szem előtt tartaniok, hogy a magyar gazdasági élet feltámadása csak minden dolgozni akaró kéz munkához juttatásából fakadhat.

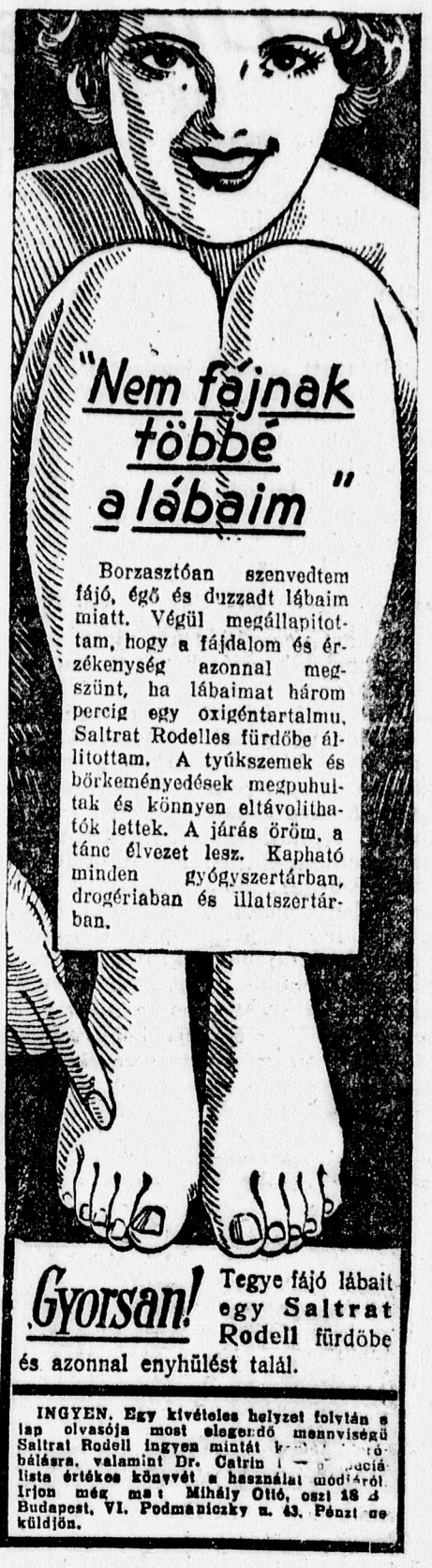

Husz szavas táviratlevél helyben 40 fillér. A legolcsóbb, leghatásosabb propaganda.

Dienes József

ingatlanforgalmi irodája

Abban a gazdasági tevékenységben, hogy a forgalomba kerülő ingatlanok eladása, vétele, bérlete minél gyorsabban és eredményesebben legyen keresztülvihető ez a már nyolcadik éve fennálló iroda élénk és hasznos szolgálatokat teljesít.

Az iroda tulajdonosa mint nyugalmazott községi jegyző (jelenleg püspöki hivatali forgalmazó) megfelelő tudással és szakértelemmel látja el ezeket az ügyeket. Üzleti elve: komoly, szolid alapon dolgozni, vásári lármát kerülni. Felhajtó s a feleket zaklató ügynököket nem alkalmaz, csak a saját elhatározásukból az irodában önként jelentkező feleknek áll szolgálatára.

Szépen berendezett irodája Füvészkert ucca 16. szám alatt, a tulajdonosnak saját házában van elhelyezve.

Ügyfelei között a társadalom minden rétegéből találunk megbízókat, akik valamennyien a legelőzékenyebb kiszolgálásban részesültek. A megbízókönyv szerint az iroda fennállása óta kizárólagos írásbeli megbízást kapott a felektől 1950 darabot s ennél még több a szóbeli megbízások száma. Az iroda iránti bizalmat különösen igazolja az a sok tekintélyes név, akiknek eladási, vagy vételi megbízásai sikeresen bonyolíttattak le. Vannak közöttük ezredesek, bárók, földbirtokosok, kuriai és törvényszéki bírók, hadbíró, gazdasági tanácsos, árvaszéki ülnök, egyetemi tanárok, miniszteri tanácsos, műszaki tanácsos, főigazgató, főtanácsos, ügyvédek, sok vidéki lelkész, jegyző, tanító és igen sok debreceni kisebb-nagyobb háztulajdonos.

Az iroda fennállása óta mindig lapunknak egyik legnagyobb hirdetője volt. Tömeges megbízásairól hétről-hétre jelentek meg lapunkban terjedelmes hirdetései. Állandó összeköttetésünk révén látjuk, hogy azok, akik ingatlant eladni, venni, vagy bérelni akartak, általában szívesen fordultak megbízásaikkal ehez az irodához, tudván azt, hogy — akárcsak a tőzsdén — minden nagyobb utánjárás, kutatás és fáradság nélkül itt talál legkönyebben egymásra eladó, vevő és bérlő s hogy az itt nyilvántartott nagy anyagból bárki megtalálhatja azt, ami neki legjobban megfelel.

A mai nagy gazdasági válság idején az ingatlanforgalom csekély, de a jobb jövő reményében az iroda ma is rendszeres tevékenységet fejt ki s a legnagyobb készséggel áll az eladók, vevők és bérlők rendelkezésére.

A Dienes ingatlanforgalmi iroda Füvészkert uccai saját házban.

Izsák József RT. Csapó utcai fiókja.

Izsák József Rt. Vegyészeti Gyár

Budapest, V. Pozsonyi út 31. — Debreceni fiók, Csapó ucca 17. szám alatt.

Magyarország legnagyobb festékkereskedelmi vállalata az **Izsák József Rt.**, amelyet Izsák József a részvénytársaság jelenlegi vezérigazgatója alapított. Izsák József amerikai stílü karrierje innen Hajdú megyéből indult el. Sok évvel ezelőtt Budapesten alapított egy kis festékkereskedést, amelyet rövid idő alatt ügyes kereskedelmi érzékkel az ország legnagyobb vállalatává fejlesztett. Az Izsák cégnek 35 fióküzlete van az országban, amelyek legnagyobb részben a vállalat gyárüzemében előállított árúkat adják tovább közvetlen a fogyasztóhoz, természetesen olcsóbban, mert a közvetítői díjak elesnek. Ez a hatalmas vállalat, amely arányaiban teljesen pótolja a közcélra létesített fogyasztási szövetkezeteket, 1928-ban a Csapó ucca 17. szám alatt Debrecenben is állított fel fiókot, — amely a vállalat nobilis szellemét követve csakhamar egyike lett Debrecen legnagyobb forgalmu hasonló üzleteinek. Sikerült neki bekapcsolódnia Debrecen festék- és vegyészeti cikk szükségletének kielégítésébe és ma már napról-napra nő a vevőinek táborra, amely nemcsak magánosokból, hanem nagyrészben a város iparosaiból és különböző üzemekből szerveződött be. A különböző festékanyagokon kivül foglalkoznak háztartási cikkek eladásával és pipere cikkekből is bő választék áll a vásárló közönség rendelkezésére. A piperecikkek nagyrészét, pudereket, szappanokat, illatszereket a vállalat saját üzemében állítja elő, de raktáron tartanak más gyártmányú márkás piperecikkeket is, hogy megrendelőik ezirányú szükségleteit is ki tudják elégíteni. Nemrégen vezették be a gazdasági magvak eladását, valamint a különböző mezőgazdasági vegyszerek árusítását. A cég iránt megnyilvánuló bizalomnak jele, hogy az ország területén egyre-másra alapítja különböző fiókjait, olyan arányú fejlődés ez, amelyhez hasonlót csak Amerikában, vagy a nyugati államokban lehet találni. Ennek a nagyarányú üzletpolitikának az elgondolója és főmozgatója **Izsák József** vezérigazgató aki Magyarország egyik elismerten legjobb szakembere és aki úgy a szakmában, mint a társadalmi életben jelentős szerepet játszik. Segítő társa ebben a munkában **Kertész Nándor** igazgató, akinek oroszlánrésze van az Izsák-cég mostani poziciójának kiépítésében.

Ennek a hatalmas vállalatnak többszáz alkalmazottja van, akikről szociális téren is humánusan gondoskodik a vállalat vezetője, nem feledkezve meg arról, hogy valamikor ő is kicsiben kezdte. Minden alkalmazottjának a mai viszonyokhoz mért tisztességes megélhetést nyujt. Az Izsák József vegyészeti gyár Rt. debreceni fiókja egy új értékkel gyarapította Debrecen kereskedelmét és biztosan gyarapítani fogja a jövőben is.

A debreceni fiók vezetője **Izsák Jenő** a vezérigazgató testvére, aki itt léte alatt az addig is jólmenő fiók jövedelmét megháromszorozta és ügyes tevékenységével újabb és újabb vevőkel hódít a cégnek.

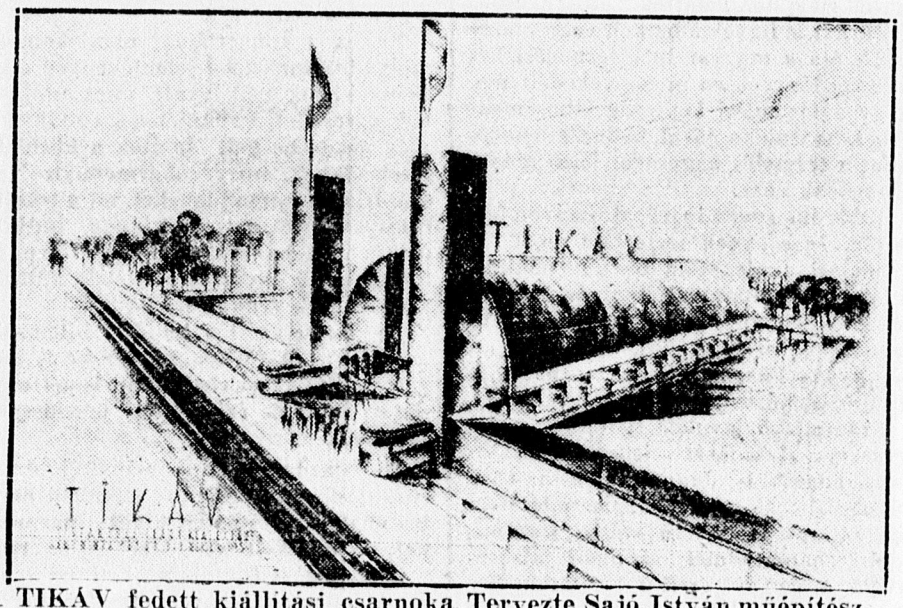

A TIKÁV fedett kiállitási csarnoka. Tervezte Sajó István müépitész, tb. müszaki tanácsos.

— **Nem kell a fővárosba menni.** Olcsón, jutányosan, rendkivül nagy választékban van része a KLEIN DIVATHÁZ hűséges vevőinek. Bebizonyította már a Klein Divatház számtalanszor és mostani tavaszi vásárával is, hogy Debrecenben előnyösebben, jutányosabban lehet vásárolni, mint Budapesten.

Helyi csomagjait küldje postával.

HOTEL AUGUSZT ABBÁZIA

Szoba ellátással együtt már P 9·- éri Budapesten P-ben fizethető.

Felvilágositást nyújt fenti szálloda és Auguszt cukrászda Budapesten, Krisztina tér 3 szám.

A magyar pénzintézetek tíz év gazdasági hullámzásában

Irta: Fischer Jenő, az Alföldi Takarékpénztár ügyvezető igazgatója

Kedvező gazdasági körülmények között 10 év nem az a hosszú idő, amelyet jubilálni szoktak. A „Debreczen" alapításától számított 10 év gazdasági hullámzásai azonban indokolttá teszik, hogy azokat feljegyezzük és esetleg következtetéseket vonjunk azokból a jövőt illetőleg.

A „Debreczen" megindításának éve, az 1924-ik esztendő igen jelentős fordulópontot jelentett Magyarország pénzügyi életében. Ez évben éri el évtizedeken keresztül sok megbecsülést megélt pénzünk, a korona, legmélyebb külföldi jegyzési pontját. Ugyanezen évben egy csapásra megszüntetik a bankjegy inflációt és helyre állítják — ugyszólván kizárólag a magángazdaságok tartalékerejének latbavetésével — az államháztartás egyensúlyát. Felvesszük azt a közel 300 millió pengő külföldi kölcsönt, amely hivatva van gazdasági életünk ujjáépítését megindítani. Már ebben az évben belátják a szükségességét annak, hogy az infláció éveiben sok száz milliárdra felszaporitott, úgyszólván fedezet nélküli bankjegytömegeknek, stabil belső értéket kell adni. Megalapítják tehát az 1924. V. t.-c.-kel a Magyar Nemzeti Bankot, amely az ideiglenesen működő Magyar Királyi Állami Jegyintézet teljes jegyforgalmát átveszi. A jegybank alapítását követő évben régi pénzrendszerünkről áttérünk a pengőszámításra és ezzel kapcsolatban szakítva az inflációs számokkal, a pénzügyminisztérium 7000—1925. számu rendeletével most már az uj pénzegység alapján a mérlegek számadatait átértékelték és igy visszaállitották a mérlegvalódiság elvét. Mindezen pénzügyi intézkedések szükségesek voltak arra, hogy a háboru utáni inflációs gazdálkodással szakítva stabil értékmérőnk lehessen és megvesséк alapját a normális pénzgazdálkodás és hitélet lehetőségeinek.

A háború okozta gazdasági összeomlás romjainak eltakarítása után most már a reális mérlegszámadatok mutatták a legvilágosabban azt a hatalmas értékpusztitást, amelyet a háborus gazdálkodás és a háboru utáni pénzromlás okozott. Míg a maj Csonkamagyarország területén működő 69 fővárosi és 530 vidéki pénzintézet az utolsó békeévben, 1913-ban 11,305 millió pengőnyi vagyont kezelt, amelyből 927.6 millió pengő volt az értékpapir, 4823.6 millió a váltó és folyószámlaadósok, 4665.7 millió a jelzálogos követelések és 888.1 millió pengő a készpénz, ingatlan és egyéb aktivák összege, addig az 1925. év végével készült átértékelési mérleg szerint most már eggyel megszaporodott pénzintézetek összesen csak 1688.6 millió pengőnyi vagyon felett rendelkeztek. Az intézeteknek tehát az általuk kezelt vagyon nem egész 15 százalékát sikerült csak átmenteni. Az 1913. évi kihelyezési állományuk 9489.3 millió pengőt kitevő összegéből majdnem ugyanezen arányban csak 1386.1 millió pengő kinntlevősége maradt meg A háború előtti évben a pénzintézetek saját tőkéi 1744.6 millió pengőt tettek ki, míg az átértékelési mérlegben azok csak 394.1 milliót mutatnak, a takarék és folyószámla betétek összege pedig 3565.9 millióról 566.6 millióra apadt. Ezek a számok világosan beszélnek a mobil tőkék pusztulásáról a háborus és inflációs gazdálkodás idejéből.

Még abban a nagy gazdasági fellendülésben sem, amelyen Magyarország a kiegyezéstől a háboru kitöréséig keresztül ment, voltak elképzelhetők az államháztartásban, vagy a magángazdaságban szükségessé vált jelentősebb beruházások külföldi tőkék igénybe vétele nélkül. Nem voltak ily kölcsönök nélkül keresztülvihetők a termelés előmozdítását célzó földbirtokpolitikai reformok, az ipar és kereskedelem fejlesztése irányában tett intézkedések sem. Egész természetes tehát, hogy a mobil tőkéinkből kifosztva a háboru után megszakadt régi hitel-összeköttetések helyett ujakat kellett keresni, hogy ezektől uj kölcsönöket szerezhessünk és ezáltal megvethessük alapját egy ujabb normális gazdasági termelésnek.

A békekötés után sem teremtődött meg számukra az a kedvező atmoszféra, amely lehetővé tette volna számámunkra külföldi kölcsönök felvételét. Az első ilyen komoly kölcsön a Népszövetség által garantált körülbelül 300 millió pengős államkölcsön volt, amely azonban csak az államháztartás stabilizálásának céljára vétetett fel. A külföldi komoly magántőke még mindig a központi hatalmakat és igy bennünket is sujtó ellenséges politika eszköze volt. A magyar hitelszükséglet elől elzárkózott külföldi pénzpiacok várait kellett tehát a magyar pénzintézeteknek megostromolniok. Szerencsére pénzintézeteink régen megalapozott jó hirnevét a háboru utáni iránt unk ellenséges politikának sem sikerült annyira lerombolni, hogy ezen régi, kipróbált pénzintézetek vezetői összeköttetéseiket és intézetük tekintélyét felhasználva ne tudtak volna e téren eredményt elérni. Pénzintézeteinknek sikerült a még számbajöhető régi pénzpiacokon és Amerikában, mint uj piacokon azokat a kölcsönöket megszerezni, amelyekre gazdasági életünknek és a közületeknek szüksége volt. Első külföldi magánkölcsönnek a városok és később a törvényhatóságok részére megszerzett Speyer-kölcsön tekinthető és ezután sorban megnyilik zálogleveleink számára az amerikai, angol, svájci és a hollandi piac. Intézeteink megint uj tőkéket visznek a gazdasági termeléshe s míg 1925-ben a csonkaország pénzintézeteinek jelzálogos kihelvezése 5.9 millió pengő volt, addig 1930. végén már kb. 6568 millió pengőre, a váltó és folyószámla kihelyezési állomány pedig 1381.1 millió pengőről 2418.9 millió pengőre emelkedik, úgyhogy a pénzintézetek öt év alatt eszközölt összes kihelyezései 3 milliárdon felül emelkednek.

Az 1931-iki esztendőnk a pénzintézetek életében ismét fordulópontot jelent. A pénzstabilizáció óta felfelé ivelő konjunktura hulláma megtörik és elérkezünk az év közepén a ma is szomorusággal emlegetett bankzárlathoz, amelynek pusztításait talán kellően nem is tudjuk mérlegelni. A magyar hitelszervezeteknek nem volt szükségük erre a beavatkozásra, ez sajnos külföldről jövő rossz tanácsok és a nemzetközi politika következménye volt. Az 1931. évet megelőzően a nemzetközi piacokon a német-osztrák „Anschluss" politikát teljes bizalmatlanság követi a volt központi hatalmakkal szemben, amelynek első áldozata az osztrák, majd a német pénzintézetek egy része. Ezen államokban az összeomlások elkerülése kormánybeavatkozást tesz szükségessé. A magyar hitelszervezet azonban szilárdan áll helyén, talán azért is, mert kevesebb rövid lejáratu külföldi kölcsönben érdekelt, mint szomszédaink. Bizonyos azonban, hogy minden időben kipróbált komoly szakférfiak állottak a pénzintézetek élén, ami kizárta, hogy kalandos és kétes értékü üzletekbe bocsátkozzanak. Ma már világosan látjuk, hogy az 1931. évi bankzárlat helyett okosabb lett volna egyszerüen csak a devizazárlatot elrendelni. Ez érdekünkben volt, hiszen jegybankunk arany és deviza tartaléka egy év alatt közel 100 millió pengővel csökkent és kivitelünk is veszedelmesen hanyatlott. A bankzárlat hátránya a pénzintézeteknél mutatkozik leginkább, mert hiszen az 1930 junius 30-án kezelt 1902 millió pengönyi betétállomány már 1932 végére 1488.7 millióra csökkent és 1933 végén sem ért el többet 1505.7 milliónál, az 1934. évi januári kimutatások szerint pedig az 1438 milliós mélypontra sülyedt. A pénzintézetek kihelyezési állománya is természetesen megfelelően apad, úgyhogy az 1930. évben általuk kezelt vagyon 4633.4-ről 1931. évben 4259.3, 1932-ben 4039.9 és 1933-ban 3893.3 millió pengőre csökkent, amelyből a jelzálogos kihelyezési állomány 600.4 milliót, a váltóban és folyószámlán adott kölcsönök pedig 2526.8 milliót tettek ki. A mérlegvalódiság évében müködésben volt 62 budapest és 538 vidéki pénzintézetből 47 budapesti és 389 vidéki intézet maradt meg.

Miután Magyarország elsősorban agrárállam, természetesen a pénzintézetek is megérezték az 1929. évben kezdődő és a terményárak esése következtében mindig fokozódó, úgyszólván katasztrófális gazdasági krizist, sőt annak enyhítése érdekében igen nagy áldozatokat kellett hozniok. A mezőgazdasági termelés megsegítése érdekében kiadott kamatkorlátozó és adóvédő rendeletek az előbbi és ma is állandó áldozatokon kívül a pénzintézetekre még azon következményekkel is jártak, hogy megakasztották magát a hiteléletet. Ez a körülmény bizony nem jelentett előnyt éppen a magyar mezőgazdaságra, amelynek érdekében a hiteléletet gátló rendeletek megjelentek, különösen az utóbbi időkben, amikor exportunk emelésére mezőgazdaságunk minőségi termelést kellett volna feljavítanunk.

Fentiekben nagy vonalakban vázoltuk a pénzintézetek tőkegyüjtő és hitelellátó tevékenységét. Nem hagyhatjuk azonban említés nélkül, hogy azok bizonyos külföldi közkölcsönök megszerzésénél is hatékonyan müködtek közre. Ma talán lehet érvelni azzal, hogy hibás volt az a pénzügyi politika, amely lehetővé tette azt, hogy Magyarország külföldi adósságait körülbelül 4 milliárd pengőre emelkedjenek, azonban ezzel szemben tény az, hogy az importált tőkék jórésze hasznosan ruháztatott be. Annak ellenértéke kétségtelenül megvan, mert elősegítette a termelést, igen sok munkaalkalmat nyujtott és jóideig elodázta a gazdasági krizis elmélyülését hazánkban. Ha elgondoljuk továbbá azt, hogy éppen a dollár és font esése következtében hiteleink jórésze kevesebb pengővel fizethető vissza, mint amennyit azért annak idején kaptunk, úgy még sem mondható a külföldi kölcsönök felvétele rossz üzletnek. Hiba legfeljebb ott történt, hogy megfelelő összegü hosszú lejáratu hitelek hiányában rövidlejráatu kölcsönöket voltunk kénytelenek felvenni és ezek természetük ellenére nem mindig mobil hasznothajtó befektetésekre használtattak fel. Ez azonban nem a pénzintézetek hibája volt. Nem szabad továbbá elfelejteni, hogy míg Németországban, Angliában és Csehszlovákiában, de még Olaszországban is az állam hozott áldozatokat még a nem mindig saját hibáján kívül bajba jutott pénzintézetek talpraállításáért is, addig Magyarországon a pénzintézetek talpraállításáért is, addig Magyarországon a pénzintézetek nyujtottak és nyujtanak elég nagy összegü kölcsönöket az államnak, üzemeinek és a közületeknek.

Az a befolyás, amit az előbb elmondottak szerint a magyar pénzintézetek az ország gazdasági életére gyakoroltak, kisebb keretek között, de talán még fokozottabban áll a debreceni pénzintézetekre. Ezek az intézetek érzelmileg is közelebb állanak a gazdakereskedő és iparos társadalomhoz, igy erőteljesebb befolyást gyakorolhatnak vidékünk gazdasági életére. Hogy mit jelentenek a debreceni pénzintézetek a hitel ellátása szempontjából, elég rámutatni arra, hogy míg 1925-ben a felértékelési mérlegben az általuk kezelt 17.3 millió pengős vagyonból a váltók és folyószámlák alapján hitelezett összeg 12.4 millió volt, addig a kihelyezési állomány 1930-ban 53.8 millióra emelkedett és 1932 végén is 51.2 milliót tett ki. Az általuk gyüjtött betétek összege az 1925. évi 8.8 millióról 1930. végére 18.2 millióra emelkedett. Ezen összegekben természetesen a fővárosi bankfiókok számadatai nem foglaltatnak, holott ezek is jelentékeny összegeket, megközelitő számitás szerint körülbelül 30 milliót folyósitottak az utolsó tiz évben, úgy hogy nem tévedek, ha legalább 85 millióra teszem azt az összeget, amit a korona összeomlása óta a gazdasági élet vérkeringésébe vittek.

Az utolsó évben az ipari termelő államokban kétségtelen jelei mutatkoznak a válság javulásának, ami azonban bennünket legjobban érdekel, azon erőfeszitések, amelyeket különösen a mezőgazdasági kivitel érdekében tettünk, eredményeket látszanak felmutatni. Ezek a jelenségek alapos reményt nyujtanak arra, hogy a válság mélypontján tuljutottunk és a gazdasági fellendülés felfelé ivelő hullámvonalára értünk. Okkal remélhetjük tehát, hogy Magyarország, amelyen elhelyezkedése következtében minden politikai és gazdasági vihar végigsöpört és élni akarásának mégis annyi tanujelét adta, népének kiváló képességei folytán a következő tiz évben anyagilag megerősödve, gazdaságilag is elfoglalja méltó helyét Európában.

Segitség a nagyothallónak a SIEMENS-PHONOPHOR
újrendszerü villamos készülék. Díjtalan felvilágositás
SIEMENS, Budapest VI. Nagymező u. 4.

Itt a japán dumping!
1 pár gyermek zokni 1-4-ig **20 fill**
6 pár férfi zokni . . . . **P 1·50**
Guárija és árusitja:
BENYÁTS áruház

Az Arany Bika Debrecen nagyvárosi életének és idegenforgalmának egyik legfontosabb tényezője

Az *Arany Bika* és Debrecen városának neve egymástól elválaszthatatlan két fogalom.

Amidőn a „Debreczen" tíz esztendős jubileumát űli meg, lehetetlen tehát, hogy meg ne emlékezzünk az *Arany Bikáról*, erről a Debrecen város nevével, életével elválaszthatatlanul összefüggő intézményről. Az elmúlt tíz esztendő alatt száz és száz nagy bálról, fényes estélyről, előkelő összejövetelről, nagyszerűbbnél nagyszerűbb bankettről, asztaltársaságok, egyesületek, klubok szerény vagy ünnepi vacsorájáról, ötórai teáiról írtunk rengeteg tudósítást és se vége, se hossza azoknak az előkelőségeknek, neves diplomatáknak, a közélet vezető egyéniségeinek és külföldiek egész seregének, akiknek nevét abból az alkalomból írtuk le nap-nap után ezeken a hasábokon, hogy városunkba érkezve, az *Arany Bikában* szálltak meg.

Meg kell azonban ismernünk, hogy az *Arany Bika* történetében teljesen új korszak, igazi, a mai gazdasági viszonyokat egyenesen meghazudtoló nagy lendület akkor keletkezett, amidőn a Bika irányítását néhány esztendővel ezelőtt *Hegedüs Jenő* dr. elnöklete alatt új igazgatóság vette kezébe *Löbl Ödön* ügyvezető vezérigazgatóval az élén. Ez az új rezsim, amely a dr. *Szilággyi Béla* mintaszerű igazgatása alatt álló szállóüzemen kívül a konyhát is saját kezelésébe vette és az éttermek igazgatójául *vitéz Fehér Istvánt* nyerte meg, valóban elismerésreméltó munkát végzett a város presztizse és az idegenforgalom fellendítése érdekében. Az új vezetőség sohasem rideg üzleti számítással dolgozott, mert tudta, hogy

az Arany Bika csak messze földön híres kitünő konyhájával, csak közmondásosan jó borok kifogyhatatlan választékával, a szálloda állandó modern karbantartásával felelhet meg hivatásának.

A kávéházban és a kedvelt szombat esti táncokon, nyáron pedig a virágoskertté varázsolt terraszon az ország legkiválóbb cigányzenekarai és jazzei váltják fel egymást, s világvárosi színt kölcsönöz a hamar népszerűvé vált fehér szalon is elsőrangú modern zenei attrakcióival.

Az *Arany Bika* igazgatóságának köszönhetjük ugyancsak azt is, hogy minden anyagi kalkulációt csaknem teljesen figyelmen kívül hagyva, a város lelkes vezetőinek felszólítására

a Nagyerdei Vigadót látványosságszámba menő üdülő- és szórakozóhellyé alakította át.

Debrecen város közönsége csak hálával és elismeréssel adózhat ezért a teljesítményért, amelynek jelentőségét és értékét, annak minden szépségét már oly sok cikkben méltattuk a mult év nyarán.

Nem lenne teljes beszámolónk, ha nem mutatnánk rá arra a szociális érzékre valló üzleti politikára, hogy az *Arany Bika* vezetősége mindezt a sok szépet, ezt a sok jót, a nagyszerű konyhát, a kitünően berendezett szállodai szobákat a mai viszonyokhoz mért s mindenki által könnyen megfizethető, egészen olcsó áron teszi hozzáférhetővé. Igy vált lehetővé, hogy naponta sok száz ebéd és vacsora kerül egyhamar népszerűségre szert tett újítás, a házhordás folytán a város úri családjainak asztalára s hogy a szálloda időnként nélkülözhető szobáit hónapos szobáknak bérlik azok a saját háztartást nem vezető debreceniek, akik ma is súlyt helyeznek az odahaza nem mindig megtalálható teljes kényelemre és mintaszerű kiszolgálásra.

Debrecen városa hatalmas lendülettel iramodik neki idegenforgalmi központtá való fejlődésének. Ebben a fejlődési folyamatban az *Arany Bika* mostani igazgatósága minden bizonnyal állani fogja azt az iramot, tartani fogja azt a tempót, amelyet az élet diktál ma minden fejlődni és haladni akaró és tudó nagyvonalú vállalkozásnak.

A telefon nagyobb figyelmet, több üzletet, biztosabb megélhetést jelent.

A sütőipar nehéz helyzetéről nyilatkozik Marx János

Ha a város főbb utcáin megy az ember, akaratlanul is megakad a szeme azokon a csinos, ízléses külsejű üzleteken, amelyeknek kirakatában pirosra sült kenyerek, sütemények csigázzák fel az étvágyát. Ezek az üzletek mind a Marx János sütő üzem gyártmányainak árusításával foglalkoznak. A Marx név a sütemények márkáját jelenti, azt, hogy ízre és kiállításra a legjobbat és legszebbet kapja a vevő. Marx János még 1902-ben alapította meg sütődéjét és hosszú időn át a legnagyobb megelégedésre látta el a közönség kenyér és sütemény szükségletét. Marx János félévszázados működés után ezelőtt négy évvel megszüntette üzemét és visszavonult iparága gyakorlásától. Azonban a Marx-féle sütemények élvezéséhez hozzá szokott közönség körében mind erősebben nyilatkozó óhajnak Marx nem tudott ellenállni és ezelőtt másfél évvel a Piac ucca 44. szám alatti saját házában ujra megindította üzemét. Nagy költséggel a modern technika minden ujításával felszerelt sütőházat építtetett. Mint a sütő szakma egyik legexponensebb képviselőjét őt kerestük fel, hogy nyilatkozzék a sütőiparban az elmult év alatt elért eredményekről.

Alig tudott időt szakítani munkatársunk részére és egy-egy mondat elmondása közben háromszor is megzavarták, a mindenkivel szemben udvarias vállalkozót.

Először arról kérdeztük meg, hogy mi volt az oka annak, hogy ujra, a mostani nehéz idők dacára is folytatja iparát.

— Hogy úgymondjam — kezdte — ez közszükséglet volt, mert láttam azt, hogy a silány idegen készítményekkel a közönség nincs megelégedve. Különösen a különböző gyógykenyerekre és tésztanemüekre állt ez fokozottan. Ma már a Marx kétszersültek teljesen kiszorították a debreceni piacról a pesti készítményeket, sőt egész bátran merem mondani azt, hogy kétszersültjeim vetekednek a hasonló karlsbadi kétszersültekkel úgy tápérték, mint minőség tekintetében. Üzemem be van rendezve ujabban a 100 százalékos glutin kenyerekre, amely teljesen cukor- és szénhidrát mentes.

Bármilyen orvosi rendeletre készítek diapätikus gyógysütéményeket, amelyek teljesen megnyerték a közönség tetszését, amit a nagy fogyasztás is bizonyit.

Érződik a gazdasági viszonyok rosszabbodása a péksütemények fogyasztása terén is?

Ugy látom, hogy a közönség dacára a nehéz helyzetnek keresi a jobb árut, de ugyanakkor az is bizonyos, hogy éppen a vásárlóközönség jobb társadalmi állású rétegeiben a fogyasztás terén sulyos csökkenések mutatkoznak. Pedig a kenyér ára, de a sütemények árai is a legminimálisabbra vannak kalkulálva. A pékipar nehéz helyzetben van és végóráját éli, ha nem jön gyors segitség. Az élesztő árak a kormány intézkedései következtében kilogrammonkint egy pengővel emelkedtek, a faáraknál a kartell egyezmények folytán 20 százalékos drágulás mutatkozik, a bolettáról jobb nem is beszélni. És mind e mellett a pék kénytelen a sütményét 3 fillérért adni a viszont eladóknak és a megmaradt süteményt még vissza is kell venni. A kenyér árak a hivatalosnál 10—12 fillérrel olcsóbbak a kilogrammonkénti ármegállapitásnál. Ezek az okai annak, hogy a pékek még a létfentartásukra szükségest sem tudják megszerezni, okai annak is, hogy Debrecenben 25—30 pékmühely kiadó és sokan a pékek közül többszörös sürgetés és az elárverezés réme alatt sem képesek megfizetni hátrálékos adójukat.

Én most azzal próbálom ezt a nehéz helyzetet ellensulyozni, hogy minél jobb, minél tökéletesebb áruval menjek ki a piacra. A mostani uj kemencék épitésének is az az egyetlen oka, hogy gyártmányaim minőségét emeljem, mert a többtermelésnek a mai viszonyok között nincs semmi értelme.

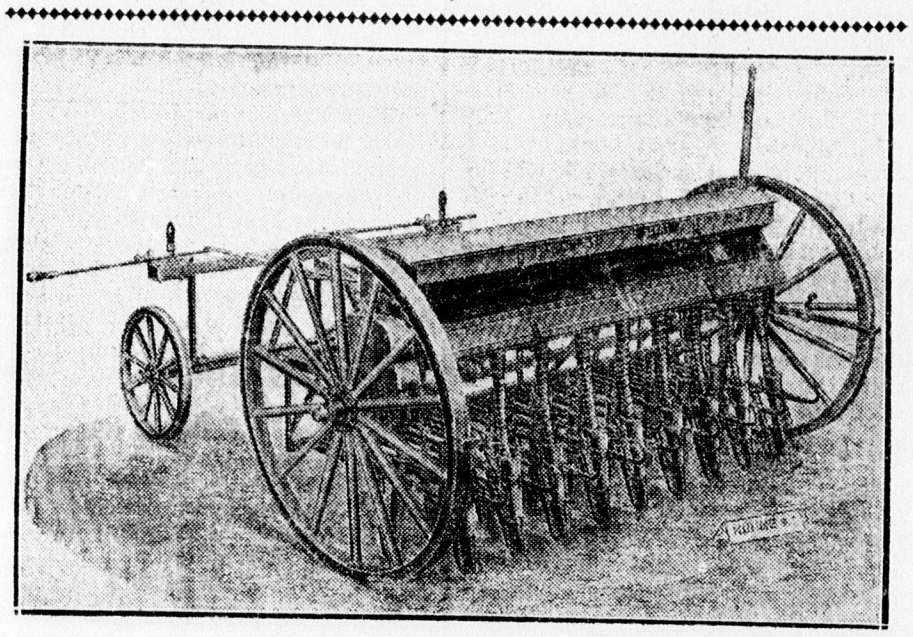

Kühne Mezőgazdasági Gépgyár
Részvénytársaság
Igazgatóság: Budapest Vilmos császár út 59 sz. Gyár: Moson Fiók: Debrecen Deák Ferenc u. 4.
Magyarország legrégibb mezőgazdasági gépgyára
Ajánlja mindennemü mezögazdasági gépeit és eszközeit a gazdaság viszonyoknak megfelelően lényegesen leszállitott árakon részletfizetés kedvezményével.
Kérjen árajánlatot.

Az élet keresztútján állóknak vigasz és segitség
PYTHIA
psychografologus
Fogad: 11—1, 4—7 között Arany Bika szálló II. emelet 203—204

Ruzicska fotoszalon
Piac ucca 32.
Több mint három évtizede, hogy a Piac utca 32. szám alatt megnyilt a Ruzicska fotoszalon. Ezalatt a harmine év alatt a város minden társadalmi osztályáról sok ezer kép készült ebben a fényképészetben. A Ruzicska müterem a gyermek protrékra specializálta magát és ebben a zsánerben nem mindenki tud olyan képet készíteni, mint itt készülnek. A Ruzicska fotoszalon falairól szebbnél-szebb gyermekportrék kacagnak, sirnak, vagy mosolyognak, mind egytől egyig művészi kivitelben. De nemcsak gyermekportrék készülnek itt, hanem felnőttek is sokszor állanak a gép lencséje elé. Művészi portréinak hire a világ minden tájára elterjedt és Berlinből, Athénből, Bécsből, Párisból futnak be a céghez utánrendelések. A cég tulajdonosa Kiss Rózsi Liane Haidtól és Rubinstein Ernától őriz köszönő leveleket és utánrendeléseket, de ezenkívül számtalan külföldről jött levél bizonyitja a Ruzicska fotó nemes izlését és tudását.

Máról kezdve olcsóbb a telefon. Legyen On is telefonelőfizető!

Tiz év

Tiz esztendő története a „Debreczen“ hasábjain
Tiz év a „Debreczen“ életéből

Tiz esztendő nem nagy idő egy ujság életében, de a „Debreczen“ tiz éve mégis megérdemli az ismertetést, mert ez az évtized nehéz korszakra esik, mikor szinte minden év duplán számit, mint akár az egyéneknek a háboruban eltöltött ideje. Sulyos gazdasági válság zivatarában állta meg helyét a „Debreczen“ és a vidéki sajtó történetében páratlan fejlődési fokot ért el a nehéz gátlások és adottságok ellenére. A „Debreczen“ fennállásának első évtizedében már az első vidéki sajtóorganumok élére küzdötte fel magát és szerénytelenség nélkül állapithatjuk meg a számok letagadhatatlan erejével, hogy **ma a legnagyobb terjedelemben és a legnagyobb példányszámban megjelenő vidéki magyar ujság.** Illesse a hála ezért elsősorban hüséges olvasótáborunkat, mely celkitüzéseinket átérezve kitartott lapunk mellett és támogatásával lehetővé tette ujabb és ujabb fejlődési fokok elérését.

Az indulás

1924. március 15-én jelent meg a „Debreczen“ első száma. A „Beköszöntő“ cimü vezércikk igy szólt a közönséghez:

Uj lap kerül ma az olvasó kezébe. „Debreczen“ a cime. Ennek a nagy magyar városnak a neve, amely jelentőségében fokozódott, mióta tőle alig egy napi járóföldre huzódnak az uj határok, a nemzet testének guzsbakötései.

Ennek az ősi tősgyökeres magyarvárosnak nemes tradicióit ápolni, a történelmi távlatokból elénk vetődő nagyszerü erényeit akarjuk követni. Tiszteletben kivánjuk tartani a város jellegét ugy vallási, mint társadalmi vonatkozásokban. A befelé élő, nem kiabáló, de annál tisztább hazafiságot, a polgári jogok tiszteletét és érvényesitését, a nemes értelemben vett demokráciát vezércsillagunknak valljuk és vallhatjuk, mert ezek az elvek otthont találtak mindenhol az ősi Debrecen falai között. De amint a nemes város a tulzásoktól mindig óvakodott, a jelen tulzásait nyesegetni és tompitani elsőrendü kötelességünkké teszi a mult.

A „Beköszöntő“ további részében azt hangsulyozza, hogy **„magyar ember hazánk földresujtottságában csak egy programot ismerhet, azoknak a módoknak és eszközöknek keresését, melyek talpraállitják nemzetét és hazáját. Azt kell keresnünk, ami összeköt, összefart bennünket, nem pedig azt, ami szétválaszt“.**

A nemzeti egység, a társadalmi béke jegyében indult meg a „Debreczen“. A nemzeti egységet hirdette már akkor, mikor pedig belső politikai harcok tagolták szét a közvéleményt; a társadalmi és felekezeti békét szolgálta már abban az időben, melyben a divatos jelszavak hajszolták a népszerüséget és a forradalmi és ellenforradalmi idők zürzavara ülte meg a lelkeket.

A „Debreczen“ kezdettől fogva a **„Tiszántuli könyv- és lapkiadó részvénytársaság“** kiadásában jelenik meg. **Szigethy Gyula**, a részvénytársaság igazgatója, később elnöke is, ki a részvénytársaság létrehivója volt, nagyszabásu sajtóprogramot dolgozott ki. Nagy sajtóemporiummá akarta tenni a tiszántuli országrész legnagyobb városát. Elgondolása az volt, hogy mint a nyugati országokban nemcsak a fővárosokban, hanem a vidéki nagy városokban is hatalmas ujságok jelennek meg, úgy nálunk is egyes országrészek jogos érdekeit magas nivóju, a vidéki átlagon felülemelkedő sajtóvállalkozás szolgálja.

Debreczen, I. évfolyam, 1. szám. Szombat, 1924 március 15.

Debreczen

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Varga-u. 5. :: Telefon 788—789. | Politikai napilap | Egyes szám ára 800 korona. Előfizetési ár egy hóra 16000 K

Lapunk mai számának főbb tartalma: A kisantant hozzájárult a magyar kölcsönhöz. A népszövetségi delegátusok tárgyalásai a kisantanttal. Két siber-körpontot fedeztek fel Budapesten Antant ellenőrök Debreczenben. Baltazár püspök öt hónapra ujra Amerikába megy. Nyilatkozatok arról: hogy fogadja a debreczeni közönség a takarékkoronát.

BEKŐSZÖNTŐ.

A kisantant képviselői aláirták Magyarország pénzügyi szanálásáról szóló jegyzőkönyveket.

Nyolcoras üléseken tárgyalják a valorizációs javaslatot.
Görgey István és Pikler Emil a vitában.
Görgey: 4 év óta az egész gazdasági élet korona zuhanására rendezkedett be.

A DEBRECZEN« ELSŐ SZÁMA

Szigethy Gyula elnökigazgató a vidéki sajtó történetében eddig példa nélkül álló alkotást vitt végbe. A Tiszántuli Lapkiadó Vállalat nyomdája a legnagyobb a magyar vidéken és ezzel oly technikai felszerelést bocsájtott a vállalat kiadásában megjelenő ujságok rendelkezésére, melynek párját nem talalhatjuk a vidéken.

A „Debreczen“ befolyása a debreceni közvélemény kialakitására

A „Debreczen“ határozottan nagy befolyást gyakorolt a város közvéleményének kialakitására. Két ellentétes pólus között hullámzott a debreceni közvélemény. A forradalmak utáni első nemzetgyülésre három jobboldali képviselőt küldött be, a következő országgyülési választáson pedig három baloldali képviselőt választott. A felekezeti és társadalmi békétlenség erősen éreztette káros hatásait. **Bethlen** István korszakalkotó fellépése a magyar politikában Debrecen közvéleményében sem maradt hatás nélkül. Dr **Hadházy** Zsigmond akkori főispán szerencsés kézzel és nagy bölcsességgel irányitotta a társadalmi és felekezeti megbékélés nehéz munkáját. Bethlen Istvánnak a nemzeti egység megteremtésére hivó szava nem maradt visszhang nélkül. A „Debreczen“ kezdettől kezdve Bethlen nemzeti politikáját vallotta magáénak és törhetetlen erővel hirdette, hogy csak ez a politika képes a nemzetet a jobb jövő felé vinni.

A nemzeti egység gondolatának térhóditásával azonos a „Debreczen“ térhóditása. Természetesen bajos eldönteni, hogy az előbbi vitte a lapot előre, vagy a lap vitte előre a gondolatot. Mind a két tétel egyformán eshetik a latba. Az bizonyos, hogy a „Debreczen“-nek nagy része van abban, hogy a nemzeti egység tábora ebben a városban megerősödött. Bethlen István politikai eszméi kétségtelenül termő talajra találtak Debrecenben, de ezt a gondolatot maga a lap tartotta ébren és ápolta a lelkekben.

Politikai gyülölködés szolgálatába sohasem szegődött a „Debreczen“, bár állásfoglalásait következetesen hirdette és olykor nehéz harcokat vivott. **Ellenséget sohasem látott a politikai küzdőtéren hanem legfeljebb ellenfelet, akit a magyar testvériség szellemében megbecsült, ha küzdelembe bocsájtkozott is vele.** Nálunk mindig az volt a jelszó, hogy heves közéleti harcok megvivása után gyorsan „lecreszteni a függönyt“, **egy nappal sem folytatni tovább a harcot**, semmiféle felesleges keserüséget nem okozni és a személyeskedéstől tartózkodni. Egy-

SZIGETHY GYULA,
a »Debreczen«-t kiadó »Tiszántúli Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság elnök-igazgatója

egy heves választási hare után már másnap sem ismertünk ellenfelet.

A **várospolitikában** a Nagy-Debrecen eszméjét szolgáltuk és teljes szivvel-lélekkel támogattuk a város fejlődésére irányuló tevékenységét a város hivatott vezetőinek.

Hirszolgálatunkban a megbizhatóságra és a tárgyilagosságra törekedtünk. Hogy ezt mennyire sikerült elérnünk, mi sem bizonyitja jobban, hogy az elmult tiz év alatt alig két-három sajtóperünk volt, azok is inkább olyan vonatkozásuak, melyeket egyes felmerült ügyekben vagy kérdésekben elfoglalt közérdekü állásfoglalásunk folytán nem lehetett elkerülni.

Ennyit jegyzünk meg általánosságban a „Debreczen“ tiz éves multjának jellemzésére, most pedig átmegyünk a részletesebb ismertetésére.

1924

A „Debreczen“ felelős szerkesztője kezdettől kezdve **Pálfy József**. A „Tiszántuli Hirlap“-tól hivta át őt **Szigethy** Gyula elnökigazgató, a lapot kiadó részvénytársaság vezetője. A szerkesztőség tagjai sorában az évek folyamán többször állott be változás, de **Székely** Andor és **Benyovszky** Pál az elmult tiz éven állandóan a „Debreczen“ szerkesztőségében dolgoztak. Az első években munkatársaink sorába tartoztak dr **Szabó** István, ki azóta szép karriert futott be és jelenleg az Országos Levéltár főtisztviselője, továbbá **Lukács** Károly, ki jelenleg Szegeden szerkesztő.

Ha visszatekintünk az indulásra, elmondhatjuk, hogy nehéz időben kezdtük. Az inflációs idők kevés lehetőséget nyujtottak egy uj lap terjesztésére. **Hiszen egy lappéldány ára 800 korona volt.** A debreceni sajtóviszonyok sem voltak valami rózsásak az uj lap számára. **Öt napilap volt Debrecenben**, viszont a közönség felvevőképessége nagyon minimálisnak bizonyult. Mégis a „Debreczen“ uj hangjával, friss hirszolgálatával már kezdetben figyelmet keltett. Az országos politikát akkor a **szanálási javaslat** uralta. Bő tudósitásokat hoz a lap a képviselőház izgalmas üléseiről. A városházán a

nagyerdei strandfürdő létesitéséről folynak a tárgyalások. A lap kitünő ötleteket vet fel és pártolja a strand fürdő létesitését. 1924 április végén **nyomdászsztrájk** Budapesten, a lapok nem jelennek meg. Miután a sztrájk a vidékre nem terjed ki, a „Debreczen" változatlanul megjelenik és a fővárosi lapok hiánya miatt sok ezer példányban megy a vidékre, sőt a fővárosba is. Mind tökéletesebbé válik a „Debreczen" hirszolgálata. Nyolc oldalon adja a viharzó események hü történetét. Akkor nagy szó volt a közönség számára a **lakáskorlátozások pontos ismerete.** Az uj lakásügyi rendelkezések bő ismertetése, tájékoztató táblázatok közlése teszik nélkülözhetetlenné a lapot a közönség számára. Friss, érdekes riportok növelik az érdeklődést az uj lap iránt. A politika erősen zajlik. Bethlen ellen összefogott az egész ellenzék, az októbristáktól kezdve a fajvédőkig. **„Nem kell sem Orgovány, sem Október"**, hirdeti a „Debreczen" és Bethlen István elgondolásainak jelentőségét méltatja. **1924 májusában megalakul a Nemzeti Bank** és megkezdődik az uj pénzügyi politika követése. Helyi szenzációkban sines hiány. **Junius 2-án Harczos Teréz meggyilkolásáról részletes tudósitást közöl a lap. Ezt a szerencsétlen hivatalnoklányt máig is ismeretlen tettesek meggyilkolták és holttestét a Csónakázó tóba dobták.** Szenzációs tudósitást közöl a lap junius 11-i számában, mikor is megirja, hogy **Derecske határában egy román repülőgépről bomba esett le, de szerencsére kárt nem okozott mert nem robbant fel.**

Erősen kiveszi a lap részét az olimpiai gyüjtésből. A magyar szinek képviselői ugyanis csak társadalmi gyüjtés segitségével tudnak kimenni az 1924. évi párisi olimpiászra. Junius 15-én jelenti a „Debreczen", hogy **a Népszövetségi tanács magára vállalta Magyarország pénzügyi rekonstrukcióját.** Éppen ideje is a pénzügyi reorganizáció mert az árak folyton emelkednek, az infláció egyre tart. Például uj trafikárakat közöl a lap. Egy Mirjam cigaretta 500 korona, az ujság ára 1200 korona. Debrecentől Budapestig második osztályu jegy ára negyed milió korona. **Nagy sáskajárás volt ezen a nyáron Debrecen határában.** Junius végén megszünt **a fedezetlen bankjegykibocsátás, aranykoronás** fizetési rendszert vezettek be a köztisztviselőknél. — **Junius 29-én nagy napja volt Debrecennek.** Ekkor jött először Debrecenbe a **kormányzó neje** és résztvett a Mansz közgyülésén. Julius 2-án örvendetes hirt közöl a lap: **a magyar szanálási kölcsönt két óra alatt tuljegyezték Londonban.** Ugyanez történt másnap Newyorkban. Vita indul meg a lap hasábjain arról, hogy épüljön-e zsidó gimnázium Debrecenben. Néhai Békés Gyula kormányfőtanácsos több cikket ir erről a kérdésről. A sáskajárás veszedelme nem csökken. **Steinfeld István** sürgős intézkedéseket kér és elmondja a veszedelem nagyságára jellemzésül, hogy egy nap **alatt egy és fél mázsa sáskát szedettek össze. A sáskák megrohamozták a Mansz kirándulóit a Hortobágyon.**

Bő tudósitásokat közöl a „Debreczen" a párisi olimpiász eseményeiről, melyen különösen a magyar vivók arattak győzelmet. **Posta Sándor** lett az egyéni kardversenyben a világbajnok. Megrendülve adja tudtul julius 17-én, hogy **Könyves Tóth** Kálmán lelkész 87 éves korában csendesen elhunyt. Ugyanezen napokban történt egy másik megrendítő haláleset: **Szücs** István debreceni kegyesrendi tanár 82 éves édesanyja látogatására Kecskemétre ment és hirtelen meghalt. Megrázó tudósitás számol be a „Debreczen"-ben a tiszaeszlári tüzkatasztrófáról. Kigyulladt az ottani paróchia. **Kovács** Gyula ref. lelkész berohant az égő házba, hogy megmentse az egyházi könyveket. **Felesége segitségére sietett, az égő tető rájuk szakadt és mindketten szörnyü tüzhalált szenvedtek.** Julius 24-én tudósitást közöl a „Debreczen" arról, hogy **vitéz Nagy Pál vezérőrnagy** Debrecen városától névre szóló vitézi telket kap. Sürgeti a lap a **Déri muzeum** felépitését. Érdekes **helyi hir, hogy Bódogh László ismert debreceni cukrász** farmer lett Kanadában.

Augusztus 12-én meghalt **Bródy Sándor** iró. A belpolitikában nagy izgalmat okoz a pesti hiradás, hogy Erzberger német miniszter állitólagos merénylői Nagytétényben tartózkodnak. A győri **nemzetközi sakk verseny** első diját dr **Nagy** Géza debreceni tanársegéd nyerte. Aug. végén a belpolitikát ujra felkavarják Eskütt valótlan vádjai Nagyatádi Szabó István ellen. Nagyatádi Szabó István földmivelésügyi miniszter lemondott, de Bethlen miniszterelnök nem fogadta el a lemondást. Hirt ad a lap arról, hogy a **tüzhalált halt tiszaeszlári lelkészpár árváit Kemény János vendéglős és Gyulai Imre máv. főmüvezető fogadják örökbe.**

Szeptember 9-én mondta el első nagy beszédét **Apponyi** Albert, Magyarország első delegátusa a Népszövetség közgyülésén. **Érdekes, hogy Apponyi már akkor teljes leszerelést ajánlott, pedig még szó sem volt a mostani leszerelési konferenciáról. Szeptember 12-én Bethlen István mondott nagy hatást keltő beszédet a Népszövetségben. A háborus gondolkodás helyett a béke szellemét teremtse meg a Népszövetség,** hirdette Bethlen. A város **Magoss** György polgármester kezdeményezésére ebben az évben határozta el **a főtér parkositását**, amivel szép külsőt adott a város főuccájának. — Egy érdekes hir szeptember 13-án: a budapesti rendőrség elfogott három bajor fiatalembert, kik azzal a célzattal jöttek Magyarországra, hogy **horogkeresztes szervezetet alakitsanak.** Hitler abban az időben kezdte meg mozgalmát Németországban. Ezt a mozgalmat ugylátszik már **kezdetben más országokba is ki akarták vinni.**

Ebben az évben került forgalomba Magyarországon a rádió, az erről szóló rendelet még „nem fémvezetékes távirónak" nevezi a rádiót, melyet engedély nélkül nem szabad tartani. A buza folyton drágul. Egy mázsa tiszavidéki buza 435 ezer korona. Szeptember 15-i számában Mácsay Sándor hirneves kollégiumi énektanár halálát gyászolja a „Debreczen". Tizezer ember volt a temetésen. Szeptember 21-én felavatták a 2-es huszárok emlékoszlopát, az ünnepélyen résztvett József főherceg és Hazay Samu volt honvédelmi miniszter.

Szeptember 30-án hirt ad a lap a kecskeméti új jogakadémia felavatásáról, hol Baltazár püspök nagy beszédet mondott *és az erők összefogását hirdette. Rákóczi pénzét hozta fel példának, melynek képe azt ábrázolja, hogy különböző felekezetek papjai együtt élesztik a közös oltár tüzét,* a felirása pedig ez: *Összeállanak, hogy erősödjenek.* A debreceni Ipartestület elnökének egyhangulag *Varjassy* Imrét választották meg. Az inflációs árakat különös most látni. *Férfi öltönyt vagy felöltőt már 700.000 koronától hirdetnek, egy pár női cipő 200.000* korona. Október 14-én *Baltazár püspök Baja Mihály lelkész kíséretében elindult amerikai útjára.* A „Debrecen" búcsúnyilatkozatot közöl tőle, melyben elmondja a püspök, hogy útjának főcélja, hogy anyagi erőket gyüjtsön a Kollégium és intézményei számára. — *Október 13-án Kolozsvári Kiss Lászlót közfelkiáltással debreceni lelkésznek választották.* Ezekben a napokban országos szenzációt keltett az egyedi nábob, Egyedy Arthur meggyilkolása. *Fróreich Ernő dr. drámai jelenetek közben bevallotta, hogy ő gyilkolta meg apósát.* A »Debrecen« nagy akciót kezd, hogy ide hozzák az aradi tizenhárom vértanú szobrát, melyet a románok le akarnak bontani. A kegyeletes és hazafias terv sok akadály miatt nem valósulhatott meg. *Október 28-iki számában gyászkeretben, oldalas tudósitásban jelenti a »Debrecen«, hogy Déri Frigyes meghalt.* A lap elsőnek jelenti az egész magyar sajtóban a nagy mecenás halálát. Október 30-án egy érdekes hír: dr. Fejér Ferenc felvetette a hitközségek ülésén a zsidó egyetem létesitését. Az illetékes tényezők azonban nem járultak hozzá a kérdés ilyetén való rendezéséhez. *November 2-án külön kiadásban jelenti a »Debreczen« Nagyatádi Szabó István halálát.* Kettős ünnepnap volt akkor, lapok egyáltalán nem jelentek meg és a legvadabb hírek terjedtek el a kisgazdapárt vezérének tragikus haláláról. *A »Debreczen« hozta az első autentikus hiradást.* Ez a szám 20 ezer példányban fogyott el. Bethlen István miniszterelnök épen a Hortobágyon tartózkodott vadászaton, oda küldték utána a sürgönyt és Bethlen nyomban visszatért a fővárosba a gyászhir vétele után. A debreceni pályaudvaron utazott keresztül és ott megvásároltatta a »Debreczen« rendkívüli kiadását. Nagyatádi Szabó temetése országos részvét mellett ment végbe. November 6-án nagy ünnepe volt Debrecennek. *Horthy Miklós kormányzó ideérkezett* s a városházán nagy beszédet mondott, melyben többek között így szólt: *»Eszmék és meggyőződések küzdhetnek egymással, de össze kell fornunk a nemzeti eszme szolgálatában.«* November 9-én nagy tudósitás arról, hogy a rendőrgyilkos Rácz Kálmán kötéláltali halálbüntetését életfogytiglan tartó fegyházra változtatta át a tábla. November 15-én a Bethlen-kormányt újjáalakitották, Máyer János lett a földmivelésügyi miniszter, Bud János a pénzügyminiszter. Eskütt Lajost, Nagyatádi Szabó elleni rágalmak miatt letartóztatták. *November 28-án óriási botrányok voltak a nemzetgyülésen.* Györkit és más 10 szocialista képviselőt palotaőrök vezették ki. A szocialisták 200 ezer munkást akartak felvonultatni a parlament ellen, a rendőrség megszállta a középületeket. Országos vita indul meg a »Debreczen« egyik híradása nyomán, amely szerint az akkori debreceni pénzügyigazgató *megtiltotta, hogy a tisztviselőnőknek a hivatalban »Kezét csókolommal« köszönjenek.* Pro és kontra nyilatkozatok jelennek meg, hogy helyes volt-e az intézkedés. December 3-án olyan intézkedés, mely az ellenforradalmi idők végét jelenti: *az internálótábort a belügyminiszter feloszlatja. Az Erzsébetvárosi demokrata kör elnöke ellen intézett bombamerénylet bünpörében két halálos itélet hangzott el.* Kötéláltali halálra itélte a bíróság Márffy Józsefet és Marosi Károlyt. Az év utolsó napjaiban egymásután jelennek meg tudósitások arról, hogy *Baltazár püspököt milyen nagy szeretettel és lelkesedéssel fogadták Amerikában.* December 31-én érdekes városházi esemény: dr. Hadházy Zsigmond főispán *dr. Vásáry István tanácsnokot Debrecen város főjegyzőjévé nevezte ki.*

*

A »Debreczen« első éve a lap fejlődésének biztos alapjait rakta le és garantálta a lap további megjelenését. Az előfizetők száma egyre növekedett, a hirdető közönség is mind nagyobb arányban kereste fel a »Debreczen« mindinkább bővülő nyilvánosságát. A lap terjedésében nagy érdeme volt az agilis kiadóhivatalnak, melynek élén akkor *Kocsisovszky* László állott, ki később mint a nyomda müszaki igazgatója működött és jelentősen hozzájárult a nyomda fejlesztéséhez.

Szigethy Gyula, a részvénytársaság igazgatója az első év lezártával meggyőződött arról, hogy *az uj reggeli lap megindítása minden tekintetben bevált és a technikai felszerelés bővitésére gondolt bölcs előrelátással.* A nyomda a következő években uj rotációs és szedőgépekkel bővült s hamarosan a vidék legnagyobb nyomdája lett.

Kallina

Grafikai szaküzlet és gépkereskedés
Budapest, VIII.
Tavaszmező ucca 16 sz.
Telef.: 31-4-16.

Alapitva: 1890.

Az összes grafikai gépek és lithografiai, mélynyomó, cinkografiai és offsetnyomó anyagok beszerzési forrása. Lithografiai solenhofeni kék és sárga kövek állandó raktára.

1925

Az 1925. évet borzalmas bűnügyi szenzáció nyitja meg: *Kodelka Ferenc budapesti hentesmester meggyilkolása.* A gyilkosságot rendkívülivé tette az, hogy a tettes Léderer csendőrfőhadnagy volt, aki *meggyilkolta és feldarabolta a jómódú hentest.* Léderert és feleségét már másnap letartóztatták. Szörnyű bűnükre akkor jöttek rá, mikor a holttest egyes részeit a Dunába akarták dobni. Január 13-án érdekes amerikai hír: *Coolidge,* az Egyesült *Államok elnöke fogadta Baltazár Dezső püspököt.* Február 1-én Egerben erős földrengés volt. Februárban *elhatározza a város, hogy felépítteti a Déri-múzeumot.* Február 15-én véres esemény hozta izgalomba Debrecen város közönségét. *Debrecen egyik előkelő klubjában, a kártyaszobában Fábri Kálmán volt főhadnagy, magántisztviselő szóváltás közben lelőtte Szathmáry Tihamér gazdászt, aki 5 napi szenvedés után meghalt.* Február végén ismét óriási bűnügyi szenzáció Budapesten: *Leirer Amália volt táncosnő megfeketedett holttestét meggyilkolása után két hónapra találták meg a lakásán.* A leány nagystílű életet élt. Gyilkosa felkutatására heteken keresztül eredménytelenül folyt a nyomozás. Egyideig még az apját is gyanúsították a gyilkossággal, de aztán kiderült ártatlansága. Február 23-án Debrecen városa feliratilag tiltakozott az általános, titkos választójog ellen. *Ez az állásfoglalás országszerte nagy vitára adott alkalmat.* Március közepére fény derült a rejtélyes Leirer-féle gyilkosságra. Kiderült, hogy *a gyilkossággal megvádolt apa ártatlan és a gyilkosságot Pödör Gyula és a cinkosai követték el.* Március utolsó napján a debreceni közgyűlés elfogadta a külföldi nagy kölcsön-ajánlatot. Április 2-án Baltazár püspök hazaérkezett Amerikából. Az erkölcsieken kívül negyvenezer dollárra tehető a *püspök amerikai útjának eredménye.* Április 2-án szenzációs tárgyalás volt a debreceni honvédtörvényszéken, mely *kötéláltali halálra ítélte Madár Antal őrvezetőt, aki Nahaj József közhuszáron borzalmas önbiráskodást hajtott végre, amennyiben felakasztatta.* Baltazár püspök elmondja a »Debreczen« hasábjain, hogy Amerikában 438 beszédet tartott. *Április 26-án Hindenburgot a német köztársaság elnökévé választották.* Óriási fordulatot jelentett ez a német külpolitikában. Május elején nagy ankétet kezd a »Debreczen« arról, hogy lehetne-e Debrecenben közös polgári frontot alakítani. Egymásután közli dr. Hadházy Zsigmond főispán, Baltazár Dezső püspök és Magoss György polgármester nyilatkozatait. Május elején különös szenzációja van Debrecennek: Az Alföldi Takarékpénztár palotájának a tetején csaknem egy órahosszat járkált fel és alá egy életunt cselédleány, Domokos Margit. *A májusi alkonyatban hatezer főnyi tömeg nézte végig a halálra szánt kísérteties járkálását a magasságban, aki mielőtt még a tűzoltók megmenthették volna, leugrott a tetőről és szörnyethalt.* Tettének oka csalódott szerelem volt. Ebben a hónapban jelennek meg a »Debreczen« vasárnapi számaiban legelőször a *keresztrejtvények,* ami akkor az ujdonság erejével hatott. Május közepén újabb nagy bűnügyi szenzációja van a városnak. Fényes nappal *a Péterfia utca 11. szám alatti trafikban ismeretlen tettes kegyetlenül meggyilkolta Révész Olga úrleányt, a trafiktulajdonos leányát.* A gyilkos egy órahosszán át nyugodtan árulja a cigarettát, míg a leány holttestét a pult alá gyömöszöli. A meggyilkolt leány a besztercebányai pénzügyigazgató gyermeke volt. A gyilkos mindmáig nem került kézre. Május 18-án Léderer Gusztávot kötéláltali halálra és rangfosztásra ítélik. Május 24-én az első *»vidéki repülőriport«:* Maizner János, a lap akkori egyik munkatársa Debrecenből Budapestre és vissza repült s útjáról beszámolt a »Debreczen« hasábjain. Az egész város kereste Révész Olga gyilkosát. *A »Debreczen« szerkesztősége és kiadóhivatala egymillió koronás jutalomdíjat tűzött ki a gyilkos nyomravezetőjének,* de még így sem került meg a gyilkos, noha a jutalomdíjat most is álljuk, sőt állják azok is, akik annakidején *ezt az összeget felajánlásokkal ötmillióra kiegészítették.* Június 4-én a kormány betiltotta az »Ujság« című lapot a kormányzó személyének megtámadása miatt. A nyomdászok egynapos sztrájkot rendeztek. A parlamentben a szociálisták heves viharok közben hozták napirendre a Somogyi—Bacsó gyilkossági ügyet és csak nagynehezen csillapodtak le a hullámok. Június hónapban nagy részvétet keltett Debrecenben, hogy *Juhász Ignác, az egyház és a város egyik vezető férfia meghalt.* Fábry Kálmánt, aki a kártyaszobában lelőtte Szathmáry Tihamért, ötévi fegyházra ítélte a debreceni törvényszék. Június 16-án a nemzetgyűlésen Bethlen nagy beszédet mondott, a nemzetgyűlés többsége tüntetőleg foglalt mellette állást Június 17-én meghalt *Wolff János* ny. tábornok, ki élete alkonyát a 39-es gyalogezred emlékének megörökítésére szentelte. Június 23-án *Frohreich Ernőt,* az egyedi apósgyilkost 4 évi fegyházra ítélte a törvényszék. Az egyik júniusi számában a »Debreczen« már sürgeti a mélyfúrás megkezdését s kimutatja, hogy földgázt és felszálló vizet lehet találni Debrecen határában. *A budapesti törvényszék Léderernét kötéláltali halálra ítélte.* Júliusban határozta el a város, hogy a külföldi nagykölcsönből felépíttetti a Déri-múzeumot, két nagy bérházat épít, kibővítteti a tanonciskolát s a városi vállalatok beruházására fordítja. Július végén távozott Debrecenből *Hegyes* József, a piarista főgimnázium népszerű igazgatója, aki tagja volt a Tiszántúli Könyv- és Lapkiadó rt. igazgatóságának. *Hadházy* Zsigmond főispán kétmillió értékű földet osztott szét a birtokából a földreform során. Augusztus 9-én nemzetközi sakkverseny kezdődött Debrecenben. Az egész világról eljöttek Debrecenbe a legnagyobb mesterek. Dr. Hüttl Tivadar, a Sakk Kör elnöke nagyszerűen rendezte meg ezt a versenyt, melyhez fogható azóta sem volt itt. Augusztus hónapban nagy bűnügyi szenzáció volt. Több, mint egymilliárd értékű vámcsalást lepleztek le Debrecenben. Ezen a nyáron már fürödnek az új strandfürdőben és meg is lett az első botrány, amelyet »a 113-as kabin titka« néven ismer a közönség. Hetekig foglalkoztatta az ujságot ugyanebben az időben az olaszliszkai ügy, amikor letartóztatták az olaszliszkai csodarabbit is és csak később helyezték szabadlábra. — Augusztus 28-án borzalmas vasúti szerencsétlenség történt Karcagpusztánál, amelynek három halottja volt. Szeptember első napjaiban újabb nagy bűnügyi szenzáció: Lambing József debreceni gazdászati főhadnagy másfél milliárd korona elsikkasztása után elszökött. Szeptember 5-én nagy ünnepségek között József főherceg jelenlétében leplezték le a 39-es emlékművet. Szep-

A „Debreczen" szerkesztősége 1934-ben

Középen ül Pálfy József felelős szerkesztő, mellette jobbra Szalacsy Rácz Imre és dr. Fényes Jenő irodalmi munkatársak, balra a telefonnál Bencze Mihály bűnügyi munkatárs, az írógépnél Nagy Lajos gyorsíró.

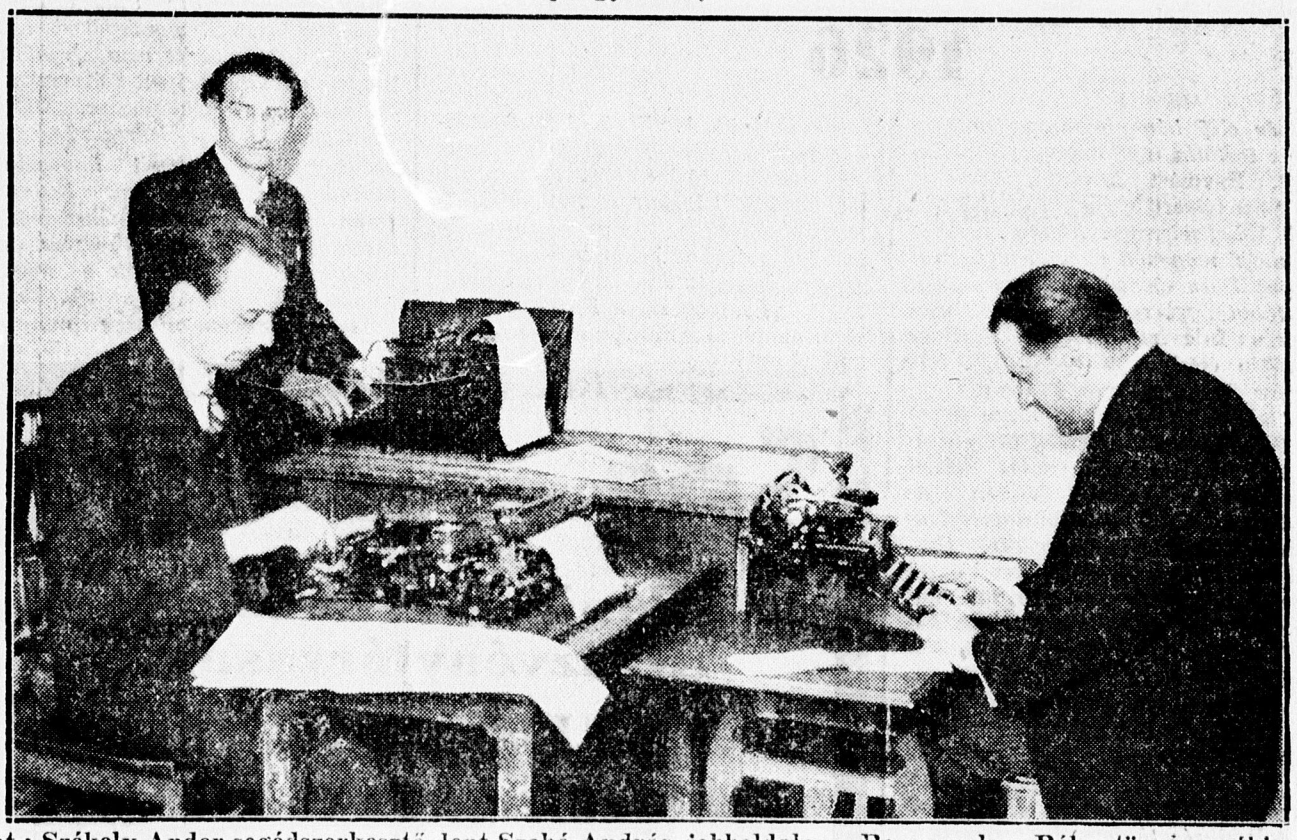

Fent: Székely Andor segédszerkesztő, lent Szabó András, jobboldalon Benyovszky Pál törvényszéki tudósító és színházi kritikus

tember végén a város társadalmát erősen foglalkoztatta dr. Felméry Elemér polgármesteri titkár személye, aki eltűnt a városból és Budapesten nyitott ügyvédi irodát. Októberben fejezték be a Nagytemplom renoválását és ez alkalommal a templom keleti toronygömbjébe emlékiratot helyeztek el, több akkori lapot is, közöttük a »Debreczen«-t. Október 20-án született meg a pengő. Ekkor határozta el a miniszteranács a pengő pénzegységet, mely 12.500 papirkoronának felel meg. Pár napig újabb Balkán-háború veszélye fenyegetett a görög-bolgár fegyveres konfliktus miatt. Október 28-án meghalt Jóna János földbirtokos, aki tisztelt tagja volt a debreceni földbirtokos-társadalomnak. Október 30-án közli a »Debreczen«, hogy a honvédtörvényszék által halálraítélt Madár őrvezetőnek megkegyelmezett a kormányzó. Október végén nagy szenzáció volt a hajdúszoboszlói hőforrás feltörése, amelynek már kezdetben nagy jövőt jósoltak. A budapesti tábla a bombamerénylők bűnügyében új ítéletet hozott: Márffy halálos ítéletét hat évre szállította le, Marosit pedig felmentette. November végén történt végleges döntés abban, hogy a Déri-múzeum a Füvészkert helyén épül. Lédererné is megmenekül az akasztófától. A tábla életfogytiglani fegyházra ítélte. November 27-én Rásó Jánost a ref. egyház gondnokává választják. December elején közli a lap, hogy kik fizettek elő a rádióra Debrecenben. Akkor még nagy szó volt ez! A kimutatásban első Székely János vill. főszerelő. December közepén nagy hadakozást folytat a lap a debreceni ÉME-vel. Az év végén a »Debreczen« sorsjátékot rendez, minden vasárnapi számában »Szerencseszelvényt« közöl, melynek nyertesei élelmiszert, tűzifát és más hasonló holmit kapnak. Nagy sikere volt ennek az akciónak. A »Debreczen« ezévi karácsonyi számában találkozunk legelőször Baltazár püspök nevével, mint cikkíróval. Ugyancsak a karácsonyi számban jelenti be Magoss György polgármester, hogy Debrecenben is megcsinálják a mélyfúrást. Az év utolsó napján tisztújítás a városnál: dr. Vásáry István főjegyző lett, dr. Balla Bertalan tanácsnok. Nagy árvíz pusztított az év utolsó napjaiban Biharban, Pocsaj és Esztár község határát elöntötte a Berettyó.

*

Ebben az évben lépett a lapunk munkatársai sorába Szathmáry Zoltán, a kiváló író és hírlapíró, ki 35 éves hírlapírói jubileumát érte meg. Különösen »Régi debreceni alakok« című cikksorozatával keltett nagy elismerést. A szerkesztőség ebben az évben két új munkatárssal bővült: Erényi Géza és az azóta elhunyt Ujfalussy Gyula szerződtetésével. A lap anyagi megerősödése tette lehetővé az új munkatársak szerződtetését.

1926

Az év első hónapjaiban a frankhamisítás tartotta izgalomban a közvéleményt. Egymást követték ebben a nagy port felvert ügyben a szenzációk: *Előbb Windischgraetz herceg titkárának, majd magának a hercegnek, sőt Nádossy Imre országos főkapitánynak és a többi ügyben kompromittált személyiségnek a letartóztatása.* Fonákul és ferdén értelmezett hazafiság volt az egész ügy motívuma és bizony jó időbe tellett, míg az egész kínos ügyet likvidálni lehetett az ország presztizsének megóvásával. *Szerencsés kézzel irányította a likvidálást Bethlen István miniszterelnök és a parlamenti támadásokat is sikeresen kivédte.* Februárban a közgazdasági életet hozta izgalomba Bacher 700 millárdos bukása. *Február 16-án merényletet követtek el Vázsonyi Vilmos ellen, de Vázsonyi sértetlen maradt.* Az év-elő érdekessége volt Romániában, hogy Károly trónörökös lemondott a trónöröklésről. *Március 9-én Debrecenben a Kiss Testvérek-féle börgyárban katasztrófális robbanás történt, melynek két halottja és több sebesültje volt.* Március 10-én meghalt Szentkirályi Tivadar, az Ipari és Kereskedelmi Kamara elnöke. A sikkasztó Lambing gazdasági főhadnagyot Olaszországban elfogták. *Április 7-én Mussolini ellen egy egzaltált nő merényletet követett el. Mussolini csak könnyebben sérült meg.* Áprilisban nagy debreceni szenzáció: Takó Ferenc vizsgálóbírósági segéd leleplezése és letartóztatása. Április végén betöltik a Kereskedelmi és Iparkamara megüresedett elnöki székét: nagy többséggel Sesztina Jenőt választják meg. Május elején nagy részvétet keltő Szántó Győző halála. Május 16-án Debrecenben járt Rákosi Jenő, kit a város díszpolgárává avattak. Ez alkalomból a nagy publicista vezércikket írt a »Debreczen«-be. *Május 26-án ítélet a frankpörben: Windischgraetz herceget és Nádossy Imrét négy évi fegyházra ítélték. Május 29-én váratlanul elhunyt Vázsonyi Vilmos.* Május végén elkészült a Szent Anna uccai városi bérpalota és kiadták a lakásokat. Négy szobás lakás átlag 30 millió korona, háromszobásoké 20—25 millió korona. Az ország pénzügyi önállósága terén nagy javulás: *június 1-én a Népszövetség megszüntette a főbiztosi állást és az államháztartás ellenőrzését. Országszerte nagy felháborodást keltett, hogy egy rovottmúltú emigráns Genfben orvtámadást követett el Bethlen miniszterelnök ellen.* Június végén országos gyógyszerészeti kongresszus volt Debrecenben. Június 23-án emléktáblával jelölik meg azt a Hunyadi uccai házat, ahol IV. Károly még prezumtív trónörökös korában debreceni tartózkodása alatt lakott. A nyári hónapokon keresztül nagy vita folyik a lap hasábjain a bubi-frizuráról. Még akkor sok volt az ellenzője ennek a divatnak. *Augusztus 12-én katasztrófális robbanás történt Csepelen, hol a hadianyagraktár lőszerűzeme felrobbant.* A robbanásnak 30 súlyos sebesültje volt. Augusztus végén nagy részvétel kelett Debrecenben Szőllős Árminné autókatasztrófája. Férjével Ausztriába útaztak autón, közben baleset érte őket és az úriasszony halálát lelte. Ez évben az ORLE-közgyűlés Hajdúböszörményben volt, melyen Baltazár püspök nagy szabású beszédet mondott a reformátusok sérelmeiről. Szeptember 2-iki számában a háborús korlátozások egyik fontos intézményének megszűnését jelenti a »Debreczen«: *megszűnt a lakáshivatal.* Dr. Ecsedi István ez évben Törökországban tett hathetes tanulmányútat. Érdekes tapasztalatairól a »Debreczen« hasábjain számolt be. Szeptember 10-én a külpolitikában új korszak: *a német delegáció megjelent a Népszövetség ülésén.* Ez év nyarán alakul meg *a professzionista Bocskai, mely a II. ligában indult.* A debreceni honvédtörvényszék öt évi börtönre ítélte a sikkasztó Lambingot. Csobaji József földbirtokost az ablakon keresztül akkor még ismeretlen tettes agyonlőtte. *Október 9-én a Bika-szálló tetején veszedelmes tűz ütött ki. A tűzoltóság gyorsan elfojtja a tüzet. A frankügy befejezése után a Bethlen-kormány beadta lemondását, de a kormányzó a lemondást nem fogadta el.* Rakovszky Iván helyett Scitovszky Béla lett a belügyminiszter. *Október 18-án megtörtént a debreceni egyetemi klinikák zárókőletételi ünnepélye a kormányzó jelenlétében. November 12-én a gyilkos Léderer Gusztávot felakasztották.* November 16-án kormányzói kézirattal feloszlatták a második nemzetgyűlést, kiírták az új választásokat. *Debrecenben nagy mozgalom indul meg, hogy Bethlen Istvánt léptessék fel országgyűlési képviselőnek.* A »Debreczen« nagy sajtókampányt indít Bethlen megválasztása érdekében, megszólaltatja a város valamennyi vezető férfiát, kik lelkesen támogatják Bethlen jelöltségét. *November 29-én Bethlen hatalmas beszédet mond Debrecenben. Óriási lelkesedés fogadja.* Abszolút tiszta választásra készülnek. Bethlen maga kívánja ezt. December 13-án és 14-én van Debrecenben a választás. Oldalas cikkekben foglal állást a »Debreczen« Bethlen mellett. *Bethlen óriási győzelmet arat Debrecenben.* 11.488 szavazat esett az ő listájára, a másik két jelölt együttesen sem kapott ennyi szavazatot. Az egész országban győzött Bethlen pártja. 209 kormánytámogató és 36 ellenzéki képviselő került be az új parlamentbe. *Ez év karácsonyi számában a »Debreczennek« Magoss György nagyszabású városfejlesztési programot ad.* Az év mérlege Debrecen város szempontjából is nagyon előnyös. A város külső képe teljesen megváltozott.

*

Ebben az évben a »Debreczen« újabb fejlődési fokot ér el. Napi 10—12 oldalon, vasárnap 16 oldalon jelenik meg. A szerkesztőség összetétele nagyjából változatlan. Székely Andor lesz a segédszerkesztő. Ebben az évben a nyomda, a szerkesztőség és a kiadóhivatal a József kir. herceg ucca 1. szám alá, a Bika-épületbe költözött, hol hatalmas nagy helyiséget kapott. A nyomda új gépekkel bővült. Most már öt modern szedőgép, két rotációs gép biztosítja az abszolút technikai felkészültséget. A kiadóhivatalt is megerősítették ekkor *Nagy* Béla igen képzett kiadóhivatali tisztviselővel.

Ugyanezen évben állította fel a vállalat *modern könyvkötészetét*, hogy a megrendelők ezirányú igényeit is kielégíthesse.

1927

Az évforduló meghozta a pengőszámítást. Az új év első napjai a felsőházi tagok választásával teltek el. *Január 20-án a debreceni egyetem nagy ünnepség keretében díszdoktorrá avatja Bethlen miniszterelnököt, Klebelsberg kultúszminisztert és Magoss György polgármestert.* A »Debreczen« cikkezik a Köztemető létesítésének szükségességéről. Takó Ferencné sztrichninnel megmérgezte magát és meghalt. *Január 28-án összeült az új országgyűlés.* Baltazár püspök a felsőház alakuló gyűlésén nagy beszédet mondott. Február elején időközi városi választás. Ekkor került be a város parlamentjébe Hegymegi Kiss Pál országgyűlési képviselő. Március közepén országos szenzációt keltett, hogy éveken át folytatott súlyos visszaélések miatt letartóztatták dr. Nagy István budapesti törvényszéki bírót. *Március végén a városi közgyűlés megszavazta a központi egyetem felépítéséhez a hozzájárulást 2 és félmillió aranykoronát s ezáltal lehetővé vált az egyetemi építkezés megkezdése.* Áprilisban újra Varjassy Imrét választották meg az Ipartestület elnökévé. Április 5-én történelmi nevezetességű esemény: *Bethlen és Mussolini aláírták a magyar-olasz barátsági szerződést.* Április végén az egész városban mély részvétet keltett Magoss György polgármester fiának, Magoss Barnának tragikus halála. Tízezerre menő tömeg kísérte a tragikus sorsú ifjút utolsó útjára. *Május 11-én a városi közgyűlés megszüntette a telekértékadót.* A »Debreczen« kezdi a mozgalmat, hogy az első ligába vegyék fel a Bocskait. *Június 3-án a kormányzó jelenlétében tették le az egyetemi központi épület alapkövét. Ezen a nyáron felépült a Déri-múzeum épülete és hozzákezdtek a központi egyetem építéséhez.* Júniusban zajlott le a nagy debreceni gazdanap és a Gazdasági

Sas és Bauer
Papirkereskedelmi Részvénytársaság.
BUDAPEST, V.,
Személynök-u. 21-23.
LERAKATOK:
Debrecen, Bádogos-u. 2.
Miskolc
Szemere ucca 8.
Pécs
Király ucca 33.

Egyesület jubiláris ünnepsége. Ezen a nyáron Vilmos császár legnagyobbik fia a Hortobágyon járt vadászni. *Nungasser és Coli Európából Amerikába akart repülni, de útközben lezuhantak és eltüntek.* Június 18-án búcsúzik Timár Ila a Csokonai-színháztól. A közönség könnyek között vett búcsút a nagyszerű primadonnától. Június végén új bűnügyi szenzáció: *a Jókai utcán meggyilkolva találják a házában özv. Kiss Mártonnét.* Hetekig izgalomban van Debrecen, a rendőrség lázasan nyomoz, de a gyilkosnak nyoma veszett. Július elsejére Byrd amerikai repülő megérkezik Párisba. Lindberg után ő volt az első, aki átrepülte az óceánt. *Erre az időre esik lord Rothermere fellépése. Megírja nagy cikkét lapjában Magyarország igazsága mellett, a törvényhatóságok egymásután üdvözlik.* A városi közgyűlés az ötmillió dolláros Speyer-kölcsönt nagyszabású városfejlesztésre fordítja. Július 10-én a nevezetes zeleméri találkozó: *Vass miniszter felkeresi zeleméri birtokán Baltazár püspököt.* Július 12-én nagy gyász szakad a magyar reformátusságra: *meghalt gróf Dégenfeld József, a Tiszántúli egyházkerület főgondnoka.* Másnap követte őt a halálba Keresztessy István, a Tiszántúli ref. egyházkerület igazgatója. *Július 15-én lázadás Bécsben. Forradalmi zavargások 40 halottal.* Július 16-án a kormányzó jelenlétében óriási részvét mellett temetik el gróf Dégenfeld Józsefet. *Július 20-án meghal Ferdinánd román király.* A hét éves Mihály vajda lett az új király. *Július 25-én nagy gyász szakad a katholikus egyházra Csernoch János hercegprimás halálával.* Július 27-én megalakul a magyar Revíziós Liga, az egész európai közvéleményt foglalkoztatja Rothermere akciója. A Jókai uccai gyilkosság nyomozásában a hipnózist is segítségül veszik. Izgalmas szeánszon Gold hipnotizőr Tóth Lenkére fogja a gyilkosságot, akit letartóztattak, de pár nap mulva már szabadon bocsátották. — Augusztusban a szenzáció erejével hat Fökés Vince mikepéresi jegyző letartóztatása. *Purjesz Imre, a »Világ« főszerkesztője főbelőtte magát.* E nyárról kezdve a lap külmunkatársa lett Fesedi Iván, ki rendszeresen írja külföldi utazásairól útileveleit. Augusztus végén nagy szenzáció: *Forgács Anna színésznő rejtélyes halála. Kiderült, hogy a férje, Erdélyi Béla ölte meg. Az I. ligában augusztus 27-én játssza első bajnoki mérkőzését a Bocskai a Ferencvárossal a Diószegi úti pályán.* A Ferencváros 3:0 arányban győzte le a debreceni csapatot. Szeptember közepén a Ref. Presbiteri Világszövetség ülésezett Debrecenben. Genfben nagy magyar napok. Apponyi a birtokperben kemény küzdelmet vív Titulescuval. Szeptember végén Nagykállóban feltünést keltő gyilkosság történt: *Fábry Tivadar földbirtokos agyonlőtte Szász József tanárt. Fábry válásra akarta rábírni Szász tanárt s mikor ez ellenkezett, agyonlőtte a férjét.* A Kistemplomon repedéseket fedezték fel, bezárták és elhatározták alapos renoválását. Rostás Elemérné tragikus körülmények között meghalt szeptember végén. Elhunyta nagy részvétet keltett, annál is inkább, mert ritkán előforduló, úgynevezett Heine—Medin-féle betegség okozta halálát. *Baltazár püspök a Presbiteri Szövetség nevében üdvözli Lord Rothermerét. Ez év végén megkezdik az új Dóczi-intézet felépítését.* Októberben nagy tüntetések voltak a budapesti Nemzeti Színház körül, Szomory Dezső egyik darabja miatt, a budapesti Tudományegyetem ifjúsága véres antiszemita zavargásokat rendez. Novemberben érdekes akciót kezd a lap »Lord Rothermere címére Debrecenből« címen. Napról napra közli a magyarokat ért atrocitásokat és elküldi a lapot Londonba. *November végén Románia sorsdöntő napok elé kerül: Bratianu meghalt és Károly extrónörökös készül vissza Romániába.* Az év végén megint egy gyilkosság Debrecenben: dr. Berencsy Zoltán házvezetőnőjét, özv. Kiss Gábornét meggyilkolta a 16 éves szobainas. *A pápa Serédi Jusztiniánt hercegprímásnak nevezi ki. December elején véres magyarellenes zavargások folytak Nagyváradon.* Az oláh diákok valósággal vérengzést, rombolást vittek végbe. De nemcsak Nagyváradon, hanem egész Erdélyben folytak ezek a vandál tüntetések a magyarok ellen. Ez év december vége óriási hideget hozott. *Karácsony előtt 23—25 fokos hideg volt Debrecenben. Az utolsó napokban méteres hótorlaszok akadályozták a közlekedést.*

*

Ez az év szokatlanul mozgalmas volt s ez a körülmény megmutatkozott a »Debreczen« elterjedtségében. Közjegyzői okiratot közöl a lap, hogy hétköznaponkint 8356 példányban jelenik meg. Az év elején a lap rendes munkatársai sorába lép dr. *Nyiri* László, aki éveken át volt kitünő munkatársunk és csak nemrég cserélte fel a hírlapirói pályát az ügyvédi pályával. Ebben az évben lett lapunk irodalmi főmunkatársa dr. *Fényes* Jenő s ugyancsak ebben az évben vette át a színházi rovat rendszeres vezetését *Benyovszky* Pál, aki ugyanakkor a Debreceni Hétfői Ujságnak is felelős szerkesztője volt. Vállalatunk vezetősége új erővel gyarapodott: tanulmányai végeztével belépett a vállalat kötelékébe ifj. *Szigethy* Gyula, id. *Szigethy* Gyula, a részvénytársaság elnökigazgatójának legidősebb fia, ki nagy ambicióval fogott a munkához. A lapkiadás és a nyomdavezetés minden ágában kiképezte magát s kitünő szakember lett belőle. Jelenleg mint igazgató édesatyját helyettesíti a vállalat vezetésében; Ugyancsak új erőt kapott a kiadóhivatal *Stuhán* Andor Tibor személyében, ki a kiadóhivatal vezető-tisztviselője lett. Itt emlékezünk meg *Péczelyné* Tanos Irénkéről, aki rövid megszakítással kezdettől fogva a vállalat szolgálatában áll részint mint gyorsíró, részint mint levelező és közmegelégedésre tölti be hivatását.

A „Debreczen" kiadóhivatala

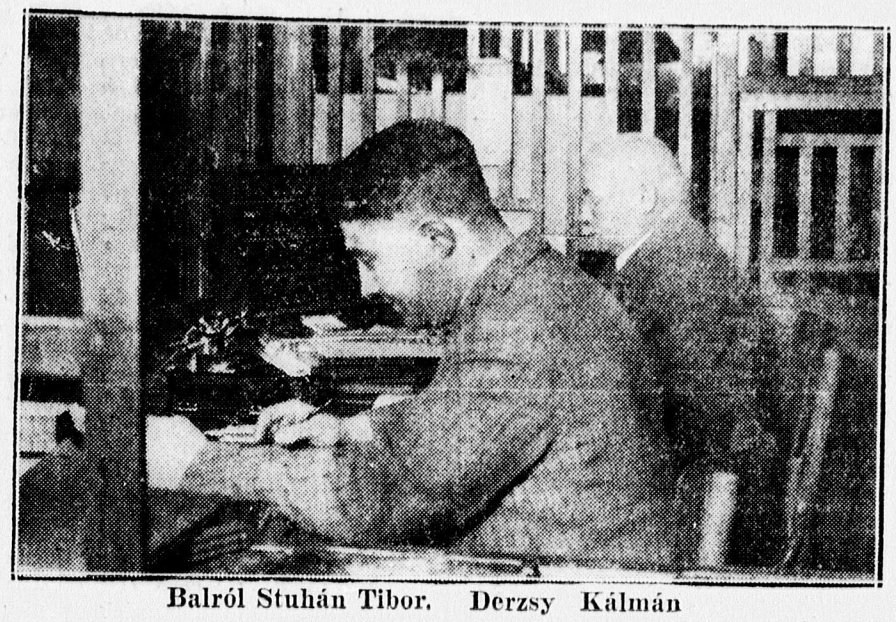

Balról Stuhán Tibor, Derzsy Kálmán

IFJ. SZIGETHY GYULA, a »Debreczen«-t kiadó lapvállalat ügyvezető igazgatója

Balról jobbra: Berger József, Scheppel Etelka, Péczely Sándorné, Nagy Béla, Nagy Lajos

1928

Az év elején pattant ki a Debreceni Ipari és Kereskedelmi Részvénytársaságnál elkövetett visszaélések bünügye, melyben *Fülöp Sándor igazgatót és több társát letartóztatták.* — Az ez évi báli szezon nagy eseménye *az ötvenedik jogászbál, melyen megjelent József Ferenc kir. herceg és Anna főhercegnő.* Az akkori lapokat böngészve, megakad a szemünk a terménytőzsdei tudósításon. *A búza ára 31—32 pengő, még a rozs is 29 pengő. Hol jár a gazdaközönség az akkori áraktól!* — A református egyháznak az év elején újabb nagy gyásza van: meghalt *Sass* Béla theologiai professzor, a Konvent és Zsinat jegyzője. — Karcagon is feltört a hóforrás. — Január 29-én *megalakult Debrecenben formailag is az egységes párt,* melynek eddig hivatalos szervezete Debrecenben nem volt. A zászlóbontó gyülésen *Hadházy* Zsigmond dr. főispán mondta a megnyitó beszédet. — Február elején elhatározták a debreceni ref. egyház átszervezését egyházrészekre. — A képviselőház elfogadja a numerus klauzus reformjáról szóló javaslatot. Nyugtalanság a debreceni egyetemi ifjúság körében, már abban az időben is kísérleteznek a diáksztrájkkal. — Fényes tiszti bál volt ez évben Debrecenben, amelyen *megjelent Albrecht kir. herceg.* A főherceg több napot töltött Debrecenben és ő avatta fel a pallagi új elemi iskolát. — Március elején *Hadházy Zsigmond főispán magas kitüntetést kap,* a kormányzó a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta neki. — Március 3-án Debrecenbe érkezik gróf Bethlen István és neje, Bethlen Margit grófnő, ki nagysikerű előadást tart a Templomegyesület estélyén. Másnap Bethlen nagyszabású beszámolót tart, melyben *új kül- és belpolitika alapjait rakta le.* Különösen fontos, hogy itt hangoztatta erélyesen *a békerevizió jogosultságát.* — A külpolitikát különben ekkor az úgynevezett szentgotthárdi incidens foglalkoztatja, ahol valamiféle fegyverszállítmány ment keresztül. A Népszövetség elé is került az ügy. — Genfben az optánspörben a magyar álláspont győzött. — Márciusban meghalt dr. *Körössy* Kálmán, az Ügyvédi Kamara elnöke. — Solton mozikatasztrófa történt, egy vallásos film bemutatása közben felrobbant a film. A robbanásnak négy halottja lett. — Berekbösörmény közelében a határon felháborító esemény történt, román graniesárok két rőzseszedő magyart lelőttek. — A Nyomtató uccán *építkezési katasztrófa történt.* Egy épülő ház fala beomlott, Sóvágó József kőművesmester halálát lelte. — Március 31-én felavatták az Egységes Párfkört, ezalkalomból melegen üdvözölték Had-

házy főispánt, kit ugyanaznap Hegymegi Kiss Pál és pártja is üdvözölt a vármegyeházán. — A frankpör elítéltjei közül többen kegyelmet kaptak, így Nádossy Imre is. — Vásáry István polgármesterhelyettes *résztvett az amerikai Kossuth-szobor felavatásán, Pittsburg városától aranykulcsot kaptak.* — Április 12-én *pokolgépes merénylet az olasz király ellen Milánóban.* A király sértetlen maradt, de 16 embert széttépett a robbanás. — Ez évben alakult meg Debrecenben a »*Takarékosság*«, mely első ilynemű intézmény Magyarországon. — Dr. Kenézy Gyuláné férje betegsége miatti elkeseredésében megmérgezte magát. — Április 26-án *hirtelen meghalt dr. Tüdős Kálmán tiszti főorvos, — Kun Bélát Bécsben elfogták,* kiderült, hogy Magyarországra készült, a bécsi kormány visszatoloncolta Oroszországba. — Április végén Debrecenben újabb bűnügyi szenzáció: a sikkasztó *Czutrin* Andort Hamburgban elfogták. — Egy megőrült csendőrőrmester Báta községben borzalmas vérfürdőt rendezett, négy embert agyonlőtt és aztán magával végzett. — Sorozatos letartóztatások a Czutrin-ügyben. A rendőrségre kerül Gerő László bankigazgató is. — Május 16-án Budapestre érkezett lord Rothermere fia, Harmsworth, kit fejedelmi fogadtatásban részesítettek Budapesten. *Negyednap Debrecenbe is eljött Harmsworth, kihez dr. Magoss György polgármester a »Debreczen« hasábjain írt frappáns vezércikket.* Felejthetetlen volt a Lord fiának debreceni látogatása, ki virágesőben ment a város ünnepi közgyűlésére és akit szakadatlanul ünnepeltek egész nap. — Júniusban az ország egyetemi tanárai Debrecenben tartották országos összejövetelüket. — Júniusban nagysikerű országos Lovasnapok voltak Debrecenben a Gazdakamara rendezésében. A *búza ára júniusban 34 pengő volt.* — Június 20-án a belgrádi parlamentben véres esemény, *agyonlőtték Radics Pál képviselőt.* E hónap végén a Nobile északsarki expidió katasztrófája hozza izgalomba a művelt világot. Amundsen is eltűnt. — Június 26-án a Tiszántúli Egyházkerület főgondnoki tisztébe avatták Horthy István ny. lovassági tábornokot. — Júliusban nagy gyász szakad a »Debreczen« szerkesztőségére, tragikus körülmények között elhúnyt *Szathmáry Zoltán hírlapíró, ki éveken át dolgozott a »Debreczen« szerkesztőségében* és 36 évi becsületes hírlapírói munka után dőlt ki az élők sorából. Óriási részvét mellett temették el, 10 ezer ember kísérte utolsó útjára és sírjánál 150 tagú cigányzenekar húzta el kedvenc nótáit. Pár hét mulva a »Debreczen« akciót kezd, hogy a társadalom áldozatkészsége állítson síremléket Szathmáry Zoltánnak. A terv meg is valósul. — Érdekes esemény ez évi nyári hónapokban, hogy a debreceni hitfelekezetek *egységesen a közös strandfürdő ellen foglaltak állást,* azonban az akció nem járt sikerrel és megmaradt a folyton fejlődő nagyerdei strandfürdőn a közös fürdőzés rendszere. — Július végén megnyílt az amszterdami olimpiász. — A debreceni cserkészek sikeresen szerepeltek a rigai nagytáborban. — Az olimpiászon a szellemi bajnokságot dr. Mező Ferenc nyerte. *Magyarország nyerte a kardcsapat bajnokságot az olimpiászon.* Különben két világbajnokságot hoztak haza a magyarok. — Az egyetemi kardbajnokságban a kardbajnok Terstyánszky, a légsúly boxolásban Kocsis. — *Dr. Láng Sándort Debrecen város tiszti főorvosává nevezték ki augusztus 19-én.* — Augusztus 27-én aláírták a Kellog-paktumot, melytől akkor sokat vártak, de ma már az egész ügy a múlté. — *Fesedi István az északi jegestengeren járt ezen a nyáron,* a »Debreczen«-nek küldi meg élményeit. — A belpolitikában szeptember elsején érdekes esemény: *megszűnt a fajvédő párt.* — *Szeptember 7-én Gömbös Gyulát honvédelmi államtitkárrá nevezte ki a kormányzó.* — Szeptember közepén nagy ünnepségek között nyitják meg a renovált Kistemplomot. — Ez évben olyan nagy a drágaság, hogy a kormány rendkívüli intézkedésekre határozza el magát. — Szeptember 23-án nagy cikk a »Debreczen«-ben, hogy: »*Fedett uszodát Debrecennek.*« Azóta már meg is valósult a kívánság. — Október közepén teszi meg a Zeppelin első útját Amerikába. — A »Debreczen«-ben dr. Milleker Rezső akciót kezd, hogy rádióleadóállomást kapjon Debrecen. Sajnos, ez a terv nem valósult meg. — Október végén izgalmas uccai tüntetést rendezett az egyetemi ifjúság Budapesten. — Debrecenre is átragadt a tüntetési láz, úgy, hogy a debreceni egyetemet bizonytalan időre bezárták. Három napon át tartott a diákok megújuló tüntetése és október 24-én esett meg az a különös eset, hogy *a rendőrség este beszorította a diákságot a Kollégium udvarára és aztán reggelig ostromzár alatt tartotta az épületet.* A hónap végén helyre állott a rend. — Rothermere Hadházy Zsigmond főispánhoz intézett lelkes levélben köszönte meg, hogy a Darabos uccát Rothermere uccának nevezték el. — *Október 27-én Magoss György polgármester benyujtotta nyugdíjaztatása iránti kérelmét, búcsúsoraiban többek között ezeket ezeket írta: Végső ideálom és célom az volt, hogy Debrecent minden vitán felül az ország második városává fejlesszük.* A közgyűlés a Magoss György érdemei teljes elismerése mellett hozzájárult nyugdíjaztatásához. — November 8-án Magoss György arról nyilatkozik a »Debreczen«-ben, hogy ki tegyen az új polgármester. Határozottan kijelenti: ***Nekem egyedül Vásáry a jelöltem és benne látom utódomat.*** A »Debreczen« teljes szívvel és lélekkel támogatja Vásáry István polgármester jelöltségét. — November 29-én választ polgármestert a közgyűlés, dr. Vásáry Istvánra 141, dr. Erdős Józsefre 36 szavazat esik, így impozáns többséggel Vásáryt választották meg polgármesternek, *ki díszmagyarban vonult be lelkes ünneplés közepette a közgyűlési terembe és nagyszabású székfoglaló beszédet mondott.* — Még ez év végén nagy ambícióval hozzákezd az új polgármester szociális programjának végrehajtásához. — December 20-án dr. Veress Gézát tanácsnokká választott a közgyűlés.

*

Ebben az évben fejlődésének legnagyobbik fokát érte el a »Debreczen«, naponta tizenhat oldalon jelenik meg, vasárnaponként pedig 28, 32 oldalon. A szerkesztőség új erővel bővült, munkatársaink sorába lépett *Szalacsy Rácz* Imre, akinek érdekes riportjaival találkozunk ezután a lap hasábjain. A »Debreczen« elterjedtségét mutatják a nagyszámú hirdetések. Vasárnaponként hat-hét oldal apróhirdetés van a lapban.

Ebben az évben lépett vállalatunk kötelékébe Berger József, ki könyvelési osztályunkon működik, — évek óta vállalatunk főkönyvelője és az igazgatóság teljes megelégedésére dolgozik.

BIZTOSITÁSI KÖTVÉNYT kap ELVESZTÉS ÉS LOPÁS esetére minden

Parker Duofold-hoz

A legtökéletesebb töltőtoll, mely minden nyomás nélkül siklik a papiron. Legalkalmasabb ajándék.

Vételkényszer nélkül próbálja ki a

GSÁTHY FERENC

egyetemi könyvkereskedésében, Ferenc József-ut 8. Parker Duofold képviselet

1929

Az év eleje a mezőgazdasági cikkek árának erős csökkenését hozza. A búza ára 23—22 pengőre csökken. Jugoszláviában diktatúrát vezetett be a király. — Beszámol a lap a Városi Takarék és Hitelintézet nagyarányú fejlődéséről. — Január 26-án tragikus hirtelenséggel meghalt dr. Csiky József egyetemi professzor. — Február elején az érdekesség varázsával hat, hogy a magyar Simon Erzsi lett Európa szépségkirálynője. — Február 8-án nagy gyász szakad a magyarságra, *meghal Rákosi Jenő, a nagy publicista és író.* — Szibériai hideg volt ebben a hónapban Debrecenben, 20 fokon alul, néha 29—30 fokon alul állt a hőmérő. Sisvai tél, — írja a »Debreczen«. A különösen kegyetlen tél miatt *a »Debreczen« nagyszabású nyomorenyhítő akcióba kezd, a nyomorgók százait és százait részesíti segítségben.* — Március elején nagy ünnepségek keretében ülték meg az Ispotály 400 éves jubileumát. — Március végén Baltazár püspök lord Rothermeréhez utazott Angliába. — Április 22-én meghalt Ady Lőrinc, Ady Endre költő és Ady Lajos tankerületi főigazgató édesatyja. — Április 25-én nagy cikk a »Debreczen«-ben: »*Mindenki a fedélzetre*« *címmel. A Tiszántúl nagy gazdasági bajaira hivja fel a cikk a kormánykörök figyelmét és tulajdonképen ez a cikk volt a nyitánya annak a kitartó küzdelemnek, amely a Tiszántúl megsegítésére irányult és amely napjainkban, a miniszterközi értekezletben csúcsosodott ki.* Pedig ekkor még 25 pengő volt egy mázsa búza ára. *De már abban az időben érezhető volt a Tiszántúl különleges válsága.* Pár nap mulva már a törvényhatóság a tiszántúli fagykárok miatt adókedvezményt kér a gazdáknak és sürgeti a közmunkák megindítását. — Dr. Vass Károly tanácsnok résztvett a városok nemzetközi szövetsége által Spanyolországban rendezett világkongresszuson és a »Debreczen« hasábjain számol be útjáról. — Újabb 3 évre *Kardoss Géza kapta meg a Csokonai-szinház bérletét.* — Elkészült *a Déri-múzeum épülete.* — A Garai uccai gyilkosság ügyében a gyilkossággal vádolt *Tóth Lenkét gyanúsítják,* a debreceni törvényszék három napi izgalmas tárgyalás után felmenti a vád alól. — Az olasz-magyar barátság kimélyülése, Grandi államtitkár látogatása Budapesten. — Július 3-án *meghalt Nagy József, a debreceni ref. egyház főgondnoka.* — Júniusban a Városok Kultúrális Szövetségének nagyszabású kongresszusa Debrecenben. — Május 19-én *Baltazár Dezső püspök mondja az ünnepi beszédet a speyeri protestáció 400 éves évfordulóján.* — Május elején szomorú szenzáció: *15.000 hold búzavetés fagyott ki a város határában.* — Június elején Lovassy József ny. rendőrfőfelügyelő tragikus körülmények között meghalt. Tisztogatás közben elsült a fegyvere és a golyó kioltotta életét. — Június 11-én *meghalt gróf Andrássy Gyula, a legitimisták vezére.* — Június 13-án *Terstyánszky* Ödön alezredest, az olimpiai kardvívó világbajnokot halálos motorkerékpárszerencsétlenség érte. — S. Szabó József, a főgimnázium igazgatója nyugalomba vonult. — Nagy részvétet kelt dr. *Boér* Károly halála, mely június 17-én következett be. — Június 23-án dr. *Vásáry* István polgármester előadást tartott Debrecenről a rádióban. *A debreceni közéleti férfiak közül ő az első, aki a rádióban előadást tartott.* — Június végén a román kormány demarsot intézett a magyar kormányhoz Bethlen revíziós beszéde miatt. A magyar kormány erélyes választ adott. — *Az országos dalosversenyekre 12.000 dalos érkezett Debrecenbe. Magyarországon még soha nem volt ilyen nagyszabású és ilyen jól megrendezett dalosverseny.* — Júliusban életbelépett a közigazgatási reform, megszűnt a városi tanács. — Debrecen város törvényhatósága örökös tagokul választotta dr. *Magoss* Györgyöt, Sz. *Kun* Bélát, *Ruffy Vargha* Kálmánt, *Jóna* Istvánt és *Steinfeld* Istvánt. Június 17-én *a pápa dr. Lindenberger János prépost-plébánost apostoli kormányzóvá nevezi ki.* Ez alkalomból meleg ünneplésben részesítik. — Az orosz szovjet és Kina között háború tört ki. — Augusztus elején Lupényban a román katonaság belelőtt a munkástömegbe, 22 halott, 65 sebesült. — *Tiszazugban rájönnek az arzénmérgezésekre.* — Szeptember elején megkezdik a debreceni mélyfúrást. — Október elején Horthy István, a tiszántúli egyházkerület főgondnoka lemondott tisztségéről. — *A parlamenti vita során mind sűrűbben tér vissza ez a szó: agrárválság.* — Október 18-án virilisválasztás Debrecenben, mely az egységes párt győzelmével végződött. — Ifj. Horthy Miklós lovas pólóban baleset érte. Sérülését szerencsésen kiheverte. — Október végén törvényhatósági választások előszele, heves küzdelem fejlődik ki, Hegymegi Kiss Pál pártja és a szociáldemokraták erősen rohamozzák a városházát. — A »Debreczen« hatalmas arányú agitációt folytat az egységes párt jelöltjeiért. A választás napján megjelenő nagy cikk eldönti a csatát: az egységes párt arat fényes győzelmet. — November elején nagy részvétet kelt *Szontág Félix, a gyermekklinika vezetőjének halála.* — A Mező Ármin-féle faraktár telepén amerikai ízű rablótámadás történt, az egyik tettest üldözés közben a detektívek agyonlőtték. — November közepén újabb bűnügyi szenzáció: Balmazújvároson kegyetlen módon, álmában meggyilkolták Spitz Elza házvezetőnőt. — November 16-án *meghalt a magyar kereskedők nesztora, Kardoss László.* — November 24-én *Debrecenben járt az olasz kultuszminiszter.* — Meghalt *Clemenceau* volt francia miniszterelnök, »a franciák tigrise«. — December másodikán általános tisztújítás a városnál. *Dr. Vásáry István polgármestert egyhangulag választották meg 10 évre.* — Az év végén Pákozdy Sándor vármegyei alispán nyugalomba vonult. — *December 12-én a hajdúmegyei tisztújító közgyűlésen nagy többséggel Ráső Istvánt választják meg alispánnak, akit vállra emelve hoznak a terembe hívei.* — A debreceni egyetem díszdoktorrá avatta *Baltazár, Soltész, Ravasz* és *Antal* református püspököket. — Dr. Elischer Gyula egyetemi tanár, a Röntgen-intézet vezetője meghalt. — Az év végén megkezdődött a nagy hágai tanácskozás.

*

Ebben az évben *a »Debreczen« már képekkel jelenik meg.* Ugyanis a lapvállalat nagy áldozatkészséggel cinkografiát rendezett be és a napi képek közlése mellett vasárnaponként gyönyörű színes képes mellékleteket ad. Új akciót kezd a lap, előfizetői számára költségmentesen biztosítja a Közművelődési Könyvtár használatát.

1930

Az ország figyelme Hága felé irányul, ahol megkezdődött a nagy értekezlet a jóvátételi kérdésekről. Maga Bethlen miniszterelnök ment ki a hágai értekezletre. Bethlen izgalmas harcot folytatott a magyar érdekekért. Végül is sikerült kedvező eredményt elérni. *Magyarország ekkor szabadult meg minden zálogjogától és a jóvátételi bizottságtól.* — Január végén Baltazár püspök Párisba utazott, ahol fontos külpolitikai tanácskozásokat folytatott. — *Debrecenben január végén mutatták be az első hangos filmet, a Singing foolt.* Az év elején szenzációt kelt az, hogy a Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztárnál nagy sikkasztás nyomára jöttek, több letartóztatás történt. — Február végén nagy megdöbbenést keltett a városban *Létay Lajos bankigazgató tragikus halála,* kit Kabán halálra gázolt a gyorsvonat. — Március elsején országszerte és Debrecenben is nagy ünneplésben részesítették Horthy Miklós kormányzót kormányzásának tízéves évfordulója alkalmából. — Március 7-én fényes ünnepségek között iktatták be az új bihari főispánt, báró *Vay* Lászlót. — Március 10-én dr. *Vásáry* Istvánt *a debreceni ref. egyház főgondnokává választották.* — Március 13-án *Fráter* Loránt, az országos hírű dalköltő hirtelen meghalt. — Március végén nagy ünneplésben részesítették a húszéves művészi jubileumát ülő *Kardoss* Gézát. — Elkészült a Svetits-bérpalota a Piac uccán. — Április közepén Bethlen miniszterelnök Rómában járt és tanácskozott Mussolinivel. — Az év tavaszán kezdődött Indiában a Gandhi-mozgalom. — Április végén gyász éri *a debreceni ref. egyházat Szele György lelkész halálával.* — Április 28-án aláírták a párisi egyezményt, mely egyenjogúvá teszi Magyarországot a világ többi országaival. — A mezőgazdaság válsága egyre mélyül, a búza ára folyton csökken.— Május 26-án *Klebelsberg kultuszminiszter ünnepélyesen megnyitotta a Dér-muzeumot.* — A tiszántúli Gazdakamara széleskörű javaslatot tesz a gazdasági válság megoldására. — *Június 7-én Károly román trónörökös repülőgépen hazatért és Románia királyává proklamálták. — Ezen a nyáron lépett életbe a boletta, melyre azért volt szükség, mert a búza ára folyton csökkent.* — Júniusban Bethlen Londonban járt és tárgyalásokat folytatott az angol politikai élet vezetőivel. — *A közgyűlés elhatározza, hogy krematóriumot is létesít az új köztemetőben.* — Június 6-án *Bethlen repülőgépen érkezett Debrecenbe és nagy beszámolóbeszédet mondott.* Vele érkezett Gömbös Gyula honvédelmi miniszter is. — Június 22-én a Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara egyhangulag újra megválasztja elnökének *Sesztina* Jenő kormányfőtanácsost. — Országos szenzációt kelt az, hogy Zavaros Aladár székesfehérvári polgármestert súlyos visszaélésekkel vádolják, felfüggesztik. — Augusztus 11-én *Debrecenbe érkezik Klyne pittsburgi polgármester, kit nagy ünnepélyességgel fogadtak.* — Augusztus elején izgalmas lelkészválasztás, melyen dr. Diószeghy Mihály nyer 89 szótöbbséget. — Az egész városban megdöbbenést kelt *Rácz Lajos kamarai igazgató tragédiája,* aki augusztus 23-án hivatalában agyonlőtte magát. — Szeptember elsején véres uccai zavargás és rombolás Budapesten *egy halottal és száz sebesülttel.* Debrecenben a munkásság egyetlen nap csak sétatüntetést tartott. — *A búza ára aratás után erősen csökkent 15—16 pengőre.* — Szeptember hatodikán nagy gyász éri a debreceni újságíró társadalmat *Than Gyula főszerkesztő halálával.* — Szeptember 8-án *országos megdöbbenést és részvétet keltett Vass József népjóléti miniszter váratlan halála.* — Szeptember közepén választás Németországban, ahol *nagyon előre törtek a nemzeti szocialisták.* — Szeptember végén nagy bünügyi szenzáció: *Stark Andor tisztviselő meggyilkolta kollégáját, Klein Sándort.* — Szeptember 27-én meghalt *Lánczy* Gyula pénzügyi igazgató. — Október elején meghalt dr. Serly Jenő törvényszéki tanácselnök. — Október végén tízévi börtönre ítélték *Pintér* századost, aki agyonlőtte elvált felesége vőlegényét. — Mussolini nagy nyilatkozatot tett a békerevízió mellett. — — *Október 29-én vitéz Czeglédy Bélát nagy többséggel a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara igazgatójává választották.* — Bethlen Ankarában meglátogatta Kemál pasát. — A búza ára folyton esik, már csak 14 pengő egy mázsa búza. — November 11-én meghalt *Dóczi* Imre, a református oktatásügy vezérférfia. — Az államháztartásban megkezdődött a takarékosság. — Bethlen Berlinbe útazott külpolitikai tárgyalásokra. December elején *kitör a vámháború Csehországgal.* — A belpolitikai életet az év végén erősen foglalkoztatja az úgynevezett Dréhr-ügy. Drehr Imre államtitkár ügye, amely ekkor pattant ki.

A „Debreczen" szerkesztőségi és kiadóhivatali helyiségeinek uccai frontja

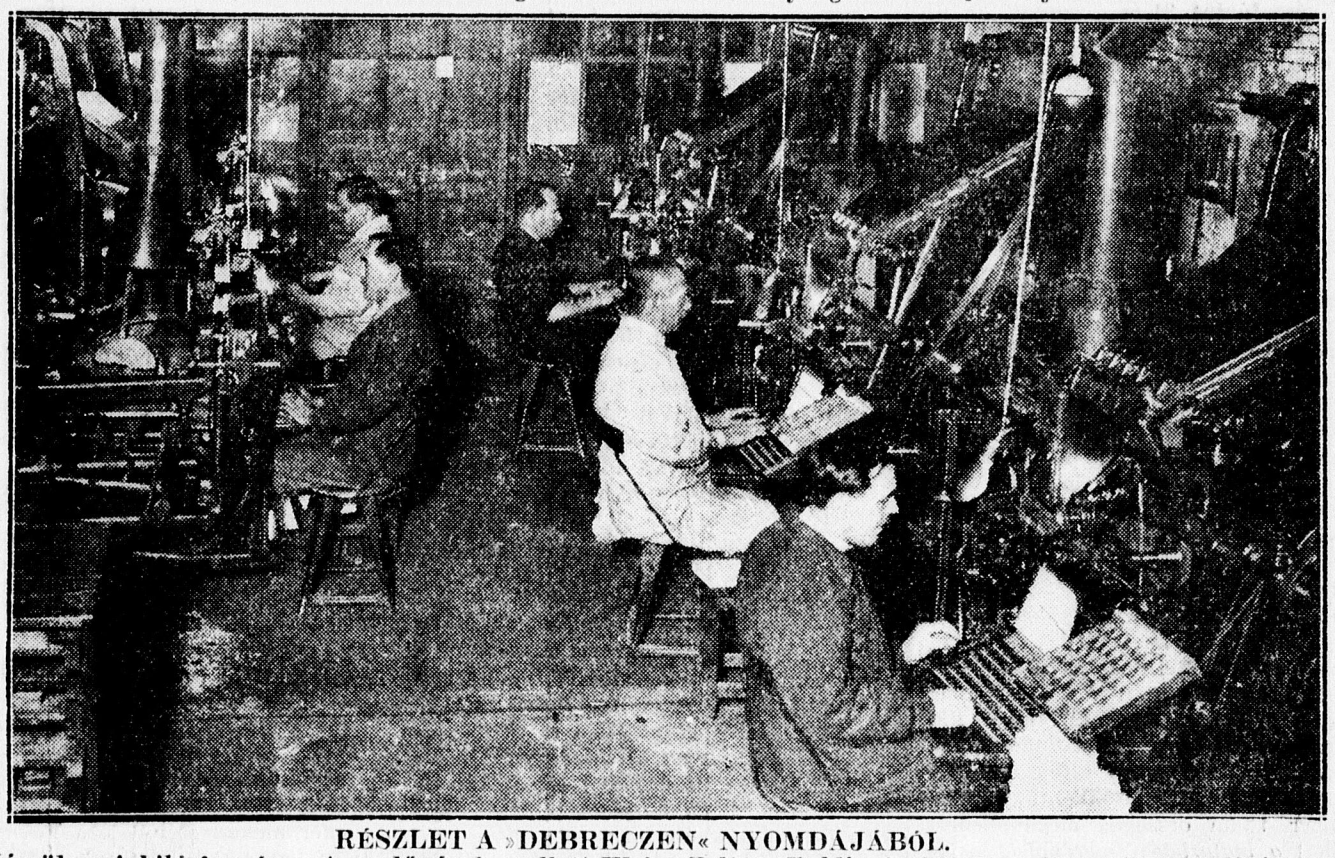

RÉSZLET A »DEBRECZEN« NYOMDÁJÁBÓL.
Készül a jubiláris szám. A szedőgépek mellett Weisz Zoltán, Boldizsár Károly, Papp Andor, Nyi[illegible] István, Magyar Kálmán gépszedők.

A »Debreczen« életében kedves újítás ebben az évben, hogy megindul a »Gyermekek Debreczenje«, mely ingyenes vasárnapi melléklete a lapnak s amelyet »Pali bácsi«, Benyovszky Pál szerkeszt.

Vállalatunk tisztviselői kara ez évben értékes munkaerővel gyarapodott Derzsi Kálmán személyében, ki a pénztárosi teendőket látja el nagy precizitással.

—

1931

Az 1931. év már a gazdasági válság jegyében indult. Ennek az évnek elején kezdődött *az orosz dömping.* Akkor még mindent az oroszok számlájára írtak, de azóta kiderült, hogy a válságnak mélyebben fekvő okai vannak és az oroszok is befulladtak a dömpinggel. — Január 13-án kivégezték *a tiszazugi arzénper első halálraítéltjét,* Kardoss Mihálynét. — Országos részvétet kelt *Kelety Dénes Máv. elnökigazgató tragédiája.* Gyógyíthatatlan betegsége miatt agyonlőtte magát. — Január 16-án meghalt *Békés* Lajos tekintélyes debreceni kereskedő, kamarai alelnök. — Január 20-án öngyilkosságot követett el *Beniczky* Ödön volt belügyminiszter. — *Uray Sándor ref. lelkész Amerikában járt,* élményeiről érdekes előadásokat tartott. — *Barátsági szerződést köt Bethlen Ausztriával.* — *Életfogytiglani fegyházra ítélik Erdélyi Bélát, Forgács Anna gyilkosát.* — Március 26-án meghalt *Rózsa* István, kiváló kegyesrendi tanár, ki a lapvállalati részvénytársaságnak felügyelő bizottsági tagja volt. Nagy részvét mellett helyezték nyugalomra. — Március 30-án *a Zeppelin Debrecen fölött elrepült.* — Április 4-én borzalmas merénylet a *budapesti Dohány uccai zsinagógában.* Egy elmebeteg gépészmérnök belelőtt az ájtatoskodó tömegbe. — Április 13-án töltötte be Bethlen miniszterelnök kormányrajutásának tízéves évfordulóját. Országszerte ünneplésben részesítették, *a kormányzó szolgálatonkívüli ezredessé nevezi ki a honvédség érdekében kifejtett kiváló működéséért.* — Április 14-én *forradalom tört ki Spanyolországban.* Kikiáltották a köztársaságot,

a király lemondott. — Áprilisban elkészült az új debreceni postapalota. — közgyűlés elhatározta az *új városháza felépítését*, de a terv kivitele pénzügyi okokból elmaradt. — Április 17-én hatalmas revíziós gyülés Debrecenben, melynek szónoka Vásáry polgármester volt. — Június 26-án nagy cserkészünnepség Debrecenben, melyet megdöbbentő szerencsétlenség zavar meg. Debreczeni Ferenc cserkészkerületi ügyvezető elnököt *a Simonyi úton halálos autóbaleset érte.* — Június 6-án *feloszlatták az országgyülést és új választásokat rendeltek el.* Megindult a választási agitáció, melyből a »Debreczen« alaposan kiveszi a részét. — Június 29-én és 30-án van a választás Debrecenben. *A Bethlen-lista 11.228, Hegymegi Kiss Pál 7315, Györki Imre* egységes párt az egész országban nagy többséget nyert. — Julius 9-én meghalt dr. *Freund* Jenő törvényhatósági bizottsági tag. — A pénzügyi válságok sorát Németország kezdi meg. A magyar kormány pereventív intézkedéseket tesz és *háromnapi bankszünetet rendel el,* így sikerül is elkerülni a német válság nyomán esetleg előálló pánikot. — *A magyar óceánrepülők, Magyar és Endresz átrepülték az Oceánt, óriási lelkesedés fogadja őket Budapesten.* — Június 21-én megnyílt az új országgyülés. — Bethlen benyujtja a felhatalmazási javaslatot, életrehivják a rendkívüli intézkedések gyors kivitelére a 33-as bizottságot. — Augusztus 17-én a római gyorsvonatot katasztrófa éri, a halottak között van *Raposs Győző debreceni evang. lelkész is.* — — Augusztus 19-én *váratlanul lemondott Bethlen István miniszterelnök és az egész kormány.* Annál nagyobb meglepetést keltett a lemondás, mert a kormány rendezte a fenyegető pénzügyi helyzetet. Bethlen lemondása után gyorsan oldották meg a kormányválságot. *Károlyi Gyula gróf alakított kormányt.* — Augusztus 29-én országos ünneplésben részesítették *Baltazár Dezső püspökőt püspökségének 20. éves évfordulóján.* — Az állam nehéz pénzügyi helyzetére való tekintettel rendeletileg csökkentette a kormány a közalkalmazottak fizetését. — Szeptember 3-án Biharvármegye közgyülésén báró *Vay* László főispán beszédet mondott, melyben kifejtette, hogy *Bethlent a későbbi idők igazolni fogják.* — A világ gazdasági válsága egyre mélyült és különösen a mezőgazdasági termények árcsökkenésében jutott kifejezésre. A búza ára 9 pengőre csökkent. — Szeptember 13-án országos megdöbbenést keltett *a biatorbágyi merénylet,* melynél 12 útas vesztette életét. A kormány statáriumot rendelt el. — Bécsben október közepén elfogják Matuska Szilvesztert, a biatorbágyi merénylet tettesét. — November 21-én megnyitották a debreceni Horthy Miklós közkórházat. — November 23-án a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara nagy lelkesedéssel újra báró *Vay* Lászlót választotta meg elnökévé. — November 26-án meghalt *Kenézy* Gyula professzor. — December elején leleplezték a *Vannay*-féle pucecskisérletet.

*

Ez az év, különösen az év második fele nem volt alkalmas a lap fejlesztésére. A papirrendelet lecsökkentette lapunk oldalszámát, de ezzel szemben *újabb kedvezményes akciókkal* igyekeztünk olvasóközönségünknek szolgálatára állani. Mi vezettük be az egész országban először *a féláru kedvezményes mozijegy-akciót.*

Az év folyamán elvesztettük *Reitz Jánost,* igazgatóságunk agilis tagját, ki már az alapításban is résztvett és éveken át volt testvérlapunk, a Tiszántúli Hirlap főszerkesztője. Ennek megszűnése után a »Debreczen« főmunkatársa lett és érdemes működést fejtett ki egészen augusztus 21-én bekövetkezett haláláig. Emlékét kegyelettel őrizzük.

—

1932

Ez az év már közel fekszik a mai olvasó emlékéhez, így csak nagyjából érintjük az év nagyobb eseményeit. — Január elején *Németország bejelentette fizetési képtelenségét.* — *Japán és Kína között véres háború dúl.* — Teljes sikerrel járt a *debreceni mélyfurrás,* 69 fokos gázos melegvíz tört fel. — Február 16-án a kormányzó dr. *Hadházy* Zsigmond főispánt saját kérelmére felmenti állásától és helyébe báró *Vay* László főispánt nevezi ki. — A város törvényhatósága elismeréssel, hálával és köszönettel emlékezett meg a távozó Hadházy Zsigmond főispán tizéves működéséről. — Február 29-én lelkes ünneplés keretében installálják az új főispánt, báró *Vay* Lászlót a vármegyén és a városházán. — Elkészül *a város a hőforrás vizének hasznosítási tervével,* a hőforrás vizét úszoda útján, a földgázt a világitási vállalat útján hasznosítják. Boszorkányos gyorsasággal meg is valósítják a tervet és felépül Debrecen egyik büszkesége, a nagyerdei gyógy- és strandfürdő. — Világszenzáció ezidőben: Lindberh kis fiának elrablása. — Március 12-én a kormányzó dr. Hadházy Zsigmondot közjegyzővé nevezi ki. — Április elején véres tüntetés Balmazújvároson egy halottal. — *Április 17-én érkezik az első Filléres gyors Debrecenbe.* — Április végén megszűnteti a kormány a népjóléti miniszteriumot. — Doumer francia köztársasági elnök *halálos merénylet áldozata lett.* — Május 15-én nagy ünnepségek között felavatták *a debreceni központi egyetem épületét.* — Nagy megdöbbenést keltett országszerte *Endresz* György és *Bittay* Gyula repülők katasztrófája, kik a »Justice for Hungary« repülőgépen Rómába repültek és a római repülőtér közelében lezuhantak, halálukat lelték. — A »Debreczen« május 29-iki számában *Hadházy* Zsigmond ny. főispán vezércikket irt a *földteherrendezés alapelveiről.* A cikknek országos visszhangja támadt. — Júliusban megnyilt *az új Köztemető.* — Július 10-én izgalmas elnökválasztás az Ipartestületben, *Vági* Istvánt választják meg elnöknek. — Az év első felének nagy halottjai *Lencz* Géza egyetemi tanár és P. *Nagy* Zoltán a Zenede igazgatója. — Augusztus elején sorsdöntő választás Németországban, Hitlerék előretörtek. — Augusztus 2-án Debrecenben József főherceg felavatta a Hősök mauzoleumát. — Augusztusban olimpiász *Los-Angelesben,* Magyarország hat világbajnokságot nyert. — Szeptember 21-én *lemondott a Károlyi-kormány.* A kormányzó *Gömbös Gyula honvédelmi minisztert bízta meg a kormányalakitással.* — Október első napjára megalakult az új Gömbös-kormány és ezzel új korszaka nyilt meg a magyar politikának. — Október 1-én érkezik Debrecenbe *Demény* Géza tábornok, a vegyesdandár új parancsnoka. — Gömbös miniszterelnök hatalmas erejű rádióbeszédben fordul a nemzethez. — Október 11-én meghalt *Klebelsberg* Kunó gróf volt kultúszminiszter, kinek nagy érdemei vannak a magyar kultúra emelésében. — Október 25-én a Gömbös-kormány közzétette *Nemzeti Munkatervét.* — Október 26-án meghalt *Gaál* Gaszton, a független kisgazdapáre elnöke. — November elején Vásáry polgármester felveti a *Stadion építésének tervét, a terv nyomban tetszésre és kivitelre talál.* — December elején Kolozsváron vad magyarellenes tüntetéseket rendeztek az oda becsődített románok

*

Ebben az évben újra bővült a »Debreczen« tartalma a papirkorlátozás enyhítésével. Állandó heti mellékletként adja ez évtől kezdve a lap »*Ludas Matyi*« című húmoros mellékletet.

1933

Az év elején nagy belpolitikai esemény, hogy *Gömbös* miniszterelnök és *Bethlen* István gróf együtt érkeznek Debrecenbe és a Bika dísztermében rendezett nagygyülésen nyilatkoztak az aktuális bel- és külpolitikai kérdésekről. — Februárban gyászba borítja a magyar életet gróf *Apponyi* Albert halála. Február 7-én Genfben, ahova a Népszövetség ülésére ment, meghalt. — Február 27-én kommunisták *felgyujtották a német birodalmi gyülés épületét.* — Március elején újabb választások Németországban, melyeken Hitlerék arattak győzelmet, pár nap mulva *átvették az uralmat* egész Németországban, Hitler kancellár lett. — Nagy izgalomban tartja Debrecen lakosságát március elején *a homokkerti gyilkosság. Hegedüs* János kereskedőt ismeretlen tettesek kegyetlenül meggyilkolták. — A német birodalmi gyülés *diktátori hatalmat adott Hitlernek.* — Március 30-án a debreceni egyetem díszdoktorává avatta *Vásáry* polgármestert. — Április 22-én Debrecenbe érkezett *Hóman* Bálint kultúszminiszter és kijelentette, hogy a debreceni egyetem megcsonkítása nem fog bekövetkezni. — Május 4-én báró *Vay* László a Tiszántúli Gazdakamara ülésén nagyszabású javaslatot terjesztett elő a mezőgazdaság megsegítésére. — Báró *Vay* Lászlót május 18-án ünnepélyes keretek között beiktatták a gróf Degenfeld Pál gróf lemondásával megüresedett *tiszántúli ref. egyházkerületi főgondnoki tisztségbe.* — Május utolsó vasárnapján leleplezték a Magyar Fájdalom szobrát, melyet *Rothermere lord ajándékozott Debrecennek.* — Június hóban Gömbös miniszterelnök Berlinbe utazott a gazdasági kapcsolatok kiépítése végett. — Július 16-án meghalt Gömbös Gyula miniszterelnök felesége. Az egész ország osztozott a miniszterelnök gyászában. — Augusztusban *zajlott le a gödöllői dsembori,* mely sok dicsőséget hozott a magyar cserkészeknek. — A terményárak katasztrófális áresése nyugtalanítja az agrárlakosságot. *A búza ára 8 pengőre esett.* — Agusztus végén pattant ki az ismeretes *Trettina-ügy.* — Szeptember elején nagy siker mellett zajlott le a Tiszántúli Ipari Vásár Debrecenben. — Báró *Vay* László főispán megvált a bihari főispánságtól, de a debreceni és hajdúmegyei főispánságot megtartotta. — Szeptember 15-én Londonból leszállás nélkül Debrecenbe repül Bánhidy Antal ismert sportrepülő. — Szeptember 26-án dr. Baranyi Jánost választották meg a debreceni Zenede igazgatójává. — Október 4-én Bécsben merényletet követtek el Dollfuss kancellár ellen. A kancellár szerencsére csak könnyebben sérült meg. — Októberben *Németország kilépett a Népszövetségből.* — Október végén kiadatta a kormány a gazdavédelmi rendeletet. — Erélyes tiltakozások országszere a csehek magyarirtó önkénye miatt. — Gömbös miniszterelnök Törökországban és Bulgáriában járt a baráti kapcsolatok megerősítése végett. — Novemberben Budapesten nagyszabású Nemzeti Munkahét volt. — November végén több napon át izgalmas tüntetéseket rendezett az egyetemi ifjúság. — Decemberben Bethlen István nagy hatásu előadásokat tart Angliában a magyar igazság érdekében. — December utolsónapján a román Vasgárda egyik diáktagja meggyilkolta Duca miniszterelnököt. —

*

Ebben az évben a rosz gazdasági viszonyok daczára lapunk megtartotta pozicióját, sőt további fejlődést ért el. *Többrendbeli kedvezményes akciót vezettünk be, melyeket szivesen fogadtak olvasóink és előfizetőink.*

Az év folyamán lapunk nyomdája reorganizáción ment keresztül. Uj betüanyaggal bővült, hogy a megrendelésnek a legkényesebb igényét is kielégithessék. A nyomda élére Szigethy Károly, id. Szigethy Gyula elnökigazgató fia került, ki egész különleges kiképzést nyert anyomdásziparban. Mint érettségizett ifjú lépett erre a pályára. 1930-ban tett érettségi vizsgálatot a felsőkereskedelmi iskolában, aztán nyomdaüzemünkbe lépett, mint nyomdásztanuló. Két éven át a nyomdászmesterség minden csinját-binját elsajátította s mielőtt felszabadult volna, Bécsben is félévig folytatott szaktanulmányokat. Még felszabadulása előtt kiment a lipcsei »*Technikum für Buchdrucker*« *című nyomdászati főiskolára,* amely az egész világon elismert legkitünőbb szakintézmény. Ott alkalma volt a nyomdaipar legmagasabb fejlettségét elsajátítani. Jelesen végezte el ezt a szakfőiskolát és onnan hazakerülve, tudását és munkásságát a vállalat szolgálatába állította. Ő lett a nyomdaüzem vezetője és nagy szaktudása érvényesül az üzem vitelében.

Szerkesztőségünk kötelékébe lépett ebben az évben *Nagy Lajos hirlapiró,* kiadóhivatalunkhoz pedig *Pető* István, aki mint lapkiosztó és elszámoló tisztviselő végzi munkáját nagy pontossággal.

Gászunk is volt ebben az évben. December 20-án meghalt egyik kitünő munkatársunk, *Römer Richárd.* Helyére *Bencze Mihály hirlapirót* szerződtettük.

Sokat vesztettünk *Kocsisovszky* László *nyomdaigazgató* halálával, aki hosszas betegeskedés után halt meg ez év januárjában. *Kocsisovszky* kitünő szakember volt, ki már ott állott a lapkiadóvállalat bölcsőjénél és sokat munkálkodott a nyomda s a vállalat fejlesztésén.

*

A vállalat és lapunknak fejlődéséről szóló ismertetésünk nem volna teljes, ha meg nem emlékeznénk *technikai személyzetünkről.* Helyszüke nem engedi, hogy névszerint felsoroljuk őket, de megállapithatjuk, hogy az egész hatalmas üzem minden ágazatában, ugy a *szedőteremben, mint a gépparknál, az öntödében, továbbá a cinkografiában és a könyvkötészetben kitünő munkaerők dolgoznak és a legteljesebb harmóniával segitik elő a vállalat vezetőségét a lap és a nyomda fejlesztésének útján.*

Ugyancsak dicséret illeti a *lapterjesztőink* hatalmas gárdáját. Ez a gárda hóban, viharban, jó és rossz időben juttatja el olvasóinkhoz a lapot s megbízhatósága és pontossága mintaszerű.

Szentanna pusztai
PASZTÖRIZALT
TEJBÖL KÉSZÜLT
TEAVAJ
10 dekás csomagolásban kapható
Kontsek Géza rt
tüszerüzletében. Kossuth-u. 15.

Kelmefestő, vegytisztító intézetemet áthelyeztem Arany János. u. 20. szám alá (keresztépület)
Férfi öltöny tisztitás, vasalás **3** pengő
WEISZ, kelmefestő

A hortobágyi tizenkét faluról, meg a többi hortobágyi településről

Irta: Zoltai Lajos

A debreceni hét előkészületei során a kegyeletes hazafias gondolat is felmerült, hogy a Hortobágyhoz kiránduló idegenek tájékoztatása végett valami emlékmű hirdesse odakint: egykor tizenkét falu népe élt, virágzott a Hortobágy mellékén, de valamennyi elpusztult a magyarságnak a nyugati keresztyén civilizációt az ozmán világ ellen védelmező százados véres harcaiban.

Az emlékmű felállítását ugyan — ahogy a hírlapokból olvastam, — egyelőre mellőzik az intéző urak; ahhoz azonban mégis ragaszkodnak, hogy ez a gondolat más, olcsóbb formában megvalósuljon. Majd a vezetők tájékoztatják az idegeneket a hortobágyi pusztának a történelmi nagy Magyarország tragikus sorsát kisebbített mértékben jelképező elnéptelenedése felől.

Mit értünk a Hortobágyi puszta név alatt? Miért és mióta puszta ez az így nevezett darab föld?

Alkalomszerűnek látszik most foglalkozni ezekkel a kérdésekkel. Annyival inkább, mert az ujabb leltári kutatás e kérdésekre megadható felelet még nem hatolt be a közönség szélesebb rétegeinek tudatába. Már pedig érdemes is, illik is tudni a pusztulás okait és megismerni az eltűnt sok szép régi magyar helynevet. Még Debrecenben is sok az olyan ember, aki sohasem látta ezt a hírnevében egyre öregedő pusztát; aki látta is, nem ösmeri múltját, vagy csak annyit tud róla, amennyit Debrecen város hatvanöt esztendővel ezelőtt megjelent történelmében olvashat.

A »hortobágyi puszta« elnevezés eredete nem régi; jelentése pedig igen rúgalmas. A debreceni szójárásban és a magyar irodalmi nyelvben — bármilyen különösnek látszik — polgárjogot alig száz évvel ezelőtt nyert. A városi levéltár följegyzései, a különböző jegyzőkönyvek mutatói — amennyire rajtaütő próbákkal megfigyelhettem — csak a múlt század huszas-harmincas éveiben kezdték használni Debrecen város Hortobágy melletti pusztáinak megjelölésére a latin »praedium Hortobagyiense«, meg a magyar »hortobágyi puszta« gyüjtőnevet. Annak előtte a debreceniek vagy a Hortobágy »mejjékéről« (mellékéről) beszéltek, vagy így fejezték ki magokat: megyek a Hortobágyhoz, a Hortobágynál voltam, a Hortobágyról jövök, megnéztem a Hortobágy mellett legelő gulyát, ménest; vagy pedig Máta, Zám, Ohat nevével határozták meg közelebbről azt a Hortobágymejjéki helyet, amelyről beszéltek.

A »hortobágyi puszta« elnevezés jelentése igen rúgalmas, — mondottam az imént. Valóban többféle értelmezést megengedő, tágasabb és szűkebb területet jelentő kifejezés ez. Praedium hortobágyiense alatt a szigorú jogászi felfogás egy Hortobágy nevű elpusztult falut, lakatlan nemesi birtokot (nobilitatis locus desertus) értene. A váradi regestrum e tájékról csakugyan említ 1214-ben Orobágy nevű falut; a szászdi apátság 1067-ben kelt és IV. Béla által 1267-ben megerősített alapító oklevele pedig Chartibak (= Hortobágy) birtok határát írja körül Zondonek (Szandalék), Basy (Bágy), Chegen (Csege) és Chordy (Hortli) ma is élő helynevekkel. Ugyancsak IV. Béla királyunk az egri püspöki egyházi birtokai között sorolja fel 1261-ben Fehérszent-Margita mellett a hortobágyi halászó helyeket, Bakzok-ot (Bágyszeg) és Villa Pogegházát (Papegyháza) falvát. Végül Kun Lászlónak egy oklevele, amely 1285-ben Rofoyn bánt megerősíti a rokonai által néki átengedett gáborjáni monostor és Szentpéterszeg birtokában, — Hortobágyon (in Hurtubag) kelt. Az előhozott adatok bizonyítékok amellett, hogy a Hortobágy már az Árpádfi királyok idejében is használt helynév nemcsak folyóvíz, hanem lakott helység megjelölésére is. Ortvay Tivadar magyarázata szerint e név származása = horto—v—ágy, horto—b—ágy, jelentése pedig = földet túró meder. Csakhogy az egykori Orobágy, Chartibak, azaz Hortobágyfalva határa az ugyanilyen nevű folyóvíz forrása tájékán, a Hunyadi Jánosné földesurasága idejéből ösmeretes Háromághortobágynál, Csege, Hort, Szent-Margita, Pród határa összeszögelése körül terülhetett el. Sohasem tartozott Debrecenhez. Hortobágy nevű falut a XIV. század elejétől fogva többé sohasem említenek az oklevelek. Így a debreceniek által később hortobágyi prédiumnak nevezett lakatlan birtokot ez a név jogi szakszerűség szerint nem is illette meg. Különben nem kell rajta megütődni. A szavak jelentésének változása és a helynevek vándorlása nem szokatlan. Igen ösmert példa erre a Szlavonia név általköltözése a dravántúli ősi magyar vármegyék területére.

A *hortobágyi puszta* szűkebb és debreceni értelmezésben jelenti Debrecen városának a Hortobágy folyó két partján elterülő pusztáit. Szűcs István 1871-ben megjelent, észrevehető hézagossága ellenére ma is hiányt pótló történelmi nagy munkájában azt írja, hogy Ohat, Máta és Zám elpusztult falvak határai alkotják tulajdonképen a híres hortobágyi pusztát. A nagyrabecsült derék történetírót még nem engedték be a város cerberusi éberséggel őrzött titkos levéltárába; a Zichy-, Károlyi- stb. családok levéltárainak gazdag anyaga sem került még nyilvánosságra és nem jelent meg Csánky Dezső »Magyarország földrajza a Hunyadiak korában« című hatalmas vezető munkája. Nem hibáztatható tehát városunk történetírója, amiért csak Ohatot, Mátát és Zámot nevezte meg a hortobágyi puszta alkatrészeiül. Ma már tudjuk, hogy Debrecen város hortobágyi pusztája területét Ohaton, Mátán és Zámon kívül féltucetnél is több széphangzású, ősi magyar nevet viselő egyházas és egyházatlan, azaz templomos és templom nélküli falu népesítette be. A róluk fennmaradt öreg írások felkutatása, sejthetőleg templommaradványokat rejtegető helyek megásása, előkerült adatok, néphagyományok és helyi körülmények gondos összevetése után derült ki mindez. »Települések Debrecen határának és birtokainak területén a XI—XV. században« című értekezésemben foglaltam össze az addigi kutatások eredményét. A debreceni hortobágyi puszta területén *nyolc templommal* vagy legalább is kápolnával felékesített *középkori* falu és még két olyan középkori birtok létezését állapítottam meg, amelynek templomos, kápolnás jellegét semmi sem bizonyítja.

Imé a mai *Ohati* puszta területén a Boldogságos Szűz monostorával, templomával és Szent György parókiális egyházával dicsekvő Ohatfalván kívül másik templomos falu is volt; az Arkus vize közelében *Dersegyháza*, amely 1455-ben már lakatlan birtok. Szent hajlékának helye ma is felismerhető a Derzsi-telken. *Máta*, a 48 ezer katasztrális holdas hortobágyi pusztának több, mint a felét foglalja el; hajdan nem is egyedül, hanem harmadmagával néptartó falu. Templomának helyét nem tudtam megtalálni, csak néhány lakóházának omladékát. Pedig írásban maradt meg róla, hogy a dúsgazdag és hatalmas Debreczeni-család a benne álló egyház pátronatusi jogával kapta királyi adományul 1328. Mátának a Hortobágy folyótól keletre fekvő részét még a XVI. század végén is *Balmaz*nak nevezték. Templomának, helyesebben mondva kápolnájának háromosztású alapfalait téglából rakott sírokkal együtt magam ástam ki a Bivaly-halomból 1905-ben. Ezt a halmot annakelőtte Mátaihalomnak nevezték és Mátának a vizen inneni debreceni földet is. Ezért írtam az ásatást ismertető jelentésemben, hogy megtaláltuk Debrecen legrégibb hortobágymelléki birtokának, Mátának templomát. A tizenegy évvel azután hozzáférhetővé vált városi titkos levéltár okmányai mindjárt felvilágosítottak tévedésem felől. Megtudtuk, hogy az ősi Balmaz földje, amely mint praedium Mátával együtt Hunyadi János szerint 1452-ben már emberemlékezet óta a debreceni polgároké, nem olvadt be a XV. század elején települt Ujváros határába. Báthori Zsigmond 1583. évi új adománylevele alapján megtartott beiktatásnál Balmaz puszta határait a Hortobágy folyó, Hort, Ujváros, a debreceni Elep puszta és Angyalháza felől járták meg.

Érdekes, hogy míg a Balmaz név a Hortobágy vizén innen eső puszta megjelölésére idők folyamán kiment a használatból, a *Papegyháza* elnevezés töretlenül megmaradt. Máta puszta északi részét a csegei határ és az újvárosi Darassa felől most is így hívják. *Papere* nevet viseli a rajta végig vonuló széles nagy ér is. Semmi kétség, hogy itt feküdt a IV. Béla király korabeli *Papegyháza;* noha hasztalan kerestem a templom helyét.

A debreceni hortobágyi puszta harmadik alkotórészének, *Zámnak* területén is egykor három falu osztozott. Három templomos helység élt ezen a vízközi földön is, a Sárosér, Arkus és Hortobágy által közrefogott síkságon. Névszerint a Szent Kereszt monostorával ékes *Zám;* ettől északra *Csécsfalva*, a Köveshalom körül, mindkettő az Arkus partján és megtaláltam mindkét helység Árpádkori egyházának alapfalait a városi múzeum költségén. A harmadik falu *Szabolcs* a Sáros- és Arkus-háromszögében emelkedő, Kövesház nevű halom körül épülhetett, amiről a halmon előtünedező sok téglatörmelék és embercsont tanuskodik. Szabolcs is, miként Csécs, 1453-ban már praedium.

A Debrecenhez tartozó hortobágyi puszta alkotó részeinek történelmi helynevei még kettővel szaparodtak kutatásaim során. Mindkét helynév *Ohat* XIII. és XIV. századbeli birtokosaival kapcsolatosan fordul elő az oklevelekben. Egyik *Arkusd*, másként *Árkustelek*. Egy 1341-beli osztályos egyezséglevélből határait is megösmerjük. Akkor szántóföldekből és rétekből álló üres telek volt és Ohathoz tartozott. Másik a *Hodos* nevű birtok, Ohat, Egyek és Kócs között. Valamikor talán ezek is kisebb megült helyek voltak; de valamely ismeretlen ok miatt korán elnéptelenedtek.

Mondottam, hogy a hortobágyi puszta elnevezés tágasabb értelmezést is megenged. Részint azért, mert nemcsak a debreceni polgároknak van »hortobágyi pusztája«, vagyis földje, legelője a »Hortobágy mejjékén«, hanem más falunak, városnak is; részint pedig azért, mert a debreceni hortobágyi pusztával szomszédos területek természeti, főként talajviszonyai, használati módja semmiben sem, vagy csak kevésbbé különbözők. A debreceni *Elep* puszta nyugati része, a Kőudvar, Vajdalaposa, Nagy- és Kisálomzúg — ahol megritkulnak a messze fehérlő, ákácfás civistanyák, — ugyancsak hozzászámítható a hortobágyi pusztához. Elepről »Település« című, már idézett dolgozatomban nyolc évvel ezelőtt még azt írtam, hogy sem belső telkeinek, sem templomának helyét nem tudtam megtalálni, ámbár egyházas jellegét Bajor Ottó királyunk 1307. évi adománylevele kétségtelenné teszi. A Debrecen—újvárosi százados nagy pör iratainak átvizsgálásakor azonban rájöttem, hogy épen az imént említett Kőudvar déli részén, a Kadarcs vize közelében, a most Kisszálkának, majd Kövecses laponyagnak nevezett halmocskán a XVIII. században épületfalakat és sírokat találtak. Ezeket a debreceniek Elep egykori temploma maradványainak tartották és a nagy perben a maguk igazsága támasztékául használták fel.

Most menjünk tovább. Járjuk be egészen a Hortobágy folyó mellékét. És akkor látjuk, halljuk, a Hortobágy mellett mindenütt mennyire egyforma most is, néhány évtizeddel előbb még sokkal egyformább volt a föld, a víz, a felhők járása, a délibáb játéka, a rétek virágzása, a fű illata, a magyarság nagy ősfoglalkozása, t. i. a pásztorélet, a tájék lelke, képe és hogy mindenütt puszta templomhelyek regélnek egykor dolgos, jámbor magyar falvak szörnyű pusztulásáról.

Ilyen értelemben a hortobágyi pusztához számíthatjuk az egri káptalan *Szent Margita* (hajdan Fejérszent Margita) pusztáját, amely egymagában csaknem akkora terjedelmű, mint a debreceni Hortobágy. A böszörményiek *Pród* pusztáját. Mind a kettő Árpádkori templomos település. A balmazújvárosi határban *Horthot*, Szent Demeter tiszteletére épült templomával; ugyanott, a Hortobágy jobbpartján *Darassát*, amelyről az ároktői plébános azt állította, de bizonyíték nélkül, hogy valamikor monostora is volt. A csegei határban a kisújszállási közbirtokosság *Kecskés-*, meg Fried Leo *Cserepes*-pusztáját. Ezekről vagyon megírva, hogy IV. Béla király 1248-ban *Chege* és *Cherép* nevű falujáit Kechkéssel és Puchlakóval (Póes vagy Póktaka, ma eltorzítva Puszlika Csege határában) cserébe adta az egri püspöknek a sárosi tizedért. A szoboszlai hajdúk *Angyalháza* pusztáját, amely az Árpádok korában Zomayon néven ismeretes és templomos helység a XVI. század végéig. Nádudvar határában pedig a Hortobágy mellékén fekvő, következő hajdan lakott helyeket: *Mizséte*, 1487-ben már prédium a Hortobágy és Kösely között; valamivel feljebb Angyalháza felé *Sétér*, a XIV. század elején egyházas község. Templomát faragott kőszobrok díszítették. *Karatelek*, mai neve Nagyzádor, egy 1407-beli okmány említi; *Szentiván*, ott, ahol a Kösely belefolyik a Hortobágyba. Nádudvar földjébe olvadtak be *Akosteleke* és *Péterdeákütése* nevű ősi szálláshelyek is. Ladány és Karcag között fekszik *Szent Agota* nevű birtok; ma csak egy csárda s egy híd neve.

Ezen alul érte el a Hortobágy folyó a vizek szabályozása előtt a Sárrétet. Ennek rengeteg nádasaiban terültek szét a tavaszi áradáskor magával vitt víztömegek. Még egy hortobágymejjéki elpusztult és elfelejtett faluról szólok. Debreceni Dózsa nádor fiai 1328-ban Máta és Elep egyházas falvakkal együtt királyi adományul kapták a Hortobágy mellett *Nagy Iván* és *Nagy Miklós* nevű falvakat és a bennük levő templom kegyuraságát. A török háborúkban elpusztult Nagy Iván 1760 körül újra benépesedett, de Nagy Miklós nevét még a hagyomány sem őrízte meg. Az egri káptalan 1755-ben megjáratta Nagy Iván határait és ekkor Nádudvar felől, Nagy Darvas nevű halmon, amely hármas határ Nádudvar, a madarasi kápolnás puszta (egykor Nagyivány-vására, másként Apa Szent Miklós) és Nagy Iványközött, régi templom-romokat figyeltek meg a határjárók. A Dózsafiak Nagy Miklós nevű faluja templomának romjai lehettek.

Ez összetallózott történelmi adatok világosan mutatják, hogy a honfoglaló pásztor és halász lovas magyar nép mennyire alkalmasnak találta szállásai számára a Hortobágy mellékét. Egyik komoly történettudósunk e tájon kereste és vélte megtalálni a nagy hún királynak, Attilának fából épült palotáját, a Kadarcs és Tóczó folyók közti fensíkon, az újvárosi határban. Kundu és Ound vitéz magyar törzsei a Névtelen krónikás által följegyzett dorogma—ohati—tiszai átkelés után csak úgy ellepték és benépesítették sátraikkal a Hortobágy partjain elterülő füves mezőket, mint a beléje ömlő mellékfolyók, erek és völgyek környékét. Mert a Hortobágy a bővízű időkben jókora területet behálózó vízrendszernek volt a főfolyója, egyuttal főtényezője annak, hogy nomád néptörzsek megtalálhassák rajta megélhetésük föltételeit. A Hortobágynak ezek a mellékfolyói, völgyei, nyugat felől: a Kadarcs, a Pecze vagy Fegyverneki folyással; Kösély (Kösű), amely a Kondoros, Tóczó, Ágod, Zsong és Vérvölgyek vizeit viszi magával a Hortobágyba. Az Árpád-korban mindegyik mellett alakult egy és több község. Maga Debrecen a Tóczó folyása közelében keletkezett.

A Hortobágy és imént felsorolt mellékvizei hálózatában legalább is *ötvenegy* Árpád- és Anjoukori telepítés számlálható össze az írott és tárgyi emlékek (templomhelyek maradványai) segítségével Ezek közül *harmincötnek* templomos, kápolnás és így állandó település-jellege is kimutatható. Ennek a félszáznál több településnek fele már nem érte meg a Tiszántúl eme részén csak 1552 után kezdődött török hódítást. Korai eltűnésük okai külön-külön fel nem deríthetők. Általánosságban annyit mondhatunk, hogy közülök némelyek Batu tatár khán betörésének áldotai; némelyek lakosságát belső villongások, dögvészek írtották ki, vagy gazdasági, társadalmi súlyos bajok és okok miatt tűntek el.

Az 1550-es évekbeli portai összeírások a Hortobágy medencéjében még 24 lakott, aránylag népes és virágzó helységet találtak. Félszázad se telt el, az egész vidék kietlen pusztasággá lett. Mire sikerült a törököt kiűzni az országból, a 24 községből is, Debrecent nem számítva, mindössze öt maradt meg nyomorult, tengődő állapotban. Ez az öt helység: Mikepércs, Szovát, Szoboszló, Nádudvar és Ujváros.

Igy változott át pusztává a Hortobágy mejjéke; és lett falvak, népes magyar falvak temetője a Hortobágy medencéje a hálátlan Európáért vívott százados hősi harcainkban.

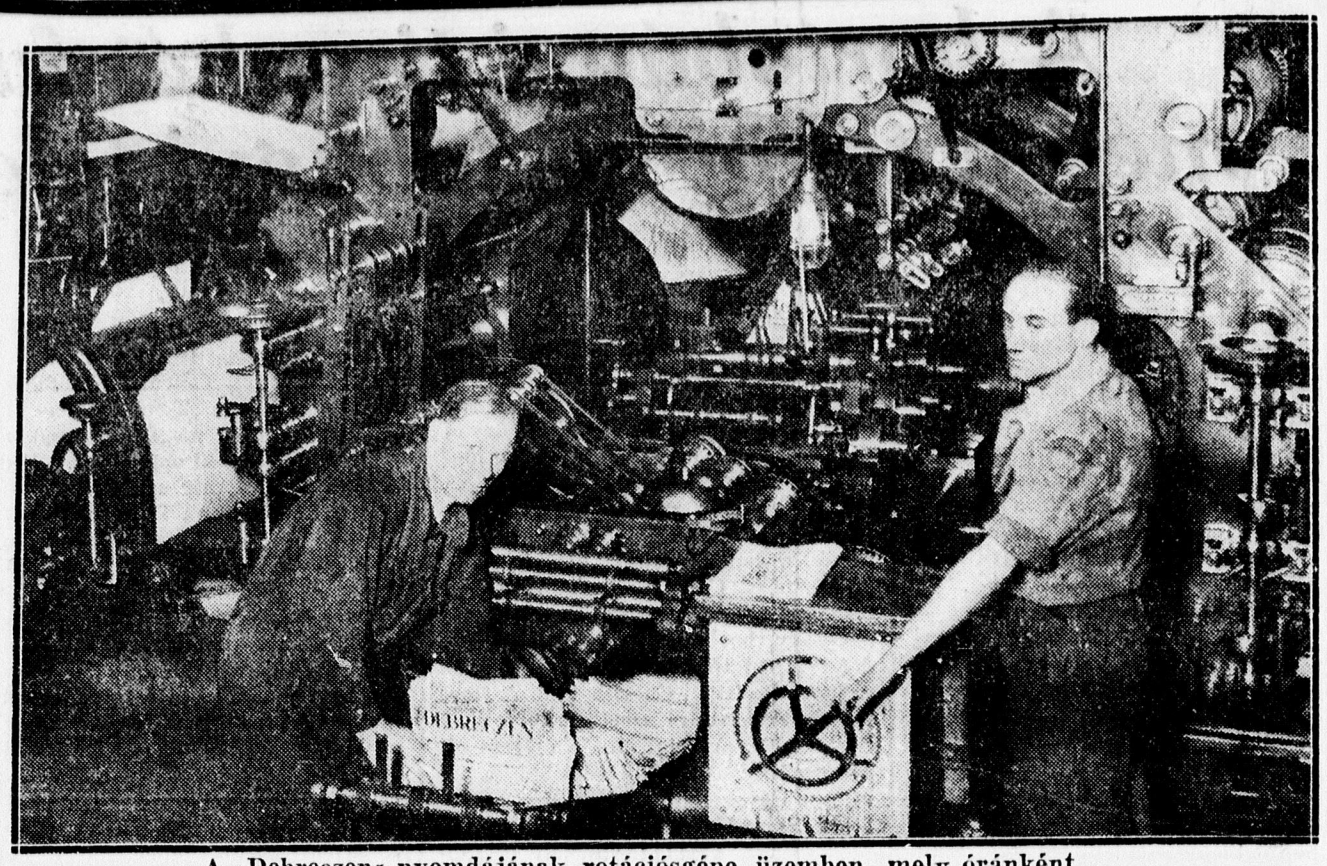

A »Debreczen« nyomdájának rotációsgépe üzemben, mely óránként 10 ezer példányt nyom. Jobbszélen Rasovszky Miklós gépmester.

Részlet a »Debreczen« nyomdájából: A „Merkantil« osztály, hol könyvek és különböző nyomtatványok készülnek. Balról az első sorban SZIGETHY KÁROLY nyomdai művezető.

Csak az lehet elegáns

aki a PAPP GÉZA női divatterméhben dolgoztat, mert a szabás remek, az árak olcsók. Bethlen u. 27.

Ahol minden kapható

Kántor Ernő és Társa Áruháza a Városháza alatt.

Ezt az üzletet úgy jellemezhetjük legtalálóbban, ha azt mondjuk, hogy **„ez az a hely, ahol minden kapható".** És valóban: ez a nagy hozzáértéssel és elsőrendű cikkekkel felszerelt áruház házagpótló vállalkozás Debrecenben, mert itt minden megtalálható, amire szükségünk van. **Kefe- és cesetárukban, bőröndök és bőrdíszműárukban, iparművészeti tárgyakban, ajándéktárgyakban, ujdonságokban, illatszerekben és kozmetikai cikkekben, fodrászati és fürdőszobafelszerelésekben, gyermekjátékokban, gyermekkocsikban és egyéb sporteikkekben, továbbá takarítási eszközökben, lábtörlőkben, linoleumokban, fürdőcikkekben, papirkosarakban, permetezőkben, izléses bőrökben s minden rokoncikkben olyan választék áll a közönség rendelkezésére, mely a világvárosokban is ritkítaná párját.**

Ez az áruház a Városháza alatt fennállásának 8 éve alatt **a megbízhatóság és szolidság mintaképének bizonyult.** A Kántor Ernő és Társa cég eddigi multja tökéletes garancia és a vevőközönség saját érdekében cselekszik, ha bármilyen irányú szükségletének beszerzésével bizalommal felkeresi. A cég pompás és dús kirakatai külön látványosságok. A cég telefonszáma: 16—57.

A Kátor Ernő és Társa Áruház nemcsak áruival vezet a piacon, de figyelmes kiszolgálása is minden elismerést megérdemel.

Figyelem! Tavaszi szövet különlegességeim megérkeztek. **Olcsó árak!**

Silberstein bőrösztőüzlet Ferenc József ut 77. szám.

BERNFELD SAMUEL

részvénytársaság

1898-ban alakult, mint Bernfel Sámuel cég és rövid idő alatt Keletmagyarország legnagyobb textilnagykereskedése lett. Rayonja kiterjedt Szatmár-, Bereg-, Ung- és Biharvármegyék területére is, majd amióta ezek a részek hazánk testéről leszakadtak, azaz leszakíttattak, a Tiszántúl területén folytatja működését, ellátva minden szakmabeli cikkel ennek az országrésznek detail kereskedőit. 1928-ban részvénytársasággá alakult és azóta Bernfeld Sámuel vezérigazgató irányítása, továbbá Bernfeld Ernő és Krausz Mór igazgatók közreműködésével folytatja országos hírnevének megfelelő üzleti politikáját: előzékeny és konciliáns magatartásának sokat köszönhet a keleti országrész kiskereskedelme. Nagy érdeme a cégnek, hogy kizárólag magyar gyártmányt hoz forgalomba és a magyar ipar termékeit olcsón juttatja vásárlóihoz.

Frank József és Testvére
uriszabóság, Piac-u. 46

Debrecen előkelő közönsége évtizedek óta szinte összeforrott a 34 éve fennálló Frank József és Testvére úriszabóságával. A Frank ruha a multban fogalom volt, de nem csak a multban volt ez így, mert az úri debreceni családokban apáról fiúra szinte örökségképen szállt, hogy a ruháját Frankéknál csináltassa. Az elegánciát Frankék jelentették és jelentik most is, mert a saját szövetraktárunkban meg lehet találni a külföldi szöveteket, de különösen az angol mellett a legjobb gyártmányu magyar posztó és szövetanyagokat is. Élő tipusai a konzervativ üzletpolitikát folytató kereskedőknek és iparosoknak, de e mellett mindig a legelsők között voltak abban, hogy üzletükben a férfiruhadivatban jelentkező minden ujitást finom árnyalatokra letompitva átvegyenek. Ennek az üzletpolitikának soha nem maradt el a hatása és eredménye, mert köztudomásu az, hogy Frankék 1927-ben, mikor a Piac ucca 46 szám alá helyezték át üzletüket, a saját házukba mentek.

Biró Árpád
rőfös- divat- és rövidárukereskedő

Szent Anna ucca 5. szám.

Biró Árpád 43 éve müködik a szakmában. Első üzletét Erdélyben alapította, majd 1924-ben Debrecenben nyitotta ki rőfös-, divát- és rövidárükereskedését. Most üli tiz éves jubileumát. Főelve az, hogy csak elsőrendü minőségü árut tartson, amit vevőköre ragaszkodása is igazol. Élénk társadalmi életet él, tagja a Székely Társaságnak, a Frontharcos Egyesületnek, mintaképe a szolid, megbizható kereskedőnek. Fia Olaszországban készül festőművésznek és már is szép sikereket ért el.

Nagy István
könyvkötő, bőrdiszmüves

Szent Anna ucca 10—12.

Szakmája egyik legreprezentánsabb iparosa, akinek üzeme a legmodernebb technikai felszerelésekkel van ellátva. Saját tervezésü iparművészeti bőrmunkái elismertek. Gyönyörü kivitelü frómappái, fényképalbumai és stilusos könyvkötései fogalommá váltak. Díszdobozai művészi kivitelükkel keresett cikkek. Az üzeméből kikerülő munkák eredeti motivumait bátyja, Nagy Ferenc képzőművész tervezi.

Horváth Ferenc
rádió, villanyszerelő, müszerész és lakatos üzem

Dégenfeld-tér.

1926-ban alakult a cég, mint Horváth Testvérek müszerész üzeme és 1931-ben egyéni cég lett, mikoris a mostani tulajdonos, Horváth Ferenc lett annak a tulajdonosa. Foglalkozik a szakmájába vágó összes munkák végzésével és pedig: villany-, rádiószereléssel, javitással, nikkelezéssel, zománcozással, autogén heggesztéssel, valamint tömeges cikkek gyártásával. Itt készülnek a közkedveltségnek örvendő National kasszák is. Kerékpár és orvosi müszerek javitása. Debrecen egyik legmodernebben felszerelt müszerészüzeme és a cégtulajdonos igyekezete az, hogy üzemét a mai kor igényeinek megfelelően még jobban felszerelje.

Vigyázat: magyarok mindenütt vannak!

Kedélyes apróságok egy globetrotter életéből

Irta: dr Nyiri László

Az angol nemzet az egyetlen a világon, amely nem tanul idegen nyelvet. Albion büszke fiai azt tartják, hogy bármerre is vesse őket a sors, nyelvüket mindenütt ismerik, angol tudásukkal mindenütt boldogulnak. Ez az érzés bizonyos biztosságot ad nekik, anyanyelvük birtokában nyugodtan vágnak neki a világnak és el sem tudják képzelni, hogyha egy kedves „How do you do?"-val hátbavágják a balmazujvárosi nagyvendéglő pincérét, az ne egy „Thank you, wery well"-el felelne nekik.

A háború utáni idők nekünk magyaroknak is odtak egy ehez hasonló biztos érzést: bármerre is utazunk, meg lehetünk győződve arról, hogy honfitársakat mindenütt találunk. Egyenesen hihetetlen, hogy ez a maroknyi nép hogy elárasztotta fiaival a világot; a Spitzbergáktól a Fokföldig és Csikágótól Alaskáig mindenütt élnek magyarok. Külföldi barangolásaim alatt valami csodálatos véletlen folytán a legkülönfélébb helyzetekben mindig találkoztam magyarokkal és ezek a találkozások utazásaim legérdekesebb élményei közé tartoznak. Az alábbiakban elmondok néhány ilyen kedves esetet:

*

Abban az időben Párisban éltem és be kell vallanom, hogy a munkanélküliek szektájának voltam tevékeny és etekintetben igen szép reményekre jogosító tagja. Nappal jobb ügyhöz méltó buzgalommal tanulmányoztam Páris topográfiai viszonyait, míg esténkint a nagy boulevardon a Café Grammont terraszán üldögéltem és nézegettem a zajló éjszakai életet. Átlag hetenként egyszer egy-egy cikket is küldtem haza a „Debreczen"-nek és utána hat napig a jól végzett munka édes tudatában pihentem a Montparnasse kávéházaiban.

Miután azonban a francia nyelvben elért haladásom nem állott arányban a Párisban töltött idővel, egy szép napon beiratkoztam egy igen jóhirü nyári egyetemre. Itt egészen érdekes nemzetközi társaságra találtam; volt mindenféle náció; hinduk, malájok, japánok, igen szép számmal. El kell ismernem, hogy a társaság központja egy Éva nevü nagyon szép budapesti leány volt; hódolóiból állandó udvar zsongott körülötte és még az a ferdeszemü, budhista szerzetes is ugyancsak csapta neki a szelet, (Ha ezt a Dalai Láma tudta volna!) aki az egyetem kétségtelenül legegzótikusabb tanulója volt.

Éva hozott össze azután engem a nyári egyetemen egy másik feltünően szép női hallgatóval: egy spanyol leánnyal. Dús, feketehajú, izzószemü szépség volt ez a leány, minden mozdulatán látszott, hogy Andaluzia mezőin szivta magába az anyatejet és spanyol hidalgók vére folyik ereiben. Kitünően beszélt franciául, dadogtam neki én is valamit; mit tagadjam, imponált nekem a spanyol ismerettség.

Egy hete tarthatott már az idill, mikor a szép spanyol nő megkérdezte, hogy mi a foglalkozásom.

— Ujságíró vagyok! — mondtam, persze franciául.

— Ugy? Érdekes! Az én bátyám is ujságíró. Mon frére est aussi journaliste!

— Ah, et chez quel journal? (Melyik ujságnál?) — folytatom a kérdezést.

— Chez le journal Uj Idők! (Az Uj Időknél!) — vágta rá a hirtelen magyarrá vedlett spanyol hölgy és kacagva otthagyott.

*

Jeruzsálemi tartózkodásomat egybekapcsoltam egy Holt tengeri kirándulással. Négyen ültünk az autón; hátul két amerikai turista, elől a soffőr és én.

Átsuhantunk az Olajfák hegyén, azután megkezdődött a veszélyes száguldás a magas hegyek szerpentin utjain lefelé a 400 méterrel a tenger szine alatt fekvő Holt-tengerhez. A soffőr vakmerően vezette az autót; szédületes kanyaroknál alig lassitott, irtózatos szakadékok felett félkézzel irányította a kormányt.

Közben angol nyelven állandóan magyarázott; elmondta a kopár hegyekhez füződő legendákat, megmagyarázta az emlékek jelentőségét. Mikor egy kis szünetet tartott, odafordultam hozzá és illő tisztelettel arra kértem, hogy szpikeljen egy kicsit németül, vagy franciául, mert az angol nyelvet nem értem jól. A soffőr vállat vont és kijelentette, hogy ezt nem teheti, mert csak angolul, arabul és törökül tud. Na, ezzel sem fogok az életben beszélgetni! — gondoltam magamban és ezután teljesen a vidéknek szenteltem figyelmemet.

A vidék pedig egyáltalán nem volt érdekes. A szikes talajjal borított hegyek után kopár síkságok jöttek; most már mély völgyekben rohant az autó és messziről megcsapott bennünket a tenger sós kipárolgása. A soffőr angol nyelven továbbra is szabadelőadást tartott; láthatólag kevéssé érdekelte az autó és csak szánalomból rántott néha-néha egyet a kormánykeréken.

A felületes vezetés megbosszulta magát: barátunk egy hatalmas gödröt nem vett észre és a kocsi irtózatosat zökkenve robogott át rajta. A zökkenés ereje mindnyájunkat felvetett az ülésről, engem olyan szerencsétlenül, hogy fejemet alaposan belevágtam a felettem elhuzódó és az autó vászontakaróját tartó vastraverzbe. Mit tagadjam a fejembe nyilaló hirtelen fájdalom egy olyan kisz,ólást csalt ajkamra, mely itthon esetleg a káromkodási rendeletbe ütközött volna, dehát ilyenekről a Holt-tenger közelében nem igen kellett tartanom. A káromkodásra csodálkozva néz rám a soffőr:

— Hát maga is magyar? Miért nem mondta!?

*

A kairói National szálló pompás halljában vagyunk. Óriási méretü terem, telezsufolva széles fotelekkel, kerevetekkel és süppedő perzsaszőnyegekkel. A pazar berendezés között nemzetközi élet zajlik; világjáró angol turisták, elegáns párisi színésznők, pirosfezes egyiptomi pénzemberek szines, kavargó tömege; közöttük néha zajtalan simasággal siklik el egy-egy fehérburnuszos beduin szolga

A portás pultja előtt állunk és nem túlságosan nagy elragadtatással a penzió árait tanulmányozzuk. Az árak megdöbbentően magasak, valósággal egyiptomi csapás az idegenekre. A portás udvarias figyelemmel nézi tünődésünket, azután német nyelven egy 80 piaszteres penziót ajánl. Utitársam savanyú arccal néz rám és magyarul — hogy a portás ne értse, — megjegyzi:

— Te, ezek a sötét gazemberek a vesénket is kiveszik!

Mire a portás kifogástalan magyarsággal válaszol:

— A veséjüket semmiesetre, legfeljebb a pénztáreájukat.

Persze, magyar ember volt ez is. Fényesnek hivták, Debrecenben a Szabados-családdal rokon. Sőt találtunk még egy magyart a szálloda: dr. Magurányi Jenőt, aki a pénztárnoki tisztet töltötte be. Hogy a két magyar felfedezése igen előnyös hatást gyakorolt a penzióárak kialakulására, azt talán mondanom sem kell.

*

A francia-olasz határállomáson: Ventimiglián indulásra készen áll a római gyorsvonat. A fülkében egyelőre magam ülök: kinézek az ablakon és gyönyörködöm a régi kis olasz város ódon házaiban; a másik oldalon a hegyről idelátszik annak a kastélynak csúcsa, melyben Voronoff fiatalitja a majmokat.

A folyosón zaj hallatszik; a fülke ajtajában podgyászokkal megrakott fakino jelenik meg, utána egy csinos fiatal házaspár, első pillanatra látszik, hogy nászutasok és röglön utána beszélgetésükből megállapitom, hogy magyarok.

— Látod, kicsim, — magyarázza a férj takaros feleségének, — az a kastély a monacói hercegé. Itt szokott telelni párisi színésznő barátnőivel.

Fel kellene világositani őket, hogy a kastélyt a monacói herceg már eladta és igy az már nem a monacói herceg, hanem Voronoff majmai szerelmi életének központja, de minek leplezzem le a francia Riviera viszonyainak ismeretével imponálni akaró férjet? Várjunk, hátha hallunk ennél érdekesebbet is!

Nem csalódtam. Míg a vonat 100 kilométeres sebességgel száguldott a gyönyörü vidéken és én teljes lélekkel élveztem a végtelen tengert, melynek kicsapódó hullámai szinte a sineket látszottak mosni, a fiatal pár olyan beszélgetésbe kezdett, mely alig kéthetes házaséletüknek legintimebb titkait tárta fel. Beszélgetésük pompásan beillett volna egy fejezetnek abba a könyvbe, melyet igy hirdetnek a könyvkereskedések: „Tanácsadó fiatal házasok számára".

Magam is csodálkoztam, hogy a kényes téma hallatára olyan komoly tudtam maradni, hogy utitársaim semmit sem vettek észre az egész beusőmet meg-megrázó nevetésből. Már este volt és a messzeségben felltüntek a génuai világitótorony lámpái, mikor az asszonyka végigsimitotta a fejét:

— Jajj, fiam, úgy megfájdult a fejem.

Én elérkezettnek láttam az időt. Kifogástalan udvariassággal megszólaltam:

— Megengedi nagyságos asszonyom, hogy kinyissam az ablakot? Ez bizonyára jót fog tenni.

Megszólalásom semmiesetre sem tett jót. A fiatal pár először elvörösödött, azután elsápadt, azután kiszaladtak a fülkéből. Génuában egy hordár másik fülkébe vitte át a holmijukat, ők magukat többé nem láttam.

Fiatal házasok, nászuton vigyázat!

*

A 20.000 tonnás óceánjáró elhagyta Norvégia északi partjait és teljes gőzzel haladt az Északi Jeges-tengeren a Spitzbergák irányában. Bár az Arktis titokzatos világa elbüvölte az utasokat, a kapitány félve, hogy mégis unatkozni talál valaki, jelmezes bált rendezett.

A bál pompásan sikerült. Legalább 200 jelmezes jelent meg és bár a tenger éjfél felé nyugtalankodni kezdett, ez cseppet sem zavarta a társaságot. Jellegzetes német mulatság volt éppen programmon: A zenekar indulót játszott és a fiatalok egymás vállára téve a kezüket, libasorban masiroztak körben. Azután egyszerre valcerbe kezdett a zene, mire minden férfi a kö-

közelebbi táncosnőt derékon kapta és keringett vele, míg csak új induló nem hangzott fel.

Masiroztam én is a többivel, majd mikor jött a valcer, egy tiroli ruhába öltözött hölggyel kezdtem táncba. Alig fordultunk egyet-kettőt, táncosnőm megszólalt, mégpedig magyarul:

— **Maga miért nem öltözött jelmezbe? Például hortobágyi csikósnak?**

A magyar szó annyira meglepett, hogy hirtelen szólni sem tudtam. Mindaddig ugyanis fogalmam sem volt, hogy a hajó 1200 utasa között magyar is van. Természetesen az volt az első kérdésem, hogy honnan tudja, hogy magyar vagyok.

— Egész véletlenül, — nevetett a leány. — A napokban az íróteremben maga mellett mentem el és ráesett a tekintetem az asztalon fekvő borítékra, melyen Debrecen szó állott. Persze rögtön tudtam, hogy magyar ember.

*

A marokkói Casablanka főterén, a Place de France-on mozgalmas élet zajlik. Ez a hatalmas térség választja el az arab és az európai negyedeket, itt ömlik egymásba az arab utcák szennyes népe és az európai boulevardok elegáns közönsége. Az egyik oldalon ötemeletes paloták határolják a teret, míg a másik oldalon az ablaktalan, sötét arab házak tekintenek le ránk: igazi keleti kontraszt!

A tér közepén egy fehérköpönyeges férfiu áll, előtte az a nálunk, vásárokból igen jólismert készülék, melyen a vattacukrot gyártják. De az araboknál ez a masina a csodával határos; tömegesen állanak a pálcikájával misztikus mozdulatokat leíró férfi körül és tátott szájjal nézik, hogyan lesz a porcukorból néhány pillanat alatt vattaszerű.

Bár nekem nem ujság, megállok és nézem én is. A varázslóvá avanzsált cukrász hallgatagon dolgozik, szó nélkül vágja zsebre a cukor darabkákért járó sous-okat, csak mikor a maszatos arab gyermekeket már az a veszély fenyegeti, hogy a cukorhabarékba esnek, akkor ripakodik rájuk valami szörnyű zagyva, nekünk érthetetlen arab nyelven. A nóta vége azonban egy kicsit ismerős, mert a végén mindig azt mondja:

— **Azzzanyád!**

Teringettét, ez a pasas hazámfia lehet. Bár az sincs kizárva, hogy arab szó ez az „azzanyád". Ha megszólítom, esetleg blamálom magam. Mit csináljak?

Hirtelen ötlettől megkapva, bemegyek a szemben levő könyvkereskedésbe és egy pillanatra egy arab szótárt kérek. Izgatottan fellapozom; azzzanyádat nem találok. A cukrász tehát magyar!

Visszamegyek és odafurakodom mellé. Mikor ismét szitkozódni kezd és látom, hogy klienseinek felmenő rokonaira kerül a sor, elébevágok és hangosan elkiáltom:

— Azzzapád! — úgy, ahogy ő mondta. Három z-vel.

A hatás frenetikus volt. A fehérköpenyeges férfiu lecsapta a varázsvesszőjét és a nyakamba borult. Majd hozzámragadt, merthogy tele volt ő is cukorhabbal. Egyszuszra elmondta az élete történetét; dunántúli gyerek, nem tudott állást kapni, hát kijött ide a vattacukorgéppel. Az arabok csodát látnak a masinában és boldogan veszik készítményeit: nagyszerűen megy a sora, nemsokára házat vesz.

Vettem egy cukrot, megettem és azzal a boldog érzéssel távoztam, hogy magyar ember seholsem hal éhen.

*

Külföldi barangolásaim közben, hol a Notre Dame árnyékában, hol ismeretlen mezőkön tovasuhanó vonatokon, hol egzotikus tájak forró napsugara alatt, hol az Arktis sejtelmes világának jéghegyei tövében így sodort össze a sors magyar életekkel. Idegen emberek, idegen városok, idegen tengerek és idegen hegyek között hatványozott ereje van egy magyar szónak, egy magyar kézszorításnak; ezért még ma is frissen élnek bennem ezek az emlékek, tisztán világítanak felém a múlt ködéből ezek az arcok, ezek az emberek, akikkel a világ különböző pontjain hozott össze a kiszámíthatatlan végzet és akikkel soha többé az életben nem találkozom.

A »Debreczen« nyomdájának napp ali üzeméből, hol privát nyomdai megrendelések, könyvek, meghívók egyéb nyomtatványok készülnek. Wagner István és Nyul Dezső gépszedők munkában. Áll Horacsek József szerelő.

A nyomda géposztályából. A nagy lapos nyomdógép üzemben. Balszélen Fuszek Kálmán gépmester.

Emerich Samu
cipő-, uri-, női és gyermek divatáruháza

Dégenfeld-tér és Csapó utca sarok.

Hatalmas árúházszerű üzlet, hat kirakattal, ahol a közönség, minden igényének megfelelő árut megtalál. Ugyan így van bent az üzletben is, ahová mikor beléptünk, meglepetve tapasztaltuk, hogy az utóbbi tíz évben ez a cég is korszerü üzletpolitikája révén nagy léptekkel fejlődött áruházzá. A cipőtől kezdve az úri és női divatcikkekig mindent meglehet találni, nem beszélve arról, hogy a cég legujabban bevezette üzletében a gyermek divatcikkeket is, amellyel ujabb vevőkört biztosított magának. A cég elve olcsó árak és ezenkívül a Takarékosság tagjai készpénzáron vásárolhatnak.

Stretter János
órás és ékszerész

Batthyányi utca 13.

Tíz évvel ezelőtt alapította meg üzletét Sretter János Debrecenben és azóta szolidsága és megbízhatósága révén megrendelői és vevői állandó ragaszkodását biztosította magának. Ennek a ragaszkodásnak a legfőbb oka talán az, hogy a megrendelő tudja azt, hogy a javításba adott órák, vagy ékszerek javítását a tulajdonos saját maga végzi. Emellett Sretter János üzletét kész ékszerárukkal, valamint gyönyörüen megépitett zenélő inga- és márkás zsebórákkal is felszerelte.

Farkas Margit
élővirágüzlet

Piac utca 14.

Farkas Margit régi kertész családból származik, már a nagyapja is kertész volt. Édesapja 1897-ben Nagyváradról jött Debrecenbe és tőle vette át kertészetét, amelyet modern alapokra fektetett. Tanulmányait Budapesten Cigány Adél virágkereskedésében végezte és itt szerzett szakismeretével átszervezte az édesapjától átvett kertészetet és a Piac uccán, az Arany Bikával szemben fővárosi nívóju virágüzletet nyitott. Üzletében a gyönyörüen szinpompázó virágokon kívül szép menyasszonyi csokrokat, koszorukat és művirágokat is megtaláljuk, az utóbbiak saját készitései

És ne vigy minket a kísértésbe...

Irta: Mónusné Kohúth Lola

Mici asszony nem annyira szép, mint inkább bájos, vagy talán még az sem volt. Nem tudnám megmagyarázni, hogy mi volt nála az, ami őt vonzóvá tette. Azazhogy azzal magyarázhatom meg: igen nagy mértékben sexapellel rendelkező fiatal nő volt. Az alakja kifogástalan, kissé molettségre hajló, szemei bánatos szomorusággal, mélységes tűzzel tele s mégis az átlag emberben, semmi különösebb érzést nem tudott felkelteni maga iránt, de annál többet azoknál, akik közelebbről ismerték, akiket közvetlen kedvességével kitüntetett, azok rajongtak érte.

Férje hajóorvos, a holland tenger vize felett gyógyítgatta betegeit. Esténkint a fedélzet hűs levegőjében, a holdfénynél órákig elnézte az ezüstös hullámokat, mialatt vágyón, a meleg puha fészekben hagyott övéire gondolt. Ezalatt Mici asszony egyetlen fiacskáját imára tanítgatta a távollevő apuskáért, aki olyan sok veszedelemnek van kitéve.

— Miért van apus veszedelemnek kitéve? — kérdi kicsi fia, csodálkozó nagy szemét anyjára függesztve.

— Mert a tengeren van.

— Mi az a tenger? És miért kell apunak ott lenni?

— A tenger az egy nagy víz, kis fiam és apus azért van ott, mert oda küldték.

— És csak apu van ott?

— Nemcsak Apu, mások is, sokan, aztán megmagyarázom ezt neked, ha nagyobb leszel, most csak aludj szépen kicsim.

— De nem tudok aludni, mert gondolkozom a tengerről. Azt mondod anyu, hogy sokan vannak, ahol apu van. Dini bácsi is orvos s miért nincs a tengeren ő is? Pedig neki nincs is kisfia, mert akkor nem jönne mindig hozzánk.

A szobában néma csend lett, csak az óra egyenletes ketyegése hallatszott erősebben. Az asszony hirtelen nem tudott felelni, kreol arcát lassan gyenge pir futotta át, aztán kis fia felé hajolt, megcsókolta, majd így felelt:

— Nem érted te azt még most kicsim, majd ezt is megmagyarázom, ha nagy leszel.

II.

Az előszoba csengője gyengén megszólalt. Az asszony hirtelen egy pillantást vetve a tükörbe megigazította a haját, majd sietett ajtót nyitni nesztelenül, hogy elszendergett kis fiát fel ne költse.

— Jöjjön, jöjjön Dénes — suttogta, — oly hosszuak az esték, ha magányosan töltjük és annyira szükségem van valakire, akivel elbeszélgethetek bizalmasan, barátilag. Ugye Dénes csak barátilag? — és szomorú mély tekintetét a férfire függesztve feleletre várt.

Beléptek a tompán megvilágított szobába és szemközt egymással helyet foglaltak.

A falióra mély kongással elütötte a kilencet. Az utcáról víg fütyörészés hallatszott.

— Nos, kérdésemre nincs felelet?

Dénes az asztalon levő japán figurával játszadozott anélkül, hogy felnézett volna:

— Feleljek olyan kérdésre, melynek az ellenkezőjéről maga is meg van győződve? Hiszen tudja azt, hogy szeretem és szerettem már akkor, amikor még szabad volt, de maga nem akart, vagy nem tudott észrevenni, hiszen még most is gyermek. Lehet-e ezek után köztünk pusztán barátságról szó? A maga lényében van valami megmagyarázhatatlan, aminek nem tudott ellentállani. Mindig csak ide húz, vonz valami. Ez nem lehet csupán barátság. Engedje remélnem, hogy maga is melegebb érzéssel lesz hozzám. Cserélje már fel azt a baráti viszonyt egy szebb, melegebb, többet igérő érzéssel. Mici... szeretem magát...

— Ne úgy kedves barátom, arról szó sem lehet. Maga is tudja, hogy... de ilyen lehetetlen dolgokra sohasem gondolnék. Ne akarjon többet, mint amennyit maga iránt érzek. Talán így is túl mentem a határon. Ne akarjon nekem rossz, nyugtalan érzéseket okozni. A lelkiismeretem nem hagyna nyugton, ha valami bolondságot elkövetnék. Szeretem az uramat.

— Ugyan ne foglalkozzék annyit a lelkiismeretével, még ha az enyém lenne is, akkor sem vétene sem a lelkiismerete, sem pedig az ura ellen, mert érzem, tudom maga is szeret mint én, határtalanul s ha úgy van, ne legyen saját magával is oly kegyetlen, de használja fel idejét, szép fiatalságát, amely oly mulandó, magától függ, hogy az életét szépen ossza be a saját javára. Legyen már végre az enyém, hallgasson meg, a boldogságát akarom édes... — s magához vonva hosszú csókkal zárta le annak feleletre nyiló ajkát.

Az asszony kibontakozott a férfi ölelő karjaiból és mereven maga elé nézett. Bensejében furcsa idegen, ellentétes érzések tomboltak vegyesen. Viaskodásuk szinte látható, hallható volt. Sokkal jobban szerette ezt a férfit, minthogy végérvényesen le tudjon mondani róla. De miképpen oldja meg a helyzetet? Hát tényleg olyan nagy dolgot követne el, ha meghallgatná Dénest, akit végeredményben mégis szeret? Most jutott először az eszébe, hogy vajjon a férje hasonló szituációban hogyan viselkednék más nővel szemben? De a férfi helyzete más. Hol van az a férj, akiben meglehet bizni etekintetben? Alkalomadtán egy-egy csinos páciens s még az sem, csupán a hajón utazók egymásra utaltsága meghozza a kívánt alkalmat. Más a helyzet nála, ő szereti Dénest, ezt a vigkedélyű jó barátot, aki annyi üres óráját kedves bohémságával megédesítette.

— Szeretem, Mici szeretem, — ismételte a férfi.

Az asszony tovább gondolkozott. Arcának az aggódás és a vágy különös kifejezést adott, majd fejét lassan, szomorúan lehajtotta.

III.

Másnap este nagy izgalommal várta az asszony szerelmesét. Szép formás melle valósággal remegett a felindulástól. A csengő hangjára egész testében megborzongott. A misztikusan megvilágított ebédlő egyik sarkában helyet foglaltak egymás mellett szótlanul, majd Dénes átkarolta Mici asszony derekát és hevesen magához szorítva a csókok özöne alatt suttogta:

— Tehát végre, enyém leszel te drága, te szent...

„...és ne vigy minket a kisértetbe, de szabadíts meg a gonosztól. Ámen" — hangzott be a szomszéd szobából a kis gyermek imája.

Az asszony a boldog önfeledésből magához tért. Hirtelen kitépve magát a férfi karjaiból, felrántotta a szoba ajtaját és reáborulva kicsi fia ágyára, mélyen, erősen felzokogott.

— Anyukám! Én felébredtem és eszembe jutott, hogy ma este még nem imádkoztál velem, de már eltudom mondani az imát magam is, hallgass csak... és ne vigy minket a kisértésbe, de szabadíts meg a gonosztól. Ámen.

Az aranyhalszőke szinü haj lesz a divat

Interju Ramminger mesterrel a női fodrászatról

Mi érdekelné jobban a hölgyeket a női divat után a fodrászatnál? Semmi! Ezért kerestük fel Ramminger hölgyfodrász szalonját a Szent Anna utca 12. szám alatt. A gyönyörűen berendezett, tiszta higienikus helyiségben munkaközben találtuk a mestert, aki előbb befejezte munkáját, majd fogadta munkatársunkat. Mikor előadtuk kívánságunkat, hogy nyilatkozzék a nőifodrászat fejlődéséről, készséggel állt rendelkezésünkre és a következőket mondotta:

Egészen bátran mondhatjuk azt, hogy a nőifodrászat, amely technikai újítások egész arzenáljával igyekszik mennél tökéletesebben megfelelni céljának, ilyen nagy fejlődésnek az utóbbi 10 év alatt indult. Hatalmas útat futott be az iparág ezen 10 év alatt a kezdetleges hajsütővastól a mostani modern ondoláló gépekig. Amíg a nőifodrászat évszázadokig és alig néhány évvel ezelőtt is csak a kiváltságosak és az előkelők igényét elégítette ki, most közszükséglet lett. Ez a közszükségleti jelleg hozza magával azt, hogy egy nőifodrászszalonnak modern és korszerű berendezésűnek kell lenni. Tessék körül nézni — mondja Ramminger mester. A legelemibb követelmény az, hogy a helyiség központilag legyen fűtve, nem is beszélek arról, hogy az egyenesen elengedhetetlen, hogy központi hajszárító berendezések álljanak a hölgyközönség rendelkezésére. Tartós ondoláló gépek villannyal, vagy áram nélküliek, szárító sisakot stb. mind olyanok, mely berendezések nélkül a nőifodrászszalon nem nevezhető modernnek. Üzememben 3 komplett garnitura tartós ondoláló gép van, amely különösen a tavaszi-nyári szezonokban van erősen munkában, mert a tartós ondolálás is olyan árakért készíthető pl. (8.—P.), hogy mindenki hozzá juthat. Egyébként is üzemem ma a városban a legszolídabb árakért dolgozik a jelenlegi viszonyoknak megfelelően (pl. mosásondolálás 1.40). Szeparált helyiségek állnak a hölgyközönség rendelkezésére, ahol minden külső zavarástól mentesen végezhetők a hajfestések. Ezen a téren is nagy haladás mutatkozik, sikerült a hajfestést tökéletes matt színskálában végezni, amely a megtévesztésig hasonlít az eredeti hajszínre. Vannak időszakonként divatszínek, pl. az aranyhalszőke szín a divat, aranyos vörös.

Elengedhetetlen követelmény még egy modern fodrászszalontól a megfelelő számú személyzet beállítása, hogy a munkák mentől gyorsabban és minden fennakadás nélkül folyamatosan végezhetők legyenek. Üzememet különben most kozmetikai intézettel is összekapcsoltam.

Felvezetett bennünket Ramminger mester a teljesen szeparált, emeleti részben elhelyezett Vénus kozmetikába, ahol bemutatott a kozmetikai szalon vezetőjének Gondos Annusnak, aki nem régen jött Budapestről, ahol egy orvosi kozmetika élén állt. Csillogó gépek és ismeretlen rendeltetésű üvegcsék arzenálja között fogadott bennünket mosolyogva a kozmetikus.

Ne csodálkozzanak semmin. Minden nő tetszeni akar és tetszeni akart már az ókorban is. Már akkor is használtak különböző festékeket és kenőcsöket az arc szépítésére, de ezek csak rövid időre kendőzték az arcbőr hibáit, ellenben ma már a technika csodálatos vívmányaival felszerelt kozmetikus nem csak rövid időre szóló korrigálásokat tud elérni. És még most is vannak sokan, akik azt hiszik, hogy a kozmetika csak kifestést jelent, szerintem ez, lényegtelen rész, mert ezt az ügyes nők maguk is meg tudják csinálni jól, rosszul, azonban a kozmetika hatáskörébe tartoznak az arcbőr szépséghibáinak kezelései is, mert különböző okok folytán, majdnem minden arc kezelésre szorul. Vannak azonban nagyobb szépséghibák is, szemölcsök, szeplők és felesleges hajszálak, melyeknek eltávolítása szintén a kozmetikus feladata. Erre a célra tökéletes technikai felszerelések állnak a kozmetikus rendelkezésére, úgyhogy az arcbőr korrigálása nem okoz gondot a hölgyeknek legfeljebb munkát a kozmetikusnak.

Sipkovits Béla

Tükörgyártás, üvegcsiszolás és portálüvegezés

Nagyvárad utca 15.

Debrecenben akárhová megy az ember, mindenütt tükröket lát, Strandon, vonaton, üzletekben csak egy név ötlik a szemébe ezeken a tükrökön: Sipkovits. Ezek az izléses, szép mettszett üvegek mind egy debreceni iparos sikerét hirdetik, a Sipkovits tükörárú gyár tulajdonosáét. A Tiszántul legrégibb ilyen üzeme ez a cég, amely már nem egy nagy sikert könyvelhet el magának. Szép és kitünő munkájáért aranyéremmel lett kitüntetve.

Deutsch Lajos

füszerkereskedő

Piac ucca 38.

A cég Debrecen egyik legrégebben alapított üzleteinek. Varga Lajos füszerkereskedő alapította 1871-ben, akitől a mostani tulajdonos, Deutsch Lajos 1896-ban vette át és minden igyekezete árra irányult, hogy a legelsők között legyen, mint az utolsó évtized is bizonyítja, sikerült is neki elérni. Minden igényt kielégítő dús választéku füszer és gyarmatáru raktárai mellett a cég specialitása saját pörkölésü kávé különlegességei, melyet a vevő előtt frissen pörkölnek meg.

Gabányi

posztóüzlet

Piac ucca 1.

Ez a cég rövid idő alatt a közönség teljes bizalmát érdemelte ki. Ez a jelszava az eladásnál is: „Bizalom". Fő elve, jó árut, lehetőleg legolcsóbb árban adni. Beszélgetésünk kapcsán az üzlet tulajdonosa is ezt hangoztatta, hogy a posztóba nem lehet belelátni, tehát a vevőnek bizalommal kell lenni a kereskedő iránt. Nekünk ez sikerült, — mondta — vevőkörünk napról-napra gyarapszik és aki egyszer vásárolt, az állandó vevőnk marad. Nálunk a vevő soha sem érzi azt, hogy megrövidült volna, már azért sem, mert nálunk szigorúan szabott árak vannak.

Korona étterem és vendéglő

Csapó ucca 17.

Debrecen egyik legrégibb vendéglője a Korona vendéglő és étterem a Csapó ucca 17. szám alatt. Alkalmunk volt beszélni a vendéglő mostani bérlőjével, Tóth Imrével, aki 1933-ban vette át a helyiségeket.

Elmondta, hogy 1927-ben nyitott először Debrecenben vendéglőt a Bethlen ucca 27. szám alatt, amely rövid időn belül a környék legnépszerűbb és leglátogatottabb helyisége lett. Ezt a népszerűséget és közkedveltséget honosította meg Tóth Imre a mostani helyén, a Korona vendéglőben is. Ez a vendéglő talán még rövidebb idő alatt lett közkedvelt, mint a Bethlen uccai, mert Tóth Imrét a jóhíre és szolidsága, valamint közismert vendégszeretete már megelőzte. Régi törzsközönsége az új helyiségbe is vele jött, sőt a kibővült új helyiségek a jobb polgári elemekből újabb vendégsereget verbuváltak. A törzsközönség ragaszkodásának egyik legfőbb oka a kitünő magyar konyha, amelyet Tóth Imre felesége személyesen vezet. De nemcsak jó konyha van a Korona vendéglőben, hanem kitünő zamatú kecskeméti borai városszerte híresek. Ezt a hangulatos polgári millieut az sem tudja elrontani, hogy zene nincs, mert az a közönség, amely a Koronába jár, a legjobb hangulatban tölti el szórakozásra szánt idejét a rádió mellett, anélkül, hogy a zenedíj külön megterhelné. A közönség kényelmét szolgálja az egypincér-rendszer is. Tóth Imre végig harcolta a világháborút és a vérzivatarból mint ötvenszázalékos rokkant jött haza és rövid pihenés után szívós akarattal, magyaros lendülettel és élniakarással dolgozni kezdett, nem veszítette el kedvét és a példa őt igazolta. A Korona-vendéglő és étterem tulajdonosa. Társadalmi téren is élénk szerepet visz. A vendéglős szakosztály pénztárosa és a mestervizsgáztató bizottság tagja.

Feldheim Imre

posztóház

Svetits palota

Debrecen kereskedelmének utolsó 10 évében igen jelentős szerepet játszott Feldheim Imre. Közvetlen a forradalom utáni időkben 1919-ben alapította üzletét a Király uccán, majd állandóan fejlesztve azt a Piac ucca 73 (társasviszonyban) onnan a Kossuth uccára, míg 1930-ban a Svetits palota felépítésekkor ebbe a gyönyörü modern épületbe helyezte át. Ezeket az áthelyezéseket az üzlet forgalmának a növekedése és a vevőkör gyors iramban történő kiterjedése tették szükségessé. Ugyanez indokolja az üzlet mult évben történt átépítését is, miko uj helyiségekkel bővítette ki a szűknek bizonyult helyiséget. Céltudatos és okos üzleti politikával sikerült Feldheim Imrének elérni azt, hogy fővárosi nívojú üzletében bő vállasztékban meg lehet találni úgy a legjobb minőségü magyar, mint a versenyenkivülálló legprímábl angol posztóárukat is. Az egyedüli cég Debrecenben, amely raktáron tartott árúiból mintakártyákat ad ki.

Feldheim Imre Debrecen társadalmi életében is jelentős szerepet játszik. A Kereskedő Társulat és a Kereskedelmi Csarnok választmányi tagja. Kitüntetéssel küzdötte végig a világháborút és mint volt katona, a Frontharcos Egyesületnek is tagja. Debrecen sportéletében is aktiv szerepet visz, mint a Bocskai F. C. választmányi tagja.

A »Debreczen« lapkézbesítő gárdája. (X) jelezve Pető István lapkiosztó

A lap kiosztása a hajnali órákban

Bakóczi László ingatlanforgalmi irodája

Debrecen, Piac ucca 40. szám.

Munkatársunk felkereste Bakóczy László ingatlanforgalmi irodatulajdonost és felkért, hogy mondjon el egyetmást saját magáról és az ingatlanforgalomról.

Debreceni civis család sarja vagyok, — kezdte beszédét Bakóczy László — 1914-ben a debreceni ref. tanítóképző intézetben tanítói oklevelet szereztem, 1918-ban a debreceni állami főreáliskolában éretségiztem. A háborút, mint frontszolgálatos tiszt harcoltam végig, 1919-ben, mint a biharmegyei Furta község ref. egyháznak igazgató tanítója az oláh megszállás miatt állásomat otthagyni kényszerültem és ez időtől 14 éven keresztül a Csapó utcán mint hentes és mészáros éltem. Most 2 éve annak, hogy az ingatlanforgalmi irodámat megnyitottam. Azóta szívvel-lélekkel ennek élek és bátran mondhatom, hogy mamár irodám Debrecenben igen jó hírnévnek örvend és még a mai rettenetes gazdasági helyzet dacára is élénk forgalmat bonyolítok le.

Nem sajnálja, hogy otthagyta a nyugdíjas tanítói állást?

Még eddig soha sem bántam meg. Szorgalmas munkám után az Isten annyira megsegített, hogy már évek óta Debrecen legtöbb adót fizető polgárai között vagyok — anélkül, hogy adóssággal küzdenék — és mint ilyen Debrecen Sz. Kir. Város Törvényhatósági Bizottságának is tagja vagyok. Pedig azt hiszem ez Debrecenben ilyen fiatalon nem kicsi dolog.

Mi az oka annak, hogy rövid 2 év allatt ilyen virágzó ingatlanforgalmi irodát tudott teremteni?

A feltétlenül becsületes munka. Mindég az ügyfeleim érdekeit tartom szem előtt és minden törekvésem oda irányul, hogy ügyfeleim legteljesebb bizalmát feltétlenül kiérdemeljem.

Mi az oka annak, hogy az ingatlanforgalom ma olyan kevés mai

Elsősorban természetesen apénz hiánya, másodszor azonban, hogy az ingatlanok — különösen a házak — annyira tulvannak terhelve adóval és adónemü közterhekkel, hogy ugyszólván semmi jövedelmük sem marad és így pénzét senki sem szívesen fekteti bele. Ma csak úgynevezett alkalmi vételek történnek, amikor is a bajbajutott emberek ingatlanát olcsó áron meglehet vásárolni.

Munkatársunk melegen gratulált Bakóczy Lászlónak és azon kívánságának adott kifejezést, hogy bár minnél több olyan polgára lenne e hazának, aki a sors bármilyen bajában és bármilyen körülményei között megállja a helyét és elve a feltétlen tisztességes munka árán való boldogulás.

Egeressy Gyula

illatszertára

Hunyadi ucca 21.

A magyar ember életrevalóságának hirdetője ez a cég. A tulajdonosa hosszu ideig az István gőzmalom tisztviselője volt, jött a leépítés és most szépen induló illatszertára van a Hunyadi uccán. Széles ismeretsége révén már is kiterjedt vevőköre van, amit nagyrészt jó árúinak köszönhet és annak, hogy a kor igényeinek megfelelően vezeti üzletét.

Megszüntették a debreceni rendőrkapitányságon a detektivcsoportokat

Uj rendszer a nyomozásoknál.

A debreceni rendőrségen évekkel ezelőtt megalakították a detektiv csoportokat és a nyomozásoknál siker vagy sikertelenség esetén, ezért szerepelt a rendőri tudósításokban: A Lakatos detektiv csoport bravuros nyomozása... — A Földy detektivcsoport szivós nyomozását siker koronázta... — A Kovács csoport ismét gyors munkát végzett... stb.

Ma már eltüntek a tudósításokból ezek a jelzők, mert eltüntek a detektivcsoportok is. **Egy váratlan intézkedés megszüntette a detektivcsoportokat és a széttagolt detektivtestületet egységessé tette,** nem darabolta fel csoportokra. Régen, ha egy nagyobb bünelelkmény történt, az ügy gépiesen került a megfelelő csoporthoz. Külön csoport nyomozta a betöréseket, lopásokat, külön csoport az úgynevezett »intellektuális« bünelelkményeket, sikkasztásokat, csalásokat. A verekedések és gyilkosságok ügyével már egy másik csoport foglalkozott és volt egy csoport, melynek tagjai csak a tyuklopásokkal és apró tolvajlásokkal szerepeltek a kinyomozandó ügyek listáján.

Ennek a rendszernek is megvolt az előnye, mert azok a detektivek, akik éveken át egy körben dolgoztak, nagyon bedolgozták magukat és ismerték egész területüket besugóikkal, bünözőikkel együtt. Jól ismerték már a tolvajokat a kezük járásáról, a betörés módjáról tudták, ki a tettes, kit kell keresni.

A csoportoknak azonban egy hibája volt, elszigetelődtek egymástól a detektivek és egymás dolgairól mitsem tudtak. A nagy ügyek esetén pedig a »szerencsés« csoport mely az ügyet megkapta, szakadatlanul volt kénytelen dolgozni és bizony néha napokon át nem volt pihenésük.

Az uj rendszer a detektivtestület tagjainak egymástól elszigetelten való működését lehetetlenné tette, ninesenek már egymástól függetlenül tevékenykedő különítmények. Ha van egy nagyobb bünügy, mely gyors munkát kíván, rendelkezésre állanak a legügyesebb nyomozók, **ha kell az egész detektivtestület egy ügyben dolgozik.**

Az utóbbi időkben elkövetett nagyobb bünügyi nyomozások eredményéből leszürt tanulságok adták meg az indító okot az új nyomozási rend bevezetésére. Sok emberrel hamarabb és körültekintőbb nyomozást lehet végezni, már a több szem, többet lát elv alapján is, mint a 3—4 tagu csoportokkal.

A bünügyi nyomozásoknál elsősorban fontos a gyorsaság, idejében tartani kutatást, egyszerre több helyen is, tanukat előállítani, ha kell, egy időben tiz helyről is. Ezt nem tehette meg a kis detektivcsoport, nem volt hozzá elég embere.

Az új rendszer nagyszerüen bevált már több bonyolult ügyben. A nagy tolvajbanda lefogása, a **fogyasztási adócsalás ügyében végzett nyomozás is az új rendszer érdeme.** A nagy adócsalási ügyben, melyben megvesztegetések is történtek, vitéz dr. **Tóth Gyula** rendőrkapitány behivatta a detektiveket, elmondta mi a teendő és még aznap minden házkutatást elintéztek, minden gyanusított kihallgatásra került. Ez a gyorsaság tette lehetővé a sikert.

Természetes, hogy ez a munka, csak nagy esetekre vonatkozik, a hétköznapi szürke bünesetekben továbbra is egy-egy, vagy két detektiv nyomoz, már ahogy azt a nyomozás érdeke kívánja.

Feuermann Bernát

bőröndös. Piac ucca 26. szám.

Debrecen bőrös ipara az utolsó tízévben rohamos léptekkel fejlődött és különösen nagy fejlődés mutatkozik a bőröndös szakmában. Ennek az iparágnak a fejlődése szervesen függ össze a divat és ízlés szeszélyes változásaival, ahogy minden év újabb és újabb meglepetéseket hoz a divatban, úgy változik évről évre a retikül is. Ennek a szakmának leghivatottabb képviselőjét kerestük fel, a még 1919-ben alapított Feurmann bőröndös üzletet. Feuermann Bernát készséggel állt rendelkezésünkre és kérdésünkre elmondta, hogy ez évben a redikülökben a piros és a szürke az uralkodó szín. Ugyanakkor megmutatta dúsan felszerelt áruraktárát, ahol a legujabb párisi divat modellek után készült retikülök mellett böröndök, aktatáskák, iskolatáskák, női és férfi tárcák nagy választékban állnak a vevőközönség rendelkezésére. De ha a vevő nem találná meg az ízlésének megfelelő darabot, akkor az üzlet mellett kitünően felszerelt műhelyben röglön elkészitik a kivánt formát, ha kell, valódi gyíkbőrből is. Csak saját gyártmányokat tart és mint iparos az Ipartestület és a mestervizsgáztató bizottság tagja.

Kerékgyártó Testvérek

kézimunka és szőnyegszövő üzem
Kossuti ucca

Gyönyörü fejlődést mutat ennek a városnak legnagyobb és legdúsabb raktárral felszerelt kézimunkaüzlete, mely ebben az évben éri el fennállásának tízéves fordulóját. A Szent uccai kis üzletből a mult évben a Kossuth uccán egy hatalmas üzlet lett, amelynek két nagy kirakata csak sejttetni tudja az üzletben felhalmozott kézimunkák és hímzések, valamint kötöttáruk töménytelen mennyiségét. Szőnyegszövő üzeme szinte versenytárs nélkül áll, amelyben saját tervezésü magyar szőnyegek készülnek, olyan tökéletes kivitelben, hogy szinte összelehet téveszteni őket az eredeti perzsaszőnyegekkel. Raktáron tart boleniket, függönyöket és az összes kézimunkához szükséges cikkeket, gyapjúfonalakat, de ezenkívül most a kötöttáruk árusítását is bevezette üzletébe, hogy ezzel is rendelkezésére tudjon állni vevőközönségének.

A „DANKÓ" TEMETKEZÉSI VÁLLALAT
nem kiván hirdetni.

Bárány Henrik

Rádió villany és csillár üzlete
Szent Anna u. 1. Telefon 19-03.
Több kiállításon kitüntetve.

A rádió vásárlás bizalmi kérdés! Ezt tudja mindenki. A Bárány cég az, ahova tényleg száz százalékos bizalommal fordulhat a vevő. Ez a cég nem csak a rendkivül szolíd üzleti szellemé, de a cégtulajdonos igen sokoldalú technikai rátermettsége révén is megérdemli a bizalmat és támogatást. Eddig nem kevesebb, mint öt szabadalmazott találmánya forog közkézen, Legutóbbi találmánya, amit természetesen szintén szabadalmaztatott, egy igen elmésen megszerkesztett **henger antenna** megfelel a legújabban kiadott belügyminiszteri előírásoknak és így nincs kitéve a rádió tulajdonos annak, hogy a Posta minden további nélkül leszerelheti régimódi antennáját.

Nyugodt lélekkel keresheti fel tehát minden rádióérdeklődő vásárlás céljából a hét év óta fennálló Bárány féle rádió és csillár üzletet. Szent Anna 1.

Weisz Pál

úridivat kereskedés
Piac ucca 69.

Debrecen egyre fejlődő kereskedőtársadalmának egyik szimpatikus fiatal tagja Weisz Pál úridivat kereskedő, akinek a megyeházával szemben lévő üzlete már is jelentős Debrecenben. A fiatal agilis kereskedő tudja azt, hogy a közönség ma is csak a jót szereti, ezért üzletében csak kimondottan márkás árukat tart raktáron. Ezt a helyes üzleti politikáját igazolja egyre növekvő vevőköre.

Ujítás a vulkanizálás terén

Elmondta: **Pataky József autószerelő mester**

A gumiabronc feltalálása után egyre-másra újabb és újabb technikai újítások látnak napvilágot ebben az iparban. Most egy újabb nagyszerű vulkanizáló anyagot találtak fel, a »Gumasitot«. A Gumasit-művek tiszántúli képviselőjét, **Pataky József** autó-, motor- és gépjavítóműhely tulajdonost kerestük fel az Erzsébet ucca 32. szám alatt, aki bemutatta munkatársunknak ezt a nagyszerű új találmányt, amely minden szaktudás, minden előkészület nélkül pillanatok alatt, hideg úton tökéletesen vulkanizál nemcsak gumit, hanem bőrtárgyakat is. Az ipari vásáron a múlt évben arany oklevéllel lett kitüntetve ez az új vulkanizáló anyag. Pataky József elmondta, hogy üzemét 1922-ben alapította és ugyanakkor nagy anyag raktárt is rendezett be. Üzeme tökéletesen fel van szerelve gépekkel és minden javítást a legpontosabban végeznek. Motor- és autó alkatrészeket tart raktáron, itt készülnek az Ipari Vásáron már feltünt speciális juxtárgyak is. Olaj- és benzinál'omás. Műszerész- és géplakatos-munkákat is végez.

Bemutatta műhelyében a legközelebbi kiállításra készülő találmányát, amely eddig is többezer pengőjében van, amelyik egyik legnagyobb szenzációja lesz a vásárnak.

Pataky József ezenkívül a közéletben is tevékeny szerepet visz. Tagja az Ipartestület elöljáróságának és elnöki tanácsának. A fegyelmi bizottság alelnöke és bokros elfoglaltsága mellett még arra is szakit időt magának, hogy aktívan vegyen részt a sportélet irányitásában.

A cinkografia, hol a legmodernebb klissék készülnek. Jobboldalt Oszwold Gyula cinkografus, baloldalt Kovács Tibor munkatársa

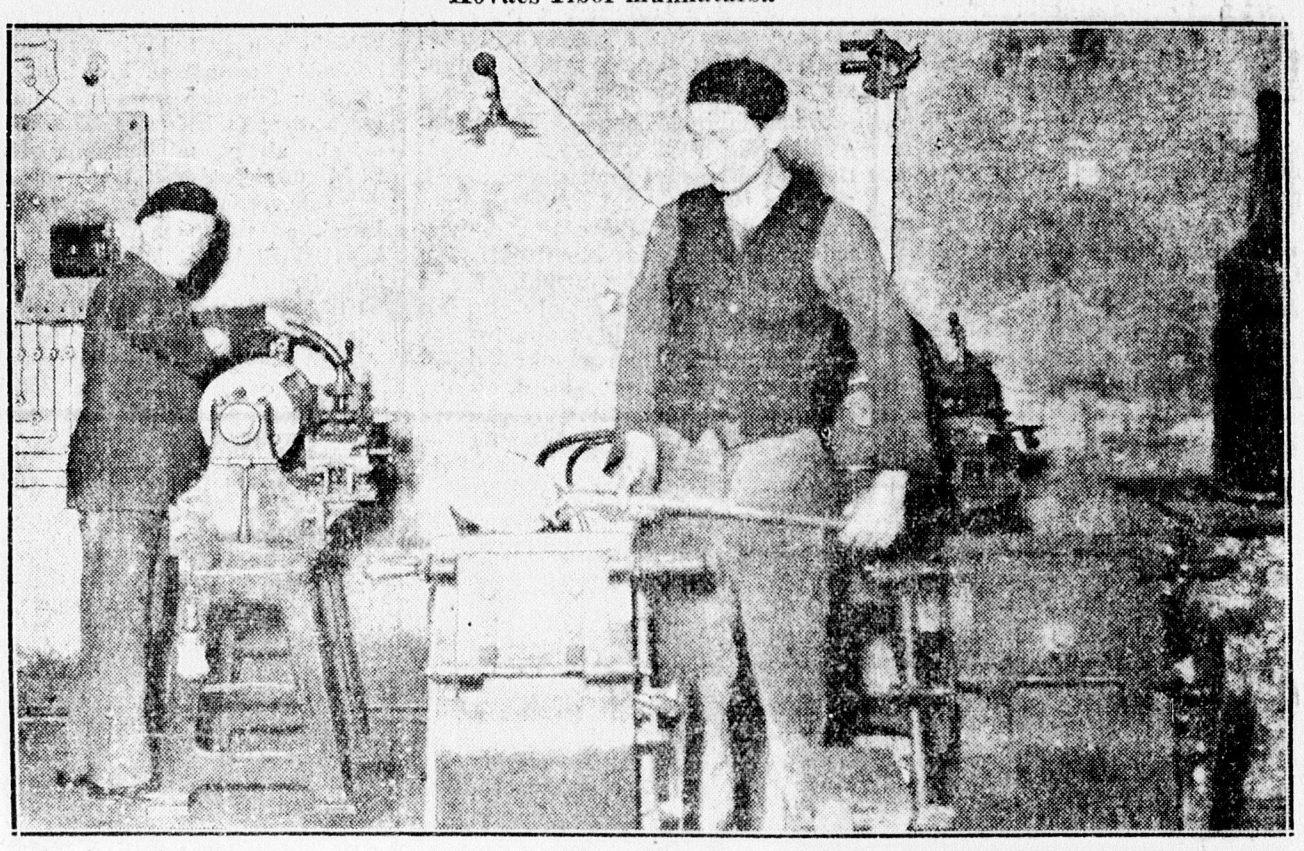

A »Debreczen« nyomdájának öntödéje. Baloldalt Vámos Lajos öntömester

A Harmathy könyvkereskedés fejlődése

Debrecen kereskedelmének történelmében nem a legkisebb szerepet játszotta a régi Harmathy könyvkereskedő cég. Évtizedekig állt az öskollégium szomszédságában a Harmathy-féle könyvesbolt és azóta már régen felnőtt diákok még most is szeretettel gondolnak Harmathy bácsira, erre az ízig vérig becsületes, megbízható kereskedőre. Ezt a régi jóhírnevű könyvkereskedést vette meg 1920-ban Harmathy Ferenc (akkor még Böhm Ferenc), aki a fiatalabb Harmathy leánynak a férje. Harmathy Ferenc az üzlettel együtt átvette annak tradicionális szellemét, de ugyanakkor a modern kor követelményeinek megfelelően átszervezte. 1925-ben tovább fejlesztette üzletét és Társtulajdonosa lett a Thaisz-féle papir és nyomdai üzletnek. Egy év után teljesen átvette ezt az üzletet is és ugyanakkor a Füvészkert uccai Harmathy-féle könyvkereskedést beolvasztotta ebbe a főuccai üzletbe. Ez a fővárosi nivójú üzlet egyike Debrecen legjobban vezetett könyv- és papirkereskedésének, amelyet a fiatal ambiciózus kereskedő lendületesen, a régi üzlet nemes hagyományaiban, de mindenben simulva a fejlődő élet követelményeihez vezet. Harmathy (Böhm) Ferenc azzal is ápolja a régi üzlet tradicionális szellemét, hogy a múlt évben miniszteri engedéllyel Harmathyra változtatta meg a nevét. Az agilis kereskedő a régi tradicióktól áthatva a legnagyobb odaadással dolgozik az üzlet felvirágoztatásán és munkálja látható eredménye az a kiterjedt vevőkör, amely törhetetlenül

Egy modern autószakiskola Debrecenben

Csobai László okleveles gépészmérnök (Debrecen, Török Bálint u. 15. autószakiskolája nyolc év óta végzi a legnagyobb megelégedésre oktató munkáját és már több százra rug azoknak a száma, akik ebben az iskolában nyerték el az autóvezetési tudásukat és akik itt nyertek lokomobil gőzgépkezelői vizsgára kiképzést. Olcsó tandíj mellett és kedvező fizetési feltételek mellett vizsgáztat személy, teherautó és motorkerékpár vezetésére. Ez az iskola rendezett a csendőrség, rendőrség és katonaság részére teljes megelégedés mellett tanfolyamokat. Ez az iskola végzi a fémipari szakiskolában rendezett gépjárművezető képző tanfolyamokon a gyakorlati oktatást. Kívánatra részletes ismertetést küld. Telefon: 11-56.

Kardos parfümerie

Piac ucca 61.

A cég tulajdonosa Kardos Jenő 17 év óta működik ebben a szakmában és ez alatt a hosszu idő alatt mindig igyekezett azon, hogy üzletében tökéletesen prima árúkat tartson s csak tökéletes illatokat. Kozmetikai szerekben, pouderekben állandóan dus raktárt tart, de mindenből a legfinomabbat és igy érthető a vásárló hölgyközönség ragaszkodása.

DÉRI FRIGYES
tiz esztendő távlatában

Irta: Dr Sőregi János muzeumőr

Néhány hónap mulva tíz esztendeje lesz annak, hogy Déri Frigyesnél bécsi lakásában első tisztelgő látogatásomat tettem. Erre úgy kerülhetett sor, hogy mint egyetemi hallgató s egyúttal a régi városi múzeum alkalmazottja az 1924—25-iki iskolai évre a bécsi *Collegium Hungaricumban* alapítványi helyet, a várostól pedig ugyanerre az időre tanulmányi szabadságot nyertem. Október elején útaztunk az osztrák fővárosba. Mihelyt az egyetemen beiratkoztam és a világváros forgatagában egy kis otthonosságra szert tettem: az egyik kellemes őszi délután gyalogosan nekivágtam a nagyforgalmú *Mariahilferstrassé*-nak, hogy a 82. szám alatti lakásán bemutatkozzam Déri Frigyesnek, akiről akkor az egész ország beszélt; hogy felajánljam neki szolgálataimat, ahogy azt itthol lelkemre kötötték, mint Debrecenbe kerülő gyüjteményének egyik leendő őre és gondozója.

Mikor a lépcsőházban mentem felfelé, éreztem, hogy most olyan helyre megyek, ahol még sohasem voltam és ahol életemnek egyik érdekes eseménye fog lejátszódni. Valóban, idegeim izgalomba jöttek, fantáziám élénken működött s kiváncsiságom tetőpontjára hágott: mi lesz, mit fog mondani, különösen pedig az izgatott, mit fogok látni?? Bárcsak egyedül volna, ne volnának vendégei! — sóhajtottam és becsengettem.

Névjegyem beküldése után a szobafény egy homályos nagy előszobán keresztül a szalonba vezetett és hellyel kínálva, magamra hagyott. Ezt a pillanatot sohasem fogom elfelejteni! Nem ültem én le; csak megálltam egy helyben, szótlanul és amint a műkincsekkel valósággal agyonzsúfolt szobában ámulva szétnéztem, valami nyugtalan felületű, tompa ragyogás vett körül, amilyet templomokban gazdag mivű barokoltárok szoktak mutatni gyengén pislogó gyertyafényben. A tárgyak összefolytak, elmosódtak szemem előtt, mert az őszi nap erejét függönyök fogták fel s megettük halkan zümmögött az uccai zaj. Ezek azok a pillanatnyi benyomások, melyekre visszaemlékezve az ember hajlandó igazat adni a legszélsőségesebb festészeti irányzatok művészi hitvallásának!

Néhány másodpercnyi optikai zavaromból azonban hirtelen kisegített egy fehéres folt síkján átfutó színes csík. Ezen megakadt tekintetem, látási érzékem képet alkotott róla s annál nagyobb volt meglepetésem, mikor felismertem, hogy az egy nemzetiszínű szalag, mely egy fehérmárvány mellszobor derekát övezi. És ott az osztrák főváros kellős közepében, az osztrák arisztokraták által látogatott szalonban ez a jelenség valóban meglepett és egyúttal megbátorított, meghatott, mert erre nem számítottam. Ebben a pillanatban nagyon nyugodt, önérzetes lettem, mert megéreztem, hogy én, a falun termett, Patakon és Debrecenben nevelkedett magyar lélek többé nem vagyok vad idegen helyen és ebben a pillanatban mint az árnyék, puhán és nesztelenül, mellettem állott Déri Frigyes, szelíd, mosolygó arccal . . .

Ezt a jelenetet, ezt az érzést soha életemben nem fogom elfelejteni és ez az egyetlen emlékem Déri Frigyesről, mely tíz esztendő távlatában semmit sem változott . . .

*

Azonban tíz esztendő hosszú idő! Igaz, hogy mélyen a lelkünkbe vésődő benyomások, élmények akár egész életünkön át üdén, változatlanul megmaradhatnak emlékezetünkben, de tíz esztendő sok esetben elég arra, hogy bizonyos dolgokról, fogalmakról alkotott nézeteinket, állásfoglalásainkat megváltoztassuk, összegyüjtött tapasztalatinkat összegezzük, elköltözött nagyjainkról alkotott ítéleteinket módosíthassuk, kikerekíthessük és azok értékelését olyan szemszögből nézhessük, amelynek megalkotásához legalább tíz esztendő távlata szükséges.

Az a gyönyörű, nemzetiszínű pántlikával díszített karrarai márványszobor, mely karcsú állványra helyezve Déri Frigyes szalónjának főékessége volt, Déri Frigyesnét ábrázolja s jelenleg a Déri-múzeum előcsarnokában látható. A szobrot *Kauffungen* bécsi tanár, szobrászmester készítette rövidd el azután, hogy a szegény asszony 1910-ben vadászszerencsétlenség áldozata lett. Azt mondják, hogy állítólag ez a szobor volt az első műtárgy, mely köré a gyermek nélkül maradt, de hatalmas vagyonnal rendelkező Déri műkincseit gyüjtögetni kezdte, azzal a határozott célzattal, hogy egy egyetemes jellegű, az ifjúság oktatására kiválóan alkalmas nagyobb műgyüjteményt hozzon össze, hogy azt szülőházájának ajándékozhassa.

Nagy eseménye volt mindig a magyar művelődéstörténetnek, ha valaki magyarhonban szerzett vagyonát bármilyen formában a nemzeti kultúra oltárára tette. Azonban az ilyen nemes léleknek talán egy fokkal felette áll az a magyar állampolgár, aki külföldre vetődött, vagyonát külföldön szerezte és azt mint nemzetének hű fia végül is szülőhazájának adományozta.

Kétségtelen, hogy Déri Frigyes a magyar mecénások ez utóbbi sorába tartozik és pedig itt is azok közé, akik családot külföldön alapítanak s házasságai összeköttetéseik által még inkább hozzákapcsolódnak a külföldi társadalomhoz. Ezt azért említjük meg, mert a legtermészetesebb dolog a világon, hogy ez a körülmény az idegenbe szakadt magyar ember figyelmét csak jobban elvonja hazájától. De az emberek sorsát láthatatlan kezek irányítják és gondolataink, tetteink, alkotásaink sokszor valóban a véletlen játékai gyanánt tűnnek fel!

Déri Frigyes és felesége szül. Brix Lujza 1890 körül. Pietzner bécsi udvari fényképész felvétele után. Déri Fr. 1882 okt. 26. házasodott meg. Felesége meghalt 1910 november 19, Déri 1924 október 27-én.

Déri Frigyes és felesége stájerországi vadászkastélyuk előtt.

Déri Frigyesné született osztrák leány volt a *Brix*-familiából. Tagja volt az Erzsébet-rendnek, jóltevője az egyháznak, akinek emlékét a *veitschi* templomban márványtábla örökíti. — Férjével sokat útazott s különösen kedvelte a nagyúri vadászsportot, amely szenvedélye stájerországi erdőbirtokukon végzete is lett. Mindössze 47 éves volt, mikor viruló élete derékban tört. Ma már talán senki sem tudná megmondani, hogy Déri Frigyes még felesége életében, vele egyetértve gondolt-e arra a nemes tettre, mellyel később nevét örökre beírta a magyar művelődés történetébe, vagy pedig tényleg igaza van a hagyománynak, mely szerint az a szép márványszobor volt az első tárgya a debreceni Déri-gyüjteménynek?!

Bizonyos, hogy Déri Frigyes felesége halála után életét teljesen megváltoztatta. A nagy csapás, mely reá szakadt, életét gyökeresen átformálta. Lelkében annyira megrendült, hogy eladta stájerországi vadászkastélyát és erdejét, Bécsbe költözött, hol vagyoni viszo-

Kaliforniai pajzstetütől mentes
Magastörzsü és bokorrózsát
Gyümölcsfát
Díszfát
Díszcserjét
Évelő virágot
Gyökeres szőlővesszőt stb.
bármilyen mennyiségben igen olcsón szállit
UNGHVÁRY JÓZSEF
faiskolája CZEGLÉD.
Budapesti iroda VI., Andrássy-ut 56.
Oktató nagy árjegyzék ingyen.

nyaihoz mérten szerény életet élve, sejtemgyáraiból befolyó jövedelmének minden feleslegét jótékony célra és nőkincsek vásárlására fordította. Első beszerzési naplói az 1910-es évekből származnak s ettől kezdve szakadatlanul gyarapította dédelgetett gyűjteménycsoportjait, egészen 1924 okt. 27-én bekövetkezett haláláig. Déri tehát 1910 után egészen más természetű, más szellemű életet kezdett, melyre talán legjobban *Cherbuliez* szavai illenek, aki szerint »*művészet, tudomány és vallás híján a világ csak vágyakból is ügyekből állana.*«

*

Az a tisztelet és hála, mellyel Déri Frigyest a magyar társadalom illette, mikor gyűjteményét 1919-ben a magyar államnak, illetőleg Debrecennek ajándékozta, tíz esztendő távlatában semmit sem lanyhult, sőt ha számon vesszük azokat az eredményeket, melyeket a Déri Múzeum mint nyilvános közgyűjtemény eddig is elért és azokat a kedvező változásokat, melyeket ez a kultúrintézet Debrecen városában előidézett, úgy az egykor megnyilvánult tisztelet és megbecsülés többszörös megnövekedését kell leszögeznünk. Mert tíz esztendő távlatában, tíz esztendő eseményeire visszatekintve ma már kellő tapasztalatok és statisztikai kimutatások alapján vonhatjuk le azokat a nagyfontosságú és sok gyümölcsöt hozó eredményeket, melyek a Déri Múzeum működése nyomán fakadtak.

Semmi kétség, hogy Déri Frigyes alakja, nemes veretű mecénási cselekedete körül tíz esztendő alatt kifejlődött nímbusz főleg két kultúrtörténeti jelenségre súgározza fényét: az egyik a *nemzetnevelés*, a másik a *városfejlesztés* rohamos fellendítése.

Ha a Déri Múzeum *nemzetnevelő tevékenységére* akarunk rámutatni, számba kell vennünk először is azt a körülményt, hogy addig, amíg a Déri-gyűjtemény a maga egyiptomi, görög-római, általános európai, ázsiai és magyar numizmatikai, továbbá képtári csoportjaival Magyarhonba nem került, Budapesten kívül az egész országnak nem volt egyetlen egy olyan közgyűjteménye sem, mely a magyar nép minden rendű fiainak az egyetemes emberi kultúráról áttekintést nyujtott volna. Tessék elképzelni, mit jelent az, milyen nagy hézag betöltéséről van szó akkor, amikor az egész ország keleti felében, Szegedtől Sárospatakig csupán helyi jellegű, helyi vonatkozású történeti és néprajzi múzeumok voltak, de nem volt egyetlen egy olyan intézet sem, melyben a professzor tanítványainak egy múmiát, egy eredeti görög vázát, egy régi gobelint, egy páncélvértezetet, a mesés ázsiai iparművészetnek valamely értékesebb darabját, egy híresebb *Mányoky-* vagy *Munkácsy*-képet mutathatott volna?! Még inkább jogos a kérdezésünk az egyszerű polgárok, földmívesek, iparosok nagy tömegére vonatkoztatva, akik közül sokan nagyritkán vagy sohasem hagyják el szülőföldjük határait és mindannak jórészét, amit múzeumokban láttak, ők maguk találják, készítik, használják vagy épen testükön viselik?! A Déri Múzeum a Tiszántúl központjában e nagy hiányt valóban egyszerre szüntette meg!

Ha ebből a szempontból, az ifjúság, a nép oktatása, szóval nemzetnevelés szempontjából tekintjük a Déri Múzeum jelentőségét, úgy tíz esztendő elmultával csak fokozott tisztelettel és hálával gondolhatunk arra a férfiúra, aki a fél csonkaország népét éppen azzal ajándékozta meg, amire annak nagy szüksége volt: egy egyetemes jellegű múzeummal! Hogy ez mennyire igaz, minden további bizonyítás és érvelés helyett egyszerűen felemlítjük, hogy a Déri Múzeumnak megnyitása napjától, azaz 1930 május 25-től 1933 végéig, tehát nem egészen négy év alatt, kereken kettőszázötvenezer látogatója volt és amit e helyen legyen szabad érintenünk, kiadványai és kapcsolatai révén neve ma már ismeretes Tokiótól Dublinig, Stockholmtól Rómáig sok-sok tudományos intézet előtt.

*

Nem kisebb jelentőségű ennél a Déri Múzeum intézményeinek az a másik döntő befolyása, melyet Debrecen város nagyvárosias kifejlődésére gyakorolt.

Ma már senki sem tagadhatja, hogy Debrecen belvárosának egyik legszebb része, bár még csak félig-meddig alakult ki, a Déri-tér, melynek közepén a múzeum áll. Ez a főuccától félreeső egyetlen nagyvárosias jellegű, szép és intim tér, mely ha köröskörül ki fog épülni, akármelyik világvárosnak díszére válhatna. El lehet mondani, hogy a debreceniek közkedvelt pihenő, üdülő sétatere.

De mi volt azelőtt ezen a helyen? Valamikor mocsár, az u. n. *Paptava*, melynek helyét elfoglalta a híres-neves debreceni *Füvészkert*, a magyar természettudomány egyik büszkesége. Erre a célra a térség mély fekvése miatt igen alkalmas volt. De ha a Füvészkertben körsétát tettünk és a düledező kerítéseken áttekintettünk, bizony a Füvészkertet nem a neki megfelelő környezetben és keretben találtuk és főképen elszomorított ez a látvány, ha arra gondoltunk, hogy pár lépésre vagyunk a Nagytemplomtól, a város szívétől.

Csaknem bizonyos, hogy ha a Dérigyüjtemény nem kerül Debrecenbe, a régi városi múzeum még sokáig marad hatvanuccai hajlékában, az u. n. *Csokonai-házban* és a *Füvészkert* környezete talán ma is még abban az állapotban volna, mint ezelőtt tíz esztendővel. Toldott-foldott kerítések mellett rombadőlt téglaházak, elhanyagolt, dudvás, szemetes, lejtős udvarokon vereslő tömeglakások éktelenkedtek a város kellős közepén. Mondhatnánk, hogy a belvárosnak a legelárvultabb része volt, melyhez csak aDegenfeld-tér —csapóuccai sarok volt hasonlítható.

És a Déri Múzeum mindezt egy csapásra megváltoztatta. A régi, híres *Füvészkert* feláldozásával ugyan, de máról-holnapra eltüntek azok az egészségtelen, mezővárosok negyedére emlékeztető romok és gödrök és a Déri Múzeummal együtt helyükbe nyomult a nagyváros, tükörsíma uccáival, színekben ragyogó gyönyörű virágágyaival, büszke, szép palotáival és tiszta, pormentes levegőjével!

Mit sem ér a kései bölcseség, de tessék elképzelni, hogy a mainál is mennyivel szebb lett volna ez a *Déri-tér*, ha a múzeumot nem a közepére építik, hanem jóval hátrább, hogy a teret északról zárja be, mint ahogy nyugatról a bankpalota és délről a postaigazgatóság épülete. Ebben az esetben, bár teljesen átformálva, helyén maradhatott volna a *Füvészkert* is és kialakulhatott volna a tágasabb, szélesebb *Déri-tér* is.

Valamikor sok szó esett arról, hogy kár volt a múzeumot eldugni. Ez akkor nagyon logikus helyi felfogásnak látszott, mert hiszen az alföldi városok legnagyobb részét az jellemzi, hogy főuccáján vagy főterén a Kossuth-szobor és főtemplom körül csoportosul minden valamirevaló városias jellegű középület és száz lépéssel odább, bármely irányban kezdődik a falu. Debrecen ezen a fejlődési stádiumon már régen túl van egyfelől a nagyerdei *egyetemi városrész* és környezetének valóban pompás kiépítése, másfelől bent a belvárosban a *Déri-tér* kialakulása folytán. Ez utóbbi pedig legfőképen és elsősorban Déri Frigyes érdeme, aki múzeumával ezt az átalakulási folyamatot kipattantotta és megadta a lehetőséget arra, hogy Debrecen város megértő, áldozatrakész közönsége városa naggyáfejlesztésének egyik fontos lépését megtehesse.

Hogy is történt?

Ezt aztán sohasem hittük volna. Ezt a csodát. Hogy a civisváros népe rákapjon cigarettákra és szivarokra, amelyek erre a névre hallgatnak: Nikotex. Szóval egy névre, amit aligha ismertek a mi gyüngyörü városunkban, meg a még annál is szebb tanyavilágban. Mi lehet ennek az oka, mi ennek a magyarázata? Sokat gondolkoztunk róla, mert mi tagadás benne, mi is Nikotexet szívunk, értjük tehát a csiziót. Mindenek előtt nagyon jó a Nikotex. Szelid, zamatos, a cigaretta meg a szivar jól szelel, nincsen velük semmi baj, az illatuk is kellemes. De hogy Debrecenben olyan nagy tábora lett a Nikotexnek, mint amilyen tényleg van, annak még külön okát is tudjuk. Ott kezdődött a dolog, hogy a Nikotex-Faintos szivar, amelynek derekán tudvalevőleg egy hetyke papirkarika diszlik, nagyon kapós lett, mert valahogyan jól illik a legényember szájába. Mindjárt kezdetben seregestől feszítettek a korzón a kisebb pénzü fiatalok is, szájukban az elegáns pántlikás szivarral, aminek ilyen módon hamarosan nagy becsülete támadt. Persze mindenki rájött, aki szívta, hogy ez a Nikotex szivar nemcsap szép, nemcsak nagyon formás és elegáns, hanem azonfelül még nagyon jó is. Amikor azután a trafikok a Nikotex-Leventét kezdték árusítani, ez az új cigaretta is menten »bevágódott«, divatos lett, úgyhogy versenyre kelt az addig legnépszerübb Memphis-szel is. Nincs is párja a Nikotex-Leventének. Olcsó is, jó is, amellett még kiadós is. Igy lett a Nikotex szóból valóságos fogalom nálunk, aminek már sokezer híve van. Kiváncsiak is vagyunk rá, hogy most majd mi következik, milyen új Nikotex-csoda?

Az is nagyon érdekes ebben a Nikotex históriában, hogy amióta bevezették, azóta valamennyien nagy dohánytudósok lettünk. Még a gazdaemberek is tudják, hogy mire való a Nikotex-cigaretta, miért szeretik, miért szivják? Például tudják, hogy a Nikotex cigaretta, szivar, meg a jóféle Nikotex pipadohány egészen ártalmatlan valami, nem bántja a szivet, nem okoz semmi bajt a szervezetben, még betegek is szivhatják. Mi ugyan nem holmi félszből szivjuk a Nikotexet, vagy legalább is nem csak azért. Sokkal inkább a jó tulajdonságaiért, mert könnyü, mert nagyon jó és mert nagyon finom. Szóval megbarátkoztunk vele és már itt tartjuk a városunkban, mint legkedveltebb vendégünket, amelynek ime örökszállást adtunk.

Kardos parfümeria

Piac ucca 61.

A cég tulajdonosával, KARDOS JENŐVEL beszéltünk, aki elmondta, hogy 17 éve működik Debrecenben ebben a szakmában. Igyekezete mindig az volt, hogy üzletének belső berendezése csinos, megkapó legyen, a mai üzleti követelményeknek mindenben megfelelő legyen. A szép berendezés, igaz, még nem minden, a legtöbb az áruk és illatszerek minőségétől függ. — Igyekeztem, hogy mindenből a legtökéletesebbet tartsam, — mondta. Nálam illat- és kozmetikai szerekben, szappanokban, puderekben mindenből a legjobbat lehet találni, nagy választékban és ami fő, a mai viszonyokhoz szabott árakon. Kardos Jenőnek igaza van és őt igazolja vevőközönségének a nagy ragaszkodása is.

A lakás disze a szép butor

Bálint Sándor mübutor-asztalos és kereskedő

Piac ucca 85.

Amerikai tudósok kiszámították, hogy az ember életének háromnegyed részét négy fal között tölti. Igyekeznünk kell tehát lakásunkat minél lakályosabbá, minél otthonosabbá tenni. A lakályosságot egyedül csak a szép bútorral lehet. A modern bútorkészítő ipar legújabb alkotásait mentünk el megnézni BÁLINT SÁNDOR mübútor-asztalos és kereskedő Piac ucca 85. szám alatti üzletébe. Az 1918-ban alapított üzlet minden téren igyekszik a közönség igényeihez alkalmazkodni és minél tökéletesebben kielégíteni és nagytömegü bútort tart raktáron, — mely a Csapó ucca 25. szám alatt, saját házában van, — amelyeket részben a saját üzemében állit elő. Ebédlők, hálók, kombinált szobák, konyhaberendezések, heverserek, matracok kaphatók minden ízlést és igényt kielégítő minőségben. Üzeme modern gépekkel, villanyerőre van berendezve és az abban előállított bútorok eddig mindig a megrendelők teljes megelégedésére szolgáltak rá.

Horváth Sándor

villamossági, rádió, műszerész üzem, vas- és szerszámkereskedő

Hunyadi ucca 22.

A cég 1925-ben alakult először, mint műhely, majd 1928-ban készáru kereskedéssel bővítette ki. Raktáron tart mindenféle villamossági és rádiókészülékeket, vasárut, szerszámokat, kerékpárokat, zománcozott edényeket és hangszereket. A Hunyadi ucca 21. szám alatt saját műhelyében készült árukból is nagy forgalmat csinál. Vállalja kerékpárok javítását és zománcozását és az összes, a műszerekkel kapcsolatos munkák végzését. Minden munka saját felügyelete mellett készül a legprecízebb kivitelben.

Merinó posztókereskedelmi rt.

Piac ucca 49.

Szatmári Sándor igazgatóval beszéltünk, aki elmondta, hogy ezelőtt 10 évvel, 1924-ben alakult a cég. Minden igyekezetük az, hogy a magyar ipart pártolják, ezért csak kizárólagosan magyar gyártmányt tartanak raktáron, amely azonban semmivel nem marad a külföldi áru mögött. A cég hatalmas raktárának szükségletét nagyrészt a győri finom posztógyárnak a gyártmányaiból szerzi be és okos üzletvezetésével már is sok hívet szerzett a magyar árunak, akik azóta törhetetlenül ragaszkodnak a magyar gyártmányú finom posztóhoz és a Merinó posztó kereskedelmi Rt.-hez.

Gombácsi József

modern szobafestő és mázolómester
Kossuth ucca 43.

A szobafestő szakma egyik reprezentáns képviselője GOMBÁCSI JÓZSEF, aki üzletét 1920-ban alapította, miután a világháborúból hazajött. Vállalata a legmodernebb gépekkel van felszerelve, fúvóberendezésü gépeivel a legmodernebb szobafestéseket tudja végezni, tudniillik a legújabb eljárások szerint már nem festik a falat, hanem fúvógépekkel viszik rá a festéket a falra és így kapják az úgynevezett fúvott falat. Üzemében több embert foglalkoztat és a munkák végzésére saját maga ügyel fel és végzi is, így a középosztálybeli megrendelői tökéletes bizalmát érdemelte ki.

Sesztina Lajos vasnagykereskedés

A debreceni országos hirü **Sesztina** vasárus bolt megalapitója **Sesztina János**, aki 1819-ben nyitotta meg az akkori **Piac** uccán a **„Vasemberhez"** címzett üzletét, majd 1839-ben elhalván, özvegye **Budeusz Anna** folytatta a vasárusságot, míg **Sesztina János** idősebbik fia **Lajos** át nem vette az üzletet, melyet 1850-től saját nevén vezetett. Az évek folyamán a **Sesztina Lajos** cég a Tiszántul legnagyobb vasüzletévé fejlődött, amelyben igen sok része volt kiváló munkatársának, **Weszter Istvánnak** is, ki 53 évig működött. együtt cégtársával. A jelenlegi cégtulajdonosok **Sesztina Jenő,** ki mint kamarai elnök s a felsőház tagja egyébként is nagy szerepet visz közgazdaságunk életében, továbbá **Rickl Antal** és **Weszter Béla,** mindannyian számos vállalat és gazdasági érdekeltség tagjai. A cég személyzetének létszáma jelenleg 31, ami cslaádtagokkal együtt 70 tagu létszámnak felel meg. —

A **Sesztina Lajos** cég főleg vas, fém és acéláruk, félgyártmányok és készáruk nagybani és kicsinybeni eladásával foglalkozik, azonban üzletköre felöleli a mezőgazdaság, ipar és háztartás körébe tartozó mindennemü szükségleti cikkeket. A cég raktáraiban állandóan nagy készlet van ezen árukból, továbbá épitkezési vasanyagokból s egészségügyi cikkekből, mibel a környékbeli kereskedők, iparosok és építtetők innét szerzik be szükségleteiket. Ezért van nagy közgazdasági jelentősége a **Sesztina cégnek,** mert fővárosi méretü raktárai s modern üzleti rendszere mellett azonnal képes kielégiteni minden szükségletet s nem kell a vevőnek hetekig várni az anyagra. Az elmult években a Déri muzeum, Központi Egyetem, Dóczy intézet, Csendőrlaktanya, Postpalota, Svetits bérház, Városi strandfürdő, Krematórium és több más magánépitkezés vasanyagát a **Sesztina Lajos**-cég szállította.

Mint a **Rimamurány Salgótarjáni Vasművek** és számos más vasipari vállalat itteni képviselője s egyedárusitója gyári eladási árakat tud nyujtani a cég vevőkörének s ezért szinte átment a köztudatba, hogy **Sesztina** cég mindig az olcsóságra törekedett, amit azonban nem a minőség rovására igyekezett elérni, mert ebben nem enged a cég régi elveiből: kizárólag elsőrendü minőségü árut tart mindig raktárán. —

Az elmult 10 év közgazdasági változásai természetesen rányomták bélyegét a cég életére is s a konjunkturák alatt egészen 1928-ig nagy fellendülés mutatkozott a cég forgalmában, 1929 óta azonban állandóan csökkenést mutat ez a forgalom, ami főleg a gazdák vásárlóképességének hanyatlásával magyarázható, azzal áll összefüggésben. A kedvezőnek mutatkozó ez évi tavaszi szezon azonban arra enged következtetni, hogy talán lassan beáll a javulás, főleg a terményárak valóban tartós emelkedést fognak mutatni. — Talán egy szakma sem áll oly közeli vonatkozásban a mezőgazdasággal, mint éppen a vasszakma s ez az oka annak, hogy egy ilyen nagyarányu vaskereskedés forgalma azonnal reagál minden javulásra és rosszabbodásra, ami a gazdasági életben mutatkozik. —

A cég a magyar vasiparnak az 1867-iki kiegyezést követő időkben történt hatalmas fellendülésében szellemi irányitással és gyakran nagy anyagi áldozatok hozatalával is kivette a maga részét, a helybeli kisvasiparosság életrekelésének pedig törhetetlen hitü munkása volt és igy a magyar kisiparnak állandó támasza, a nagy vasiparnak pedig mint fogyasztó, a külföldi gyártmányokkal szemben leglelkesebb barátja, propagálója volt és marad. —

A 114 éves Sesztina cég sulyos időket élt át több mint egy évszázad alatt s kétségtelenül a legsulyosabb idők voltak talán a világháboru, a forradalmak s az oláh megszállás alatti idők, továbbá az elmult 10 esztendő hullámzó vonalu gazdasági korszaka, amely alatt a mostani világkrizis kibontakozott. Mindazonáltal a régi puritán szellemben vezetett, patinás Sesztina firma ez idő alatt is zökkenés nélkül megállta a helyét, megtartotta vezető pozicióját a Tiszántulon és minden jel arra mutat, hogy a várható jobb konjukturák alatt a jövőben is fiatalos életerővel fogja betölteni Debrecen és a Tiszántul közgazdasági életében nem kis jelentőséggel biró szerepét.

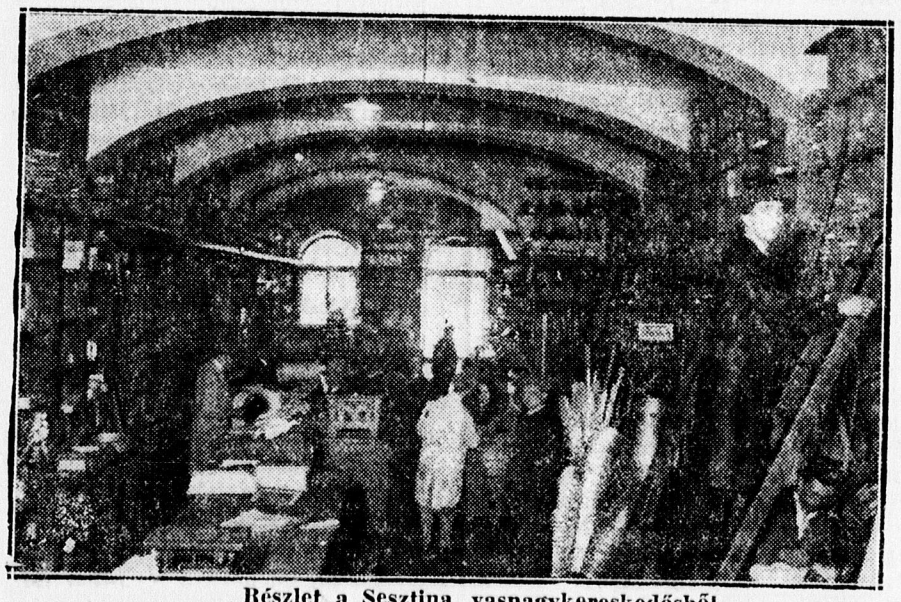

Részlet a Sesztina vasnagykereskedésből

Tiz perc Debrecen legnagyobb linoleum áruházában

A Piac ucca 58. számú házban van Debrecen legnagyobb linoleum áruháza, a HAAS LIPÓT-cég. Munkatársunk mielőtt bement volna az üzletbe, percekig gyönyörködött a hatalmas kirakatokban és legjobban az lepte meg, hogy a kirakatba kitett elsőrendű anyagú és kivitelű árukon egyenesen elképesztő olcsó árak vannak. Egy pár cikknek az árát rögtön fel is jegyezte, mintegy kuriozumként. Például:

Gummikabát már P 14.50-től, Crepe de Chine gummikabátok minden színben és divatfazonokban, 200—300 juta Bouclé modern mintákban P 29.— Torontáli ágyelő már 6.40-től

Mikor belépett az üzletbe, még jobban meglepődött. Az üzlethelyiség falai egész a menyezetig gyönyörűbbnél gyönyörűbb linoleumokkal, viaszkosvászonokkal és szőnyegekkel volt megrakva. A cég üzletvezetőjével való rövid beszélgetés után munkatársunk rájött arra, hogy a Linoleum-ruház több évtizedes debreceni működése alatt generációk szőnyeg- és linoleumszükségletét elégitette ki. A Haas Lipót linoleumáruház egy egész Európára kiterjedő és mindenütt előnyösen ismert vállalatnak a fiókja.

Különben a Linoleum-áruház vezetősége a mostani nehéz és mindig romló gazdasági viszonyokra tekintettel leszállította áruit, hogy hű és ragaszkodó vásárlóközönségéhez újakat is szerezzen és ezzel is lehetővé tegye, hogy dúsan felszerelt áruraktáraiból mindenki olcsó áron beszerezhesse szükségletét. Éppen a közönség igényeinek minél jobban és tökéletesebben való kielégitése az oka annak, hogy a linoleumáruház fürdőcipőkből és más gummiárukból is nagy raktárt rendezett be.

Az irógép mint a modern élet legfontosabb eszköze

Huray Ferenc irógép üzeme és szaküzlete Werbőczy-u. 2

A Kereskedelmi és Iparkamara palotájában kerestük fel az 1926-ban alapitott Huray irógép szaküzletét. Huray Ferenc a magyar kir. technologiának volt a hallgatója, majd specializálta magát az irógép-szakmára is és szaktudását a legnagyobb magyar irógépüzemben sajátitotta el. A kellő gyakorlati tudással felszerelve 1926 decemberében Debrecenbe jött és megnyitotta a ma már az egész Tiszántúlon előnyösen ismert irógépszaküzletét. Üzemében az összes használt szakszerű irógépek javitását végzik és egyik legnagyobb előnye, hogy maga a tulajdonos Huray Ferenc még a legkisebb munkát is személyesen ellenőrzi és saját maga is végzi. Ez is egyik oka annak, hogy a cég ma már az egész Tiszántúlon a legelsők közé tartozik és megbizhatóságát és életképességét mi sem bizonyitja jobban annál, hogy a mostani nehéz viszonyok ellenére az egész Tiszántúlon vevőköre és karbantartása állandóan emelkedik, sőt legújabban ez tette szükségessé, hogy Nyiregyházán, a Luther-palotában új fióküzletet létesitett. Üzleti sikerének főoka az abszolut megbizhatóban javitások cserélése, régi gépek újjáépitése készül, minden fajtájú új és használt gépeket tart raktáron, a szakma minden ágával foglalkozik. készit leirásokat, sokszorositásokat. Kilenc főnyi személyzettel dolgozó üzeme a legnagyobb ilyen műhely a Tiszántúlon

Huray Ferenc úgy társadalmi, mint szakmai téren aktiv szerepet visz. Az Ipartestület és az Iparkamara kebelében működő műszerészipari iparos- és mestervizsgáztató bizottság alelnöke. Nagy érdeme van a múlt évben tartott Tiszántúli Ipari Vásár megrendezése körül, amelyért a vásár rendező-bizottsága arany díszoklevélel tüntette ki. A szakma minden megmozdulásából úgy társadalmi, mint szakmai téren erején felül kiveszi a részét és jó példával járva elől, irányt mutat ezen a téren is.

Huray Ferenc csak nyeresége Debrecen város iparos társadalmának.

Huray Ferenc üzletében munkatársaival

A Rex drogéria 30 éves jubileuma

A cég gazdag raktárán a legkitünőbb márkás árukat a legszolidabb áron lehet kapni

A debreceni REX-DROGÉRIÁT 30 évvel ezelőtt alapitották, azzal a céllal, hogy a közönség a szakma minden ágában szolid áron elsőrendű cikekkhez jusson. *A cég tulajdonosai mindig kiváló szakemberek, gyógyszerészek voltak.* Az egyik alapító, dr. Rex Sándor gyógyszerész országos nevű szaktekintély. Később a Gyógyszertártulajdonosok Részvénytársasága vette át a céget, melynek jelenlegi tulajdonosa, Kondor István 1929-ben került a drogéria élére. Érdekes megemliteni, hogy *Kondor István szintén szakember, aki a budepesti egyetemen szerezte gyógyszerészi diplomáját s akinek tudása, képzettsége és lelkiismeretessége ma már fogalom.*

Ez a fővárosi nivójú, pazarul felszerelt drogéria foglalkozik a legjobb pipere- és kozmetikai cikkeken kivül vegyészeti, ipari, technikai cikkek, valamint mezőgazdasági, növényvédelmi és háztartási cikkek, továbbá gyógyszerfélék nagybani eladásával. Elsőrendi minőségű orvosi, sebészeti kötszereket vattát, mentőládafelszereléseket, friss fertőtlenitő anyagot tart állandóan raktáron. *Nagy forgalmat bonyolit le valódi francia, német és angol parfümökkel,* olajokkal, esszenciákkal s egyéb piperekészitményekkel.

A cég mindig nagy sulyt helyez arra hogy szolid árak ellenére is *csak garantált és megbizható márkás cikkeket* árusitson. *Munkatársunk kérésére megmutatták a raktárt, mely zsufolva van a világhirü cégek legjobb készitményeivel. Ilyen gazdag és szenzációs választéku raktár bármelyik fővárosi üzletnek becsületére válna.*

Ezek után szinte természetes ennek a régi, szolid üzletnek jó hire, mely szerint a Rex-drogériát mint a vidéki »Bárdy«-ját, vagy »Molnár-Moser«-jét emlegetik.

A Tiszántuli Mezőgazaságí Kamara évtizedes munkásságának eredményei

Irta: dr YULOW VIKTOR kamarai főtitkár

A közel 12 esztendő, mely megfelelő **társadalmi és** törvényi előkészítés után az 1922. évben megalakult magyar mezőgazdasági kamarák — így tehát a **Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara** fennállása óta eltelt: a helyzetkutatás, erőgyűjtés és céltudatos kezdeményezéseknek küzdelmesen nehéz, de bőséges eredményeket biztosító korszaka volt.

Alábbiakban megkíséreljük ezeknek az eredményeknek kronológikus rendbe foglalt, **vázlatos** képét adni — nyomatékosan hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a kamarai munkásságnak számtalan olyan elágazása és változata van, melyek **adatszerűen** ki nem mutathatók; de függetlenül ettől helyünk szűkössége sem engedi meg, hogy a kamara közérdekű akcióinak gazdag sorozatára — az elért eredményeknek megfelelő részletességgel mutassunk rá.

A mezőgazdasági kamaráknak kezdetben — mint a köztudatba még kellően át nem ment intézménynek — első és főrészben az volt a feladatuk, hogy önmagukat, **szervezetüket** és **hivatásukat** közismertté — munkájukat pedig általánosan megbecsültté tegyék.

Ez a kezdeti munkásság, tehát inkább **propagatív jellegű** volt és elejétől fogva kettős csapáson haladt. Az egyik **út: a Tiszántuli mezőgazdaságának speciális érdekvédelme — a** másik: a mezőgazdaság fejlesztésének generális szempontja volt és első programpontjaként a **Mezőgazdasági Bizottságok** munkábaállításához vezetett. A Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara kerületében 287 mezőgazdasági bizottság alakíttatott, amelyekből 210 van ma is működésben.

A propagatív irányú és ismeretterjesztő munka keretébe szervesen illeszkedett be a kamara **hivatalos lapjának,** később pedig **szaklapjának** — a Tiszántuli egyetlen agrárorganumának — a **„Tiszántuli Gazdák"**-nak megindítása, amelyből eddig 201. szám jelent meg, összesen 3100 oldalnyi terjedelemben, 3205 hivatalos és 1095 szakcikkel.

A gazdatársadalom szaktudásának fejlesztését, kimélyítését és a haladó élet kívánalmaival összhangzatba hozását, **a szakismeretek terjesztésével** vélte a kamara a legmegfelelőbben szolgálni; ennek egyik módjaként a népszerű és gyakorlatias irányú **szakelőadások,** másik eszközeként **a szaktanfolyamok** rendezése kínálkozott — eredménye pedig 1858 szakelőadás és a különböző tanfolyamok gazdag sorozata volt. A szakelőadások a kamarakerületnek csaknem mind a 417 községét felölelték — a tanfolyamokat látogatók száma pedig a 4500-at is meghaladta.

A kamara **„Alföldi Magvető"** címen közrebocsátott **népszerű kiadmányai** 12 kötetben, több mint 10.000 példányszámban láttak napvilágot, a mezőgazdasági termelés csaknem egész területét felölelik és felette népszerűek.

Az iskolánkívüli művelődés és népszerű ismeretterjesztés célját, a kamara által — kerületének 10 községében felállított **kölesönkönyvtárak** a legjobb eredménnyel szolgálják.

A felvilágosító és oktató irányú munkásság propagatív eszközei közé sorozta a kamara a különböző **kiállítások, bemutatók, termelési versenyek tartását** és rendezését is — és ezirányú **tevékenységét az országos** jellegű, valamint vidéki szakkiállítások gazdag sorozatával tette — különösen a debreceni közönség előtt — **emlékezetessé.** A kamara székhelyén, valamint kerületének többi városaiban megrendezett kisebb-nagyobb kiállítások száma a 20-at is meghaladta.

A **gazdatársadalom összefogásának biztosítására** és a **gazdaszellem** ápolására hivatott, de mindig időszerű gazdakérdések megvitatására szánt **gazdanapok** és **gazdagyűlések** egyre fokozódó igazoltságra tettek szert a gazdasági leromlás állandósulása következtében és egyre inkább szükségessé teszik a kamara vidéki kapcsolatainak éber gondozását. E gazdagyűlések igen gyakran nőnek túl a lokális jelentőség keretein és a felvetett problémák horderejénél fogva gyakorta válnak egyetemes értékűvé. Így pl. a **Szolnokon és Debrecenben ismételten megtartott gazdagyűlések** országos jelentőségre emelkedtek.

A kamara kerületében megrendezett gazdanapok és gyűlések száma egyre emelkedőben van és ezideig 71 rendeztetett meg; a **vidéki kiszállások** száma pedig a 4500-at is meghaladta.

A **gyakorlati termelés** kérdéseinek sorrendjében a kamara figyelme elsősorban körzetének **talajviszonyaira, a talaj összetételére** és **termelőképességének javítási lehetőségeire** irányult, így főként a **műtrágyázás** termés- és jövedelemfokozó tényezőit vette szorgos vizsgálat alá. A kamarai **műtrágyapropaganda** és kísérleti **tevékenység** folyományaként 836 szakelőadást tartott kerületének csaknem minden számottevő községében és 1232 műtrágyázási kísérletet állított be a legteljesebb gyakorlati eredményességgel.

A kamara **talajtani osztályának** működése külön kamarai kiadványokban került nyilvánosság elé és a kamarakerület 69 helyéről származó 207 talajmintának pontos analizisét tárta az érdekelt gazdaközönség elé.

A Tiszántul speciális klimatikus jelenségeinek tanulmányozására a kamara által létesített **agrometeorológiai megfigyelő hálózat** keretében 16 állomáson végeztek hőmérsékleti, csapadék, talajnedvességi, fenologiai stb. megfigyeléseket.

A fajtakérdések fontosságának igazolására, 218 esetben folytatott le a kamara nemesített növényekkel történt **fajtaösszehasonlító kísérleteket** a 100 holdnál nagyobb kerületbeli gazdaságokban — az ennél kisebb gazdaságok részére — kedvezményesen kiosztott — nemesített vetőmagvakkal szerzett tapasztaltatokról pedig 2714 jelentés érkezett be a kamarához.

Különös gondot fordított a kamara arra, hogy a kamarakerület gazdaközönsége **a vidékenként legjobban beváló növényfajták és féleségek vetőmagvaival jó minőségben és kedvezményes** áron elláttassék.

E cél érdekében folytatott részben önállóan, részben a földmivelésügyi kormány megbízásából állami támogatással, fennállása óta, évről-évre **tavaszi és őszi vetőmagakciókat,** melyeknek keretében: 204 vagon eredeti emesített búzavetőmagot, 34 vagon rozsvetőmagot, 14 vagon árpa vetőmagot, 8 vagon zab vetőmagot, 7 vagon tengeri vetőmagot és 6 vagon bab vetőmagot osztott ki a kamarakerület gazdaközönségének, **lényeges árkedvezményekkel.**

A Tiszántul **takarmánytermelésének** kiterjesztése és a viszonyoknak megfelelőbbé tétele érdekében osztattak ki ugyancsak kedvezményes áron a vidékenként legmegfelelőbb takarmánynövények vetőmagvai, melynek során különös figyelmet fordított a kamara a homoki gazdálkodás megjavításának elősegítésére, a **pillangós virágú homoki takarmánynövények és zöldtrágyanövények** magvainak terjesztésével.

Ezen **takarmánynövény vetőmagakciók** keretében: 5 vagon lóhere, 7 vagon lucerna, 14 vagon bükköny, 6 vagon homoki borsó, 4 vagon csillagfürt, kisebb mennyiségű nyúlszapuka és somkóró vetőmag juttattatott kedvezményes áron a kamarkerület gazdaközönségének. **A kiosztásra került vetőmagvak összmennyisége: 309 vagon volt.**

A növénytermesztés — közelebbről pedig a **homoki gazdálkodás** fejlesztésére irányuló kamarai tevékenység nagyjelenetőségű eredménye: a nyíregyházai **Homokjavító Kísérleti Gazdaság** létesítése volt, mely **állandó szakiskolával** bővülve, immár 7-ik esztendeje teljesíti kifogástalanul, távol vidékek homoki gazdálkodására irányítólag ható és értékes gyakorlati eredményekkel alátámasztott hivatását.

A szikjavítás nehéz feladata speciális osztályrészéül jutott a Tiszántúl gazdakamájának, mely feladatának nagymennyiségű mészisap ingyenes kiosztásával, mélyreható propagandával és pályadijakkal jutalmazott szakmunkák terjesztésével igyekezett megfelelni.

A lápi talajok feljavításának és gazdaságosabb kihasználásának ügyét nagyszabású **szakértekezletek, ankétok** és **termelési kísérletek** egész sorozatával szolgálta a kamara.

A tengeri termelés terén az okszerű művelési módozatok megismertetése, főként pedig a **kukoricamoly elleni védekezés** hatékony propagálása irányította a kamara munkásságát, amelynek széles kereteibe a **burgonya, a cukorrépa, az összes ipari növények,** valamint **a kerti magvak** termelésének, illetve értékesítésének fontos kérdéseit is eredményesen sikerült bevonnia olyan szervek és intézmények létesítésével, amelyek gazdakörökben ma már jól ismertek s a termelés, valamint értékesítés kérdéseiben irányadó faktorként szerepelnek, valahányszor a gazdaérdekek megvédéséről van szó.

A növényvédelem nagy és széles területén két feladat irányította a kamara munkásságát: **a gabonacsávázás** kérdése és a **gyümölcsfa kártevők elleni védekezés.** A kísérletek egész sorának beállítása, a gyakorlati eredmények hasznosítása és a szívós, kitartó propaganda eredménye: a csávázásnak és az állati-növényi kártevők elleni védekezésnek a várakozásokat is meghaladó elterjedése.

A talajnak művi erővel — főként traktorokkal művelése terén elért eredményeket, a kamara által lebonyolított kedvezményes **traktorakció** útján gazdatulajdonba került 193 traktor és az a 15 tanfolyam igazolja, amelyen 530 hallgató vett részt. A kamara **gépészeti vándoriskoláit** is sokszázan látogatták.

A cséplési szemveszteségek okozta károsodások kihárítására irányuló akció során 75 gépvizsgálat adatai igazolták a bércséplők gondos és szakszerű ellenőrzésének fokozott szükségességét.

Állandóan és nyomatékosan propagálta a kamara a **vetőmagtisztítás** szükségességét és e célból maga is **vetőmagtisztító telepet** rendezett be. Ez üzemét feladni kényszerűlvén, kerületének ezidőszerint 27 vetőmagtisztító üzemét kíséri figyelemmel.

A nemzeti munkaterv által is fokozni kívánt **gyümölcstermelés** propagandájának kiemelkedő eredménye: **a gyümölcsösök feljavítása és újabb gyümölcsösök létesítésén** kívül, a kamarakerület legkülönbözőbb pontjain megtartott 229 tanfolyam volt, amelyeken 10496 hallgató vett részt. E tanfolyamok során, a kamara kertészeti szaktanára 49400 gyümölcsfát részesített szakszerű kezelésben. A kamarakerület gyümölcsfaiskoláival létesített megállapodás alapján gazdatulajdonba került **gyümölcsfa-csemeték** száma 105.000 — a gazdasági fák száma pedig több, mint 200.000 volt.

A kamara által szolgáltatott adatok vették meg annak a **gyümölcskataszternek** alapját, mely a földmívelésügyi kormány végső összeállításában, **a gyümölcstermelés jövőbeli alakulását** lesz hivatva szakszerű és az egyes vidékek talajviszonyaival számottevő alapokra helyezni.

A kamara égisze alatt működő **Faültetők Társasága,** a legszélesebbkörű propagandára nyujt e tekintetben lehetőséget, amennyiben az 5665 tagot számláló egyesület tagjai részére juttatott **kedvezményes áru gyümölcsfacsemeték** útján, módjában áll a kamarának a vidékenként legmegfelelőbb fajták kiválasztására is befolyást gyakorolni.

A szőlő és bortermelés színvonalának emelését, kerületének nagyobb gócpontjain rendezett **szőlőmivelési tanfolyamokkal és bormintavásárokkal** kívánta a kamara szolgálni és kedvezményes rézgálic akcióval, **a borfogyasztási adó** eltörlésére, **a csemegeszőlőtermelés** propagálására, valamint **a kifagyott szőlőterületek ujratelepítésére** irányuló akcióval ért el jelentős eredményeket.

A dinnye- és káposztatermelés a kamarakerületében fokozott jelentőséggel birván — 16 helyen folytatott a kamara **fajtakísérleteket,** a téli káposzta termelését propagáló kiadványát pedig 10.000 példányban osztotta ki a káposztatermelő vidékek gazdái körében.

A konyhakertészet terén, általában a termelésnek **a népláplálkozási és iparj szükségletekhez** igazodó irányítása, **növényvédelmi** ismeretek terjesztése, a termesztvények értékesítésének elősegítése, **s az okszerű feldogozás és** konzerválás módszereinek terjesztése képezte a kamara feladatát.

Az állattenyésztés fejlesztése és racionalizálása tekintetében ugyancsak a legszebb eredményekre tekinthet visszza a kamara. Az első cél: **a tenyésztők megszervezése** volt, **amit** aztán magának az állattenyésztésnek helyes irányokba terelése, a különböző **tenyésztőegyesületek megalakítása,** munkábaállítása, **szövetségekbe tömörítése** és az **állatdíjazások, kiállítások és tenyésztési tanfolyamok egész sorozata** követett nyomon. **Állattenyésztési szakértekezletet körzetének minden** nagyobb községében tartott a kamara és a **tehenészgazdai,** valamint **tejgazdasági tanfolyamok, tejtermelési versenyek és patkolókovács-tanfolyamok** hosszú sorát rendezte meg.

A magyar marhatenyésztés ügyén kívül, a **lótenyésztés fontos** kérdéseit is napirenden sikerült tartania a kamarának. Ez utóbbi tevékenységének

kiemelkedő eseményei az évekkel ezelőtt megrendezett **Országos Lovasnapok**, s az azzal kapcsolatosan tartott **Országos Lótenyésztési Szakértekezlet voltak.** Lótenyésztési szakértekezlet ezenkívül 11 helyen tartatott még a kamara kerületében. A lóállomány **törzskönyvezésére** vonatkozó alapvető munkálatait szintén teljes siker koronázta.

A juhtenyésztés propagálásának alföldi viszonyaink szempontjából különösen fontos ügyét, egy kamarai központi **juhászati törzskönyv** létesítésével — **Országos Juhtenyésztési Kiállítás, tenyész és haszon juhvásárok, gyapjuhozam versenyek, szakértekezletek** és **előadások** rendezésével és általában: a tenyészirányoknak egységes irányba terelésével alapozta meg a kamara.

A sertéstenyésztés terén a Tiszántúl adottságainak megfelelő **mangalicatenyészetek** anyagának biztosítását, **tenyészállatvásárok** tartásával és a **mangalicatörzskönyv** bevezetésére irányuló törekvések támogatásával sikerült elősegítenie. Az okszerű **hússertéstenyésztés** módozatainak ismertetésére pedig számos szakelőadást tartott a kamara.

A baromfitenyésztés fejlesztésére irányuló munkásságát egy Kisujszálláson létesített **Baromfikisérleti Gazdaság** létesítésével és ennek kapcsán **tenyészkakasok,** valamint **tenyésztojások** ingyenes kiosztásával vélte a kamara vezetősége eredményesebbé tenni. Sajnos — a telep rentabilitásához fűzött várakozások — a kamarán kívül eső okok következtében — nem mindenben nyertek igazolást és pénzügyi nehézségek a telep bérbeadását tették szükségessé. Ezzel szemben eredményesen támogatta a kamara **több mintabaromfiközség**, mint szövetkezet megalakítását és a baromfitenyésztés ügyét **kiállítások, díjazások, tojóversenyek és szakelőadások** rendezésével kívánta elősegíteni.

A méhészettel foglalkozó gazdaközönség érdekeit, **a méhbetegségeket** tárgyaló szakkiadványok közrebocsátásával és a **gyógykezelés** ingyenes ellátásával mozdította elő a kamara.

Az állategészségügyi intézkedések egész sorozata igazolja a kamara ezirányú tevékenységét és gazdaérdekeket szolgált a kamara akkor is, amikor **az állatbiztosítás** ügyének igyekezett népszerűséget biztosítani.

Az adózás tekintetében mindenkor a gazdák teherbíróképességével arányban álló és az osztó igazság elvén épülő adóztatás elvi álláspontját képviselte a kamara és ismételten annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a földadónak igazságos elosztása csak a **Tiszántúl kataszteri osztályozásának reviziója** után lesz lehetséges. Álláspontjának igazolására pontos **adatfelvételeket eszközölt** s a **számtartási adatokat** úgy **jövedelmezőségi,** mint **üzemstatisztikai** szempontokból szakszerűen feldolgozta. **A házadó, jövedelem és vagyonadó, a haszonbérlők kereseti adója, a póladók, egyházi adók, fogyasztási adók, a községi közmunkaváltság és adóhátralékok** gazdaérdekű kérdései és különböző **fagy, belvíz, aszály,** valamint egyéb **elemi csapásokkal** kapcsolatos vonatkozások egyaránt foglalkoztatták a kamara vezetőségét, melynek eredményeként az **adófelszólalmlási bizottságokban** ma már a gazdaérdekeket képviselő gazdatagok is helyetfoglalhatnak, **akiket** a kamara jelöl ki és **teendőik tekintetében** megfelelően tájékoztat is.

A kamara adóügyi munkásságába szervesen kapcsolódik **a kataszteri ujraosztályozások** kérdésének **részben** a kamarára háruló feladata is, amikor a **helyszini szemlék több százra rugó** esetében nyilvánította előzetes véleméaz **átosztályozás** indokoltsága tekintetében.

Mezőgazdasági hitelvonatkozásokban elsőrenden feladatának ismerte a kamara a **gazdák hitelválságán segítést,** az Országos Központi Hitelszövetkezet helyi szövetkezeteinek, valamint a kamara által életrehívott **Tiszántúli Körzeti Mezőgazdasági Hitelszövetkezet** erkölcsi támogatásának útján és a bajok gyökeréig ható **gazdavédelmi kormányrendelkezések** szorgalmazását, az önhibáján kívül eladósodott gazdatársadalom megmentése érdekében.

Sokat harcolt és dolgozott a kamara **a közlekedés javításáért és a kedvezőbb szállítási lehetőségek** céljait szolgáló **tarifális kedvezményekért, közutak építéséért és kijavításáért, vasutforgalmi** könnyítésekért és **menetrendi** korrekciókért.

Az értékesítés árfogó jelentőségű kérdéseiben, a gátló hatású visszásságok kiküszöbölése, **exportlehetőségek** előmozdítása és általában az értékesítés céljait szolgáló gazdaintézmények és szövetkezetek támogatása irányította munkásságát. A kamara e tekintetben a **Mezőgazdasági Export Intézettel,** illetve a m. kir. **Külkereskedelmi Hivatallal** karöltve végezte **piackutató és tájékoztató munkáját** s a helyi termelés befolyásolásával és **irányításával** törekedett a termelőknek **segítségére** sietni — exportcikkeik elhelyezésénél.

A **beszerzés** ügye — a piackutatás, hírszolgálat stb. munkafeladatainak előtérbe nyomulásával — kivételes jelentőséghez jutott a kamara ellenőrzése alatt álló **„Gazdák Beszerző Csoportjának"** egyre szélesebb kereteket öltő és kézzelfoghatóan nagy eredményeket elért működésével, mely alakulat 3 éves tevékenységével minden tekintetben igazolta a gazdaérdekü munkásságához fűződő várakozásokat és a **gazdatársadalom anyagszükségleteinek összpontosításával** — a nagyban való beszerzés minden előnyét biztosította a gazdaközönség részére, amellett, hogy nagyarányú kutatójellegü munkatevékenységével, kimagasló gyakorlati eredményeket ért el, **a legelsőrendű üzemanyagok áralakulásának kedvező befolyásolása által.**

A munkásügyek úgyszólván szívügyét képezték a kamarának, amelynek vezetősége mindig tág teret nyitott a munkás és cselédkérdések szabadon érvényesülhetésének, amikor a **munkás-szakosztály** létesítését szorgalmazta és állást foglalt a **munkástoborzók,** valamint **munkásvállalkozók** visszaélései ellen. Ismételten foglalkozott az **igazságos munkabér** kialakulásának, a **földhözjuttatottak** megsegítésének, a **cselédek költözködésének,** olcsóbb ruhaneművel ellátásának, valamint **szociális és egészségügyi** gondozásának nagy hordererejü kérdéseivel. A kamara által pénzbelileg jutalmazott és **oklevéllel kitüntetett** gazdasági cselédek száma ma már a 100-at is meghaladja.

Elősegíteni kívánta a kamara a mezőgazdasági terményeknek az egyes gazdaságokhoz kapcsolódó, vagy önállósult **mezőgazdasági iparüzemekben** feldolgozását, a népesség **téli foglalkoztatását** és a keresetet nem nyujtó időszakokban munkalehelőségekhez juttatását célzó **háziipari** ágazatok kifejlődését.

A változott viszonyok következtében tarthatatlanná vált **haszonbérleti bérkikötések** korrekcióját lehetővé tevő kormányrendelettel előírt kamarai **egyességi tárgyalásokat** sikeresen bonyolította le a kamara, amennyiben a tárgyalás alá került 244 ügyben 161 esetben, — tehát az ügyek 66 százalékában egyesség jött létre, 24 esetben a kérelem visszavonatott és csupán 59 esetben bizonyult a megtartott eljárás eredménytelennek. Egyébként a **gazdavédelmi rendeletnek** a kamatkedvezményre vonatkozó intézkedéseit a **haszonbérlő gazdaadósokra** is minden fenntartás nélkül kiterjesztendőnek vélte a kamara és állandóan sürgette a bérlőtársadalom tarthatatlanná vált helyzetének sürgős orvoslását.

Célja volt a kamarának: a **falu kulturájának** minden irányban emelkedését, a különböző **gazdaegyesületek és alakulatok** fejlődését és nem utolsó sorban: **a gazdaöntudat** felébresztésének és ápolásának nemzeti fontosságú ügyét, minden rendelkezésre álló — ugy erkölcsi, mint anyagi eszközökkel előresegíteni.

Több, mint évtizedes munkásság során, a kamara ismételten és következetesen rámutatott azokra a hátrányokra, melyek a **Tiszántúl mezőgazdaságának egész komplexumát** — a termelés és értékesítés szempontjából — a Dunántúl és a többi országrészek helyzeti, valamint egyéb előnyével szemben — oly károsan érintik és végzetesen sujtják.

A kamara nagynevű elnöke: **báró Vay László** és vérszerint való, kiváló gazdaigazgatója: **vitéz Czeglédy Béla** kitartó, szívós munkájának eredményeként — csak az elmult hetekben ült össze az a maganemében páratlan és a legkiválóbb szakemberekből álló **miniszterközi bizottság,** mely a Tiszántúl valamennyi főispánjának, alispánjának és az agrártársadalom minden számottevő faktorának bevonásával megtartott — és a kamarai érdekvédelmi tevékenység csúcsteljesítményeként jelentkező szakértekezleten — az eredményesség kilátásával foglalkozott a segítés módozatainak és lehetőségeinek biztosításával, bizonyságául annak az igazságnak, hogy a kamara valóban a gazdákért van és hivatásának jól felfogott szempontjait — mint az elmult évtized alatt — a jövőben nem fogja szem előtt téveszteni.

A nemzeti ujjáépitő munkának ma már szerves tartozékai és jelentős faktorai a magyar mezőgazdasági kamarák és szinte értetlenül áll ma már minden magyar gazda azzal az évtized előtti helyzettel szemben, amikor a mezőgazdasági termelés folytonosságán épült agrárország ezeréves gazdatársadalmának nélkülöznie kellett a mezőgazdasági kamarák érdekvédelmi munkásságát, ugyanakkor a legkülönbözőbb termelési és foglalkozási ágak már mind kiépitették a maguk törvényes érdekképviseleti szervezetét.

A mezőgazdasági kamarák szükségessége és nélkülözhetetlensége ma már egyetlen józanul gozdolkodó magyar gazda előtt sem szorul bővebb indokolásra.

Az a számba alig vehető anyagi hozzájárulás, mely **kamarai illeték** címén holdankint alig 5—6 fillér — tehát egy tojás napi piaci árának megfelelő megterhelést jelent a gazdára nézve — komoly áldozatnak alig-alig tekinthető és bőségesen megtérül azokban az ellenszolgálatásokban, amelyekben az a gazda részesül, aki csak egyszer is fordult már a maga kamarájához és kedvezményes vetőmagot, facsemetét, vagy akárcsak jó tanácsot kapott.

A kamarai törvényben biztosított lehetőségek és a kamaráknak a hatóságokkal, szakintézményekkel, de főként saját érdekeltségükkel való **közvetlen** érintkezése, tág teret nyitott abban a tekintetetben, hogy az érdekvédelem szempontja: a kamara száz és ezerirányú tevékenységének egész területén — úgy a **hatóságok előtti eljárásokban,** mint a **törvényelőkészités** munkájában — megfelelőleg érvényesittessék.

A mezőgazdasági kamarák e tekintetben munkakészségünknek, akcióképességünknek és hivatottságunknak **olyan bizonyitékait produkáltak, me-**

A debreceni Tóth Gyula-cég 75 éves fennállása a tisztes üzleti elv diadalát jelenti

EGY NAGYVÁROSI NIVÓJU VASKERESKEDÉS TANULSÁGOS TÖRTÉNETE DIÓHÉJBAN.

A debreceni Tóth Gyula-cég nemcsak Debrecenben és a Tiszántulon, de az egész országban a vasszakma egyik legtekintélyesebb tényezője. Ezt a nagyhírü céget 75 évvel ezelőtt 1858-ban csöglei Tóth Lajos alakította fivérével, Tóth Gyulával. 1888-ban Tóth Gyula

Tóth Gyula vaskereskedő cég díjnyertes kirakata. — Rendezte: Erdélyi Ferenc László

veje, Györffy Aladár került a cég élére, majd 1914-ben Schlachta János vette át az üzletet.

Schlachta János a fiai támogatásával és segítő munkájával a régi cégér alatt, de a kor követelményeinek megfelelően országos viszonylatban is hiressé tette a céget. Előrelátó és ügyes üzleti politikával minden megrázkódtatás nélkül átmentette az üzletet a nehéz időkön. Mikor Schlachta János meghalt, 1928-ban fia, Schlachta Sándor lett a cég feje, aki mint a szakma elismert tekintélye ma is vezeti ezt a nagyhírü üzletet. Hűséges munkatársa nehéz munkájában Erdélyi Ferenc László üzletvezető, aki már 23 éve áll a Kovács Gyula-cég szolgálatában.

A vasipari ujdonságok bevezetésében a cég mindig első volt. Budapesttel egyidőben hozta piacra a legujabb és legjobb gyártmányokat. A legelső cégek közé tartozott, melyek az alumínium-edényeket belevitték a köztudatba.

Nagyszerü ujitást léptetett életbe 1925-ben, mikor külön háztartási osztályt állított fel olyan választékkal és modernül felszerelve, mely a legkényesebb igényeket is kielégítheti.

De a vadász-sport szempontjából is rendkívül gazdagon fel van szerelve a cég. Lőfegyver- és lőszer-osztályán a legmodernebb eszközök állanak rendelkezésre.

A Tóth Gyula-cég különös gondot fordit a kirakataira is. Ezek mindenkor valóságos látványosságok és kirakatrendezési szenzációk, melyekről a szaksajtó a legnagyobb elragadtatással szokott irni. A cég kirakatai már számos első díjat és díszoklevelet nyertek.

Debrecenben és az egész Tiszántulon egyébként a Tóth Gyula-cég már fogalom. Megalapitása óta, tehát 75 éven keresztül ugyanazon a helyen van: a Városháza alatti üzleti traktusban. Jó hírnevét elsősorban üzleti elvének köszönheti, melynek lényege valóban mélló a multjához: jó minőség, szolid ár, figyelmes kiszolgálás és megelégedett vevő. Ilyen üzleti elv mellett a Tóth Gyula-cég nyugodtan nézhet a következő 75 év elé.

lyek a továbbiakra nézve is biztos következtetésül és biztatásul szolgálhatnak.

A kamaráknak immár sikerült felkelteni a gazdák érdeklődését saját ügyeik iránt

és meggyőzni őket arról, hogy sorsuknak és boldogulásuknak záloga — önmaguk után **a magyar mezőgazdasági kamarák erős kezében van letéve.**

TISZÁNTULI KÖRZETI MEZŐGAZDASÁGI HITELSZÖVETKEZET

A mezőgazdasági kamarákkal indultak útnak annakidején a kamarai székhelyeken létesített körzeti hitelintézetek, melyeknek célja, hogy a középbirtokosok hiteligényeit ellássák és a különböző akció-hiteleket lebonyolítsák. — A Tiszántúli Körzeti Hitelszövetkezet fennállásának tízéves évfordulóján már túl van és *teljes mértékben betölti életrehivóinak elgondolását, hogy a gazdák altruista hitelintézménye legyen.* Az intézet vezetője alapítása óta Uhlrich *Jenő igazgató.*

Az intézet helyiségei a Kamarával közös tulajdont képező Hunyady ucca 5. szám alatti székházban vannak.

Berzéky Sándor

fényképész, fotoszaküzlet.

Piac ucca 38.

Ha visszagondolunk a régi időkre, szinte csodálkozunk azon, hogyan tudtak meglenni fényképek nélkül. Fáj az, ha szeretteink távol vannak tőlünk, de ezt a fájdalmat csökkenti már az is, ha egy fényképet őrzünk róluk, szinte közelebb érezzük őket magunkhoz, ha a fényképüket látjuk. Erre gondolt munkatársunk, mikor Berzéki Sándor fényképészeti műtermét kereste fel a Piac ucca 38. szám alatt és megtekintette a műterem falán sorakozó szebbnél-szebb fotoportrékat.

Berzéki közvetlen a forradalom után 1919-ben alapította üzletét és először csak fényképészettel foglalkozott, csak később vezette be a fotocikkek árusítását. Azóta már a Berzéki fotobörze fogalom lett Debrecenben. Ő az egyedüli képviselője a Torton-, Pickard- angol márkájú fényképezőgépeknek, de ezenkívül raktáron tart a fényképezéshez szükséges minden anyagot is. Igazi modern kereskedő, aki a szakmában mutatkozó minden életrevaló újítást bevezetett üzletébe. Munkáit a legtökéletesebb technikai újítások igénybevételével készíti el. (Színes portrék.) Az amatőrök részére külön laboratoriumot rendezett be, amely országos viszonylatban is az első helyen áll. Modernül felszerelt műterme mint a múltban, úgy a jelenben is a vezető helyen áll.

Debrecenben minden idegen folyóiratot és könyvet annyi idő alatt lehet megkapni, mint Pesten

A technika ma már olyan csodálatos dolgokat produkál, hogy amellett egyetlen kereskedőnek sem szabad bekötött szemmel elmennie. Igyekeznie kell azokat üzlete fejlesztésénél felhasználni. Debrecen egyik legrégibb cége az 1910-ben alakult Csillag Arthur könyvkereskedés. A cég főnöke — dacára a háta mögött álló, eredményekben gazdag múltnak, — most is a mai kor követelményeinek megfelelő módon vezeti üzletét. Az egyedüli cég Debrecenben, amely nagyszerűen kiépített külföldi összeköttetései révén bármely külföldön megjelent könyvet, folyóiratot a legrövidebb idő alatt megrendel.

Egy debreceni tudós mentette meg a magyarokkal rokon osztjákok monda és népköltészetét az enyészettől

Pápay József egyetemi tanár nagyjelentőségű posthumusz munkája az obi—ugor népek medvekultúszáról. — A híres nyelvtudós 36 évvel ezelőtt Szibériában gyüjtötte össze az osztjákok népköltési hagyományait. — A nagyszabású művet az elhunyt professzor hűséges tanítványa, dr. Fazekas Jenő most rendezte sajtó alá

Nekem mindig végtelen megindító és elszomorító, ha egy zseniális író vagy tudós életében nem tud gyönyörködni legnagyobb művében, legkedvesebb alkotásában. Minden posthumus munka egy-egy tragédia. Vagy kit nem indítana meg Katona József írói tragédiája, aki sohasem láthatta remekművét, a »Bánk bán«-t színpadon s akiről csak halála után tudták meg, hogy a világirodalom egyik legnagyobb tragédiaköltője volt! . . .

Ha nem is ugyanaz, de bizonyos vonatkozásban hasonló sors jutott osztályrészül a finn-ugor nyelvészet egyik legnagyobb tudósának, Pápay József debreceni egyetemi tanárnak, akit éppen akkor ragadott el a halál az íróasztalától, mikor befejezte korszakalkotó nagy művét. A hatalmas mű kész volt, de az alkotó tudós már nem gyönyörködhetett művében, mert 1931-ben elhunyt. Így azután Pápay József nyelvészeti hagyatéka kézíratban feküdt a nagy tudós íróasztalának fiókjában . . .

A HÁLÁS TANITVÁNY

A gondviselés azonban gondoskodott róla, hogy a kiváló tudós szellemi öröksége ne maradjon holt kincs. Pápay József tanítványa, dr. *Fazekas* Jenő tanársegéd, a finn—ugor nyelvészet máris országos nevű szaktekintélye a legnagyobb gonddal és hozzáértéssel sajtó alá készítette elhunyt professzorának főművét, az »Északi-osztják medveénekeket«.

Itt Magyarországon a laikus körök el sem tudják képzelni, hogy nyelvészeti és kultúrtörténeti szempontból milyen nagyjelentőségű lesz Pápay József műve, mely gazdag adalékot közöl az obi—ugor népek medvekultúszához is. A kiváló debreceni egyetemi professzor fiatal korában, 1898—99-ben hosszabb időt töltött szibériai Oroszországban, ahol mint a finn—ugor nyelvrokonsági eszme bátor harcosa Reguly Antal nyomait követve összegyüjtötte és feldolgozta az osztják népköltészet alkotásait.

Pápay kutató útjáról dr. Fazekas Jenő a hagyaték ismertetésével együtt rendkívül érdekes és tudományos értékű bevezetőt írt a munkához, mely a Tisza István Tudományos Társaság kiadványai sorában rövidesen meg fog jelenni.

REGULY ANTAL NYOMÁN

A finn—ugor összehasonlítható nyelvészet leglelkesebb előharcosa Reguly Antal nyelvész volt, akit találóan az észak Kőrösi Csomájának hivtak életében. Reguly Antal a múlt század negyvenes éveiben nagy útazásokat tett Északon, Finnországban, a Lappföldön és Oroszországban. Ellátogatott a vogulokhoz, az osztjákokhoz, a cseremiszekhez, ahol szorgalmasan gyüjtötte az illető népek mondáit, népköltészeti kincseit. Reguly Antal rengeteg medveéneket gyüjtött össze az osztjákoknál, de ezek feldolgozásában a korai halál megakadályozta

Ezt a nagy nyelvészt és fáradhatatlan tudós kutatót vette mintaképének az alig 25 éves Pápay József, amikor 1898-ban hihetetlen nehézségek és nélkülözések közepette járta a barátságtalan osztják vidékeket. »Valami megfoghatatlan rajongó lelkesedés vitte Szibéria hósivatagjai felé Reguly nyomdokain« — írja bevezetőjében Fazekas, aki valóban a megértő tanítvány áhítatos szeretetével és tiszteletével nyult a Pápay-hagyatékhoz.

AZ ÉSZAKI OSZTJÁKOK MEDVEKULTUSZA

Az osztjákok tudvalevőleg a finn népcsalád ugor törzsébe tartoznak. Szibériában az Ob folyó mentén laknak. Nyelvük egyike a magyar nyelv legközelebbi rokonainak. Évszázadokkal ezelőtt minden valószínűség szerint a déli részeken laktak, de az oroszok térítési törekvése elől mind északabbra húzódtak. Az állandó hideg időjárás következtében lesatnyultak, kultúrájuk jóformán semmi és az idegenekkel szemben rendkívül bizalmatlanok.

A medve az osztjákok szent állata, amelyről rengeteg énekük van. Ezeket az énekeket gyüjtötte össze Reguly Antal és később Pápay József. A medvekultúsz valóságos naiv époszt termelt ki az osztják népköltészetben, de ezek a medveénekek egyszersmind megvilágítanak sok népszokást, babonát és egyéb nemzeti tulajdonságot.

Az osztjákok nagyrésze lélekben ma is pogány, de az úgynevezett medvetisztelet nem totemizmus és a medve nem totem-állat, amint ezt Pápay a tanulmányában érdekesen fejti ki.

A DEBRECENI TUDÓS AZ OSZTJÁK JURTÁKON

Pápay József résztvett gróf Zichy Jenő harmadik ázsiai expedíciójában s kiharcolta magának, hogy az osztják nyelvterület felkutatásával bízzák meg. Kutató útjáról részletes levelet írt menyasszonyának, Szarka Antóniának, aki ma is itt él Debrecenben mint özv. Pápay Józsefné.

A fiatal tudós 1898. nyarán egymásután kutatta fel az Ob partjain a nyári halászfalvakat. Fedett csónakon 400 kilométernyi útat tett meg, majd Obdorszkban telepedett le néhány hónapra s innen rendezett három kirándulást nártán (rénszarvas szánon) az obdorszki osztjákság téli telepeire. Erről az útjairól menyasszonyához intézett egyik levelében így ír:

»... nagy földet bejártam, felkerestem az osztják jurtákat, tanyát ütöttem közöttük.«

NYELVTUDOMÁNYI KUTATÁS 1200 KILOMÉTEREN

Fazekas Jenő a már említett bevezetőjében a földrajzi pontok és helyek felsorolásával rámutat arra, hogy Pápay József mintegy 1200 kilométeres útvonalon kutatta át az obdorszki és berjozovi osztjákság nyelvterületét. A Nagy-Ob mellékén levő halászfalvak átkutatásánál jó támogatója volt egy Kokulin Mihály nevű, orosz anyanyelvű kísérő, aki az osztják nyelvet is jól értette.

Egy másik útja alkalmával nagy segítségére volt egy Muchrin Péter nevű írástudatlan, de igen értelmes obdorszki osztják ember, aki hűséges munkatársává lett a fiatal tudósnak. Pápay annyira megszerette ezt a Muchrin Pétert, hogy haza akarta hozni Magyarországra. Erre azonban nem került sor, pedig igazán érdekes lett volna megtudni, hogy a szegényes halászfaluban élő öreg osztják mit szólott volna előkelő rokonához, a magyarhoz.

A BIZALMATLAN OSZTJÁKOK

Igen érdekes Pápaynak az a jelentése, melyben Zichy grófnak számol be munkájáról. Ebben többek között ezeket írja:

»Mindennap valóságos hajtóvadászatot tartottunk az osztjákokra, de ezek csak hazudoztak, jóllehet mesés árakat fizettem egy-egy rövidke meséért, még hozzá meg is vendégeltem őket; mégis, hacsak lehetséges volt, kerültek. Azóta már megtudtam idegenkedésüknek az okát. Valaki azt híresztelte rólam, hogy a bálványaikat akarom megszerezni, előbb kicsalom minden titkukat s aztán kar hatalommal elszedjük tőlük a legszebb ereklyéiket (bálványaikat).«

Később sikerült valamennyire megszelídíteni a bizalmatlan osztjákokat s igen sok adalék birtokába jutott. Egy alkalommal módjában volt a nagy osztják nemzetiségi áldozatot is megfigyelni és leírni. Talán ő az egyetlen modern tudós, aki ilyen pogány nemzetiségi áldozatot láthatott.

AKI MEGMENTETTE A MULANDÓSÁGTÓL AZ OSZTJÁK MONDÁKAT

Pápay József nemcsak a tudományt gazdagította kutatásaival, de megmentette az enyészettől egy pusztúló népnek, az osztjákoknak egész mondavilágát és az ezzel kapcsolatos népköltészetét. Ő volt az, aki a Reguly Antal-féle gyüjteményeknek és a saját gyüjteményének feldolgozásával, illetve megfejtésével az egész tudományos világ elismerését kivívta.

Ez a fáradhatatlan tudós egész életét a nyelvészetnek szentelte és néhány évvel halála előtt megírja az osztják nyelvtant és összeállítja az osztják szótárt. Érdekes, hogy Pápay szinte előre megérezte, hogy munkájának gyümölcsét nem fogja élvezni, de 1928 szeptemberében érthető büszkeséggel írja egyik levelében Melich Jánosnak: »Ma már az összes anyagom teljesen rendben van.«

Fazekas Jenő, a kitünő tanítvány megható szavakkal irja le Pápay József munkájához írott bevezetőjében a tudós sorsát:

«Pápay éjt-napot eggyétéve s minden szabad idejét művére áldozva, abban a csendesen váró reménységben, hogy áldozatos lemondásokkal összegyüjtött és feldolgozott életművét teljes egészében még életében nyilvánosságra hozhatja, amely jutalom minden tudóst megillet, akinek nem mártíromságot szánt a sors. Ötöle azonban ezt a jutalmat megtagadta: meghalt, mielőtt művét kiadhatta volna, itthagyva annyi munkás év gazdag eredményét a magyar és finn—ugor nyelvtudomány örök hasznára.«

A PÁPAY-HAGYATÉK

Az említett munkában dr. Fazekas Jenő részletesen ismerteti Pápay József hatalmas anyagú tudományos hagyatékát. Jellemző Pápay szinte gigantikus méretű tudományos munkásságára, hogy a hozzáírott és saját leveleinek a száma a katalógus szerint 1132 darab. A hagyaték tekintélyes részét a debreceni Kollégium könyvtárában őrzik mint örökletétet.

Pápay József életműve rövidesen könyvalakban is nyilvánosságra kerül. Bizonyára sokan lesznek, akik ebből a nagyértékü Pápay-hagyatékból a tudományos világban erkölcsi tőkét igyekeznek majd a maguk számára szerez-

ni. Ez azonban nem volna nobilis eljárás, mert itt a dicsőség legelsősorban Pápay Józsefet illeti, aki, sajnos, ma már a debreceni Kossuth uccai temetőben alussza örök álmát. A nagy nyelvész a debreceni öreg fák alatt álmodja vissza a magyarok rokonainak, az osztjákoknak hősi korát, mondavilágát. Az a nép, amelyiknek primitív époszát Pápay József megmentette az enyészettől, talán nem is tudja, hogy sorvadó, halódó fajuknak kultúráját s így emléküket egy debreceni tudósnak köszönhetik, akivel szemben a magyar társadalomnak is méltóképen le kell rónia kegyeleti adóját.

(b. p.)

Kozman Leó

a „Debreczen“ fotoriportere. Képszolgálatunk bevezetése óta ő látja el lapunk fotoriportázsát és öt év óta legalább kétezer felvételt készitett az eseményekről, ünnepélyekről.

Ganovszky Lajos és Csobay Lász ó okl. mérnök

mezőgazdasági gép, motor- és autófelszerelési vállalat

Hunyadi ucca 23.

Mindenféle mezőgazdasági gépek eladásával foglalkozik a cég és ezenkívül a Péti-so a legtökéletesebb magyar nitrogénműtrágya egyik helyi képviselője. Kiterjedt gazda vevőközönsége mindig bizalommal keresi fel, mert tudja azt, hogy olcsón itt a legjobbat, a szükségleteinek legmegfeleőbbet kapja. Az S. K. F. védjegyű golyós csapágyak egyedüli beszerző helye. A dr. Vander gyógyászati gyár lerakata, a Herkulea és Din állattáporok főárusítója. Azon kívül egyedül itt kaphatók a világhírű, nagyteljesítményű Englebert gyártmányú autógummik is. A cég társtulajdonosai Debrecen társadalmi életében is élénk szerepet játszanak.

Huszonötéves a Vitárius-cág

Huszonöt évvel ezelőtt nyitotta meg üzletét Vitárius Sándor kezeyűs és kötszerész az akkor felépült Alföldi-palotában, amelyben a legelső üzlet az övé volt. Huszonöt év úgy egy ember, mint egy üzlet érdekében is hosszú idő, kivált ha azt a kereskedői becsület szigorú törvényeinek teljes betartásával éljük át, mint azt Vitárius Sándor tette, aki bátran lehet a kereskedői becsület mintaképe. Nemcsak kesztyűk, orvosi rendeletre készült haskötők, gummiharisnyák árusításával foglalkozik, hanem azokat saját maga gyártja is modernül felszerelt műhelyében. Speciális készítményű művégtagokat készít. Üzletében szigoruan szabott árakon árusít, amit a város legjobb köreiből kikerült vevőköre teljes mértékben honorál és ragaszkodásával hálál meg.

Állandóan nagy forgalom a „Debreczen“ apróhirdetési osztályán.

Látogatás a 75 éves Lagerlöf Zelmánál

Stockholm, március hó

Gyöngyörű, napsugaras, téli délelőtt Stockholmban. Két napig sürün esett a nem érintetlen hótömeg olvadni kezd az utcákon. Itt nem látnak olyan bűnös igyekezettel a tél szent fehérjének eltaka-

Lagerlöf Zelma.

rításához, mint nálunk odahaza. A hó itt majdnem szentség, nálunk is az: munkaalkalom. Most azonban süt a nap, a havas világból lekvárt főz a napocska.

Némi telefonálgatások után megtudom, hogy a Stockholmba érkezett nagy irónő, Lagerlöf Zelma, vagy amint nekem megtelefonálták, doktor Lagerlöf, (az uppsalai egyetem díszdoktora) hajlandó fogadni. Kiviteljük magunkat Stockholm Stefánia út-szerű negyedébe, ahol egykori iskolatársnője lakásán tartózkodik a svédek legnagyobb irója. Útközben elgondolom, hogy is fogom szólítani? Hiszen a svéd viszonyokat ismerve nyugodtan választhatnám a »fröken Lagerlöf« (Lagerlöf kisasszony) címzést, — az irónő nem ment férjhez, de mégis... Szeretetreméltó kisérőm, Jansson rektor, a legelőkelőbb svéd középiskola igazgatója, azonban megoldja a súlyos problémát: doktor Lagerlöf a megfelelő címzés. (Érdekes, hogy itt a doktor megszólítás mellé nem kell odabiggyeszteni az »urat«. A doktori cím megszerzése olyan nehéz Svédországban, amilyen könnyű minálunk. Aki itt doktor, annak maga ez a cím biztosít rangot, szópocsékolás lenne még urazni is az illetőt.)

Szóval doktor Lagerlöf. — Megérkezünk, a szobalány, svéd szokás szerint pukkedlival fogad és rövid bejelentés után már egy kedves, roskatag termetű, puhakezű, opálosan átlátszó arcu öreg hölgy előtt állunk. Elénk biceg, sánta, szelid arcát szinte ravaszkás mosoly deríti fel. És akkor minden mosolyogni kezd. Nevet a nap, kuncogva fut át a szoba fehér butorzatán, tavasz, fiatalság mosolyog virágok felől és a legfiatalabb, még tán a megfiatalodott napnál is fiatalabb ez a kedves öreg hölgy, akinek tökéletesen 75 éves arcából fiatalos mozgékonysággal csillan ki apró kutató szeme.

Míg a diskurzus megindul, egy kicsit elgondolkozom ezen a 75 éven. Szinte magam előtt látom a bájos svéd lankát, amelynek sötét zöldjéből szives melegséggel köszönt felém a világ legnyugodtabb vörös szine, a svéd faházak pirosa. Magam előtt látom a morbakkai majort és a hét évtized előtti környezetet. Svédországban, ahol még annyi a tradició, ez a multbantazás nem is megy olyan nehezen. Magam előtt látom a törékeny, finom gyerekleányt, aki súlyos betegsége után, álmodozva üldögél mesélő kedvű nagyanyja oldalán és öntudatlanul gyüjtögeti magában a mesék és történetek mézét. Aztán Stockholm következik: tanitónői diploma. Az öreg Lagerlöf meghal és az ősi birtokocska idegen kézre kerül, a csodák, titkok, álmok veszendőbe mennek az idegen, közömbös emberek kiméletlen léptei alatt. A fiatal tanitónő elnémul, a vermlandi finom dal elhallgat, egy sóhajtás lebben, azután elindul az élet útján, hogy visszaérkezhessék valaha Morbakkába, hogy megtalálhassa önmagát, az álmok csodálatos világát. A halott nagyanyó nem feledkezett meg róla. A tanitónő dolgos, álmatlan éjszakáin ő vezette a kezét, az ő történetei keltek uj életre és egyszer azután naggbátran beküldött egy novellát egy lapnak, ahol novellapályázat volt. Elmondotta benne valamelyik régi történetét, egyszerüen kötetlenül, üdén, fiatal lélekkel, amelyet nem fátyolozott el a fiatal, akkor ébredő nagy város füstös lehellete. Aztán minden úgy történt, mint egy boldog mesében megjelent az első regény, vagy tán csak hatalmas mese, a »Gösta Berling« — valóságnak és a mesevilágnak ez a különös összeolvasztása, ez a bűbájos história a szépet akaró és meg-megbotló kicsapott papról, amely az irói művészet ringató bűbájával lebbent fel abba a világba, ahol a valóságot érezzük valószinütlen álomnak. Azután jött a hir, a Nobel-díj, a megbecsülés, az upsalai egyetem diszdoktorsága, Strindberg halála után már nem lehet vita arról, ki Svédország legnagyobb élő irója, de mindez nem fontos, az egyetlen fontos dolog az, hogy Lagerlöf Zelma könnyező édesanyjával együtt visszaköltözik a régen elhagyott morbakkai házba, ahova visszaszállingóznak a kifüstölt mesekoboldok, akik a viszontlátástól elragadtatva, új történetekkel hálálják meg úrnőjük szeretetét.

Beszélgetünk. El-elnézem ezt a közvetlen, kedves fejet és elfelejtem, hogy ez a nagyon kedves, öreg hölgy Svédországnak és a világirodalomnak egyik büszkesége, míg a »doktor Lagerlöf« megszólítás és a Strindbergre terelődő téma rá nem ébreszt a valóságra. Strindberget, ezt a tőle annyira különböző tehetséget nagyon sokra becsüli és csodálja. De vajjon csak csodálja, vagy szereti-e? Az apró szemek most ravaszan csillognak és nem tudunk meg semmit.

Beszélgetésünk kezdetén eltolja maga elől az ezüst virágvázát, amelytől nem látja azt, akivel beszél. Magyarországra terelődik a szó, többet kérdez, mint én kérdezhetnék, aztán elárulja ,hogy van magyar szótára és nyelvtana, amit annak idején első fordítójától — igy mondja — Szász Zombortól (Szász Zsombortól) kapott, de nem sokra ment a tanulásban, mert a szép, hosszú, magyar szavak őszinte ijedelemmel töltötték el. A magyar irodalomból a svédül megjelent munkákat ismeri, de amint mondja, itt volna az ideje annak, hogy mindenki megértse, mit jelenthet egy világnyelv, amely a kis nemzetek kulturájára világit rá.

Megint Strindbergre terelődik a szó és egy pompás Strindberg anekdótát el kell mesélnem, amit itt hallottam. Strindberg akkoriban már tul volt első külföldi idegszanatóriumi kezelésén,

visszakerült Svédországba, ahol Lundben, ha nem tévedek a névben, Feuerlin tanárral, aki ugyancsak bolond volt, élt nagy barátságban.

Egyik ebédnél Feuerlin csenaesen közölte Strindberggel:

— Meghaltam.

— Te marha, — mondja Strindberg — nem halhattál meg, hiszen bifszteket eszel.

— Az nem bizonyít semmit — mondotta ere Feuerlin — legfeljebb annyit, hogy egy halott is ehet bifszteket.

Beszélgetünk, nevetgélünk, aztán egyszerre csak azt látom, hogy az ezüst virágváza, amelyet az agg író a beszélgetés elején félretett maga elől, hogy jobban lásson bennünket, most egy alig észrevehető mozdulattal visszakerül közénk. A kihallgatásnak vége. Megértjük a finom figyelmeztetést és befejezésül még egy képet kérek a Debreczen olvasóinak. Aztán egy derült és ritka délelőtt emlékeivel mélázunk a stockholmi utcán, ahol a szentségnek tartott havat éppen most takarítja el a legvirágosabb kedvű hómunkás, az öreg nap.

Dr Szilágyi Ferenc.

Meteor mozgó

Huszonkét évvel ezelőtt építtette Csomor Gyula köztiszteletben álló debreceni polgár, a jelenlegi törvényhatóság tagja a Meteor-mozgót, hogy a város keleti részén és a telepeken lakó legszegényebb néposztály részére olcsó és a művelődést is előmozdító szórakozó helyet létesítsen. Azóta kiépült a keleti városrész, de a változott viszonyoknak is mindenképen megfelel ez a mozgószínház. Csomor Gyula lépést tartott a technika fejlődésével és mozgószínházában legújabban is tökéletes hangosfilmvetítő gépet szereltetett fel. Érdekes, hogy *a Meteor-mozgó épülete a legelső direkt mozinak emelt épület az országban* és már 22 évvel ezelőtt vasbetonból, a legmodernebb módon, a tűzrendészeti és higieniai követelményeknek megfelelően épült. A gazdasági viszonyok javultával tulajdonosa a mozihelyiség kibővítésére gondol és emeleti páholysort készül létesíteni, ami annál inkább indokolt, mert ebben a városrészben mind nagyobb számmal lakik a kényesebb igényű közönség, mely szintén szívesen keresi fel ezt a mozgót.

A Hungária üzemtelszerelési térhódítása a Tiszántúlon

Debrecenben a Hunyadi uccán van a Hungária üzemfelszerelési nagy üzlete, mely 1920-ban nyitotta ki kapuit és hamarosan az egész Tiszántúl vezető üzletévé fejlődött. Weisz Ferenc műszaki igazgató, aki külföldön töltött sok időt, bőséges szakismeretei révén gondoskodott arról, hogy az autó- és motorszakmában mindenki megkapja azt, amire szüksége van. Hermann Dezső ügyvezető igazgató nagyszerű irányítása az eladásban igen kedvezően érezteti hatását. A cég vezette be a Tiszántúlon a Méray motorkerékpárokat és a magyar gyártmányú autók nagyrészét. Jelenleg egy sikeres akció élén áll a cég. A vámmentesen behozott Fiat Balilla autók képviseletével bízták meg őket és a Tiszántúlon a pompás, tartós kis kocsikból már sokat helyeztek el. A használt motorokból és autókból is van nagyobb raktára a cégnek. Megbízhatósága a szolid árak mellett a fővárosi üzletekkel egy nívóra emeli. Az autó és motorkellékekben is gazdag raktárral rendelkezik a cég, mely minőségben és árban mindig a legkedvezőbbet nyujtotta a vevőknek. Ez tette lehetővé, hogy vezető üzeme lett a Tiszántúlnak.

Kell-e a modern nőnek főzni tudni?

Irta és a hozzászólásokat összegyüjtötte: Soltész Juci

A táplálkozás szabályozása az egyén testi, szervezeti, foglalkozási, egészségi állapota és nem utolsó sorban az éghajlat miatt fontos. Táplálkozással pótoljuk az organizmusban végbemenő anyageserét. A tápanyag fogyasztás meghatározása, a célszerű táplálkozás miként je elsőrendű kérdés, hiszen különféle erősítő és elvonó étrendek vannak lázas betegek, tüdővészesek stb. számára.

Az ételek vidékenként és ételviszonyok szerint változnak (így alakultak ki a nemzeti eledelek) és az ember egyéni és faji sajátságai, fejlődése, antropológiai jellege szoros viszonyban áll az elfogyasztott táplálékkal.

A legutolsó időben nagy érdeklődés mutatkozik a vitaminok vagy járulékos tápanyagok iránt.

Lucullus római hadvezér Róma melletti villájában tartott lakomák (Krisztus előtt 114 körül) nemcsak híresek voltak, de még ma is közmondásosak.

Az idők folyamán stilussal és fantáziával fejlesztették a konyhaművészetet és a létfenntartási egyszerű ételeken túl kifinomult, kulturált izlést alkalmaztak a luxus ételeknél.

Brillat-Savarin hírnevét nem mint a francia semmítőszék ülnöke, hanem mint gasztronómus alapította meg.

„Physiologie du gout" művében, mely magyar nyelven „Az izlés fiziológiája" címen jelent meg, a világ minden táján előforduló és szokásos inyencségekről írt és nemcsak a nevezetesebb ételek történetéről számolt be hosszas kutatásainak eredményeként, hanem az ételek alkatrészeivel és feltálalási módjával, asztaldíszítéssel, terítéssel is foglalkozott.

Fontosnak tartotta, hogy a vendégség mindenkor szellemi élvezettel is járjon ne csak gasztronómiai gyönyörökkel.

Dumas père-nek élete alkonyán írt szakácskönyve népszerűségben vetekszik többi közismert munkájával.

Régi, híres szakácskönyvek, főként az erdélyiek igazolják, hogy a magyar konyha alig marad el a francia mögött.

A magyar családjog kötelezi az asszonyt a háztartás vezetésére, amelynek keretébe tartozhat a család létét biztosító sütés-főzés, ami nélkül bizonyos társadalmi rétegben a családi élet és háztartási együttélés fenn nem tartható. A magyar házassági törvény általánosságban szabályozza, hogy a női kötelesség nemteljesítése, amihez a háztartási rendtartás is járul, válóokot képezhet.

Régi nagyasszonyok jellemrajzában a hagyományos magyar vendégszeretettel kapcsolatban a krónikások kitünő gazdaasszonyokról tesznek említést.

A vendéglátás művészete és a jó gazdaasszonyság szoros kapcsolatban állott és áll ma is a családi boldogsággal.

A magyar konyha régi hagyományinak tökéletes ismeretéről számol be Radvánszky bárónak „Régi magyar szakácskönyv" című műve. A sütésfőzés tudományának híres kodexei Rézi néni szegedi szakácskönyve, Magyar alföldi, — kunsági szakácskönyv, Erdélyi útmutató a főzéshez, házi cukrászat stb. Ujabban a modern konyháról, vegetáriánus, diétikus ételekről, a modern háziasszony egyszerű ételsorozatáról, háztartási vegytanról, a főzéshez történő bevásárlás művészetéről, a kitünő „Inyesmester"-től jelentek meg szakkönyvek, sőt egy szakácsművészeti lexikon is „Gasterea" címen. Rendkívül értékes mű Csáky Sándornak, az ujtátrafüredi Palace szanatórium, jelenleg a debreceni Bika szálloda éttermi főnökének „A XX. század szakácsművészete" című nyolcszázoldalas, képekkel ellátott könyve, amely minden idevágó kérdést felölel. Melléklete egy szakácsművészeti szótár, amit Marencich Ottó állított össze, a budapesti Dunapalota vezérigazgatója.

A magyar folklore a legízesebb magyar lakodalmi ételeket rigmusokban dícséri, a szegedi halpaprikást, rostonsültet, erdélyi flekkent, tárkonyos bárányt, vargabélest, tordai pogácsát, turós csuszát és végnélküli jókat.

Mulford amerikai filozófus a mindennapi élet örömei és pszichopatológiájához tartozónak mondja a korszerű főzés kulturtudományát, Montegazza olasz pszichológus pedig könyvet írt az inycsiklandozó illat nagy hatásáról és a szaglás műélvezetéről, ami inyencek számára művészi élményt jelent.

A magyar szakácsművészet fejlettségéről tesz bizonyítékot Görög Rezső is, aki VII. Edward angol királynak volt kedvenc és megbízható főszakácsa.

Csak a minapában történt, hogy Marinetti, a híres olasz futurista vezér megreformálta a maradi konyhát és bizarr új ételeket kreált.

A modern kriminálpszichológiában is szerepet játszik az ételek és étkezés miként je, — szóval minden irányban fontos.

A mai kenyérkereső nő nehéz helyzetben van. Bármennyire leegyszerüsíti is a létfenntartáshoz szükséges ételsort, nagy fáradtságot jelent számára irodai, hivatali tevékenysége után a háztartásról is kellően gondoskodni. Objektív szemmel nézve, megállapítható, hogy a nő háztartási munkája a családtagok részéről alig talál méltánylásra. Számokban kifejezve 10—20 százalék értékeli a háztartás vezetésével járó fáradságos, lélekölő és cseppet sem könnyű munkát.

Néhány év előtt a romániai nőmozgalom vezetőitől indult ki az eszme, hogy a nők törvényes jogait kiegészítsék azzal, hogy minden háztartás vezető feleségnek, családanyának, családtagnak évente hatheti szünidőt iktassanak be csakúgy, mint minden tisztviselőnek, aki egész éven át robotol. Ez főként a nyaralást nem üző vidéki gazdaasszonyok érdekében történt volna, de a tervezet, értesülésem szerint, nem ment keresztül néhány „gyomorember" kodifikátor miatt.

A női házimunka lebecsülése mindenesetre kihatással van arra, hogy a modern nő nagy általánosságban nem szeret főzni és háztartással foglalkozni, amihez a férfiak lényegesen hozzájárulnak lekicsinylésükkel, noha megkívánják az ízes falatot.

E problémával kapcsolatban összegyüjtöttem néhány véleményt és felkére ma „Debreczen" tisztelt olvasóit, hogy további hozzászólásaikat a szerkesztőség címére beküldeni szíveskedjenek.

HOZZÁSZÓLÁSOK.

Mióta ember él a földön, az emberi élet boldogságának egyik jelentős szimbóluma volt minden időben: a tűzhely. E fogalomhoz minden időben hozzákapcsolódott a nyugodt, békességes, meleg emberi életnek a fogalma is. A tűzhely igazi melegét nem a lánggal lobogó fa vagy szén árasztotta a tűzhely köré letelepedett család részére, hanem a nő, aki akkor is tovább tudta és akarta árasztani az igazi boldogság melegét, amikor egyszer-egyszer a tűzhely tüze elhamvadt.

Kell-e a modern nőnek főzni tudni? Igen! Boldogságot árasztó tűzhelyet nem tudok elképzelni feleség és anya nélkül.

A szakácsművészet minden nagyszerű vívmányát el lehet sajátítani másnak is, de a legegyszerűbb étel ízét kedvességét, jóleső voltát más nem adhatja meg, csak az, aki időtlen-idők óta e tűzhelynek igazi őre: a feleség, az édesanya.

A modern nő se kereshet megfelelőbb munkatért, mintha visszatér a nagyon elhagyott s emiatt nagyon hideggé vált családi tűzhely mellé, nemcsak azért, hogy főzzön, hanem azért, hogy e munkája által is boldoggá, kívánatossá, vonzóvá, egyedülvalóvá tegye a család tűzhelyét: az otthont.

A jövő társadalmának a boldogsága attól függ, lesz-e a társadalmat alkotóknak boldog otthona s lesz-e, aki ezt az otthont boldoggá is teszi?

Dankó Sándor,
ev. ref. lelkész.

*

Minden dolgozó nőnek, legyen akár akadémiai képzettségű is, szükséges háztartási dolgokkal és főzéssel foglalkozni! Láttam orvosnőt jól főzni, — de láttam tanárnőt sírva állani a tűzhely mellett, mert nem tudta beteg férjének ételét elkészíteni. Legyen a nő bármily képzettségű és foglalkozású, az élet odaállíthatja a családba, a tűzhely elé a háztartásba, amikor ott is helyt kell állania, hiszen ez természetes hivatása is!

Dr. Kuthy Elek.

*

Ha valaha fontos volt ez a kérdés, úgy most az. Nem azért, mintha utánozni akarnók a XVII. század magyar konyháját, ahol valamirevaló háznál igen gyakran lehetett 10—15 fogásos ebédet enni, hanem éppen azért, mert ma csak két-három fogásra telik. De ha már ennyire kénytelenek voltunk leszállítani igényünket, akkor legalább legyen ízletes. Igaz, hogy erre bárki azt felelhetné, ezt a szerény ebédet megfőzheti a háztartási alkalmazott is. Igen, megfőzhetné, de hogyan? Ugy-e, ahogy én óhajtom, ahogy esetleg múló rosszullét vagy betegségem miatt megkívánom? Vagy minden este külön megtárgyaljam ezt a háztartási alkalmazottal? Azt hiszem ezt csak egy személy tudhatja minden előzetes tárgyalás nélkül és az a háziasszony. Ez a kis figyelem úgy a férj, mint a család többi tagjaival szemben, jótékony hatását sohasem téveszti el, viszont ennek hiánya igen sok boldogtalanságnak lehet okozója, mert a férj valami jónevű étteremben fog magának kárpótlást keresni.

A figyelem mellett ott van a gazdasági célszerűség is, amely azt követeli, hogy a háziasszony tudjon főzni. Ha otthonos a konyhán, akkor a háztartási alkalmazott bizonyosan kevesebb kiadással fogja számlánkat megterhelni, míg ha nem ért a főzéshez, akkor ha saját kis kezecskéjével próbálja is elkészíteni az ebédet, könnyen megtörténhet, hogy 1 kg rizst fog két személy számára körözötnek feltenni. Erre joggal mondhatják, hogy ott vannak a konzervek, amelyeknél az adagolás és íz is készen van, azt elrontani nem lehet. Ez igaz, de akkor kénytelen vagyok gyári tömegizléssel megelégedni, nem szólva arról, hogy ez jóval drágább a házilag készítettnél.

Amerikában, amely a gyárak és tömegcikkek hazája, — a háztartás tudománya az egyetemi studiumokkal egyértékű, hisz már az elemi iskolák rendes tantárgya a főzés és varrás, a háztartási főzőiskolákban pedig teljesen tudományos alapon tanulják az élelmiszereket és azok tápláló értékét.

Ha ezeket az iskolákat valaki elvégzi, nagy fizetéssel helyezkedhetik el szállodákban, kórházakban stb.

Ha Amerika ilyen nagy fontosságot tulajdonít a főzés tudományának a nagy konzervipara és fogyasztása mellett, amikor mi sem mondhatunk mást,

Dr. Dienes Barnabás.

Uj utak felé...

Irta: Szöllős Armin, a Debreceni Vásárpénztár Rt. vezérigazgatója.

A „Debreczen" most jubiláló tíz esztendeje igen jelentős korszak Debrecen város gazdasági életében.

Az eleje még beleesik a látszatfejlődések szinte mámoros idejébe, aminek nyomába a lassúbb, de reálisabb elgondolású alkotások léptek mindaddig, míg a világszerte egyre nehezülő gazdasági helyzet megkezdte az alkotások visszafejlesztését, lerombolását.

Erre a korszakra esett a

Debreceni Vásárpénztár létesítése is,

és aki nem sajnálja a fáradtságot az alábbi igénytelen soraim figyelmes végigolvasásától, annak módjában lesz elfogulatlan ítéletet alkotni arról, hogy ez az alapítás a feltörekvő gazdasági élet melyik kategóriájába sorozható. Abba-e, amit a konjunktura szült, tehát a konjunktura mulásával előbb-utóbb el is kell tünnie, vagy abba, a melyiket a gazdasági szükségszerűség teremtett meg, tehát gyökereket eresztett a gazdasági élet talajába és így lesz ereje ahoz, hogy a legmostohább viszonyok között is élhessen, fejlődhessen és megfelelhessen hivatásának.

Már a békeévekben felmerült Debrecenben az a gondolat, hogy a nagymértékben fejlődő állattenyésztés produktumai részére megfelelő elhelyezést kell keresni.

Éppen e sorok írója terjesztett az akkori városi tanács elé egy memorandumot, amelyben a vásárok intézményes kiépítését sürgette. A megindult tárgyalásokat a háború félbeszakította, de már 1917-ben ujabb előterjesztést tehettem e tárgyban. Meg is indultak a tárgyalások, komoly munka folyt az irányban, hogy az előterjesztés adatai ellenőriztessenek és a legkülönbözőbb szempontok szerint megbiráltassanak, de azután jött az összeomlás, kommün, megszállás, majd a romok eltakarítása, úgy, hogy csak 1927-ben foglalkozhatott a kérdéssel újból a városi tanács.

Elgondolásom alapja az volt, hogy kettős irányban kell törekedni az egyre szaporodó állatok és állati termékek jobb és biztosabb értékesítése érdekében.

Az egyik irány: az exportpiacok felkeresése, a másik a belső piacok forgalmának emelése.

Mindezen célt csak intézmény keretében lehet biztosítani, olyan intézmény útján, amelyiknek kizárólagos kötelessége és egyben joga legyen ezen cél elérése érdekében minden intézkedés elgondolása, megszervezése és végrehajtása.

Erre a célra a vásárpénztári intézmények alakultak ki Európaszerte és így Debrecenben is ez a forma látszott legmegfelelőbbnek.

Nem másolhattuk le a külföldi hasonló célú intézmények szervezetét, de még a Budapesti Vásárpénztárét sem, mert

mi a gazdaközönséggel való közvetlen érintkezést kívántuk a kitűzött célunkat elérni.

Az eladóval közvetlenül érintkezni, hogy minél kevesebb költség terhelje a piacra kerülő árut és a kereskedelmi tevékenységet legfőképpen a vevő felkutatására irányítani, hogy minél nagyobb keresletet biztosíthassunk.

Akkor még az egyre növekvő kínálatot nem törte meg a havonként, szinte hullámzásszerűen bekövetkező árzuhanás, tehát a kínálat biztosítva volt és teljes erővel a keresletet kellett biztosítanunk működésünk révén. De hogy a konstrukciónk rugalmas és lehetőségeket ad ujabb és ujabb — a változó viszonyok megkívánta — tevékenységre, biztosítja az, hogy amikor koronként, a gazdákat érő veszteségek miatt kínálat lecsökkent, mindig meg tudtuk találni azokat az eszközöket és lehetőségeket, amelyek révén módunkban állott a kereslethez felfejleszteni a kínálatot.

Nem akarom untatni az olvasót a statisztikai adatok halmazával, amelyekből adatszerűleg is megállapíthatja mindenki, hogy a működésünk 8 éve alatt tényleg eleget is tettünk a vállalt kötelezettségünknek, csupán egynéhány olyan adatra kell mégis rámutatnom, amelyek egymagukban is elegendő bizonyítékot szolgáltatnak állításaim igazolására.

A bankzárlatnak 1931. nyarán való elrendelése óta a gazdaközönség csak kivételes esetekben és feltételek mellett juthatott hitelhez.

Mi a bankzárlat óta 1933. év végéig gazdáknak 1,628.000 pengőt adtunk hizlalásra, amiáltal Debrecenben a 3 év alatt cca. 20.000 db sertéssel több volt hizlalható, mint anélkül lett volna.

Ugyanezt a célt szolgáló kereskedelmi tevékenységre további 1,200.000 pengő új hitelt folyósítottunk a fenti idő alatt, amiáltal viszont legalább 25 ezer darab sovány sertésnek a piacra való juttatását tettük lehetővé.

Ha tehát sikerült, — mint ahogy szerény megítélésem szerint —

sikerült bebizonyítanunk azt, hogy a vásárpénztári intézmény a közgazdasági élet talajával szerves egyesülést tudott létesíteni, akkor meg kell találnunk a további célkitűzéseket is, amelyek segítségével a ránkbízott érdekek továbbfejlesztését szolgálhatjuk.

Illetékes helyeken nem késlekedtünk megtenni a magunk javaslatát, valahányszor egy-egy olyan közgazdasági téma merült fel, amely érintette a mi érdeklődési körünket és ezek a javaslatok komoly megfontolásra találtak a legfelsőbb köröknél is.

Elsősorban először kívánok foglalkozni azzal az eszmével, hogy a mezőgazdasági termelvények értékesítése tekintetében egy újabb irányt kellene adni a fogyasztóknak.

Évek óta hallatlan erőfeszítseket fejtünk ki azért, hogy a mezőgazdasági exportot kifejlesszük, mert úgy búzából, mint a többi szemes terményekből, valamint az állatokból és állati nyersterményekből nagy feleslegel rendelkezünk.

Vagyis többet termelünk, mint a mennyit elfogyasztunk.

De vajjon miért állott elő ez a helyzet ilyen tág arányban? Megnövekedett-e a termelésünk a békeévekhez viszonyítva, vagy pedig csökkent a fogyasztásunk?

Nem kell bizonyítani, hogy Csonkamagyarországon nem a termelés megnövekedése, hanem a fogyasztás óriásmérvű lecsökkenése okozta azt, hogy olyan feleslegekkel rendelkezünk, a melyek elhelyezése végett egyéb nemzeti értékeinket kell mértéken felül feláldoznunk.

Ha ma Csonkamagyarországon annyi kenyeret és lisztet fogyasztanának, mint amennyit ugyanezen területen fogyasztottak 1913. évben, akkor nem 5 millió mázsa búza volna a feleslegünk, hanem csak legfeljebb 2.5 millió métermázsa és ha ugyanannyi húst és zsirt fogyasztana a lakosság, mint 1913-ban, akkor nem fulladnánk bele az eladhatatlan zsirkészletekbe és nem kellene óriási áldozatokat hozni a csehek és osztrákok 100.000 db hizott sertés értékesítése végett.

Mert egészen bizonyos, hogy úgy a kenyér-, liszt-, valamint főleg a hús- és zsírfogyasztás cca 50 százalékos visszaesése okozta azt, hogy szinte eladhatatlan készleteink vannak állandóan.

És hogy ezeket eladhassuk, kénytelen a kormány a legmesszebbmenő politikai és anyagi áldozatokat hozni, mert különben a mezőgazdasági termelvények értékében még további mértékű árlerombolás következnék be, amit pedig megengedni semmiképpen nem lehet.

Ha figyelembe vesszük a legutóbbi év eredményét, azt látjuk, hogy tényleg sikerült a feleslegeink egy tekintélyes részére piacot találnunk, tehát a mezőgazdaság feje felől egyelőre ugyahogy elmult a nagyobb veszedelem.

De, ha az érem másik oldalát is megvizsgáljuk és megnézzük, hogy mibe került az országnak ez az ideiglenes eredmény, akkor azt kell látnunk, hogy többe került a leves, mint a hus.

A politikai engedményekről nem kívánok szólani, politikával nem foglalkozom, de senki sem tagadhatja, hogy a kormányok évek óta kénytelenek voltak a mezőgazdasági életben mutatkozó rendkívüli feszültséget mindenáron csökkenteni és ha másképpen nem lehetett, politikai vonatkozású áldozatokat is hozni.

Annál nyilvánvalóbbak azok a gazdasági áldozatok, amelyeket meg kellett hoznunk Ausztria, Csehország, Németország és nem utolsó sorban Olaszország felé, kereskedelmi és legfőképpen ipari érdekeink rovására.

Ma nagyon népszerűtlen a kérdésről ilyen nyiltan beszélni, de ha az igazsághoz ragaszkodunk, akkor nem lehet elhallgatni azokat az óriási veszteségeket, amelyek az ipar terén értek és érnek bennünket a legutóbbi idők kereskedelmi szerződései folytán.

Már pedig mindez az erőfeszítés végeredményben odavezet, hogy az ipar gyengítése következtében a belső fogyasztás újból csökken és amit megnyer a mezőgazdaság a kiviteli többlet révén, ugyanannyit leveszít a belső fogyasztás további csökkenése folytán és emellett közben megáll és visszafejlődik az ország iparosodása. Már pedig ez a folyamat nem kívánatos, sőt egyenesen veszedelmes, mert lassinkint balkánizálódunk, lesüllyedünk egy balkán — tisztán agrárország jelentőségnélküli nívójára. Ez ellen minden gondolkodó magyarnak küzdenie kell, bármilyen foglalkozású legyen is egyébként. Gondolni kell arra, hogy a szaporodó népességet el is kell helyezni valamelyik foglalkozási ágban. Hova tegyük a sok napszámost, szakmunkást, iskolákat végzett fiatalságot? A tisztviselői kart nem lehet már fejleszteni, nem birja eltartani ez a sorvadt ország; a mezőgazdaság még igen hosszú ideig nem várhat olyan fejlődést, hogy a belterjes gazdálkodás bevezetésével ujabb tömegeket szivhatna fel, tehát egyedül az ipar az, a melyik alkalmas lehet az emberfelesleg nagyrészének elhelyezésére.

Már pedig ez olyan fontos nemzeti szempont, hogy nem szabad szem elől téveszteni és akkor, amikor a különböző értékek egybevetésével kell a mezőgazdasági termelés rentabilitását biztosítani, okvetlenül keresni kell az eddigi módszerektől eltérő megoldásokat, nehogy az ipari érdekek további feláldozásával jóvátehetetlen pusztulás következzék be a nemzeti vagyonban.

Rámutattam, hogy van egy lehetőség az újabb mód szerint való megoldásra:

a belső fogyasztás növelése.

De hogyan, — kérdezheti az olvasó? Hogy lehet emelni a belső fogvasztást, amikor nincs miből vásárolni?

Hát éppen ezen a ponton kell kikutatni, hogy mi az, ami okozza azt a ferde helyzetet, hogy a termelő alig kap valamit a búzáért, állatért és mégis sokba kerül a liszt, kenyér, hús és zsir.

A minden adók legigazságtalanabbja a fogyasztási adók és forgalmiadók megduzzadása az, ami leginkább akadálya a fogyasztás fellendülésének.

Ha csak annyi költség és adó terhelné a sertést, amíg abból hús és zsir lesz, mint pl. 1913-ban, akkor a mai húsárak és zsirárak mellett sokkal többet kellene kapni a gazdának és élősertésért, amint amit ma kaphat. Vagy ha a mai liszt- és kenyérárakból csak azt a költséget vonnák le, ami pl. 1913-ban terhelte az őrlést és sütést akkor a búzáért jóval többet kaphatna a gazda, mint a mai búzaár.

Röviden szólva: a közterhek csökkentése az élelmicikkeknél a fogyasztás megnövekedését eredményezné mert nyilvánvaló, hogyha olcsóbb lenne a kenyér, liszt, a hus, a zsir, akkor a mai kereseti viszonyok között is többet, nagyobb mennyiséget lehetne vásárolni belőle.

Ismerem az ellenvetést. Az államnak, a közületeknek szükségük van ezekre az adókra, ezeket momentán máshonnan nem pótolhatják.

De, ha számításba vesszük egyrészt, hogy a nagyobb forgalom a kisebb adók mellett is ugyanazt a bevételt eredményezheti és ha figyelembe vesszük azokat az anyagi áldozatokat, amelyeket az erőszakolt export érdekében meg kellett hoznunk, akkor aligha lesz nagy különbség a mai — magas közterhek melletti — bevételek és a csökkentett közterhek melletti fogyasztásból származó állami jövedelem között.

Van ennek a kérdésnek még igen sok megvitatni való részlete, amire most helyszüke miatt nem térhetek ki.

Csupán mintegy gondolatot kívántam a köztudatba beledobni, amely alkalmasnak látszik arra, hogy a mező gazdasági termelés értékesítését az eddig követett módszerektől eltérő módon is biztosítsa és amellett ne kelljen az ország iparosodási folyamatán súlyos sebeket ejteni.

Akikre tartozik, azok majd megtalálják ezen az uton a legmegfelelőbb eszközöket.

Négy üzlete van a Deutsch Albert és fia cégnek Debrecenben

Debrecen egyik legrégibb fűszer- és magüzlete a Deutsch Albert és Fia cég, amelynek a Hatvan ucca 1. szám alatt van a főüzlete. A hatalmas és kiterjedt vevőkörrel rendelkező cég a tulajdonos személyes vezetése alatt áll, aki minden vevőjével maga foglalkozik és személyesen ügyel fel arra, hogy a kiszolgálás mindig a legelőzékenyebb legyen. A hosszú évtizedek óta fennálló cég, amelyet még 1866-ban alapítottak, minden időben a legjobb hírnévnek örvendett és generácikon keresztül a legnagyobb megelégedésre látta el feladatát. Kiterjedt vevőköre tette szükségessé, hogy a cég a város különböző központjain fióküzleteket állítson fel, hogy ezzel is minél jobban tudja biztosítani vevői kényelmét. Igy fióküzlete van Péterfia ucca 42. szám alatt, amely a városrész egyik legszebben berendezett üzlete. A Balogh Mihály ucca 6. szám alatt, amely a külsőségi lakosok szükségletét látja el, épen olyan kitünő minőségü áruval szolgálja ki vevőit, mint a főüzletben. A Böszörményi út 42. sz. alatt van, s amely a többi üzletek mintájára szakszerű vezetés alatt áll és a környék legszebb fűszer- és csemegeüzlete.

Mandel Lipót
Részvénytársaság

Magyarország legnagyobb cipőárúháza 1898-ban alakult és több mint negyedfél évtizedes fennállása alatt mindenkor jelentékeny tényezője és közbecsült cége volt Debrecen kereskedelmének. Sikerének titka igen egyszerű: kizárólag elsőrendű márkás cikkeket tart raktáron: a Bally-, Lichtmann-, Popper-, Dixigyárak egyedüli lerakata. A cipők talpába bevésett szabott árak bizalmat keltenek a vásárló közönségben az üzlet szolidsága iránt és ez a bizalom biztosította a szilárd alapokra épített cég felvirágzását.

Petrik Károly
rőfös- és rövidáru kereskedése
SZENTANNA UCCA 5. SZ.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között egyre-másra szűnnek meg üzletek és kényszerítik a tulajdonost, hogy lehúzza a rollót. Nem mindíg a kereskedőben van a hiba, más oka van, éppen ezért nem lehet szó nélkül elmenni amellett, hogy egy kereskedő tízéves jubileumot ül, mert a Petrik Károly cég tavaly ülte meg fennállásának tízéves évfordulóját. Ha visszatekintünk arra a tízévre, melyet Petrik Károly a debreceni piacon töltött és vizsgáljuk azokat a fejlődési időszakokat, amelyeken ez az üzlet átment, rá kell jönnünk arra, hogy ez sziszifuszi munka volt és kalapot kell emelnünk Petrik Károly előtt. Egy küzdelmekkel teli élet után jutott el Petrik Károly ehhez a jubileumhoz. Huszont éve van ezen a pályán. 1915-ben került Debrecenbe s a volt Bosznay-cégnél kapott alkalmazást. Innen vonult be katonának. Végig küzdötte a világháborút, majd az összeomlás után a székely hadosztályhoz került, amelynek feloszlásakor ismét a Bosznay céghez ment vissza. A legnagyobb megelégedésre működött itt 1923 november 5-én történt kilépéséig, mikor is rögtön megnyitotta a Szent Anna ucca 5. szám Szerényen kezdte, de céltudatos munkával állandóan fejlesztette üzletét. Elsőízben 1926-ban bővítette ki, majd az állandóan növekedő vevőkör és a kiterjedt összeköttetések újabb bővítést tettek szükségessé, amelyet 1930-ban hajtott végre.

Ma már Petrik Károly ott tart, hogy kibővült és szépen berendezett üzletében tízfőnyi személyzettel áll a vevők szolgálatára.

Részlet Petrik Károly üzletéből. Balszélen a cégfőnök kiszolgálja vevőit.

Kertészeti, szőlészeti és méhészeti cikkek

SESZTINA LAJOS vas- üzletében.

Magyar nevek

Természetes, hogy magyar embernek magyar neve van, illetve kell, hogy magyar neve legyen, — azonban Magyarországon az emberek felerészének van magyar neve. Az ország népe csak felében volt fajmagyar származású, ezek valóban magyar nevet viseltek, míg a lakosság másik felében idegen vér votl, így idegen hangzású család-névvel élt.

De az emberek nagyrésze, főképen a művelt osztály — az egykori nemesség — mindenesetre fajmagyar származású volt, nemcsak a színtiszta magyar, tehát magyarnevű családok, hanem az idegen nevet viselő nemes családok is, mert ezek — bár kétszáz év óta sok nem magyar nevű nemes család élt —, majdnem kivétel nélkül magyarokká váltak származás folytán is, a sok összeházasodás által.

Azonban a nem nemes nép, a parasztosztály nagyrészben nem magyar származású volt, kivéve a nagy magyar Alföld nagyobbik, északi felén levő fajmagyar népet, mint a kúnok, a jászok, a hajdúk és a Tisza-melléki, a Körösmenti és a Szamos-háti, meg a Dunántúl a Balaton-környéki magyarok. De idegen nemzetiségű volt a polgárság is, csaknem teljes egészében, mert Magyarország városait idegen eredetű vendégek telepítették.

Természetesn a parasztság a felvidéken — mint szláv-tót nép teljesen idegen nevű volt, ugyanúgy a ruthén—orosz nép is, valamint a délvidéken a rác—szerb települtek és a Dráván túl a horvátok, Erdélyben pedig a nagyszámú oláhság. Német nevet viseltek az erdélyi szászok és a szepességi, ugynevezett zipszerek, meg a nagy számban betelepített svábok, különösen a Dunántúl és a Bánságban.

Sőt német névvel élt még a bevándorolt zsidóság is, mert József császár rendeletére német családnevet vettek fel, ellenben a cigányoknak nagyrészben magyar nevük van, de akad köztük tót és oláh nevű is, aszerint, ahogy régi lakhelyük volt.

A magyar család-nevek többfélék, de általában keletkezésük szerint háromféle fajta különböztethető meg közöttük.

Első csoportban állanak a személy-nevekből eredők, amelyek bizonyára úgy alakultak, hogy egy kiválóbb embernek a neve utódaira is átszármazott róla és utána a többi vérszerint való leszármazókra is. Ezek meg ismét többfélék, minden esetben a legősibb fajták azok, amelyek tulajdonképen még pogány eredetű személynevek, — mint Apor, Ugron a székelyek között, amilyen ugyan általában kevés maradt fenn. Azután már a keresztény vallás által használatba hozott szent-nevek, amelyekből a legrégibb még az első korszakban a görög egyházi szentek közül valók, mint Adorján, András, Dósa, vagy a bibliából valók, mint Ábrahám, Lázár, Adám, de egyéb más régi keresztnevek is, mint Sándor, Gáspár, Menyhért, Boldizsár, Pál, Péter, Orbán, Balázs, Demeter, Tamás és sok más, valóban azt lehet mondani, hogy az egész keresztyén naptár. Ezekhez tartozók még a magyar nyelvben a *fi* képzőszóval származottak, bizonyára egy jelesebb férfiúnak a tőle származó utódokból az egész család, mint Abaffy, Dessewffy, Pálffy, Péterffy, Ostffy, de ezek nem nagy számmal vannak.

Másik csoportban vannak a helynevekből alakultak, amelyek már azon korszakból származnak, amikor az ősi birtok családivá vált és a származási helyről nevezték a családokat. E család-nevek is nagy számmal fordulnak elő, a magyar nemzet életének minden korszakában. Rendszerint valamelyik falu hely-neve az alapja az ilyen család-névnek és pedig a falu neve is aszerint változik, amint annak fekvéséről, telepítőjéről, vagy egyháza szentjéről származott a helynév, mint Kállay, Ráday, Uray, Szirmay, Lónyay, Bessenyey, Semsey, vagy Batthyányi, Bossányi, Nadányi, Berényi, Perényi, Serényi, Majthényi, továbbá még a városokból való elszármazás szerint Buday, Szathmáry, Kassay, Komáromy, Szegedy, Kolozsvári, valamint az ország minden vidékén az efajta neveknek egész tömege, hiszen ezekből van a legtöbb.

Harmadik csoportja a család-neveknek az emberek személyi tulajdonságaiból keletkezett, ezek a legkülönfélébbek, hiszen az életben nagyon sokféle és sokfajta módon nevezik az emberek egymást, amilyen jelzők azután sok emberen rajta maradtak, sőt idővel családjuk tagjaira is átmentek családi név gyanánt. Ezek aztán a változatosság tekintetében a legna-

Husvétra Esterházy prágai pácolású (sö özött) sonka kilogrammja P. 2·60. Badacson i és Tokaji borok, likőrök a legnagyob választékban. **Esterházy**-nál Piac ucca 30.

gyobb szaporaságot mutatják. — Egyik rész ezekből a legegyszerűbb módon az ember látható tulajdonságait mutatja, mint Nagy, Kiss, Balogh, Sántha, Magoss, Kövér, Lábas, Barna, Szőke, Fekete, Fehér, Veres és sok más. Másik rész a személyes foglalkozások után alakult család-nevek, mint Kovács, Szabó, Varga, Lakatos, Mészáros, Molnár, Pintér, Bodnár, Takács, Kerékgyártó vagy Katona, Huszár, Bakos, Sipos, Dobos, Kardos, Gombos, Boros, Seres, Halász, Juhász, Gulyás és több ilyenféle. Valamint ilyenek a nemzeti származás szerint valók, mint Székely, Szász, Németh, Tóth, Horváth, Orosz, Oláh, Cseh, Rácz, Lengyel és mások.

Mindezekre nézve egész bizonyossággal mondható, hogy elődeik valóban azért kapták családnevüket, mert egyik közülök csakugyan Nagy, Kiss, Balogh vagy Kovács, Szabó, avagy Székely, Szász származású volt vaalmikor.

Az idegen család-nevek sok különféle változatai között különösen két csoport tűnik fel, — a szín-magyar nevekhez képest túlnagy számban, — ezek a szláv és germán származású nevek.

A szláv népeknek egyik ágazata a felvidéken család-nevekben majdnem általános és pedig a *szki* végzetű szavakban, amelyek helységből való származást jelentenek, mint Rakovszky, Radványszky, Rudnyánszky, Turánszky, Mednyánszky, Benyovszky, Reviczky, Nozdrovinszky, Medzihradszky, Nedeczky és még egész sereg efajta név, amely azonban mind hazai és pedig felvidéki kis tót falu nevéből származik. De van a tót nevek között nem helység után származó, hanem személyt jelentő név is sok, ezek nagyobbára paraszt nevek, mint Lipták, Szivák, Simák, Hudák, Nemák, Krajtsik, Mentsik, Pertik, Kuzmik, Kubina, Stettina, Szvoboda és hasonló nevek egész raja, amelyeknek viselői régente az alföldi magyar vidékre elszármazva, itt egyszerűen Tóth néven nevezték őket a magyarok.

Hasonlóképen van a Dunántúl a sok horvát származású család dolga, ezek is elszóródtak elég gyakorta az ország más részére is, messze távolban csak Horváth család-néven hivják őket, az eredeti horvát név már legtöbbnyire feledésbe ment, csak néhány előkelőbb családnál maradt meg a régi név is, mint Petricsevits-Horváth, Ostorharits-Horváth, Ajtits-Horváth, — de pusztán az eredeti horvát névvel is számos család él a Dunántúl, — mint magyar nemes, — mint Somssich, Mersich, Skublits, Svastits, Dervarics, Spissich, Festetits. Az ország más vidékein pedig a névből eredt *vics* származású családok találhatók, mint Jankovich, Petrovitc, Palkovich, Matkovich, Blaskovits, Gyurkovics Popovics. Ezek hasonlatosak a rác-szerb családnevekhez, amelyek magyarok között csupán szórványosan fordulnak elő. Sajátságos maradványa az ősi szláv szokásnak, meglátszik a szerb családneveken, mert az apáról fiúra szállott név régen mindig változott a *vics* képző hozzátételével.

A germán telepítések későbbiek Magyarországon és pedig az erdélyi és szepesi szász vendégek még az Árpádházi királyok idején, a Dunántúli és bánsági svábok pedig a török megszállás után, a Habsburg-család által telepítettek le.

A szászok városlakó polgárok és evangélikusok, a svábok pedig falusi parasztok és római katholikusok; amazok művelt, szabad emberek utódai, emezek pedig a nagy uradalmak robotos jobbágyainak maradékai. Mindkétféle német nép hazafias magyarrá vált idők folyamán, de mindnyájan megtartották eredeti német család-nevüket, csak a reform-korszak kezdete óta történt néhány szepesi és bánmet névnek magyarosítása, természetesen akkor nemességszerzéssel együtt.

Sajátságos szokásként fejlődött ki az a gyakorlat a magyar köztudatban, hogy a nemes család-nevek, amennyiben *i* végzetűek és helynévből származtak, y betűvel iratnak, a régi fajta írásmód szerint. Pedig ez csupán a helyesírásnak kétféle módja, mert a dunántúli katholikus szerzetes iskolák *y* betűt használtak *i* helyett a nevek végén, míg az erdélyi református iskolák helyesírása *i* betűvel írta a régi család-neveket is. Igy azután Erdélyben Hunyadi, Teleki, Béldi, alakban írták a régi családok nevét, de *i* betűt használtak a magyarországi régi családok nevében is, mint Bánfi, Bocskai, Rákóczi, aemlyek pedig Bánffy, Bochkay, Rákóczy alakban helyeesk Magyarországon.

Általában a régi helyesírás néhány régi névben használja a *th, ch, ts, eö, ssy* kitételeket a család-nevekben, amelyek azonban a hely nevekben elmaradnak. Magyarországon körülbelől 25,000 helynév van, ezeknek egy jó nagy része elpusztult helységnév vagy dülőrész elnevezése, ezekből csak mintegy fele család-nevek alapja. A különböző falvi, házi, laki, vári, végi, helyi, szegi, halmi, berki, földi és más ilyenféle képzések bokros hajtásai a család-nevekben magyarosan hangzanak ugyan, de nem helyesek, mert a régi magyar család-neveknek történeti alapja van.

Calamus dr.

ANDRÉNYI ZSIGMOND
LEVÉLBORITÉK és PAPIRNEMÜGYÁR
DEBRECENI RAKTÁRA.
✿
SZÉKELY ANDOR
SIMONFFY-U. 7.
Telefon: 31—71. sz.

Látogatás Debrecen legrégibb asztalosüzemében

Bálint József asztalosmester, Csapó u. 67.

Az asztalosszakma köréből a szakma egyik legrégibb tagját, az általánosan ismert Bálint Józsefet, a Csapó u. 67. szám alatti műhelyében és raktárában kerestük fel. A csapó utcai kanyarban már feltünik izléses kirakata, cégtábláján pedig szerényen húzódik meg a cég alapitási éve: 1879.

Belépve a kapun, már látjuk, hogy az egész épülettömböt az asztalosműhelyek, anyag- és butorraktárak foglalják le. Itt már meglátszik a magyar iparos szerénysége, csendben munkálkodik és igy szerez messze vidéken is a helyi iparnak tiszteletet és becsülést.

A mestert műhelyében találjuk, egyik gép körül foglalatoskodik. Szivesen fogad bennünket, készséggel szolgál felvilágosításokkal, elkalauzol a műhelyek és raktárakban. Meglepetéssel látjuk a nagyszerű felszereléseket, amelyek oly tökéletesek, hogy az asztalos szakma legkényesebb munkáit is versenyképesen tudják előállítani.

Különösen feltünik egy szokatlan látvány, a faszárító berendezés, ami ma már majdnem nélkülözhetetlen a jóminőségű asztalosmunkák készítésénél.

Szives felvilágosításai után kértük a mestert, nyilatkozzon műhelye és üzlete eddigi fejlődéséről. Szerényen beszél, de büszkeség hallatszik ki hangjából, amikor odaér, hogy a még ma meglévő debreceni asztalos nevek között legrégibb a Bálint József-név. A céget atyjától vette át, ki azt 1879. évben alapította, már nagyatyja is asztalosmester volt, hangsulyozva mondja tovább: — Célunk mindig az volt és ma is az, kizárólag jót adni, lehető olcsón. E célunk betartásával elértük, hogy cégunk ez évben fennállásának 55. évébe lép, személyes vezetésemnek pedig most töltöm be 28. évét.

Mindezek után a Bálint József-cég mégis annak a megrendelő és vásárlóközönségnek töszönheti több, mint félszázados fennállását és eddigi fejlődését, akik megértik azt, hogy a jó az mindig olcsó. Az 5. éve tartó gazdasági válságot talán egyetlen más iparág sem érzi úgy meg, mint az asztalosság. E válság termelte ki azokat a gyárakat és műhelyeket, ahol kizárólag teljesen értéktelen, sőt sok esetben rongy bútorokat gyártanak és ezeket oly tömegben dobják a közönség elé, hogy azt megtévesztik. A bútorvásárló közönség nagyrésze elhiszi, hogy a mai drága kartel anyagárak mellett lehet olyan olcsón jó bútort adni.

A jövőre nézve, a mai helyzetben, gazdasági programot adni még az arra hivatottak sem tudnak. Fiammal, ki öt éven át Budapest neves cégeinél és külföldön szerzett tapasztalatainak felhasználásával segítségemre van, minden lehetőt elkövetünk, hogy műhelyünk és üzletünket fejleszthessük és annak jó hírnevét fenntarthassuk.

Bevezettük a megrendelésszerüen készült műbútorok raktárra készítését is, úgy ezen bútorokat, mint a megrendelésre készülteket, a minőséget véve alapul, utolérhetetlenül olcsó áron adjuk és vállaljuk. Igy akarjuk nagybecsű vásárlóközönségünk bizalmát még nagyobb mértékben kiérdemelni, meggyőzni arról, hogy a tisztességes iparost mindig érdemes pártolni, mert abból a vásárlóközönségnek is haszna van.

Nagy Dániel

fűszerkereskedése és italmérése

CSAPÓ UCCA 100.

A nagy világégés sok egzisztenciát tett tönkre és sokat akasztott meg fejlődésében. Igy járt **Nagy Dániel** is. A világháború első napjaiban kikerült a frontra és Prsemiszlinél került hadifogságba. Hosszú évekig tartó hadifogság után 1918-ban hazajött Debrecenbe és 1920-ban fűszerkereskedést s italmérést nyitott. Jól menő üzlete a környék egyik leglátogatottabb helyisége és a sport emberek találkozó helye. Fűszerkereskedésben mindenféle fűszerárut tart raktáron, nagy választékban.

Nagy Dániel a sport életben is aktiv szerepet vitt már 1910-ben, amikor több lelkes sportférfivel egyetemben megalapitották a DKASE fullballszakosztályát. A nagymultú egyesületnek hadifogságból való visszatérése után elnöke lett és nagy érdeme van az egyesület felvirágoztatása körül. Egyidőben futballbiró is volt, de ezirányú szereplésétől betegsége miatt visszavonult, ellenben a DKASE-ban viselt tisztségét mind a mai napig megőrizte. Ezenkivül tagja a KLASz-nak is, — amelynek alelnöki tisztségével van megbizva. A Bírói Testületnek a társelnöke. Egyik alapitója a Kossuth Dalkörnek, amelynek életében még most is jelentős szerepet játszik és minden megmozdulásából kiveszi részét. Nagy Dániel egyike a legjobb kereskedőknek, aki okos és mérsékelt üzleti politikájával kiterjedt vevőközönséget mondhat magáénak, akik úgy kitünő borait, mint elsőrendü fűszárúit szeretik. Amellett, hogy jó kereskedő, mint fenntebb is irtuk még sokoldalu másirányú elfoglaltságára is szakit magának időt.

Városi kertészetben
és faiskolában fajtiszta egészsé es gyümölcsfák, diszfák és fenyők kaphatók.

Lapunkban megjelenő fényképek megrendelhetők a kiadóhivatalban

Svájci képek

Irta: Gönczy Béla.

Die Metropol der Schweiz. Valóban igazi világváros, amely amerikai tempóban fejlődik. Pedig hegyek határolják mindenfelől. És mégis fejlődik, mert a 20-ik század kulturemberének számára lehetetlenség nincsen.

Ott, ahol harminc évvel ezelőtt a Zürichi Tó hullámzott, ma világvárosi élet folyik. A hegyeken is forgalmas

Zürichi Dóm diszkivilágításban.

utcák vannak. Városszerte élénk építkezés folyik. Szerpentinutak és utcák vezetnek fel a város két egymással szembenfekvő hegyére, a Zürich és Útlibergre. A Zürichbergen a villanegyed fekszik, az Útliberg a téli sportot üzőknek kedvelt helye. A hegyi utcák a mi számunkra meredeknek tünnek fel. Első próbálkozásom csúfos kudarccal végződött egy ilyen utamon és kénytelen voltam célomat lépcsős utcán érni el.

Lent a tó völgyében van a város. A város közepén van a pályaudvar. A pályaudvarral szemben Zürich főutcája, a Bahnhofstrasse. A Zürichi Tóhoz vezet. Világvárosi élet fogad bennünket. Villamoscsilingelés és autótülkölés. Jobbra és balra elökelő üzletek várják a vevőt.

Schönengrundi vízesés.

A főpályaudvartól kiindulva baloldalon a magyar követség épülete tünik elénk. Magyar sziget az idegen óceánban. Tanulni vágyó ember mohóságával figyelem a várost és az embereket. Csoportosuláshoz érek. Érdeklődéssel néznek egy gépkocsit. Laikus szemmel nézem és nem találok rajta semmi különösebb látnivalót. Látszólag csak olyan, mint a többi társa. Csak később ötlik szemembe a felirat: »Vezetőnélküli«. A svájci alkotó elme új csodájának van a bemutatója.

Nem sok ideig merenghetünk felette, mert uj jelenség tünik elénk. Gépkocsiösszeütközésnek vagyok szemtanuja. Baj szerencsére nem történik. A befejezés ragad meg. Kölcsönös bemutatkozás és bocsánatkérés. Talán a legjobb barátságnak az alapját vetette meg ez a reájok nézve egyáltalán nem kellemetlen esemény. Rendőrnek nyoma sincsen. Félperc mulva olyan az utca, mintha semmi sem történt volna.

Másik utca. Más kép tárul elénk. Folyópart. A sebes Limma partja az utca páratlan oldala. A sebes rohanó vízzel merész katonák viletik csónakjukat. A folyó fut, szalad, rohan . . . és vad erővel ragadja őket tovább. Híd elé érnek. A híd előtt borzalmas örvény van. Az örvény a hídlábnál hatalmas vízgátat képez. Már-már azt hihetni, hogy a víz hatalmas ereje az örvény és a vízgát felborítja őket, mikor csodálatos biztonsággal egy szempillantás múlva áteveznek az örvényen és már el is nyelte őket a kanyarulat.

Az est a Limmat partján ér. A városban lámpák gyúlnak ki. A folyó túlsó partjáról pompás kép csalogat: a Zürichi Dóm díszkivilágításban. Ez a dóm a város koronája. Belül egyszerű. Dísze az úrasztala és a szószék. Történelmi

Olympia sportáruház

A Tiszántul egyedüli kizárólagos sport üzlete. Alig páréves fennállása alatt példátlan népszerűségre tett szert Debrecen és a vidék sportkedvelő közönsége körében, aminek egyedüli magyarázata az, hogy a szakmának úgy bel-, mint külföldi legkiválóbb minőségü, legizlésesebb és legdivatosabb gyártmányait hozta forgalomba. E téren szerzett érdemeit a szakkörök is elismerték: rendes szállítója a sportegyesületeknek és mint ilyen a nagyerdei Stadion felszerelése alkalmából szintén jelentékeny megrendeléseket kapott. Az összes debreceni iskolák állandó rendes szállítója és ebben a minőségben különösen a forma ruhák szállításával érdemelte ki az iskolai hatóságok és a szülők elismerését és dicsérelét.

Jó csak a szakszerüen kezelt bor lehet

Némethi József bornagykereskedő, Timár ucca

Az mindenki által tudott dolog, hogy a bor tulajdonképpen nem az erjedés befejeztekor lesz, hogy úgymondjuk „bor", bár ez egy kicsit paradoxonnak hangzik is, hanem az erjedés befejezése után a bort kezelni kell. Mondhatnánk azt is, hogy minden a kezeléstől függ, mert rossz kezeléssel még a legrosszabb bort is meglehet javítani, ellenben a legjobból is lehet élvezhetetlent csinálni.

Debrecenben a legjobban vezetett borpincék egyike a **Timár uccán** levő **Némethi József** borpincészet, amelynek borai az egész városban jól ismertek és kedveltek. Pincészetében meg lehet találni az összes ismert magyar fajborokat, azonban legnagyobb cikke a homoki asztali bor. **Némethi** József a kereskedői pályát cserélte fel 1926-ban és a **Timár uccán megnyitotta a városszerte jól ismert „Hullaház" borozót.** A kitünő boroknak a híre csakhamar városszerte ismert lett. Az italmérés a jobbpolgárok találkozóhelye lett s azt nem sokkal az alapitás után ki kellett bővíteni a nagy látogatottság miatt. A nevét is a közönség adta neki, humoros célzattal arra, — hogy az italmérs boraiból hamarosan hullára ihatja magát az ember. Külön termek állanak a közönség rendelkezésére, míg nyáron a gyönyörü rózsalugasszerü kerthelyiségben lehet hüsölni. A jó bor híre a jobb közönséget is idevonzza. Az 1930-i évben **Némethi** József borpincészetet alapitott és rövid időn belül csaknem egyeduralmat biztositott magának a debreceni és a tiszántúli piacon. A hatalmas pincehelyiségekben többezer hektoliter bort kezelnek szakszerüen és tisztán. Homoki fajborai egyedül állók a maguk nemében.

Némethi József szolid és mindentekintetben a korszinvonalán mozgó üzlet politikájával elérte azt, hogy ma már a legismertebb borkereskedők egyike.

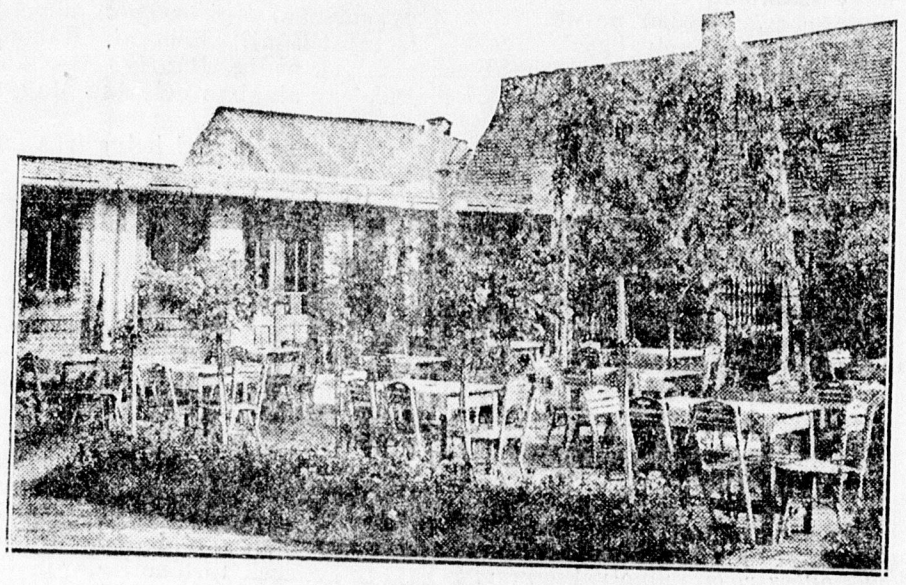

A »Hullaház« kerthelyisége.

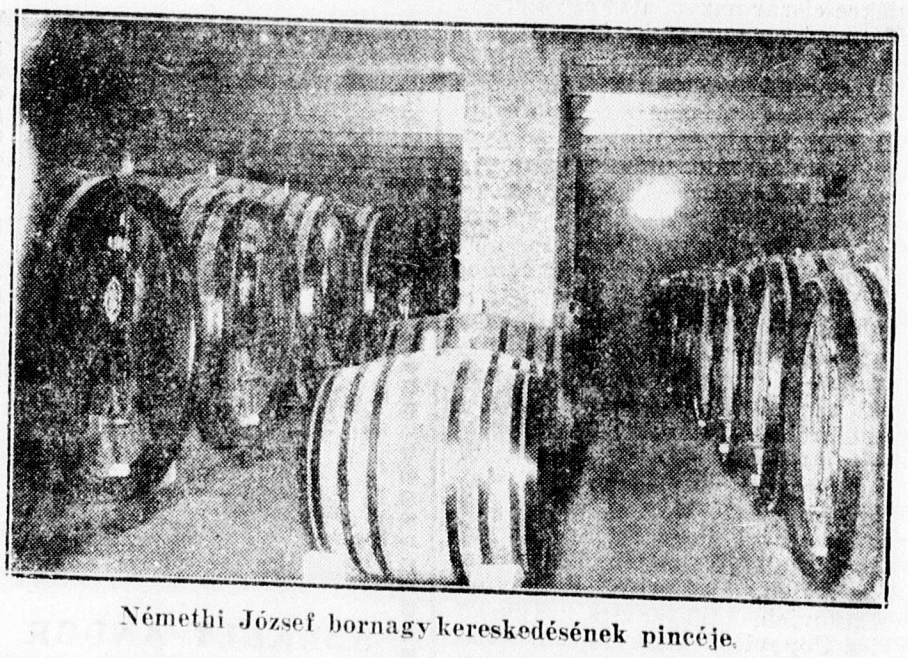

Némethi József bornagykereskedésének pincéje.

levegő van itten. Zwingli és vele együtt a reformáció emlékeit őrzi ez a hely.

A toronyból gyönyörű kilátás nyílik a kivilágított városra. Előttünk a városháza régi, árkádos épülete van. A Nemzeti Muzeum tornya fényözönben fürdik, nem messze tőle az új modern postapalota kivilágított épülete látszik. Jobbra tőlünk sötétség van. Az a régi város szűk sikátoraival, regényes kis erkélyeivel. Balra szemkápráztató fényesség látszik, az uj, modern város. Ezen a helyen ölelkezik a középkor az újkorral.

Az ég fényessége sem marad el a fényesen kivilágított város fénye mögött. Különösen a Rigi és Pilátus idelátszó és örökké hóval fedett csúcsai körül van szemkápráztató fényesség. A fényesség előbb csak a Rigi felett látszik, majd lassan elvonul a Pilátus fölé, ott vörösbe megy át... majd folyton sötétedve lassan eltűnik. Ez a Főhn! Jaj annak, aki most járja a hegyeket, Isten irgalmazzon annak!

Elhagyom a templomot. Egyházfi kísér. Szerényen bár, de meg akartam jutalmazni szívességéért. Nem fogadta el. Fizetésem van az egyháztól úgymond, svájci ember pedig két fizetést érdemtelenül nem húz sehonnan.

Uj Debrecen

Irta: Oláh Gábor

A nagy olasz városoknak van egy-egy epitheton ornans-a is, a hogy Edmondo de Amicis felsorolja **A szív** című regényében: Róma az örök város, Palermo a rettenetes, Milano a hatalmas, Genova a büszke, Napoli az édes, Firenze a virágok városa. A mi nagy városainknak is van ilyen második neve: Pozsony a »koronázó«, Székesfehérvár »a királyok temetője«, Sopron »a leghűségesebb«, Kolozsvár »a kineses«, Szeged Kossuth szavával: »a szabadság őrvárosa«, Debrecen pedig: »a kálvinista Róma«.

De volt ezenkívül Debrecennek más neve is: Kazinczy adta neki a »lugubris tónusú« (komor hangulatú) jelzőt. A »puritán« Debrecent Méliuszék teremtették meg a XVI. században. A XVIII. század folyamán kapta az »iskolák városa« nevet. Politikai magatartása a Habsburgok alatt »a rebellis város« bélyeget ütötte rá. Nemrégen »a délibábok városának« hívtuk, mert nagy álmát nem tudta valóra váltani.

Ma pedig »a fürdők városa«, az egyetem városa.

Megfiatalodott, megvidámult, — megszépült.

Mióta kivetkőzött homoki voltából és a porban fürdő nagy faluból a virágok és fürdők városa lett: az uccák képe is megváltozott, mintha csinosabbak és szebbek volnának benne az emberek. A régi Debrecennek volt egy kialakult típusa férfiban is, nőben is: a széle-hossza egy ember. Húsnégyzet-idomok dübörögtek vagy kopogtak ős Péterfia kövezetén. Egészségesnek egészséges volt ez a faj, de a Szépség mérőlécét nem tudta átugrani. A férfiak olyasféle kis tömzsi Herkulesek voltak, akiket lehetetlen volt felborítani, mert mint a gömbök: csak fordultak és gördültek, de el nem dőltek. A nők, különösen a delelők, korosabbak, csaknem szabályos hordóalakulatok. Mind egy-egy Puskás Klári, aki három gyermeket szül egy nekifohászkodásra. Most? Gyönyörű, sugár, délceg, ringójárású lányok és asszonyok virágozzák a virágos uccákat. A kultúra nem ekhós szekéren döcög már, hanem Fiath-autón suhan a Basahalma táján; s az új tavaszát élő költészet virágait mintha Csokonai rózsáskertjéből nemesítették volna át.

A város külső képével a lelke is megváltozott.

Debrecen századokon át elhanyagolt, sőt büntetett városa volt a régi monarchiának. Két fő bűnét Mária Terézia sem tudta megbocsátani: a kálvinistaságát és rebellis-voltát. A katholikus államá, Regnum Marianummá nyilvánított Magyarországon csaknem mindig alsóbbrendű egyénnek, csak közembernek számított a nem pápista magyar. A főhivatalokat elzárták előtte, joga kevesebb volt, kötelessége több. Aulikusnak lenni hosszú időn át annyit jelentett Magyarországon, mint magyarfalónak lenni. Debrecen nem lehetett aulikus, még akkor sem, mikor két színre játszott a török-német és kuruc-labanc világban. Ezért maradt le mindig a kegyosztogatás, a boldogulás négyes hintójáról. Nem kapott sokáig vasútat; országútját megfulasztotta a por és sár; közintézményeit, nagyjelentőségű iskoláit a maga filléreiből kellett megteremtenie. Kalmár város volt; okossága, talpraesetten kiegyenlítő életelve tette gazdaggá. A XVIII. század folyamán a természettudományok zászlóvivője, új kis magyar Athén. A mathematika és növénytan itt virágzik igazán, nem Budán, vagy Pozsonyban. Az ország tudományos középpontja egyideig Debrecen. Csokonai pedig az új, modern magyar költészet kiröpítő fészkévé teszi ezt a komor várost. Mintha az ellentétek törvénye diadalmoskodnék itt: az örök diák Csokonaiban mintegy a város *elölt vídámsága* ragyog ki, még pedig korszerű művészettel: a rokokó bájával. — Ott kacagnak a legszebben, ahol a legkeservesebben sírtak.

Csokonai rendkívül gazdag nyelvének a debreceni nyelvjárás a gyökere, ezért olyan avulhatatlan és egészséges. Csokonai nélkül nincs Vörösmarty, nincs Ptőfi, nincs Arany János; vagyis nincs új, nemzeti költészet. Ez a szegény kicsapott diák, ez a vándor poéta, ez az ördögi csúnya arcú fiatalember: a magyar szellem, a magyar báj és magyar jókedv királya, harminchét évig rangrejtve csetlik-botlik az ázsiai viszonyok útvesztőjében s csak akkor ismernek rá, mikor meghal. A XX. század új magyar költészete az ő szellemi örökségébe fogózik és szárnyain emelkedik tisztább régiókba.

Mióta repülőgépek dorombolnak a tizenkét tornyú város fölött, sokkal több benne a *fölfelé néző* (= anthrópsz) *ember*, mint az elmúlt századokban. A régiek lefelé néztek, leszegett fővel talán a sírjukat keresték. A mai nemzedék: a szárnyakat bámulja égreszegett arccal. Homokos Debrecenből a virágok városa lett, az iskolák városából az egyetem városa. A hortobágyi táborszállásból a csonka ország keleti határőrvidéke. A *maradandóság* jelzője nem kopott le róla, csak valami új is járul hozzá: a passzív rezisztenciához aktív nekifeszülés, a türelem nyugalma helyébe az indítás és indulás nyugalma. A decentralizált kultúra új magyar fővárosa. Területén a történelem viharszelétől összesodort heterogén magyarság fölszívta magába nyugat kultúráját; lelke mélyén mintegy ásatag világot őrzi a legrégibb nomád magyar emlékeket; de a beleforradt sok balkáni elem bizonyos nyugtalanító, forradalmi jellemvonást is hagyott rajta bélyegül. Népe: ezerarcú nagy és komornak tetsző egységében is. Benne a végletek találkoznak és ölelkeznek. A homoki magyar, a pusztai pásztorság népének az alkotó magva. A két örök magyar ideál, a *paraszt* és a *katona:* sehol tisztábban föl nem lelhető, mint Debrecen homokján. Komor, marcona arca szelidűlni, finomulni fog. De mindig megmarad a rendíthetlen gyökerű magyarság Mekkájának. Ha ez a nemzet hű akar maradni magához: mindig rá fordul arccal, mert Debrecen keletén támad a Nap.

Angyal Ferenc

italmérése

Csapó ucca 19.

Az 1906-ik év óta működik mint korcsmáros Angyal Ferenc, aki 1925-ben helyezte át italmérését a Csapó ucca 19. szám alá. A jól menő üzletben mindenféle égetett szeszesital kapható, ezenkívül kitűnő zamatú borok, melyeket saját pincéjében kezel. Nagy raktára van palackozott borokban és különféle pálinkákban, amelyet olcsón árusít. Szakmája egyik legismertebb férfia, aki közismert szerénységével és előzékenységével napról-napra mindjobban kiterjeszti vevőkörét.

Waldmann Ferenc

Papirgyárak lerakata és Nagykereskedelmi Részvénytársaság

BUDAPEST.

az Első Magyar Cartonlemezgyár Részv. Társaság, Budafok gyári lerakata.

Debreceni Raktára:

SZÉKELY ANDOR

DEBRECEN

Simonffy ucca 7 sz.
(Halpiac).
Telefonszám: 31-71

Feuer divatház

Csapó ucca 26.

Csapó ucca egyik legválasztékosabb üzlete a Feuer divatház, a melynek tulajdonosa csendben, csak a munkának élve elérte azt, hogy úri és női divatraktára egyike ma már a legjobbaknak Debrecenben. Kitünő áruinak híre napról napra újabb és újabb vevőket hoz, akik megelégedéssel válogatnak a kitünő minőségű divatcikkekben. De az áruk jó minőségénél még fontosabb az, hogy a cég olcsón árusit. Ennek oka az, hogy mivel a Csapó uccán van üzlete, aránylag kicsi rezsivel dolgozik. Célja az, hogy üzletét a kor igényeihez szolídan vezesse továbbra is.

Guttmann Jenő

fűszer- és csemegekereskedése
Piac ucca 52.

Szemben a Miklós uccával van Guttmann Jenő fűszer-, gyarmatáru és csemegekereskedése. A húsvéti díszbe öltözött kirakat csak sejtetni tudja, de elárulni nem azt a hatalmas áruraktárt, amely bent az üzletben fogadja a vevőt. Mindenféle fűszeráruk vannak felhalmozva nagy mennyiségben, csokoládék, gyümölcsök, fűszerek, konzervek, háztartási cikkek, narancsok, füge, datolya és a cég húsvéti likőrkülönlegességei. A kiterjedt vevőkör legtöbb része a vasúti alkalmazottak köréből verbuválódik, akik ragaszkodással honorálják a cég főnökének szolídságát és előzékenységét.

Főzzünk gázzal

A gáz egységárát leszállitottuk, most Debrecenben legolcsóbb, egész Európában.

A gáz

használatának számtalan előnyei közül kiemelkednek a következők:

1. A gázi zés tiszta.
2. Kényelmes.
3. Gyors.
4. Szagtalan.
5. Minden pillanatban használatba vehető.
6. Okszerü kezelésnél sokkal olcsóbb, mint a fatüzelés.

A gáz fürdőkályha (autogeyser) egy csap fordítással azonnal adja a meleg vizet és olcsó a fogyasztása. Egy köbméter gázzal 28 fillérért egy teljes fürdőt készithet.

Főzők, tüzhelyek, vasalók, kályhák, egész berendezések, rendkivül kedvező feltétel mellett részletre kaphatók.

Debrecen sz. kir. város Világitási Vállalata

Batthyányi ucca 17.

ahol mindennemü felvilágositás nyerhető.

Egy volt harminckilences medikus útja Debrecentől a Sing Sing fegyház orvosi állásáig

Dr Erős Ferenc amerikai karrierje — Kossuth-nóta és operáló kés — Magyar nóta és az amerikai alvilág ezerrétü élete — A győzelmes magyar kitartás eredménye

A »Debrecen« tudósítójától.

Annak idején mindenki ismerte a nevét a császári és királyi harminckilencedik gyalogezrednél. Königrétzben és Galiciában, Albániában és az olasz fronton. Ugy ismerték és ugy becézték, hogy: prímás. *Híres hegedűs volt és nótájával belemuzsikálta emlékét az egykori pajtások szívébe. Sőt, már a debreceni piarista gimnázium padjaiból úgy indult el, mint muzsikus karier.* Ott primáskodott először

ERŐS FERENC INDIÁN RUHÁBAN.

és ott aratta a sikereit. Talán akkor még nem is gondolt arra, hogy valamikor tul a tengeren, messze idegen világrészben éppen a muzsikával is fogja keresni kenyerét, mikor már minden hur szakad az élet sodrában. De Erős Ferencet nem olyan fából faragták, aki egykönnyen feladta a harcot. De menjünk sorba. Ugy, ahogy azt megsárgult levelek alapján és a testvér visszaemlékezései során összetudjuk állítani

Annak idején bevonult a háboru alatt katonának. Medikus volt, mikor a nagy világégés kirobbant és így került a csukaszürkébe. Most egyik régebbi amerikai levele alapján ő maga számol be, hogy hol töltötte egykor a karácsonyokat. *Galiciában, Königrétzben, Budapesten és Albániában. A négy háborus esztendő karácsonyát négy helyen.* Végig szenvedte, küzdötte fronton és front mögött a háborus medikusok sorsát. Olasz fronton és Galicia sártengerében. Aztán haza hozta őt is a szerencsésebb sors és nem maradt meg semmi más a négy esztendő vérzivatarából, mint az emlék. A háborus emlék. Sok, sok magyarnóta szivetjáró muzsikája, a nóta maradandó kincse, hiszen minden útján akadt vonó és hegedü, mellyel barátot, ismerőst és emléket lehetett szerezni. Azért emlékeznek ma is szívesen vissza az egykori bajtársak dr. Erős Ferencre, mert muzsikáján keresztül ismerték meg...

Aztán végeszakadt a végevárhatatlan háborunak is. És Erős Ferenc végre diplomát szerzett Budapesten. *Majd a Nékám klinikán dolgozott, de fizetése nem lévén, az akkor híres Reneszánsz zenekarban játszotta a primhegedűs szerepét igen fényes sikerek mellett.* Mivel azonban most már elsősorban mégis csak orvos volt, a diplomájával akart kenyeret keresni. Itthon sok volt az eszkimó, kevés a fóka. Kapóra jött tehát Erős Ferencnek az az amerikai tanulmányut, melyre meghívást kapott. Igy indult el tul az Oceánon és meg se állott Newyork államig. A tanulmányútnak és főleg a pénznek hamar vége lett, így Erős Ferencnek csupán a diplomája maradt meg és még valami, a hegedűje és muzsikalitása. És ez a maradvány elég volt néki arra, hogy ne essék kétségbe. *Mikor már megint ott állott segítség nélkül és nem volt más megoldás és kereseti lehetősége, álla alá fogta a hegedűjét és magyar nótával járta a jenkik világát, hogy dollárt és tapsot arasson a hazulról vitt maradandó kincsel, a magyar nótával...*

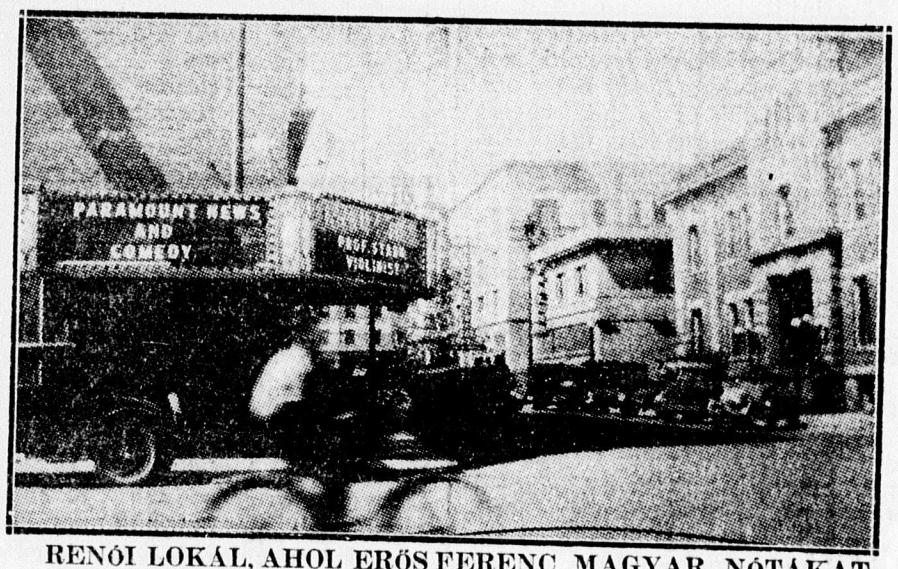

RENÓI LOKÁL, AHOL ERŐS FERENC MAGYAR NÓTÁKAT ÉNEKELT.

És így sikerült kiverekedni a megbecsülést és állást, keresetet, az életet idegen földön, idegen emberek között. Magyar diplomáját nosztrifikáltatta odakint és ma Los Angeles egyik legnagyobb klinikáján vezető orvos. Mig azonban eljutott eddig, addig sok mindenen kellett keresztül mennie. *Legelsősorban talán az életének legérdekesebb része, hogy közel két esztendeig volt a leghirhedtebb amerikai börtön kórháznak egyik orvosa. A Sing Sing fegyházban kezdte meg amerikai orvosi karrierjét Erős Ferenc.*

Hogyan került erre a hirhedt helyre? Kenyeret kellett keresni s nem válogatott a kereseti lehetőségekben. Elvégre a bűnözők és elítéltek »deportáltak« szigetén is orvos és ember volt, ahol nagyobb és erősebb áldozatot hozott tudásának, felkészültségének.

Legelső sorban mint helyettes került a deportáltak szigetére, amint 1924-ben kelt levelében leírja. A fegyenczsiget a newyorki Izland sziget fegyenckórházának orvosa felkérte, hogy helyettesítse néhány napig, amiből aztán két év lett. A város közepétől másfélórás hajó, vonat és villamos út után jutott el a szigetre, miközben kilenc emeletnyi magas hídra vitték fel és hozták le, míg végre megérkezett a Sing Sing fegyház kórházába, ahonnan aztán mint távoli csoda látszott a világváros reflektoros Brodwája, fenséges gépszerü panorámája a kivilágított negyven, ötven emeletes felhőkarcolókkal. *Egyébként ennek a szigetnek még az a nevezetessége is meg van, hogy naponta hajórakományokon hozzák a nagy város szemetét, piszkát is ide, ahol aztán abból él egész serege az elesett embereknek, hogy turkálják, válogatják a város szemetét.* Egész nap füstben úszik a sziget, mertállandóan égetik a felhalmozott szemetet. Igy aztán éppen eléggé kínszenvedéses az ittlakás. A nagyváros fizikai szemete mellett itt helyezik el a leki szemetet, szennyet is. A hirhedt börtön sok ezer lakója a világ minden tájáról seprődik itt össze. Ide sodorja a bűn árja az elhullott, elferdült lelkü szemetét a nagy városnak. Ilyen helyen a kórház is más, nehezebb, fárasztóbb, keservesebb. Igy többek között leirja Erős Ferenc dr., hogy mikor a fegyház betegeinek az injekciót adja, akkor ő maga is bevan zárva egy ketrecbe s a ketrec rácsán keresztül nyujtja ki kezét az injekciós fecskendővel. Őt is védik, még a beteg fegyencekkel szemben is. Bár ezeknek a fegyenceknek minden héten külön mozi előadásaik vannak, mely előadásokon a legujabb filmeket mutatják, így egyik keserübb hangu levelében arrol számot be Erős Ferenc: itt még fegyencnek lenni is jobb sors, — céloz a lelket dermesztő forradalmi magyar idők utáni nehéz életre. *Mert a fegyencek pompás cellája, tökéletes ellátással és felszereléssel és még csak mosdótükörrel is ellátott komfortja mást nem is diktálhatott a nagyvilágot nyakába vevő magyar orvosnak.* Nem csoda tehát, ha a kopár sziget egyhangu munkájában szivesen menekült Jókai regényeinek olvasásához, ha a korházi teendőket ellátta. *Egyébbként jellemző, hogy több mint háromszáz morfinista, kokainista ópiumszivó szerencsétlent kezelt a fegyház kórházában s a betegek nagy része éppen azért került börtönbe, mert csaltak, loptak, sőt gyilkoltak is, hogy a gyilkos mérget megszerezzék és most a kórház falán belül injekciós kezeléssel próbálták őket leszoktatni a méregről.* Mint Erős dr. írja, egyik betege se akarta engedni, hogy beadják neki a méregről leszoktató ellenmérget, tiltakoztak az injekció ellen és elképesztő szemtelenséggel igyekeztek és igyekeznek orvosnak, őrnek kellemetlenséget okozni. *Bizonyos, a 75 dollárért és teljes ellátásért éppen alapos munkát kellett végeznie 1925-ben Erős Ferencnek és a csikorgó hideg, zord időjárás ezer szeszélyét és kellemetlenségét elviselni, mikor a cellákban is három fogoly fagyott meg ezekben a roppant hidegekben.* De örült, hogy állást kapott, hiszen nyolc hónapig várt erre az elhelyezkedésre is...

DR. ERŐS FERENC LOS ANGELESBEN

— *Itt élek ezen az elátkozott szigeten, hol a világ végződik,* — irja egyik levelelében. *És bár sok csúf időt megértem a világháború alatt, de ilyenbe, mint itt, még nem volt részem.*

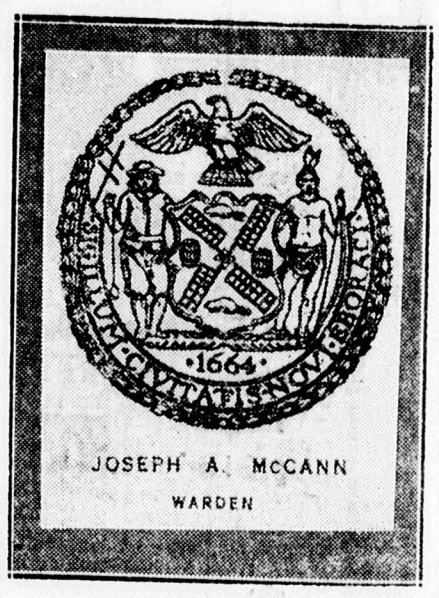

A Sing-Sing fegyház kórházának pecsétje 1664-ből.

És mégis itt ismerte meg a világvárost, itt, ebben a magasfalakkal körülvett fegyházban, ahol a kerítés mellett még akkor is állott az akasztófa, melyen egykor a kivégzéseket végezték, bár az egyik cellában már vígan működött a villamosszék. És mint írta, a fegyház főnökének évi 4200 dollár és teljes ellátás volt a fizetése a legtelyesebb kényelem biztosítása mellett, mégis úgy élt, mint egy fogoly.

— *A szigeten külön női és férfi fegyházépület van s most épült fel egy hófehér, görögoszlopos tör-*

vényszék és most van épülőfélben néhány középület még, - írja 1925-ben. É dicsőségére a híres prohibíciónak, egész serege van itt az örjöngő alkoholistáknak a fegyház kórtermeiben, természetesen csak sulyosabb esetek, mert a többiek a rácsok, a rácsok és megint csak a rácsok mögött vicsorognak és csattognak a szabademberekre, lett légyen az orvos, vagy őr...

— És tegnap ismét moziban voltam én is a foglyokkal és milyen érdekes, hogy a zongoránál is fogoly verte a billentyüket. Hamar híre ment, hogy az uj kórház orvos is itt van, kiváncsi tekintettel kutattak utánam a villanyfelgyujtása után, aztán ismét vonultak vissza hosszu sorokban a magános cellákba. Tisztára fogolynak érezhetném magamat én is, ha nem tudnám, hogy leváltanak innen, — írja egyik levelében...

Hogy mit csinálnak itt a foglyok? — óh erre is választ kapunk egyik leveléből s mintha rémmoziképek elevenednének meg előttünk. Néhány ipari üzem, műhely, nyomda foglalkoztatja a foglyokat és természetesen itt is itt van a temető, *ahová aztán tömegsirokba kerülnek az elhaltak. Harminc-negyven elhunyt kerül egy sirba, hogy az egykori katonai fegyenctelep sirjai mellé ujabb névtelenek százai enyhüljenek bele a mindent megbocsátó anyaföldbe...*

És a pusza szigeten közelebb érzik magukat az emberek az Istenhez is, mert mikor már minden kapcsolat szakad a társadalom és számkivetett között, még mindig ott marad az Isten vígasztaló közelsége. Fából készült katholikus templom hinti a vígaszt, enyületet. Az épületnek nagy része azonban fából épült. *És vígaszt nyujt még a raboknak a harminctagu zenekar és a hatalmas, jól felszerelt könyvtár és nyaranta a tengeri fürdő is, aminek fegyelme felett az örök sulyos botütései tartanak rendet az angolok, amerikaiak, olaszok irek, zsidók, kinaiak, franciák és a világ minden tájáról ide sodródott bűnözők között.*

1926-ban, mikor a nagy influenza járvány dühöngött, a fegyházi betegek száma is erősen gyarapodott, pedig csak sulyos eseteket kezelték kórházban, még pedig úgy, *hogy 15 centiméter hosszu pálcikára vattát erősitettek és ezt a vattát adrenalin, vagy ephinefrin- be mártották és ezzel eceteltek kétszer a beteg orrjáratát, igen nagy sikerrel. Ezzel sikeült megakadályozni a légcsőhurutot, tüdőgyulladást s mivel kipróbáltuk, sikeresen használtuk itt ezt a nátha gyógyitót,* merem ajánlani... — irja levelében.

És közel kéteszendős küzdelem, szenvedés után sikerült dr. Erős Ferencnek Renóba kerülni, majd Secaucasba, míg ma Los Angeles egyik legelőkelőbb klinikájának a vezető orvosa. De míg idáig eljutott, sok-sok magyar nótát hegedült, sokszor énekelt, igy többek között rendszeresen fellépett Renóban a Majestic locálban magyar táne-zenedarabbal és grieg-muzsikával sikert sikerre szerezvén. Női clubok és maga a Rotáry club is meghivta szerepelni, de ha más nem volt, akkor hegedűtanitással is pénzt keresett.

Ma Los Angelesben főorvos. Őrzője a magyar gondoknak és magyar sikereknek.

Füredi nevü, volt debreceni zenetanárral tartják számon Amerikában az uj magyar templomok, iskolák és kulturális intézmények létesülését. Mert a pálmákkal körülvett los-angelesi kórház hófehér falai között sem lehet elfelejteni azt, hogy a debreceni 39 gyalogezrednél milyen sikerei voltak dr. Erős Ferencnek a magyar baka nóták hegedülésével, éneklésével...

dr. Sz. Rácz Imre.

Sándor Armin

órás és ékszerész

Piac ucca 28.

A Piac uccai városi bérpalotában van a ma már 25 éve fennálló órás- és ékszerészüzlet. Itt bolt volt már huszönt évvel is, mert alakulása óta ebben az üzletben van. A cég főnöke Sándor Ármin, Debrecen egyik legrégibb ékszerkereskedője és a legismertebb ékszerészek egyike, aki nemcsak ékszert ad el, hanem azokat saját üzemében készit is. Mikor üzletében felkerestük, bemutatta az ötvös és ékszerész szakma alkotásainak legszebb darabjait, majd mikor a kirakatban látott ékszerek olcsó árai felől érdeklődtünk, elmondta, hogy az ékszerészek újabban miért foglalkoznak régi ékszerek eladásával. Az oka ennek az, hogy a bankok ma már ékszerekre kölcsönt nem folyósitanak, igy az ékszertulajdonosok kénytelenek megválni féltve őrzött értékeiktől. Ezek a gyönyörű ötvösművészeti remekek igy nagyon olcsón, sokszor értékük feléért cserélnek gazdát. Sándor Ármin különben — mint mondta — továbbra is az eddigi szolid alapokon fogja tovább vezetni üzletét és reméli, hogy igy sikerülni fog egy újabb jubileumot megérni.

Neumann Nándor

festék és háztartási cikkek kereskedése

Csapó ucca 14.

A legelső festéküzletet Debrecenben **Neumann Nándor** alapitotta, ezelőtt 34 esztendővel. A Csapó ucca 14. szám alatt levő üzlet még most is a régi, jó békevilág hagyományai szerint van vezetve és ez a vezetés nyilvánul meg minden vevővel szemben, akiket a legnagyobb előzékenységgel szolgálnak ki mindig ügyelve arra, hogy pénzéért a legjobbat kapja. A festék árúra, mint sok másra is fokozottan áll az, hogy bizalom kérdése, mert a vevő, különösen a laikus, legtöbbször nincs tisztában a kapott árú jóságával, vagy esetleg használhatóságával. Éppen az bizonyitja legjobban a Neumann-cég megbizhatóságát, hogy vevőköre mindig azokból került ki, akik már egyszer vásároltak üzletében és azok továbbra is minden festékszükségletüket itt szerezték be. A vevő ebben az üzletben feltétlenül azt kapja, amire szüksége van. Minden festékárúból nagy raktár áll a közönség rendelkezésére, úgyszintén háztartási cikkekben is nagy választékkal rendelkezik a cég, amelynek főnöke **Neumann Nándor** a kereskedőtársadalom életében is vezetőszerepet játszik. A Kereskedők és Utazók Egyesületének társelnöke és a szakma minden megmozdulásából kiveszi a maga részét.

Mindennemü szükségletét legelőnyösebben szerezheti be a

„Takarékosság Keresk. R.-T.“

vásárlási igazolványainak felhasználásával, melyek érvényesek a következő cégeknél:

Benyáts Emil, Piac ucca 18.
cipő, harisnya, kötöttáru, férfi és női divatcikkek.

Kaszanyitzky Endre, Piac u. 57.
könyv és papir.

Rózsa Áruház, Piac ucca 16.
női ruhák, kabátok.

Kántor Ernő és Társa, Piac- és Rózsa-utca sarok.
háztartási cikkek és bazáráruk.

Emerich Samu
cipők, férfidivat és gyermekruhák.

Debreceni Műkőgyár, Fürdő ucca 2.
ónixből készült dísztárgyak, sirkövek, épitkezési anyagok.

Goldstein Karolin, Miklós ucca 5. sz.,
női fűzők és orvosi előirás szerinti speciálitások.

Robur cipőüzlet, Piac ucca 49.
férfi-, női és gyermekcipők.

Katz Andor, Piac ucca 60.,
elektrotechnikai szaküzlet, — rádió.

Urbanovits Miksa, Kossuth u. 7.,
férfiszabó.

Ifj. Ábel Aladár, Piac ucca 81.,
élővirágok, koszorúk, kertrendezések.

Dankó temetkezési vállalat, Kossuth ucca 3.

Kardos László, Kossuth ucca 9.
vászon, fehérnemű és kelengye.

Csáthy Ferenc R. T. Piac ucca 8.
könyv és papir.

Magyar Ruhaipar, Arany Bika-épület
féri és fiúruhák, kabátok, bőr kabátok.

Feldheim Dezső, Piac ucca 41.
szövetek, posztók és bélésáruk.

Neumann Miksa, Piac ucca 43.,
cipő- és férfidivatcikkek.

Faforgalmi R. T., Salétrom u. 5.
tűzifa és szén.

Nagy József szücsmester, Szent Anna ucca 3.,
bundák, boák és mindennemű szőrmeáruk. Saját műhely.

M. Nagy Mihály, Piac ucca 37.,
férfidivat és kalap.

Központi Drogéria, Városházépület,
illatszerek, piperecikkek.

Neumann Nándor, Csapó u. 14.,
festékáruk.

Ramminger J. Szent Anna u. 12.
hölgyfodrász.

Falussy Károly utóda, Dóró Lajos, Csapó ucca 41.,
ezüstkoszorús cipészmester, női, férfi és gyermekcipő különlegességek készitője.

Sesztina Lajos, Piac ucca 23.,
háztartási cikkek, kályhák, tűzhelyek.

Bészler és Dávid, Piac ucca 7.
háztartási cikek, tűzhelyek, kályhák.

Üvegkereskedelmi R. T. Rózsa-ucca 4.,
üveg, porcellán.

Schreiber Adolf, Piac ucca 19.
női ruhák, kabátok, női és férfi divatcikkek.

Frank Ede, Piac ucca 50.
férfidivat és kalap.

Halász Nándor ékszerész, Piac ucca 24.,
ékszerek, órák, ezüstneműek.

Cserép Sándor, Piac ucca 21.,
látszerész.

Lám Sándor, Piac ucca 5.,
üveg és porcellán.

Korzó drogéria, Piac ucca 42.,
illatszerek, piperecikkek.

Perczel Miklós Szent Anna uccai városi bérház, fényképész.

Jánossy és Mentze O., Piac u. 83.
háztartási cikkek, bazáráruk és útazási cikkek.

Horn és Erdélyi, Kossuth u. 19.
szőnyegek, függönyök terítők, takarók.

Klein Miksa, Piac ucca 48.
női divatcikkek.

Faipar R. T. Piac ucca 32.,
bútorok, lakberendezések.

Halmágyi Sámuel, Piac ucca 44,
női ruhák, kabátok és kalapok.

»Friczi Kalapszalon« Piac u. 24.,
női kalapok.

Schön Sándor, Piac ucca 14.,
speciális keztyü és orvosi cikkek.

Löbl Gyula, Piac ucca 34.,
látszerész.

Földes Sándor, püspöki palota,
elektrotechnikai szaküzlet, — rádió.

Epstein Izidor, Piac ucca 40.
bazáráruk.

Magyar Virágház, Batthiányi ucca 6., élővirágok, koszorúk.

Kiszel fehérneműipar, Piac u. 38.
férfidivat és fehérnemű specialitások.

Egy debreceni tengerész emlékeiből

Ferenc Ferdinánd trónörökös és felesége utolsó tengeri utja

1914 június hava rekkenő meleg napok. A haditengerészetnek első diviziója, amely a „Viribus Unitis", „Tegetthof" és „Zrinyi" sorhajókból állott — még ekkor — Porto Ros-Piranóban állomásozott.

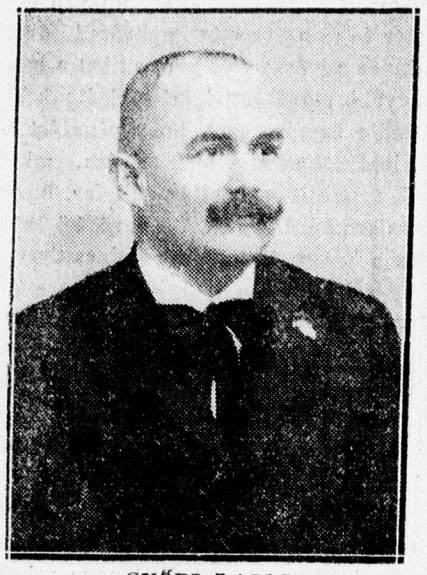

GYŐRI LAJOS.

Három hét telt el azóta, hogy külföldi utunkról hazajöttünk. Mindenki még a szép út emlékeinek hatása alatt állott. Junius 28-án hirtelen parancs jön a hajónkra s mi felszedtük horgonyaikat és befutottunk Pólába. De már Piránóban megtudtuk, hogy mi történt Serajevóban és a zászlókat az összes hajókon, a gyász jeléül, félárbócra vontuk.

Pólába érkezve a régi helyen — melytől oly hosszú ideig távol voltunk — kikötöttünk. Ezen az este szokatlanul csendes volt a hajó. Mintha mindenki átérezte volna ennek az eseménynek a nagy horderejét.

Lefekvés után nem tudtunk aludni a rednikban levő függő ágyainkban, hanem beszélgettünk csendesen egész éjfélig s találgattuk a jövőt, mi is lesz most.

Voltak, akik mindjárt háborúra gondoltak, sőt már a háborút mindjárt be is fejezték azzal, hogy semmiesetre sem tarthat tovább 4—5 hónapnál. Egyes csoportok csak büntető blokádot rendeltek volna el Szerbia ellen.

Mint külön megfigyelést kell megemlítenem, hogy a gyilkosság híre a cseheknél váltotta ki a legnagyobb izgalmat.

Másnap korán reggel a hajók oldalai mellé szénnel megrakott piniesek (lapos szénszállító bárka) állottak.

Szénbehajózás a forró napon, mely után hajótisztítás, mint mikor tengernagyi vizsgálat készül.

Délután 5 órakor a kürtös horgonyállást fuj, felszedtük a hatalmas, kikötéshez alkalmazott láncokat, elől a „Viribus Unitis", „Tegethof", utána a „Ferenc Ferdinand", „Radetzky" s végül a „Zrinyi" torpedóhajóktól kísérve, kifutottunk a pólai kikötőből.

A nyilt tengeren is megtartva a felsorolt sorrendet, mentünk egymás után.

Holdvilágos, csillagos nyári éjszaka volt. Az Adria vize csendes, az óriáshajók, melyek előttünk mentek, zaj nélkül, vastag fekete füstöt eregettek kéményeiken, úgy néztek ki, mint a mesében leirt mozgó várak. Élvezet volt a nagy csendben a hajó oldalán a viz szelésének egyforma ütemű csobogását hallgatni.

Mentünk egész éjjel, míg másnap délelőtt leérkeztünk Raguza kikötőjébe.

Raguza (Dubrovnik) dalmáciai kikötőváros. A XV. században az Adria legfontosabb telepe volt, a tőle 2 km

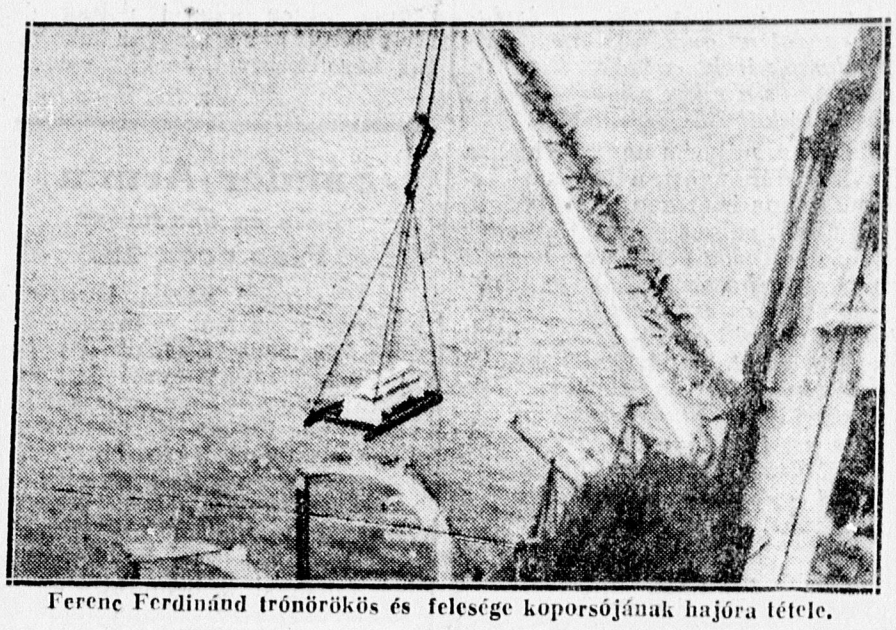

Ferenc Ferdinánd trónörökös és felesége koporsójának hajóra tétele.

távolságra levő Gravosával a boszniai vasut végállomásával együtt.

A mi hajónk állt a kikötőben legtávolabb a mólótól (rakodópart).

Raguzába hozták vasuton Ferenc Ferdinánd és felesége holttesteit Serajevóból.

Utban Raguza felé 1914 június 30-án.

A tisztek és a legénység részére gyászruhaviselet volt elrendelve, mely fehér nadrág, sötétkék bluz és fehér sapkából állott.

Raguza zászlódiszben volt, vastag fekete gyászszalaggal volt minden zászló átkötve, sok helyen fekete zászló lengett.

A tengerparton a móló egész hosszában fekete drapériával volt borítva. A mólóról a két érckoporsó egymás mellett volt elhelyezve egy kisebb bárkában, melyben fehérkesztyűsen 20 tengerész feszes állásban állott a koporsó két oldala mellett.

A koporsót emelő tengerészek sapkát levéve, hajadonfővel dolgoztak.

A koporsókat vivő bárka egészen az SMS „Viribus Unitis" sorhajó oldalához állott. Ekkor a hajóról az emelődaru a bárka felé kinyulik és leengedi karját a bárkáig. A leenkedett karon négy drótkötélen csüngő feketére festett, két oldalán magasabb széllel ellátott, deszkalap volt erősítve — az egészet erre a célra még Pólában készítették.

Erre a függő deszkalapra tették a két koporsót. Az emelődaru, amely előbb a trónörökös, majd a felesége koporsóját emelte a hajóra, sem azelőtt, sem azután ilyen terhet nem emelt. A négy uj drótkötéllel ellátott, feketére festett deszkalapot, melyen a holttesteket a hajóra emelték, Pólába való bemenetel után a pólai tengerészeti muzeumban helyezték el.

A koporsók behajózásának ideje alatt a sorhajók legénysége feszes vigyázzállásban állott. Ez az állás 4 óránként felváltva egész Triesztig tartott.

A koporsókat a tiszti kabinok felett készített fekete drapériákkal bevont sátorban ágyutalpakra tették. A koporsók fölé a monarchia zászlója került szemfedőnek. Fegyveres diszőrség állott a koporsók körül.

A koporsók elhelyezése után megindult a temetési menet. Az ilyen temetési menet nagyon ritka. A császár és kir. haditengerészet történetében 1868. év január hó 20-án volt utoljára, midőn Miksa mexikói császár holttestét a „Novara" fregatta hozta haza Mexikóból.

A raguzai mólónál ott volt a papság, a város vezetősége, a katonaság és parancsnoksága teljes díszben. Amint hajónkról láttam, ott volt Raguza város apraja-nagyja.

A fekete drapériával borított móló hemzsegett a feketébe öltözött emberektől.

A menet megindulása után a hajók mindenütt a partok mellett mentek, elől a holttesteket vivő vezérhajó.

Az egész útvonalon minden kikötőváros mólója fekete posztóval volt levonva. Az érintett kikötők feketével bevont mólója előtt ott álltak az illető város vezetői, főpapjai, a katonaság díszben és feszes vigyázz-állásban a part mentén állt. A katonaság előtt a zászlótartó lehajtott gyászfátyollal bevont zászlóval állott. Némely városnál zenekar játszott gyászindulót.

Igy mentünk egész Triesztig, ahol a hajók legénysége bentmaradt a hajón és vadászzászlóaljak sorfala között szállították a két koporsót a vonatig.

Itt volt a elbucsuztatás gyászszertartás szerint a tengerészettől, mert Ferenc Ferdinánd trónörökös a haditengerészet tengernagya is volt.

A vonatratétel után felszedtük horgonyainkat és ujra visszatértünk Pólába.

Elgondolkoztam a két nap eseményén, eszembejutott a 103. zsoltár 6-ik verse:

Ember élete fűhöz hasonló
Felnő és zöldül, de hamar elmuló,
Mint a gyenge virága sik mezőn:
Elhull és hervad ékessége elkéll:
Ember nem tudja: hol volt s hová lőn?

Győri Lajos.

Ramminger István

hölgyfodrászmester, Szent Anna-utca 12. szám

kitüntetései:

Debrecen 1926 arany

Wien 1928 nemzetközi verseny

1928 Országos Iparegyesület Budapest

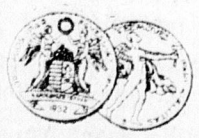

Országos kézmüves-ipari kiállitás 1932

Budapest Nőifodrász Mester-egyesülés 1933

Budapest 1933. V. 7. Tartós onduláló verseny

Szendrő Sándor hozta Debrecenbe az első gramofont

A város egyik legrégibb hangszerüzlete a Szendrő Sándor zongora- és hangszerkereskedése, a melyet az azóta már elhalt Szendrő Sándor alapított 1867-ben, ő volt különben, aki harminc évvel ezelőtt az első gramofont hozta Debrecenbe. Évtizedeken keresztül ez a cég látta el zongorával a régi debreceni úriesaládokat kitűnően megépített külföldi összeköttetése révén. Dúsan felszerelt raktárában iskolahegedűket, hegedűhúrokat, gramofonokat és zongorákat is be lehet szerezni. Batthyányi uccai üzlete a legjobban felszerelt hangszerüzletek egyike.

A Kontsek Géza cég története

Nemcsak régi családok rendelkeznek házi-krónika felett, hanem sok kereskedőház is, amelyek történelme ép oly becses a kegyeletes utódok előtt, mint az ősi familiák avult pergamenjei és kopott kutyabőrei.

A kereskedőházaknak is megvan a maga családfája, amely az eredethez, a kicsinyke maghoz vezet vissza, meg-

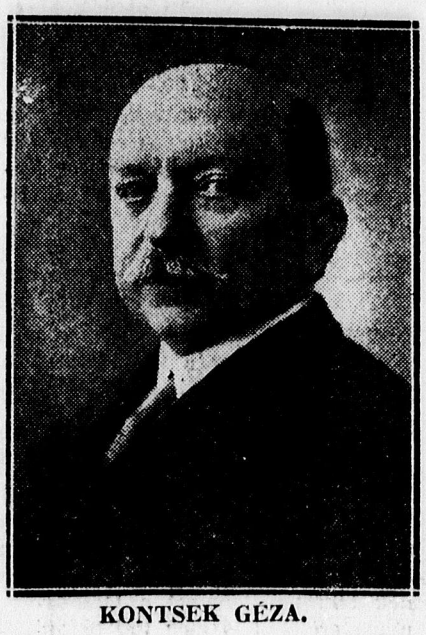

KONTSEK GÉZA.

mutatva azt az évtizedeken, sőt évszázadokon át tartó fejlődést, amely a jelenben élő és működő cégben folytatódik.

Magunk előtt látjuk a mai modern céget, korszerű berendezésével, gépi felszerelésével és talán nem is gondolunk arra, hogy az a cég nem ma alakult, hanem hosszú fejlődési folyamaton ment keresztül, szinte együtt az utcával, amelyben sok-sok évvel azelőtt megalapították, együtt nőtt a várossal, amelynek igényeit kielégíti.

Az Ur 1783. esztendejében a mai Kossuth utcát még Cegléd utcának hívták, mikor annak egyik házacskájában Schmidt Péter és Rickl József Zelmos közös haszonra üzletet nyitottak. Kilenc évig tartott a társas viszony, a melynek elteltével Rickl József Zelmos megnyitotta a »Török császárhoz« címzett fűszerüzletét, amely egész 1913-ig állott fenn s így városunkban még igen sokan emlékeznek erre az országos hírű cégre.

Schmidt Péter pedig 1792-től maga vezette üzletét 1815-ben bekövetkezett haláláig, amikor is a vezetést az özvegy vette át, aki azonban nem sokkal ezután férjhez ment Agricola Pál ulánusezredbeli auditorhoz s az üzletet egy győri származású fiatal kereskedőre, Gaszner Pálra bizta. Mikor a fiatal házasok később Bécsbe költöztek, az üzletet Gaszner becsületére bízták, aki a minden második évben Bécsből, az akkori egyetlen forgalmi eszközön, — kocsin — Debrecenbe érkező Agricolánénak az üzletről számadást adni tartozott. Az üzleti hasznot ezen látogatások alkalmával elszámolták és egymás között megosztották.

Gaszner Pál az üzletet az özvegytől 1834-ben átvette és saját cége alatt tovább folytatta. A vállalat tulajdonképpeni hatalmas lendülete ezen időponttal indult meg. Az akkoriban országszerte híres debreceni vásárokat főleg Magyarország északi és keleti részében lakó kalmárok látogatták, akik az előnyösen megismert Gaszner Pál cég hírét szerte vitték az országban. A vállalat rövidesen az ország határain túl is becsülttté és híressé vált. Ez időben vezette be ugyanis a cég a bizományi és fuvarozási üzletet; a cég fuvarosai hozták el az árut a cseh és morva piacokról Debrecenbe, amelyek az itteni országos vásárokon biztos elhelyezésre találtak. A cég furmányosai a távoli Erdély piacait is felkeresték, ahonnan az erdélyi specialitásokat szállították Debrecenbe, amelyeket részint belföldön az itteni vásárokon, részint külföldön, nemzetközi hálózata útján értékesített.

Gaszner Pál 1849-ben Budapesten, a járványként fellépett kolera áldozatául esett, amely után fia, Károly vette át az üzletet, ki azt saját cége alatt, de három testvérével közös haszonra folytatta tovább. A cég a gyarmatáru, bizományi és fuvarozási üzletét egy, akkor még Magyarországon nem ismert üzletággal, a magkereskedéssel egészítette ki. Németországból tengelyen hozatta

KONTSEK GÉZA KERESK. RT. PALOTÁJA.

le a nürnbergi és erfurti magvakat és ezáltal megteremtője lett a debrecenkörnyéki zöldségtenyésztésnek.

Az üzletet 1882. év május hó 1-én Gaszner Károlytól a szintén négi nemes kereskedőfamiliából származott 27

ÜZLETI RÉSZ.

éves Kontsek Géza vette át. Atyja mind három fiát kereskedőnek nevelte, miután elvégeztette velük a lévai »kis gimnáziumot«, amely annakidején négy osztályból állott. Atyja 1878-ban tanulónak szerződteti Wosztruha György fűszer- és vaskereskedésébe Léván. Egy évet tölt első mesterénél, kitől, hogy a német nyelvet elsajátítsa, mint tanuló Trauer Gyula fűszer-, írószer- és papirkereskedésébe megy Selmecbányára. Ez a főnöke szabadította fel 1882-ben. Trauernél marad még négy évig, mint segéd, majd Nyitrára kerül Vutzay Péterhez, ahol 1883 szeptemberéig szolgál. Ekkor vonul be a katonasághoz három évre, amely idejét Esztergomban szolgálja le. Mikor innen szabadul és megkapja »obsit«-levelét, hazamegy Lévára és nagybátyjának, Czirok Jánosnak üzletében áll be. 1888 augusztusában Debrecenbe jön és Huszár Károly cégnél kap alkalmazást. Itt vezetői állást nyer. Négy évet tölt el itt. A Huszár cég megszüntével, mint üzletvezető a jóhírű Csanak József céghez megy, ahol egy évet tölt el. 1892-ben ugyanis eladóvá vált az egész országban ismert 1783-ban alapított üzlet, Kossuth ucca 2153 szám alatt, amelyet 1892 május 1-én volt tulajdonosától megvesz.

A fiatal főnök alapos szellemi felkészültséggel, fáradhatatlan szorgalommal, páratlan energiával csakhamar meghódította a debrecenieket és oly vevőkört teremt hamarosan kicsiny üzletének, hogy az nemsokára kibővítésre szorul. Költözködni kénytelen nagyobb helyiségekbe, Kossuth-utca 11. szám alatti Zádor-házba, majd Kardos László Kossuth utca 7. szám alatti üzlethelyiségeit foglalja el. Már Gaszner Károly idejében foglalkozott a cég magkereskedéssel, amelyet az agilis utód a jelentéktelen kezdetből hatalmas, nagyarányú üzletté fejleszt. Föltkutatja a legelső erfurti, quedlinburgi, délolaszországi, hollandi és francia magtermelőket és helyes érzékkel, megfelelő szaktudással az itteni éghajlat és talajviszonyoknak megfelelő magfajtákat honosítja meg; nemsokára már egy 6 holdas magkísérleti telep áll rendelkezésére, amelyen a meghonosodásra alkalmas magfélékkel experimentál. Az e téren elért eredményeit számtalan kertészeti kiállításon szerzett arany- és ezüstérmei dokumentálják a legszebben. Közben 1913-ban Kossuth utca 15. sz. alatti saját házába költözködik, ahol mintaszerű fűszerüzletet rendez be. Bekerül a város törvényhatósági bizottságába, a Kereskedelmi- és Iparkamara beltagjává és tanácsosává választja. A »Océán« Konzervgyár Részvénytársaság alapításában tevékeny szerepet nyer. Mint alapítóigazgató vesz részt az Általános Forgalmi Bank Rt. megalakulásánál. 1924. év őszén cégét részvénytársasággá alakítja át, amely formai változás dacára az üzlet továbbra is az ő személyes irányítása mellett és felügyelete alatt marad. Az átalakítással kapcsolatban a Fő utcán levő virágüzletét szintén csemegeüzletnek rendezik be, mint amely a cég jellegének jobban megfelel.

Kontsek Géza 50 évet töltött el hangyaszorgalmú munkában s jelenleg 46 embernek ad megélhetést.

A cég jelenleg is egyike nemcsak Debrecen, hanem az egész ország hasonló zsánerű legnagyobb üzleteinek és úgy a város, mint Debrecen vidéki óriási vevőközönségének elégíti ki szükségletét. A cég felöleli a fűszer- és gyarmatárukereskedelem minden ágat. Külön kávé- és teaosztálya a hamburgi és trieszti kikötőkből közvetlen import útján fedezi szükségletét.

Magosztálya az évtizedek óta híres Kontsek-féle magvakat hozza forgalomba, amelyek úgy külföldön, mint belföldi termeltetések útján kerülnek a cég óriási méretű raktáraiba.

Kerek másfél évszázaddal a háta mögött Debrecennek ez a legrégibb és igazán dicső múltú cége, biztos alapokon s a közönség hűséges ragaszkodásában folytonosan megujhodva, fiatalon és frissen tekint az ujabb századok elé.

A cserépkályha multjáról és jövőjéről

Munkatársunk felkereste Krisch Károly kályhásmestert a Piac ucca 89. szám alatt (Telefon 12-18.), aki az alábbiakban nyilatkozott:

— 1914 február havában jöttem Debrecenbe azzal a szándékkal, hogy szükebb hazámban, a szép Szepességen, valamint Ausztriában, Németországban és Svájcban szerzett ismereteimet hasznosítsam. Tartottam előadásokat, irtam cikkeket a fütés technikájáról (egy évig látogattam a müncheni fütőtechnikai intézetet), hogy a fütőanyag megtakarításának nagy gazdasági jelentőségét bevigyem a köztudatba. A jelenleg oly általánossá vált Hartmudth fütési rendszert Németországban tanultam készíteni, hol ezt a rendszert már kb. 30 év óta sikerrel alkalmazzák. Ma a cserépkályha ipar ujjászületését éli és kezdi kiheverni a háboru által okozott nagy visszaesését, mert ma már rájön a közönség, hogy a cserépkályha hosszú élettartamát tekintve, tényleg a legolcsóbb fütőtest, tagadhatatlan, hogy minden tekintetben a legegészségesebb és a legmegbizhatóbb is. Mivel a cserépkályha külföldről való behozatala megszünt és én ezt a mesterséget sok éven keresztül tanultam, elhatároztam, hogy most magam is fogok cserépkályhát gyártani, hogy ezáltal szép és főképpen jóságát tekintve olcsó áruval álljak a közönség rendelkezésére. Ez idő szerint is a legkényesebb izlést is kielégítő raktárral rendelkezem és a legegyszerübb kivitelü kályhákat, mint a legkülönbözőbb stilusu, díszes kivitelü cserépkályhákat, kandalókat tartom raktáron. Természetesen a cserépkályha ipar körébe tartozó mindenféle munkákat, a tisztitástól kezdve, elvállalok úgy helyben mint vidéken is.

A nagy probléma

Tervvázlat a magyarországi munkanélküliség leküzdésére

Irta: Dr. CSŰRŐS FERENC, Debrecen sz. kir. város közművelődési tanácsnoka.

Az utolsó évtized legégetőbb, félelmes arányúvá nőtt problémája kétségtelenül a munkanélüliség. Nemcsak nálunk, mindenütt az egész világon.

Európában az államkormányok egyik legfőbb gondja, hogy a munkanélküliséget és a nyomában fellépő borzalmas tömegnyomort megszüntessék, vagy legalább enyhítsék.

Egyes országok (Anglia, Franciaország, Ausztria, Csehszlovákia) az ellenszolgáltatásnélküli munkanélküli segély bevezetésével védekeztek. A tömegnyomor enyhítését el is érték, de viszont a tömegek elszoktak a munkától, másrészt a segélyösszegek oly nagy terhet jelentettek az illető államok költségvetésében, mellyel már alig tudtak megbirkózni.

Ezért ezek az országok is lassankint áttérnek a probléma megoldásának sokkal egészségesebb másik módjára, mely szerint nagyszabású közmunkákkal foglalkoztatják s ilymódon juttatják keresethez a munkanélküli tömegeket.

Legelsőnek Szovjetoroszország oldotta meg a kérdést, ahol munkanélküliség nincsen. Azonban olyan kegyetlen és embertelen módszerekkel, hogy azokat más európai állam mintául nem veheti.

Az Északamerikai Egyesült Államokban *Roosevelt* elnök egy esztendő óta hallatlan erőfeszítéssel birkózik a kérdéssel. A nagy tömegek élénk szimpátiája mellett igyekszik rászorítani az ipari üzemeket, hogy a heti munkaidő leszállításával és a munkabérek emelésével szaporítsák a munkahelyek számát. Már eddig is jelentős sikerekre tud rámutatni, de a kérdés megoldásától még messze van.

Európában legszerencsésebben, mintaszerű módon Olaszország oldotta meg a kérdést. A zseniális olasz államférfiú, *Mussolini* a *Carta del Lavoro* (az olasz munkatörvény) megalkotásával kézhez kapta az eszközt óriási arányú közmunkák megindításához. Nagy kiterjedésű mocsarak kiszárítása és termővé tétele, nagyszerű útak, vasutak építése, stadionok létesítése, régi városok átépítése, sőt egészen újak alapítása, nagyszabású folyószabályozások és hidépítések foglalkoztatják ennek a munka lázában égő, boldog országnak munkástömegeit.

Ezen az úton jár Bulgária is, mely szervezett munkahadseregével szintén nagyszabású közmunkákat végeztet. *Hitler* megújhodott Németországa is erre az útra lépett, a munkanélküli tömegeknek közmunkákra szervezése folyamatban van s máris szép sikerekre tud rámutatni.

Nálunk az 1930-ik év őszén lépett előtérbe megoldást követelő erővel a munkanélküliség. Az a gazdasági leépület, mely az infláció évei alatt és utána 1929 végéig kétségtelenül mutatkozott, teljes ellanyhulásba ment át. Azok a külföldi tőkék, melyeket különösen a városok vettek igénybe a tatarozások és újjáépítés munkájára, ekkorra elfogytak. Befejeződtek a kölcsönök segítségével megindított építkezések és egyéb munkák. Ránk szakadt a gazdasági pangás s vele együtt félelmesebb arányokban nőtt meg a munkanélküli tömegek száma.

Az államkormány nálunk nem tartotta állami feladatnak a munkanélküliség megoldását, hanem áthárította a helyi hatóságokra. Ezek magukra hagyva igyekeztek megküzdeni az egyre torlódó nehézségekkel. A városok vezetőségei lassanként, évről-évre több tapasztalat birtokában, a maguk erejével, a maguk által kialakított módszerekkel birkóztak meg a rájuk zúdult problémával több kevesebb sikerrel. Legtöbb városban az a legcélszerűbb módszer nyert alkalmazást, melyre mint alapelvre kezdenek ráhelyezkedni mindenütt egész Európában, hogy munkaképes emberek segélyezésének nyujtása.

Erre az alapra helyezkedett a mostani államkormányunk is, de egyszersmind állami feladatnak ismerte el a munkanélküliség leküzdését, mikor a *Nemzeti Munkaterv* feladatai közé beiktatta.

A Nemzeti Munkaterv 44. és 45. pontja így hangzik:

»44. *A munkanélküliség leküzdése.* Addig, amíg a gazdasági élet válsága tart, a munkanélküliség leküzdése céljából állami feladatnak ismerjük el a munkanélküliek foglalkoztatásának irányítását. A munkaközvetítés kérdését véglegesen rendezni kívánjuk.

45. *Munka és nem segély.*

Munkaképes emberek munkanélküliség címén való segélyezésének elvi ellenségei vagyunk s a munkanélkülieket csak munka ellenében támogatjuk.«

Látnivaló az eddigiekből, hogy a két pont azokon az elveken alapul, melyek immár az európai államokban mint gyakorlati tapasztalatokon alapuló leghelyesebb elvek alakultak ki és amelyekre a magyarországi helyi hatóságok is helyezkedtek néhány évi kísérletezés után.

Mindkét alapelv helyes. A munkanélküliség leküzdése állami feladat. A munkaképesek segélyezése munkaalkalmak útján történjék.

A Nemzeti Munkaterv kibocsátása óta másfél esztendő sem telt el. Igen rövid idő arra, hogy egy ilyen, minden állami feladatra kiterjeszkedő program sikerét, vagy sikertelenségét elbírálni lehessen. Egyes pontok megvalósítására megindultak az előmunkálatok, másoknál már törvényhozási, vagy kormányhatósági intézkedések történtek. A munka folyamatban van s halad lépésről-lépésre előre.

Azt azonban meg lehet állapítani, hogy az idézett két pont megvalósítása iránt még komoly lépés nem történt. Pedig az idő sürget. A munkanélküliség egyre félelmesebb erővel tör a legégetőbb kérdések homlokterébe.

Jelenleg a belügyminiszterium egyik osztálya foglalkozik a munkanélküliség s a nyomában járó ínség enyhítésének kérdésével. Vannak a kérdésnek olyan részletei, melyek a pénzügyminisztérium, mások a földmívelésügyi, ismét mások a kereskedelmi miniszterium ügykörébe tartoznak. El lehet képzelni, hogy ilyen viszonyok között, a bürokratikus kezelési formaságok mellett, mennyi útat kell megjárnia s mennyi időbe és fáradságba kerül, míg egy félreeső részletkérdés is megoldáshoz jut.

A kormányhatóság részéről ebben a kérdésben mindaddig csupán az történt, hogy engedélyezte a helyi hatóságoknak az ínségjárulék szedését, évenként szétosztotta közöttük a nagyon szűkre szabott állami hozzájárulást és havonkénti jelentések bekérésével figyelemmel kíséri a helyi hatóságok ínségenyhítő akcióit.

Egyébként a kérdés megoldása rá van bízva a helyi hatóságokra. Küzdjenek meg a rájuk eső feladattal úgy, ahogy tudnak.

A városok eddig igyekeztek is eleget tenni a rájuk bízott feladatoknak. A rendelkezésükre bocsátott fedezetet olyan munkákra fordították, melyeknél a voltaképen segélyül szánt összegek munkateljesítmények képében visszatérültek a köznek.

Debrecen például stadiont épített, csolnakázó-tavat létesített, repülőteret egyengetett, fásításokat végzett, útakat épített, használhatatlan telke felöltéssel tett értékessé, árkolási munkákat csináltatott stb. Szóval olyan munkákat végeztetett, melyeknél nagy tömegeket lehetett szaktudást nem kívánó munkákkal foglalkoztatni s a kiadott összegek legnagyobb része munkabér formájában a munkásság kezébe jutott, mely azt viszont munkateljesítmény formájában a köznek megtérítette.

Ugyanilyen módon jártak el a többi városok is.

Ez a módszer azonban tovább nem folytatható.

Egyrészt, mert a városok lakossága a közterhek alatt roskadozik, erejének, áldozatkészségének végére jutott. Másrészt, mert a városok többesztendei ínségmunkák során körülbelül kimerítették azokat a munkaalkalmakat, melyek ínségmunkák céljaira megfelelők voltak. Újabb munkaalkalmakról már nem tudnak gondoskodni.

Itt a legfőbb ideje, hogy maga az állam lépjen közbe és az egész ország szervezett erejének latbavetésével igyekezzék ezt — a kormány által is állami feladatul elismert — nehéz problémát megoldani.

A megoldás miként való keresztülvitelehez kívánok az alábbiakban irányadó szempontok nyujtásával hozzájárulni.

A kérdés tehát az, miként, minő intézkedésekkel lehetne a munkanélküliség leküzdésének legcélszerűbben országos szervezetet adni, mely az eddigi helyhatóságonként külön-külön, egységes elgondolás nélküli akciók helyébe lépne s a megoldás kivitelébe céltudatos egységet hozna.

Elgondolásaim a következők.

1. *A Központi Statisztikai Hivatal a legsürgősebben készítse el Magyarország munkanélkülijeinek kimerítő statisztikáját.*

Céltudatos, rendszeres munka nem képzelhető el megfelelő statisztikai alapvetés nélkül.

Meglepő, hogy a munkanélküliek pontos statisztikai nyilvántartása Mindezideig nálunk nem készült el Magyarázata csak az lehet, hogy a Nemzeti Munkaterv megjelenéséig államkormányzatunk nem ismerte fel a kérdés nagy jelentőségét. Intéző köreink a munkanélküliség kérdését hajlandók voltak szegénysegélyezési ügynek tekinteni, melyet a társadalom a maga erejéből is meg tud oldani. Holott a munkanélküliség messze túlnőtt ezeken a kereteken s jelenleg az államkormányok egyik legfőbb gondja, melynek megoldása az állam szervezett erejének igénybevételét követeli meg. A munkanélküliség különben sem volt soha közjótékonysági kérdés, hanem a gazdasági viszonyok szerencsétlen alakulása folytán előállott közgazdasági és szociális probléma.

Azonban az erőteljes segítő munka nem várhat addig, míg a pontos statisztikai felvétel elkészül. Nem is kell arra várnia, mert megközelítő pontosságú adatok máris rendelkezésre állanak.

Budapest székesfőváros és számos vidéki város pontos kartoték-rendszerű nyilvántartást vezet munkanélkülijeiről. A magyar törvényhatóságok is vezetnek — ha nem is ilyen pontos, de mégis tájékoztató — nyilvántartásokat. Az Állástalan Diplomások Országos Bizottsága most állítja össze a diplomás munkanélküliek statisztikáját.

Mindezek az adatok rendelkezésre állanak s elegendők ahoz, hogy a munka megindulhjon. Mire a segítő munka teljes egészében kibontakozik, a Központi Statisztikai Hivatal elkészülhet a maga feladatával.

2. *A munkanélküliség elleni küzdelem megszervezése arra kiválasztott, rátermett kormánybiztos kezére bizandó.*

Más, tehetősebb országokban közmunkaminiszterium végzi ezt a feladatot. Mi azonban szegény ország vagyunk. Állampénztárunk helyzete nem engedi meg a megoldásnak ezt a költséges módját. A népjóléti miniszterium lett volna hivatva a munkanélküliség elleni küzdelem megszervezésére. De ezt a minisztériumot le kellett bontani,

TAKARMÁNY-ÉS CUKORRÉPA- VALAMINT EGYÉB GAZDASÁGI VETŐMAGVAK
EXPRESS-VETŐBORSÓK FAJBABOK ÉS EGYÉB KONYHAKERTI ÉS VIRÁGMAGVAK
SZŐLLÉSZETI, BAROMFITENYÉSZTÉSI, KERTÉSZETI-ÉS MÉHÉSZETI CIKKEK BESZERZÉSE VÉGETT FORDULJON
A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Tiszántúli kirendeltségéhez Debrecen, Hunyadi utca 13.

költségeit nem bírta meg a legszegényebb ország.

Egy kormánybiztosság sokkal kevesebb költséggel, amellett sokkal mozgékonyabban, bürokratikus nehézkességtől mentesen oldhatja meg a kérdést.

A kormánybiztos a fölös számmal rendelkezésre álló állástalan diplomások legjavából válogathatja ki és szervezheti meg hivatalát. Friss, kihasználatlan energiákat állíthat az ügy szolgálatába, akiket rászoríthat arra a munkatempóra, melyet nem tudnának magukévá tenni olyan munkaerők, akiket esetleg egyes miniszteriumok hivatalaiból rendelnének át.

DR. CSÜRÖS FERENC.

Ennek a kormánybiztosságnak, ha eredményes és gyors munkát akar elérni, ugyanazokat a munkamódszereket kell használnia, melyeket a feladat nagysága és sürgőssége megkíván.

A kormánybiztosnak teljes felelősség mellett szabad kezet kell adni a munkaerők összeválogatásában és a munka módszereiben. Ha függővé teszik egyik vagy másik miniszteriumtól, óhatatlanul megreked a közhivatali formaságok és hatásközi féltékenykedések útvesztőjében. A saját munkájának lendületes vitele helyett arra fecsérlődnék el az ideje, hogy egy-egy felsőbb hozzájárulás engedélyezését a hivatalszobák egész során keresztül kijárja.

A kormánybiztosnak egyébként is teljes intézkedési jogkört kell adni, hogy munkája eredményes lehessen. Legfeljebb egy tiz-tizenkét szakértő tagból álló véleményező bizottság adandó melléje, akiknek szakértői véleményét nagyobb jelentőségű ügyekben tartozik kikérni.

A kormánybiztosság ilymódon való való megszervezése egy más okból is célszerű.

Lehet, — bár nem valószínű —, hogy a gazdasági nehézségek egy idő múlva annyira enyhülnek, hogy a magángazdaságok fellendülése a munkanélküliség jelentékeny csökkenését, esetleg megszűnését hozza magával. Ebben az esetben a kormánybiztosság minden nehézség nélkül részben vagy egészben lebontható. Nem állnak elő azok a nehézségek, amelyek például a népjóléti miniszterium felszámolásával jártak.

Természetesen, a kormánybiztosság sikeres munkájának legfőbb előfeltétele a kormánybiztos személyének helyes megválasztása. Erélyes, nagy munkabírású, szervezőképességgel és gyakorlati érzékkel rendelkező olyan kormánybiztos kell ennek a munkának vezetésére, aki tisztában van a céljaival és teljesen otthon van abban a feladatkörben, melynek megoldására vállalkozott. Ez a kormánybiztosság semmiesetre sem szolgálhat politikai vagy egyéb érdemekért elhelyezkedési lehetőségül. Mert ha a kiválasztásnál ilyen szempontok szerepelnek, akkor ez a kormánybiztosság is — mint sok más — meghalt, mielőtt megszületett volna.

3. A hatósági munkaközvetítő hivatalokat országos munkahivatallá kell fejleszteni és a munkanélküliség elleni küzdelem kormánybiztosa alá kell rendelni.

A hatósági munkaközvetítők fennállásuk óta igen hasznos munkát végeznek, hatáskörük azonban igen szűkre van korlátozva. Pedig sokkal nagyobb feladatok megoldására is alkalmasak volnának továbbfejlesztés esetén.

A munkanélküliség elleni küzdelembe való bekapcsolódásukra azért lenne szükség, mert a kormánybiztosság feladatkörének igen fontos részét a hatósági munkaközvetítők bonyolíthatnák le legalkalmasabb módon.

A kormánybiztosság, mint központi szerv intézné a munkanélküliek foglalkoztatására alkalmas nagy közmunkák kiválogatását, a tervek műszaki kidolgozását, a szükséges szerződések megkötését, annak megállapítását, melyik munkahelyre mikor, mennyi munkanélküli kiküldése szükséges, a munkahelyeken a munka vezetését.

A hatósági munkaközvetítők feladata lenne a kerületükbe eső munkanélküliek állandó nyilvántartása, a központ rendelkezése szerinti munkástömegek egybegyüjtése és kijelölt munkahelyükre szállítása.

Erre a célra a hatósági munkaközvetítők személyzeti megerősítéssel mai szervezetükben is alkalmasak.

Abban az esetben, ha az a szerencsés helyzet állna elő, hogy a gazdasági fellendülés folytán nem lenne szükség tovább a munkanélküliség elleni küzdelem kormánybiztosságára, a hatósági munkaközvetítőket akkor sem kellene visszafejleszteni.

A legújabb idők gazdasági fejlődése nyilvánvalóan afelé irányul, hogy a mai termelési rend keretén belül a termelésbe tervszerűséget, a munkástömegek foglalkoztatásába szervezettséget vigyen. A viszonyok mihamar rákényszerítik Magyarországot is, hogy úgy a mezőgazdasági, mint az ipari termelésbe tervszerűséget vigyen be. Csak olyan cikkeket termeljen, melyeknek piacot is tud biztosítani.

Ehez a tervgazdálkodáshoz előbb-utóbb nélkülözhetetlen egy olyan országos munkahivatal szervezése, mely az államkormány célkitűzéseit az életbe átvigye. Ez a szervezet fejlesztendő ki a hatósági munkaközvetítők mai szervezetéből. Ezért mondottam azt, hogy e szervezet fenntartása abban az esetben is szükséges, ha a munkanélküliség a viszonyok javulása folytán jelentékenyen csökkenne, vagy megszűnnék.

A munkanélküliséggel kapcsolatban a munkaközvetítő hivatalokra még egy fontos feladat hárul, amiről a következő pontban lesz szó.

Budapest legkedveltebb söröző je: Szondy-söröző.

Nótásterem: magyaros, eredeti, hangulatos.

HOTEL BRITANNIA BUDAPEST

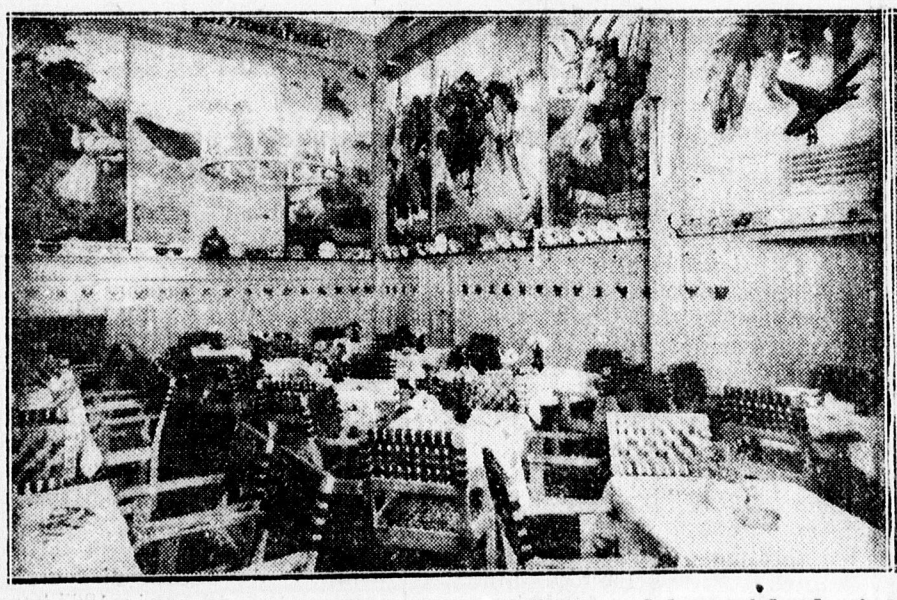

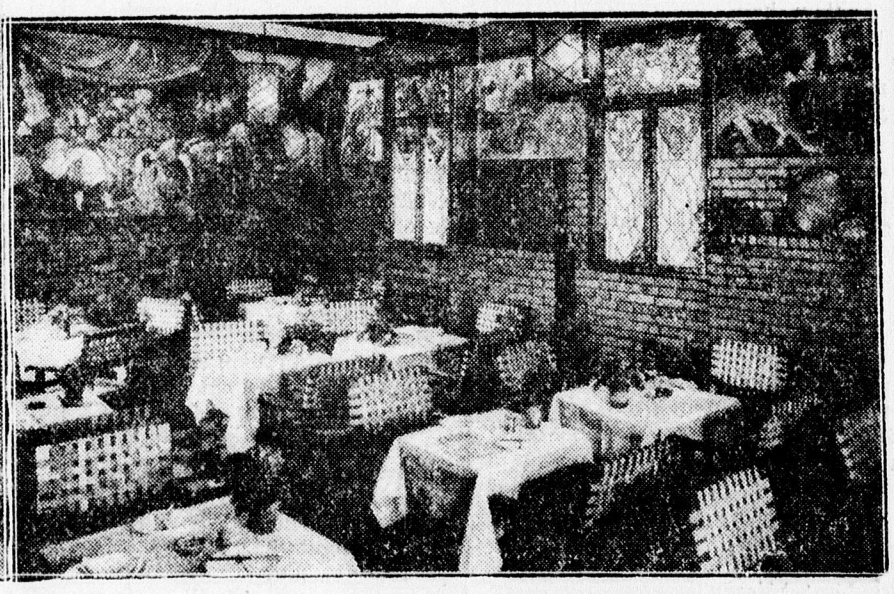

A Britannia Szálló kedvenc szállója a debrecenieknek. A Nyugati pályaudvar mellett fekszik. Debrecenieknek kedvezmény. 150 vendégszoba központi fűtéssel, folyó hideg- és melegvízzel, telefonnal. Németh Aladár debreceni származású szállodás és vendéglős vezetése alatt Budapest egyik legkedveltebb szállodája lett.

Szondy sörözőjét, debreceni stilusu nótástermét olcsó árai tették népszerűvé.

Németh Aladár Budapesten a Britanniában, Németh Nándor Debrecenben az Angol Királynőben magyar sitlusu vendéglő és kávéház létesitésével új művészi irányt mutattak a szakmában.

A közönség teljesen méltányolta ezt a nemes törekvést és szivesen keresi fel a magyar stilusu helyiségeket úgy Debrecenben, mint Budapesten.

4. *Az államkormány olyan országos közmunkákat rendeljen el, melyeknek költsége minél kisebb részben essék anyagbeszerzésekre, minél nagyobb részben jusson munkabérekre.*

Az eddigi tapasztalatok szerint munkanélkülieket foglalkoztató tömegmunkákul legalkalmasabbak a *földmunkák.* Ezeknél a foglalkoztatás olyan természetű, hogy egy-egy munkahelyen nagy tömegek dolgozhatnak nehézség nélkül. Anyagbeszerzésre aránylag kevés kell, a költségek legnagyobbrésze munkabérekre esik. A munka nem kíván szakképzettséget, abban bármily foglalkozású fizikai munkás résztvehet, ha két erős karja van. A befektetett tőke pedig nem vész el, hanem százszázalékosan megtérül a köznek munkateljesítményben.

Ilyen közmunkák lennének: a Duna Tisza csatorna, mocsaras területek lecsapolása és termővé tétele, szikes területek termővé tétele, fásítások, vízszabályozások, legelőterületek öntözőcsatornákkal ellátása, útépítések, vasúti töltések készítése.

Az áldott magyar föld, melyen mint szilárd talajon egyedül vethetjük meg lábunkat és amelyből fakad minden jólétünk; ez a föld megérdemli, hogy elhanyagolt részeit verejtékes munkával legyük hasznot hajtóvá. Annál is inkább, mert a hozzávaló munkakészség ott feszül a most még tétlenségre kárhoztatott magyar munkáskezekben.

Ezeknek a munkálatoknak tervei is részben már készen vannak, csak a lendítő erőt várják, mely a kész terveket valóra váltsa.

A dolog természete szerint a munkálatok a nyári időszakban, kora tavasztól a fagy beálltáig végezhetők, télen földmunkákat végezni nem lehet.

Meg kell tehát találni a módját annak, hogy a munkanélküliek a nyáron kereshessék meg a télirevalójukat is. A tapasztalatok szerint ennek különösebb nehézsége nincs.

A kormánybiztosság feladata lenne megállapítani, hogy egy-egy munkanélküli (családtagjainak számát figyelembevéve) hány munkanap feldolgozásával tud annyi keresetre szert tenni, mely mellett a maga és családja megélhetését a téli hónapokra is szűkösen biztosíthatja. Ennyi munkanapra a közmunkához behívja és a heti kifizetéseknél a munkabér egy hányadát visszatartja. Mihelyt a munkanélküli az előirányzott munkanapjait kidolgozta, hazamegy a családjához és átadja helyét más munkanélkülinek. A keresetet visszatartott hányadát a téli hónapokban kapja meg s családjával együtt ezzel húzza ki a telet.

A kifizetések ilymódon való lebonyolításában jut fontos szerep a munkaközvetítő hivataloknak. Mert a téli kifizetéseket a hozzájuk áttett kimutatások szerint ezek a hivatalok bonyolíthatják le legalkalmasabban, mint amelyek a kerületükbe tartozó munkásokat nyilvántartják, a közmunkákhoz beosztják s velük az érintkezést állandóan fenntartják.

Ezzel az eljárással biztosítható volna az, hogy a munkanélküli tömegek a téli hónapokban különösképen borzalmas fokra hágó nyomorúságtól menekülhessenek s a nyomorokozta elkeseredés a társadalmi rend megbontására ne izgassa őket.

5. *A közmunkák költségeinek fedezete belső kölcsön útján biztosítandó. A kölcsön jegyzésében elsőrenden a nagybirtokban és vállalatokban elhelyezkedett nagytőkének kell saját jól felfogott érdekében részt venni.*

A fedezet kérdése az egész probléma megoldásának legérzékenyebb, de egyszersmind legfontosabb pontja. Ez a kérdés tengelye, mely ha nincs meg, vagy nem elég erős, az egész gépezet megáll.

Arra gondolni sem lehet, hogy az állam a maga költségvetésébe olyan összeget tudjon beállítani, mely fedezetül szolgálhatna a magyarországi munkanélküliek foglalkoztatásához szükséges közmunkákra.

De meg természetes is, hogy a mai nemzedék egymagában nem viselheti olyan nagyszabású közmunkák terheit, melyek befektetési természetűek s amelyeknek hasznát igazában az utánunk következő nemzedékek élveznék.

Marad tehát, mint megoldás, egy hosszúlejáratú amortizációs kölcsön felvétele, mely voltaképen nem egyéb, mint a terhek egyrészének a jövő nemzedékre áthárítása.

Külföldről kölcsönt kapni a mai viszonyok között nem lehet. Egy belső kölcsön kibocsátásának azonban ilyen célra a tárgyi feltételei megvannak.

Igaz, hogy sem a munkásság, sem a tisztviselő-társadalom, sem a közterhek alatt roskadozó kisipar és kiskereskedelem ennek a kölcsönnek a jegyzésében számottevő részt nem tud venni. Itt főleg és elsőrenden a nagybirtokban és vállalatokban elhelyezkedett nagytőkének kell előlépnie. És pedig előlépnie a saját maga jól felfogott érdekében.

A munkanélküliség nyomán fellépő borzalmas nyomor rettentő társadalomlontó erő. A nyomor okozta elkeseredés és lelki feszültség ellenállhatatlan erővel sodorja a munkanélküli tömegeket a szélsőségek felé.

A munkanélkülieknek nagy közmunkákkal való foglalkoztatása az a biztosító szelep, mely a pattanásig feszült kazán felrobbanását megakadályozza. Kinek állhat érdekében inkább a társadalmi rend és béke megóvása, mint akinek legtöbb a veszítenivalója?

Nem is ellenszolgáltatás nélküli áldozatról van szó a nagytőke részéről. Ez a belső kölcsön nem lenne odavesztett pénz, hanem hasznos beruházásokban élne tovább.

Felvevője maga az állam lenne, melynél nagyobb garanciát tőkeelhelyezés biztosítására senki más nem tud nyujtani. Természetesen csakis hosszúlejáratú olyan kölcsönről lehetne szó, melynek kamatszolgállatása nem lehetne magasabb annál a kamatnál, melyet a bankok jelenleg a betevőknek nyujtanak. Így is elég gondot okozna az államkormánynak az amortizációs részleteknek és a kamatnak évi költségvetésébe való beállítása.

Ennek fedezetéül ugyan felhasználható lenne az az összeg, melyet az állam évenként most is felvesz a maga költségvetésébe a munkanélküliség elleni küzdelem címén és a földművelésügyi tárcánál olyan közmunkák (fásítás, szikes területek javítása stb.) címén, melyek a munkanélküliek foglalkoztatásának programjába is beleillenek. Kétségtelen azonban, hogy ezek a tételek magukban nem lennének elegendők és a munkanélküliség elleni küzdelem költségvetési kiadási tételét az államkormánynak jelentős mértékben emelni kellene.

Azonban minden áldozatot megérne az, ha a belső rend és béke szerves intézkedésekkel lenne biztosítva s a különben rettentő nyomorúság elébe néző, jobb sorsra érdemes magyar munkástömegek áldásthozó, jövőt építő munkában foglalkoztatnák különben tétlenségre sorvadó kezüket, melynek lendülete — Isten óvjon tőle — földalatti erők szolgálatába talál szegődni.

Az elmondottak nagyon is vázlatos képét adják annak a tervszerű munkának, mely a munkanélküliség leküzdésére megszervezendő volna. De egyről talán meggyőzte a gondolkozni szerető olvasót.

A munkanélküliség nagy problémája Magyarországon megoldható. Nem kell más hozzá, mint gyakorlati érzékkel párosult magyar ész és céltudatos, kitartó, acélkemény akarat.

Egyesült Kefegyárak Részvénytársaság

Nemcsak Debrecen, hanem az egész Tiszántul gyáriparának egyik reprezentáns cége és egyike a Tiszántul legjelentékenyebb ipartelepeinek. Alapítása a mult század 60-as éveire esik, amikor **Falk Ármin és Társa** cég alatt kezdte meg működését és szakadatlan fejlődése során a kefeiparban az ország legnagyobb és legmodernebbül berendezett üzeme lett.

Már a mult század folyamán általánosan ismertté vált a gyár Nagymagyarország minden részében, de kitűnő gyártmányai messze a határokon túl vitték a hírnevét s a külföldön is tekintélyes vevőkört biztosítottak számára. 1923-ban egy másik nagyszabású gyárat olvasztott magába és ettől kezdve működik **Egyesült Kefegyárak RT.** cég alatt. **Weisz** Dávid vezérigazgató és **Falk** László ügyvezető igazgató szakavatott vezetése lehetővé tette, hogy a vállalat nemcsak sikerrel küzdötte le a világkrizis nehézségeit, de a vámsorompók, a kontingentálások és sok egyéb megkötöttség okozta mindenfelé akadályok ellenére **ma is termelvényeinek 40 százalékát viszi ki az iparilag fejlett művelt nyugatra,** így Németországban, Franciaországban és Angliában, valamint más országokban is számottevő piacra talál.

Az utóbbi években forgalomba hozta **Celluloid fogkeféit,** amelyek igen rövid idő alatt páratlan kedveltségre és népszerüségre tettek szert, mert úgy minőség, mint olcsóság tekintetében valóban utólérhetetlenek.

Azonkívül, hogy exportja révén a magyar külkereskedelmi mérleg javításához hozzájárul, kétségtelen érdeme a vállalatnak, hogy **háromszáz magyar embernek nyujt állandó biztos egzisztenciát.** Negyedszázad óta tartozik a **Magyar Általános Hitelbank** érdekkörébe, ami legjobban jellemzi szilárdságát és szolid üzletvezetését.

Százharminchároméves a Blattner cég

Debrecen legrégibb képkeretezési és üvegezési vállalata a Piac ucca 89. sz. alatt levő Blattner Gyula cég. A Blattnerek őse Svájcból került Magyarországra és az idekerült ősnek a fia. Blattner József alapította még 1801-ben a céget, azonban abban az időben üvegárukkal is kereskedett a cég és csak sokkal később foglalkozott intenzíven az üvegezési és képkeretezési munkákkal. A cég jelenlegi tulajdonosa ifj. Blattner Gyula már a negyedik generáció tagja, aki a tradiciókhoz hiven ugyancsak az üveges szakmában helyezkedett el s a nagymultu vállalkozást a régi szellemben vezeti tovább. Szolid megbizható kereskedő, aki a pillanatnyi előnyökért és haszonért nem tér le a több, mint száz éve követett útról a kereskedői becsületesség és megbizhatóság útjáról. A legmodernebb gépekkel felszerelt üzemében gyönyörü kivitelü képkereteket, tükröket állít elő és üvegezési munkái mindig a megrendelők feltétlen megelégedésével találkoznak. A cég készítette különben abban az időben a vármegyeháza összes üvegezési munkáit, de ezenkívül sok más középületet és palotát üvegezett. Előnyösen ismert kitűnő munkájáról, amelyet bizonyít nagy megrendelő tábora is.

Egy hatalmas iparág indult virágzásnak Debrecenben

A harmadik évtizede dolgozik a Benyáts Emil köt-szövőgyár.

A Csapó uccán van a tőzsgyökeres debreceni kereskedő családból származó Benyáts Emilnek a kötszövőgyára, (Alapítási év 1906.) amely ebben a nemben egyedüli az egész Tiszántulon. A gyártelep vezetője ifj. Benyáts Emil, aki közgazdasági egyetemet végzett, majd textilmérnök lett és külföldi tanulmány útjáról hazatérve átvette az üzem vezetését. A gyárban, amely 100 alkalmazottat foglalkoztat, készülnek a Pille selyemkombinék, a Sirály védjegyes fürdődresszek, amelyek az egész országban, mint márkás áruk ismertek. A magyar gyáripar nagy fejlettségének tanujele ez a gyár, amelynek készítményei harisnyák, kötött bluzok, babi kabátkák, kötött sapkák, sállak, mindenütt keresett cikkek. A Benyáts-cég Piac uccai üzlete kötöttáru szükségletének 90 százalékát a gyár látja el s a fennmaradó 10 százalék csak kimondottan modelláru, külföldi modell különlegesség. A kitünően és a legujabb technikai berendezésekkel ellátott gyár, amelyben 75 Jackard gép dolgozik s amelyeknek értéke egyenkint 14.000 márka, egy egészen uj virágzó iparágat létesített Debrecenben, amely a város legnagyobb értéke.

A gyár tulajdonosa Benyáts Emil régi debreceni családból származik, édesapja 1867-ben alapította Piac uccai üzletét, akitől ő vette át az üzlet vezetését. Végig küzdötte a világháborut és mint emléklapos tiszt szerelt le. Debrecen társadalmi életében jelentős szerepet visz és minden társadalmi valamint szakmai megmozdulásból erején felül kiveszi a részét.

Negyven évet jubilál a Kontsek Kornél cég

Március 1-én volt negyven éve annak, hogy Debrecenben, a Kossuth és Piac uccák sarkán egy új női és úridivatkereskedés nyilt meg. Ezen az 1894-iki márciusi első napon, amikor a járókelő egy pillanatra megállt az új üzlet kirakata előtt, biztosan nem gondolt arra, hogy negyven évvel később, 1934 március elsején a régi szerény üzlet helyén egy pompás, hatalmas áruház lesz. Nem kis munka volt ezt a mai kor színvonalán álló áruházat olyan magasra emelni és olyan magasan tartani, mint ahogyan most van. Negyven évi kemény munka volt ez, küzdelmekkel teli »békén«, vérzivataros világháborún, forradalmon, infláción, nyomoruságon és egyre fokozódó nincstelenségen keresztül. Munka, amely egész embert, de ami több, egész kereskedőt kivánt. Kereskedőt, aki mindig a bizalomért harcolt, aki tényekkel bizonyította be, hogy mit tesz ez a szó, hogy szolidság. Ezek azok a dolgok, amelyek emögött a negyvenéves jubileum mögött vannak. Ebből az alkalomból kerestük fel a Kontsek Kornél céget, ahol beszélgetést folytattunk az üzlet egyik főnökével, a cégtulajdonos Kontsek Kornél fiával, dr. Kontsek Miklóssal.

— Nem jubilálunk, nem rendezünk ünnepélyt, — mondja — mert a mi jubileumi ünnepünk maga a munka, mint ahogy az volt negyven éven keresztül, egyetlen jelszavunk, hogy dolgozni és dolgozni. Erre nézve maguk a tények beszélnek, például itt vannak a statisztikai kimutatásaink. Az 1932. évben a kimutatás szerint 204.027 blokkot állitottak ki az üzletben...

A fiatal főnök be sem tudja fejezni a mondatot, mert az egyik vevő hozzá fordul, mert a Kontsek cégnél az is elv, hogy a főnök a vevők rendelkezésére áll. A pillanatnyi időt felhasználjuk és körülnézünk az üzletben. Minden oldalt hihetetlen mennyiségü áru van felhalmozva. Selymek, szőnyegek, zefirek, vásznak, kötött és szövött áruk, a kiszolgáló asztal körül pedig rengeteg vásárló tolong, válogatva a gyönyörü anyagokban.

Ezzel szemben 1933-ban — folytatja Miklós — már 237.225 blokkot állitottak ki, ami azt jelenti, hogy ennyi készpénzzel fizető vevő vásárolt az üzletben. Magunkban egy kis számitást csinálunk és kiderül, hogy az üzlet forgalma, dacára a nehéz viszonyoknak, emelkedő tendenciát mutat, mert 33.198-al többször adtak el, mint a megelőző évben.

— A forgalmunk ebben az évben már jóval túlhaladta a múlt év eredményét, — folytatja — így a jövő is biztató jelekkel indul. — Közben megint elhivják és ez igy megy egész idő alatt, amit az üzletben töltünk. Közben megérdeklődjük nála, hogy mennyi a cég alkalmazottainak száma és megtudjuk, hogy 37 állandó alkalmazottal dolgoznak, akiknek egyrésze több évtized óta áll a cég kötelékében. A Kontsek Kornél cég volt Debrecenben a legelső, amely bevezette üzletébe a szabott áron való árusitást, pedig a bizalom legelemibb követelménye, mert így a vevő soha nem érzi azt, hogy vásárlás közben megrövidülne és pénzéért kevesebb értékü árut kapna.

Végezetül csak annyit irunk még, hogy a Kontsek Kornél cég a legjobb úton van ahoz, hogy negyven év múlva egy újabb jubileumot ünnepeljen.

Itt közöljük végezetül a Kontsek cég közismert reklámrajzát.

Egy pesti fiók, amely debreceni „jópolgár“ akar lenni

Magyarország egyik legnagyobb festékgyára az 1880-ban alapított Krayer E. és Társa lakkfesték és kencegyár, melyet a gyár alapitója Krayer E. megfelelő szaktudással olyan nivóra emelt, hogy a legkényesebb ipari, kereskedelmi, valamint az általános igényeknek megfelelő készitményeket hoz forgalomba. A vállalat a mai kor igényeinek megfelelő, kitünő technikai felszerelésekkel ellátott gyári üzemében a repülőgép, autó és egyéb szórófestékek és az ecsetfestékek egész légióját készíti, amelyeket az ország egész területén minden szolid és megbizható kereskedő forgalomba hoz. De ezenkívül a gyár saját alapitású fióküzletei igyekeznek kielégiteni a közönség igényeit, az elsőkézből való kiszolgálás alapján, hogy ezzel is olcsóbban tudja a közönséghez juttatni kitünő gyártmányait A vállalat az 1929-ik évben itteni kiterjedt vevőköre sürgetésére Debrecenben is állított fel fiókot, közvetlen a Csapó ucca elején. Ezalatt a pár év alatt a debreceni fiók megszerezte úgy az ipari mint kereskedelmi és gyári üzemek bizalmát. A festékszakma kiterjedésével a debreceni fiók is raktáron tart háztartási cikkeket, egyéb vegyi árukat és olajnemüeket, hogy ezen a téren is ki tudja elégiteni a vevőközönség minden kivánságát. Az a szolid üzletvezetés, amelynek keretei között a debreceni üzlet mozog, a fiók üzletvezetőjének Kovács Sándornak az érdeme, aki már 10-ik éve áll a Krayer E. és Társa cég szolgálatában. Ez a tiz év olyan garancia minden vevő előtt, amely tökéletesen megbizhatóvá teszi. Az ő működésének tudható be az a nagy eredmény, hogy ez alatt a pár év alatt a cégnek sikerült biztositani a maga részére a nagy közönség bizalmát, valamint az ipari és gyárvállalatok és a közüzemek támogatását. A cég tulajdonosai a karitativ munkából is kiveszik részüket, nemcsak Budapesten, hanem Debrecenben is és ezek a jelek mind azt mutatják, hogy a debreceni fiók jó polgára akar lenni Debrecen városának és minden igyekezete az, hogy a közönség eddig is tanusitott bizalmát továbbra is megtartsa, sőt fokozza.

Javulás észlelhető az autószerelő inarban

Nyilatkozik Szoboszlay István autószerelő, a „Bosch“ helyi képviselője.

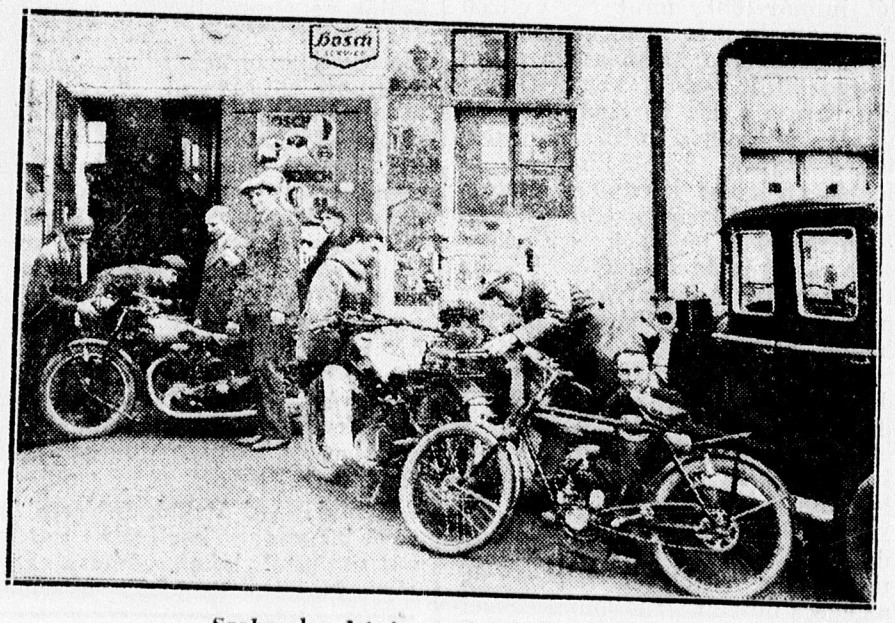

Szoboszlay István autószerelő üzeme.

Hosszas stagnálás után, most hogy az autók után fizetendő adót revizió alá vették, minden remény meg van arra, hogy az autószerelő ipar, amely jelenleg sulyos nehézségekkel küzd, uj lendületet fog

venni. Ebben az irányban is érdeklődött munkatársunk és felkereste a Széchenyi ucca 24 száma alatt levő Szoboszlay István műszerész és autószerelő üzemét, amely Debrecenben a Bosch szolgálat néven ismernek és amely ezt a nevét onnan vette, hogy a Bosch elektromos műveknek a helyi képviselője. Az udvaron négy, öt kocsi áll javításra várón, mig a garage-ban egy uj kocsit szerelnek fel Bosch elektromos berendezéssel. Itt találtuk meg a fiatal agilis műhelytulajdonost, aki készséggel állt rendelkezésünkre, mikor megtudta jövetelünk célját. Körül vezetett bennünket üzemében és úgy mutata be, hogy milyen felszerelésekkel kell ellátva lennie egy, a kor színvonalán álló autószerelő üzemnek. Elmondta, hogy műhelyében minden típusu kocsi megfordul és igy a javításban hozzánemértés, vagy a kocsi gyártmányának nem ismerése folytán soha sines fennakadás. Tökéletesen megbizható, nagy szakértelemmel rendelkező munkásai vannak, de ezenkívül is minden munkánál saját maga ügyel fel, sőt tovább menve, a fontosabb munkákat saját maga is végzi.

— Igy értem el azt, — mondta — hogy üzletfeleim bizalmát százszázalékig bírom és mind többen s többen jönnek hozzám kocsijuk javításával. Üzememben minden javitást el tudok végeztetni, vagy végezni és autók, motorkerékpárok generál javítását garancia mellett végzem. Üzememben azonban nemesak motorszerelői munka folyik, hanem ugyanilyen precizitással tudom elvégezni villanymotorok és dinamógépek javítását és újonnan tekercselését. Raktáron tartok új akkumulátorokat bármely típusú kocsikhoz, régi akkumulátorokat újonnan lemezelek egy évig tartó garanciával. Bármily gyártmányú önindítók, mágnesek, dinamók, fényszórók, kürtök, irányjelzők, elektromos szerszámok eladását és javítását eszközlöm.

— Azt hiszem, ezek azok a dolgok, melyek nélkül egy garáget a mai világban korszerűnek nevezni nem lehet. Üzememet igyekeztem minél jobban felszerelni és igy nyugodtan nézek a többi munka elé, mely bár már jönne.

A debreceni Vakok Intézetét meg kell alkotni!

Dr. Kreiker Aladár egyetemi tanárnak, a szemklinika igazgatójának nyilatkozata

Néhány nappal ezelőtt mozgalmat inditottunk el a »Debreczen« hasábjain Vakok Intézetének Debrecenben való létesítésére.

Számoltunk azzal, hogy ilyen jótékonycélú terv időszerűtlennek fog hatni a mai búval, gonddal bélelt világban, mikor mindenkit önzővé aláz a mostoha viszonyok kényszere. Számoltunk azzal is, hogy talán pusztában elhangzó szó marad mozgalmunk, mely egy emberbaráti intézmény eszméjét tűzte zászlajára.

De örömmel cáfoljuk meg ebbeli aggályainkat, amikor megállapitjuk, hogy a mozgalom hullámgyűrűi nem törtek meg a közöny zátonyán.

Pompás bizonyitéka ennek dr. *Kreiker* Aladár egyetemi tanárnak, a szemklinika igazgatójának alábbi nyilatkozata, melynek minden szavát szerzőjének feltétlen illetékessége igazolja.

De álljon itt maga a nyilatkozat:

»Abban a nagyarányú fejlődésben, amelyet minden debreceni lakos örvendező büszkeséggel szemlél, immár több, mint egy évtized óta, s amely a konkrét megvalósulás stádiumába hozta azt a sokat hangoztatott eszmét, hogy Debrecen városa a Tiszántúlnak nemcsak gazdasági, hanem kultúrális székhelye legyen, újabb s nem kis jelentőségű lépést jelentene *a debreceni Vakok Intézetének megteremtése.* Ennek a lépésnek szükségessége már régóta érezhető. Régóta tudjuk már, hogy a vak emberen nem alamizsnával, hanem csupán helyes, céltudatos neveléssel lehet segíteni. Az emberi földi élet egyedüli értelme a munkás bekapcsolódás az emberi közösségbe. A vak ember, aki egyébként ép szellemi képességekkel rendelkezik, megfelelő tanitással hasznos, teljes értékű tagjává lehet az emberi társadalomnak. Ezt a tényt a művelt népek már régebben felismerték, az egész művelt világon kiépitették a vakok módszeres tanításának intézményeit. Ennek nemzetgazdasági szempontból is nagy a jelentősége: kevesebb az eltartásra szorulók száma s több a munkás, hasznos kar. Természetesen hazánk is kivette részét ebből a munkából; a budapesti Vakok József Nándor kir. országos intézete mintaszerű intézmény, azonkívül vannak vakokat gyámolító egyesületek Szegeden, Szombathelyt, Miskolcon, a melyek természetesen nem alamizsnaszerű támogatást adnak, hanem szakszerű tanácsot és kiképzést. A Tiszántúlnak mindezideig ilyenféle intézménye nincsen, ennek hátrányait érzi az, aki a vakokkal gyakrabban jut érintkezésbe, mint például a debreceni szemklinika kifejezetten érezte.

A vakság keletkezése szempontjából a legnagyobb veszedelmet a zsenge gyermekkor jelenti. Nem minden szembetegséget lehet megelőzni, vagy meggyógyitani, akárhányszor későn is jön már az orvosi segítség. Az igy megvakult gyermek szakszerű nevelés nélkül rendszerint elveszett, koldussá vált. A szemklinika ugyan a lehetőséghez képest ellátta a szülőket tanáccsal, útbaigazítással, nyomtatvánnyal, ilyen egyszerű útbaigazítás azonban, különösen ha a szülők nem rendelkeznek a szükséges értelmi fokkal, elégtelen. Pedig a vak gyermeket meg lehetne tanítani irni-olvasni, egyedül járni-kelni akár a legnagyobb világvárosi forgatagban, mesterségre, tudományra lehetne oktatni, hisz nem egy diplomás ember akad a vakok között, zenész, ügyvéd, nyelvmester, filozofus, mathematikus, sőt külföldön nem egy miniszter, egyetemi tanár. Még híres szemorvos is akadt köztük (Laval, a híres francia szemorvos), aki ugyan csak az elméleti, mathematikai részével foglalkozott a szemorvostodománynak, de annál nagyobbat és maradandóbbat alkotott!

A budapesti Vakok Intézete felvevő képessége korlátolt, azonkívül tiszántúli lakos számára költséges is, s igy az a vak gyermek, aki kénytelen itthon maradni, ennek a nevelésnek az áldásaiban egyelőre nem részesülhet.

Mi a tennivaló? Erre nézve szilárd alapot ad a Szabados-féle alapítvány, amelyről a »Debreczen a legutóbbi időben kétszer is megemlékezett. Ez a körülbelül 80,000 pengőt kitevő hagyaték elégséges ahhoz, hogy ha bármilyen szűk keretek között is, de a kezdő lépések megtétessenek. Meg kellene alakitani a »*Vakokat Gyámolító Tiszántúli Egyesületet*, debreceni székhellyel, vagy mint önálló intézményt, vagy mint az országos egyesület fiókját. Ilyen módon, — esetleg állami támogatással — elő volna teremthető egy 12—16 ezer pengős költségvetési keret, amely elégségesnek látszik arra, hogy néhány megfelelő helyiségben a debreceni Vakok Intézete egy vak-pedagógus vezetése alatt megnyiljék. Ebben csupán vak gyermekek számára fenntartott nyilvános jellegű iskola, műhely és foglalkoztató, esetleg néhány vidéki vak gyermek számára internátus, valamint fokozatosan kifejlesztendő könyv- és tanszertár. Az 1900. évi népszámlálási statisztika adatai szerint Debrecen városában akkor 76, Hajdúvármegye területén 176 vak élt. Tekintve, hogy jelenleg az ország vaksági indexe 10/00, Debrecen 100 ezer lakosára kb. 100 vak esik. — Ennek legalább 30 százaléka a tanköteles, tehát nevelhető korban van még. Ha csupán ezeket, de esetleg ezenkívül Debrecen vidékének legalább egy ezerre tehető vak jainak csupán egy töredékét is megmenthetnénk a vázolt módon, már ezzel is nagy szolgálatot tettünk volna nemesak a vakoknak, hanem hazánknak is.«

*

Fenti közlemény minden érvét és ítéletét nagynevű irójának szakavatottsága teszi döntő érvényüvé.

Mozgalmunkat az eszme emberbaráti indítéka teszi létjogosulttá, létalapot pedig a Szabados-alapítvány kölcsönöz neki.

A mag tehát, melyet a sajtó útján a köztudatba ültettünk, — ime megfogant és kicsirázott. S ha eszményünk érdekében olyan szaktekintélyek és társadalmi kiválóságok szállnak sikra, mint dr. Kreiker Aladár professzor úr, akkor kétségtelen, hogy ez a kis palánta terebélyes koronává fog lombosodni, meg fog alakulni a debreceni Vakok Intézete, melynek mentsvárában sok szerencsétlen vak talál majd oltalmat és szíves gyámolitást.

Isten segítsen továbbra is ebbeli törekvésünkben.

Bihari László.

Ajánljuk

dusan felszerelt és saját gyárunkban készült

református uj énekeskönyveket

a legegyszerübb kötésütől a legfinomabb kivitelü aranymetszésü bőrkötésüig.

Könyv- és zeneműkereskedésünkben

az összes könyvujdonságokat állandóan raktáron tartjuk. Bárhol hirdetett hazai és külföldi könyveket a legrövidebb idő alatt beszerezzük. Jogi, orvosi, műszaki, gazdasági és ifjúsági könyvek, szótárak, nyelvtanok nagy választékban. Az eddig magyar nyelven megjelent magyar református theológiai könyveket, úgy szintén a magyar nyelvre forditott külföldi református theológiai könyveket állandóan raktáron tartjuk. Szent Bibliák minden nyelven cégünknél beszerezhetők.

Szépirodalmi, ifjuságiés zeneművek

már fillérekért kaphatók.

Tanszerek, irószerek és irodai felszerelések minden minőségben a legolcsóbb árakon kaphatók.

Levélpapir ujdonságok

minden szinben, alakban és minőségben a legolcsóbb árért szerezhető be.

Méliusz

könyv-, zenemü- és papirkereskedés

Debrecen, Ferencz József-ut 26. szám.

Belvárosi Takarékpénztár Rt.

Debrecen gazdasági élete legutóbbi 10 évének történetében előkelő hely illeti a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaságot, amely 40. évet meghaladó fennállása alatt a magyar hitelszervezet legjelentékenyebb tényezői között foglal helyet. A Székely Ferenc udvari tanácsos, elnök, dr. Makai Ernő vezérigazgató és Alapy Béla ügyvezető igazgató irányításával működő intézet 1921-ben alapította debreceni fiókját, amely 13 év óta Debrecen és a Tiszántúl közönségének legteljesebb megelégedését és elismerését érdemelte ki. A tiszántuli körzetben a debreceni fiók érdekköréhez tartozik a Kisvárdai Ipar- és Kereskedelmi Bank, a Nyirbátori Takarékpénztár, a Mátészalkai Közgazdasági Bank és a Hajdunánási Gazdasági Bank. A helyi piacon a fiók mindenkor a legnagyobb előzékenységgel állott rendelkezésére a gazdaközönségnek és a kereskedelemnek kedvező feltételü kölcsönök nyujtásával s a fizetési feltételek igen méltányos megállapításával.

A közületek is gyakran érezték a Belvárosi fiókjának segitő kezét: a református egyházak, a református tanitók intézményei, a Kálvineum református lelkész-árvák otthona érző szivü és megértő támogatót találtak benne. A debreceni református egyháznak nyujtott 800.000.— pengős kölcsön nyujtásával a Belvárosi Takarékpénztár lehetővé tette a református nőnevelés céljait szolgáló Dóczi-intézet uj palotájának felépitését. A legutóbbi években tehát a legsúlyosabb időkben is folyósitott a fiók törlesztéses kölcsönöket a gazdaközönség részére és igyekezett átsegíteni a társadalomnak ezt a legértékesebb rétegét a súlyos válságon. A debreceni fiók elnöke: dr. Baltazár Dezső.

Van itthon hőforrásviz!?

A Városi Takarék és Hitelintézet

A mai Városi Takarék és Hitelintézet Rt. őse, az Iparegyesület Takarék- és Hitelintézet megalakításának gondolata azon bizalmas értekezletből indult ki, melyet Szabó Bálint, Debrecen sz. kir. városának néhai főbírája hívott egybe 1872 szeptember 15-én. Itt vetették el azt a kis magvacskát, melyből a mai, fontos gazdasági poziciót elfoglaló Városi Takarék és Hitelintézet Rt. felsarjadzott.

1872 szeptember 29-én a városháza nagy tanácstermében mintegy 200 érdeklődő elhatározta „Debreceni Iparegyesületi Takarék- és Hitelintézet Rt." cég alatt egy új pénzintézet létesítését, kiküldve egy ideiglenes választmányt a szükséges munkálatok keresztülvitelére.

Az ideiglenes választmány 1872 szeptember hó 30-án ki is bocsátotta a részvényaláírási felhívásokat és az 1873. év február 13-án összehívott alakuló közgyűlés az intézet alaptőkéjét 5000 darab 25 forintos részvényre szóló 125.000 forintban határozta meg.

Az alakulás, dacára a kedvezőtlen kilátásoknak, megtörtént. Tényleges működését az intézet csak 1874. január 3-án kezdte meg. A közgyűlési évi jelentések, valamint az igazgatósági ülések jegyzőkönyvei hű képét mutatják azon idők szomorú gazdasági viszonyainak. Az idők jele volt az a fúziós kísérlet is, mely az Alföldi Takarékpénztár, az Iparegyesületi Takarék- és Hitelintézet és a Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Bank egybeolvasztását célozta volna s a legutóbb megnevezett intézettől eredt ki, azonban a felhivott intézeteknél visszhangra nem talált.

Mintegy hét évig tartott az 1873. évi bécsi krachot követő, gazdasági szempontból meddő korszak.

Az 1880-ik évben bekövetkezett gazdasági fellendülés s az ennek nyomán jelentkezett pénzbőség új életre ébresztette az üzleti világot. Az intézet kezdett erősödni, ízmosodni, úgy, hogy az 1881-ik évben kibocsátásra került aranyban fizetendő járadékkölcsönből már 60,000 forint — hatalmas összeg az akkori viszonyokhoz — jegyzésével bízta meg a vezérigazgatót az igazgatóság.

1889. év június 20-án mondotta ki az ecélból összehívott rendkívüli közgyűlés egy „a város méltóságának, a közszükségletnek megfelelő megbízható zálogház" felállítását, mely intézmény működését 1899 november 1-én meg is kezdte.

Maga az intézet ezalatt csendes léptekkel haladt a lassú fejlődés útján s az 1890-ik évben megvásárolta az eddig csak bérelt Kápolnássy-féle házat 38.000, a szomszédos Fekete-féle házat pedig 16.000 forintért, Gerster és Rössler építészekkel felépíttette az intézet mai székházát.

Az intézet alapszabályai 1894. évben teljesen átdolgoztattak. Ekkor változott át az intézet cége is az „Iparegyesületi" szó elhagyásával „Takarék és Hitelintézet Részvénytársaság"-gá. Az előrehaladott életkora miatt az 1906-ik évben nyugalomba vonult Nagy Ferenc vezérigazgató örökébe Koncz Lajos lépett, aki legsürgősebb teendőjének az intézet tőkeereje növelését tartván, már működése első évében 200.000 koronáról 400.000 koronára, majd a következő évben 500.000 koronára emelte fel a részvénytőkét. 1909 november 21-én a közgyűlés megszavazott egy újabb tőkeemelést s kimondotta, hogy az újonnan kibocsátandó 1000 darab részvény teljes egészében az affiliáló Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak engedtetik át. 1912. évben ez az affiliált viszony megszűnik és a Moktár helyébe az Angol-Osztrák Bank lép.

Megindult a munka. Gyors egymásutánban jöttek a tőkeemelések, úgy, ahogy azt a korona értékének fokozatos leromlása követelte.

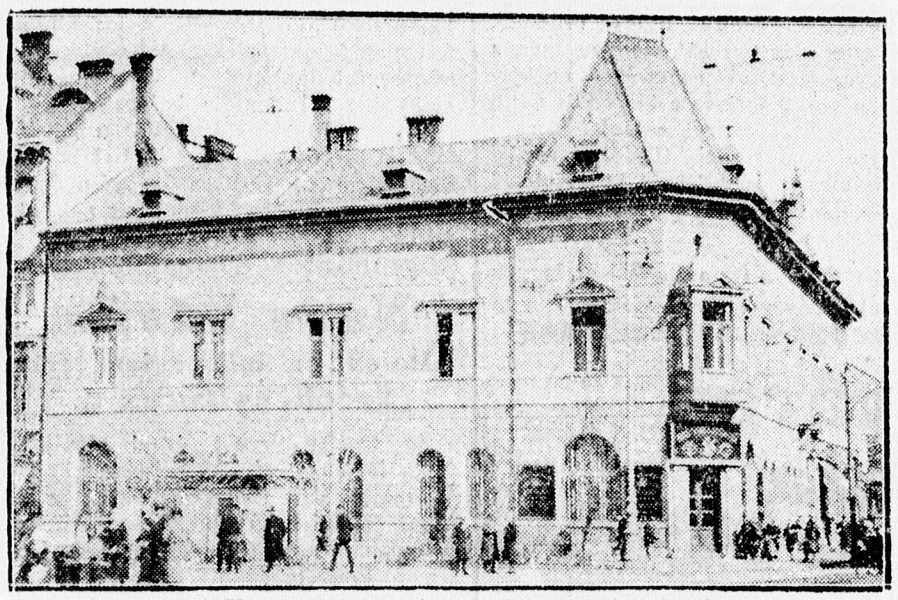

A Városi Takarék és Hitelintézet székháza.

1922-ik évben 2,100.000, majd 4.200.000.— koronára, 1923-ban 12,600.000.—, 1924-ben 37,800.000 koronára emelkedett az intézet részvénytőkéje, míg tartalékai és nyúgdíjalapja e kibocsátások folytán 110.000.000 K-ra szaporodtak.

Már-már biztosan lehetett remélni, hogy elérkezett az eredményes munka korszaka, midőn kitűnt, hogy a hatalmas Angol-Osztrák Bank sem került ki sebzetlenül abból a rettenetes gazdasági felfordulásból, mely Ausztriában a monarchia feldarabolása után úrrá lett, ami azt eredményezte, hogy részvényérdekeltségeit úgy, kereskedelmi, mint ipari téren fel kellett adnia. Az Angló-Austrián Bank delegáltjai kiváltak az igazgatóságból s helyükbe egy új igazgatóság lépett, amelynek sikerült 1925 januárjában az Angol-Osztrák Bank birtokában levő részvénytöbbséget megvásárolni. A részvénybirtokos igazgatóság még ugyanebben az évben dr. Magoss György polgármester felhívására megtette részvényeladási ajánlatát, mely előbb a városi tanács, majd a jog- és pénzügyi bizottság s végül 1925 december 19-én Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának rendkívüli közgyűlésén egyhangúlag, ellenvetés nélkül elfogadtatott. Ezen időpont óta az intézet részvényeinek majdnem teljes 100%-a Debrecen sz. kir. város tulajdonát képezi.

A Városi Takarék folyószámlaosztálya.

A részvényeknek Debrecen kir. városa által történt megvásárlásával az intézet vezetése is új igazgatóság kezébe került, mely Debrecen sz. kir. város polgármesterének elnöklete mellett a város legfőbb tisztviselőiből és a törvényhatósági bizottság által kijelölt tagokból alakíttatott. Ezen új igazgatóság az intézet tőkeerejének növelése céljából sorozatos tőkeemeléseket hajtott végre. A részvénytőke 1927-ben 661.500 P-re, az 1928. évben 1.058,400 P-re, az 1930. évben pedig 2,380.000 P-re emeltetett s a tartalékkal együtt az intézet saját tőkéje ma már közel 3,000,000 pengőt tesz ki.

A Városi Takarék váltóosztálya.

Az intézet igazgatósága jelenleg a következő:

Igazgatóság: dr. Vásáry István, Debrecen sz. kir. város polgármestere, elnök. Dr. Vargha Elemér m. kir. kormányfőtanácsos, Debrecen sz. kir. város helyettes-polgármestere, elnökhelyettes. Arv Lajos, Debrecen sz. kir. város főszámvevője. Debreczeni Jenő világítási vállalati ny. igazgató, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. tagja. Dr. Hegymegi Kiss Pál országgyűlési képviselő, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. tagja. Dr. Miszti Károly, Debrecen sz. kir. város főügyésze. Dr. Magoss György felsőházi tag, Debrecen sz. kir. város nyug. polgármestere, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. örökös tagja. Dr. Ruffy-Vargha Kálmán felsőházi tag, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. örökös tagja. Ifj. Schwarz Vilmos, Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. tagja. Unghváry József Debrecen sz. kir. város tvh. biz. tagja, földbirtokos. Tóth Lajos építész, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. tagja. Zöld József tb. helyettes polgármester, Debrecen sz. kir. város főjegyzője.

Felügyelő-bizottság: Dr. Vass Károly tb. főjegyző, Debrecen sz. kir. város tanácsnoka. Dr. Nagy István ügyvéd, Debrecen sz. kir. város tvh. biz. tagja. Vitéz Somogyi Rezső, Debrecen sz. kir. város főszámvevő-helyettese.

Az intézet ügyeinek vezetését ifj. dr. *Magoss* György vezérigazgató és munkatársai, *Harsányi* Pál és *Vásáry* László igazgatók végzik.

özv. Barkó Mártonné
szücs mester
Színház-átjáró

A legősibb magyar iparágak egyike a magyar szücsmesterség, amely világhírre tett szert és a magyar szűcsök ma is vezető helyen állanak. Ennek a szakmának egyik leghívatottabb képviselője Debrecenben a színház-átjáróban levő ÖZV. BARKÓ MÁRTONNÉ szűcsműhelye. Az üzlet tulajdonosa régi szűcs családból származik és már a dédapja is ebben a szakmában dolgozott. Özv. Barkó Mártonné, ellentétben a szőrmekereskedőkkel, minden, az üzletében levő szűcsárut a Nyíl ucca 21. szám alatt levő szűcsüzemében állít elő, tehát a vevő feltétlenül elsőrendű anyagot és munkát kap. A kitünő munkájáról országszerte híres szűcsműhelyt nemcsak Debrecenben ismerik előnyösen, hanem — mint a cég megőrzött elismerő leveleiből kitűnik — az ország legtávolabb részeiben is megelégedést kelt speciális magyar szűcsmunkáival. A cég gyönyörű magyar motívumokkal himzett bundáival több kiállításon vett részt, ahol mindig nagy erkölcsi és anyagi sikert ért el, többszörösen arany és ezüst érmekkel kitüntetve. És az a kiterjedt vevőkör, amely törhetetlenül ragaszkodik özv. Barkó Mártonné műhelyeiben készült árukhoz, — ismételten hangsúlyozzuk — a lelkiismeretes és szolid munkának az eredménye.

Óriási lendülettel fejlődik a debreceni hőforrásviz forgalma

Ujból hozattak egy vaggon palackot, annyira növekszik a kereslet

Néhány nappal ezelőtt szorgos munkáskezek egy vagon palackot szállítottak el a vasutállomástól a hőforrásvíz telepére. Üvegekből szép raktára volt eddig is az üzemnek, amely kellő felszereléssel indult meg, azonban a hőforrásviz olyan rohammal hódította meg a közönséget, hogy a palackok száma igen csekélynek bizonyult a nagy szükséglet és kereslet kielégítésére. Ezért kellett ujabb vagon palackot rendelni.

A város nagyon helyesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a debreceni hőforrás vizét eljuttatja minden családhoz, akár betegek, akár egészségesek annak tagjai.

Mert igaz ugyan, hogy a hőforrásviznek még nem adták meg a gyógyvíz jelleget, de a bürokráciától mentes természet olyan gyógyhatásokkal áldotta meg ezt a vizet, amely nagyon sokoldaluan, külsőleg és belsőleg fontos tényezővé vált már is az üdülést, enyhülést és gyógyulást kereső emberek részére.

Ma már a legtöbb belgyógyász szakorvos ajánlja a gyomorsavas betegeknek a debreceni hőforrásvizet, de a gége és torokspecialisták is bizonyságot tehetnek amellett, hogy nagyon üdvös hatású a garathurutok kezelésében. A nőorvosok a legkülönbözőbb esetekben ajánlják a fürdőt, amely úgyszólván sohsem hagyja cserben azokat, akik hatásában biznak.

Akiknek pedig semmi bajuk nincs és éppen ezért kedvelik a nem édes borokat, úgy nyilatkoznak, hogy kellemesebb és üdítőbb borvizet a debreceni hőforrásviznél kívánni sem lehet. A kellemes, szénsavval teitett víz a bornak kitűnő ízt kölcsönöz.

A fürdőként való használatáról és gyógyhatásairól külön hasábokat lehetne írni. A csúzos, köszvényes, izületi bántalmakban szenvedőknek valósággal megváltás a fürdőkura, amely már néhány eset után könnyebbedést hoz.

A viznek minden tekintetben való jóságát, hasznát, az orvosok állandóan hangoztatott jó véleményét mi sem igazolja jobban, mint az, hogy a debreceni családok asztalán egyre gyarapodó számban található a hőforrás víz, — különösen amióta bevezették az úgynevezett családi üveget — és viszont egyre kevesebb számmal hozzák be a városba azokat a drága külföldi ásvány és gyógyvizeket, amelyeknek alkotórészei azonosak a debreceni hőforrás vizével, amint ezt a Tisza István Tudományegyetem orvosi vegytani intézete megállapította a hivatalos vizsgálatai során, de amely külföldi vizek sokkal drágábban hozhatók forgalomba, hiszen a messziről jött viznek nagy a fuvarköltsége.

Akinek a gyomra nincs rendben, kérdezze meg orvosát, hogyan igya a hőforrás vizet, aki egészséges, ne kérdezzen senkit és igya a kitünő és üditő hőforrás vizet, akinek a tagjai fájnak, menjen a nagyerdei fürdőbe és figyelje meg, milyen lesz a közérzete.

Egyetlen debreceni ember se felejtse el a jelszót:

„Minden család asztalán ott legyen a családi üveg hőforrásvíz!"

Debrecen sz. kir. város Világitási Vállalata

Gázgyár -- Villamostelep -- Városi vizmű

Régi feljegyzésekből megállapítható, hogy 1863. év március 1. napja az a dátum, amikor a nemes város magisztrátusa Riedinger augsburgi gyárossal a légszeszvilágítás ügyében megkezdte a tárgyalást s tüneményes gyorsasággal, március hó 9-én már meg is kötötték a szerződést. Gyorsan ment, mert akkor — az abszolutizmus idejében — nem volt közgyülés s mivel az ajánlat „a városra nézve minden pontjában kedvezőnek s minden tekintetben előnyösnek bizonyult be."

Ezt a szerződést jóváhagyás végett felterjesztették a helytartótanácshoz, ahol azonban soha jóváhagyást nem nyert, sőt el is kallódott, azóta sem jöttek nyomára.

A gyár azonban megkezdte müködését. Fából csinálták a gázt, amit a gyár udvarán történt ásatások bizonyítanak, lévén egész vastag faszénréteg található mindenfelé. Hogy milyen kicsiny lehetett az üzem mutatja az, hogy 1864-ben az összes gáztermelés 180.000 köbméter volt csak.

Szerencse volt, hogy a „helytartótanács" részéről az eredeti, végtelen időre szólott szerződés formailag nem hagyatott jóvá, mert így az alkotmány helyreállítása után 1867—1869. években „a város élére került önzetlen, jeles embereknek" ez módott nyujtott arra, hogy Riedinger furfangos szerződését széttépték és kétesztendei kínos tárgyalás után oly szerződéssel cserélték ki, mely a nagyértékü gázgyárat 1900 december 31-ével 125.000 forintért a város számára biztosította.

Ez a megváltás meg is történt s a város 1901 január 1-ével megalapította és törvényszékileg is bejegyeztette „Debrecen sz. kir város Világitási Vállalatá"-t.

Ekkor az évi gáztermelés 844.835 köbméter volt, a közvilágitás az egész városban 560 pillangógéggyel történt. Ettől fogva a fejlődés rohamos volt, amit az is igazol, hogy 1933-ban az gáztermelés már 1.909.000 köbméter volt.

Már a házi kezelésbe vétel idején, **1900-ban kezdődtek meg a tárgyalások Debrecenben a villamos világítás létesítése iránt, ezek azonban elhúzódtak egészen az 1907. év tavaszáig s csak akkor foghatott hozzá a Ganzféle Villamossági Rt. — mely cég a kiírt pályázaton a megbízást kapta, — a vállalat villamostelepének megépítéséhez és a villamos áramszolgáltatás 1908 október 2-án indult meg két darab, egyenként 600 lóerős gőzgéppel.**

Villamostelepünk azonban még sokkal rohamosabban fejlődött, mert míg az első üzemévben, 1908-ban csak 600.000 kilowattórát termelt, addig 1933-ban már 11,073.000 kilowattóra volt a termelés. A gyors fejlődést az is előmozdította, hogy 1911 márciusában megindult az eddigi gőzüzemü és lóvasut, mely ugyan nem városi üzem, azonban a villamosáramot kezdettől fogva szerződés alapján a városi villamos teleptől kapja.

1913. év, április havában üzembe helyeztetett a városi vízmű, bekapcsolódott a városi közvágóhid a jéggyárral, az összes fontosabb közüzemek és gyárak.

Sajnos, 1914 augusztus havában jött a világháború. Villamostelepünk is, gázgyárunk is, ekkor is megállta a helyét. Tüneményes gyorsasággal szereltük fel az összes kórházakat, katonai gyárakat villamosvilágtással, hajtóerővel és gázfőzéssel, fütéssel — s vállalatunk — bár a fejlődés ettől fogva már nem volt oly rohamos, mint idáig, mégsem állott meg.

Sajnos, a háboru szerencsétlen befejezése s az ezután beállott forradalmak, román megszállás, valutánk leromlása, igen erősen érezteték hatásukat a vállalatnál, úgy üzleti, mint üzemi tekintetben. Szenet nem kaptunk, pénzünk nem volt s a legnagyobb nehézségekkel kellett megküzdenünk. Azonban a vállalat az összes viharokat kiállta s ahogy a helyzet csak némileg is konszolidálódott, újra életképes, életerős lett s dacára annak, hogy az áramot és gázt mindig a legolcsóbban adtuk az országban, pénzügyileg is rendbe jött s a fejlődés újra **rohamosan indult meg.**

1923-ban a vállalat kezelésébe került az 1913-ban megindult városi vizmű üzem is. Ezt az üzemet is a Világitási vállalat hozta rendbe. Rekonstruálta a berendezést, kibővítette azt 10 új kuttal, vízgyüjtő medencével, vas és mangántalanító berendezést készíttetett, úgy, hogy most már ott tartunk, miszerint éjjel-nappal mindig van elegendő mennyiségü s teljesen kifogástalan minőségü vizünk.

Villamostelepünk közben, 1926-ban megépítette a kertségek hálózatát, a villamosvezetéket kiépítette egész Balmazujvárosig, más oldalon pedig Derecskéig 15.000 voltos távvezetéket létesített s a két községet 1927 január hótól kezdve szintén a vállalat látja el villamos árammal. Majd folytatta ezen tevékenységét s a többi szomszédos községek villamosítását s ma már a két említett községen kívül vállalatunk látja el villamosárammal Nagyléta, Vértes, Hosszupályi, Monostorpályi, Berettyóujfalu és Hajdudorog községeket is.

A községi hálózatok kiépítésével nemcsak ezen községek világítási igényeit akarjuk kielégíteni, nemcsak kulturális fejlődésének akarunk ezáltal segítségére lenni, hanem a villamos áramnak a mezőgazdaság terén való fejlődését is előmozditani akarjuk. Egyik legfőbb törekvésünk az lesz, hogy a világítási szükségleteken kívül a villamomotor alkalmazána révén a kisiparnak is hathatós támogatására legyünk, hogy a gyári iparral szemben a versenyben el ne maradjanak.

Villamostelepünket kibővítettük még egy 3000 lóerős gőzturbinával, építettünk egy uj kazánt, modern villamoskapcsolóhálózatot s szénszállítóberendezést, folyamatban van a vizmű uj főcsöveinek kiépítése, gázgyárunk átépítése s egyik nagyjelentőségü esemény gázgyárunkban a földgáz bevezetése és köszéngázzal való keverése, amellyel a szolgáltatandó gázt igyekszünk jobbá és olcsóbbá tenni, ezzel kapcsolatban szükségessé válik gázgyárunk átépítése is, s hogy hol lesz megállás, azt nem tudjuk. A vállalat vezetősége mindent elkövet arra nézve hogy a kultura s a közönség igényeit minél teljesebb mértékben s minél olcsóbban kielégítse.

A vállalat pénzügyi részéről is szólunk néhány szót és megemlítjük, hogy mindenkor saját magunk teljesitettük kölcsöneink kamatainak fizetését és amortizációját, sőt a városi házi pénztárt is évről évre hathatósabban támogatjuk.

M. Nagy Mihály

uri- és nőidivat, kalapáruház
Piac ucca 57.

Több mint harmincéve áll fenn mar M. Nagy Mihály kalaposmester uri női és kalapáruháza. M. Nagy Mihály aki Erdélyből került Debrecenbe, szakmája egyik legalaposabban képzet iparosa, aki saját üzemében készitet kalapjaival már többször nyert kitün tetéseket és okleveleket. A legkitünőbl minőségü kalapoktól, az olcsóbb gyártmányokig mindenféle kalapot készit üzemében állitják elő nagyrészt a hortobágyi csikós kalapokat is. Uri és női divatüzlete a Piac ucca 37. szám alatt előnyösen ismert kitünő minőségi áruiról és szolid olcsó árairól.

Nagy István

lakatos és müszerészőzem
Széchényi ucca 6.

Az ezelőtt tizenöt évvel alapitott Nagy István lakatos és műszerészüzem tipikus példája a magyar iparos tudásának és élniakarásának. Nagy István céltudatos munkával elérte, hogy a tizenöt év előtti szerény keretek között indult műhelyből, ma már egy szép nagy, modernül berendezett üzem lett. Műhelyében készit és javit asztali tűzhelyeket, vasszerkezetei lakatosmunkákat, vasredőnyöket, műszerész műhelyében pedig kerékpárokat és azok javitását. Kész árut is tart raktáron. Minden munkája magán viseli a mester gondosságát és szaktudását, amellyel már rég kiérdemelte kiterjedt megrendelői bizalmát.

Debreczenszky István

kárpitosmester.
Halköz 8. szám.

Szerény keretek között, de törhetetlen akarással alapította üzletét 1920-ban Debreczenszky István kárpitosmester. Azóta már sok év telt el és annyit elért, hogy nagyszámu megrendelői osztatlan bizalmát élvezi, akik sürün keresik fel megrendelésekkel. Készit mindenféle kárpitos munkát, modern foteleket, rekamiereket, matracokat és ugyancsak végez javitásokat is és minden munkája csak megelégedést kelt a megrendelőiben, mert olcsón nagyon jó munkát kapnak.

Ifj. Sinay Imre

illatszertára
Csapó ucca 88.

Nem régen egy szimpatikus fiatal taggal szaporodott a debreceni kereskedő társadalom. Ifj. Sinay Imre, (aki az országos hirü Sinay Imre református püspöknek a leszármazottja) a Csapó ucca 88. szám alatt illatszertárt nyitott. A fiatal kereskedő nagy kiterjedésü ismerettsége révén már is szép vevőkört mondhat magáénak. Figyelmes pontos kiszolgálásával, valamint olcsó áraival vevőköre teljes megelégedését vívta ki, olcsóságának egyik fő oka, hogy kis rezsivel dolgozik és mindenkinek igyekszik a bizalmát kiérdemelni azzal, hogy csak kimondottan jó árut ad.

Meghal-e a lira?

Irta: ZIVUSKA ANDOR

Sem esztétikai, sem filozófiai fejtegetésekbe nem kívánok fogni... Hogy is mondja Madách örökszép „Ember tragédiájá"-ban a „Tagadás szelleme": „azt adhatom csak, ami lényegem..." Én — aki mindig a futó hangulatoknak voltam a rabja, aki a hangulatok szárnyán kíséreltem meg mindannyiszor szállni, valahányszor egy belső és legyőzhetetlennek érzett impulzus arra kényszerített, hogy verssorokat vessek papírra —, tisztában vagyok azzal, hogy nem illethet meg a filozófia sassszárnya, sem a történész múltat megbolygató csákánya, az esztéta finom művű bonckése, csak pillangó-szárny, amely ha nem is száll föl a felhőkön túli kék azúrba, tétova röpülésével, — hittel és lelkesedéssel mégis csak az „örök szép" körül kíván röpülni mindig.

... Valami vad, úgy tetszik: a „szép" fehér márvány szobrát kegyetlenül ledönteni kívánó, esményietlen korszakban élünk!... Isteni fenség magasságába emelkedett az emberi lélek előtt az opportunitás és érvényesülés!... Minden e felé tör, minden eszköz mint ha ezt szolgálná és valahogy úgy tetszik, hogy az új idők rohanó szekeréről lemaradt valamiképen: az eszmény, az örök-szép, vagy talán — mint a reális-haszon minden reménye nélkül vitt poggyászt — egyenesen ledobta azt maga az ember!... Vannak sokan, kik fogják is már a harangkötelet, hogy megszólaltassák a siratót harangot, mely sírjába kíséri az emberi lélek és szív legtökéletesebb művészi manifestációját: a csendesen muzsikáló verssorokba omló lírát!... És itt felvetődik a kérdés: meghal-e hát tényleg a líra..., vagy az idők minden mostohasága, kegyetlen realitása, minden elsöprő számuma és bontó csákánya mellett is él és fog-e tovább is élni?... Minden csak addig él, míg valami hatalomra támaszkodik, ami parancsolólag, ellenmondást nem tűrőleg úr a törékeny emberi élet fölött; amely nem az enyém, nem a tiéd..., amelynek nem szolgálok én..., nem szolgálsz te, amely kategorikus imperatívus, amelynek a hatalma alól ki nem vonhatod magad: mindenek ura és parancsolója, mindenek fölött él és uralkodik; rabja vagyok én..., rabja vagy te és rabja mindenki, aki él... és nem ezért, vagy azért, hanem egyedül és kivédhetetlenül azért: mert ember!... Annak a hatalomnak kell az alapnak lennie, amely a kunyhó sötét mélyétől föltivel a paloták — több — ... a királyi paloták ragyogó fenségéig is!... Itt aztán minden elemző bizonyíték, boncolás és részletezés nélkül hadd közeledjek ahhoz a lepkeszárnyhoz, amelyről szóltam és ezen a lepke-szárnyon hadd hozzak ide egy igénytelen kis történetet, amelyet én igaznak érzek s amely vagy igazol, vagy fegyverré válik ellenem.

A történetke: „Mese a királyról és a mindig nehéz koronáról..."

Volt egy király; hatalmas, nagy birodalom ura és szomorú volt mindig. Valami mélységes boldogtalanság gyötörte a szívét, amelytől nem tudott szabadulni!... Ugy érezte, hogy a koronája elviselhetetlenül nehéz!... Aztán meghívta udvarába a birodalom legkitünőbb orvosait, természettudósokat, jósokat, filozófusokat, hogy megmagyarázzák a rettenetes jelenség okát; a tudósok tanácstalanul álltak: a királyt nem tudta meggyógyítani senki. A rettenetes súllyal a királyra nehezedő korona súlyát nem tudta megkönnyíteni senki!

... Szomorúan, elgondolkozva ült palotájában a király..., levélhullató őszre járt az idő..., köd borongott már a levegőben, a kandallóban piros lángnyelvek lobogtak... Nézte, nézte belemélyedve a lobogó lángokat a király... Egyszerre szétnyílnak a lángok s mint valami piros kárpit mögül: egy ingecskébe öltözött, apró, szőke fürtű fiúcska lép ki.

Merően nézi a jelenést a király.

— Ki vagy te, gyermek?!...

Az mosolyogva szól:

— Aki megakar gyógyítani téged!...

— Te?!...

— Én!... Azért olyan nehéz a koronád, mert hiányzik egy kő, egy gyöngy a koronád ékkövei közül!

A gyermek rámutatott a koronára és a kandalló tűzfényénél látta a király, hogy az ékkövek és gyöngyök között egy picinyke foglalat üres...

— A hiányzó gyöngyöt kell megkeresni! — mondotta a gyermek. — Jer! Kövess!

A gyermek intett, megindult és egy mondhatatlan, lebírhatatlan varázserő hatása alatt követte a gyermeket a király. Kisuhantak a palotából, elhagyták a várost; mentek... mentek..., egy nagy, nagy erdőhöz értek; az erdő mélyén egy elhagyott, vad páfránnyal benőtt kút szájánál megállott a gyermek.

— Itt vagyunk; ebben a mély, csaknem feneketlenül mély kútban van a gyöngy, amit ki kell halásznunk!

A kebelébe nyúlt, kivett egy kis orsót, amelyre vékony aranyfonál volt gazdagon felsodorva, végén egy gyüszűnyi ezüst vödörrel. A kút fölé hajolt, gombolyítani kezdte az orsót; csendesen ereszkedni kezdett a vödör; hosszan szállt alá a végtelennek látszó fonál. Lélekzetelfojtva figyelt a király. Most hallatszott, hogy vízhez ér és megbukik a vödör, aztán elkezdte a gyermek visszagombolyítani a szálat, egyszerre megjelent a kút peremén a kis ezüst vödör és a kristályos vízben a csöpp vödör alján, mint valami ragyogó gyémánt, ott csillogot a gyöngy!

— Itt van a gyöngy!... — mondotta a gyermek, — most gyerünk vissza a palotába!...

Este lett, mire a palotába visszatértek. Erősen világított a kandalló lángja... A gyermek elővette a koronát és az üresen hagyott foglalatba beilleszteti a gyöngyöt.

— És most illeszd a fejedre a koronát!... — mondotta a gyermek.

Fejére tette a koronát a király.

Soha nem érzett gyönyörűség járta át a lelkét: nem érezte a korona súlyát és édes melegség simította át a szívét.

Nézett, nézett maga elé a király... és a gyöngy világítani kezdett. Keskeny, fényes súgara áttörte a szobára boruló homályt, keresztül súgárzott az ablakon és egy szomorú, szegény aszszonyra világított, ki ott állt a palota előtt, rongyokba bugyolált gyermekkel a karján..., arca sápadt, félig lezárult szeme szögletében: könny; ragyogó könny: épolyan, mint a gyöngy, amely a koronába került!...

Riadtan tekintett a gyermekre a király.

— Gyermek!... mit hoztál te nekem?!...

— A világ minden gyöngyei között a legdrágábbat, Felség!...

Királyom!... Minden korona nehéz!... Akkor könnyű csak és mindenekre áldást hozó, ha annak az aranyban, gyöngyben, drágakőben gazdag koronának a magasságához, a minden drágakőnél és gyöngynél drágább gyöngy: a fájdalom és szenvedés sajtolta emberi könny fölér!...

. . . . . .

Ez az a hatalom, mely nélkül a korona is szegény: — az emberi könny, amelyre minden lírai megnyilatkozás támaszkodik, amely kérlelhetetlenül követeli az emberi lélek bensőséges, lírai megnyilatkozását!...

Mindig lesz líra a földön, nyilatkozzék az bár meg a vész alakította kőben, pompázó színben, hangban, vagy emberi szóban, míg lesz a világon könny és lesz az után lehajoló, alkotó művész! Minden művészet, mely a könny után nyúl, ennek a mindennél drágább, értékesebb gyöngynek ötvösművészete csak!... Beszélünk régi és új líráról és itt lényeges eltérés nincs, csak az ötvös-művészet alakító különbözősége! Mert a lírai költészet ötvösművészetének mestere volt és lesz mindig az és egyedül csak az, aki azt a gyöngyöt, a mindennél drágábbat és ragyogóbbat: az emberi könnyet a maga ötvösművészeti alkotásába úgy tudja beilleszteni, anélkül, hogy azt összetörné!...

Ha az előadó egy szinten mozog, rohamosan ólmosodnak a percek, így az utolsó mondathoz térek. Mindenkinek, aki igénytelen szavaimat figyelmével megajándékozta, — elnézésüket kérem, hogy nem állottak rendelkezésemre sas-szárnyak, hogy a magasba emelkedjem; nem volt birtokomban kutató csákány, hogy mélységbe ereszkedjem; hogy csak a hangulatok pillangó-szárnyán indultam el, hogy megértő és érző emberi szíveiket megkeressem!

Ahol a legszebb portrék készülnek Debrecenben

Látogatás Szi pál mesternél.

Egy finom izléssel berendezett teremben ülünk a Piac utca 44. szám alatt. Köröskörül a falakon debreceni uriasszonyok, katonatisztek és az előkelő társaság tagjainak arcképei függnek a falon, egy-egy képen pedig esküvői díszruhás párok bujnak össze szerelmesen. Szemben velünk egy őszhaju, de fiatalos kinézésű ember ül, **Szipál** mester, a falakon függő portréknak a készítője. Beszélgetünk harctéri emlékekről és kiderül, hogy **a világháboru alatt József főherceg hadosztályánál volt a térképészeti osztálynál fotografus és így a kir. herceg összes harctéri képeit ő fotografálta.** A háboru után 1919-ben önálló lett és a főherceg továbbra is fenntartotta vele az összeköttetést, többször hívta palotájába családját és unokáit lefotografálni. Aztán 1927-ben Debrecenbe jött és küzdelmekkel teli évek alatt a legelső fotografusok közé küzdötte fel magát. Érdekes története van udvari fényképészi kinevezésének. 1929-ben a főherceg Pallagon járt, az ottani hősi emlékmű felavatásán vett részt. Ugyan akkor Szipál is ott fényképezett. A főherceg figyelmes lett a fotografusra és az ünnepség lezajlása után magához intette.

— Hát te, hogy kerültél erre fiam? — kérdezte és barátságosan elbeszélgetett vele. Közben megérdeklődte a főherceg, hogy **megkapta-e már az udvari fényképészeti címet**, majd mikor arról értesült, hogy még nem, magához intette parancsőrtisztjét, akinek bemutatta Szipált és intézkedett, hogy **az udvari fényképészi kinevezését rövid időn belül intézzék el.** Nem sok idő mulva Szipál M. Károly meg is kapta a kinevezésről szóló okmányt, amely szerint „József főherceg tábornagy úr ő kir. fensége udvari fényképésze" cím viselésére jogosult.

Debrecenben Szipál M. Károly rövid időn belül a legkeresettebb fényképészek egyike lett, akit sürün keresnek fel a debreceni uricsaládok megrendelésekkel, amiről különben magunk is meggyőződtünk a falakon függő portrékról. Művészportréi az ország különböző helyein tartott kiállításokon megérdemelt sikert arattak és több munkájával aranyérmet is nyert. Munkáival már is bizalmát és szeretetét érdemelte ki a város közönségének a fiatal szimpatikus mester.

Piac uccai nivó egy Csapó uccai üzletben

Belgrádi Antal rőfös, divat és cipőáruháza, Csapó ucca 103

A világháboru végén, mikor megindultak haza 1920-ban a hadifoglyok, került haza Belgrádi Antal Debrecenbe. Hazaérkezése után azonnal a Csapó ucca 103. szám alatt, habár szerény keretek között egy kis rőfös, divat és cipőkereskedést nyitott. Az üzlet alapítása óta idestova másfél évtized telt el és ma már egy szép nagy üzlet várja a vevőket az Árpád tér sarkán, akik jönnek sürün egymásután az üzletbe. A vevő egy pillanatig sem vár arra, hogy kiszolgálják, mert a következő pillanatban már ott van a segéd, vagy a figyelmes tulajdonos és a legnagyobb előzékenységgel mutatják neki be az üzlet raktáron levő áruiból a kívántakat. Hamar rájöttünk arra, hogy ennek a sikernek a titka az áruk jósága mellett, az olcsóság. Mi lehet ennek az olcsóságnak az oka érdeklődtünk a tulajdonosnál, akitől megtudtuk, hogy az egész nem ördögi dolog, mindössze arról van szó, hogy mint Csapó utcai kereskedő sokkal kisebb rezsivel dolgozik, mint a város más részén levők és az így mutatkozó különbözetet az áru árából számítja le Persze nagyon vigyáz arra és ezt saját szemünkkel is láttuk, hogy üzletében a legjobb portékát tartsa. Harisnya, kötött és szövött árui, valamint legujabb divatú cipői bármely főuccai kereskedő áruival kiállják a versenyt. Gyönyörüen berendezett üzlete beillik a Piac uccára is.

Frisch József

órás, ékszerész és műötvös.

Szent Anna ucca 5.

A fiatal és agilis ékszerész, aki egyike a legjobb szakembereknek 1932-ben nyitotta meg ékszerüzletét, miután hatéves külföldi tanulmányútjáról hazajött Debrecenbe. Kétszer nyerte meg a Debreceni Iparkamara ösztöndíját és előbb Bécsben, majd Párisban töltött hosszabb időt, ahol mindkét helyen a legjobb ötvösművészek keze alatt dolgozott. Debreceni műhelyében a legfinomabb és legdrágább platina ékszerektől kezdve a legolcsóbbig minden munkát és javítást végez a legtökéletesebb módon. Foglalkozik órák javításával is, de ezenkívül nagy raktára van különböző gyártmányú zseb és fali órákban is, valamint ötvösművészeti remekekben.

Az Alföldi Takarékpénztár

és érdekeltségeinek 10 éves története

Az Alföldi Takarékpénztár elsőrendű szerepet tölt be Debrecen hiteléletében és eredményekben gazdag múltra tekinthet vissza. Az intézet vezetői mindig szem előtt tartották a pénzintézetekhez fűződő hivatást és így a közönség körében az évek folyamán megszilárdították az intézet iránti bizalmat.

Fischer Jenő kormányfőtanácsos, vezérigazgató

Ezúttal főleg az intézet legutóbbi fontosabb eseményeit ismertetjük, melyek a számok erejével bizonyítják, hogy az intézet minden irányban betöltötte hivatását.

1924. évben (a papirkorona idejében saját tőke 247,500.000.— korona, betéte 6.148.958.000.—, kihelyezési állománya 8.341,290.000 korona. Ez évben az intézet igazgatóságának alelnöke *Fehér* Miksa, (elnöki hely nincs betöltve), az ügyvezetést *Fischer* Jenő ügyvezető-igazgató látja el. Az intézet érdekeltségéhez *5 vidéki pénzintézet és 2 kereskedelmi rt. tartozik.*

1925-ben felemeli alaptőkéjét 500.000 pengőre, *ugyanez évben az általa kezelt bevételek 1,328.000.— pengőre emelkednek*, míg kihelyezési állománya 1.628.000 pengőre emelkedik. Ugyanez évben liquidálja egy kivételével a vidéki pénz intézeteknél és a két kereskedelmi részvénytársaságnál levő érdekeltségeit és ezáltal mobilitását fokozza. Elnöknek megválasztják gróf *Degenfeld József*, a református egyetemes konvent elnökét, az igazgatóságba pedig alelnöknek *Conrád* Ottót a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ügyvezető-igazgatóját.

1926-ban az intézet alaptőkéjét 1.000.000 pengőre emeli fel. *Ez évben az intézet által kezelt vagyon már körülbelül 4.715.000 pengőre rúg, az általa kezelet betétek 2.939.000 pengőt érik el, a kihelyezési állománya pedig 4.110.000 pengőre emelkedik.*

1927. évben meghalt az intézet nagynevű elnöke, gróf *Degenfeld* József és helyette *Rásó* Istvánt, a felsőház tagját, nyugalmazott főispánt választották meg elnöknek.

Az intézet a fejlődés tetőpontját 1930-ban éri el, amikor saját tőkéje 1.110.000 pengő, a betétek 4.242.000 pengő, kihelyezési állománya pedig 10.340.000 pengőre emelkedik. Az intézet által kezelt összes vagyon pedig 11.247.000.— pengőt tesz ki. Ez évben elért nyereségе a 180.000.— pengőt is meghaladja.

Az 1931. évi bankzárlattól kezdve sem mutatkozik nagyobb eltérés az intézet mérlegében és az 1933. évi üzletév mérlegében *még mindig 1.210.000 pengő saját tőke mellett 4.058.000 pengő a betétállománya és a kihelyezési állománya 10.020.000 pengőt tesz ki.*

Az Alföldi Takarékpénztár palotája.

Különben az intézet 1872-ben alapíttatott, működését azonban csak 1873-ban kezdi meg. *1904-ben a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank érdekkörébe került* és ezen érdekközösség folytán 400.000 korona alaptőkéjét *800.000 koronára*, később pedig tovább emeli, úgyhogy az 1914. évben az intézet cca 4.000.000.— korona saját tőke felett rendelkezik.

Az intézet 1893-ban az úgynevezett bazár-épületéből saját házába, a jelenlegi *Ferenc József út 16. sz. házba költözik, melyet azután 1910-ben épít fel a mai formájában.* Székháza is városunk egyik legreprezentatívabb épülete.

Az elmult esztendőben az intézet cca 17 millió pengő kihelyezést eszközölt, melyből az *ügyfelek körülbelül 7 millió pengőt fizettek vissza.* Az intézet *nagy súlyt helyezett Debrecen és környéke gazdáinak, kereskedőinek, iparosainak és magánosainak hitelellátására, — azok társadalmi rétegeződésének megfelelően. Résztvett Debrecen sz. kir. város hitelellátásának kielégítésében is.* Mint a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank leányintézete,* ma is olyan támogatásban részesül anyaintézete részéről, mely lehetővé teszi a jogos hiteligények teljes kielégíthetését, más oldalról pedig *a betétes ügyfelei által követelt mobilitást.* A gazdasági válságban jól megállotta helyét és ma városunk egyik legnagyobb forgalmú pénzintézete.

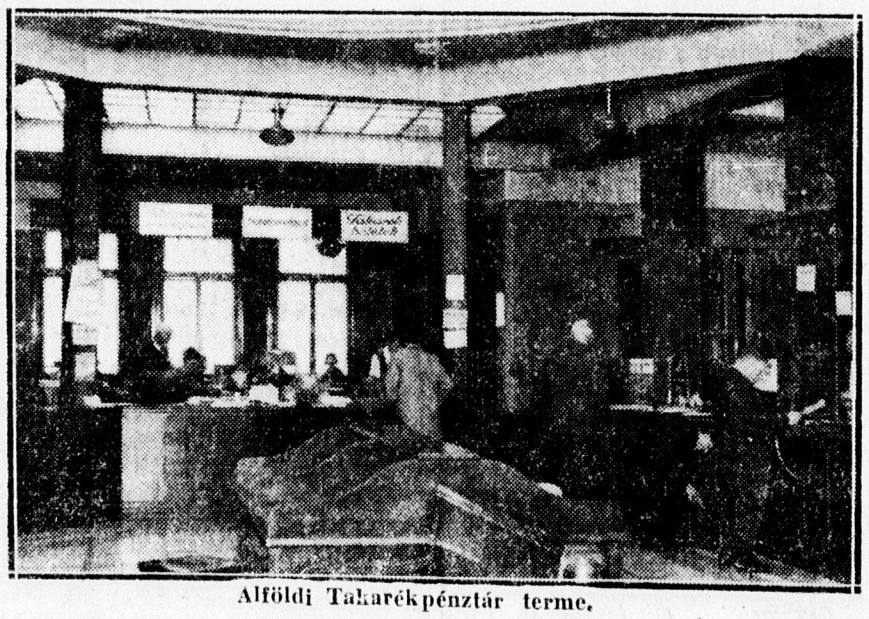

Alföldi Takarékpénztár terme.

Még a mai nehéz viszonyok között is a legnobilisabban rendelkezésre áll az intézet a hitelkereső ügyfeleknek és a mutatkozó igényeket a lehetőség szerint igyekszik kielégíteni. Gazdasági életünkben méltán jelentős szerepet visz az Alföldi Takarékpénztár és erről tesznek tanúbizonyságot a legutóbbi mérlegében szereplő számadatok is. A jelenlegi vezetősége teljesen átérzi, hogy a pénzintézeteknek ma, a mai nehéz viszonyok között fokozottan kell a tisztes vállalkozás szolgálatába állni, mert csak így lehetséges a gazdasági vérkeringés állandó mozgásban tartása. A kitünő vezetés, a viszonyokhoz való gyors alkalmazkodás és a széles látókörű üzleti politika, mely az intézet vezetőinél megnyilvánul, sorozták a legelső debreceni pénzintézetek sorába az Alföldi Takarékpénztárt. Azt részleteznünk sem kell, hogy mit jelent a mai viszonyok mellett a város életében egy olyan pénzintézet, amely minden életrevaló vállalkozást teljes súlyával támogat és a maga tőkéjével háta mögé áll. Az Alföldi Takarékpénztár legnagyobb érdeme épen az, hogy a mai időkben okos politikájú kihelyezéseivel elérte azt, hogy mobil maradt és minden évben újabb és újabb összegeket tud a város gazdasági életének vérkeringésébe juttatni.

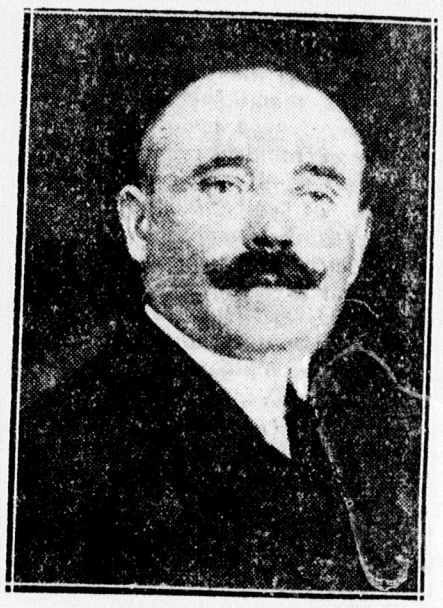

KOCSISOVSZKY LÁSZLÓ, a »Debreczen« nyomdájának tíz éven át nyomdai igazgatója, aki ezévben elhunyt.

DR. NYIRI LÁSZLÓ, ki a »Debreczen«-nek hét éven át munkatársa volt. Jelenleg ügyvéd.

Lapunkban megjelenő fényképek megrendelhetők a Kiadóhivatalban

A kereskedelmi és iparkamara müködése Debrecenben

Lapunk 10 éves fennállása alatt igen szivélyes viszonyt tartott fenn az ipar és kereskedelem debreceni csucsszervezetével a kerületi Kereskedelmi és Iparkamarával, amelynek hatásköre Debrecen sz. kir. városon kivül kiterjed Hajdu, Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs, Bereg és Szatmár megyék területére.

Közbevetőleg megjegyezzük, hogy Debrecenen kivül Budapesten, Szegeden, Miskolcon, Pécsett, Győrött és Sopronban vannak még kereskedelmi és iparkamarák, vagyis az ország területén összesen hét müködik.

A debreceni Kereskedelmi és Iparkamara a budapesti után az ország legnagyobb kerületi kereskedelmi és iparkamarája, amelynek területe 18.159 négyzetkilométer, lakossága 1,427.000 s a kamarához tartozó önálló iparosok és kereskedők, vállalatok, gyárak és pénzintézetek létszáma 41.500. A debreceni kamara kerületében együtt dolgozik 6 másodfoku, 39 elsőfoku közigazgatási és iparhatósággal, három pénzügyigazgatósággal, 57 ipartestülettel és 42 kereskedő társulattal.

A vidéki kamara kerületek között a debreceni kamara kerületében van a legtöbb megyei város (11) és a legtöbb 10.000-nél több lakossal biró község (18). A kerület összes helyiségeinek száma 372.

A debreceni kamara kerülete 45—149 százalékkal nagyobb, mint a többi 5 vidéki kamara kerülete és a kerületében müködő I. foku hatóságok száma pedig 44—105 százalékkal több, mint a többi vidéki kamara kerületében müködő I. foku hatóság.

Tekintettel arra, hogy a kereskedelmi és iparkamarák nagyjelentőségü önkormányzati testületei a kereskedelemnek és iparnak, amelyeknek müködése azonban ennek ellenére kevésbé ismert az iparosok és kereskedők körén kivül eső rétegekben, azt hisszük, hogy az általános ismeretek terjesztése során helyesen cselekszünk, amikor a tiszántuli kereskedő és iparosok közös parlamentjének, a debreceni kerületi Kereskedelmi és Iparkamarának müködéséről sürített képet vetitünk olvasóink elé.

A kereskedelmi és iparkamarai intézményt az 1850. évi császári nyilt parancs honosította meg hazánkban s 1851-ben az elsők között megalakult a debreceni kamara is. A kamarai intézmény azonban igazi virágzásnak csak 1868 után indult, amikor is az 1868:VI. t.-c. igen szerencsés és egészséges, az életnek megelelő szabályozást valósitott meg.

A kereskedelmi és iparkamara feladatkörét azonban ez a törvény csak részben állapitotta meg, mert azóta számos törvény és rendelet ujabb és ujabb feladatkört ruházott a kamarára.

Megállapitja mindenekelőtt az **1868:VI. t.-c. 1. §-a azt, hogy a „kereskedelmi és iparkamarák a kereskedelem és ipar érdekeinek együttes előmozditására hivatott közegek".** A közeg szó a törvény alkotása idején közhatóságot jelentett.

A kamara müködése általában véve úgy ipari, mint kereskedelmi vonatkozásban hétféle:

1. hatósági,
2. birói,
3. véleményadó,
4. érdekképviseleti és
5. egyeztető természetü s vannak még
6. hivatali és
7. statisztikai teendői.

Hatósági müködést fejt ki a kamara a védjegy- és mintalajstromozás terén.

A kamara mellett választott bíróság müködik, amelyet a tisztességtelen verseny leküzdése céljából alakitanak meg. A főtitkára személyének szóló kinevezés folytán a debreceni kamara képviseletet nyert a kartellbiróságban. A tisztességtelen verseny leküzdéséről szóló törvény értelmében a kamarai választott bíróságon kivül a kamarai zsüri is mintegy az iparosok és kereskedők fegyelmi birósági szerve müködik.

Véleményadó minőségében a kamara egészen rendkivül széleskörü tevékenységet fejt ki. Egyrészt a kormányzat részére a törvénytervezetek és rendelettervezetek, — másrészt a törvényhatósági és községi önkormányzatok részére különböző szabályrendelettervezetek és számos gazdasági vonatkozású szabályzatok tekintetében mond véleményt a kamara, sőt sok esetben ilyen szabályzattervezeteket és mintákat a kamara maga dolgoz ki és bocsát rendelkezésre.

Igen sok esetben a kamara véleményének kikérése kötelező.

De a kötelező eseteken kivül is számtalan esetben mond véleményt az egyes különböző hatóságok és biróságok, valamint a magánosok egész légiója részére a kereskedelem és ipar és az élet által naponta felszinre hozott legkülönbözőbb vonatkozású kérdéseiben és ezek a vélemények irányadók az ipari közigazgatásban.

Egyáltalán el lehet mondani, hogy a **véleményadói müködés adja a legszélesebb körü munkát a kamara részére, amely szinte kimeríthetetlen terjedelmü** s különösen az ipari közigazgatásban nélkülözhetetlen a közremüködése. Egységes alapon álló és kialakult gyakorlata következtében ugyanis egész kerületének területén tudja biztositani az ipari közigazgatás egységét és jogbiztonságát, amelynek értéke és jelentősége megbecsülhetetlen, ha valaki tisztában van azzal, hogy a szétszórt jogszabályok utvesztőjében milyen nehéz különböző viszonyok között lévő részterületeken egységes gyakorlatot kifejleszteni.

De nemcsak mint véleményező, véleményadó és tanácsadó szerv müködik az ipari közigazgatásban a kamara, hanem közvetlenül is kiveszi a részét az ipartörvények végrehajtásában, amennyiben lebonyolitja a szak- és mester vizsgálatokat, a rendőri büntető biróságok előtti eljárásoknál pedig szakképviseletet betöltő minőségben hat közre a kihágási biróságok egységes gyakorlatának biztositásában.

Országos viszonylatban a legnagyobb jelentősége van a kamarai müködésnek a törvények és rendeletek előkészitése terén, amelyen úgyis, mint kezdeményező, ugyis, mint a már elkészitett javaslatokra és tervezetekre vonatkozólag **véleményadó szerv müködik.** Ezen a téren különösen sok munka jutott a kamara osztályrészéül a **háboru óta, amikor is az államnak a gazdasági életbe való beleavatkozása az egész világon, igy nálunk is napról-napra mindinkább elmélyült.** Mig a háboru előtt ritka volt a jogszabályalkotás, addig a háboru utáni időben az állam gazdasági vonatkozásu jogszabályalkotási tevékenysége hatalmasan kiszélesült s ebben a tevékenységben a kamarának, mint a gazdasági élettel szoros kapcsolatban álló intézménynek természetszerüleg nehéz és felelősségteljes szerep jutott.

Ha lapozgatjuk a debreceni kamara 1924—1934. évi jegyzőkönyveit, akkor látjuk csak, hogy a jogszabályalkotás terén mennyi munkát adott a kamarának az állam kormányzata.

Hogy ezek közül évek szerint csoportositva csak a nagyobb horderejüekről emlékezzünk meg: **1924. évben** a közutakról, a munkásbiztositásról, a vándoriparról és megrendelésgyüjtésről, a korona vásárló erejének csökkenése következtében csekélyebb értékűvé vált, egyes magánjogi szolgálatok felemeléséről, az IOKSz-ról alkotott törvényjavaslatokra adta meg véleményét, **1925-ben** a korlátolt felelősségü társaságokról, a magánalkalmazottak jogviszonyairól, **1926-ban** adók és illetékek csökkentéséről, az ingó jelzálogról, **1927-ben** az autóadóról, az iparban alkalmazott fiatalkoruak, gyermekek és nők védelméről, a mérnöki kamara tagjai részére fenntartott munkákról, a közszolgálati alkalmazottak hivatalos járandóságaikat terhelő tartozások rendjéről, **1928-ban** az ipartestületi reformról és országos kézmüvestestületről, a mérnöki kamara részére fenntartott munkákról, a korlátolt felelősségü társaságokról és csendes társaságokról, Közszállitási Szabályzat reformjáról, sütőipar éjjeli munka tilalmáról, öregség, rokkantság s árvaság esetére szóló kötelező biztositásról, **1929-ben** a hitelezőket károsító cselekmények meggátlásáról, a magánalkalmazottak jogviszonyáról, a Közszállitási Szabályzat reviziójáról, a mérnöki kamara tagjai részére fenntartani kivánt munkáról, **1930-ban** a békebiráskodásról, a társadalombiztositási biráskodásról, a vásárokról, állami márkázásról, épitőipari törvénytervezetről, kartellről, találmányi szabadalmakról, törvénykezési eljárások egyszerüsitéséről, **1931-ben** az autófubarozásról, korlátolt felelősségü és csendes társaságokról, iparfejlesztésről, kartellről, uzsoráról, ipartestületekről, Ipartestületek Országos Központjáról, társadalombiztositási törvények módositásáról, temetkezési vállalatokról, kereskedelmi önálló ügynökökről, az önkormányzati testületek háztartásának rendezéséről szóló törvénytervezet adóügyi rendelkezéseiről, **1932. évben** ipartestületekről és ipartestületek országos központjáról, az ipari és mezőgazdasági kiállitásokról, árumintavásárokról, kamarai reformról, hiteltudósitói és hitelhirszolgálati jogszabályok reformjáról, **1933-ban** a mérnöki oklevélnek az ipari szakképzettség igazolásánál való figyelembevételéről, a jéggyártásról és forgalombahozataláról, az üzletek korlátozása és a tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. t.-c. módositásáról, a közutakról, a kamarai reformról, az idegenforgalomról, az épitőipari törvény tervezetéről.

Véleményadó müködésével szoros kapcsolatban áll a kamara érdekképviseleti természetü müködése. Az érdekeltség ugyanis nem elégszik meg csak azzal, hogy a kereskedelmi és iparkamarák a kereskedelem és ipar óhajainak és véleményének akadémikus magasságban müködő tolmácsolói legyenek, hanem azt kivánja, hogy a kamarák forrjanak minél jobban összse az élettel és a gazdasági élet ezer meg ezer kérdésében nemcsak a kivánságok tolmácsolói legyenek, hanem legyenek ezenkivül az egész kereskedelmi és ipari élet megszervezői. Ahogy a politikai élet terén az érdekképviseleti eszme jut mindinkább kifejezésre a közakarat kialakitásában, épúgy és abban a mértékben, ahogy ez az eszme erősödik, úgy gyarapszik a kereskedelmi és iparkamaráknak nemcsak a munkaköre, hanem fontossága és a kialakulásban lévő rendszerben elfoglalt és mindig jelentősebbé váló poziciója. Nemcsak a több mint 8 évtizedes mult komoly munkája predesztinálja erre a kamarákat, hanem annak felismerése is, hogy eredményes államgazdasági és magángazdasági tevékenység nem képzelhető el a gazdasági érdekek kölcsönös összehangolása és az egyetemes nemzeti érdekek szolgálatába való állitása nélkül, ezeknek a gazdasági érdekeknek képviseletére pedig az érdekképviseletek a hivatottak.

Ennek az iránynak a következménye az, hogy a **kamarai hatáskör** és vele együtt a kamara munkaköre is **1868 óta lényegesen kimélyült** és a kamara nem puszlán nevében, hanem a valóságban is élő érdekképviseleti müködést fejt ki. Kifejezésre jut ez mindjárt abban, hogy a kamarák képviselői helyet foglalnak a elsőházban és a törvényhatósági bizottságokban. Igen jelentős szerepet juttattak a kereskedelmi és iparkamaráknak az iparfejlesztési törvények, amennyiben kiküldöttei résztvesznek az ipartanácsban és legujabban a kamarák főtitkárai állandó szakértői az állandó bizottságnak. De szerepe jut ezenkivül a kereskedelmi és iparkamarának a gazdasági élet közigazgatásában, a legszélesebb körben, úgy ipari, mint kereskedelmi és közlekedési vonatkozásban, szerepet kap az adóügyi közigazgatásban, majd a hitelélet védelmi szervezetének kiépitettségében, a versenyélet tisztaságának és rendjének szabályozásában.

Az életben különösen nagy gazdaság- és társadalompolitikai jelentősége van annak a feladatkörnek, amelyet „egyeztető" természetü müködésnek neveztünk. A gazdasági és más természetü érdekellentétek kiegyenlitése nagy és nehéz, főként pedig hálátlan feladat, azonban a tapasztalat azt bizonyitja, hogy ezt a kiegyenlitő tevékenységet a kamarák hosszú évtizedek során kitünően oldották meg. A kereskedelmi és iparkamarák egyeztető müködése többirányú. Egyrészt az ipartestületekkel és iparhatóságokkal folytatott vállvetett müködés révén az ipar és kereskedelem között felmerülő vitás kérdések összhangbahozatala, másrészt az egyes ipari szakmák munkakörének, illetve egyes kereskedelmi szakmák üzletkörének elhatárolása tekintetében fejt ki egyeztető müködést, de egyeztető müködést fejt ki hitelvédő szerve révén a csődönkivüli kényszeregyezségi eljárás során a hitelezők és adósok között is.

Speciális hivatali tevékenysége során a kamara feladatkörébe tartozik a közszállitással kapcsolatos szállitóképességi és megbizhatósági bizonyitványok, kivitellel kapcsolatban a származási bizonyitványok, adókivetéssel és biróságok előtt folyó perekkel kapcsolatban az egyes szakmák haszonkulcsairól szóló igazolások kiadása. Állandó és kötelezően igénybevehető igazoló szolgálatot teljesit a vasuti bérletiegyek és podgyászkedvezmények tárgyában, valamint speciálisan a debreceni kamara az iparosokat megillető kedvezményes só kiutalásánál.

A kamara pontos ipari törzskönyvi nyilvántartást vezet, amely a kerületében élő iparosok és kereskedők számát szakmaszerinti csoportositás szerint is feltünteti s amelynek alapján több vonatkozásu statisztikai adatsorozat áll az illetékesek és az érdeklődők rendelkezésére. A statisztika terén a jövőben nagy fejlődés várható, mert a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal a legutóbbi **népszámlálás** alkalmával már a **mai kor kivánalmainak** megfelelő **ipari statisztikai felvételezést** eszközölt és ha a gazdasági helyzet remélhető javulása nyomán a kamara anyagi helyzete is meg fogja engedni, ezt az ipari statisztikai nyil-

vántartást a kamarák végezhetnék évről-évre a legmegfelelőbben.

Az eddigiekből is nyilvánvaló, hogy a kamara az élet hivatala s így a kereskedelmi és iparkamara működési és feladatköre éppen az élet változatossága következtében igen gazdag tartalmu és nagyon sokirányú. De **ezzel még távolról sem merítettük ki a kamara működését.** Hogy a kamara működésének nagy hordereje a maga teljességében kidomborodhassék, nagyjából felsoroljuk, hogy az elmult decenniumban milyen vonatkozású kérdések terén vett részt a kamara különösen intenziven.

Adó és pénzügyi tekintetben az egyenesadókra és közvetett adók reormja érdekében számtalan kezdeményező előterjesztést tett, a kereskedelemnek és iparnak közterhekben való részesítését állandó figyelemmel kíséri, kezdeményező és a kérdést állandóan napirenden tartó munkát fejtett ki a forgalmi adórendszer egyfázisúvá való átalakítása tekintetében, a közadó hátralékosoknak az adóhátralék könnyebb megfizetése érdekében legelsőként több akciósorozatot indított, a fényűzési forgalmi adó módosítása érdekében jelentős munkát végzett, számtalan előterjesztést tett az adókezelés reformja, az adófelszólamlási bizottság reformja tárgyában, kezdeményező előterjesztéseket a kiskereskedői és kisipari hitelakció érdekében és legujabban a segélyhitelakció szervezésében.

Gyáripari kérdésekkel kapcsolatosan az iparfejlesztésről szóló törvény előkészítése, a közszállítási ügy reformja, a kartelltörvény gyári kataszter előállítása, gyáripart érintő szociálpolitikai alkotások, mint aminő a társadalombiztosítási törvény, a magánalkalmazottak szolgálati viszonyait szabályozó jogszabályok, fiatalkoruak és nők éjjeli munkáját szabályozó jogszabályok, az éjjeli munkarendet megszabó szabályok véleményezése.

Közlekedési szempontból állandóan részvett a vasuti állandó díjszabási bizottság működésében és számos díjszabási kérdésben kezdeményező előterjesztést tett az élethez való alakítás érdekében, **a postai, táviró és telefon díjszabás módosítása** tekintetében állandóan napirenden tartotta a tarifák mérséklésének kérdését, az úttörvény reformja érdekében terjesztett elő javaslatot, kezdeményezően lépett fel a Duna-Tisza csatorna megépítése érdekében, működési körébe vonta az idegenforgalmi kérdéseket is s különösen gondot fordított a gépjárművekkel való közlekedés rendjével kapcsolatban az automobil ügyekre.

A kereskedelmi és iparkamarák működése három irányban jelentkezik különös jelentőséggel. Állandó összeköttetést tart fenn a kormányzattal és ezen a réven működése országos viszonylatban nyer jelnetőséget. Állandóan együttműködik a kerülete különböző hatóságaival és ezen a réven a kormányzati intenciók szerint alakuló közigazgatási életben fejt ki nélkülözhetetlen és szerves működést. **Végül úgy a helyi jellegű kereskedelmi és ipari érdekképviseletek (ipartestületek) utján, mint különösebben közvetlenül is állandó irásbeli és szóbeli érintkezésben áll érdekeltségével,** amelynek igyekszik az élet minden vonatkozásában — törvényes keretei között — rendelkezésére állani.

Nehéz munkateljesítmény az, amit a kamarának végeznie kell, mert az összesség érdekeit szem előtt tartó kormányzati intenciókat összhangba kell hozni a jogos egyetemes ipari és kereskedelmi érdekekkel s így rajta keresztül egyenlítődik ki és vezetődik le minden ellentét, amely az életben felmerült. Valóban nehéz és megbecsülhetetlen ez a tevékenység, amely a kamara tagjaira igen sok munkát és a kamara hivatalára minden más tisztviselői tevékenységtől élesen elütő feladatokat ró.

A kamara tisztviselői karának úgyszólván minden idejét igénybe veszi az a cél, hogy feladatát jól tölthesse be. A kamara hivatala egész nap rendelkezésre áll az érdekelteknek. Értekezletek és gyülések egész során keresztül kell igen sok kérdésben a kamara állásfoglalását kialakítani. A kamara teljes megértéssel dolgozik a jogosan igényelhető vasárnapi munkaszünetért, de saját szervezetének nem engedhet pihenőt. A tisztviselők rendszerint munkaszüneti napokon kell, hogy felkeressék a vidéki ipari és kereskedelmi érdekképviseleteket, ahol a helyszinen tájékoztatják az érdekeltséget az őket érdeklő aktuális közgazdasági kérdésekről. De ezenfelül a debreceni kamara tisztviselői résztvesznek az általános népmüvelési munkában is, amennyiben az iskolánkivüli népmivelési előadások keretében szintén tájékoztatják — még más foglalkozásukat is — az aktuális közgazdasági problémákról. A hivatali munka elvégzésénél, értekezletek, gyülések levezetésén, az egész kamarakerület érdekeltségével való közvetlen és állandó kapcsolatok fenntartásán, a szak- és népmüvelési előadásokon kívül a kamara hivatalának még a szükséges sajtószolgálatot is el kell látnia az érdekeltség tájékoztatására az aktuális kérdésekről, rendelkezésekről, intézkedésekről, közszállításokról.

Rendszeres működésén felül élénk közreműködést fejtett ki a kamara a Magyar Hét megrendezésében és az ipartestületek eredményes működésének fokozása érdekében, a debreceni kamara ipartestületi jegyzői tanfolyamokat tartott, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter követendő például jelölt meg. Ezenfelül anyagi erejéhez mérten jelentékeny támogatást nyujt az ipari továbbképző, mestertanfolyamok, szakiskolák támogatása, tanulmányi segélyek, külföldi tanulmányi ösztöndijak, magasabb iskolai ösztöndijak juttatása által.

De semmi sem bizonyitja jobban azt, hogy a kamara az élet intézménye, mint az, hogy működésében mindig lépést tart a kor követelményeivel s ujhelyt szükség mutatkozik, nem habozik, amugyis tulzsufolt feladatkörét ujabbal szaportjani és megrendezi a Tiszántuli Ipari Kiállitás és Árumintavásárt, amelyet állandó kamarai szervvé és intézménnyé igyekszik kifejleszteni (TIKÁV).

A vidéki ipari és kereskedelmi életet akarja ennek a propagandaintézménynek az igénybevételével feltámasztani tetszhalálából a kamara. Begyujtani igyekszik a leállított motort, hogy annak egészséges működése révén mozgásba hozza az ipari és kereskedelmi életet. Alkalmat igyekszik adni arra, hogy a vidéki ipar és kereskedelem is bemutathassa saját közönségének azt, hogy mit tud nyujtani s ezzel módot ad arra, hogy természetes fogyasztóközönségét a vidéki ipar és kereskedelem a maga részére megnyerhesse.

Adja Isten, hogy amiként a debreceni kamara müködése eddig is sok eredményt mutathat fel, úgy a nemzetösszesség, mint saját érdekeltsége szempontjából, akként a Tiszántuli Ipari Kiállitás és Árumintavásár intézménye révén is elérhesse azt a célt, amelyet maga elé tüzött, mert a vásárok ősi városában megrendezendő Tiszántuli Ipari Kiállitás és Árumintavásár eredményessége az egész Tiszántul társadalmának egyetemes érdeke.

Az illatok szerepe a nő életében

Beszélgetés Papp Lajos illatszerésszel

Ha régi szekrényekben kutatunk, egy kellemes finom illatot érzünk, a levendulát. Szépanyáink illatosították ezzel magukat, talán nem is ismertek más illatot. A rohanó élet tempója nem szentimentális, ma már nem kell romantika, nem kell holdvilág és nincs balkon se, ahol a hölgy csókot lehelljen levendulától illatozó zsebkendőjére és ledobja a lent várakozó dobogó szí-

Papp illatszertár Kosuth ucca 1. szám alatti üzlete.

vü lovagnak. A levendulát az élet számüzte a fehérneműs szekrénybe és a helyét a hölgyek haján és kebelén új, pompás illatos parfümök foglalták el. Parfümök, melyeket legtöbbször már nem virágból készítenek, hanem a vegyész »komponálja« őket csillogó görebek között a laboratóriumban. Mert az illatokat már «komponálják«. Ugy, ahogy a férfi divatot London, ahogy a nőit Páris diktálja, ugyanitt születik meg az új fazonhoz simuló parfüm is. A Párisban készülő ruhához párisi parfőm és a londonihoz londoni parfőm a divat. Nemcsak a fason és modellnek van döntő szerepe a parfőm megválasztásában, hanem az évszakoknak is.

Kötelességünknek tartottuk, hogy hölgyközönségünknek a parfümfrontról is beszámoljunk és ezért felkerestük Papp Lajos illatszerészt, aki szakmája folytán a leghivatottabb ebben a kérdésben választ adni. A fiatal illatszerészt, aki rövid idő alatt már a harmadik üzletét nyitja meg a Kossuth ucca 1. szám alatt (a volt Jeszenszky-féle illatszertár helyiségében), Csapó ucca 58. szám alatti üzletében kerestük fel. Készséggel állt rendelkezésünkre. Arra a kérdésünkre, hogy a parfőmdivatban ebben a szezonban milyen illatok vitték a főszerepet, a következőket mondta:

— Az illatszerekben kimondottan szezonról beszélni nem lehet, mert minden évszaknak megvan a maga illatja. Ebben az évben például január hónapban a hölgyek inkább az akácillatot keresték, míg tavasz elején, mint mindig, ebben az évben is korlátlan úr volt a szerény ibolya, a maga kedves, diszkrét illatával. A tavasz a jácint- és a gyöngyvirágparfőm ideje. De ezeken az illatokon kívül minden intelligens

Papp illatszertár Csapó ucca 58. szám alatti üzlete.

hölgynek van egy kiválasztott illata, amely az egyéniségéhez van komponálva. Ezeken az illatokon kívül van nagyon sok mesterséges illat is, például »Fleur d'Amour«, »Chat Noir«, amelyeket laboratóriumban állítanak elő. Kölniben a jól bevált márkák uralják a vezető helyet, itt a fajta nem változik, mindenki megmarad a maga megszokott illatánál.

Az illatok ezerfélesége hozza magával, hogy az illatszerésznek minden illatból kell raktáron tartania. Tessék körülnézni — mutat fel mosolyogva a megrakott polcokra. És körül az üzletben egész a menyezetig nyuló, roskadásig megrakott polcok állanak és a levő, most megnyilt fiókjába vezetett bennünket a szimpatikus fiatal illatszerész, aki útközben elmondta, hogy az új üzletet egészen új áruraktárral rendezi be. Nagy gondot fordított arra, hogy az üzletberendezés tekintetében is a kor színvonalán álljon. Ujstílü, célszerü berendezést építtetett, mely diszkrét, finom hatásával már maga élmény.

Szerintem a siker egyetlen titka az, — mondta Papp Lajos — hogy minden igényt ki kell tudni elégíteni, két főelv szem előtt tartásával: jót, bármennyire parodoxonnak látszik is, olcsón kell adni.

A Jókai uccai gyilkosság koronatanuja a hat és fél évvel ezelőtt elkövetett gyilkosságról és Eggerth Mártha filmszinészről, akitől dedikált fényképet kapott Berlinből

KOPF MIKLÓS DEBRECENI BORBÉLYTANONC ÉRDEKES ELBESZÉLÉSE ÖZV. KISS MÁRTONNÉ TITOKZATOS MEGGYILKOLÁSÁRÓL. — SZERINTE A TETTES CSAK FÉRFI LEHETETT. — HOGYAN FEDEZTÉK FEL A BORZALMAS GYILKOSSÁGOT, MELYNEK TETTESE MÉG MA SEM KERÜLT KÉZRE. — A MAGYAR SZÁRMAZÁSU EGGERTH MÁRTA AUTOGRAMMOS FÉNYKÉPET KÜLDÖTT DEBRECENI HÓDOLÓJÁNAK

Ebben az esztendőben lesz hét éve, hogy ismeretlen tettes borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolta özv. Kiss Mártonné, született Kun Zsófia 52 éves debreceni háztulajdonost, aki a Jókai ucca 20. szám alatt lakott. Ez a gyilkosság ma is felderíthetetlen s még csak azt sem sikerült megállapítani, hogy ki és miért gyilkolta meg a szerencsétlen asszonyt. Kiss Mártonnét a szomszédok csendes »istenes« asszonynak ismerték, akinek nem volt ellensége. Első férjét Orosz Istvánnak hívták, aki 1912-ben halt meg, de halála előtt feleségére hagyta a Jókai ucca 20. szám alatti négylakásos házat, továbbá az Ondódon 13 hold termőföldet. Az özvegy 1916-ban férjhez ment Kiss Márton ny. pénzügyőri szemlészhez, aki azonban 1926-ban egykori szolgálati revolverével ismeretlen okból agyonlőtte magát.

A gyilkosság 1927. junius 22-én délelőtt történt a Jókai ucca 20. szám alatt a keresztépületben. Az áldozat nem halt meg azonnal, de sem magához téríteni, sem kihallgatni nem lehetett. A rendőrség akkor hivatalos jelentést adott ki a gyilkosságról, mely szerint az ismeretlen tettes egy tompa eszközzel fejbe verte Kiss Mártonnét, de a lakásból semmit sem vitt el. A tettes a gyilkosság után bezárta az ajtót és anélkül hogy bárki is látta volna, eltávozott a házból.

Özv. Kiss Mártonné június 23-án éjszaka sérüléseibe belehalt, anélkül, hogy kilehetett volna hallgatni. A rendőrség széleskörü nyomozást indított a tettes kézrekerítésére, számos embert vettek gyanuba, sőt egy nőt előzetesen letartóztatásba is helyeztek, de később kiderült, hogy a gyanusítottak teljesen ártatlanok Kiss Mártonné halálában.

A Jókai uccai gyilkosságnak egyetlen koronatanuja volt, Kopf Miklós, egy 9 éves kisfiú, akinek édesapja, Kopf Pál fuvaros, jelenleg a Varga ucca 27. szám alatt lakik népes családjával. Munkatársunk felkereste az azóta már felcseperedett Kopf Miklóst és megkérte, hogy mondja el mire emlékszik az évekkel ezelőtt elkövetett borzalmas gyilkosságról.

A koronatanu elbeszélése a 6 és fél évvel ezelőtti gyilkosságról

A gyilkosság idejében Kopf Miklós csak 9 éves fiúcska volt. Az elmult hat év alatt Kopf Miklós kissé megnőtt, megerősödött, noha arca ma is lányosan finom s alakja az átlagnál alacsonyabb. Mikor megkérdezem tőle, hogy emlékszik még özv. Kiss Mártonné meggyilkolására, élénk arccal feleli:

— Mindenre jól emlékszem, bár akkor még csak 9 éves voltam.

— Honnan tudod, hogy pont 9 éves voltál?

Lesüti a szemét és mosolyogva vallja be, mint valami titkot,:

— Onnan, mert mikor tanuként kihallgattak, mindig tiz évesnek mondottam magamat... Szerettem volna idősebb lenni.

Hát ilyen is csak egy gyermeknél fordulhat elő, — gondoltam— hogy idősebbnek adja magát elő, mint amennyi valóban. Majd megkértem, hogy meséljen valamit arról a bizonyos napról.

— Szüleimék akkor a Jókai ucca 22. szám alatt laktak, — mondotta a rokonszenves fiú —. Kiss Mártonné a szomszédunkban lakott a 20 szám alatt. Jól ismertem a nénit, mert többször is átjárt hozzánk és néha mi is átjártunk hozzá. Kiss Mártonnénak a keresztépületbe volt a lakása és Tóth Lenke albérletben lakott nála.

— Milyen viszonyban volt Kiss Mártonné Tóth Lenkével? — Kérdeztem — a fiú vált vont.

— Néha volt közöttük vita, de azért megférték egymással.

— Miért vették gyanuba Tóth Lenkét? — kérdeztem hirtelen — Hiszen nektek, mint szomszédoknak, tudnotok kellett volna valamit, ami gyanussátette őt a nyomozó hatóságok előtt!

— Ezt nem tudom. Én úgy emlékszem rá, hogy mikor Kiss Mártonnét megölték, Tóth Lenke nem is volt otthon, hanem a városban tartózkodott.

„JAJ ISTENEM, SEGITSÉG!"

Ezután rátért a tragikus délelőtt történetére.

— Én délelőtt kint voltam az udvaron és kis hugomat, Magdát tologattam a gyerekkocsiban, aki most 8 éves. Ugy 10—11 óra között zajt hallottam a szomszédból. A hangot nem ismertem meg, de valaki kétségbeesetten felkiáltott: »Jaj, Istenem, segítség!...« Kiváncsi lettem és otthagyva húgomat, felmásztam a falkerítésre, ahonnan leláthattam a szomszédos udvarba. Ekkor láttam, hogy a keresztépületből a konyhaajtón egy asszony akar kimenekülni: özv. Kiss Mártonné volt... Talán a lépcső legfelső fokán volt, amikor újra elkiáltotta magát: »Istenem, segítség!«

Kopf Miklós a borzalmas visszaemlékezés hatása alatt maga is izgatott lesz. Bizonyára átéli gondolatban azt a szörnyű gyilkosságot, mely még ma is kiderítetlen.

— No és hogyan fedezték fel a gyilkosságot?

— Ugy emlékszem, hogy a házmesterfiú később felmászott a konyhaablakhoz és benézett a lakásba. Ekkor mondta, hogy Kissné ott fekszik a padlón. De sem nálunk, sem a szomszédunkban nem akadt senki, aki be merf volna menni a Kiss Mártonné lakásába... Délben egy parasztszekér állott meg a ház előtt. Hogy ki volt a szekér gazdája, azt nem tudom, de őt kértük meg, hogy kopogtasson be a keresztépületbe. A szekeres ekkor hátrament, kopogtatott az ajtón, majd hallgatózott. »Valami hús sül odabent«, — mondotta nekünk.

Itt megint elhallgatott. A tragikus élmény emléke sötét árnyékként nehezedett a lelkére.

Csodálkozva kérdeztem meg:

— Miért mondta az a szekeres, hogy hús sül?

— Akkor magam sem tudtam, de később kiderült, hogy nem hús sült, hanem Kiss Mártonné hörgött, — felelte Kopf Miklós. — Ezután jelentették az esetet a rendőrségnek s még aznap beszállították Kiss Mártonnét a klinikára, de már nem lehetett kihallgatni, mert nemsokára ezután meghalt.

Ki ölte meg Kiss Mártonnét?

A drámai elbeszélés után megkérdeztem Kopf Miklóst:

— Aztán milyen hatással volt reád ez a gyilkosság?

— Sokáig nem tudtam rendesen aludni s egy félévig mindig Kissnével álmodtam. Többször kihallgattak mint tanut s a kihallgatásom néha benyúlt a késő estébe. Ilyenkor annyira féltem, hogy detektív kisért haza. Most visszaemlékeztettem Kopf Miklóst arra, hogy a hatóság sokáig Tóth Lenkét gyanusította Kiss Mártonné meggyilkolásával.

— Te láttad a gyilkos karját és csizmáját, mondd meg őszintén, kit tartasz Kissné gyilkosának? kérdeztem tőle.

— A gyilkos csak az a férfi lehetett, aki visszarántotta nénit a lépcsőről. — hangzott a határozott válasz. — Hogy ki volt az a férfi, nem tudom, mert sem azelőtt, sem azóta nem láttam.

A koronatanu titkos szerelme: Eggerth Mártha

Ezután Kopf Miklós elmondotta, hogy a nyáron lesz 16 éves és jelenleg Moldován Béla Szent Anna ucca 1. sz. alatti fodrásznál borbélyinas. Jövőre szabadul fel. Bizalmas beszélgetés közben egy fénykép-levelezőlapot húz elő és megmutatja: Eggerth Márta, a magyar származású híres filmszínésznő fényképe eredeti autogrammal.

— Hát ez hogy került hozzád? — kérdeztem érthető kiváncsisággal.

— A művésznő küldte, — felelte Kopf Miklós büszkén.

Megnéztem a levelezőlap másik oldalát. A címzés Kopf Miklósnak szólt Debrecenbe a Varga uccára. A postabélyegző kétségbevonhatatlanul igazolta, hogy a feladási hely és idő: Berlin —Charlottenburg, 1933. febr. 21.

— Hát ennek a fényképnek mi a története? — kérdeztem aztán.

Kopf Miklós pirulva vallotta be nagy titkát:

— Eggerth Mártát tavaly láttam az »Egy lány, egy csók, egy dal« című filmben és nagyon megtetszett. Csak hat elemi iskolát végeztem, de egy német szótár segítségével levelet irtam neki és megkértem, hogy küldje el autogrammos fényképét. A címét a Színházi Életből tudtam meg. Később magyarul is irtam neki, mert közben megtudtam, hogy magyar származású. Ezekre a kérő levelekre kaptam tőle ezt az autogrammos fényképet, melyet mindig magamnál hordok.

E burkolt vallomás után mosolyogva kérdeztem meg:

— Ki a legkedvesebb filmszínésznőd és filmszínészed?

— A férfiak közül Tom Mixet szeretem legjobban, de nagy filmszínésznő csak egy van: Eggerth Márta.

... És végül e bűnügyi interjúnak szánt beszélgetésből kiderült, hogy a 16 éves Kopf Miklós életében nem a Jókai uccai borzalmas gyilkosság volt a legnagyobb élmény, hanem az az autogrammos fényképlevelezőlap, melyet a szép Eggerth Márta küldött egyik ismeretlen imádójának Debrecenbe.

Benyovszky Pál.

A titokzatos férfikéz

Egy kis pihenőt adok a fiunak, majd megkérdem:

— Na és mi történt azután?

— Ekkor láttam, hogy egy kéz nyúl ki az ajtón és megragadja a nénit, — mondja csaknem suttogva. — Láttam az illetőnek a csizmáját is, amint a küszöbnél megvetette a lábát. Majd a kéz berántotta az asszonyt az ajtón és a zárat valószínüen ráfordította.

— Férfi, vagy női kéz rántotta-e be Kissnét?

— Csak férfi lehetett, mert hiszen a csizmája is férfi-csizma volt.

— Bár ebben az időben még kisfiú voltál, de bizonyára tudtad, hogy a szomszédban valami baj van, — firtattam. — Miért nem ugrottál le a kerítésről, hogy a házban szólj valakinek?

A hamvas arcon enyhe pir suhant át.

— Megdermedtem — felelte aztán őszintén. — Nem mertem megmoccanni és csak később mentem be a házba, ahol elmondtam, amit láttam. Özv. Vásárhelyiné nagyságos asszony erre azt mondta, hogy Kissné biztosan a lányával veszekedett.

Keller divatáruház

Piac ucca 45.

Nemcsak a ruha teszi az embert, hanem nagyon sok függ attól, hogy a ruhához milyen inget, nyakkendőt és kalapot viselnek. Ha ízlésesen akar öltözködni, akkor okvetlen fontos, hogy gondosan és ízlésesen válassza meg a ruhájához megfelelő inget és nyakkendőt. Az ízléses nyakkendő — írhatnánk azt is — épen olyan fontos, mint a ruha, mert egy remekbeszabott öltöny hatását egy ízléstelen nyakkendő tönkre tudja tenni. Természtesen az ing megválasztásánál is hasonló szempontokra kell figyelemmel lennünk. Ha ezeket a cikkeket megbízható helyről akarja beszerezni, akkor keresse fel a Keller úridivat áruházat. Biztosan észrevette már a Piac ucca 45. szám alatt ennek az úridivat áruháznak fővárosi nívójú, ízlésesen berendezett kirakatát, amelyben állandóan a külfölddel és fővárossal egyidőben lesznek a legújabb modellek kiállítva. Ez a cég különösen specializálta magát mérték után készült, mester-szabású ingekben és állandó nagyválasztékban tartja a legújabb színű és anyagú nyakkendőket. A cég debreceni képviselője a világhírű Lahman-ingeknek, nadrágoknak, amelyek különösen nyáron töltenek be nagyszerű szerepet azzal, hogy a forróságban a testet hűvösen tartják. Az 1934. évi szezonra már megérkeztek divat mattselyem ingkülönlegességei, melyek a legutolsó divat szerint készülnek ízléses kivitelben.

Napfól, légytől, hidegtől
megvédi és diszíti lakását, ha ablakára szövött farolettát vásárol.
Előny árak.
Készíti-

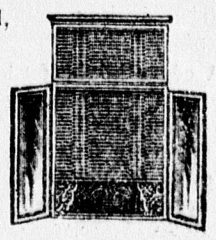

Redőnyüzem
Debrecen, Bethlen-utca 19.

Osztálysorsjegyét

vegye a

Mandel Ernő Banküzlet Részvénytársaságnál

Debrecen, Ferenc József-ut 70.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával. Veszés eladkényszer- és haditkölcsönkötvényeket, valamint arany- és lárra és fontra szóló mindennemü

záloglevelet.

Miért vásárolunk jót olcsón a Korona festéküzletben

A Piac ucca 10. szám alatt levő Korona festéküzlet előtt állt meg munkatársunk és csodálkozva látta, hogy a kirakatban feltüntetett árak menynyire olcsók. Bement az üzletbe, ahol érdeklődött az olcsóság oka iránt. A tulajdonosok egyike a következő okát adta ennek az olcsóságnak.

Az egyik nyomós oka ennek az olcsóságnak az, hogy az üzletet a tulajdonosok vezetik teljesen rezsimentesen. Üzletbért nem fizetnek, mert a helyiség saját bérházukban van. Tecsó árakon és az a törekvésük, hogy vevőiket a legpontosabban, legfigyelmesebben szolgálják ki. A cégnek saját mészégetőtelepei vannak, ahonnan évtizedek óta látja el a várost kitűnő minőségű mésszel és építkezési anyaggal. A kitűnő Edelényi szeneknek a cég körzeti képviselője. A vállalat vezetői régi debreceni kereskedői családból származnak, akik hosszú évtizedes munkálkodásuk alatt a közönség osztatlan bizalmát érdemelték ki.

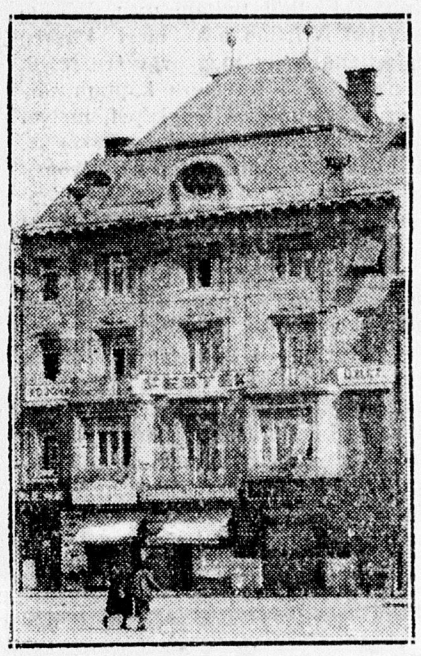

PIAC UCCA 10.

PETŐFI TÉR 6.

hát itt már kétirányú megtakarítást is érnek el, amelyet teljes összegében arra fordítanak, hogy az árukat olcsóbban adják. De tovább menve egyik oka az is, hogy az árukat közvetlen a gyártól készpénzért szerzik be és a vevőiket így nagybani (en gros) árban szolgálják ki és mindenből a legjobbat tartjuk s így a közönség bizalommal, megnyugvással vásárol nálunk. A cég bizományosa a 100 év óta fennálló Marx lakkgyár RT-nek és így abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy az ország egyik legjobb zománcfestékét gyári árakon tudjuk forgalomba hozni.

A cég a közönség kényelmét kívánja szolgálni azzal is, hogy a Petőfi tér 6. szám alatt levő és 30 éve fennálló építkezésianyag üzletébe szinién bevezette a festék és háztartási cikkek árusítását és így a város két pontján áll vevői rendelkezésére.

Mindkét üzletében raktáron tart háztartási cikkeket, illatszereket, festékárut, mindkét helyen egyforma ol-

Pikó József

kézimunka szaküzlete fővárosi nivón áll

A Városháza-épület Kossuth uccai frontján lévő üzlethelyisége, a nagy regieköltség elkerülése végett, kicsi ugyan, de zsúfolva van a szakmában található legszebb árucikkekkel. Szőnyeg és kézimunka gyapjúfonalakat mázsás tételekben tart raktáron s ritka eset, hogy valamely szín kifogyjon. Nagy súlyt helyez művészi, precíz festésű gobelin, perzsa és kelim alapokra. Többszáz perzsaszőnyeg-mintával és nagyszámú eredeti nagyított szőnyegtervvel egyedül áll a piacon. Kézimunkái minden igényt kielégítenek. Nagy választék van csipkékben, tüllökben, az összes kézimunka hozzávalókban.

Kézimunka-műhelyében a legszebb tervezések, összeállítások, montírozások, függönyök és ágyterítők készülnek.

Legújabban nagyszabású szőnyegszövő műhelyt nyitott, hol szakszerű vezetés alatt készíttetni a selyemfényű, csodás színösszeállítású perzsaszőnyegeket és szőtteseket. Ugyanott mintaszerűen végezteti a szőnyegnyírást, fényesítést, tisztítást és javítást is.

Ez a látszatra kis üzlet kiterjedt foglalkozási ágazatával, dús raktárával ma egyike városunk legjelentékenyebb szaküzletének.

Adler Jenő

képesített szűcsmester nyilatkozik a szűcsiparról

A Piac ucca 63 szám alatt kerestük fel az 1918-ban alapított Adler Jenő szűcsműhelyt, ahol a tulajdonossal beszélgettünk a szűcsipar mai helyzetéről. Az utolsó tíz évben a szűcsipar is hatalmas lendületet vett és ez a fejlődés minden évben ujabb és ujabb eredményeket ér el, mert a szűcsipar is alá van rendelve Divat őfelsége személyének és ami ma sikk, holnap lehet, hogy már nevetséges lesz. A tavasz ebben a szezonban ismét a rókák divatját hozta el és jellemző a nehéz viszonyokra, hogy a legritkább és a legfinomabb róka prémek ára ma már nem elérhetetlen állom, hanem, bár furcsán hallatszik, csupa olcsóság.

Beszélgetés közben szó került az iparág bajaira is. A közönség talán nem is tudja, bár így van, két féle szűcs van. Az egyik csak kereskedő, aki nem készít árut, csak árulja, a másik képesített szűcs, aki a saját maga által készített prémeket adja el vevőinek. A különbség a kettő között körülbelül az, mint a késszen vett ruha és egy szabó munkája között. Persze a képesített szűcsiparos, vagy mester valamivel drágábban adja árujáť, mert hiszen a felelőséget is vállalja a készítményeiért.

Ha gyászeset éri, fele a gondja évtizedek óta a legszolidabb temetkezési vállalatot keresi fel.

Kérjen árajánlatot!

Temet - Exhumál - Szállit - Biztosit

Fehértói temetkezési vállalat

DEBRECEN, Dégenfeld-tér 4. szám

Kenyérpiac.

Telefon éjjel-nappal 11-85.

Visszapillantás a Debreceni Helyi Vasut utóbbi tiz esztendejére

Azt hisszük, hogy a közönség széles rétegeit érdekli a város közlekedési életében oly fontos szerepet betöltő Debreceni Helyi Vasútnak a fejlődésében az elmúlt tíz esztendőben történt fontosabb eseményekre való rövid visszaemlékezés.

Erre a tíz éves időszakra esik az a magas kitüntetés, mely a Helyivasútat érte azáltal, hogy a kormányzó úr a Tisza István Tudományegyetem központi épülete alapkövének letétele alkalmából 1927. évi június hó 30-án Debrecenben tartózkodván, az Államvasutak pályaudvarától a Bika-szállóig terjedő útat villamos vasúton tette meg

Tárgyilagos megítélés mellett megállapítható az alább felsorolt eseményekből, hogy *a város eme legfontosabb helyi közlekedési vállalata megtette az elmúlt tíz esztendőben is azt, ami a közlekedés fejlesztésére, környékbeli városoknak és helységeknek Debrecen város forgalmába való bekapcsolására, a fokozottabb igények kielégítésére a tíz évi időszak túlnyomó részében fenn állott súlyos gazdasági körülmények között megtehető volt.*

Az elmúlt tíz esztendőben az előbb mondott célok elérésére szolgáltak a vasút következő intézkedései:

Számottevő áldozatokkal rendbehozta a háború idején és az azt követő időkben lenyűgt kocsiparkját és vasúti pályáját. Járműállományát 4 drb pótkocsival szaporította. Bevezette a villamos vasúti közlekedést a Gazdasági Akadémiához. Megépítette a Nagyerdő végállomástól az Egyetemi Klinika épületéhez vezető villamos vasúti szárnyvonalat. A Kossuth utca—Közvágóhídi vonalon kiterjesztette a villamos közlekedést a Diószegi úti sorompóig. Végrehajtotta a sínek összehegesztését, ami által kényelmesebbé tette a villamos vasúton való utazást.

Megindította több útvonalról Debrecenbe a helyközi autóbuszjáratokat. 419.000 pengőt ruházva be a várostól bérelt területen létesített garage-ok és műhelyek építési költségeire és a kocsik beszerzésére.

Az Egyetemi klinikákig épített szárnyvonal nem elégítvén ki a közönség igényét, e szárnyvonal megszüntetése mellett megépítette a Vilmos császár-körúton át az Egyetemhez vezető új villamos vonalat, biztosítva ezzel a villamos vonatoknak az Egyetemi klinikákhoz való átszállásnélküli közvetlen közlekedést.

A városi hőviz-fürdő megnyitásával egyidejűen átalakította a nagyerdei pályarészt olymódon, hogy a villamos vonatok egészen a fürdő bejáratáig közlekedhetnek és a fürdőidény tartamára oly menetrendet léptetett életbe, amely szerint minden második villamos vonattal a közönség közvetlenül a fürdőig utazhatik. Ugyancsak a városi hévízfürdő megnyitásával kapcsolatban a várossal egyetértően oly mérsékelt árú jegyeket léptetett életbe, melyek az oda- és visszaútazásra, valamint a fürdő használatára is jogosítanak.

A köztemető megnyitásának napjától kezdve autobuszjáratok közlekedését vezette be a Simonyi út végén levő villamos vasúti megállóhelytől a Köztemetőig és vissza, hogy addig is, amíg a Köztemetőig a villamos vasúti vonal megépül, a Köztemetőhöz való közlekedést megkönnyítse. *Most van folyamatban a Köztemetőig vezető villamos vonalnak az építése, amelyet már május hónapban vagy június hó elején üzembe fog a vasút helyezni.*

Már az 1924. évben életbeléptette újból a háború előtt fennállott *bérletjegy-rendszert.* A havi bérletjegyek árát az eredetien megállapított 24 P-ről az ismételt árleszállításokkal 10 P-re csökkentette és különféle kedvezményes árakat is állapított meg, amelyek közül mint legjelentősebbet említjük, hogy a tanuló bérletjegyek árát havi 4 P-re mérsékelte. Ugyancsak számottevő díjszabásmérséklő intézkedés volt, hogy már 1927-ben újból életbeléptette a füzetjegyeket, amelyek a rendes jegyárakkal szemben az újabban e jegyeknél is végrehajtott árleszállítás folytán 25—38%-os mérséklést jelentenek.

Minthogy a részvénykibocsátásra kedvezőtlen gazdasági viszonyok folytán a fentebb említett átalakítási és beruházási költségeket az alaptőke felemelésével nem lehetett fedezni, a vasút függőkölcsönökkel fedezte ezeket a költségeket, amely függőkölcsönök összege 501.292 P-re rúg.

Érdekesek az utolsó öt évre vonatkozó útasforgalmi és személyszállítási bevételi adatok.

	Utasszám volt kereken	Személy szállítási bevétel kereken
1929-ben	6,100.000	909.000
1930-ban	5.900.000	874.000
1931-ben	5,200.000	773.000
1932-ben	6.200.000	661.000
1933-ban	7,000.000	583.000

Amíg a fentebbi adato k szerint az 1930. és 1931-ik években az útasszám jelentékenyen csökkent, addig az 1932. és 1933-ik években *az útasszámnál jelentékeny emelkedés mutatkozik, ami kétségtelenül az 1932. év közepén végrehajtott tarifamérséklési intézkedéseknek tulajdonítható.*

Az 1933-ik évben — mint a fentiekből látható — *az útasszám az 1929-ik évhez képest 15%-kal emelkedett, a bevételek azonban mégis 36%-kal estek vissza.*

Ezek az adatok arra mutatnak, hogy *a bérletjegyeknél és füzetjegyeknél ismételten végrehajtott árleszállítások, továbbá a kombinált fürdőjegyeknél megállapított alacsony jegyárak forgalomfejlesztő hatása kifejezésre jut az útasforgalom növekedésében, de megállapítható ebből az összeállításból az is, hogy ez a hatás nem volt olyan mértékű, hogy a díjmérséklések folytán kieső bevételt csak megközelítően is pótolhatta volna. Nekünk azonban az a véleményünk, hogy nemcsak a közönségnek tett a vasút jó szolgálatot a különböző díjmérséklésekkel, hanem hogy mégis előmozdították ezek a díjmérséklések a vasút érdekeit is, mert ezek nélkül bizonyosan még nagyobb lett volna a vasút bevételeinek a visszaesése.*

A vasúttársaság zárószámadásaiból megállapítottuk, hogy a társaság a 4,318.000 P összegű alaptőkéje után az 1925—1929-ik évben 3½%, az 1930-ik évben 3% és az 1931-ik évben 2½ osztalékot fizetett, az 1932. és 1933-ik üzletéveit veszteséggel zárta.

Szőnyegkészítéshez csak „FUTAR“ védjegyü gyapjúfonalat használjon.
Világmárka.

A Kölcsönös Segélyző-Egylet

Debrecen város egész társadalmával egybeforrott

A Debreceni Kölcsönös Segélyző Egylet egyike azoknak a magyarországi hitelszövetkezeteknek, amelyek megalapításuk óta magukban hordják a szövetkezés magasztos eszméjének, az »önsegély«-nek ideális megvalósítását. Szokták előszeretettel állítani, hogy az önsegély csupán jelszó, de ez az állítás nem állja meg a helyét, mert a jelszavak csak tiszavirág életűek, viszont az önsegély évszázados életbőleselet. Ez az elv éppen az utóbbi években diadalmaskodott. Az államháztartás ugyanis hosszú éveken át a külföldi kölcsönökbe vetette bizalmát és ime a legutóbbi időkben előtérbe került, hogy a megoldást még az államháztartásban is az »önsegély elvén« kell keresnünk.

A Debreceni Kölcsönös Segélyző-Egylet ezt a magasztos érzést táplálja immár évtizedek óta a szövetkezet tagjaiban. A Kölcsönsegélyző-Egyletben otthonra talál a kisiparos- és kiskereskedő-osztály minden rétege, mert a rendszeresen folyó jövedelem nélkülözhetetlenné teszi, hogy a számadásba a takarékoskodás is bekapcsoltassék. De segítője az intézet a gyári munkásságnak is, mert azok a családok gyüjtöttek eddig is vagyont, ahol a férj heti keresetéből a feleség a hetibefizetéses könyvecskébe is juttatott. A közalkalmazottak és magántisztviselők, altisztektől felfelé a legmagasabb vezetőállásokig valamennyien azáltal találják meg számításaikat, hogy a fix illetmények egy hányadát megtakarítják. A jövedelem időbeli jelentkezése szempontjából az iparossággal azonos a szabad pályán működő értelmiségek helyzete és számos példával lehet bizonyítani, hogy az évtizedek során orvosok ügyvédek, mérnökök és hasonló kereseti forrásokkal rendelkezők anyagi bázisukat találják meg a Kölcsönsegélyző könyvecskéjében.

A Kölcsönös Segélyző-Egyletben tehát a társadalom minden rétege igaz támogatót, megértő barátot talál.

Bartha István és Társai kövezőmesterek félmillió négyzetméter utat követtek ki tiz év alatt

Sokan, akik régóta nem jártak Debrecenben és most ide kerülnek legnagyobb változást a város külső képén abban látják, hogy az uccák és terek csaknem teljesen burkolva vannak. A fejlődésnek ebből a munkájából oroszlánrész jutott Bartha István és Társai kövezőmesterek és utépítési vállalkozóknak, akik Debrecen város és a Tiszántul legnagyobb vállalkozói ezen a téren. Az utolsó tiz esztendőben Debrecenben mintegy hetven uccát és utat kb. fél millió négyzetméter területü különféle kő, keramit és tégla burkolattal láttak el. Állandóan 100—120 munkást és 3—4 felügyelőt foglalkoztattak.

A városi munkákon kívül az államvasutnak, a vármegyének, vidéki városoknak és állami utépítésekben mintegy 200.000 négyzetméternyi burkolatozást végeztek és itt külön állandóan 40—50 munkásnak adtak kenyeret. A vállalt munkákat mindenkor a legnagyobb lelkiismeretességgel, pontosan, kellő időre és kifogástalanul végezték el s az ellenőrző hatóságok teljes elismerésüket írásban is kifejezték. Sajnos a gazdasági válság a kövező szakmában is érezteti a hatását, a pénz hiányában megszünt a munka lendülete, pihennek a szorgalmas munkáskezek, a szerszámok a raktárban hevernek és nagyon sok család bizonytalan sorsnak néz eléje.

Érdemesnek tartjuk felsorolni, hogy mely útburkolásokat végzett a Bartha István és Társai cég.

Rákóczi ucca, Simonyi ut, Vár, Egymalom, Kigyó, Csap, Szent Anna uccák, Diószegi ut, Teleki, Bethlen, Mácsay Sándor, Gönczy, Eötvös, Leány, Szappanos uccák, Magoss György tér, a Piac uccai villamos vágányok köze, Csapó uccai piactér, Péterfia, Mester, Király, Hatvan, Nap, Maróthy György, Könyök uccák, Attila tér, Széna vásártér, Mester, Pesti uccák, Mikepércsi uti felüljáró, Hajnal ucca, Boeskai tér, Baranyi, Ispotály, Árpádtér, Kétmalom, Hadházi, Garay, Csók, Zugó, Máta, Tanitó, Ötmalom, Monostor, Timár, Bem, Jánossy uccák, a DMKE előtti ut, Szepességi u., Hüvelyes, Bárczy- és Poroszlai ut, Agárdi ucca, Szováti ut, Kishegyesi ut, Budai Ézsaiás ucca. Epreskert ucca, Nagyerdőn, Szoboszlai uton, Pallagi uton és Horthy Miklós úton végeztek munkákat.

A régi tradíciók élnek tovább a Frohner szállodában

Debrecen egyik nagy multú szállodája a Piac ucca 67 szám alatt levő Frohner szálloda. A kereskedő világ kedvenc szállodája, amelyben 28 tiszta szoba áll az utazó közönség rendelkezésére. A szálloda vezetését 1933. jul. 1-én Fülöp József vendéglős és szállodás vette át, akinek személye garancia arra nézve, hogy a szálloda továbbra is a régi nemes tradíciónak a szellemében lesz vezetve. Az uj tulajdonos a szállodát és a hozzá tartozó vendéglő helyiséget egészen átalakította és a mai kor igényeinek megfelelően rendeztette be. Szépen berendezett, tökéletesen tiszta szobák állanak rendelkezésére és a vendéglői éttermek is megnagyobbodva várja a vendégegeket. A vendéglő éttermei különösen lakodalmak rendezésére kiválóan alkalmas. A kitünő házias konyha a tulajdonos feleségének személyes felügyelete alatt áll és ez az egyik oka annak, hogy a vendéglő éttermi árai nagyon olcsók és a mai viszonyokhoz vannak szabva. A vendéglőben a figyelmes és pontos kiszolgálásra maga a tulajdonos ügyel fel és így nem lehet csodálkozni azon, hogy rövid működése alattt is vendégei teljes megelégedését érdemelte ki.

Damaszkuszban, Pál apostol városában

Irta: Ecsedi István

1930-at írtak, szeptember vége felé járt az idő. A Szentföld legnagyobb kikötőjében, Haifában sétálok. Bámulon az örökké változó kék tengert. Öt hadihajó ül a kék tengerben rajvonalban. Középütt, hátrább a zászlóshajó büszkélkedik. Szép látvány, de nem

Dr. Ecsedi István.

biztató. Motorcsónak jön a part felé. Katonákat hoz. Katonák várják az indulást a parton. Valóságos hadszintér.

Nem érek rá álmélkodni. Kérdem az angol vasutast:

— Damaszkusz felé hol kell beszállani?

Rámutat egy kis állomásépületre, mely előtt kis vicinális kocsik állanak. Odamegyek. A kocsikon H. R. felírás áll. Ez magyarul annyit tesz, mint Hedzsás vasut. Egy pillanatra megállok. Ez a szent vasut, melyet a mohamedán világ a maga pénzén épített, hogy Damaszkusból Mekkába zarándokolhasson. És amelyiken a világháborúig csak mohamedán utazhatott. Zsidó és keresztény jegyet nem kapott. A vasut csak Medináig ment, mert azon túl már gyalog kellett az igazhitűnek zarándokolni a 340 kilométer utat Mekkáig. Igy adták meg az Allahnak is a maga jussát.

Ismét körülnézem. A kis mozdony már türelmetlenkedik. Megyek jegyet váltani.

A személyzet angol, csak a kalauz színes. A jegy nem nagyon drága.

A vonat délben indult. Transzjordániában, a két Libanont elválasztó medencében haladunk. Puszta hely. Zsidó kolóniák keletkeztek és ezek akarják ujraépíteni a sok évszázad pusztításait. Valamirevaló község nincs. Nomádok csavarognak itt. Nagy tevecsordák kószálnak szerte. A nagy ősállatok festői képet nyujtanak. Mögöttük a pásztor egy szelid tevén ül, hosszú karójával sietteti az elmaradottakat. Egyik nyáj a másik mögött legel.

Egy kis tábor előtt gémeskut. Olyan egyiptomi. Együgyü, gyenge, nem olyan büszke, mint az Alföldön. Két ágas a földbe van ásva, a harmadik rajta keresztül fektetve és ezen mozog a kutgém. Egy arab vizet húz rajta.

Nagy szerpentinekkel mászunk fel a Libanonra.

Négy órakor elérjük a Jarmuk-folyó vizeséseit. Megállunk. Hat nagy tankot teleteszünk vízzel és visszük magunkkal. A kis mozdony nem szívesen veszi a megterheltetést. Erőködik, köhög, lassan mászik felfele.

Egy nagy vulkáni fennsíkra érünk. Víztelen, kopár vidék. Teleszórva bőven lávakövekkel, vulkáni bombákkal. Itt nehezen lehet gyalogolni!

Uj csendőrök jönnek. Nézik az irást, kérik a jegyet.

— Sám? — kérdi tőlem egy ragyogó aranyruhás.

— Dimisk es Sám! (Damaszkus.) — felelem. Ő még többet is beszélt, de én a szir nyelvet nem értvén, válaszolni nem tudtam. Az

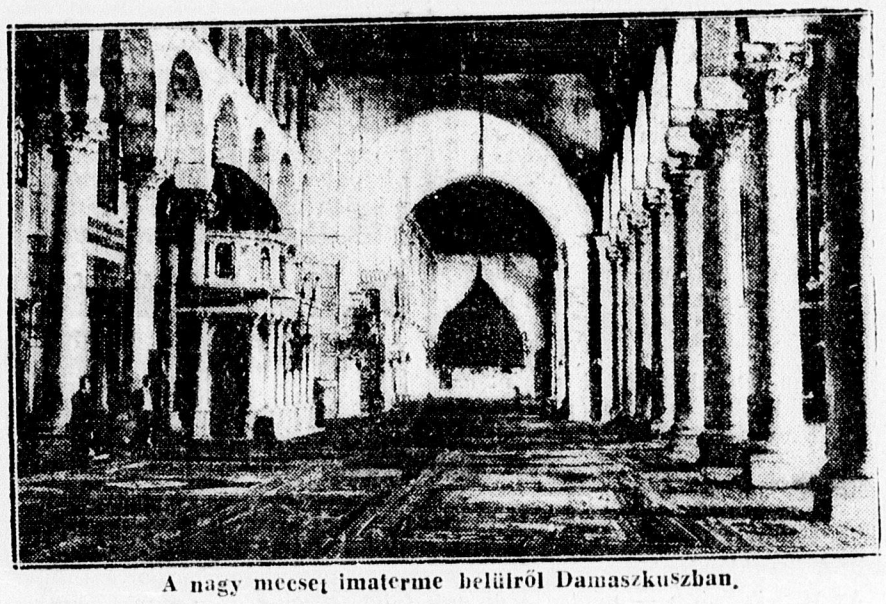

A nagy mecset imaterme belülről Damaszkuszban.

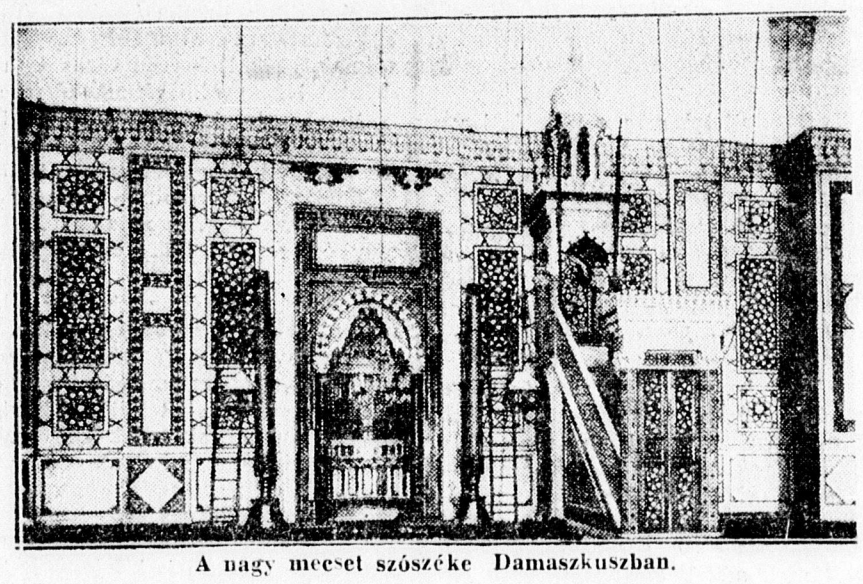

A nagy mecset szószéke Damaszkuszban.

oldalfülkében igazi harmadosztályú utasok ülnek. Meghuzódnak, mint akiknek nem tiszta a lelkiismeretük.. Félnek. A ragyogó ruhájú csendőr kéri a jegyet. Kaparásznak rongyos ruhájukban, — nincs jegy. Erre a csendőr egy-egy jó pofont mér le a potyautasoknak. Ezek megszeppennek. A csendőr odanyujtja kezefejét és kutya alázatossággal egy-egy csókot cuppantanak rá az ütlegért. Valami borzadás fut végig rajtam. Az emberi méltóság megcsufolását láttam e percek alatt. Ez fájt nekem.

A két szepegőt őrizet alá vették és a legközelebbi állomáson leszállították.

A szemben levő lócán fiatal beduin ült. Kaftán ja zsebéből egy rézcsipeszt kotorász elő és ritka szakállát kezdi irtani.

Nagy probléma oldódott meg előttem. Egy arab iró azt irja az ősmagyarokról, hogy szakállukat vassal irtják. Hazai honfoglaláskori temetőkben meg is találták ezeket a csipkedő vasakat.

Ime, a keleti népek nem borotválkoztak, hanem kihuzgálták az alkalmatlan szőröket már évezredekkel ezelőtt. Elkérem tőle a csipeszt. Olyan francia gyári munka.

Az állomáson soká áll a vonat. Kinézek az ablakon, hát a kis nomád falu vizet kap az egyik tankból. Sorjában állanak vizesedényekkel. A csendőr vigyáz, hogy rendetlenség ne legyen. Aki másodjára jön, azt úgy elhajitja a csapattól, hogy azt se tudja, hol szedje össze magát. Vízzel látják el a falut. Nem sokat kapnak. Nem jó lenne itt lakni.

Mindenki megkapta a vízporcióját, a vonat fütyül és indul. A föld kissé zöldül. Juhok kóborolnak a kövek közt: juhlegelő. Ujra egy nomád falu, uj vízkiosztás. Itt szomjasabbak; verekednek, veszekednek a vizért. Sanyarú állapot!

Esteledik. A Nap lassan eltünik a nagy kőpusztán. A vonat lefele megy. Nem köhög többé, könnyen halad. A Nap eltünik, meglátjuk az első fákat egy szakadék szélén. Mélyén viz csobog. Délszaki növények ezek. Egy pár megvénhedt cédrus közöttük. Jól esik a friss tenyészet.

Gyorsan sötétedik. Már csak a fák vonalai látszanak a nyargaló vonat mellett. Este 9 órakor Damaszkusz egyszerü állomásán megáll vonatunk.

— No, most merre menjek?! Senkit sem ismerek! — töprengek magamban.

Én nem ismerek senkit, engem azonban ismernek.

— Jó estét, uram! Akar egy jó szállodát? — szólit meg egy suhane angolul, franciául. Nyomja is a kezembe a szálloda reklámját. Elveszem, megyek tovább. Jön a másik, harmadik. Lassan kijutok a szép nagy térre. Szemben fényárban úszik egy bár. Felette szálloda csillog. Erre igyekszem.

A portás udvarias. Angolul fogad. Szobát ad. Az ágensek kivül maradnak, csak a fejét meri egyik-másik bedugni.

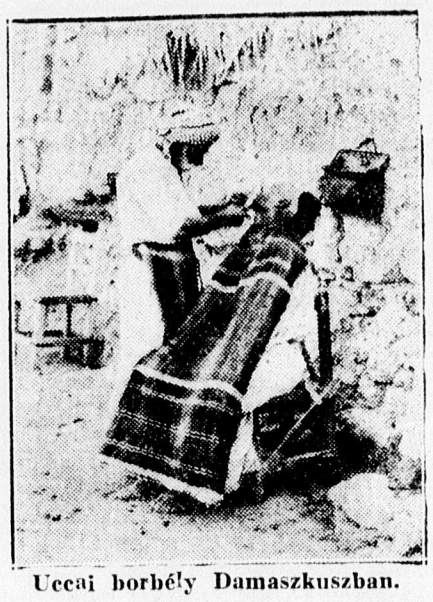

Uccai borbély Damaszkuszban.

A Viktória szálló jó pihenőt adott a tegnapi út után. Reggel korán keltem. Korán kel itt mindenki, így akarja a hőség elől megkímélni magát.

Ugy terveztem, hogy legelőbb az Egyenes-utcába (Darb-el-Muslakim) megyek, hogy megnézzem azt a házat, ahol Pál apostol lakott, mielőtt keresztény hitre tért. A Biblia szerint Judás háza volt ez a ház, ahol lakott.

Egy ügyes fiut fogadtam fel. Buzgón vezetett keresztül a városon. Az Egyenes-utca tényleg egyenes, de nem széles. Sok ódon épület van rajta. A fiu egyikre ráfogja, itt volt az a ház. Elhiszem. Mit tehetek többet?

A nagy bazárba megyünk. — Óriási fedett csarnokok. Elől nagy világító ablakok bocsátják be a fényt. Csaknem lerogyik a pult a tenger árutól. Kelet és Nyugat szövött árui találkoznak itt. Nyugat gyári portékája elrontja Kelet kézimunkáját. Egyik nagy csarnokból a másikba megyünk. Réz-, acélárut szolgálnak fel a híres acélművesek kései utódai. Sajnos, a világhirű dömöcki acélt leverte a német, francia, angol acéláru. Sőt, a finom damaszt szövöttárut is olcsóbban és jobban előállitják a lyoni gyárak. Ámde azért bámulom a tenger árut, a sürgő-forgó keleti árusnépet.

A hőség nagy. A fiúnak egy limonádét, magamnak egy török feketét fizettem. Bementünk a nagy mecsetbe. Én a küszöb előtt a szent papucsokat felköttettem, a fiut a templomszolga elzavarta a kuthoz, hogy mezitlábát mossa meg. De az ő papucsáért is megfizetette velem a díjat.

Óriási oszlopos udvarra lépünk. A templomszolga arabul beszél. Nem értem. Várom a fiut, aki vizes lábaival már szalad is. Ő a tolmácsom. A mecset helyén keresztény templom állott. Keresztelő Szent János fejét őrizték benne. Mikor az arabok elfoglalták, a keresztényekkel együtt használták. Csak 715-ben épitették ujjá és ettől kezdve teljesen mohamedán lett.

Bejárom az óriási templomot. Egyszerű, fehérre meszelt falak fogadnak. A szent szőnyegeken lassan és ügyetlenül csoszogok.

Az imaterem hossza 131 méter. Két sor meszelt oszlop tartja. A kereszthajóba nyolcszögletes oszlopok márvánnyal vannak borítva. Pompásan ragyog a szószék. Márvány minden díszítése. Színes ablakai csodaszépen szűrik meg a fényt. A falakon hatalmas arab írások. Koránidézetek. A nyugati falon a négy első khalifa neve áll. Egy aranyozott kupolához vezetnek. Itt őrzik keresztelő János fejét, mint ereklyét.

Kijövet az első kapuhoz vezetnek. A mecset négy kapuja közül ez a legpompásabb. Boltozatán görög betűkkel bibliai idézet betűzhető ki.

»Krisztus a Te országod örök és a Te uralmad megmarad mindörökké!«

Mégegyszer végigtekintek a hatalmas templomon és csodálom benne az építő mohamedánok óriási gazdagságát.

Szédelegve jövök ki a vakító napra. A müezzin (kántor) most kiáltja a déli imát, áhítattal szólítja az igazhívőket. Három szép minaret emelkédik a forró nap felé. Hegyesek, mintha ki akarnák szúrni a Napfény tányérját. Legmagasabbnak mondják a Jézus minaretet (Máde net Isa). A kántor a legalacsonyabból énekli a Koránt. Most a negyedik szurát kiáltja. Elmegy.

Levegőzni kimegyek a város ősi falaira. Sétálok. Nézem az épülő régi várost. Megfordulók és tekintetem a végtelen sivatagban vész el. A fiu jön utánam a rossz falon. Megfogja kabátom.

— Uram! Ez a Báb el Kiszán. Itt szöktették meg Pál apostolt az üldöző zsidóktól. Ehol az ablak, melyen keresztül kosárban leeresztették a földre, — mutat az öcska, omlatag ablakra.

Lemegyek. Ujra megnézem a falat. Szegény emberek bomladozó vityillói vannak a falakhoz építve. Kíváncsian kémlelnek.

Az egyik ház mellett az utazó borbély egy öreget borotvál. Jó falusi kép. Lekapom. Az öreg ijedtében elugrik. Már késő. Indulunk visszafele. Az állatvásár most oszlik fel. A keleti marhák nem szépek.

Nagyon elfáradva érkezünk szállásomra. Déligyümölccsel, kávéval vendégelem meg a fiut és egy dollárral fizetem ki. Örömében majd kiugrott a bőréből. Igérte, hogy másnap még hűségesebb lesz az angol úrhoz.

Másnap a citadellába mentünk fel. Nem messze van a szállodától, nem is magasan fekszik. Nem megközelíthetetlen. Nem védi vastag fal, sem betongyürű, hanem csak erős vasrács. Nem néz ki erőségnek, csupán csak a tolvajok ellen szolgál védelmül. Megállok és nézem mi minden van az udvaron. Tömérdek tank áll egymás mögött sorjában. Katonák járnak köztük javítják, próbálgatják e szörnyeket. Ezen a vonalon belül kisebb-nagyobb ágyuk, gépfegyverek, golyószórók pihennek. A középen ösvérekre felszerelve áll néhány. Indulnak. Mögöttük trombita harsan. A régi török kaszárnyából folyik a színes csapat négyes sorokban.

Két zászlóalja vonul el. Felveszi a géppuskás és golyószórós osztagokat. És mennek a jól készített úton a sivatag felé. Ismét baj van. A druzok ujra támadnak. A győző francia idegen (néger) csapatokkal fékezi meg őket. Jól bevált politika!

Elindulunk kifele. A Bareda-folyót hét ágra szedik. Öntöznek vele. Mindenki öntöz. A közeli táblákat kézzel, vederrel. A messzebbfekvő nagy táblákat óriási vízemelő kerekekkel. A folyó hajtja az óriási kerekeket és ez forgása közben meri a vizet. A tető pontján, átforduláskor kitölti a csatornába. Bámulatosan praktikus ez a vizikerék. Az ember elnézné egész nap. Virul is minden ott, ahol a víz éri. Ahova víz nem jut, kezdődik a homoksivatag.

— Hová folyik ez a folyó? — kérdem a fiutól.

— Arra, messzire egy tóba.

Megkeresem a térképen. Tényleg nagy sóstavak terjengenek a sivatagban. Nyáron csaknem kiapadnak. Ezek nyelik el a Baradát és más folyókat. Oda nem megyek, mert messze vannak. Az út sem egészen biztos.

Délután repülőgépek jelentkeznek. Cirkálnak a levegőben. A menetelő csapatot kísérik és hírt szereznek neki a druzokról.

A távolban szürkül a látóhatár. A forróság tikkasztó.

— Vihar lesz! — figyelmeztet a fiu.

A szele már érzik. Forró port lehel arcunkba.

Sietve térünk szállásomra.

Vámospércstől a világpiacig

Bőde Gyula a Tiszántul első hentes-iparosa — Alig két évtized tisztes munkájának eredménye — Kitüntetések, oklevelek sora a tisztes munka eredménye

Olyan ennek a jónevű hentesmesternek a története, mint egy mese. El sem hinné az ember, hogy ma ilyen mesebeli történetek valóban megtörténhetnek a magyar nap alatt. De ne vágjunk az események elé, hanem mondjuk el sorban úgy, ahogy valóban történt ennek az életnek lendületes fejlődése.

Bőde Gyula a Tiszántul első hentesiparosa, aki alig két évtized alatt párját, mint az országban talán sehol. És ezt a nagy sikert és szép eredményt egyedül, egyes egyedül önmagának és hivséges élete párjának köszönheti Bőde Gyula. A tisztes munka diadala és a magyar kitartás, megértés dicsősége mind az a siker, amit Bőde Gyula elért és el fog érni.

Azért mondjuk, hogy olyan mint egy lasztott életcélnak. Hentesmesternek készült s míg titkon nagy álmokat hajszolt a lelkében, addig a legkitartóbb szorgalommal leste el mestersége titkait debreceni mesterénél. És mikor felszabadult, nem maradt meg a város falai között, mert űzte, hajtotta a tanulnivágyás, így került a Körös partji Párisba, Nagyváradra, itt Fröchlich

Részlet a Csapó uccai főüzletből.

BŐDE GYULA.

Részlet a Bőde-féle hentesáru üzemből. Balolda lon Bőde Gyula.

Bőde Gyula hentes iparos neve ma fogalom nemcsak Debrecenben és az egész Tiszántulon, de mindenütt, ahova eddig eljutott a magyar hentesáru tengeren innen és túl. Mi, debreceniek csak úgy emlegetjük, hogy ezüstkoszorus mester, akinek Csapó utcai üzletében vásárolni már önmagunkkal szemben is kötelességünk, mert olyan szemnek, szájnak tetsző hentesáru ritkitja mese az élete, mert valóban úgy kezdődött. Egyszer volt, hol nem volt, alig pár évtizeddel előbb történt, hogy Vámospéres községből, az ősi hajdu fészkek egyikéből elindult Debrecen felé egy gyikszemű, fürge, eleven, tanulni kész falusi gyerek. Tanoncnak állott, vagy mint akkor mondták: inasnak. A kis inas valóságos szerelemmel csüngött a szakmáján, amit János, majd Takács Endre gyárában kapott állást, ahol a finomabb hentesáru iparnak minden csinját-binját elsajátította. Sokan emlékeznek erre az időre, különösen művész körökben és a nagyváradi előkelő világ vezetői közül, mert azokban az időkben csaknem kivétel nélkül mindenki ezt a sudár legénnyé emberesedett hajdu ivadékot óhajtotta a

házidisznótor mesteréül megnyerni. Aztán mikor már ugy érezte, hogy megállja a helyét a saját lábán is, haza hozta a honvágy, a szive, és ismét a hajdu központban keresett munkát, majd néhány keservesen megkuporgatott koronával zsebében önállósította magát és 1912-ben igen szerény keretek között megnyilt az első Bőde hentesüzlet.

Nehéz küzdelmet, harcot vivott Bőde Gyula, míg eljutott a mai üzletmenetelig. Volt idő, mikor mindenki cserben hagyta, mikor egyedül állott, segítség, tanács és fillér nélkül, csupán hiséges és hűséges élettársa megértésére támaszkodva, de hitét, bizalmát és reménységét nem vesztette el ez a nagyhivatásu ember-pár és Bőde Gyula a munkáján, tudásán és kitartásán kívül kétséget kizáróan felesége szorgalmának, buzditásának köszönheti elsősorban azt, hogy ma vezet a magyar husipar terén.

Mint ismeretes 1929-ben megnyerte az ezüst koszorut, a magyar husiparosok legnagyobb kitüntetését, melyet előtte senki se vallhatott magáénak. Aztán egymás után érték a kitüntetések, diszoklevelek, emléklapok, melyek a csapóutcai üzlet irodáját diszitik ma is.

Az elmult esztendőben a debreceni Ipari Vásár kellemes meglepetése volt a hatalmas méretü Bődesátor a vén Kollégium udvarán, mikor is az ország minden tájáról idesereglett vásárlók és érdeklődők nem győzték eléggé magasztalni, dicsérni a kiállitást megnyitó államtitkárral az élén a Bőde-készitmények páratlan voltát. De ugyanakkor járt itt nálunk egy husztagu olasz ifjusági csoport, elsősorban végzett közgazdászok és okleveles gazdák, akiket Bőde Gyula gavallérosan ellátott. Vagy megemlitsük a tavalyi hortobágyi mezőgazdasági kiállitást, ahol szintén ott volt Bőde hentesáru sátra.

A Bőde-féle csapóutcai üzlet, melyet két évvel ezelőtt ismét bővíteni kellett, találkozó helye a város hentesárut vásárló közönségének. Hentes és mészáros áruban kétséget kizáróan az első helyen van. A fehér csempével védett falak mellett húzódó fogasok, polcok mindig zsufoltan teltek a legfrissebb áruval és mindennap ujabb és ujabb szállitmányok érkeznek a kifogyhatatlannak látszó raktárból. Természetesen a mai nehéz idők megpróbálják és próbára teszik ezt az üzemet is, mert ma huszonöt-harminc rendesen fizetett alkalmazottal dolgozni, adót fizetni és forgalmat lebonyolitani, üzletet és gyárat fenntartani inkább áldozat, mint vagyonszerzés, a Bőde-cég éppen a jobb jövő reményében és az elmult jobb idők hitében dolgozik, csakhogy üzemét, gyárát, üzletét az elért szinten tarthassa és a vásárló közönségét kiélégitse. De a rideg üzleti szellemet egyébként sem ismeri ez a cég, hiszen közismert, hogy az elmult szigorú télen is és minden esztendőben az inség idején mázsaszámra ajándékozta az arra szoruló szegénységnek a hentesárut ..

Most, hogy melátogattuk az üzletet, ismét módunkban volt látni a már jól ismert Bőde-féle száraz kolbász sikerét, melyből helyben, vidéken, fővárosban és külföldön, egészen Newyórkig sok-sok mázsa kerül fogyasztásra. Ezek a hiressé lett Bőde kolbászok vetették meg az alapját a ma erős tempóban fejlődő Bőde-üzemnek. Debrecenben és a fővárosi fióküzletben, valamint a budapesti központi vásárcsarnokban ismerik ennek a kolbászárunak pompás voltát. De ugyanitt áll ma már a hires csabai módra készült szalámija, mely éppen olyan jó, mintha Csabán készült volna.

Nagy vivmánya a cégnek az is, hogy néhány esztendő óta a hires prágai módon készült sonkáival nemcsak Debrecenből, de az egész országból kiszoritotta a cseh árut. Mert nemcsak jobb, izletesebb a Bőde-féle prágai sonka, de ami mindennél fontosabb: magyarabb is. Hogy ilyen pompás árut készit, annak is megvan a magyarázata: évek óta a legprimább minőségű sertésekből készíti áruját. Hires uradalmak sertésállományait vásárolja meg: a gróf Semsey, Szigethy, gróf Károlyi gróf Tisza uradalmak és sok debreceni nagy- és kisgazda állandó vevője.

Mint felette érdekes és megemlitésre méltó tényt emelhetjük ki, hogy a Bőde-cég szerződéses szállitója több helybeli és vidéki közintézménynek és a jobb vendéglőknek.

Ezen szállitások évek óta igazolják, hogy a cég szolid, megbizható áruban és árakban egyaránt. Mindenfelől a legteljesebb megelégedést és elismerést könyvelhetj el.

Alkalmunk volt végig járni a gyár és raktárhelyiségek sorát is, ahol állandóan huszonöt-harminc ember dolgozik, ami szociális szempontból is jelentős, ma, mikor csaknem minden üzem a leépités gondolatával foglalkozik.

Mi lenne itt, ha rendes hitelélet lehetne. Gyár és raktárhelyiségek még fokozottabb munkát fejtenének ki, tágulna a telep és bővülne a munkaalkalom. Mert fáradhatatlan kedvvel, hittel, kitartással, magyar reménységgel reggeltől estig az élen, ha kell ő maga szolgál ki, akkor mikor pedig huszonöt-harminc alkalmazott ellenőrzését is szeretettel, megértéssel, hozzáértéssel látja el.

Vámospércstől a világpiacig hirdeti a magyar munka diadalmas sikerét a Bőde-cég, a Bőde áru, mely minőségben és mennyiségben vezet a magyar közgazdasági élet egyetemességében.

Költözködők figyelmébe

!

MÜLLER H. FIA

bútorszállitási vállalata, költözködéseket helyben és vidékre 6—7—8 méteres butorkocsikban, valamint 1—2 lovas nyitott tárkocsin szakmunkásokkal, felelősség mellett a legjutányosabb árakon eszközöl.

Ferenc József-ut 73. Telefon 21-08

Díjmentes költségvetés.

1884—1934

50 éves a Killer cég

Ha Debrecen legnagyobb kereskedői és iparosai felett szemlét tartunk, meglepetve tapasztaljuk, hogy ezek a nagy cégek mind negyven-ötven vagy még több évvel ezelőtt lettek alapitva. Ezek az évek mintegy fémjelzik ezeknek a vállalatoknak az értékét és bizonyságai az évek során átszerzett bizalomnak. Ilyen régi cég a Killer butorkereskedő cég is.

Pontosan ötven évvel ezelőtt nyitotta meg Killer Ede kárpitos és asztalos Piac ucca 68. szám alatt szerény keretek között kárpitos és asztalos műhelyét. Szorgalmas becsületes munkával a kis műhelyből lassan nagy műhely, majd asztalosárugyár lett, amely nemcsak Debrecen butorszükségletét látta el, hanem az egész országra különösen az azóta elszakitott Északmagyarországra és Erdélyre is kiépitette összeköttetéseit. A Killer butor fogalom volt. Az 1910. évben ez a munka meghozta gyümölcsét, Killer Ede megvásárolta Piac ucca 68. számu házat és annak a helyére gyönyörü palotát épittetett és ebben a házban az asztalos ipar legujabb technikai felszereléseivel ellátott üzemet rendezett be. A Killer-cég 1896-ban I. Ferenc József ittjártakor butoraiból a városházán a királynak egy lakosztályt rendezett be, amelyért megkapta a cs. és kir. udvari szállító cimet. Ugyancsak a cég rendezte be 1918-ban IV. Károly királynak lakosztályát debreceni látogatásakor, amelyért ismételten megkapta az udvari szállító cimet. A céget 1914 óta özv. Killer Edéné és Fia Killer Ede vezetik, szemelőtt tartva a régi tradiciókat, összeegyeztetve a mai kor szellemével. Saját üzemükben előállított butorokból választékos raktár áll a közönség rendelkezésére. Ebben a raktárban minden vevő megtalálja az anyagi körülményeinek legmegfelelőbb áru butorokat, hálókat, ebédlőket, konyha berendezéseket és egyes butordarabokat. A cég ötvenéves fennállása annak a bizalomnak a jele, amelylyel a közönség viseltetik a Killer-butorok iránt és éppen ez az ötven év biztatás a jövőre nézve.

Kovács ur már nyugodt

Kovács nyugtalanul aludt az éjjel, mikor reggel felébredt és viszszagondolt az áthánykolódott éjszakára, kétségbeesetten állapította meg, hogy valami szerencsétlenség éri az nap. Ugy is volt. Délben az ebédnél b. neje vésztjóslóan finom volt. Itt baj lesz, rázkódott össze Kovács. És csakugyan a tésztánál már Kovácsné önagysága célzott a korán beköszöntött tavaszra, majd minden átmenet nélkül a tavaszi kalapra tért át. Kovács védekezni próbált az orvtámadás ellen, de később csak megadta magát. Fájó szivvel gondolt azokra a tizpengőkre, amelyeket majd a kosztpénzből kell levonni. Kalapszörnyek rémlettek föl előtte még szörnyübb árakkal, de a felesége rejtélyesen mosolygott és karon ragadva férjét, végigvonszolta a Piac uccán a Gambrinusz átjáróba és egy kirakat előtt állottak meg, mely fölé az volt irva: »*MODELL ÜZEM*« és nem akarta elhinni amit látott. Kalap három pengőért. Még hozzá divatos kalap. Csak akkor nyugodott meg, amikor diadalmas tekintetü felesége bájos mozdulattal leemelte a gyönyörü modell kalapot otthon a fejéről.

Cserép Sándor

látszerész

PIAC UCCA

Városunk legrégibb — Fischer Jakab néven 60 éve fennálló — látszerész üzletét néhány évvel ezelőtt Cserép Sándor, a kiváló szaktudásu látszerész vette át. A ma már teljesen modernné varázsolt üzlet egyike a legszebb főtéri üzleteknek, melyben a tulajdonos vasszorgalommal dolgozik, hogy a mai nehéz időkben is jót és olcsót tudjon nyujtani az őt bizalommal felkeresőknek. Példaképül lehet őt odaállitani, mint olyan kereskedőt, aki a mai gazdasági válságot felfokozott munkájával, szaktudásával s az ezekből eredő olcsó áraival tudja ellensulyozni.

Városi Takarék és Hitelintézet

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Debrecen, Csapó ucca 4. (Saját ház.)

Alapittatott: 1873. évben.

Telefon: 11-94., 11-96. sz.

Részvénytőke és tartalékok:

2,994.000 P.

Elfogad betéteket: könyvecskékre, folyószámlákra.

Folyósit kölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett.

Eszközöl átutalásokat bel- és külföldre.

Külföldi pénzeket vesz és elad a napi árakon.

Foglalkozik a bank- és takarékpénztári üzlet minden ágával.

Külön osztály:

Zálogház

Csapó u. 4. sz. alatt, az intézet házában (az udvarban). **Fennáll: 34 év óta.**

Kölcsönöket nyujt:

arany-, ezüsttárgyakra, drágakövekre, mütárgyakra, árukra stb. stb.

A fürdőszoba a kultura fokmérője

Látogatás Kovács Gyula központi tütés, vizvezeték és türdőberendezési vállalkozónál

A modern lakás legelemibb követelménye az, hogy víz- és csatornavezetékkel legyen ellátva, de ugyancsak elengedhetetlen feltétel az is, hogy a lakás központilag legyen fűtve. A nyugati államokban ma már lakás fürdőszoba nélkül csak elvétve létezik, nálunk ezen a téren még nagy hiányok mutatkoznak, de úgy az ország egész területén, mint Debrecenben is az utóbbi időben némi javulás mutatkozik. Pedig mint értesülünk egy ilyen fürdőszobának a berendezési költsége nem áll arányban azzal az értékkel, amit nyujtani tud. Debrecen egyik legnagyobb központi fütés, vizvezeték és fürdőberendezési vállalat tulajdonosával, Kovács Gyulával beszélgettünk erről a dologról Széchenyi ucca 8. szám alatti irodájában. (Telefon: 16.79.) A fiatal és agilis vállalkozó üzemének életéből vett példákkal illusztrálta a fenti megállapításainknak a helyességét. Bemutatott munkatársunknak egy magyarországi uj központi fütőberendezést, amellyel egyetlen helyről egyszerre három szobát lehet füteni, napi maximális szénfogyasztással. A legnagyobb előnye ennek a találmánynak, hogy a hazai barna szenekre van berendezve. Kovács Gyula üzemét a mai igényeknek megfelelő nivón vezeti és minden munkájára saját maga ügyel fel. Raktárában a legmodernebb fürdőszoba berendezéseket tartja, amelyek új és célszerű megoldásaikkal, valamint szépségükkel már eddig is sok hirt szereztek a cégnek. Piperecikkei külön élményt jelentenek. Szakmája egyik leghivatottabb képviselője és magánosoknak végzett munkája mellett a közszállításoknál végzett munkája iránt is mindenki teljes megelégedéssel van. Évek óta a debreceni református egyháznak a vállalkozója, ő végezte a Dóczi leánynevelőintézet központifütési berendezésének munkálatait. A Horthy Miklós közkórház összes vízvezetéki berendezéseit az ő vállalata készítette, de ezeken a nagyobb munkákon kívül egy egész sereg hasonló vállalkozást vezetett és ismételten hangsulyozzuk a megrendelők legnagyobb megelégedésére.

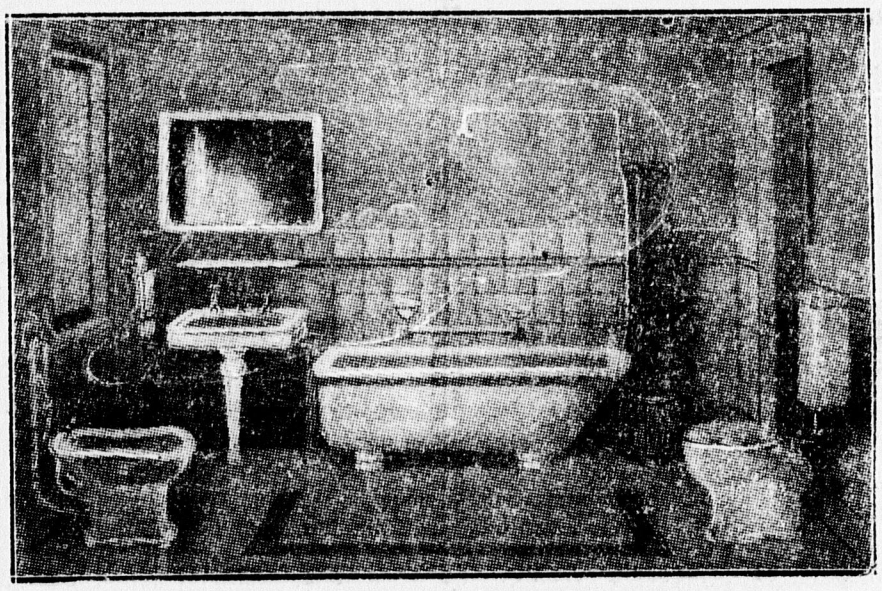

Egy modern fürdőszobaberendezés Kovács Gyula cégtől.

Fanta Ernő

villamos világítási és erőátvételi vállalata

DEBRECEN, NYUGATI UCCA 50.

A biharmegyei Mezőtelegden született 1886-ban. Ipari tanulmányait Nagyváradon, Kádár Gyula műszerész gépgyárában végezte. 1903-ban történt felszabadulása után mint gyakornok ment át a Ganz Villamossági R. T. építésvezetőségéhez, honnan áthelyezték később a kolozsvári üzemvezetőséghez, ahol már mint vezető szerelő készítette a Bánffyhunyad—Josika-telepi magasfeszültségű áramfejlesztő, a székelyudvarhelyi villanytelep s az összes hálózat átalakítását. 1908-ban a dalmáciai tűzérezredhez sorozták be. Szabadságolása után, mint a budapesti Ganz-gyár központi üzemének főszerelője készítette a Váci uccai villamosvasút építésénél a vasgerendákat szabdaló ipartelepet, Hungária- és a Concordia-malmok, továbbá a Schmidlféle cukorgyár áramfejlesztő és erőátviteli berendezéseit. A József-műegyetem villanyberendezési munkálatai közben érte az 1912. évi részleges mozgósítás s a cattarói tűzérezred szolgálatában eltöltött 7 hónap után visszakerült a budapesti Magyar Gázfizzófény villamos osztályához, s mint annak főszerelője készítette a pozsonyi és

FANTA ERNŐ.

debreceni m. kir. dohánygyárak villamos erőátviteli berendezéseit.

Majd az 1914. évi általános mozgósításkor ismét a debreceni tűzérezredhez vonult ba s a szerb-orosz és olasz frontokon küzdötte végig a háborút, míg 1917-ben a műszaki osztály áthelyezte a resicabányai töltény- és ágyúgyár villamossági osztályához, ahol mint főszerelő a háború végéig működött. A kisezüst vitézségi éremmel s a Károly-csapatkereszttel lett kitüntetve. 1918 novemberében lett önálló Debrecenben, ahol azóta a „Debreczen", a „Tiszántúli Hírlap", a „Hajdufőld" üzem- és világítási, továbbá a m. kir. főreáliskola, m. kir. vegykísérleti állomás, m. kir. orvosi vegytani intézet, róm. kath. főgimnázium villamvilágítási, erőátvitel és áramfejlesztő berendezéseit készítette. Tagja a mestervizsgáztató bizottságnak és a róm. kath. Otthonnak.

Gabányi Sándor utóda Láng Miklós

Patinás debreceni cég. Megőrizte a mult század derekának konzervativ hagyományait, de lépést tudott tartani a korral s a modern kereskedelem frisseségével és elevenségével dolgozik. 1865-ben alakult, tehát Debrecenben a legrégibb cég a szén szakmában. Jelenlegi főnöke, Láng Miklós 1911-ben társként lépett be a cégbe, a következő évben pedig teljesen átvette s azóta mint egyedüli tulajdonos vezeti az üzletet.

Ettől az időtől lehet számítani az immár hét évtizedre visszatekintő tekintélyes cég mai megnövekedett arányainak kibontakozását. Felöleli a tüzelőszer-kereskedelem minden ágazatát, Csapó ucca 28 szám alatti hatalmas telepén óriási halmokban tárolt különböző hazai szénfajtákat, kőszenet, külföldi kokszot, brikettet, külföldi retorta bükkfaszenet, román boksa faszenet és toronymagasságba rakva hazai és külföldi tüzelőfákat.

Üzleti elveinek szolidsága áraiban jut kifejezésre. Ez tette versenyképessé és ennek köszönheti forgalmának állandó emelkedését. 1920 óta, amikor a vidéki rendőrségeket államosították, szállítója a debreceni kerületi főkapitányság alá rendelt hatóságoknak, 1932 óta pedig az egész ország vidéki rendőrségeit ellátja tüzelőszerrel természetesen a mindenkori versenytárgyalások eredményeként. Más állami és egyébb közhivatalok különböző közüzemek, testületek és egyházak szintén a Láng Miklós cégtől szerzik be szükségleteiket. Mint a Mánik Sándor és Társa szénbánya képviselője, ennek bányájából szállítja a berentei szenet a katonaság részére Debrecenbe, Nyirbátorba és Nyiregyházára.

LÁNG MIKLÓS.

Debrecen és vidéke kiskereskedelmének jó részét szintén a Láng Miklós cég látja el tüzelőszerrel, emellett detail-üzlete a magánfogyasztók jelentékeny csoportját számitja vevői közé, főleg a tisztviselő osztályt. Gőz és villanyfavágót nem tart üzemben a cég s így sok szegény napszámos és más kézimunkás keresi meg kenyerét a telepen.

A megnövekedett forgalom természetesen a kiadásokat is tetemesen megnövelte s ezek között a fokozott közterhek igen jelentékeny tételeket képviselnek. Ennek ellenére a cég rendületlenül áll a mai sulyos gazdasági viszonyok között is, mert a minimális haszonnal való árkalkuláció a szilárd alapokra helyezett üzletnek felépítményeit is biztosítja.

Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank

Magyarországnak ez a hatalmas pénzintézete, amely több mint évszázados multra tekinthet vissza, közel 14 évvel ez előtt kapcsolódott be Debrecen közgazdasági életébe.

Jelentős esemény volt Debrecen életében a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank által a város részére nyujtott 3,400.000 dolláros törlesztéses kölcsön folyósítása 1928 junius havában.

A Városi Világítási Vállalat beruházási programjának megvalósítására 1930-ban 3.500.000 pengő függő kölcsönt vett fel a város, amely összeg negyedrészét a Leszámitoló és Pénzváltó Bank folyósította.

A legutolsó évek sulyos gazdasági viszonyai közepette a Leszámitoló Bank és debreceni fiókja nagy hálára kötelezte Debrecen és a Tiszántúl gazdaközönségét és kereskedelmét szolid és konciliáns üzletpolitikájával.

Vitárius ujonnan bevezetett ernyői szenzációsak * Piac-u. 16.

A MAGYAR IPAROS JÖVŐJE

Irta: **Vági István,** *a debreceni Ipartestület elnöke*

Mindjobban bebizonyosodik az a tényállás, amit klönböző gazdaságkutató jelentésükben napvilágra hoztak és amiről sajátmagunk is — műhelyeinkben, üzleteinkben és az egész gazdasági élet komplexumában látunk, hogy a kézmüvesipar, a kisipar egy messze kiterjedő válságot él át, de mindezek dacára feltétlenül igaz az is, hogy jövő — akárhogy is vajudik a világ és bármiképpen alakul is ki a gazdasági élet — a kézmüvesipart nem nélkülözheti és nélküle nem lehet egyetlen gazdasági berendezés sem és mindazok, akik kishitüségből, a gazdasági fejlődés különböző iramaitól megrjadva, a halált hirdetik és megkondítják a vészharangot a kézmüvesipar feje felett, megfeledkeznek arról, hogy éppen ez az a társadalmi osztály, a mely az évszázadok minden alakulásában benne volt, benne maradt és — nem anakronizmus, de szilárd meggyőződésem,, hogy benne is fog maradni, mert a Kézmüvesiparosé a Jövő!

Természetes, hogy ezzel szemben áll különböző gazdaságpolitikus megállapítása, hogy „a kisipar termékeit a racionalizált nagyüzem elragadja" „az individuális munkát a nagyüzem, a gyáripar veszi át és rohanó szallagján ömlik ki a tömegtermelés olcsó és jól reklamirozott árúja és ez nem vezethet másra, mint a kézműves ipar teljes összeomlására" stb. A próféták, akik erről beszélnek, hibásan ítélik meg a helyzetet, mert csak egyes iparágak sorsát nézik, de nem tekintik át az egész gazdasági strukturát és így nem is látják a fejlődési folyamatot és annak azon lehetőségeit, amelyek a kézmüvesipar fejlődését biztosíthatják. Egészen bizonyos és ez után felül áll, hogy a kézmüvesipar területén is vannak iparágak, amelyek a fejlődés folyamán eltünnek és megsemmisülnek, mint ahogy ez a gyáripar, a kereskedelem és a forgalmi eszközök terén is meg van, hiszen a technika fejlődése, az izlés változása, a különböző korok szellemisége uj és uj vágyakat és uj formákat hív életre, nem csak a művészetben és irodalomban, hanem az iparban is! Ha leállnak gyárak, amelyek — modhatjuk — fiakereket, vagy vitorlás hajókat gyártottak, annyit jelent-e ez, hogy pusztul a gyáripar? Nem! A termelés változik és ezzel a változással fejlődik ki!

A háborúelőtti kézművesipar más termelési feltételek között élt és jobbak is voltak a viszonyai, mégis azt látjuk, hogy ma úgy Németországban, Ausztriában, de általában minden közismert nagy ipari államban is, a kisipar eddig ismert 100 iparágán felül ujabb és ujabb területet foglal el és míg évtizedekkel ezelőtt a szitások és gubások százai éltek munkájukból, addig ma a villanyszerelők, autószerelők és mechanikusok ezrei üzik a kézművesipart! Az individuális izlést nem lehet megszüntetni és nem is fog megszünni!

A kézművesipart kihagyni tehát egy gazdasági formából sem lehet, de nem is engedi magát, a szabadsághoz szokott és egyéni iniciativát szerető magyar kézművesipar fentmarad és élni fog, de nem szabad megrabolni önbizalmától!

Sok területen a kézművesipar komoly előhaladást tanusít — nem lehet igy figyelmen kivül hagyni a férfi és nőiszabó, cipészipart sem és bármilyen nagy is lehet a gyári tömegtermelés, a ruházati iparban az egyéni izlés és kívánság örökké élni fog és ebből táplálkozik a kézművesipar! Ott van az élelmiszeripar — a gyárak hiába ontják a konzerveket — a magyar hentesipar termékei még évszázadokon át is szolgálni fogják a soha el nem tünő innyencek kívánságait! Lehet, hogy egyes iparágak eltünnek, vagy hogy termelő üzemeikből átmenetileg javító műhelyek válnak — de örökéletü marad ezek között is az épitőiparág az ő bádogos, lakatos, festő, asztalos, parkettás, kályhás, stb. kézműiparosaival együtt. Nem lehetünk tehát kishitüek, az egész világ vajudik, uj társadalmi formák, uj gazdasági berendezkedések fölött folyik a harc. Szemtanui, szenvedői vagyunk az átalakuló világnak, — a régi fogalmak összetörhetnek, — de ősember fegyverkovácsának ivadéka az elektrotechnikus — az ősiség társadalmában nagy ember volt a fegyverkovács. Mi sem adhatjuk fel a küzdelmet és akik részesei ennek az átalakulásnak, maguk is részt kívánnak belőle, — az uj élet, az uj társadalom uj derékhada, középosztálya a kézműiparos kell, hogy legyen!

Át kell szervezni e gazdasági életet, racionalizálni a termelést, expanziv erővel piacot szerezni termelvényeinek, ez a jövő feladata!

A magyar iparos mindig hű volt hazájához, hű ma is, de haladni akar, munkát, békét, kenyeret kíván!

A magyar iparos sorsa és tragédiája egy országa sorsával, a magyar iparos nem lemondó, a magyar iparos bizik, szenvedéseiben és nyomoruságában is hű marad mindahhoz, amit szeret és amit tiszteltek ősei; hű marad tradicióihoz és munkájához és boldog volna a magyar iparos, hogy abban az uj kialakuló világban, amiért annyit kell szenvednie és amelyért annyit kell még küzdenie, de amely előbb, vagy utóbb be kell, hogy következzék, hogy megkapja a maga méltó helyét és betölthesse hivatását egy szebb é sboldogabb Magyarországért!

Ennek az elérése is lehet sok útvonalú, magasabb képzettség, komoly tanoncképzés, szellemi tudás, izlés és érzék minden modern és uj iránt, — a termelésben tökéletesebb vonalakat, a szépség iránti szeretetet kell fejleszteni, — ki kell alakulni egy magasabb szinvonalú emberré és tökéletes iparossá. A világ a kollektívitás felé halad, közös munka, a munka eredményének igazságos ezétosztása, a közös megértés és a közös érdek védelme nem zárja ki a szabadságot, tehát szabad, független emberré kell nevelkednünk, aki bátran fog össze minden szépért és nemesért.

A magyar iparos alaptörvénye a minőség termelése kell, hogy legyen, a tömegárutermelés nem egyéni, — eredeti csupán az, amit szivünkkel állítunk elő, de ezt be is kell mutatni valahol, kirakataink nincsenek, de itt maradtak régi vásáraink, amelyeket művésziessé fejlesztett a kor és haladás. Meg kell jelenni a nyilvánosság szinpadán, az árumintavásárokon. Üzleti szellem és kézműipar — ez ma már az élet parancsa; uj célok felé haladunk, legyen a cél tiszta és világos, öntudatos, dolgos iparos a nemzeti társadalom, az uj középosztály gerince! És bátor, virulens, életerős! És ne féljen a jövőtől, mert a jövő a dolgozóké — és így a miénk is lesz!

A balmazujvárosi háromszoros rablógyilkos ellen indított polgári perben szenzációs véleményt adott dr Orsós Ferenc egyetemi tanár

Okozhat-é munkaképtelenséget a lelkifájdalom?

Élénk emlékezetében van még a közönségnek az a borzalmas rablógyilkosság, amely Balmazujvároson történt. Szabó Sándor kisgazda balmazujvárosi lakos megyilkolta rokonának, **Kecskés** Sándornak feleségét és két kis gyermekét, hogy elrabolhassa pénzüket. A debreceni törvényszék és tábla halálra ítélte a bestiális gyilkost, de Szabó Sándor mégis elkerülte az akasztófát, mert kormányzói kegyelemből életfogytiglani fegyházat kapott. Szabó Sándor a váci fegyházban tölti büntetését és ott kapta meg a debreceni bíróságtól az értesítést, melyben közölték vele, hogy Kecskés Sándor kártérítést követelt kiirtott családjáért, kártérítést követel a lelkifájdalomért, mert munkaképessége a rémes eset óta igen lecsökkent.

A rablógyilkos kijelentette, hogy egy vasat sem ad vagyonából, elég, ha bűnhődik szabadsága elvesztésével. A polgári per azonban, melynek megindulásáról már beszámoltunk, folyt tovább. A fegyházban levő gyilkos vagyonának kezelésével a gyilkos apját bízták meg. A kártérítési követelésnek az apa is ellentmondott, hangoztatva, hogy a két ház és szántóföld szükséges a családnak, annál is inkább, mert a »sajnálatos« eset következtében kenyérkereső nélkül maradtak.

A polgári perben a debreceni törvényszék elrendelte orvosszakértő meghallgatását arra vonatkozólag, hogy Kecskés Sándor tényleg szenvedett-e a családja kipusztítása következtében beálló izgalmak miatt munkaerő csökkenést és egészségrombolást. **Dr. Orsós Ferenc** egyetemi tanárt bízták meg Kecskés Sándor megvizsgálásával és a perdöntő orvosi szakvélemény elkészítésével.

A szokatlan érdekes perben a felek képviseletében két ügyvéd került egymással szemben. A Szabó család érdekeit **dr. Hadházy Béla** ügyvéd képviseli, a kárkövetelő Kecskés Sándort pedig **dr. Papp Ignác** képviseli.

Szabóék azzal érvelnek, hogy nem ítélhető meg semmi kártérítés már azért sem, **mert hiszen nem a megöltek tartották el Kecskést, hanem Kecskés tartotta el feleségét és két kisgyermekét.** Kecskés életerős, egészséges ember és megtudja keresni kenyerét. A lelki fájdalmakat pedig pénzre átváltani nem lehet — mondják.

A Kecskés érdekeit képviselő dr. Papp Ignác azt hangsulyozza a szenzációs esetben, hogy jár az eszmei és jár a tényleges kártérítés is **mert a családját elvesztett ember olyan lelkimegrázkódtatáson ment át, hogy munkabírása lényegesen csökkent, sőt hosszu ideig képtelen volt minden munkára.** A felesége segítőtársa volt és annak elvesztése vagyoni kárt is jelent.

A debreceni törvényszéken most tartották meg a folytatólagos tárgyalást, melyen ismertették az orvosszakértő jelentését. Az orvosi véleményben minden adat felsorakozik Kecskés Sándor fejlődéséről, betegségeiről és jelen állapotáról.

A periratokhoz csatolt kórtörténetből kiderült, hogy **Kecskés Sándor 1920-ban serdüléses elmezavarral volt kezelve hat hónapig a debreceni kórházba.** Kecskés szerencsésen gyógyult és már évek óta nem állapithatók meg nála az elmebaj tünetei. Mindazonáltal kétségtelen, hogy ujabb elmebajra diszponált egyénnek kell lennie. Ilyen körülmények között érthető Kecskés Sándornak az a panasza — mondja a szakvélemény — hogy feleségének és gyermekeinek megölétése után, olyan lelkiállapotba jutott, hogy testileg, lelkileg összetörtnek érezte magát, rokkantnak tudta magát és csak csökkent munkaképességel rendelkezett. Az kétségtelen, hogy Kecskés Sándor a rablógyilkosság után elhagyta házát és szüleihez költözött, akik gondoskodtak róla. Nagyon valószinü, hogy ezen időben nagyobb vagyi depresszió, esetleg enyhébb melankóliás állapot állott fenn. Az hogy Kecskés Sándor olykor könyvtárba is eljárt olvasni, csak azt mutatja, hogy abnormis állapotban volt és elmenekült emlékeitől, saját magától.

— **Nagyon lehetséges, hogy Kecskés Sándor a borzalmas gyilkosságok után 1931 julius 23-tol fogva több hónapon át, olyan lelki állapotban volt, mely állapot fedheti a lelki rokkantság fogalmát és hitelt érdemel Kecskés Sándor azon vallomása, hogy ő csak nehezen és kellő siker nélkül tudott csak dolgozni. A rendelkezésre álló adatok szerint ezen kórosnak tekinthető lelki állapot 18 hónap után szünt csak meg, amikor Kecskés elhagyta szülei házát és önálló életet kezdett.**

A bíróság a tárgyaláson nem hozott döntést, mert gazdasági szakértőt küldtek ki azzal, hogy állapitsa meg, mennyit érnek a rablógyilkos házai és szántóföldje. A gazdasági szakértő jelentése után tűzik ki hivatalból az uj tárgyalást, melyen meghozzák az ítéletet melyet igen nagy érdeklődéssel vár úgy a nagyközönség, mint a jogász társadalom.

Fehér akác . . .

Fehér akác, fürtös akác
Szőjjek-e még álmot,
Szeressem-e ezt a hazug
Bomlott, rossz világot? . . .
Érdemes-e keresni még
Csillagot az égen? . . .
Fehér akác, fürtös akác
Ezt mondd meg te nékem! . . .

Fehér akác, fürtös akác,
Ha megszőttem álmom,
Mondd meg, hogy a valóságra
Érdemes-e várnom . . .
Mert a percek virágai
Hamar hervadoznak . . .
Fehér akác, fürtös akác
Már csak könnyet hoznak!

DR. BOROS JENŐ.

Nem minden az ár
a minőség is fontos. Házilag készitett elsőrendü mosóbőrkesztyü P 4.—
Schön Sándornál
Piac ucca 14. szám
Csapó ucca sarok.

Egy hires debreceni cég, melynél 100 éve már, hogy nem lehet alkudni

Debrecen kereskedelmi életéről nem lehet írni anélkül, hogy meg ne emlékeznénk a patinás, hires cégről, melynek árusító asztalainál 100 éve jelennek már meg nemcsak Debrecennek, hanem az egész Tiszántulnak a vevői, akik vászonárukkal, kelengyével akarják magukat ellátni. Ez a nagyhirü, 100 éve dolgozó cég a Kardos László cég a Kossuth utcán. Debrecen régi hires kereskedő cégeinek, a patriciusok erkölcsi felfogásával irányított kereskedelemnek egyik megamaradt oszlopa a százéves cég. Sokan a régi ismert, országos hirü cégek közül eltüntek a gazdasági élet viharában. Kevesen álltak meg s ezek közül a kevesek közül való, mint a régi idők tanuja a ma is sikerrel müködő Kardos László cég.

A cég 1831-ben nyitotta meg kapuit és Kardos László a jelenlegi tulajdonosok nagyapja várta és szolgálta finom áruival a város urait és jómódu civiseit. Az üzlet jó hire, áruinak kifogástalan minősége azt eredményezte, hogy hamarosan nemcsak a debreceni piacon lett vezető tényező, hanem a szomszédos megyék, sőt az egész Tiszántulon egyedül maradt vezető a szakmában. Óriási forgalma és zsufolt raktárai vetekedtek a fővárosi nagy, hasonló szakmában dolgozó cégekével. Mint komoly vászon és kelengye áru üzlet első lett a szakmában és ma is tartja a vezetést a Tiszántulon.

A cég minden társadalmi réteg számára tartott árut, de csak jó minőséget. A leglökelöbb üzlet volt és az ma is, de éppen úgy vásrol a fejkendős nénike a fényes asztaloknál, mint a legmagasabb közfunkcionárius családja. A kiszolgálás előzékenysége, mely mindig erőssége volt a cégnek, — szinte páratlan. Ennek egy titka is van. A cégnek ugyanis olyan régi kipróbált alkalmazottai vannak, hogy az már szinte ritkaság. Természetes, hogy a régi személyzet ismeri a vevőkört, ismeri a családokat és azok, hogy úgy mondjuk szinte „haza mennek vásárolni". A legidősebb alkalmazottak 40—35—30 éve vannak a cégnél és a legfiatalabbaknak is öt-tiz éves szolgálatuk van.

Részlet a Kardos László cég varrodájából.

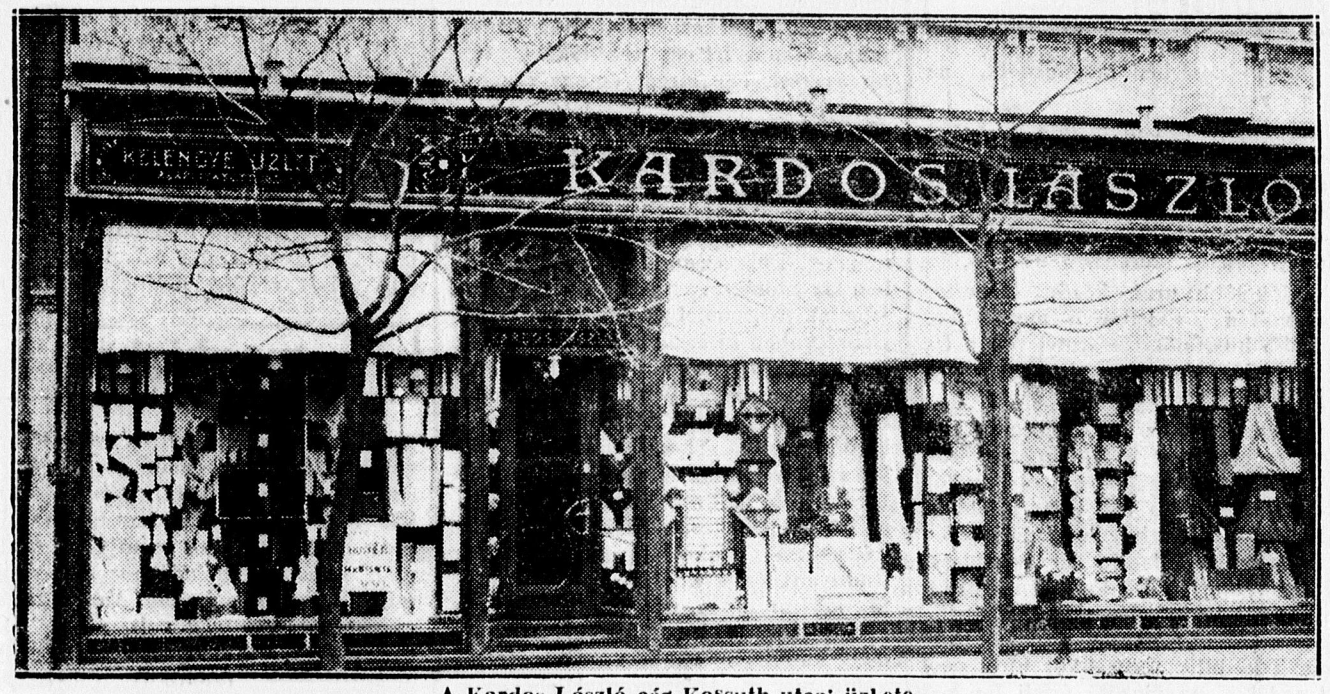

A Kardos László cég Kossuth utcai üzlete.

A Kardos cég még arról is nevezetes, hogy száz évvel kiadta az útasítást az akkori cégtulajdonos, Kardos László, hogy az ő boltjában alkudni nem lehet, mert ő a legalacsonyabb készpénz áron adja a legjobb portékát. Tisztes kereskedői haszonnal dolgozik csak és ezért nem engedhet az árakból semmiféle alkudozással. A cégfőnök útasítását szigoruan betartották és ez a száz évvel ezelőtt kiadott parancs ma is érvényes. Tartják az utódok és nem lehet ma sem alkudozni a Kardoss László cégnél, ami felesleges is lenne, hiszen olyan árakat szabnak meg a portékáknál, hogy abból már engedni nem lehet.

A cég a régi békebeli összeköttetéseit a híres külföldi gyárakkal ma is tartja, van több olyan külföldi cég, mely 80 éves szállítója a Kardos cégnek. A hazai gyárak portékái is kaphatók, az természetes, de vannak olyan minőségbeli követelmények, melyeknek csak a külföldi gyárak tudnak még eleget tenni. A cég régen sem tartott és ma sem tart silány portékát, mert áruját felelősséggel adja tovább és nagyon vigyáz cége régi jó hírére. Azt a békebeli elvet vallják a cég jelenlegi vezetői, hogy csak az vásárol olcsón, aki jót vásárol és éppen ezért a közönségnek érdekében csak jó portékát tartanak.

A cég az utóbbi évtizedben női, férfi és gyermek kelengyék készítésére is berendezkedett és a cégnek így a saját műhelyéből kerülnek ki a kifogástalan minőségű anyagokból készült áruk. — Hatalmas műhelyben a gépek hosszú sora kattogva dolgozik, hogy eleget tudjanak tenni a megrendeléseknek. Természetes, hogy most már mérték szerint is dolgoznak, a legkényesebb ízlést kielégitően. A férfi, női és gyermek fehérnemű készítése mellett berendeztek, engedve a kívánatnak, paplan- és matrackészítő műhelyt is.

Az évszázados vászonüzlet megrendelői nemcsak a nagyközönség soraiból kerülnek ki, hanem szállítja a cég a kliníkáknak, kórházaknak is. — A cég nemcsak a szerződéses szállítója a kliníkáknak, kórházaknak, hanem ezen intézmények alkalmi vásárlásaikat is a cégnél bonyolítják le.

Figyelembe véve mindezeket, kétségtelen, hogy a debreceni kereskedelmi életben igen komoly és múltjához hűen súlyos tényező a Kardos László cég.

—

Jánosi és Mentze O.

bőr- játék és sportáruház

Meglátogattuk a Piac ucca 38. szám alatt levő Jánosi és Mentze O. cég bőr, játék- és sportáruházát. A cég főnökével Jánosi Irnával folytattunk beszélgetést, aki készséggel állt munkatársunk rendelkezésére, mikor arra nézve intéztünk hozzá kérdést, hogy melyek azok a főbb irányelvek, amelyek szerint a jövőben üzletét vezetni kívánja. Elmondta, hogy ennek a szakmának legelemibb követelménye az, hogy nagy és bő választék álljon a közönség rendelkezésére, de nemcsak ez az egyetlen szempont irányadó, hanem hogy minél jobb árukat adjanak olcsón. Mint mondta a modern és a korszellemében haladó kereskedő törekvése az, hogy minél nagyobb tömegeket vonjon üzletkörébe és ezt csak úgy lehet elérni, ha kis haszonra dolgozik és a minimumra csökkenti a rezsit. A kevesebb haszon mintegy ellensulyozására persze ott van a nagy forgalom, amely aztán magyarázatát adja annak, hogy miért lehet az ilyen üzleti elvekkel vezetett üzletekben olcsóbban árustíani.

Mgenyugvással állapíthatjuk meg, hogy a cég üzleti elvei a legtökéletesebb összhangban vannak a mai élettel és minden ezirányú törekvését a nagyközönség is méltányolja, amit bizonyít napról-napra izmosodó vevőköre, amely azzal honorálja a cég törekvéseit, hogy készséggel vásárolja a szebbnél szebb retikülöket, tárcákat, naicecereket, utikészleteket, böröndöket, amelyek a legujabb tavaszi divatmintákban állnak rendelkezésére. A cég amellett, hogy raktárának nagy részét magyar áruk teszik ki, a közönség igényeit kielégíteni akarva külföldi árukat is tart. Sport cikkei a tavaszi szezon kezdetével már is kapósak, különösen tenniszütői, futballabdái s ugyancsak a sportfelszereléshez tartozó nyugágyai is.

PANETH LAJOS

Orth. kóser szalámigyár

TIAC UCCA 9.

A Tiszántul legnagyobb kóser szalámigyárja a Paneth szalámigyár, amelyet Paneth Lajos hentesmester 1910-ben alapított. Mint szakmája egyik alapos ismerője rájött arra, hogy Debrecen és vidéke megkívánja egy ilyen üzem létesítését, amely kitünő áruval lássa el a közönséget. Az elmult kétévtized őt igazolta. Ma már vevői és megrendelői tábora nemcsak a Tiszántulról keresi fel rendelésekkel ezt az üzenet, hanem jelentkeznek az ország minden részéről vevők, sőt a külföldi államokban is egyre szaporodik megrendelői száma. A Piac ucca 9. szám alatti modernül berendezett eladási üzlete és falatozója az elitt közönség találkozó helye. A Paneth szalámi gyár készítményei ma már márkás áruk közé tartoznak. Liba kolbászai és szalámi készítményei pompás izükkel és izléses különleges kóser csemege húsai is. Mind ezeken felül ezek a készítmények olcsó árukkal is meglepetésként hatnak, ami azért lehetséges, mert közvetlen a gyártól a fogyasztóhoz kerülnek.

—

A sajtó 43 évvel ezelőtt

Irta: DOZSA GYORGY

Nehogy véletlenül borsajtóra tessék gondolni. A világért sem. A nyomtató sajtóról, *még pedig a debreceni 43 év előtti napisajtóról kívánok itt megemlékezni.* Talán nem is egészen szabatosan fejeztem ki magam, mert bizonyára akadnak olyanok, akik ezek után azt várják, hogy a nyomtató sajtó 43 év előtti formájáról, nyomtató teljesítményéről, meg tudom is miféle szakkérdésekről fogok tájékoztatót adni. Bizony ez sem volna érdektelen. Mert hol voltak még 43 év előtt az összeépített rotációs érczörnyetegek, amelyek óránként 10.000-számra ontják magukból a 64 oldalas ujságokat, szépen összehajtogatva, takaros sorrendben. Bizony akkor még minden ujságnyomtató gépnek *egy igen nagyarányú lendítőkereke volt, amelybe belekapaszkodott két erős magyar* és csak úgy gőz, vagy villanyáram nélkül, legfeljebb a *lekortyintott kisüstönfőtt gőz* erejével forgatták-forgatták mindaddig, amíg az ujság példányszáma le nem járt. A gyorslábú és fürgekezű ujságkihordók (még akkor így megtisztelték őket, nem úgy, mint most: »rikkancsok«!) szépen összehajtogatták és széjjelhordták. Boldog világ volt az.

Faipar

Mint typographusnak sokszor elmondta az öreg Kalas meg Ethey bácsi, akik a »Debreczen« veterán lapkihordói voltak, hogy karácsonykor bizony minden jobb előfizető-háztól kidukált egy szép nagy kerek mazsolás kalács, újesztendőkor meg az előfizetőktől kapott 10, meg 20 krajcárokból meg lehetett vásárolni a magyar szabóktól egy szép zsinóros magyar öltözetet, meg aztán egy pár rogyós szárú csizmát. Hej, öreg *Ethey* bácsi! Ma is előttem van markáns kis magyar alakja, amikor jóságos öreg főnökőm, Kutassy Imre az irodából kiáltott hozzá: »Ethey, jöjjön be.« A kis öreg megrántotta a hasán a zsinóros magyar nadrágot s úgy fokhegyről kivágta: »Ethey úr vagyok én tekintetes úr, tisztességes szűrszabó iparos mester. Mert kéremalássan akinek ez nem tetszik, *hát kutyánál az egres, avagy ereszben a kapukulcs.*« Na! Mérgelődött néha az öreg Kutassy. De megértette az öreget. Szerette az önérzetes magyar embert.

43 évvel ezelőtt emlékezetem szerint három lap volt Debrecenben. A »Debreczen«, független 48-as politikát reprezentáló lap, a »Debreczeni Ellenőr«, kormánypárti lap és a »Debreczeni—Nagyváradi Értesítő«, amely az öreg Zichermann bácsi lapja volt. A »Debreczen« és a »Debreczeni Ellenőr« hetenkint csak ötször jelent meg, a »Debreczen—Nagyváradi Értesítő« pedig hetenkint csak egyszer. A »Debreczen«-t a régi jóhirű Kutassy Imre-féle nyomdában nyomatták, — egészen 1891-ig, amikor a 48-as párt vette át a lapot és elvitte a saját nyomdájába (József kir. herceg ucca, akkor Nagyúj ucca, Konrád mézeskalácsos házában volt a nyomda), ahol is a nyomda vezetésével *Erdélyi* István régi, kiválóan képzett typographus bizatott meg. Ugy tudom, a lap akkori szerkesztője dr. *Bakonyi* Samu meg *Kósa* Barna volt. Bizony sok viszontagságon ment keresztül a lap. Emlékszem olyan időkre, amikor boldogemlékezetű Erdélyi István nyomdafaktor, aki egyebekben kitünő tollforgató ember volt, *kézirat hiányában maga irta a vezércikket, a tárcát, vagyszólván az egész lapot.*

A Kutassy-féle nyomdából elvitt »*Debreczen*« helyett 1891-ben indította meg Kutassy Imre nyomdatulajdonos a »*Debreczeni Hirlap*«-ot. Első szerkesztője *Gáspár* Imre, abban az időben igen közismert iró volt, kinek szép költeményei és elbeszélései még ma is megtalálhatók egyik-másik népiskolai olvasókönyvben. Mint a könyvnyomtató művészet (bizony ebben az időben még annak nézték) jövőbeni reménységének, ha nem volt a lapszedéshez kézirat, a mindenható mettőr (tördelő) parancsára rohanni kellett a szerkesztőségbe kéziratért. Ilyenformán igen élénk összeköttetést tartottam fenn a szerkesztőség tagjaival, akik bizony sokszor nem a legnagyobb lelkesedéssel fogadtak, mert kézirat az rendszerint gyengén volt.

Hogy mi volt ezidőben egy felelős szerkesztő, arról a mai fiatal hírlapíróknak, meg typographusoknak fogalmuk nics. Elsősorban is külön szobája volt. Bejelentés nélkül oda nemhogy az ujdondásznak, de még a segédszerkesztőnek sem lehetett bejutni. Szuverén úr volt a lapnál. A lapban csak az jelenhetett meg, amely az ő szigorú kritikáján átcsúszott. Bizony sokszor megesett, hogy még a hirdetést is kihagyatta, mert szüksége volt a helyre. (Most próbálná meg a főszerkesztő úr!) Akinek a lap fején volt a neve, az dirigált. Ma fordított világ van. Akinek a lap hátulján van a neve, az dirigál. Vajjon miért? A fokozott felelősség, kérem! Mert sajtóvétség esetén aki a lap fején díszeleg, azon rendszerint semmit sem lehet behajtani. A nyakán hordozza az összes vagyonát.

butorai

De aki a háttérben meghuzódik, az tartja a zsákot.

Tekintély dolgában bizony a város legelsőbbjei közzé számított a felelős szerkesztő úr. Nagy társadalmi ünnepségeken, főhercegi, miniszteri látogatás alkalmával mindenkor ott forgolódott a felelős szerkesztő úr frakkja a legelőkelőbb urak között. Tehette. Ehez volt a jövedelme is megszabva. Legalább huszonötször annyi volt a fizetése, mint a typographusnak. Ma majdnem fordítva van.

Bizony ebben az időben semmi beleszólása nem volt a lap szellemi irányításába a kiadónak. De nem volt felelőssége sem. Ha baj volt, a felelős párbajozott. Ha sajtóvétség volt, a felelős leült az államfogház büntetést. (Az igaz, hogy a kiadó számlájára.) Amikor a felelős belépett a szerkesztőségbe, mindenki nyájas jónapot köszönt. Tudniillik még ekkor híre sem volt vidéken az idegölő éjjeli lap-készítésnek. Szép sorrendben minden munkatárs bevitte az elkészitett kéziratokat és szépen betette a felelős asztalára. Bizony-bizony sokszor és igen igen sok kézirat került nyomdafesték helyett a papirkosárba. De egy bizonyos: a sajtószabadság a hírlapíróé volt. Ő élhetett vele úgy, ahogy akart. De hogy becsületesen, lelkiismeretesen élt vele, bizonyítja az, hogy igen kevés dolga volt az esküdtszéknek, a sajtóper a legnagyobb ritkaságok közzé tartozott. Általában a hírlapíró ebben az időben, mint a sajtó hivatalos képviselője, tekintély volt. Bálokon, hangversenyeken, ha különösen a felelős jelent meg, nagy reverenciával fogadták.

A legnagyobb ritkaságok közé tartozott az, hogy egy-egy ellenzéki hírlapíró kormánypárti lapnál fogadott volna el állást. Összeférhetetlen volt ez. Ezidőben egész más volt a hírlapírói morál, mint ma. Elvekért harcoltak. Ma kenyérért, megélhetésért. Élénk emlékezetemben vannak erős hírlapírói csaták, amelyek abból keletkeztek, hogy az ellenzéki hírlapíró kormánypártivá vedlett.

1892-ben (vagy 1893-ban) vette át *Rudnyánszky* Gyula kiváló költő a »Debreczeni Hírlap« szerkesztését *Gáspár* Imrétől. Ugy tudom, Budapestről jött. Uj szokásokat, új rendszert hozott. A többek közt azt, — jól emlékszem rá, — hogy a szerkesztőség tagjainak egyetlen közleményt sem volt szabad más lapokból kiollózni. Az egész lap tiszta kézíratból lett összeállítva. Szerkesztése alatt el is terjedt szépen a »Debreczeni Hírlap«. A város legelső organuma lett. Nagy tekintélyű ember volt Rudnyánszky Gyula. Ma is előttem van elegáns alakja. A szerkesztőség Hatvan uccán a dr. Dusóczky-féle házban volt. A lap munkatársai voltak *Bereczky* Lajos, *Szathmáry* Zoltán, *Than* Gyula és még egy pár külső munkatárs. Than Gyula ezidőben kezdte meg hivatásos hírlapírói pályáját. Egyebekben a »Közérdeket« is szerkesztette, amely lap, ha jól tudom, a pincér szakegyleté volt. Hej, de sok áldáz küzdelmet vívott boldogemlékezetű Than Gyula Rudnyánszkyval, aki úgy látszott ezt a rendkívül ambiciózus, vasszorgalmú hírlapírót nem tudta méltányolni. Pedig bizony ma, visszatekintve megtufott életpályájára, — mintaképéül szolgálhat a becsületes magyar hírlapíró típusának. *Bereczky* Lajos később rendőrfogalmazó lett, életét igen tragikus körülmények között fejezte be. A jó, a kedves, költői lelkü *Szatyi* bácsi szintén örök álmát alussza már, egy küzdelemteljes, nehéz élet után. Mint kuriozumot, meg kell említenem Rudnyánszky Gyuláról, hogy két éven keresztül nap-nap után mindennapra írt egy vezércikket, egy tárcaverset, egy tárcát és egy regény-

Piac-utca 32.

darabot, amely folytatólagosan jelent meg a »Debreczeni Hírlap«-ban. Ebben az időben igen szép költeményei jelentek meg, amelyet egy kötetben itt Debrecenben ki is adott, amelyből még ma is van példány a debreceni könyvkereskedésekben. Jeles tollú, kemény ember volt. Egy alkalommal beüzent a kiadóhivatalba, hogy küldjön neki a lap kiadótulajdonosa, Kutassy Imre 50 forintot. A jó öreg Kutassy sokalotta az 50 forintot, csak 25-öt küldött. Az irodaasztalra lerakott pénzt leseperte Rudnyánszky s kijelentette, hogy addig kézirat nincs, mig az 50 forint itt nem lesz. Bizony ott lett az 50 forint, mert különben akkornap nem jelent volna meg a »Debreczeni Hírlap«.

Rudnyánszky Gyula pár évig volt a »Debreczeni Hírlap«-nál. Feleségétől elvált s elvette *Réthy Laurát, abban az időben gyönyörű hangú primadonnát,* ki a debreceni városi színház tagja volt. Hogy Debrecenből hova mentek, nem tudom. Csak arról hallottam, hogy *szerencsétlen Rudnyánszky Gyula megvakulva, elhagyatva Amerikában fejezte be szomorú életét.*

Mint ebben az időben Debrecenben dolgozott hírlapírókról meg kell emlékeznem *Szombathy* Jánosról, ki később szintén rendőrfogalmazó lett, a nemrég elhunyt *Londesz* Elekről és *Krudy* Gyuláról, továbbá *Szücs* Jenőről, *Katona* Imréről, *Kovács* Sándorról. Talán, ha jól emlékezem, ugyanez időben kezdett mint hírlapíró dolgozni Debrecenben *Zoltay* Lajos nyug. múzeumigazgató is, ki Debrecen múzeumának fejlesztésében úttörő és felbecsülhetetlen értékű munkát végzett s mint író és régész országos tekintély. Pár évvel később jött Debrecenbe *Roskowitz* Arthur, akinek merész hangú vezércikkei ezidőben általános feltünést keltettek.

Ugyancsak ezidőtájban jelent meg Debrecenben a »*Villám*« c. élclap is. Olyan sziporkázó tartalommal, hogy bizony akármelyik fővárosi élclappal felvehette a versenyt. E lapban jelent meg legelőször a *Bugyi* Sándor debreceni talyigás híressé vált figurája, mely sok derüs percet szerzett a debreceni publikumnak. Ennek elmultával kelt életre a »Dongó«, majd később a »Karikás« című élclap. Ez utóbbi *Steppel* Károly (Steppel trafiktulajdonos fia) kiadóhivatali főnök és laptulajdonos ügyes terjesztési politikája folytán, volt idő, amikor 5000 példányszámban nyomult.

Bizony szép idők voltak ezek. Ráillett ez időre a bibliai mondás, hogy: »Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené!« Jó egyetértésben éltek az emberek, nem a rossz, a gyarlóság után kutattak az emberek egymás életében, hogy hamis, gyülölködő szószátyárkodás alapján a szenzációs leleplezések színes buborékját bocsájtgassák a nagy nyilvánosság elé, nem törődve azzal, hogy a bíróság előtt e buborékok semmivé pukkannak. Megbecsülték egymást. A sajtó pedig, ha valamit nyilvánosságra hozott, ennek a valaminek a háta mögött a tiszta igazság állt. Elferdithetetlenül. A hírlapíróra úgy nézett a publikum, mint az igazság apostolára. Az is volt. Híre sem volt a kétértelmű, sokat sejtető, valójában semmitmondó irásoknak. Nem volt izzó egyéni gyülölet az emberek lelkében a pozicióért. Mindenkinek jutott, volt bőven. Megvolt a tekintélytisztelet az emberekben. Nem rabszolgamódra. Becsületből. Aki többet tudott, aki műveltebb volt, annak kijárt a megillető tisztelet. Meggyőződésből, jóindulatból. Hiába! Ma már minden modernizálódott. A haladás, a kultúra mindent megváltoztatott. Megváltoztatta az emberek gondolkodását, erkölcsi felfogását. Ami re-

megbizhatók

gen az emberek közti érintkezésben, ruházkodásban, (nem beszélvén a strandbeli toalettekről), táncban szokás volt, az ma már nevetséges. Bizony más lett a ma sajtója is. Átidomult a modern haladáshoz úgy szellemileg, mint technikailag. Ami régen dicsőség, elhivatottság volt, az ma kenyérkereset. A régmúlt hírlapírója meggyőződése fanatikus rabszolgája volt. Ma a modern haladás, a lüktető élet, a hírlapi kapitaluzmus becsületes, szorgalmas, robotos munkása.

Nem tartom minden tekintetben helyénvalónak a konzervatívizmust, de őszintén megvallom, a lelkemből sóhajtok fel, — a »Debreczen« érdemekben gazdag, tízéves jubileuma alkalmából, — hogy édes jó Istenkém, varázsold vissza azokat az időket, amikor az emberek úgy megbecsülték és szerették egymást, mint 43 évvel ezelőtt, amikor még a hírlapot nyomtató sajtót az emberek hajtották, amikor még a hírlapírót »tekintetes szerkesztő úr«-nak szólították és amikor még a feltámadás eszméje minden ember arcáról igaz meggyőződésből ragyogott le.

Régen volt. Talán igaz sem volt.

—

Háló Ebédlő **BUTOROK** hihetetlen olcsón beszerezhetők
Bálint Sándor mübutor asztalos Piac-u. 85.

A tiszántuli állattenyésztés

fontosságáról, bajairól és megsegitésének, valamint fejlesztésének módjairól

Irta: **Rácz Mihály** *dr., m. kir. gazdasági főtanácsos, m. kir. gazd. akad. c. igazgató*

Az a rendkívül magas szinvonalon álló és mindvégig tárgyilagos hangu miniszterközi bizottsági értekezlet, amely a Tiszántuli Mező gazdasági Kamara rendezésében a közelmultban

DR. RÁCZ MIHÁLY.

Debrecenben lezajlott, nemcsak azért mondható nagyjelentőségünek, mert a tények tömegével, a számok és adatok halmazával igazolta ezen országrész gazdasági helyzetének — az emberi tudástól, akarattól és szorgalomtól független — hátrányos helyzetét, más országrészekkel szemben, nemcsak azért, mert ez az értekezlet számos reális gondolatot vetett fel és javaslatot termelt ki az igazságos »kiegyenlítés« megvalósítására, hanem azért is, mert nyilvánvalóvá tette, hogy minél sulyosabbak a gazdasági és az értékesítési viszonyok, annál nagyobb felkészültséggel kell a termelés technikájának minden fogását és eszközét alkalmaznunk és értékesítenünk.

Csak a modern természettudományi ismereteknek, a kémiának, a fizikának, a botanikának, a bakteriológiának, a biológiának, stb. gyakorlati alkalmazásával leszünk képesek a természeti és a közgazdasági adottságnak számos — a termelést és az értékesítést károsan befolyásoló — kedvezőtlen körülményeit kompenzálni, a termelési költségek csökkentése és kitűnő minőségű termékek előállítása útján.

Az értekezlet — a maga rendkívül szerteágazó anyagának egyik kimagaslóan fontos részlete keretében — a tiszántuli állattenyésztés és értékesítés különböző problémáival is foglalkozott.

Ennek során nyilvánvaló lett, hogy a Tiszántulon az állattenyésztés kimagaslóan fontos szerepet tölt be a mezőgazdasági termelés többi ágai között, kétségtelenül és főképpen azért, mert ennek az országrésznek rendkívül szélsőséges klimatikus viszonyai elsősorban az állattenyésztésre kényszerítik a Tiszántul gazdáit. És bár az állattenyésztési munka sikere a legelők minőségével, a takarmánytermések nagyságával elválaszthatatlanul összefügg, bizonyos mégis, hogy a különböző klimatológiai tényezőkkel mégsincs olyan szoros kapcsolatban, mint a mezőgazdasági termelés másik főága, — a növénytermesztés.

Az állattenyésztésnek ezen országrésszel kapcsolatos domináló jelentőségét az a körülmény is igazolja, hogy ló-, juh- és sertésállományunknak igen jelentős része van a Tiszántulon. De a mennyiségi tényezőkön kívül, az egyes állatfajok és fajták tenyésztésének még bizonyos speciális körülmények külön jelentőséget is adnak.

Messzire vezetne, ha ezeket a körülményeket mind sorra venném, és így egy rövid közlemény keretében meg kell elégednem azzal, hogy néhány fontosabb és a Tiszántulon különös jelentőséggel biró állattenyésztési ágra hivjam fel a figyelmet.

Ismeretes, hogy hazánk juhtenyésztésében az u. n. fésüsmerinó fajta (hazai fésüs) domináló szerepet tölt be, másrészt az is, hogy ennek a fajtának a főfészke éppen a Tiszántulon van. Ennek a ténynek két körülmény ad különös jelentőséget.

Az egyik az, hogy itteni kiterjedt szikes legelőink más állatfajokkal nem értékesíthetők, tehát a Tiszántulon ezt a juhfajtát relativ tökéletes állatnak kell minősíteni. A másik pedig az, hogy a kiterjedt juhtenyésztés — nagymennyiségű és kitűnő minőségű trágyaprodukció utján — nagymérétkben hozzájárul a tiszántuli szántó-földek termőerejének fenntartásához és fokozásához.

Ennek a két körülménynek az egyenes konkluziója az, hogy a juhtenyésztés fenntartása és fokozása a Tiszántul vitális érdekei közé tartozik.

Szomoruan kell megállapítanunk ezzel szemben, hogy a világgazdasági válság a Tiszántul juhtenyésztését sulyos helyzetbe hozta. Ezzel kapcsolatosan rámutatok arra, hogy a gyapjuárak világszerte bekövetkező katasztrófális zuhanása a kiváló hazai fésüsgyapju pár évvel ezelőtti 3 pengős árát 80 fillérre szorította le és amelynek következtében a tenyésztésben olyan nagyfoku depekoráció állott elő, hogy az állomány — ezen területre vonatkoztatva — csaknem a felére csökkent.

Ha ezt a nagy létszámcsökkenést kapcsolatba hozzuk azokkal a momentumokkal, amelyekre már az előzőkben felhívtam a figyelmet — úgy a kérdés jelentősége tisztán kell, hogy álljon előttünk.

A továbbiakban rámutatok arra, hogy zsirsertéstenyésztésünknek — amely az ország sertésállományának kb. 85 százalékát teszi ki, — az Alföld, illetve a Tiszántul a legbőségesebb forrása. A Tiszántul márkás tipusban termeli a mangalica sertést és pedig nemcsak az uradalmi, hanem igen sok helyen a népies tenyészetben is.

Ennek a ténynek a szociális jelentőségét teljesen megvilágítja az a megállapítás, hogy a sertésállomány több, mint kétharmad része a kisember kezén van, közgazdasági jelentőségét pedig az a körülmény, hogy hizott sertés és zsirexportunk külkereskedelmi mérlegünknek mindig egyik legszámottevőbb tétele. A Tiszántul sertésanyagának magas kvalitása igazolva van azzal is, hogy az az u. n. ipari hizlalósoknak egyik legkeresetteb anyaga.

Az utolsó statisztikai megállapítások sertésállományunknak — a juhok létszámához hasonló (43 százalékos) — óriási csökkenését tüntetik fel s egészen bizonyos, hogy ez a csökkenés, ezen a területen a legnagyobb.

Sertésállományunk nagymérvű számbeli megfogyatkozásának közgazdasági és szociális jelentősége, a fentebb kifejtettek alapján annyira nyilvánvaló, hogy azzal ujólag foglalkozni teljesen felesleges.

Sertésállományunk létszámcsökkenése a közgazdasági viszonyok általános hanyatlásával hozható a legszorosabb kapcsolatba. A belföldi fogyasztás csökkenése mellett az exporttevékenység nagyarányú hanyatlása és így az értékesítés legkedvezőbb feltételeinek a minimumra való összezsugorodása — egyik legfőbb oka a tenyésztői munka és kedv csökkenésének.

Ismeretes, hogy Csehország, amely a prima, nehéz zsirsertésnek legjobb piaca, ma is szerződés nélküli állapotot tart fenn velünk, Ausztria pedig, bár a mult évben kb. 115 ezer darab hizott sertést vásárolt tőlünk, azt megelőzően éveken keresztül zsirszükségletének legnagyobb részét amerikai zsirral fedezte. Ha ezen fontosabb momentumokhoz még azt is hozzátesszük, hogy a sertéspestis és a többi különböző sertésbetegségek még mindig óriási mértékben szedik áldozataikat és amely nek igazolására megemlítem, hogy a múlt esztendőben volt olyan időszak, amikor az ország községeinek több mint 30 százaléka volt sertéspestissel fertőzve, — úgy a nagymérvű létszámcsökkentés okai tisztán állanak előttünk.

Egy további jellegzetes és a Tiszántul természeti és gazdasági helyzeténél fogva lényeges tenyésztési ága ennek az országrésznek a magyar-erdélvi marha.

Mert bár igaz, hogy hazánk szarvasmarhatenyésztésének a súlypontja — a jóval értékesebb és nagyobb termelőképességű pirostarka szarvasmarha tekintetében — a Dunántulon van, nem lényegtelen mégsem, hogy viszont a magyar fajtájú szarvasmarha, — mely közismerten a világ legjobb igásállatját szolgáltatja, — fennmaradásának túlnyomórészt a Tiszántulon találta meg a feltételeit.

Ennek dacára megállapítható hogy ezen fajtának a létszáma — a tarkamarha fokozatos térfoglalása, továbbá a mezőgazdasági üzemeknek néhány évvel ezelőtt divatossá vált és a termelők ányagi erejét sokszor meghaladó motorizálása, végül a gazdasági viszonyok általános hanyatlása következtében fokozatosan csökkent, ugyannyira, hogy a legutolsó állatösszeirás szerint a magyar fajta hazánk szarvasmarha-

Herskovits Menyhért

cipő és csizmakészitő üzeme

Csapó ucca 18.

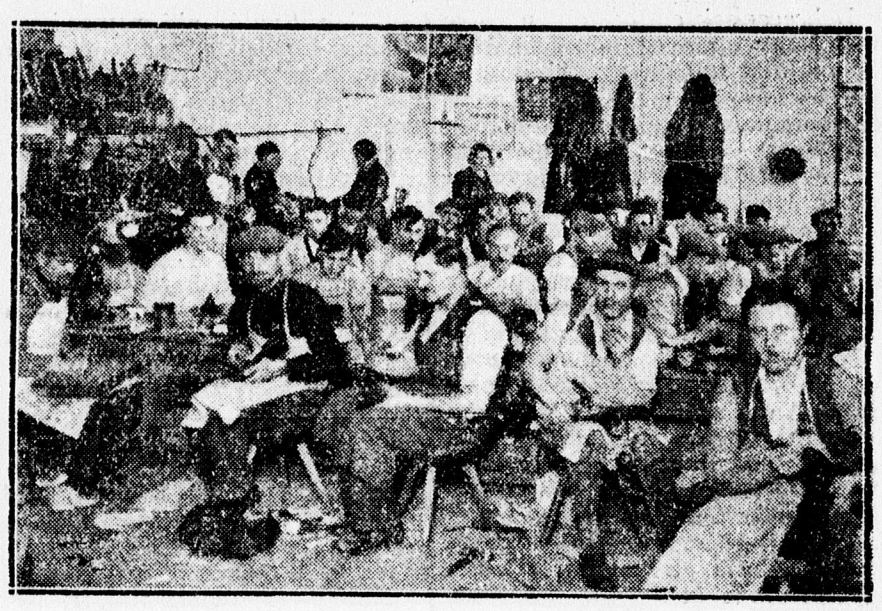

Részlet a Herskovits- cipőgyár üzeméből.

A debreceni ipar nagy fejlődésének egyik mérföldköve a Csapó u. 18. szám alatt levő cipő- és csizmakészítőüzem, amelyet a cég tulajdonosa 1919-ben alapitott. Herskovits Menyhért a régi magyar cipő és csizmakészítő mesterek hagyományainak ápolója, aki a nagy világégésben is becsülettel megállta a helyét. Az olasz fronton küzdött és bátorságával egy egész csomó kitüntetést szerzett, kis ezüstöt, bronz érdemrendet és a Károly csapatkeresztet.

Az összeomlás után Debrecenbe jött haza és egyévi másirányú próbálkozás után a Csapó u. 18. szám alatt, akkor még szerény keretek között megalapította cipőkészítőüzemét. Elismerten elsőrangú készítményeinek csakhamar híre ment és az üzemet többször kellett bővíteni. 1928-ban, hogy a közönséget első kézből lássa el sajátkészítésü kézzel gyártott cipőivel, ugyanabban a házban, ahol üzeme van, a Csapó utca 18. szám alatt cipőüzletet nyitott, amely rövid idő alatt a legkeresettebb cipőüzletek egyike lett. Üzletében csak saját készítményü cipőket árusit. Törekvése a multban és most a jelenben is az, hogy vevői bizalmát minél jobban kiérdemelje, ezt a célt pedig csak egyetlen módon lehet elérni, jó áruval. A Herskovits-cég jókészitményü cipőiről és csizmáiról előnyösen ismert, nemcsak Debrecenben, hanem az egész Tiszántúlon, ezt igazolja napról-napra szaporodó vevőköre is. Cipői kézzel a legjobb anyagból készülnek és a strapacipők mellett meglehet találni az izlésesen berendezett üzletben a legutolsó divat szerint készült modell cipőket is.

Nem szerénytelenség az, ha ismételten hangsulyozzuk, hogy a Herskovits cipő- és csizmakészítő üzeme egyike a Debrecen legszebben fejlödő üzemeinek, mert a tulajdonos a mai rossz gazdasági viszonyok között is, sulyos anyagi áldozatoktól sem riadva vissza, minél modernebbé igyekszik fejleszteni üzemét és éppen nemrégen szerzett be uj gépeket. Ezt az üzemet, amely az elmult tiz évet ilyen erkölcsi és a mai viszonyok között számottevő anyagi sikerrel zárta le, nem féltjük a következő tiz évtől sem.

állományának csupán 15 százalékát tette ki.

Anélkül, hogy a tiszántuli állattenyésztés hanyatlására vonatkozó példákat tovább szaporítanám, meg kell említenem azt a minden állattenyésztési ág jövedelmezőségét, illetve fejlődését egyaránt hátráltató és károsan befolyásoló tényezőt, amely a Tiszántúl hátrányos földrajzi fekvésében leli magyarázatát. Ez az egyik főoka annak, hogy ez az országrész a maga álatait és állati termékeit sokkal magasabb fuvartételekkel viheti a fővárosba és főleg a távoli, kiviteli piacokra s amelynek következtében exportviszonylatban nem eléggé versenyképes.

Mivel pedig a tiszántuli gazda, gazdasági egyensulyának a jól megalapozott, fejlődőképes és jövedelmező állattenyésztés az alapja, véleményem szerint az állattenyésztés jövedelmezővé tételére vonatkozó intézkedések és eljárások a »kiegyenlítésnek« a legfontosabb eszközei.

Ezen intézkedésekre és eljárásokra nézve a fentemlített szakértekezletből kifolyóan részletesen megindokolt határozati javaslatot nyujtottam be.

A részemről benyujtott javaslat pontjai azonban főleg olyan intézkedések megtételére vonatkoznak, amelyek az exportkontingensek szétosztása, a vasuti fuvardíjtételek arányosítása, a közös tenyésztés szinvonalának az emelése tekintetében lennének alkalmasak a tiszántuli állattenyésztés megzavart egyensulyának a helyreállítására.

A sikert azonban csak a tenyésztő munkája és tudása teheti teljessé — a jobb és olcsóbb termelés eszközeinek a felhasználásával. Sajnos, az ezzel kapcsolatos munka részleteire kiterjeszkedni nem áll tér rendelkezésre.

Megemlítem mégis, hogy az állatok származásának és ennek kapcsán azok átörökítőképességének az eddiginél nagyobb figyelemre való méltatása, a törzskönyveléssel kapcsolatosan megszervezett tenyésztői munka, a kis termelőképességgel biró állatoknak, mint nyájparazitáknak a kiselejtezése és a nagy termelőképességgel biró állatoknak a fokozott értékelése, a modern tartási és takarmányozási eljárásoknak mind szélesebb körben való elterjedése, ennek kapcsán az állatok fiatalkori fejlődési energiájának a kihasználása, a modern istálló hygienia követelményeinek minél szélesebb körben való elterjedése, a fertőző, járványos betegségekkel szemben való védekezés, különösen a már jól bevált ojtási eljárások segítségével — lesznek azok a legfontosabb principiumok, amelyek a támogató kormányzati intézkedésekkel együttesen a Tiszántul állattenyésztését ismét naggyá és gazdaggá tehetik.

Az ország történelmi neveit viselő hölgyek járnak egy debreceni szücsmester bundáiban

Debrecennek eddig olyan hire volt, hogy a maradandóság városa és ime alig telt el egy évtized a maradandóság városából, a haladás rohamos léptekkel fejlődő várossá tett. Nem sokkal több, mint egy évtized kellett ahoz, hogy az a város, jobban mondva, hogy ennek a városnak iparosai és kereskedői az egész országban ismertek legyenek és jó hirük tulszárnyaljanak a haza határain és nyugaton is elismerést vívjanak ki maguknak.

Nagy József, ezüstkoszorús szűcsmesterrel beszélgettünk, akit Szent Anna ucca 3. szám alatti üzletében találtunk meg, mikor ezek a gondolatok jutottak az eszünkbe. Nagy József neve nemcsak Debrecenben előnyösen ismert, gyönyörü kiállitású szűcsmunkáiról, hanem az ő munkája az ország minden részében márkát jelent, sőt Bécs, Berlin nem egy előkelő asszonya Nagy József által készitett bundát hord. Harminchét évvel ezelőtt, 1897-ben alapitotta Nagy József az üzletét, mielőtt hosszabb külföldi tanulmányuton vett részt. 1919-ben üzletét a Szent Anna utca 3. szám alatt levő saját házába helyezte át s ugyanakkor kibővitette szűcsműhelyét. A régi magyar mesterek közül való, aki nemes hagyományként őrizte meg a régi magyar iparos minden jó tulajdonságát, az édesapja is szűcsmester volt. Egy munkában eltöltött életnek eredménye volt az a kitüntetés, amelyet az 1932. évi budapesti mesterversenyen nyert. Magyarország, a versenyen kiállított gyönyörű munkáival ezüst koszorut nyert. Ilyen kitüntetés csak két szücsmesternek van az egész országban. Kitünő munkájának híre az ország legelőkelőbb nevü megrendelőit szerezte meg részére, igy Gabriella cs. és kir. őfenségét, a herceg Odescalchi, a herceg Hohenlohe családtagokat, báró Horváth Gedeont, gróf Károlyi Gyulát és a régi főúri és nemesi családoknak egész sorát, akik állandóan felkeresik megrendeléseikkel.

Üzlete vezetésében fiai, ifj. Nagy József és Nagy Márton szintén kitünően képzett szakemberek, hathatósan segitségére vannak. Ifj. Nagy József éveken keresztül dolgozott, mint vezető szabász Páris egyik legelőkelőbb szücs szalonjában és az ott szerzett tudását, most atyja üzemében gyümölcsözteti.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság

és általában gyomorbetegségeknél a legkitünőbb háziszer a

Hollandi gyomorcseppek

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában

Debrecen, Piac ucca 31. szám Telefon: 30-95.

SÍR HASSÍRÍM*

— ÉNEKEK ÉNEKE. —

EZ A LEGSZEBB, AMIT AZ ISTEN ADOTT

Könnyű ügyetséssel a réteken át és a vadvizeken
sietek vidoran az én szerelmesemhez:
Vár engemet az én szerelmesem.

A március szive táncol a földön. Illanó lépti alatt élet
mozdul és a földben, a rétben és bennem lüktet a tavasz:
Vár engemet az én szerelmesem.

Mint fehér bárányfiak, melyek iromba szökeléssel öklelőznek
a kizsendült dombon, friss örömök hancúznak szivem lankáin:
Vár engemet az én szerelmesem.

Olyan a föld arca körültem, mint hosszú betegség után az első
boldog felvirradás. A szemem végigbecézi, ameddig látom
és belekacagok a napba:
Vár engemet az én szerelmesem.

Kis keze megbúvik az enyémben s mint a karcsú szárakon az
első bimbók, hosszú, finom ujjai végén olyanok a parányi körmök;
Az én szerelmesem keze virág.

Óh, most tudom, mért álltam meg üvegtiszta hegyi tavak partján
boldog örömmel s néztem a töretlen tükörben a felhők
suhanását, hogy órák ültek a vállaimra, mint elpihenő
madarak:
Az én szerelmesem szemében látszik az ég.

Köszöntő szavunk egymásra harangoz, mint édes, hivó izenet,
vasárnapra:
Az én szerelmesemmel lenni vasárnap.

Mint csacsogó hegyi csermely a szelíden szorító partok közt,
úgy csacsog két karomban, gyöngyöző kacagással és nem tudok
betelni vele:
Az én szerelmesem szava ezüstcsengő.

Mint az erős völgy védi vihartól a gyenge virágot s rejti
ölébe, úgy tartom föléje borulva:
Egy marék virág az ölemben az én szerelmesem.

A vérszín rózsa bimbóba feslik és hajszálüde résre nyilnak
a szirmok, úgy nyílik meg gyönyörű puha szája egy gondolatnyit,
áhitattal lezárom az enyémmel és behunyom a szememet...
Minden csepp életem dalt muzsikál most halkan és tisztán,
mint a könny gyöngye kicsordul a szemből. Ami szép, ami szent,
mind bennünk zsoltároz...
Olyan közel van a Teremtő, hogy kezét rajtunk érzem
pihenni a csendben:
Ez a legszebb, amit az Isten adott;
Az én szerelmesem az enyém most.

BENKE TIBOR.

* A kiváló szerző »Sír hassírím« című s még közre nem bocsájtott lírai ciklusából közöljük e megkapóan szép részt.

Weisz Bertalan

festék és zsiradékáru kereskedő Hatvan ucca 8.

Még a boldog békevilágban, 1909-ben alapította üzletét a Hatvan ucca 8. szám alatti saját házában Weisz Bertalan. Az uj festék és zsiradékáru kereskedés csakhamar nagy kedveltségnek örvendett nemcsak a városban, hanem a környék falvaiban is. Az eltelt több mint kétévtized alatt a cég tulajdonosa állandóan fejlesztette üzletét, hogy egyre szaporodó vevőkörének igényeit minél tökéletesebben ki tudja elégiteni. A cég nemcsak festék és zsiradékáru cikkek eladásával foglalkozott, hanem egy uj sósborszesz, a Csikó sósborszesz gyártását is megkezdte, amely rövid idő alatt meghódította a piacot és egyike lett a legkeresettebb sósborszeszeknek. Weisz Bertalan egy üzletének szentelt élet után 1933-ban hunyt el, mikor a cég vezetését özvegye vette át, aki mindenben férje intenciói szerint vezeti tovább a festékkereskedést, sőt a nehéz viszonyok dacára fejleszti is azt. Nem régen vezette be a kocsikenőcs gyártást és a cipőkrém készítést, amelyek már is a legkedveltebb cikkek közé tartoznak.

Feldheim Imre Posztóház Svetits-palota ▼

Tavaszi szövetujdonságai szenzációt keltenek!

Az állattenyésztő Hortobágy

Irta: **Surgóth Jenő** *kir. gazdasági tőtelügyelő, a Hajduvármegyei és Debrecen városi m. kir. gazdasági telügyelőség vezetője*

„Isten e földet tán
Külön teremtette
S mint egy selyemkendőt
Ide terítette
Gyönyörködni benne.
S hogy annál több legyen
A gyönyörüsége,
Habos délibábot
Himezget beléje
Minden nyári délre."

Nemcsak országszerte, de külföldön is napsütötte nagy hire van a nagyhortobágyi pusztának. A vélemények igen különbözők — vannak akik elvannak ragadtatva, — de vannak, akik unalmas, kopár pusztaságnak tartják. Mi a valóság!? Akiben van érzék a természet szépségei iránt, az alig bír betelni a puszta varázslatával — mely ezer meg ezer formában jelenik meg szemei előtt. Fárasztó, unalmas annak, aki a természetben gyönyörködni nem tud! A Hortobágynak nagyszerüségét nagy terjedelme — csendessége és nyugalma adja meg, valamint a „délibáb" a csábító „Fata Morgana". A természet nagyszerű játéka ez! De nem ezen természeti szépségek teszik azzá a Hortobágyot ami, — hanem annak állattenyésztése.

A Nagy-Hortobágy hazánk legnagyobb legelőterülete. Valamikor régen a XIII—XV. században népes falvak voltak rajta, melyek teljesen elpusztultak. Talaja túlnyomó részt erősen szikes, barna és sárga. A mocsaras területeken van a legtöbb vakszik, mely az úgynevezett „csunya" földet képezi. A Nagy-Hortobágyot ősidők óta **kizárólag** legeltetésre használják. Az elmult évszázadokban minden debreceni gazda **díjtalanul** annyi jószágot legeltetett — amennyit akart. 1550. évben Biró Gáspár debreceni polgárnak 10.000 darab jószága volt a pusztán. 1850-ben szünt meg az ingyen legeltetés. A Hortobágyon a legeltetés gulyánkint, ménesenkint, kondánkint és nyájankint történik. Nem foglalkozom részletesen a puszta leírásával, mellőzöm a gazdasági kezelésnek, a puszta megszerzésének részletes ismertetését, amely annyi viszályt és keserüséget teremtett a nemes város magisztrátusa és a gazdák közt, valamint csak röviden érintem majd az ugynevezett „Hortobágy hasznosításának" kérdését, mely mintegy 35—40 éve van, hogy úgy mondjam napirenden. Ennél az utóbbinál azonban ennek az ősállapotban levő legelőbirtoknak hasznosítása véleményem szerint is csak úgy lehetséges és a cél is csak az lehet, hogy a **Nagy-Hortobágyot eredeti hivatásától, az állattenyésztéstől elvonni nem szabad**, mert ez — szerény véleményem szerint — bün volna. Nemcsak a debreceni gazdák és Debrecen város érdeke, hanem országos közérdek, hogy a Hortobágy továbbra is az állattenyésztést szolgálja, — természetesen azonban nem ősi és ósdi módon, hanem úgy, hogy annak **virágzóvá** tétele által nemcsak a város, hanem Debrecen város állattenyésztő gazdái is megtalálják számításukat és általa a mindinkább **kipusztuló magyar szarvasmarhatenyésztést** oly fokra emeljük, mely az ország állattenyésztése érdekében szükség van. Tehát kitartással és szakértelemmel olyan állattenyésztést kell folytatni a Hortobágyon, hogy általa bebizonyítsuk, hogy a Hortobágyhoz, **mint közös legelőhöz** az állattenyésztés szempontjából nemcsak a debrecenieknek, hanem az ország állattenyésztésének is nagy érdeke fűződik. Hiszem, hogy ebben az esetben majd a jövőben nem bukkanhat fel oly **téves eszme**, mint több izben a multban, mely a Hortobágyot eredeti hivatásától el akarta vonni.

A Hortobágy puszta túlnyomó részén oly silány legelőt szolgáltat csak, hogy kedvezőtlen időjárás esetén az állattenyésztés érdekeit sem tudja teljesen kielégíteni — és véleményem szerint okszerübb hasznosítása sokára már nem halasztható. A város vezetősége által felkért **Biró** János min. tanácsos tervezete szerint **„a pusztát meg kell hagyni az állattenyésztés szolgálatában, mindenesetre azonban gondoskodni kell annak a mostaninál való jobb kihasználásáról és javításáról"**. Semmi esetre sem helyesli a jó és roszszabb minőségü részek különválasztását, mert az előbbieknek fokozott kultura alá vétele — az utóbbi említett területek még erősebb leromlásához vezetne, hanem azt javasolja, hogy a puszta kisebb gazdaságokra osztassék és mindegyik gazdasághoz osztassék jobb és rosszabb minőségü részek, amely területekből annyi hasznosíttatnék aztán szántó és rétmivelés útján, hogy az igy nyert mezőgazdasági területek a 12.000 k. holdat meg ne haladják. Az alakítandó gazdaságok bérlőtársaságok részére haszonbérbe volnának adandók. Kétségtelen, hogy a puszta hasznosításának kérdése eredményesen csakis a Biró-féle javaslat alapján történhetik és kell hogy a jövőben megtörténjék, — sajnos azonban ezen legelőt bérlő társaságok illetve legelő birtokok berendezése épületekkel való ellátása oly nagy összegbe kerülne és ehhez olyan nagy tőke kell, hogy ennek **jelenlegi** megvalósítása lehetetlen és nem fizetné ki magát.

Ujabban merültek fel oly gondolatok, illetve tervek is, mely szerint a Hortobágyon telepítés útján községek volnának létesítendők. Telepes község, hogy az boldogulni is tudjon, csak úgy volna lehetséges, ha a Hortobágy legjobb részein létesülne. De az annyi költségbe kerülne (utak, iskolák, templom, községháza, stb.) hogy erről szó sem lehet, **de első sorban már azért sem, mert éppen a legjobb legelőterületeket kellene megvonni az állattenyésztéstől és igy jövedelmező állattenyésztés nem volna folytatható a Hortobágyon, sőt azt teljesen elsorvasztaná és ezen telepes községek a Hortobágy legeltetésének rendjét oly nagy mértékben zavarnák, de más körülmények miatt is, hogy erről szó sem lehet, vagy megvalósítás esetén a Hortobágy állattenyésztését ölnénk meg.**

A jelenlegi nehéz gazdasági és rossz hitelviszonyok mellett kis gazdáink is a viszonyokból folyó nehézségekkel úgyszólván élet-halál harcot folytatnak — a sikeres telepítés előfeltételei teljesen hiányoznak, úgy hogy reális alap hiányában erre gondolni sem lehet.

Nézzük most már — ha röviden is — a puszta állattenyésztését. Hortobágyon a szarvasmarhaállomány — kevés kivétellel — magyar fajta. Az állatok már külterjes tartásuknál fogva igen edzettek. Nagyon gyakran a kopár és idő előtt kisült legelőről lesoványodva, leromolva szorul be a jószág. Ilyen legeltetési viszonyok mellett — az eddigi tapasztalatok szerint is — nyugati fajta szarvasmarha a Hortobágy és az Alföld szikes legelőjén sohasem fog beválni. A magyar fajta szarvasmarhaanyag általában jó közepesnek mondható. Igen sok esetben nem látunk elég egyöntetüséget és fejlettséget. Sok esetben oka ennek a beltenyésztés és az állatoknak igen gyenge és helytelen felnevelése és a rossz téli takarmányozás. A gyenge teleltetés folytán tulnyomórészben igen rossz kondicióban levő jószág kerül ki a Hortobágyra, igy természetes, hogy az esetleg gyenge legelő mellett nem hogy fejlődni, megerősödni tudna, hanem teljesen leromlik, fejlődésében visszamarad, csont és bőrré válik. Eléggé el nem ítélhető a debreceni gazdák tulnyomó részénél — tisztelet a kivételnek, mert hála Istennek ilyenek is vannak — az a mostoha bánásmód — gyenge és helytelen takarmányozás, melyben a magyar szarvasmarhát részesítik.

Erdély megszállása folytán elvesztettük a magyar igás ökör piacát. Igy tehát a Hortobágy hivatva van arra, hogy a különben is pusztulóban levő magyar szarvasmarhát megmentse és gócpontja legyen a magyar jármos jószágnak. De ezt csak úgy tudjuk elérni, ha okszerű tenyésztés és megfelelő intézkedések mellett folytatjuk tovább a magyar szarvasmarha tenyésztését.

A debreceni gazdák túlnyomó részében — meg van az érzék és akarat ennek keresztülvitelére. Ennek már tanujelét adták, midőn 1922. évben az 1872. évben megszünt **„cifragulyát"** ismét felállították. A magyar fajta hortobágyi jellegü szarvasmarhatenyésztés érdekében rendkívül üdvös a debreceni gazdáknak az az uttörő és eléggé nem méltányolható elhatározása, hogy 1923. évben a várostól bérbe vették a kisálomzugi legelőbirtokot és megalakították a Magyar Tenyész Bikatelepet. A bikatelep 10 éves fennállása alatt (9 árverésen) közel 500 darab elsőrendü 3 éves edzett bikát adott el a köztenyésztés céljaira — bizonyára olyan szám, amely a mindinkább szükebb keretek közé szoruló magyar fajta szarvasmarhatenyésztés fenttartása és fejlesztése érdekében igen jelentős szerepet jelent. Talán nem lesz érdektelen, ha közlöm az eddigi árverési eredményeket. Az eladási átlagár volt 1926-ban 50 darabnál 1021 P, 1927-ben 37 darabnál 1145 P, 1928-ban 58 darabnál 937 P, 1929-ben 55 darabnál 1040 P, 1930-ban 54 darabnál 1015 P, 1931-ben 37 darabnál 806 P, 1932-ben 55 darabnál 579 P, 1933-ban 55 darabnál 496 P, 1934-ben 55 darabnál 591 P.

Debrecen városa már a multban is felismerte a Hortobágy állattenyésztés fontosságát és 1880-ban törzsgulyát létesített. Ez a magyarfajta törzsgulya az ország legelső tenyészetei közt foglal helyet. Kiállításon a törzsgulya csak 1896-ban vett részt Budapesten és az idén a tenyészállatvásáron versenyen kívül, kiváló feltünést keltő egyedekkel.

A város törzsgulyája, a „cifra" gulya, valamint a kisálomzugi bikatelep olyan intézmények a Hortobágyon, melyek által a pusztulóban levő magyar fajta szarvasmarhát nemcsak fenntartani, hanem oda fejleszteni is tudjuk, hogy általa Debrecen állattenyésztése oly virágzó lett — mint hajdan volt.

A legrégibb időktől fogva hires volt Debrecen városának lóállománya. A városi ménesnek célja az, hogy a hortobágyi cifra méneseket ellássa a szükséges kifogástalan ménekkel és szolgáltassa a városi fogatoknak, igy a hires ötösfogatnak lovait is. Tehát a főcél: a lótenyésztés fejlesztése minden nyerészkedési szempont kizárásával. A ménes 1823-ban alapíttatott. Az elfogadott és kialakult Nonius tenyészirány a debreceni — az alföldi — gazdálkodási viszonyoknak igen megfelelő. 1923. évben létesítették a Nonius tájfajta ménest. A debreceni városi ménes anyaga az országban jelenleg a legjobb és legelső helyen áll. Az 1885. évi országos kiállításon a „Jácint" nevü tenyészkancát kiállítási aranyéremmel tüntették ki. A folyó évi budapesti országos tenyészállatvásáron pedig három első dijat hozott el a ménes.

Az őskori Debrecen állattenyésztésének egyik fontos ága a juhászat volt. A Nagy-Hortobágyon a juhtenyésztés az ősi időkben is megvolt, ezt bizonyítja az is, hogy már 1682-ben* Rékás nevü debreceni polgárnak 150 darab juhát prédálták fel a kurucok. Ugyancsak 1682-ben Debrecen városa 3000 oka (0.56 kg) gyapjut küldött az egri basának, 1683-ban pedig 180 darab juhot a krimi tatár khánnak. 1675 körül a debreceni Szelcs családnak több mint 2000 darab juha volt. A XIX. századig a Hortobágyon csak magyar rackajuhot tenyésztettek és csak a század elején kezdték a „birkát" (hazai fésüsgyapjas) meghonosítani úgyannyira, hogy jelenleg már igen kis számban van magyar racka juh a Hortobágyon. Az öreg juhászok azt tartják, hogy a fekete racka őseit Árpád hozta be magával. A Hortobágyon legelőn volt 1756-ban cca 11000, 1870-ben 31000, 1914-ben 23000, 1925-ben 2400 darab — mai napjainkban ez a létszám leesett felére. Racka mindössze csak 1500—2000 darab van. Néhai Kovács Imre, a budapesti gyapju minősítő intézet nagynevü és tudós igazgatójával 1927-ben a Hortobágyon jártam, midőn megemlítette, hogy a hortobágyi racka teljesen kipusztulóban van és az egész világon csak a Hortobágyon található még fel. Tervbe vette, hogy a fekete rackával kísérletezni fog prémnyerés céljából — miután úgy véli, mint a **karakul** juh (Kisázsia, Bokhara környéke) báránya, a fekte racka báránya is értékes prémet szolgáltatna. Sajnos ezen kiváló tudósunk nemsokára elhalálozott — és a kísérletből semmi sem lett.

A juhtenyésztés sajnos nem csak nálunk, — de az egész országban nagy visszaesést mutat. A „Hortobágyi törzsjuhászat" valamint sajtgyár is feloszlott, de a Hortobágyon igy is minden időben fontos tenyésztési ág lesz a juhtenyésztés és reméljük, hogy hamarosan eljön az az idő, midőn ismét erős fellendülést fog mutatni.

A sertéstenyésztés a Hortobágyon nem bír nagyobb jelentőséggel.

Hogy a végcélt, a jövedelmező állattenyésztést elérhessük a Hortobágyon, az állattenyésztést, a tartás és legeltetési rendszert kell új alapokra fektetni — de ezt csak ugy és akkor érhetjük el — **ha egyuttal a Hortobágy pusztán a modern, okszerű mező és legelő gazdálkodást bevezetjük, ezáltal be fog következni a Hortobágy puszta jobb és jövedelmezőbb hasznositása is.**

* Ecsedi egyet. m. tanár adatai.

SILBERSTEIN
Royal posztóüzlete
Piac ucca 77.

Ezt a jólmenő posztóüzletet még 1923-ban alapította Silberstein Jenő, amely abban az időben csak nagybani eladással foglalkozott. Az évek során többször megnyilvánuló óhajtásnak tett eleget azzal Silberstein Jenő, mikor üzletét a kicsinybeni árusításra is berendezte és személyesen áll vevői rendelkezésére. A cég szigoruan szabott árakon árusítja a legjobb minőségü hazai szöveteket és áruival csak megelégedést arat.

Közel százesztendős a Debreceni Első Takarékpénztár

A Debreceni Első Takarékpénztár városunk és Hajduvármegye legelső alapítása s így legrégibb pénzintézete. 1846-ban alakult, tehát maholnap 100 esztendeje áll a város és a vármegye szolgálatában.

A Debreceni Első Takarékpénztár volt az első intézmény Debrecenben, amely a közönség körében meghonosította a takarékosságot és amely működésével megteremtette a lehetőségét annak, hogy a földbirtokos osztály összes birtokainak korlátlan tulajdonosa lehessen, aminek 1854-ig törvényes akadályai voltak. Ez időtől fogva azonban pénzügyi támogatás hijján a földbirtokosok nem tudtak volna uj jogaikkal élni. Ezt a lehetőséget itt a Debreceni Első Takarékpénztár hitelmüveletei teremtették meg számukra. A Takarékhénztár fennállása óta több mint egy millió értékü váltót számított le. Adósainak száma ma 7153; ezek közül 3047 gazdaadós. Betéteseink száma ma 10.461, ami azt igazolja, hogy a tőkegyüjtő közönség milyen nagy bizalommal viseltetik a *Nagytakarék*, vagy — ahogy általában említeni szokták — az *Öregtakarék* iránt.

A háboru utáni inflációs idők után a Takarékpénztár váltókölcsönei pengőre átszámítva igaz, hogy már csak 1 és fél millió pengőt tettek ki, de a pénz stabilizatiójával, vagyis a pengő behozatalával egyidőben az egész országban megindult az ujjáépítő munka, s ebből a Debreceni Első Takarékpénztár ugyancsak kivette a maga részét.

Váltókihelyezései 1926-ban már elérték a 6 millió pengőt, 1927-ben a 11 milliót, 1928-ban a 15 milliót, 1929-ben a 16 milliót és ma már tulhaladják a 17 millió pengőt.

A Debreceni Első Takarékpénztár közel 100 év óta a város minden közgazdasági, szociális és kulturális munkájában a legélénkebb tevékenységet fejti ki s annyira összenőtt értékes munkássága révén a város közönségével, hogy a Debreceni Első Takarékpénztár neve, ittléte és működése itt valósággal fogalom. Ősi, nemes tradícióját talán egy intézet sem őrizte meg annyira, mint a *Nagytakarék*, amelynek élén mindenkor városunk legelső polgárai állottak. A Takarékpénztár jelenlegi elnöke, a Tiszántuli református egyházkerület nagynevü püspöke, dr. Baltazár Dezső, aki biztos kézzel vezeti ennek a nemes veretű, ősi intézménynek a kormánykerekét.

Dr. Baltazár Dezső püspök, az intézet elnöke.

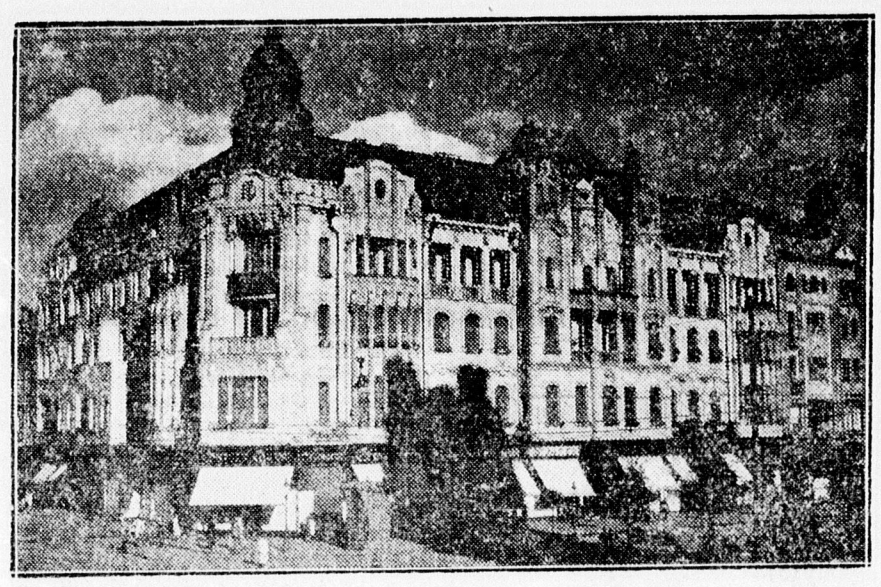

A Debreceni Első Takarékpénztár palotája.

Versényi Tibor [illegible] főtanácsos, vezérigazgató.

Gebauer temetkezési vállalat

Debrecen, Kossuth u. 2. Városháza.

A Gebauer-cég nemcsak Debrecenben, hanem az egész országban ismert és kiválóan megbízható temetkezési vállalat, melyet néhai Gebauer Károly alapított az európai hírességü érckoporsó és gyászkocsigyárral, valamint az ország nagyobb városaiban, Budapesten, Székesfehérvárott, Kolozsváron, — Aradon, Miskolcon létesült temetkezési vállalatokkal együtt, melyeket testvérével, néhai Gebauer Ferenccel közösen vezetett.

Néhai Gebauer Károly nagyműveltségü férfi volt, kit páratlan jóságáért és szeretetreméltó modoráért mindenki igen nagyra becsült. Az Uri Kaszinónak tagja volt haláláig.

A vállalat jelenlegi tulajdonosai Gebauer Ferenc és Gebauer Béla. Atyjuk halála után átvették a vállalat vezetését, melyet azóta a legnagyobb szakértelemmel és odaadással, közmegelégedésre vezetnek. A vállalat közel 70 éves fennállása óta rendkívül változatos mutra tekint vissza. A temetések száma negyvenezerre tehető. Ezen rendkívüli nagyszámú temetési sorozatban Debrecen minden társadalmi osztályán kívül sürün találunk főúri neveket, mint gróf Dessewffy, gróf Szirmay, gróf Pongrácz, gróf Csáky, bár. Strahlendorf, báró Waldbot, báró Uray, Genesy, Reviczky és még sok számos előkelő család neveit.

A vállalat által rendezett rendkívüli temetések igen nagyszámuak, közülük egyik-másik fejedelmi pompával ment végbe.

Örökké emlékezetes marad a Wolaffka püspök temetése, melyen jóformán az egész város ott volt. A gör. kath. püspökség ellen végrehajtott bombamerényletnek áldozatul esett dr. Csath Sándor temetése is rendkívüli esemény volt. Még filmre is felvették a temetés lefolyását.

A vállalat 1928-ban halottszállító autóval bővitette ki felszerelését, hogy minden tekintetben ki tudja a közönséget elégíteni.

Továbbra is ajánlhatjuk a közönség szives pártfogásába ezt a dúsan felszerelt és minden igényt kielégítő temetkezési vállalatot egyszerü díszes temtéseket, exhumálásokat, halottszállítást a legolcsóbban, pontosan és mindenkor személyes felügyelet mellett végez.

Tisza István divatüzlete a Piac uccán

A vármegyeháza mellett 25 évvel ezelőtt nyilt meg Frank Ede uri divat üzlete és ez a divatüzlet 25 év óta szolgálja ki vevőkörét, mely nemcsak Debrecen legjobb köreiből, hanem a Tiszántúl régi híres családjaiból alakult ki. A hajdusági és szabolcsi földbirtokosok nagy előszeretettel keresik fel Debrecennek ezt a régi népszerü divatüzletét, vásárlói közé tartoznak a Domahidyak, Hadházyak, Vásáryak és a nagy magyar államférfinak, gróf Tisza Istvánnak is a Frank Ede cég volt a szállítója. A Frank Ede cég 25 éve egy helyen árulja a legjobb, legmegbizhatóbb portékákat és áldozatok árán is tartja a békebeli nivót. Vevőkörét megfelelő áruval igyekszik ellátni a cég és ezért raktárát csakis komoly, megbizható portékákkal rakja tele minden szezonra. A szakszerü vezetés és a cég régi jó hiréhez való ragaszkodás teszi lehetővé, hogy a legjobb áru a legolcsóbb áron került át a vevőhöz. A békebeli divatüzletben mindent megtalál a jóizlésü vevő s különösen a Gyukist-kalapokban van nagy raktára a cégnek. Ez a kalapgyár már békében is világmárkát jelentett, azt tudja mindenki, — jelenlegi produktuma teljesen pótolja és kiszorította a külföldi árut.

A Frank Ede cég fehérnemü osztálya a legkényesebb igényt kielégítő munkát adja és olyan pompás, modern szabásu férfi ingek kerülnek ki a lehető legjobb anyagokból, hogy a fővárosi speciális fehérnemü üzletekkel versenyez.

Debrecen kereskedelmi életének komoly tényezője a Frank Ede cég és annak, aki beszámol a debreceni kereskedelmi életről, az elsők között kell említeni a Frank Ede divatüzletet, ott a vármegyeháza mellett, ahol 25 éve szolgálják ki a vevőket a régi tisztes kereskedői tradiciókhoz hiven.

A debreceni Ipartestület tíz éve

A Debreceni Ipartestület 1899. óta áll fent, tehát egyike a legrégibb ipartestületeknek.

Tíz esztendő igen rövid idő az Ipartestület életében, de az utóbbi 10 év alatt annyi sok minden történt, hogy ezt így röviden elmondani, nem igen könnyű, de mégis vannak kimagasló események, amelyek mérföldkövek gyanánt jelzik azt az utat, amelyen a Debreceni Ipartestület járt és amelyekből mégis következtetni lehet arra, hogy mi minden történt ebben az időben.

Voltak jó napjaink, de annál több a küzdelmes és nehéz idő és ha visszatekintünk az utolsó 10 év történetére, meg kell állapítanunk, hogy a kézművesiparosok sorsa és helyzete állandó rosszabbodást mutat.

A nagy munkanélküliség, amely az ipar különböző ágaiban igen erősen visszahat; a terhes kötelezettségek; az adó folytonos emelkedése, nemkülönben a rendszertelen adóztatás, erősen megtépázta ennek a társadalmi osztálynak a régen jólszituált helyzetét.

Az Ipartestület, mint az iparosság érdekképviselete, a bekövetkezett nehéz időkben még fokozottabb mértékben igyekezett minden lehetőt elkövetni, hogy támogatója és vezetője legyen tagjainak.

1925-ben, a nagy adóval terhelt kézművesiparosság komoly küzdelmet indított az adóbehajtások sulyos eszközei ellen.

Az ezt megelőző 1924. év legkimagaslóbb eseménye az az akció volt, amelynek eredményeképpen — akkor még koronaértékben — 916 millió kölcsönt folyósítottak az iparosság súlyos helyzetének javítása érdekében.

Ugyanezekben az esztendőkben indult meg az első erőteljesebb mozgalom a közüzemek kiépítése ellen, így főképpen a Városi Nyomda megerősítése ellen, amikor arról volt szó, hogy mintegy 10 milliárd koronát szándékoznak erre a célra fordítani.

Itt kell még megemlíteni, hogy 1924-ben választották meg az Ipartestületben a lemondott Németh Aladár elnök helyére Varjassy Imrét.

Az elöljáróság 1925 május 11-én tartott ülésében Dávidházy Kálmán volt elnök érdemeinek ismertetése közepette, annak arcképét leleplezte.

Ugyancsak 1925-ben rendezi meg az Ipartestület a tanoncmunka kiállítást a Kereskedő Társulat termeiben, igen szép eredménnyel.

Az 1926. év eleje némi javulást hozott, amennyiben több munkaalkalom adódott. Különösen a város végeztetett el nagyobb közmunkákat, de fellendült a magánépítkezés is. Ez azonban csak átmeneti javulás volt, mert az év végén már ujabb visszaesés következett be.

Ugyancsak az 1926. évben, julius hó 28-tól augusztus hó 6-i gaz Ipartestület ipari kiállítást rendez, a ref. Kollégium helyiségeiben. E kiállítás az akkori viszonyoknak megfelelően, teljes megelégedést váltott ki és a megnyitáson a kereskedelemügyi miniszter is képviseltette magát, Kerékgyártó miniszteri tanácsossal. A megnyitás után az Arany Bikában diszebéd volt, ahonnan táviratilag üdvözölték a Kormányzót és Valkó kereskedelemügyi minisztert.

A kiállítás befejezése után az Ipartestület azon törekedett, hogy az itt résztvevők felmenjenek az Országos Iparegyesület által rendezett Kézművesipari Tárlatra is, ezzel is dokumentálni akarván városunk iparának fejlettségét és kiválóságát.

Az Ipartestület 1927. évben tartott rendkívüli közgyülésén kimondotta, hogy székházat fog vásárolni és ebből a célból részjegyeket bocsát ki. Sajnos, a mindjobban bekövetkező gazdasági leromlás miatt ez a szép terv nem sikerült teljesen, de 1928-ban mégis eljutott addig az Ipartestület, hogy a ház vásárlásához szükséges összeg egyrésze rendelkezésre állott.

A mindjobban szaporodó kontárok (jogosulatlan iparüzők) megfékezése érdekében a kereskedelemügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, amely — ha nem is elégítette ki az iparosságot, — mégis némi enyhülést hozott.

Ugyanebben az évben merült fel az öregség, rokkantság, árvaság és özvegység esetére, az iparosság kötelező biztosításának eszméje, de a gyakorlati megvalósítás kivitelezését — a mindjobban rosszabbodó helyzet miatt — az Ipartestület nem merte vállalni.

Állami munkákból a debreceni iparosságot bár mindig részesítették, de nem kellő mértékben, épp ezért akció indult ezirányban is.

1929-ben az Ipartestület mindent elkövetett, hogy egyrészt a súlyos adópanaszokat orvosolja, másrészt pedig az iparosság helyzetén javítson.

Az 1929 március 21-én tartott rendkívüli közgyülés határozta el, hogy az Ipartestület megvásárolja a Kossuth-utca 28. számu házat székház céljaira, 120.000 pengőért, a még 1927. évben hozott közgyülési határozat végrehajtásaképpen.

Az 1930—31—32. esztendő azonos küzdelmekkel telt el és a mindjobban elmélyülő gazdasági válságban Debrecen város iparosságának igazán szomorú és nehéz napjai voltak. Az Ipartestület — maga részéről — ugyancsak mindent elkövetett, hogy a helyzeten javítson, de az általános elégedetlenség oly formában nyilvánult meg, hogy az Ipartestület belső életében is bizonyos személyi változásoknak kellett bekövetkezni. Ennek folyamánya lett aztán az elnökválság, amely Vági István jelenlegi elnök nagy többséggel történt megválasztásával végződött.

Az 1933. év legkiemelkedőbb eseménye a szeptember 3 és 8 között megrendezett Tiszántuli Ipari Vásár volt amely rendkívül fényesen sikerült és eredményes is volt. Hat napon át jóformán az egész város mozgósítva volt és a lakosság még ma is örömmel gondol vissza az Ipartestület által rövid alig hat hét alatt előteremtett és az egész országban páratlanul álló vásárra.

Az Ipartestület úgy a multban, mint ma is, ahol csak teheti, szavát mindenkor felemeli az iparosság érdekében és főtörekvését képezi az, hogy valamelyes módon, lehetőség szerint minden törvényes eszközzel igyekezzék a nehéz helyzetben levő iparosságot az élet országútján jobb jövő felé vezetni.

Az elnökség törekvése lehetővé kívánja tenni a békés együttmüködést és kizárólag a mai viszonyokon múlik az, hogy ha ez százszázalékig nem sikerül.

Az Ipartestület ma már Debrecen társadalmában komoly tényező, befolyásos intézmény és reméljük, hogy az eljövendő 10 év meg fogja hozni az iparosságnak: nemcsak erkölcsi és anyagi fellendülést, hanem az egész országnak is egy boldogabb jövendőt!

Bükk, tölgy, akác

vargafa szükségletét hasábban vagy aprítva, alacskai, ózdi, egercsehi szenet pontosan mérlegelve házhoz szállít legolcsóbban

Prohászka és Társa

BETHLEN U. 44. EÖTVÖS U. 18

(Telefon 11-61.) szerezheti be.

Apritott akácfa házhoz szállítva 280 fillér mázsánként.

Áron Miksa

Likőr- és rumgyár
Gyümölcspálinkafőzde
Bornagykereskedés
Szeszszabadraktár.

Alapitási év: 1866. Telefon: 20--13

Giro számla: Nemzeti Bank.

Debreceni Ecetgyár

Részvénytársaság

Széchenyi ucca 13. sz.

Telefon: 12-46.

Magyar Földbirtok

és Mezőgazdasági Ipar

Részvénytársaság

Iroda:

Debrecen, Kishegyesi ut 3.

Szeszgyár: Tyukod.

Műjég- és Szikvizgyár

Részvénytársaság

Erzsébet ucca 29. sz.

Telefon: 31-20.

A Debrecen külső munkatársai:

Hegyaljai Kiss Géza | Csomor Gyula | Mónusné Kohuth Lola | Benke Tibor | Végh Piroska | Frimmer Pál

Modern butorok

A mai modern lakásokhoz modern butorok szükségesek. Nem lehet ma már agyoncifrázott, bőségesen faragott butorokat beállítani a szobákba, hiszen már a takarítás szempontjából is fontos, hogy a könnyen tisztán tartható sima butorok foglalják el helyét a nehezen tisztítható faragásos butoroknak.

A Debreceni Faipar és Faforgalmi RT. butorüzlete bőséges raktárral rendelkezik a modern butorokból, melyek nagy választékban a legujabb tervezések alapján készültek.

A Piac utcán hatalmas kirakatokon át figyelhetik meg az állandó butorkiállítást és remekbe készült lakásberendezési tárgyakat. A cég, mely 1925-ben nyilt meg a Király utcán, annyira tért hódított elismerten kiváló butoraival, hogy a Király utcából be kellett költöznie a Piac utcai hatalmas üzlethelyiségbe, ahol állandó nagy butorkiállítást tarthat. Vevőköre a cégnek ma már nemcsak Debrecen, hanem az egész Tiszántul. Ennek a sikeres vállalkozásnak a vezetője **Bernáth** Sándor igazgató, aki kiváló szakértelmével egyre felfelé ivelő irányban vezeti cégét.

—

Részlet a Faipar R T. butorüzletéből.

Faipar RT. butorüzlete, Piac ucca 32.

Lichtenstein Emánuel a »Debreczen« fővárosi munkatársa.

Tiz év
a debreceni iparosság élelében

A legnagyobb örömmel teszek eleget a „Debreczen" szerkesztősége megtisztelő felkérésének, hogy tízéves jubileumi számunkban a debreceni iparosság életéről megemlékezzem. A „Debreczen" napilap tíz éve összeesik azzal a tiz évvel, amelyet én a debreceni ipartestület elnöki székében eltöltöttem s amely idő alatt én becses lapjuk részéről mindig a legnagyobb megértést és támogatást tapasztalhattam az iparos érdekek iránt. Engedjék meg, hogy mindenekelőtt most is és itt is ezért b. lapjuknak hálás köszönetet mondhassak.

A lefolyt tiz év nehéz év volt a debreceni iparosság életében is. A világháboru borzalmai s az azt követő sorozatos csapások után nem volt könnyü a nemzeti épitő munkát megkezdeni a debreceni iparostársadalommak sem. De erős kitartással, az egyetértés megteremtésével ez mégis sikerült.

Időt nem kímélve, fáradtságot nem sajnálva vezetőtársaimmal együtt elérhettük, hogy a béke és a munka költözött be ujra a nagymultu debreceni ipartestület hajlékába. Mindig azon voltam, hogy az ipartestületben sem politikai, sem vallásfelekezeti kérdés az egységet meg ne bontsa, hanem mindenki teljesítse kötelességét és egyebet ne lásson egymásban, mint iparostestvért. E munkához természetesen sok türelem, iparostársaimnak igaz szeretete, megbecsülése kellett s azt hiszem, senki sem mondhatja rólam, hogy bármiben is önös cél vezetett. Örültem, ha valakinek a boldogulását láthattam, ha valakinek segitségére lehettem, ha ügyében kedvezően eljudtam járni.

Az a fenkölt gondolkodású, a közérdekért minden áldozatra képes szellem, amely a debreceni iparosságot áthatotta, meg is hozta a maga áldásos gyümöleseit. Három sikeres ipari kiállitást is rendeztünk az iparosság javára és továbbhaladásának előmozdítására. Megvettük a székházat is, hogy a debreceni iparosság haladhasson a korral s nagy képességei ott minél jobban kibontakozhassanak.

Ahogy bekövetkezett a gazdasági válság, amit csak lehetett, két kézzel próbáltunk megtenni az iparosság sorsának enyhítésére. Sürgettük, szorgalmaztuk a közmunkákat s védtük a helyi iparosság érdekeit, hogy a kis karéj kenyeret idegen iparosok a szájából ki ne vehessék. Én is szenvedtem minden gazdasági bajt, amely iparostársaimat érintette, mondhatom még hatványozottabb mértékben, mert nekem a magam gondjai mellett mindnyájunk bajaival is kellett foglalkoznom.

Természetes, hogy kevés lehetett az emberi erő, jóindulat ahhoz, hogy ennek a nagy, ennek az egész világra kiterjedő gazdasági katasztrófának a súlyos, pusztító hatásait, következményeit ellehessen hárítani. Ezt most már és ma már tisztán láthatja mindenki, aki csak elfogulatlanul tud gondolkozni. Sem én, sem más nem lehet képes az ipartestület élén sem meggyógyítani a tengernyi bajokat, amelyek a mi rajtunk kívül álló okokból származnak.

Mindent megtettem én is, amit az adott viszonyok között csak lehetett és igyekeztem az iparosságot e megpróbáltatások közepette is minden szélsőségtől megóvni s a nemzeti irányban megtartani, hogy továbbra is hathatós, komoly tényezője legyen e sokat szenvedett nemzet életének.

Ma is és mindig tántoríthatatlanul ezen a nemzeti alapon állok. És utolsó lehelletemig szivesen dolgozom minden erőmmel, a legtisztább önzetlenséggel a közért, szeretett iparostársaimért, városomért, hazámért egy jobb magyar jövő érdekében, amelylyel — ha így összefogunk — a Gondviselés meg is áld bennünket!

Id. Varjassy Imre
kovácsmester.

Régi nagy bűnügyekről beszél a legöregebb debreceni detektív, aki 25.000 bűnügyben dolgozott eddig

ÉLETVESZÉLYES KÜZDELMEK. — BARLANGLAKÓ TOLVAJOK. — ERDEI FÁKHOZ KÖTÖZÖTT BETÖRÖK. — HOLTTEST A PADLÁSON. — TÖRVÉNYSZÉKI ELNÖK FIA, MINT DOLLÁRTOLVAJ.

A debreceni rendőrség legöregebb detektívje *Kovács* Péter, aki immár 29. éve dolgozik szakadatlanul a debreceni rendőrségen. Nem volt még állami rendőrség Debrecenben, amikor Kovács Péter detektívnek neve ismert és rettegett volt a bűnözők világában. Fiatalos erőtől duzzadóan küzdött a közbiztonság védelmében, mint a városi rendőrség detektívje. Alig múlt 24 éves, amikor a rendőrség kötelékébe lépett és hamarosan *olyan sikeresen gyüjtögette a rendőrségi fogdába a derék civisek kártevőit, hogy csoportvezetővé tették meg* és attól az időtől kezdve 4—6 segítővel indult rohamra a bűnözők ellen.

A városi rendőrség megszűnése után az állami rendőrség vette át és így megszakítás nélkül dolgozik már a debreceni rendőrségen 29 éve. Eseményekben gazdag működésének talán legjobb bizonyítéka, hogy körülbelül 25.000 bűncselekményben dolgozott már és olyan eseményekben gazdag élet áll már a háta mögött, hogy hetekig mondhatná eddigi élete érdekesebb eseményei. — *A detektív élete az állandóan megújuló események izgalmában kavarog és hivatásánál fogva életveszélyben forog nagyon sokszor, hogy a mások vagyonát, életét védje.* Szép és méltó a kitüntetésre, az elismerő szavakra, aki 25 évet eltölt egy helyben, dolgozva, becsülettel megfelelve a vállalt kötelességnek. Dicséretet érdemel és kap az a gyári munkás, elismerő oklevelet a mezőgazdasági cseléd is, bár munkájuk nem jár annyi izgalommal, életveszéllyel és nem kell úgyszólván állandó permanenciában lenniök. A detektív idegőrlő munkában eltöltött már 25 évet, elhasználta fiatalsága duzzadó erőit, bravúros nyomozások sora áll mögötte — bizonyítékai a derekas munkának —, és mégsem volt jubileuma. Lehet, hogy a rendőrségi lázas tempóban pergő munka sodorta el úgy a jubileumi évet, hogy észre sem vették, elhaladtak, túlhaladtak rajta.

Mi most megemlékezünk Kovács Péter detektívről, a jó »Peti« bácsiról, ahogy a fiatalabb kollégák becézik tempós járású öregedő barátjukat. Sikeres működéséből, a sok-sok nyomozásból néhányat csokorba kötünk.

HÉT ÉLESRE KÖSZÖRÜLT BICSKA ÉS EGY DETEKTÍV

Debrecenben több betörést követtek el egymásután ezelőtt úgy 20 éve. A legnagyobb ravaszsággal hajtották végre a betöréseket és sehogyan se tudtak a betörők nyomára jutni. — *Kovács* Kálmán Szappanos ucca 19. szám alatt lakó henteshez is betörtek és elvittek egy éjszaka 300 kiló szalonnát és sonkákat. Kovács Péter a szalonnaszállításnál nyomot kapott és megtudta, hogy Hosszúpályiba vitték szekérrel a húsokat és szalonnát. Azonnal kiment Hosszúpályiba és a gyanúba vett ember házához rohant, de ott csak egy 20 éves legényt talált, aki nagy zavarában elmondotta, hogy az apja járt több társával Debrecenben.

— *Azonnal mutasd meg az útat, menj az apádhoz és társaidhoz vezet* — harsogta Kovács Péter.

— *Nem lehet az biztos úr, megöl az apám, ha elárulom* — sírta el magát a nagy darab legény.

A vakmerő detektívvel azonban nem lehetett sokat teketóriázni, fellökte a szekérre a legényt, közzévágott a lovaknak és Szilassy polgári ruhás rendőrrel együtt nekivágtatott a hosszúpályi nagy erdőségnek. A legény kénytelen-kelletlen mutatta az útat, mely apja és cinkosai búvóhelyéhez vezetett.

Nagy barlangszerű üreg volt vájva a sűrű erdőben és a gerenda-tetőzet alatt ott ültek a tűz körül a betörők. Négy férfi és három asszony. Vígan voltak és jó bor mellett lakomáztak a lopott sonkából, szalonnából.

Kovács Péter hirtelen közéjük ugrott és mielőtt a csodálkozástól megbénult banditák magukhoz tértek volna, már kikapkodták kezükből az élesre köszörült szalonnázó késeket. Társának segítségével egymásután hurcolta ki az ürekből a megriadt embereket és mivel jobb megoldás nem volt, hát *egyenként az erdei fákhoz kötözte a férfiakat. Jó erősen, hogy mozdulni sem tudtak.* A három sikoltozó asszonyt pedig felpakolta a szekérre és Szilassyt hátrahagyva őrséghez, berobogott a faluba, hogy közölje a csendőrökkel a történteket.

A kakastollasok villogó szuronyokkal és csörgő bilincsekkel megjelentek és leszedték a fatörzsekről a betörőket.

— *A cudar keservit a világnak!* — ordítozta — *puszta marokkal beszalad hét éles bicska közé és pocsékra tett minket!*

DEBRECENI BETÖRÖK LEFOGÁSA A SZEGEDI TANYÁKON

Hermann Miklós Hunyadi uccai műszaki kereskedőnek dúsan felszerelt lakását a betörők kifosztották és elvittek mindent. A nyomozás során a nyomok arra mutattak, hogy elhordták nagy sietve a zsákmányt Debrecenből. Szegedre vezettek a nyomok. Kovács Péter közölte a károsulttal, hogy Szegedre vitték a zsákmányt. Hermann Miklós, akinek minden perc drága volt, félt, hogy hivatalos úton haladva, már elkótyavetyélik értékeit, mire odaérnek a nyomozók, felajánlotta, hogy fedezi a költséget, de induljanak azonnal. — Ez kellett csak Kovács Péternek. Azonnal indultak és két nap múlva már hazahozták a szegedi tanyák közül az ellopott holmit és útban voltak a betörők is a fogház felé.

Azt, hogy milyen módon tudta meg Kovács Péter a betörők útirányát, soha nem árulta el. *A detektíveknek, úgy látszik,* — akik pedig mindent napfényre akarnak hozni, — *megvannak a maguk titkai, melyekre fény sohasem derül.*

SIKERES NYOMOZÁS A KÁROSULT AKARATA ELLENÉRE

A Varga uccán lakó bíró család két leányának udvarolt egy elegáns gazdász, kinek apja törvényszéki elnök volt. A gazdász, *Szép* Miklós bizalmat ébresztett a családban s az egyik leány vőlegényének tekintették már. Egy napon baj történt a háznál. *Eltünt a rejtekhelyen őrzött 1600 dollár.* Nagy nyomozás indult, de sehol semmi nyom. A kutatás ötödik napján a Peti pincér elszólta magát Kovács Péter előtt, hogy Szép Miklós dollárral fizetett a nagy éjszakai muri után. *Ez indította meg az új nyomozást, melynek iránya ellen a károsult a legheveseben tiltakozott.* Nem akarta engedni, hogy háza szívesen látott vendégét gyanúba vegyék. Kovács Péter a károsult rábeszélései ellenére tovább dolgozott és így került fogházba *Szép* Miklós, aki beismerő vallomást tett. Ő volt az, aki *széles jókedvében az Arany Bika előtt francia parfőmmel locsoltatta le a kocsi elé fogott lovakat, hogy jó illatú legyen a levegő, amerre ő jár.*

MINISZTERI DICSÉRET A LÉGTORNÁSZÁSSAL EGYBEKÖTÖTT NYOMOZÁSÉRT

A rendőrségnek bizalmasan jelentették, hogy az egyik pénzügyitisztviselőt meg akarják vesztegetni hatalmas összegekkel és igen jónevű, tekintélyes emberek akarják a vesztegetést végrehajtani. — A megbízást a leleplezésre Kovács Péter kapta, aki három társával vállalkozott arra, hogy leleplezi a bűnösöket. A találkozó, ahol a pénzügyi tisztviselőt kellett megvesztegetni, a nagyállomás épületében, a harmadosztályú váróterem feletti szoba volt. *Azok, akik a megvesztegetésre készültek és akik a nagyösszegű pénzt magukkal vitték, igen óvatosak voltak és minden bejáratot, ajtót figyeltek és figyeltettek, nehogy meglepjék őket és tőrbecsalják.*

A detektívek igen kényes helyzetbe kerültek. El kellett jutni a váróterem feletti kis szoba közelébe, de úgy, hogy senki észre ne vegye, mert akkor vége a leleplezésnek. *Kovács Péter kieszelte az egyedül lehetséges megoldást és légtornászoknak való kapaszkodásokkal; tűzgalakon, padlásokon való áthatolással, tépett, ronggyá lett ruhában, de mégis eljutottak a váróterem fölé, a találkahely közelébe.* A pályaudvari bejáratokat őrízők nem vettek észre semmi gyanúsat s bátran léptek fel a vesztegetők, leszámolták a bankjegyeket és amikor az összeg együtt volt, leejtette a kulcsait a pénzügyi tisztviselő és erre a jelre berohant a pókhálóval borított Kovács Péter széttépődött ruhájában és igazoltatta a társaságot.

Ezért a nyomozásért kapott írásbeli elismerést a minisztertől.

PÓKHÁLÓS HOLTTEST A KŐMIVES CSÁKÁNY ALATT

Az egyik debreceni háztulajdonos a házát renováltatta és kőműveseket küldött fel a padlásra is, hogy végezzék el a tatarozást. A kőmívesek dolgoztak szaporán, de riadtan hagyták abba a munkát egy idő múlva, mert a padláson egy oszlásnak induló, pókhálóval borított csecsemő holttestére találtak. A gyermek egy színes szoknyába volt csomagolva.

Nagy riadalom támadt a házban és nem tudták megmondani, hogyan került a holttest a padlásra, ahol — tekintettel a pókhálóra — már hosszabb ideje lehetett.

A nyomozó detektívek megállapították, hogy a házban nem lakott senki, aki gyermeket várt volna, idegen pedig nem járhatott a ház padlásán, hogy oda rejtse megölt gyermekét.

Nagy volt a rejtély és napokig hiába dolgoztak a nyomozók. — Az öreg »Peti« bácsi is munkába kezdett és alapul véve a holttest köré csavart tarka szoknyát, kezdett kutatni. Így jutott el a háztulajdonosnő szobájába, ahol ugyancsak olyan szoknyát talált a szekrényben. *A háztulajdonosnő azonban már régen túl volt azon a koron, hogy a csecsemővel kapcsolatba lehetett volna hozni. Úgy látszott, dugába dől a nyomozás,* de a nyomozó makacssága diadalt aratott. Kiderült egy ravasz trükk segítségével, hogy a háztulajdonosnő nevelt leánya — aki mindenki előtt titkolni tudta szégyenét — ölte meg gyermekét és rejtette el a padláson, azt gondolva, hogy ott soha nem találják meg.

(b. m.)

Debrecen legrégibb műszaki üzlete

A háboru utáni időben, — amikor az üzemek gépberendezései, nemkülönben a gazdaságok felszerelései nagyon elhanyagolt állapotban voltak, mert a négy éves háboru alatt alig került sor javításra — Debrecenben a **Hunyadi ucca 17—19. szám** alatt uj vállalat alakult, **Műszaki és Kereskedelmi Társaság, Horváth és Miklós** cég alatt, hogy segítségére legyen a tiszántuli üzem- és géptulajdonosainak a nagy ujjáépítő munkában.

A Tiszántúlon ez volt az első műszaki szaküzlet, mely az üzemek, autótulajdonosok és mezőgazdaságok technikai kiszolgálását tüzte ki célul és ebben a minőségben hézagpótló és úttörő munkát végzett.

Amikor a cég agilis alapitói szaküzletüket megnyitották, egymásután csopertosultak körülöttük hasonló vállalkozások úgy, hogy az inflációs időkben a Hunyadi ucca valóságos műszaki negyeddé fejlődött ki a pesti Jókai uccához hasonlóan. Ezeket a fölös számban kitermelt vállalatokat a gazdasági helyzet viharai majdnem mind elsodorták, de a Műszaki és Kereskedelmi Társaság, Horváth és Miklós cég mint a Tiszántúl legrégibb, legnagyobb és legjobban felszerelt szaküzlete meggyökeresedett s összeforrt városunkkal és annak minden üzem- és autótulajdonosával állandó kapcsolatot tart fenn.

A cég 15 éves fennállása alatt szolid, becsületes, szakszerü kiszolgálásával, versenyképes áraival a legjobb nevet biztositotta magának nemcsak a Tiszántulon, de a fővárosban is.

Adorján László

fűszer és gyarmatáru nagykereskedő
PIAC UCCA 56.

Két évvel ezelőtt alakult Debrecenben ez a fűszer- és gyarmatáru nagykereskedés, mely rövid idejü működése alatt már is hatalmas fejlődést vett. A cégtulajdonos minden igyekezete az, hogy a mai viszonyokhoz mérten minél tökéletesebben ki tudja elégíteni megrendelői szükségletét, akik Debrecen és a Tiszántúl kiskereskedői táborából kerülnek ki. A cég főnökének munkáját siker koronázza, mert vevőköre úgy a kereskedőkből, mint a magánosokból napról-napra gyarapszik, akik teljes bizalommal fordulnak az Adorján-céghez és vásárolják dusan felszerelt raktárából a kitünő minőségü fűszer- és gyarmatárukat, a mai viszonyokhoz mért olcsó áron. Adorján László együtt dolgozik édesapjával, aki több évtizedes kereskedői multjával szerzett szaktudását teljesen üzleti érdekébe állitotta és úgy ő, mint fia, okos üzleti politikájukkal, amely abban az egyben kulminál, hogy jót olcsón, teljes bizalmat élveznek a vevők körében. A cég főtörekvése az, hogy a jövőben is úgy, mint a multban, minél jobban kiérdemeljék úgy a vidéki, mint a helybeli kiskereskedők eddig is megnyilvánult bizalmát.

Hortobágy műmalom, Böszörményi út 1.

A Hortobágy műmalom az utóbbi időben a legjobb hírű tiszántúli malom lett. A malom épülete különben egyik érdekes látványossága Debrecennek. A malom külseje az elmult korok emlékét őrzi, **de berendezése és felszerelése a legmodernebb.** Kereskedelmi és vámőrlést végez a Hortobágy malom, melynek gyártmányai, finom lisztjei az egész országban ismeretesek. **Érdekes, hogy pesti tésztagyáraknak is szállit évenként nagymennyiségü lisztet ez a debreceni malom és távoli városokban lehet hallani, hogy a vevők egyenesen »debreceni Hortobágy malmi« lisztet kérnek.** Debrecennek egyik büszkesége lett a Hortobágy malom, amely a híres debreceni malomipar ősi tradicióit méltán őrzi.

A malom vezetése kitünő kezekben van. Öt évvel ezelőtt vásárolta meg **Kerékgyártó** István, ki maga is hírneves malmos-dinasztiának leszármazottja. Folyton fejlesztette öt éven át az üzemet, melyet fiával együtt vezet kitünő szellemben és nagy szakértelemmel.

Bészler és Dávid

vaskereskedés

PIAC UCCA 7. SZ.

Bészler és Dávid vaskereskedés immár 33 éve szolgálja Tiszántúl uradalmait és gazdaközönségét. A Kossuth-szobor mellett egyike Debrecen legnagyobb vasüzletének. — Asztalos kellékei és fournér raktára egyedülálló az egész Tiszántúlon. Nagy kályha és tüzhely lerakata van, a zománcedény és háztartási cikkei közismertek. A cég vezetője v. dr. Dávid Géza köztevékenységéről is jól ismert szakember. A cég elve: **jól olcsón** adni. Takarékossági vevőknek 5 havi hitelt nyujt.

—

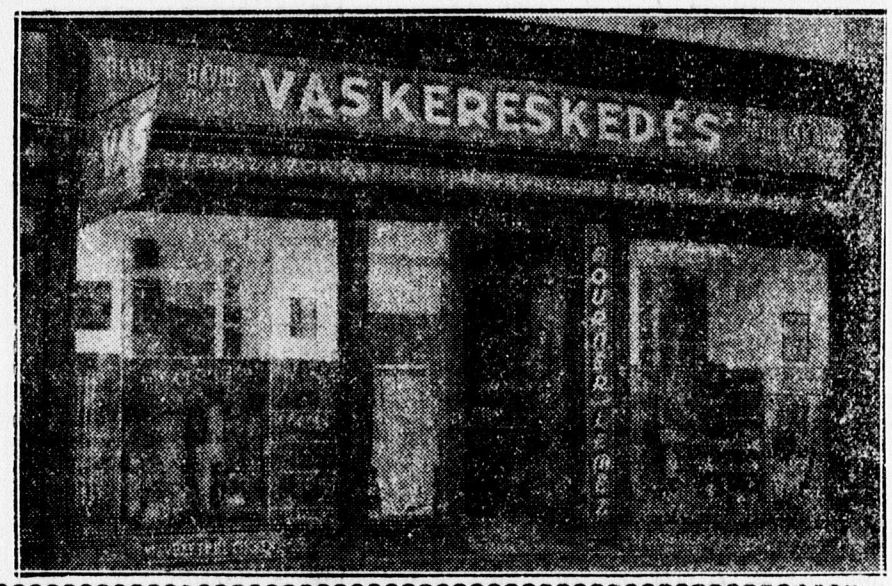

Medgyaszay Sámuel 48-as honvédhadnagy özvegye 100 esztendős, de még mindig nagyszerüen emlékszik a régi nagy időkre

Fejből kitünően számol, névszerint emlékszik a honvédtisztekre, akik a házukná[l]t 14 éves korában megfordultak — Szórul-szóra tudja Rózsa Sándor nótáját

Az ablak tele virággal, zöld növénynyel. Mellette kényelmes karosszék. Nagy idők tanuja ül benne. Ezüst haján a kora tavaszi nap sugarai glóriát szőnek. **Majd száz esztendő terhét hordozza.** De csak a teste. Lelke a szerető környezetben, sok gyöngédségtől körülvéve, unokák, dédunokák meleg szeretete folytán egyáltalában nem szenved az évszázadok sulya alatt. Emlékezete bámulatosan jó. *Fejből gyorsabban számol, mintbármelyik unokája, akinek olykor bevásárlásra megbizást ad.* Kedélye aranylik s nem tiszteletből, hanem szellemessége és szavainak érdekessége folytán *egy-kettőre a társaság központjává válik*

Természetesen két dolog érdekelheti az ujságirót és általában az embereket Medgyaszay Sámuelné 48-as honvédhadnagy özvegyének életéből: mi mindent tud azokból a nagy magyar időkből és hogyan élt meg ilyen hosszú időt úgy, hogy aránylag még ma is jól érzi magát. **Csak a lábai fájnak.**

Fejét felém fordítja és úgy beszél. Pedig nem lát. Csak azt tudja, hogy valaki ott van. A test szemei hamarabb felmondják a szolgálatot. A lélek szeme biztosabban lát és messzibbre, mint amaz.

— **Tizennégyéves voltam „akkor"** — mondja. — Jöttek, mentek a katonák folyton. Tiszafüreden laktunk.

Elmondja a háztartás bajait és eközben jön az első meglepetés. Emlékszik arra, hogy civilek nem kaptak akkor húst, csak a katonák. Senovitz százados hozta mindig a húst az ő házukhoz, amiből a tiszteknek főztek. Állandóan 10—12 tiszt étkezett ott a nemesi kurián. Szép áldozat a honvédtisztek iránti magatartásuk is.

— Négy szoba volt a házban — mondja vörösmarti Vörösmarthy Kornélia — **és a négyből a legkisebb szobában laktunk mi, a héttagu család.** A többit odaadtuk a tiszteknek.

— Emlékszik nagymama, hogy kik jártak ott? — kérdezi Medgyaszay Micu felesége.

A nagymama hangja ugyancsak megélénkül. Száz esztendős, de még most is asszony, amint válaszol.

— **Hát ott lakott Buttler Sándor... Gyönyörü szép fiatalember volt.** Gyalegségi örnagy.

Aprózza a szót. Lassan adja. Ujra éli a szép emlékeket.

— Aztán **Csudy Sándor** huszárkapitány. A Senovitz az német volt. Az is százados. Még többen is jártak nálunk.

Emlékszik Hertelendy obesterre is.

— Nagy munka lehetett annyi tisztet ellátni.

— Bizony az. **A szakácsné részeges volt,** Lajos bácsi elverte a háztól.

Lajos bácsi Kovássy Lajos volt, a mesélő nagymamának nagybátyja. Ők laktak Tiszafüreden és a kis Kornélia akkor náluk tartózkodott, amikor ezek az események lejátszódtak. Kovássynak földbirtoka volt Tiszafüreden, ter-

Özv. Medgyaszay Sámuelné 48-as honvédhadnagy özvegye 100 esztendős.

mészetesen minden elképzelhető módon segítségére siettek a honvédeknek.

Uj emlék tolul fel az elbeszélő ajkán:

— Egyszer éjszaka iszonyú felhőszakadást kaptunk. Akkor is jöttek a csapatok. Olyan szorongásig megtelt minden kis parasztház is, hogy lépni se lehetett a szobában. Hozzánk is jöttek be tisztek. Hely már sehol sem akadt. Leterítették a köpenyegüket a földre és ott feküdtek le. Ezek „zöldruhások"

voltak, azt hiszem Lehel huszárok.

Még erre is emlékszik.

Persze, Vörösmarthy Kornélia, — bár csak 14 éves volt — nem lett volna szép magyar virágszál és a honvédtisztek sem lettek volna igazi katonák, ha meg nem akad a szemük a szép violán. Lett is baj és csufság belőle. De nem Kornéliára. Az eset így történt, amint a nagymama huncutul nevetve elmeséli:

— Sok tiszt volt nálunk, az obester is ott tartózkodott. A tisztek közül az egyik kapitány, **Móricz Miklós**, — gondolom, gyöngyösi fiú volt — szemet vetett rám és egyre ott sürgölődött körülöttem. Nem igen tetszett nekem, mert mindig így pislogott a szemével.

Mutatja, hogyan. Gyorsan jár a pillája, mint a kis gyereké, amikor mutatja, hogy ő is tud már kacsintani.

— Addig incselkedett velem, amíg megjárta. Minden áron meg akart csókolni. Éppen bent voltam a kamarában, szitáltam a lisztet. Nem volt rest, utánam jött Persze, hogy nem hagytam magam. Felkaptam a szakajtóval a lisztet. Szégyen a futás, de hasznos, Móricz Miklós is szaladt kifelé a gangra, én meg utána. **Ott aztán kétmarokra fogva a lisztet, jól a hátába vágtam.** A verandán ott volt a sok tiszt. Az obester körül ültek. Nagy hahotával fogadták.

— **No mi baj történt?** — kérdezgették tőle, de mindenki tudta, hogy miképpen végződött az incselkedés.

— És csók volt? — kérdezi a 15 esztendős kis dédunoka, aki az Angol Kisasszonyoknál nevelkedik Pesten.

— **Nem volt biz' a** — hangzik a felelet a világ — az akkori világ — legtermészetesebb hangján.

Kedves epizód játszódott le a hagyományos családi kard körül is. A nagymama urának, Medgyaszay Sámuelnek volt egy kardja. Ezt használta Medgyaszay Miklós volt árvaszéki elnök önkéntes korában, aki szép daliás legény volt a maga idejében. És ugyanezzel a karddal volt a harctéren ifj. Medgyaszay Miklós is.

Közbeszól megint a 15 esztendős dédunoka:

— **És azt fogja kapni az én uram is.**

A 48-as időkről beszélgetve nem lehet szó nélkül elmenni a régi romantikus betyárvilág mellett sem. Nagymama emlékszik jól Rózsa Sándorra. A nótáját elmondja szóról-szóra.

Aztán az egészségi állapotára fordul a beszéd. Ez külön érdekesség a mai ember számára, hogyan lehet és kell úgy élni, hogy 100 évig éljen az ember betegeskedés nélkül.

Jellemző a Nagymama testi erejére, hogy **két évvel ezelőtt** egy tüzérszázadossal **nagy motorkerékpáros utat tett meg.** Az eset ugy esett, hogy **Kunmadarasra mentek** és a Nagymama az utat az oldalkocsiban tette meg, hátul a mögöttes ülésen pedig Medgyaszay Miklós, a volt árvaszéki elnök kísérte. A Nagymamát az út nem törte meg. **Amint megérkeztek a lelkészi lakba, azonnal ebédhez ült és jóizüen falatozott. Le sem feküdt pihenni, hanem csak este, a rendes időben.**

— Hogy étkezik, mit eszik és iszik, hogy ilyen jól tartja magát? — kérdezem az unokáktól.

— Még mindig szereti az erős, jó forró **fekete kávét és mindennap iszik egy kis igazi tokaji őszut és nagyon szereti a jó erős húslevest,** — hangzik a válasz.

Elmaradhatatlan ezek után a fényképezés.

— Hát a Babszem nincs itt? — kérdezi a Nagymama.

Hamar előkerítik a Babszemet. Háromesztendős kis dédunoka. Már kész nő. Amikor meghallja, hogy az újságban benne lesz a fényképe a Nagymamával együtt, a tükör elé szalad és gyönyörü szép fehér nagy masnit köt a hajába és úgy jön be. A Babszemmel azonban egy kis baj történt. Kegyetlen sirásra fakadt, meglátván a fényképező masinát és mint minden rendes nő, ha egyszer elkezdi a sirást, nehezen vigasztalható meg, úgy ő sem volt felderithető. Sem a hatalmas csokoládé nyuszi az óriási tojással, sem semmiféle égi és földi igéret nem tudta kivivni, hogy ne sirjon, ne zokogjon, hanem mosolyogjon.

Nem is lett a felvételből semmi.

(Sz. A.)

A hajdúvárosok népességi, közigazgatási, gazdasági és háztartási viszonyai 200 évvel ezelőtt

Különböző irányú levéltári búvárkodásaim közben egy igen becses és tanulságos adatokat tartalmazó összeírásra bukkantam Szabolcs vármegye levéltárában.

Az összeírást 1728. évben királyi rendeletre Szabolcs vármegye hivatalos kiküldöttei, *Jármy* Ferenc, *Szunyoghy* Imre és *Szikszay* András végezték s bár a hat hajdúváros, mint önálló és kiváltságos kerület nem tartozott Szabolcs vármegye fenhatósága alá, említett deputátus uraimék, az utókor hálás elismerésére összeírták a hat hajdú városra vonatkozó adatokat is.

Már itt meg kell említenem azt, hogy a volt Hajdú kerületnek van összeírása 1702., 1715. és 1720. évekről is, azonban ezeknél azért becsesebb és tanulságosabb a Szabolcs vármegye deputátusai által 1728-ban készített összeírás, mert ez a hat hajdú városnak nemcsak népességi és kereseti viszonyait, hanem közigazgatási, gazdasági, a lakosság foglakozási, a művelés alatt álló szántóföldek, rétek, erdők és szőlőterületek nagyságának, tulajdonjoganak, egyénenkénti megosztásának, művelési módjának és az egyes városok háztartási viszonyainak az adatait is tartalmazza.

Az összeírás adatainak vizsgálásánál elsősorban az hat megdöbbentően, hogy a *Bocskay* István fejedelem által letelepített közel 15.000 főnyi hajdúság egy évszázad alatt 717-re apadt le. Micsoda vérzivataroknak kellett dúlniok a hajdú-rónákon és más magyar mezőkön, hogy a hajdú ivadékoknak ez az ijesztő kipusztulása bekövetkezett?

Hátha még összehasonlítjuk ennek az 1728. évi összeírásnak az adatait az 1930. évi népszámlálás adataival s azt látjuk, hogy ugyanazoknak a hajdú városoknak, amelyeknek 1728-ban a m. kir. Statisztikai Hivatal által erre az időre megállapított szorzószámmal, vagyis családonként 5 tagot számítva, 3585 lakosa volt, 1930-ban már ez a létszám 91,824-re emelkedett, ami azt jelenti, hogy a színmagyar hajdúságon kétszáz esztendő alatt a magyar faj 250-szeres szaporodást ért el, — mondom, ha ezt látjuk, el lehet képzelni, micsoda borzalmas pusztítás és vérözön folyhatott Magyarországon 1608—1728-ig, viszont hol állna ma Európában a népek statisztikájában a magyar, ha ezek alatt az idők alatt csak viszonylagosan normális fejlődési lehetősége lett volna!?

A második szomorú kép, amelyet ez az 1728. évi összeírás mutat, a magyar városoknak és községeknek a német zsoldos katonaság részére a beszállásolások révén természetben és készpénzben teljesített közszolgáltatása, amely ezeknek a közületeknek úgyszólván minden közjövedelmét felemésztette.

De lássuk magát az összeírást és nézzük meg, hogy a katonai közigazgatás alapján hadnagyok és tizedesek által igazgatott hajdúság személy szerint kik ből állott, hogyan gazdálkodott és hogyan teremtették elő a legszükségesebb létfentartási eszközöket?

Hajdúnánás. Hadnagy: Fodor István; esküdtek: Kéky Gáspár, Kónya István, Porkoláb István, Nagy Péter. Tizedesek: Tatár Mátyás, Szabó István, Földvári György, Siteri György, Erdős András, Reszeghy András. Lakosok: I. tized: Bata János, Bodor Gergely, Borsi János, Dombi János, Éles István, Éles János, Gönczy György, Kállai István, Katona Kiss János, Kéky János, Kéky Pál, Kerékgyártó Mihály, Kiss János, Kun János, Nagy Péter, Nyakó György, Péter György, Reszeghy István, Szabó István, Tóháti István, Tiszai Jakab. II. tized: Bak István, Berencsi András, Csuha N., Csuka János, Csuka Pál, Dobos Pál, Földvári Péter, Hadas János, Kállay Mihály, Kónya Miklós, Kovács János, Lenghi Mihály, Nagy Ferenc, Nagy Mihály, Nyakas János, Porkoláb Demeter, Porkoláb Jakab, Szabó András, Szathmári István, Takács János, Várady János. III. tized: Alföldi János, Béres János, Császár György, Csitnáli Ferenc, Csohán Gáspár, File Dávid, Hevesi János, Kántor István, Máró János, Nagy István, Nagy Méhes István, Nyakó Mihály, Sollész János, Szabó András, Szabó András, Szücs András, Sallay János, IV. tized: Behám János, Borsos Tamás, Daróczi István, Daróczi Miklós, Dobó András, Dobó István, Fábián János, Kanda István, Kiss Mihály, Kola Demeter, Kökényesi Szabó István, Móricz János, Nábrády János, Oláh Mihály, Oláh Pál, Páll György, Papp Sámuel, Rácz János, Sánta Kovács István, Szabó Pál János, Szabó János, Szabó Pál, Tóháti Péter, Tóth Mihály. V. tized: Alföldi György, Dobos András, Domokos András, Debreczeni Mihály, Hajdu György, Hatházi János, Hodos Benedek, Kola András, Kovács György, Lenthe István, Molnár János, Morvay Péter, Nagy András, Nagy Ferenc, Nagy János, Nagy Fodor János, Oláh Miklós, Pénzes János, Pongor Mihály, Sebestyén Gáspár, Sebestyén Márton, Szabó István, Szolláth Miklós, Varga István. VI. tized: Ács Mihály, Bata János, Csepreghi István, Horváth András, Horváth Demeter, Horváth Gergely, Kovács Mihály, Lovász Ferenc, Maghi János, Maghi Mózes, Mirkó Mihály, Molnár András, Nyakó András, Siró István, Siró János, Szücs János, Vágó András.

Az egyénenkénti összeírásba foglalt 136 családfő mellett volt még 21 olyan nagykorú gyermek, akik szüleikkel közös háztartásban, vagy abogy abban az időben jelezték, egy kenyéren voltak, s így Hajdúnánás városnak 1728-ban volt 157×5=785 lakosa; az általuk művelt földterület, pozsonyi köböllel számítva, 3594 köblös föld, illetve magyar hold á 1200 négyszögöl, azután 301 szekér szénát termő rét, illetve kaszáló, végül 105 árok vagy barázda újtelepítésü szőlő. A határ többi részét legelőnek használták.

Egyebekben az összeíró küldöttség a következőket állapította meg.

Nánás város közönsége a saját ősi kiváltságos területén kívül más birtokokat is bír kiváltságos joggal, földesúri tizedtől és kilencedtől mentesen és pedig Tedej-pusztának a felerészét, másik fele a kincstár tulajdona; Varjas pusztát teljes egészében és zálogcímen Vid pusztabirtok negyedrészét.

Szántóföldjeik termékenyek és jó hozamúak, tavaszi és őszi vetésre egyrészt alkalmasak s jó termés idején egy köblös vetés 4—5 köböl magot hoz. Ami pedig a földmívelést, kaszálást és legeltetést illeti, a hajdúvárosok lakosai azt a gyakorlatot követik, hogy mivel gazdag és nagykiterjedésü határuk van, amikor csak lehet, vetés alá egyszer szántanak s a közönségesen gyepnek nevezett, műveletlen földeket előző évben alászántják s bele az első esztendőben kölest a másodikban tavaszi búzát, a harmadikban árpát, a negyedikben rozsot vagy őszi búzát, néha pedig az ötödik esztendőben zabot vetnek s ilyen módon az egyes fordulókat vagy nyomást évenként váltogatják a lakosok között.

Mikor azután az egyes fordulókról azt tapasztalják, hogy terméketlenek vagy kimerültek, a határ másik részén fognak fel szántás alá alkalmas területeket s a hosszas művelés következtében terméketlenné vált területeket részint kaszálóknak, részint réteknek hagyják.

Kendert és török búzát csak annyit termelnek, amennyi saját szükségletükre elegendő.

Különböző minőségü földjeiken, főleg rendes időjárás esetén jó minőségü széna terem, rétjeiken pedig náddal és zsombékkal vegyes takarmányhoz jutnak.

Legelőik nagy kiterjedésüek és mindenféle állat tartására télen-nyáron egyaránt alkalmasak. Ezeket a legelőket Avarnak hívják. Az összeírás esztendejében azonban a rettenetes szárazság és vízhiány miatt már a nyár folyamán más vizes legelőre kellett a jószágot hajtani és készpénzért, sok fáradtsággal kényszerültek barmaik számára jó legelőt keresni.

Szőlőjüket nem régen telepítették s a szőlők sem tized-, sem kegyjog alá nem tartoznak, azonban alig teremnek valamilyen minőségü és erejü bort, amit a lakosság maga fogyaszt el. Ami a borból eladásra kerül a szomszédos lakosság között, annak ára kisakónként 25 krajcárba kerül.

Malmuk van három száraz malom; kettő a város kezelésében, egy pedig *Nagy* Péteré; ezekből van a városnak 40 frt. évi bevétele.

Korcsmatartási joguk, illetve csapszékjük évi 1000 forint bérért *Beliczey* Lászlónak van bérbeadva, de ebből az összegből 400 forintot évenként a katonai beszállásolás alól mentességért kell fizetni.

Mészárszékjök házi kezelésben van, de különösebb jövedelmet nem ad.

Postahivatal is van, kezelője *Svajucher* Ádám, aki polgári telken lakik ugyan, de hivatalán kívül gazdálkodással nem foglalkozik.

Hajdúdorog. Hadnagy: Tóth Fülöp; esküdtek: Szakai Illés, Bele László, Albus Mihály; tizedesek: Farkas György György és Kocz Mihály. Lakosok: I. tized: Balogh János, Bodán István, Csorba László, Déli Péter, Doma Mihály, Faragó János, Farkas István, Gurbán Miklós, Gyapjas János, Gyüre János, Imre János, Iszály István, Jeles Miklós, Kényes András, Kuk György, Lengyel László, Nagy Miklós, Oláh Sándor, Orosz Demeter, Orosz Lukács, Petkó János, Rácz Tamás, Szakáll János, Szilágyi István, Tóth István, Tőke Mátyás, Vasady Simon. II. tized: Bába Miklós, Csorba Mihály, Doroghi István, Fejér András, Fejérvári János, Gáll János, Gehema Ferenc, Görög Mihály, Hajdú János, Jakó Demeter, Juhász Lukács, Kerecsen János, Kozák György, Kozma Ferenc, Lakatos János, Melegh Illés, Nagy János, Papp István, Papp László, Papp Tamás, Papp János, Szabó Illés, Szabó Pál, Szakáll Miklós, Szücs Sándor, Tóth Mihály, Ujjas János.

Volt tehát Hajdúdorognak 1728-ban 67×5=335 lakosa; az általuk művelt földterület 1821 köblös szántóföld; 83 szekér szénát termő kaszáló és rét, vé-

gül 51 árok vagy barázda szőlőterület; a határ többi részét legelőnek használták.

A város két nagy terjedelmű határrészre oszlik, melyek földmívelésre alkalmasak s amelyeken Nánás városához hasonló gazdálkodás folyik, azzal a különbséggel mégis, hogy az őszi vetés alá néha kétszer szántanak.

Parlagnak nevezett rétjeik nedves időjárás esetén elég jó szénát teremtenek, az utóbbi években azonban a nagy szárazság miatt alig lehetett valamit kaszálni.

Legelőik a határ terjedelmének megfelelőleg elegendők.

Szegegyháza pusztán zálog címén van a városnak 14 jobbágytelke, azonban ezt sürgős szükség miatt kénytelen volt a *Szunyoghy*-családnak elzálogosítani.

Szőlőjük a nánásiakéhoz hasonlóan új telepítésű.

Erdejük nincs semmi, úgyhogy tűzifát és épületfát nagy távolságból pénzen szereznek.

Malmuk van kettő és egy *Papp* Istvánnak, ebből van évi 20 forint jövedelem.

Bormérési jog és mészárszék évi 300 forintért *Teremi* Mihály és *Szőnyi* Sámuel debreceni polgároknak van bérbeadva; ezt az összeget azonban az örökké jövő-menő katonaságra és a nagy nyomorban levő lakosság helyben való megmaradásának okából azok támogatására kell fordítani.

Vámospércs. Hadnagy: Kovács Mihály; esküdtek: Gombási Miklós, Balási István, Bogáthy Mátyás, Balási Mihály, Kecskés Péter, Fényi János, Zudor András, Balogh Mihály és Czunai Mihály. Lakosok: Asztalos János, Bereczky Mihály, Berke Tamás, Berki Péterné, Bernáth István, Bordás István, Csóka András, Deák György, Deák István, Deák János, Fagyal Miklós, Fényi János, Gebei Péter, Gombási István, Farkas János, Horváth Miklós, Kántor János, Kelemen László, Kiss Ferenc, Kiss János, Kiss Mihály, Kocsordi András, Kőrösi Mihály, Máthé György, Nagy István, Nagy János, Mester János, Nagy Gáspár, Oláh Mihály, Papp János, Papp József, Papp Miklós, Papp István, Pinege László, Poczos János, Polyik János, Sándor György, Simon Márton, Sütő György, Szabó Gergely, Szabó György, Somogyi András, Szabó Pál, Tagyi János, Tóth István, Tóth István, Tóth István, Tóth György, Tömöri Tamás, Török János, Varga István, Veress János, Vincze Mihály, Vakaros Pál.

Volt tehát Vámospércsnek 1728-ban 80×5=400 lakosa, az általuk művelt földterület nagysága 727 köblös szántó és 171 kocsi szénát termő kaszáló. Szőlő semmi nem volt.

A község határa két részre oszlik s az egyik keskeny volta miatt, a másik meg azért, mert mocsaras, meglehetősen termékellen s csak tavaszi rozsvetésre alkalmas. Egy köből vetés után 2—3 köből rozs a terméshozam.

Rétje, kaszálója kevés, az is silány szénát terem.

Legelői csak éppen saját állataik számára elegendők.

Közös tulajdona a lakosságnak a Szatmármegyében fekvő Fülöp pusztának a felerésze, ahol tölgyerdők vannak s abból makkoltatás révén van körülbelül 60 frt. évi jövedelmük; néha úgy értékesítik, hogy az egészet bérbe adják idegeneknek, máskor meg ártányonként 2 garas makkoltatási bért szednek, tűzifával is innen látja el magát a város.

Egy másik, Szent-Ábrahám nevű pusztán van 19—20 telek birtokrészük s ott is tölgyerdők vannak, amiket szintén makkoltatás útján értékesítenek, elegendő lévén 19—20 ártányra, de vannak kisebb kaszálók is rajta mintegy 10 kaszásra való.

Hasonló részbirtokuk van Buzitapusztán, 5 teleknyi, melyet alkalmas időben saját jószágaikkal legeltetnek.

Ártánházán szintén van 5 teleknyi földjük tölgyerdővel, mely körülbelül 30 ártány makkoltatására elegendő.

Végül Mártonfalván van még 8—9 teleknyi birtokuk, ahol alkalmas időben nemcsak jószágaikat legeltethetik, hanem tűzifát is termelnek és 7 kaszásra való kaszáló is van.

Csapszékjüket haszonbérbe adták *Diószeghy* Sámuel és *Oláh* István debreceni polgároknak évi 550 forintért, de ezt az egész jövedelmet az átvonuló katonaság beszállásolási költségeinek fedezésére kénytelenek fordítani.

Mészárszékjöket *Dávid* Mihály polgár bírja 18 frt. évi bérért.

Malma van a községnek kettő; egy teljesen használhatatlan, rom; a másikat elkerülhetetlen szükség miatt *Csiha* Andrásnak adták zálogba.

(Vége következik.)

Kaszanyitzky Endre

üveg és porcellán kereskedése
PIAC UCCA 57.

Debrecen legrégibb üveg- és porcellán kereskedése az 1852-ben alapított **Kaszanyitzky-cég**, amelyet a hatalmas vállalat jelenlegi tulajdonosa **Kaszanyitzky Endre** már harminchat év óta vezet. Kaszanyitzky Endre, a kitünően képzett, nagy tudású régi debreceni kereskedők közé tartozik, aki négy évtizedes kereskedői munkássága alatt került minden feltünést, még a társadalmi szerepléstől is visszavonult, csak üzletének élt, azt fejlesztette, úgy hogy ma egyike Magyarország egyik legnagyobb üvegkereskedelmi vállalatainak. Egész fiatalon, még nem volt 24 éves, került a vállalat élére, de rátermettsége, tudása és ügyessége révén nemsokkal később már két üzlete volt Debrecenben, ugyanis átvette a Piac u. 5. szám alatt levő Lám Sándor-féle üvegkereskedést is (1909.) A cég volt a vámzárlatig a karlsbadi Haas és Czjcek porcellángyárnak a lerakata és ugyancsak ő képviselte a Schreiber üveggyárat is, míg a vámzárlat óta teljesen áttért a magyar árúk értékesítésére. Porcellánárui a Zsolnai gyárban készültek, üvegben a salgótarjáni, tokodi s ajkai üveggyárak gyártmányait, míg díszmüárúkban a herendi gyár készítményeit tartja raktáron. Mind a két üzlet szükségletét a Piac ucca 57. szám alatt levő raktár látja el, amely nemrégen épült a legmodernebb berendezéssel. A cég az újabb időben különösen az épületüvegezés terén ért el szép eredményeket, ők készítették a fedett uszoda, Nemzeti Bank és legujabban a Stadion üvegezési munkálatait, az egyetem és az Auguszta szanatórium állandó szállítója, de innen szerzik be szükségleteiket a különböző közintézetek jórésze és több kávéház és vendéglő is.

Az üzlet vezetésében most tevékeny szerepet játszik, mint édesapja munkatársa ifj. Kaszanyitzky Endre is, aki szakmája minél tökéletesebb elsajátítására hosszabb időt töltött Grácban, ahol a legnagyobb és legjelentékenyebb üvegkereskedésnek volt hosszú ideig alkalmazottja.

A cég puritán és nemes szellemére vet fényt az is, hogy alkalmazottjai mind több évtized óta állanak szolgálatában. Például a Piac ucca 5. szám alatti üzletében a Lám Sándor-féle üzlet vezetője Gyarmathy József, már 58 éve dolgozik a Kaszanyitzky-cégnél.

A cég mindkét üzlete saját házában van és ez is csak fokozza a kitünő minőségü árúk mellett a céggel szemben a bizalmat, amely a vevőközönség részéről megnyilvánul.

—

Bartos Géza

Ezelőtt Szántó Mór és Társa
férfi, fiu és gyermekruha kereskedés
PIAC UCCA 47.

Ez a cég, amely előzőleg az országos hírű Szántó Mór és Társa cég tulajdonát képezte, jelenleg Bartos Gyula vezetése alatt áll, aki két esztendeje vette meg az üzletet. A cégnek csak a tulajdonosa változott, de a szellem ugyanaz maradt, ma is ugyanolyan finom ruhákat tart raktáron, mint régen s ami a legfontosabb, ma is szigoruan szabott árakon árusít. A vevőközönség készpénzfizetés mellett ebből a szabott árból 5 százalék engedményt kap. Látogatásunk alkalmával meggyőződtünk arról, hogy ez a cég teljesen modern szellemben vezetett üzletnek a mintaképe. Az üzlet tulajdonosa több évtizede működik ezen a pályán és debreceni letelepülése előtt hosszú éveket töltött Angliában és Amerikában. Európai müveltségü, széles látókörü üzletember, aki több európai nyelvet beszél. Éppen külföldi tartózkodásán bizonyosodott meg arról, hogy a magyar ipar termékei semmivel sem maradnak alatta a külföldi gyárak készítményeinek, éppen ezért nyugodt lelkiismerettel ajánlja minden vevőjének a magyar gyárak elsőrangú készítményeit. Kirakata is ezt az elvet hirdeti, ahol szebbnél szebb ruhadarabokat lát a közönség. Az üzlet a Piac utca 47. szám alatt, szemben a régi főpostával, a Magyar Általános Hitelbank épületében van. A cég vevőkörében megnyilvánuló bizalom mintegy előlegezése annak, hogy ez a cég az elkövetkező évtizedben is meg fogja állni a helyét a debreceni piacon. Ez a bizalom pedig egyenes következménye annak az elvnek, hogy jót, olcsón lehet venni. A jó és olcsó áru fogalmára nézve pedig a garancia maga a cégtulajdonos, Bartos Géza személye, garancia arra nézve, hogy a közönség ezt a két legfőbb követelményt ebben az üzletben meg fogja találni.

—

Beszélgetés Fényes Jenővel, a lirikussal

Amikor a »Debreczen« tízéves jubileumi számát közreadja, nem maradhat el egy kis portrait arról az íróról sem aki nyolc éve minden vasárnap a »Debreczen« közönsége elé áll álarc nélkül, levetve ügyvédi talárját és a közélet harcaiban viselt vértezetét. Talán akkor vennénk csak észre, hogy mennyire hiányzik ő, ha lapunk egy vasárnapon az ő verse nélkül jelenne meg. A »Debreczen« vasárnapi száma ma már alig képzelhető el Fényes Jenő verse nélkül. Olvasóink kíváncsiak a Fényes versekre, amelyekben egész közelről láthatják a költőt, de látja a közönség önmagát is, mert Fényes Jenő költészete mindenkié, mert emberi és olyan érzések megtestesítője, amelyeket mindenki érez, ha nyilik az ibolya, ha tűz a nap, ha hullanak a levelek és ha álmodozásra szólít a tél...

Felkerestük poétánkat, aki bár a közéleti harcokban erős szerepet játszik, de ugyanolyan erővel húzódik el a szerepelgetés és nyilvánosság elől irodalmi vonatkozásokban. Megkértük, hogy a mi ünnepünk alkalmából mondjon egy pár szót magáról és arról a nyolc évről, amit verseiben elsősorban a »Debreczen«-nek adott.

Fényes Jenőt munkaközben találtuk, azonban készséggel állott a rendelkezésünkre. Körülbelül ezeket mondta:

— Magamról beszéljek? Alig van ember Debrecenben, akinek több barátja és ellensége volna, mint nekem. Tehát ismernek. Mit beszéljek ezek után magamról? Ami az én életemhez egészen közelről tartozott és tartozik arról nem beszélek egy szót sem. Ami a közönséget is talán érdekli és nekem is érdekes volt az életemben, az volt, hogy: szerettem a sportot, műkerékpáros voltam, vívtam, futottam, ugrottam, futballoztam és őrzöm az emlékét annak, hogy 3 méter 13½ cm. ugrásommal a helyből távolugrásnak legjobb országos eredményét körülbelül 10 éven át tartottam.

— Az írás: régi szerelmem. Fiókomban gyermekkoromból őrzöm első irásaimat, verseimet, színdarabvázlatai mat. Később, éppen a sportéveim alatt, abbahagytam az írást, de azután, amikor abbahagytam a sportot, újra kezdtem írni. Igy tértem vissza régi szerelmemhez. Azóta aztán hűséges is vagyok hozzá és úgy hiszem, hogy most már elsősorban csak ennek és ezért élek.

— Minden harc, minden verekedés egészen idegen tőlem. Csak azért teszem, mert hiszek abban, hogy jobban és szebben is lehetne minden, mint ahogy van.

— A »Debreczen« kedves regisztrálója verseimnek, örömmel adom oda azokat és soha semmiféle lépést sem teszek abban az irányban, hogy magamat valahol felverekedjem. Egészen kielégít, hogy a »Debreczen«-ben vasárnap látom a verseimet és azután ezeket összegyüjtve, időközönkint kötetekbe foglalom és így bocsátom az ország közönsége és a fővárosi lapok elé.

— Az elmult nyolc esztendő alatt csak két esetben maradt el a versem: két vasárnapon. Ez sem egészen nekem felróható okból történt.

— Először ezelőtt körülbelül 7 évvel Székely Andor hirlapiró barátom csúsztatott le, amikor helyettesítette a szabadságon levő Pálfy József barátomat. Átadtam én szombat este neki is a versemet, azonban másnap reggel nem találtam a »Debreczen«-ben. Azóta se szóltam neki erről, nem is haragudtam rá, mert tudtam, hogy a gyorsirók nem szeretik a verseket és a versemben semmi sem volt a városházáról.

— Másodszor akkor maradt le a versem, amikor körülbelül két héten át messze elkerültem a »Debreczen« szerkesztőségét. Ez akkor volt, amikor Juhász Nagy Sándor hajdúszoboszlói választása alkalmával a lap politikailag támadta Juhász Nagy Sándort, én pedig azért drukkoltam, hogy megválasszák. Ekkor nem adtam verset. Ettől a két esettől eltekintve, mindig jelentkeztem vasárnaponként és még egy kis ideig — valameddig — folytatom.

Ezzel be is fejeztük Fényes Jenővel beszélgetésünket, csak azt kértük tőle, hogy adjon ide néhány verset, amit ő — vagy helyesen, vagy rosszul —, de a legkedvesebb verseinek tart azok közül, amiket nyolc év alatt a »Debreczen« hasábjain közölt. Ideadta és mi ezeket egy csokorban tesszük a közönség elé. *(b. p.)*

HAJNAL

Egy angyal vonja rózsaszín kezét.
Barázdát húz és rojtos lila felhők
pettyet szórnak a horizontra szét.

Pirókok jönnek. Csupaszok övig.
Erőlködnek. Kopik a sötét kárpit,
mint selyem, amit boltos göngyölit.

Egy fénysugár a föld felé halad
s a pacsirta hosszú trillába csendül
az út szélén egy lombsátor alatt.

TÁVOLODOL...

Távolodol, mint a tűnő lélek,
be jó volna, ha még elérnélek...

halványodol s ahogy mégy az úton,
két kezemet hosszan feléd nyújtom..

szólítalak, de vissza se nézel,
hivó szavam sűrű ködbe vész el...

s mire a köd fölszáll, te már régen
délibáb vagy, vagy felhő az égen.

ESIK

A kezemre sűrű esőcsepp koppan,
kabátomat összeszoritom jobban,
esik.

Ujjaim közt gunnyaszt a toll, mint túzok,
nézem, fogom de egy vonást sem húzok,
esik

Fejem fölött most surrant egy fecske,
láttam, csupa csuromvíz volt a teste,
esik

Egymás után buknak földre az árnyak,
a fellegek sötét rajokban szállnak,
esik

S mig szememre zizegve hull a fátyol,
monoton dal kezd hömpölyögni távol...
esik.

SZELLŐK SZÁRNYÁN

Nem is nehéz jónak, szentnek lenni,
ha az ember gondolatban
el kezd haza menni.

Szellők szárnyán elszálltam a rétig,
oda már az én kis házam
messziről fehérlik.

Ugy szöktem be, hogy senki se hallja,
megnéztem, hogy jól van-e a
kicsim feje-alja.

Meglestem az álmait az éjben,
azután a csöpp paplanját
feljebb húzva szépen,

új szellőkkel visszaszálltam bátran.
Erősen. Csak rengett a föld,
ahogy léptem, jártam.

Nem is nehéz jónak, szentnek lenni
csak az ember gondolatban
kezdjen haza menni.

Tücsök a tarlón

Pázsitra vetek magamnak ágyat,
párnának kezem füvet gereblyél,
illatost, lágyat.

Sebtiben megszőtt takaróm ritka
rozsdás avarból pettyesen rám szórt
szellős kalitka.

Fejemet lomhán előrehajtom
s hallom, hogy cirpel messzi kórusban
tücsök a tarlón.

Kócolja, tépi hajam a szellő,
közben lesem a holdat, hogy hoz-e
udvart, ha feljő?

Eszembe sem jut, hogy földre estem,
mért is repülnék, amikor oly jó
elnyúlni resten...

Angol-Magyar Bank

A 40 millió saját tőkével rendelkező hatalmas pénzintézet 14 évvel ezelőtt létesítette debreceni fiókját, amely kezdettől fogva tekintélyes poziciót foglalt el a helyi piacon. Ennek természetes magyarázata az, hogy Flessig Sándor, a tőzsde elnöke és Kálmán Henrik vezetésével működő bank a debreceni fiók létesítésével átplántálta Debrecenbe az Angol-Magyar Bank szellemét: segíteni és támogatni a közgazdaság minden egyes ágazatát, istápolni a mezőgazdaság, az ipar és kereskedelem érdekeit. Különösen a konjukturális idők elmultával s a nehéz évek beálltával érezte Debrecen gazdasági élete az Angol-Magyar Bank fiókjának jóindulatát és megértő segítését: a kölcsönöket nem mondta fel, üzletfeleit nem szorította, sőt jelentékeny hitelek folyósításával igyekezett enyhíteni a súlyos gazdasági válságot.

Az emlékezetes bankzárlat sem hozott változást az Angol-Magyar Banknak a felekkel szemben tanusított magatartásában. A bank kétségkivül megtehette, hiszen angol főrészvényesei, akik egyszersmind a banknak hitelezői is, mindenkor a legnagyobb készséggel állottak rendelkezésére. Ezért történt, hogy az Angol-Magyar a bankzárlatot követő időket is a legrendezettebb viszonyok között élte át, soha felmondást nem kötött ki, mindig felmondás nélkül fizeti a betéteke. Csakis az ilyen üzletpolitikának lehetett a következménye az, hogy az intézet betétállománya az elmult évben is 4 millió pengővel emelkedett, kétségtelen bizonyítékául a közönség rendületlen, sőt növekvő bizalmának.

A debreceni fiók, amely hűségesen a központ szellemében működik, 1928 óta Vásárhelyi Ármin igazgató vezetése alatt áll. Debrecenen kívül Hajdú, Szabolcs és Bihar vármegyékre terjed a működési köre és élénk összeköttetést tart fenn e vármegyékben működő pénzintézetekkel, melyeknek hitelkereteit a legnehezebb viszonyok között is fenntartotta. Előzékeny, konciliáns, üzlei elvei folytán úgy kihelyezéseit, mint betétállományát tekintve, a budapesti bankfiókok sorában az elsők között áll.

Kalapok nagy választékban, minden divatanyagból már 3 P-től Annynál Csapó utca 1.

Visszapillantás Debrecen zenei életének elmult tiz évére

Irta: **Dr. BARANYI JÁNOS.**

Debrecen zenei életének fejlődését és az elmult 10 év zenei eseményeit vizsgálva, három zenei intézmény működéséről kell megemlékeznünk: A Városi Zeneiskoláról, a Zenekedvelők Köréről és a Máv Filharmónikus Zenekarról. E három intézmény közül dominál szerepe van a Városi Zeneiskolának, egyrészt a zenei nevelés, másrészt a város hangverseny életében jelentős művészi teljesítményeivel. A Városi Zeneiskola 72 éves multra tekint vissza, még pedig egy fokozatosan és állandóan emelkedő, izmosodó, terjeszkedő nivóval. Az intézet kifejlesztése, megszervezése elsősorban érdeme volt néhai **P. Nagy Zoltán** igazgatónak, a kitűnő embernek és kiváló művésznek, érdeme azonban a város megértő vezetőségének és a zenét kedvelő közönség áldozatkészségének. Az 1924-es év jelentős periódusa az intézetnek, mert ebben az évben éri el növendéklétszám tekintetében a csucspontot 940 növendékkel. A háboru utáni forradalmak, kommunizmus, oláh megszállás megszüntével az ország kulturális életében is nagy fellendülés következett be, továbbá erre az időre esik az „infláció" is, tehát így érthető a növendéklétszám ilyen „abnormális" emelkedése. Egy zenei intézmény nivóját azonban nem a növendékek száma fejezi ki hiven, ez utóbbi a gazdasági életnek egy reflekszióját, mert nyugodt és normális gazdasági viszonyok, jólét mellett a művészetek is szélesebb területen élnek és virágzanak. Az 1924-es évre esik a világ egyik legnagyobb szenzációjának a rádiónak tökéletesítése. Ez a „csoda" természetesen a zenei életben is erősen érezteti hatását. A művészek eleinte idegenkednek ettől a „csodától", konkurrenciát látnak benne, a közönségnek pedig legnagyobb része, amely nem juthatott a kiválóbb zenei élvezetekhez, most már „házhoz szállítva" gyönyörködhet a világ legnagyszerübb zenei produkcióiban. Nem vásárol hangszereket, hanem rádiókészüléket és „elmegy a kedve" a zenetanulástól. Ez azonban csak átmeneti állapot. A művészek rájönnek arra, hogy a rádió, az új kereseti lehetőség mellett kitünő propaganda eszköz, viszont a közönség tapasztalhatja, hogy a rádiónak bizonyos „állandó villamos mártással „leöntött" hangja, hangulata nem pótolja a művésznek és közönségnek a hangversenyteremben közvetlenül létrejövő „élő" és nem „gépszerű" kontaktusát és nem teremtheti elő, a **saját** hangszerén, saját maga által előállított hangnak és hangulatnak varázsát. Természetesen a rádiónak zenei nevelő hatása felbecsülhetetlen. A zeneiskola évről-évre bővíti tanszakait és a megnövekedett tanitványlétszám a tanári karnak szaporitását tette szükségessé, amely egyes években a 30-as számot is meghaladja. A zeneiskola elmult 10 évének történetében nevezetes zenei eseményei voltak: Beethoven halála 100 éves évfordulójának alkalmából a tanárikar három emlékhangversenye, Goldmark centennárium emlékhangversenye, Mozart emlékünnepély a zeneiskola tanári karának (Höchtl Margit, Hoór Tempis Erzsébet, Buza Gábor és Szabó Emil) közremüködésével, P. Nagy Zoltán 30 éves művészi jubileuma alkalmából rendezett szerzői estje. Schubert centennárium emlékhangverseny. A „Debreceni Trió" (Buza Gábor, Erdész Mihály, Galánffy Lajos) hangversenyei. Hubay Jenő Petőfi szimfóniájának előadása. P. Nagy Zoltán emlékhangversenye. A Debreceni Hangverseny Zenekar megalakítása és hangversenyei. A tanárikar tagjai ezenkívül különféle alkalmakkor, mint előadó művészek szerepeltek s így szorosan belekapcsolódtak a város zenei életébe. Az intézet évente számos növendékhangversenyt rendez, az ének főtanszak növendékei és az intézeti zenekar évenkint egy-egy operát adott elő, kisebb növendékeivel pedig egy-egy gyermek daljátékot.

A Debreceni Zenekedvelők Köre, amely ezelőtt 10 évvel **Kuthy Sándor** dr. kezdeményezésére, **Márk Endre** elnöklete alatt ujjá alakult, ugyancsak hozzájárult a debreceni zenei élet fellendítéséhez. Bérleti hangversenyein világhirü hazai és külföldi művészek szerepeltek.

A zenekari irodalom megismertetésével kiválóan szép munkát fejtett ki a Máv Filharmónikus Zenekar, amely egyesület **Balás Károly** kezdeményezése és lelkes pártfogása mellett több mint 10 éve müködik, **Ábrányi Emil** karnagy vezetésével. A zenekar bérleti hangversenyeket rendezett szólisták közremüködésével. Ezen intézményeken kívül a városban müködő számos dalegylet a zenekultura fejlesztésén az elmult 10 év alatt szintén elismerésreméltóan közremüködött.

Ha már most az elmult 10 esztendő eredményekben gazdag munkáján áttekintve, a jövőbe nézünk, felvethetjük azt a kérdést: melyek azok a feladatok, amelyeket Debrecen zenei életében sürgősen meg kell oldani? Először is Debrecen zenekulturáját feltétlenül reprezentáló zenekarnak a megszervezése. Ez a feladat könnyen megoldható — ha félretéve hiusági és egyéb kicsinyes szempontokat — egy már meglévő szervezetbe megfelelő szelekcióval, felfrissítéssel, tömörítjük azokat az erőket, amelyek eddig különállóan, nem ritkán pedig egymás ellen müködtek. Egy országos viszonylatban is kimagasló zenekar létesítésének meg van tehát a lehetősége. Feltétlenül meg kell szervezni egy vegyeskart, az oratóriumok és nagyobb karművek előadására és az egyházi zene művelésére. Kissé távolabbi perspektivában áll a zeneiskola főiskolai nívóra emelése. Ez a kívánság jogos, mert a Debreceni Városi Zeneiskola a vidéki városok hasonló intézményei között, tanárikar, tanitványlétszám, épület, felszerelés stb. tekintetében is kimagasló helyen áll. Ennek létrejövetele azonban egyrészt a decentralizáció, másrészt a zenei „kontárkérdés" megoldásával is szoros kapcsolatban áll. Debrecen zenei életét illetőleg a legszebb reményekkel és a megvalósulásokban való szent hittel nézhetünk a jövőbe, mert a város kitünő vezetősége, élén dr. **Vásáry Istvánnal**, a nagyszerü alkotó polgármesterrel, aki sok megértéssel és szeretettel viseli szivén a zenekultura ügyét is, lelkes közönsége és a most jubiláló „Debreczen" is teljes megértéssel pártolja a művészeteket és mindig megtudta becsülni az áldott magyar föld szellemi értékeit és alkotásait.

Tiszántuli Ipari Vásár és a gyáripar

Irta: dr DICZIG ALAJOS kamarai h. titkár, TIKAV igazgatója

A Tiszántuli Ipari Vásár életrehivásának egyik legfőbb indító oka az volt, hogy a vásár épen a Tiszántul, amelyet sorozatos gazdasági csapások értek s amely ennek következtében lelkileg is erősen elernyedt, a maga élénkségével, mozgalmasságával hitet és reményt ébresszen az emberekben egy jobb jövő iránt.

Merőben azonban lelki alapokra egy vásárt felépiteni nem lehet, bármilyen fontosak is legyenek ezek a lelki alapok. A legfőbb indítóokoknak mégis a gazdaságiaknak kell lennie.

A gazdasági alapok között a legfontosabb az, amit a kiállítók s a vásárban résztvevők részére minden jól szervezett vásár nyujt, amikor egyfelöl kitünő propaganda alkalmul szolgál a vásár, másfelöl pedig a kicsinybeni elárusítás lehetősége következtében a kicsinybeni elárusítók részére épugy, mint a minták alapján elárusítók részére üzleti alkalmakat is teremt.

Ha a magyar gyáripar szempontjából nézzük a Tiszántuli Ipari Vásárt, abban az esetben azt kell mondanunk, hogy a kereskedelmi és iparkamarának ez az inézménye érdemes arra, hogy azt a gyáripar a legnagyobb szeretettel felkarolja. A magyar gyáripart unos-untalan a legsulyosabb támadások érik. Ezek a támadások a mai jelszavas világban igen megértő lelkekre találnak. Az olyan teljesen idejét multa kijelentések, mint »üvegházi ipar, nem érdemli meg a támogatást«, »a mezőgazdasági termények értékesítésének minden baja a tulfejlesztett gyáriparban keresendő« stb. csak azoknál találhatnak hitelre, akik ezt a gyáripart nem ismerik. Mereskovszki azon mondása, hogy a megismerés egyben szeretetet is jelent, különösen igazolását találja a gyáriparral szemben elfoglalt álláspont közelebbi vizsgálatánál. Azok, akik a magyar gyáripart nem ismerik, hajlandók a szépen hangzó, bombasztikus kifejezéseket elfogadni. Ellenben akik ismerik a magyar gyáripart, azok azt értékelni tudják, mert mérlegre tudják vetni, hogy ennek a gyáriparnak az elpusztulása a magyar nemzet gazdaság szempntjából milyen mérhetetlen veszteséget jelent.

Ezért kell a magyar gyáriparnak minden olyan komoly propaganda lehetőséget megragadni, a mely módot és alkalmat nyujt neki arra, hogy a magyar közönség előtt bemutatkozzék.

Eddig ezt a gyáripar két alkalommal tette, a mezőgazdasági gépipar és vegyészeti ipar bemutatkozott a tenyészállatvásáron, valamennyi ipar bemutatkozott a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Mindkét alkalommal ez a bemutatkozás Budapesten történt.

Most, a **Tiszántul szive, Debrecen város, a vidék** hivja szeretettel a magyar gyáripart, hogy a Tiszántul kereskedelmi és iparkamarája által rendezett kiállításon és vásáron bemutatkozzék.

Örömünkre szolgál az, hogy a gyáriparosok érdekképviselete, a GyOSz a debreceni kereskedelmi és iparkamara célkitüzését teljesen megértette és úgy a GyOSz, mint a textil, a bőr, a vas- és gépipar, a vegyészeti ipar érdekképviseletei a kamara célkitűzését teljes erkölcsi támogatásukról biztositották.

A Tiszántuli Ipari Vásárnak emellett **éppen »tiszántuli« nevénél fogva a kisipar seregszemléjének is kell lenni és különösen** azoknak kell a kiállításon megjelenniök, akik a kézművesiparban a Tiszántulnak speciális képviselői. Örömmel látjuk azt, hogy a kézművesipar ezt a szempontot teljes mértékben honorálja s úgy Debrecenből, mint a kamara kerületéből a kiállítás iránti érdeklődés igen jelentős.

Ezért meg van minden reménységünk arra, hogy a TIKÁV keresztül fog törni a rossz gazdasági konjunktura akadályain s amikor a vásár kapui megnyilnak, a jókedv, a bizakodás, az igyekvés és a versengés fognak elsőnek bejönni a nyitott kapun.

KALÁSZGÁRDA
táncmulatsága Husvét első ünnep napján a
Hungária Kávéház összes termeiben.

Az
Első Magyar Általános Biztositó Társaság
debreceni főügynöksége tisztelettel értesiti üzletfeleit, hogy irodahelyiségét
Ferenc József ut 26—28. sz. alá helyezte át (Városi bérház I. em.)

Bükk, tölgy, akác
vargafa szükségletét hasábban, vagy aprítva, alacskai, ózdi, egercsehi szenet pontosan mérlegelve házhoz szállít legolcsóbban
Probászka és Társa
BETHLEN U. 44. EÖTVÖS U. 18.
(Telefon 11-61.) szerezheti be.
Apritott akácfa házhoz szállítva 280 fillér mázsánként.

A „Debreczen" külső munkatársai

Nagy Ferenc, Torma Sándor, Aczél Imre, Schirff István, özv. dr Boér Károlyné, Bihari László, Mikházi Kovács József, Siposs Imre

Orvosi jegyzetek a multról

Az orvos szó eredete — Miért tettük a hust a nyereg alá? — Pauler Gyula tévedése — Revideáljuk történelmünket az igazság szellemében.

Irta: dr Jánossy Gyula

A VII—IX. században Közép-ázsiában a népek forrongó lávatömege kavarog és több kitöréssel reszketteti meg Európát. Európában ugyanakkor a középkor sötétsége űl Eldorádót. Az élet értéke itt is, ott is kevés. Ha ennek a kornak kultúrviszonyait vizsgáljuk, éppen magyar szempontból érdekes megállapításokat tehetünk és kiigazíthatunk olyan történeti tévedést is, amelyet nagynevű magyar történetíró épen olyan szakértelem hijján dobott a köztudatba és amely a magyarságot kellemetlen megvilágításba helyezi.

DR. JÁNOSSY GYULA.

Ezekben a századokban Európa kultúrája körülbelül a Duna völgyéig terjedt, viszont a Duna völgyétől keletre ázsiai befolyás érvényesült. Tehát az európai és ázsiai kultúra ütköző vonala épen hazánk területére esett. Az európai kultúrnépek az ázsiai műveltségű nomádok művelődési viszonyairól jóformán semmit sem tudtak, ma már jobban ismerjük Afrika vagy Brazilia legsötétebb részeinek lakóit, mint pl. a nyúgoti krónikások a honfoglaló magyarokat. A tudatlansághoz csatlakozó féktelen gyülölet és elvakultság jellemzi a magyarokról szóló nyúgoti feljegyzéseket. Az ázsiai népeket ezek a krónikások mindig nagyon lebecsmérelik.

Pedig Ázsia tulajdonképen a kultúra legősibb bölcsője és ezekben a századokban is ősi kultúrák forrása. Az ural-altáji népek is mind tipikusan ázsiai kultúrával érkeznek Európába. Ez a kultúra az európaiak számára idegen és érthetetlen, de hogy ez a kultúra hatalmas volt, azt épen a történelem bizonyítja. Meg lehetett volna-e alapozni olyan hatalmas országokat kultúra nélkül, amilyen Attila, Dzsingiz vagy Timur birodalma volt. Ezek a hódítók olyan nagy emberek, mint pl. Napoleon. Árpád a magyar honfoglaló, vagy Krum kán a bolgár birodalom megalapozója meg tudta volna-e őrízni birodalmát hatalmas s »művelt» szomszédai mellett, ha maguk is nem bírtak volna szellemi értékekkel, kultúrával. Az orchoni és turfáni emlékek viszont a régi török-tatár kultúrának újonnan felfedezett hatalmas bizonyítékai. Lesz még idő, mikor ázsiai kultúránk teljes fényében kibontakozik és igen fényesen fog ragyogni az európai középkor sötétsége mellett.

Őseink egészségügyi kultúrája a hit világával kapcsolódik össze. A magyar orvosok ősét a pogány papok között kell keresnünk. És meg is találjuk. Ipolyi Arnold kétkötetes magyar mitologiájában erről a kérdésről ugyan egy szót sem ír, bár a papoknak könyvében külön nagy fejezetet szentel. Őseink vallása sámánismus volt, papjai a sámánok, akik között a főhelyet a táltos foglalja el. Ő imádkozott áldozatok alkalmával, jósolt, gyógyított. A vallásos szertartások sokasága és sokoldalúsága a sámánok megszaporodásához és specializálódásához vezetett, így alakul ki a beles, béljós, továbbá a regős, a javas stb. hivatás. Mikor a sámán a gyógyítás varázslatát végezte, lepellel takarta el arcát, ezt a leplet fején abroncs-szerű karika szorította le. Ezt a karika által tartott leplet nevezték őseink örvnek, azt a sámánt pedig, aki örvvel szerelte fel magát, örves sámánnak, vagy röviden örves-nek. A magyaroknál is szokás volt, hogy akit vagy amit nagyon tiszteltek, attól féltek, annak nevét nem ejtették ki, hanem körülírással fejezték ki, vagy egyszerüen a jelzőjét használták megjelölésére. A félelem és tisztelet egymással sokszor összekapcsolódó fogalmak. A farkastól, medvétől féltek, talán ezért szent állatjuk is volt, nevét tehát nem ejtették ki, hanem csak jelző szavát alkalmazták, így lett a farkas állatnak a végleges neve a farkas, a mézevő állatnak pedig medve (méz-evő = mez-ev = medve.) A sámánokból is így lesz egyszerüen táltos, beles, javas, örves stb.

Hogy az örv eredetileg lepelszerű, vaalmit eltakaró tárgyat jelentett, arra nyelvünkben sok bizonyíték van. Ma is mondjuk, hogy vaalminek *örve* alatt be lehet jutni valahová. Az orv-gyilkos is leplezve gyilkos, az orv-támadás is leplezett támadás. Az örves gaiamb örve is eltakarja szemét. Törökül örtük = leplezett elrejtett. Később a sámánok úgylátszik nem takarták el arcukat, azaz nem vették magukra az örvet, a leplet, hanem csak az abroncsot tették a fejükre, hogy a nagy szellemi munka *szét ne feszítse* a koponyájukat és ekkor az örv-szót ennek a karikának a megjelölésére is alkalmaz-

Szibériai sámán képe Krohn Gyula könyvéből. Arcát örv takarja.

ták. De mint az *örv* a lepel nélkül karikává egyszerűsödik, úgy a szó maga is *ör*-vé zsugorodik. Vikár Béla úgy gondolta, hogy az orv vagy örv szó eredetileg a sámánok varázs-dobjának gyürűjét jelentette. A kutatók véleménye szerint azonban a varázsdob ural-altáji eredete kétséges és Kallós szerint nem tartozik a varázslás lényegéhez.

A finn-ugor népek nyelvében az orvost a legkülönbözőbb módon jelölik, tehát ez a hivatás minden nép kebelén belül külön-külön alakult ki, az is bizonyosnak látszik, hogy a magyar kifejezés nem kölcsön szó valamelyik idegen nyelvből, így a magyar örves működése, hivatása is tiszta magyar szellemben megalkotott foglakozási ág lehetett. Az *örves* szóból aztán könnyen alakult a ma is használt orvos.

A hadba vonuló magyaroknak meg voltak a maguk külön egészségügyi problémáik. Meg kellett oldaniok a sereg táplálkozását. — Akik a magyarok harci módszereit tanulmányozzák, megállapíthatják, hogy a magyar sereg mindig sok lovat vitt magával. A nyugati krónikások véleménye szerint ezt azért tették, hogy a seregnek tömege nagyobbnak lássék. A magyar tipusos lovas nép a lóval igyekezett elintézni mindent, ez volt mindene. A gyalog kifejezés a nomád népeknél egyenlőt jelent a szegénységgel. Isteneinek is legdrágább kincsét, a lovát áldozza fel. A harcba vitt lovakkal meg tudták oldani az élelmezést is. Kancatejet ittak, az erjesztett kancatej, a kumisz részegítő italuk volt, a lóhúst ették, sőt jó eledelnek tartották. Azonban vittek magukkal szárított húsport is a nyereg-kápában, amelyet otthon készítettek és amelyet csak vízzel kelett felereszteni és kitünő eledel volt. Hasonló volt ez ahhoz az anyaghoz, amit somatose néven mint tápszert gyártanak a németek. A konzervnek ősi formája ez a húspor.

A ló volt közlekedési eszközük a terhek szállítója, sok lóra volt tehát szükségük. A lóápolásra különös gondjuk volt, a magyar ember, a magyar huszár most is különösképen szereti lovát, tiszta, nemes állatnak tartja. A sok lovagolás közben a nyereg bizony olykorolykor feltörte a lónak a hátát. — Ilyenkor a sebet gyógyítani kellett. De sokszor előfordult, hogy a katona nem tudta nélkülözni a lovát, nyeregben kellett maradnia. A ragtapaszt, a vattát nem ismerték, de volt mégis egy nagyszerü találmányuk, ilyenkor friss nyers húst tettek a törésre, a nyilt sebre a nyereg alá. A vékony húsréteg alatt a seb nagyszerüen gyógyult varképződés nélkül, a seb védve volt a külső piszoktól és a további törést is megakadályozta. Ezért tették tehát a magyarok a nyereg alá a húst, nem azért, hogy puhítsák és azután megegyék. A magyarok nem étték a nyers húst, a húsnak nyereg alá tevése nem alkalmas arra, hogy megpuhuljon és ezáltal emberi étkezésre alkalmas legyen. A nyereg alatt végzett húspuhítás gondolata egyik külföldi krónikás rémlátása, mint az embervér ivása és az ellenség szívének megevése stb. A krónikásoktól Pauler Gyula veszi át a szót és *A magyar nemzet története Szent Istvánig* című művének 50. oldalán a következőket írja: »Nyers, szilaj természetüket, kellemetlen, kíméletlen hadviselésüket még szörnyűbb színben tüntette fel némely félelmetes vagy utálatos szokásuk: hogy nyers húst ettek, melyet csak a nyereg alatt puhítottak meg; hogy olykor, mint a régi szittyák, teszem: szerződéseknél, mikor megszúrták karjukat, vérüket edénybe csurgatták, az igéret megerősítéséül vért ittak és végre ami legszörnyűbb volt, azt a ritka babonát is emlegették, minek némi nyoma egyébként sokáig fennmaradt népünknél, hogy az emberi szivet orvosságnak tartva, a megölt emberekből kivágták és darabokban megették...« A nyereg alatt történő húspuhítás meséjét aztán most már joggal idézi minden történetíró, hiszen magyar neves történész megállapítása, átveszik ellenségeinek is és hangulatot csinálnak ellenünk. Bámulatos, hogy ezt a mesét meny-

nyire elterjesztették külföldön.

Magyarország egyes vidékein még nem régen is gyógyítottak emberi sebeket úgy, hogy vékony husréteget raktak reá, főleg nyilt rákos, tuberkulósisos fekélyeknél alkalmazott kuruzsló eljárás volt. Meggyőződésem, hogyha annakidején Pauler Gyula megkérdez lóápolással foglalkozó szakembert, e történeti tévedés nem kerül bele a történelembe.

A nyeregtörések kezelése húsborítással egyike tehát ősi sebgyógyitási eljárásainknak, korának egyik legnagyszerűbb orvosi találmánya, a magyar ősi kulturának bizonyító erejű dokumentuma, melyet a művelt nyugaton nem ismertek és a mai magyarok — köztük Pauler Gyula — sem ismerték. Nyugati kulturájú emberek tudatlansága semmi esetre sem alkalmas a nyugati kulturfölény hangoztatására.

Mi kelet kulturájával hódítottuk meg hazánkat és nyugat kulturájával tartottuk meg. A magyar történelmet az 1001-ik esztendő két részre osztja és az 1001 esztendő előtti időszakot csakis a keleti kultura szemüvegén érthetjük meg, de kétségtelen, hogy akkor is kulturnemzet volt a magyar. Európa akkor is igazságtalan volt velünk, de kiharcoltuk az igazságot. Jelenleg a revizió gondolatkörében élünk, revidiáljunk hát mindent, amivel hasznára lehetünk a magyarságnak. Revideáljuk történelmi könyveinket is — elsősorba az iskolás könyveket — magyar szemüvegen át az igazság szellemében, mert ellenségeink még oda is csempésznek be minket megbélyegző, helytelen adatokat. Ne csaljuk magunkat külföldi tévedésekkel, magyar igazságról beszéljen a magyar mult!

He'yi csomagjait küldje postával.

Horváth Gábor
hentesárugyára
Debrecen, Kossuth utca 13 sz.
Budapesti fióküzlet:
VII. Erzsébet körút 14 szám.
AZ EST mellett.

30 éve fennálló cégem
garancia áruim kiváló minőségére.

Különösen ajánlom exportképes alábbi áruimat:
Debreceni száraz kolbász tiszta sertéshúsból
Debreceni páros- és hosszu-, sütni és főznivaló kolbász
Debreceni paprikás szalonna
Debreceni füstölt szalonna húsos
Debreceni sonka.

Postai szállí ásokat a legpontosabban és leggorsabban eszközölök.

A debreceni vízműtelep
23 kúttal és 569.000 pengő deficittel dolgozik

A városban 85 kilométer hosszú csőhálózaton ömlik szét a víz — A kutak összes termelése 2,277.495 köbméter — A nyáron nem lesz korlátozás a vízszolgáltatásban és vízvezetéki vízzel is lehet majd öntözni a kerteket

Debrecen város vizmütelepe 1913-ban épült meg és eleinte 13 darab, — egyenként 130 méter mély kút szolgáltatta a vizet a Nyúlason épült tároló medencébe. A modern berendezésü, hatalmas szivattyúkkal felszerelt vízmütelep zavartalanul adta éveken át a vizet a városnak. Víz volt bőségesen, de meglehetősen rosszszínü volt és bizony sok panasz hangzott el a zavaros víz miatt. A város vezetősége megkezdte a tárgyalásokat arra vonatkozólag, hogy lehetne megtisztítani a vízvezeték vizét.

A vízműtelep vezetői előterjesztették a javaslatokat a vastalanító és mangántalanító berendezések beszerzésére. — A nagy beruházásokat a Világítási Vállalat már eszközölte, mely 1923-ban vett át a műszaki osztálytól a vízmütelepet. Az új éra alatt helyezték üzembe és szerelték fel az újabban furt kútat, mert a nyári hónapokban már nem adott elegendő bőséggel vizet az addigi 13 kút. A vízzel takarékoskodni kellett és bizony *megjelentek a szigorú utasitások, melyeknek értelmében nem volt szabad kertek öntözésére használni a vízvezetéki vizet, hogy maradjon elegendő a házak szükségleteinek kielégitésére.*

Takarékoskodni kellett a vízvezetéki vízzel nagyon, de az új kútak ismét javitottak és bőven volt víz, amíg a nagyerdei fürdőtelep ki nem épült. A strandok vizének vegyitéséhez rengeteg vízre volt szükség és ez a víz pedig drága víz, drágább, mint a föld mélyéből feltörő hőforrás. A Nyúlason a köntösgáti gépház környékén ismét uj kútakat kellett furni és *már 23 kút van egymástól 150 méternyire furva, hogy elegendő vizet adjanak a városnak is, meg a fürdőtelepeknek is.* — A drága vízvezetéki vízzel való takarékoskodás gondolata érvényesült abban a tervben, mely szerint a városi kertészet telepén vezetik keresztül a hőforrás vizét és melegházakat fütenek vele. Ilyen módon nagy hasznot hajtva, csökkentik a víz melegét és nem kell annyi vízvezetéki vízzel keverni, hogy megfelelő hőfokú legyen a medencékben.

3952 VÍZÓRA VAN A VÁROSBAN

Aberle Raymund igazgató, aki alapos ismerője a hatáskörébe eső vízműveknek, elmondotta, hogy a *vízvezetéki csőhálózat hossza Debrecenben 85 kilométer és az összes termelés 2.277.495 köbméter.* A város területén a hálózaton 43 közkút van. Vízórát 3952 darabot szereltek fel a városban. Az általány-fogyasztók száma: 726. A tűzoltók rendelkezésére álló uccai csapok száma: 683 darab.

Ezek a kimutatások bizonyítják, hogy még mindig nem megfelelő azoknak a száma, akik a vízórán át fogyasztják a vizet. *Nincs nagy fogyasztás, pedig igen kellene a vizdijban a bőség, mert az üzem fenntartása olyan sokba kerül, hogy jelenleg is 569.000 pengővel tartozik a vízmü a Világitási Vállalatnak, mely kénytelen a maga nyereségéből fedezni a vízszolgáltatással kapcsolatban felmerült deficitet.*

A víz tehát nem jó üzlet Debrecenben. Azt lehetne hinni, hogy azért nem, mert a bor a jobb üzlet. Abból több fogy.

A vízműtelepen, kint a Köntösgáton szakadatlanul dolgoznak az elektromos gépek és óriási szivattyúk zúgnak és préselik a gépek a kristálytiszta vizet a város felé haladó hatalmas csövekbe. *Az a vízmennyiség, mely felesleget jelent a hálózatban, az felmegy a víztoronyba, melyben 1000 köbméter vizet tartalékolnak állandóan.* Ez a víztorony a legnagyobb a vidéken. Kint a kútaknál is van a gépház közelében egy tároló medence, melyben 1500 köbméter víz van tartalékolva. Erre különösen nyáron van szükség, amikor fokozódik a vízfogyasztás és különösen a parkok öntözése miatt csökken sokat a vízmennyiség.

NAPI 9000 KÖBMÉTER VÍZFOGYASZTÁS

A vízfogyasztás nagyon ingadozó, úgyszólván évszakonként változik. A maximum nyáron van a kánikula idején és naponta 9000 köbméter vizet fogyaszt a város.

A vízfogyasztásért legtöbbet maga a hivatalos város fizet és évente 70.000 pengőt ad a bérházakban, fürdőkben, parkok öntözésére és a tűzoltóknak adott vízért. Tavaly még csak 52.000 pengőt fizetett a város az elhasznált vízmennyiségért, de a fogyasztás növekedése szükségessé tette az általány összeg felemelését.

A vízfogyasztás ebben az évben rohamosan emelkedni fog, mert igen nagy területek kerültek parkosítás alá, hiszen a Péterfia uccának és Kossuth uccának most történt parkosítása is lényegesen emelni fogja a vízfogyasztást. A sokezer uccai sorfa öntözése is nagyon sok vizet elvon és bizony *újabb kútak furása válhatik szükségessé hamarosan.* Különösen a most épülő úszó stadion venné nagyon igénybe a vízműveket. Ezért gondolnak már arra, hogy a fürdőtelepen *ártézi kútakat furnak és azok vizével látják el a medenceket és nem kell a drága pénzen tisztitott vízvezetéki vizet engedni a strandokba.*

Ha a strandokon ártézi kútakat furnak, akkor nincs jelenleg szükség új kútak furására a vízműveknél. Néhány évig az üzemben levő 23 kút fedezni tudja a szükségletet.

A vízműveknél — az anyagi oldalát nézve a dolgoknak —, az a helyzet, hogy a 32 filléres köbméterenkénti ár még az önköltséget sem fedezi. Ez az oka annak, hogy 569 ezer pengő a deficit.

A vízművek igazgatósága részéről hangsúlyozzák, hogy nem kell tartani attól, hogy kevés lesz a nyáron a víz. A strandoktól elvont vízmennyiség — mivel bizonyára megfurják a fürdőtelepek ártézi kútjait —, bőségesen elegendő lesz még arra is, hogy a kerteket, magánparkokat vízvezetéki vízzel öntözzék. Ezen a nyáron tehát nem adják ki a rendelkezést, hogy a vízvezetéki vizet öntözésre felhasználni nem szabad. Érdek lesz, hogy minél többet fogyasztanak, hogy sok-sok vízdíjból csökkentsék a deficit nagyságát.

PIROS BÉLA
lakatos műhelye
Debrecen, Péterfia ucca 32. sz.
Telefon 659. szám.

Készitményei:
Vasszerkezetek
Vasportálék
Ragacsnélküli üvegtetők
Teher- és személylifttek
Orvosi műtők vasbutor berendezése
Szab. iskolapadok
Műlakatos munkák
Épületmunkák
Kovácsmunkák
Lemezáruk
Vasredőnyök
Elektromos és autogén hegesztések

„Engedjétek hozzám a kisdedeket"

LÁTOGATÁS A MAGY. KIR. ÁLLAMI GYERMEKMENHELYEN, MELY A TISZÁNTULNAK MINTEGY 4500 ELHAGYOTT GYERMEKÉRŐL GONDOSKODIK.

Ez a szó: menhely, azonos a menedékhely fogalmával, de jogosan értelmezhetjük mentőhelynek is, mert ebben a hatalmas állami intézetben a mostoha viszonyoktól kiszolgáltatott gyermekeket mentik meg az életnek és a társadalomnak.

Az iszákos apák, feslett anyák csecsemőit az Árvaszék elhagyottá nyilvánítja, kiveszi a méltatlan szülők kezéből és beadja a Gyermekmenhelyre, hogy megóvja őket az erkölcsi zülléstől. Gyakran meg az anyák, kiknek szűkös viszonyai miatt a gyermek ellátása kockán forog, vagy akinek anyatejük elapadt, maguk kérelmezik az újszülött elhagyottányilvánítását, hogy magzatuk jövőjét biztosítsák.

Az épület külön szárnyépületében van az iroda, ahol a felvétel történik. Törődött, viharvert anyák sürögnek-itt és könnybelábadt szemmel babusgatják ölükben a csöppségeket. A csecsszopós ujszülöttek mamái a felvétel után bennmaradnak az intézetben a szoptatás tartamára is államköltségen teljes ellátásban részesülnek. Az apadttfejü anyák gyermekei pedig mesterségesen tápláljak az ugynevezett hollandi íróval, vagy kiadják őket nevelő szülőknek, kik havi tízpengő tartásdíjat kapnak az államtól az egy éven aluli babák után. A nagyobbakat pedig alapos orvosi vizsgálat után kihelyezik a telepekre. *Huszonhárom szakszerűen megszervezett telep hálózza be a Tiszántúlt 4560 gyermekkel,* mely létszám állandóan változik, gyarapodik vagy csökken. E telepeken telepfelügyelőnők és teleporvosok látják el a gondoskodást. Ezek a telepek szerves tagjai az anyaintézetnek, hova pontosan befutnak a gondozott gyermekek adatai, fejlődési mozzanatai, akárcsak az emberi ideggócba az érzékszervek ingerei. *Debrecenben 3 ilyen telep van 160—170 létszámmal* és egy-egy telepfelügyelőnővel.

A debreceni központi intézet, mely dr. *Brokés* Győző igazgató-főorvos, egészségügyi főtanácsos évtizedes, szakszerű irányításával, a gondnok, ellenőr és irodai személyzet közvetítő szervein át orvosokkal, 8 gondozónővel és egy sereg anyával tölti be a gyermekgyámolítás áldásos munkáját, csupán átmeneti otthona az elhagyott gyermekeknek. Az állam, illetve a belügyminiszterium agyanis, melynek Gyermekvédelmi osztálya, élén dr. Petkó Szantner Aladár államtitkárral, intézi az ilyen ügyeket, s melynek fennhatósága alatt működnek a gyermekmenhelyek, az utóbbi időben megszigorította, csökkentette a felvételt. A megszorítást az indokolja, hogy ilyen emberbaráti intézménynek üzembentartása tetemes állami támogatást igényel. Igy pl. *a Gyermekmenhely évi költségvetési kerete,* személyi és dologi beruházásokra, *5—600 ezer pengőre rúg.* S most gondoljuk el, hogy csak *gyermekmenhelyekben kilencet tart fenn az állam a csonkaországban:* Budapesten, Szegeden, *Debrecenben,* Miskolcon, Pécsett, Kecskeméten, Szombathelyen, Veszprémben és Gyulán. Trianon előtt pedig épen a duplájáról, 18 ilynemű intézményről kellett gondoskodnia.

A nyomor és az általános gazdasági válság miatt tömegesen ostromolják a menhelyet felvételi kérelmekkel. *S az igazgatóság a méltányosság és az emberiesség jelszavával jár el, amikor a kérelmek zömének helyet ad.* Sőt ahol nincs is elhagyottányilvánítás jogcíme, ott is kegyet gyakorol és vagy a községi elöljáróság átiratára, vagy az Árvaszék utólagos jóváhagyása mellett gondjába veszi a csecsemőkorú újszülötteket és az iskolakötelezettség korhatáráig vállalja a gyámolításukat. Aztán pedig kihelyezi őket 15 éves korig a lányintézetekbe, állami tápdíj mellett. Igy pl. a *debreceni Siketnéma Intézetben* mintegy 80 elhagyott gyerek van, a Péterfia uccai *Jótékony Nőegyleti Árvaházban* 20, a róm. kat. *Zita-Árvaházban* 38, az országos *Stefániai Szövetség* helyi fiókjában, az *Anya- és Csecsemőotthonban* pedig mintegy 40 csecsemőt tartanak nyilván. A kisújszállási gyógypedagógiai intézetbe vannak kihelyezve a fogyatékosok, a gyengeelméjűek, mintegy 140-en, a nyíregyházi Nyomorék Gyermekek Otthonába 15 leánygyermek, az Orsz. Ref. Szövetség berettyóújfalui és földesi intézeteiben 20, illetve 40 fiú és leány talált otthont, Hajdúnánáson pedig 20 csecsemőnek kárpótolják a szülői kéz hiányát.

Ezeken a helyeken a kiadott csecsemők csak a szoptatás határidejéig maradnak, aztán szétosztják őket a telepekre.

A debreceni Gyermekmenhely mintaszerű és létszámra közvetlenül a pesti intézet után következik. Az épülettömb egyik szárnyában van a felvételi iroda és a rendelő, a másik, emeletes részében pedig az intézmény szervezeti, gazdasági irányítását bonyolítják le az irodákban. A szuterrénben van a konyha, ahol éppen üstökben, kondérokban szeletelik a búrgonyát az ebédre a mamák. Ők szorgoskodnak a tejkonyhában is, ahol kávét, tejbegrízt készítenek a csecsemőknek, a saját csecsemőiknek. Általában a takarítástól, az edénymosogatástól kezdve a szoptatásig mindent ezek a bennlakó anyák végeznek. *Képzeljünk el egy hatalmas háztartást, hova a konyhapénzt nem a férjuram adja, hanem az államkincstár.* Az élelmezi, ruházza őket.

Külön szobákban vannak elhelyezve a beteg gyermekek, kikre már orvosok, gondozónők ügyelnek fel, rendszeresen kezelik őket, gondjukat viselik. *Vannak itt bárányhimlős, tuberkulotikus, lueses, vérbajos, hülye gyermekek.* Patyolatpárnákon pihegnek, zihálnak, mint a fészekből kipottyant madárfiókák, vagy játékukkal bibelődnek, míg el nem szenderednek. Rácsos ágyacskáikon kis polc van, hintőporral, szopókával, vazelinnal. A polc alatt pedig tábla függ, a kórtörténettel, lázgörbékkel, színes oszlopokkal, melyeknek szintje jelzi a tápszerek: a tejbegríz, anyatej, leves vagy főzelék napi adagját. S ott van a táblán a Wassermann-féle vérvizsgálat kimutatása. *Mindenütt szomorú kereszteket látok: pozitív és pozitív . . .*

A folyosókon jégszekrények sorakoznak, 24 órára való tápszeres üvegeket tartalmaznak a csecsemők részére. — Amott pedig egy puklis, angolkóros gyereket visznek föl az emeletre, a Röntgen-terembe.

Én Istenem, milyen boldogok is azok a gyerekek, kiket odakünn a korzón, a verőfényben kocsikáztatnak a mamák, vagy a pesztonkák. De ezek az apátlan-anyátlan, elhagyott, talált gyerekek! Elszorul a szívem, valami szorongatja a torkomat és szemem átnedvesedik. De amint ránézek készséges kalauzom arcára, melyről az emberszeretet derüje súgárzik, — megnyugszom.

Mert ezen az arcon és a többi arcon is, kezdve a gondozónőktől föl az igazgató-főorvosig, a krisztusi ige tükröződik: »Engedjétek hozzám a kisdedeket!« Igen, evangéliumi hivatást tölt be ez a 30 éves közintézmény, mikor magához emeli az elhagyottakat és a gyámoltalanokat. S eme küldetése kétszeres érdem, kétszeres kegy, mert ezt az erényt, ezt a jótéteményt az emberiség magvával, a gyermekekkel gyakorolja, a gyermekekkel, kik a nemzeti jövő ígéretét képviselik.

Bihari László.

Hogyan jósolta meg Pythia Greta Garbo, Fedák Sári és Gál Franci sikerét

Alig pár napja csak, hogy Pythia Debrecenben tartózkodik, már is az érdeklődés homlokterébe lépett. Ez nemcsak érthető, de természetes is, hiszen annyian keresik fel nap-nap után és senki sem távozik el tőle eredmény nélkül. *Pythia* az írásból úgy olvas és lát, mint a magábaszállott ember, ha saját lelkébe néz. Pythia nemcsak psichografologus, hanem meghitt jóbarát, akihez bárki legféltettebb titkával, lelke legelrejtettebb töprengésével, a szerelmes előtt is eltitkolt gondolatokkal elmehet.

Miben van Pythia ereje? Abban, hogy az írás nagy titkokat árul el.

— Ez nem játék, — magyarázza Pythia a grafologiát. — Komoly és veszélyes így átvilágítani Röntgen-sugarakkal egy embert és legrejtettebb titkait így kiolvasni. De nemcsak ezeket mutatja meg az írás, nemcsak jellemet, temperamentumot, vérmérsékletet, gondolatokat, érzéseket, a tudatos és tudatalatti temperamentumot árulja el, hanem azt is, hogy *milyen viszonyban áll két ember, hatással vannak-e egymásra, befolyásolják-e egymást, szerelmük röpke fellángolás, vagy egy nagy szenvedély tomboló heve és sugallhat-e nagy tetteket.* Mert a szenvedély olyan, mint a tűz, *világíthat és melegíthet, de égethet és megsemmisíthet is.* Ilyenkor néhány nagy művészre kell gondolnom, akiknek kézírását láttam és írásukon át életüket, szenvedésüket, szerelmüket és diadalukat.

GRETA GARBO

— Az UFA-műteremben láttam a kezdő Greta Garbo írását. Karcsú vékony írása van, nagy betűket ir, mintha valami gyönyörű virágok rajza volna. Azt mondtam, *csodálatosan nagy tehetség,* ez lesz a film királynője. Szeretném látni őt. A rendező azt felelte: *egy fiatal svéd színésznő,* sovány, mint egy gyufaszál. *Még semmit sem igér.* Azt mondtam az írása után, *csodaszép, tündéri és meseszerű lehet.* És egy szép napon eljött hozzám.

— Nagyon hálás vagyok önnek, hogy bízik a tehetségemben és jövőmben.

Sok-sok év elszállt. Párisban a Fehér orchideákat adták és egy este háromszáz fehér orchideát kaptam azzal az aláírással:

— I don't forget. Greta Garbo.

FEDÁK SÁRI

— Három évvel ezelőtt Bécsben egy vacsorán Fedák Sári egy pár sort irt előttem és azt mondtam neki:

— Zsazsa, te eddig alakító művész voltál, *ezentúl alkotó művész is leszel.*

Hitetlenül nézett rám.

— *A te jövőd a film* — mondtam neki.

Tavaly télen Fedák a címem után érdeklődött a Színházi Életben s azt mondta:

— Hol van Pythia? *A világ végére is utána megyek.*

Találkoztunk. És akkor felolvasta az Iza néni szcenáriumát.

— *Te vagy az első,* — mondta — *aki ezt hallja.*

— *Gyönyörű. Az ország határán túl* neki.

Ez be is következett. Zsazsa ma Holywoodban van és az Iza néninek ott is sikere volt.

GÁL FRANCI

Tavaly nyáron a Gellért-szállóban szobámban csilingelt a telefon. Valaki belecsicsereg:

— Szabad feljönnöm?

Virágos, rózsaszín pyamában bejött Gál Franci. Szorgalmasan, mint egy iskolásleány, írt egy pár sort. Ezt mondtam neki:

— *A szive Budapesten tartja, de a karrierjének és jövőjének érdeke azt kívánja, hogy kimenjen külföldre.*

— Hogy mennék én külföldre? — kérdezte.

— *Nagyon rövid idő mulva szerződési ajánlatot kap, amit el kell fogadnia.*

Tíz nap mulva feljött újból hozzám a berlini filmszerződéssel. Berlinből pedig azt írta:

— Hálás köszönet.

(Sz.)

A Gazdák Biztosító Szövetkezete és a biztosítási eszme

Közel harminchat esztendővel ezelőtt alakult meg igen élénk érdeklődés mellett a Gazdák Biztosító Szövetkezete. Annak idején ezt a tisztán altruista intézményt a helyzet sürgető volta hozta létre. Az alapítási esztendőben és előtte is katasztrófálisan nagy elemi károk tették próbára a magyar mezőgazdasági életet és ezek a károk sürgetőleg vetették fel a szövetkezeti alapokon álló biztosítási intézmény megteremtését.

Mindig azok az intézmények válnak be legjobban, melyeket az idő és az alkalom kényszerít ki, tehát melyeknek megteremtését a kivánt új helyzet követeli. Talán ennek az elvnek lehet köszönni, hogy a Gazdák Biztosító Szövetkezete is közel négy évtizedes hatalmas munkássága után mindig nagyobb és nagyobb eredményeket felmutató gazdasági és kereskedelmi szerve a nemzetnek.

Már az alapítás pillanatában megérezték az érdekeltek, elsősorban a gazdák, hogy az ő érdekük az, hogy ez a szövetkezeti alapon működő biztosítási intézet megteremtődjön. Legelőször 1898 február 9-én vetődött fel ezen intézmény megteremtésének gondolata, éppen az OMGE igazgatóválasztmányi ülésén, de már 1899 december 11-én meg is alakult az intézmény, melynek ettől az időtől kezdve Zelénszky Róbert dr az elnöke úgy a tagok, mint az intézmény legteljesebb megelégedésére töltvén be nemes hivatását.

Az első időkben csupán jég- és tűzbiztosítással foglalkozott az intézet és a fennálló statisztika szerint mindig szebb és szebb eredménnyel, míg a legutóbbi időkben a biztosítás minden ágára bevezették a biztosítást és behálózták az országot fiókinézetekkel, melyek kivétel nélkül a szövetkezeti eszme biztosítási lehetőségének odaadó szolgálatában teljesítik hivatásukat.

A Gazdák Bizosító Szövetkezetének fiókintézetei között a legelsők között áll a debreceni fiókintézet mely széles területen, jól bevezetett üzletmenettel teljesíti a gazdatársadalommal szemben hivatását.

A debreceni fiók a központtal együtt évről évre emelkedő dijtartalékról számolhat be évi jelentésében. Csak egy példát említünk: 1927. évben 400,000 pengővel szemben 1932. év végén már 2.750.000 pengőt is meghaladja a dijtartalék növekedése a szövetkezeti eszme diadalára.

A „Debreczen" külső munkaiársai

Nagy Béla, Péterffy József, Rankay Gyula, Artin László, Kövér Gyula, Kovács Tibor, Horváth Endre, Mátyás József

Ahogy Erdélyben a magyarságért dolgoznak...

Az erdélyi magyar ujságíró utja ameglincseléstől, lerombolt szerkesztőségtől a katonai bíróságig.

Az utóbbi időben szinte napirenden van Erdélyben a magyar ujságírók elítélése a különböző *államellenes izgatás* címén. Ha mögé nézünk ezeknek a legtöbbször a komikum határát surlóan erőltetett indokolásu ítéleteknek, lehetetlen meg nem látnunk azt a görcsös kapaszkodást, mellyel a románok eszközeiket nem válogatva, útját akarják állani a kérlelhetetlen bizonyossággal közeledő jövő igazságszolgáltatásnak. De egy másik jelenségre is rámutatnak ezek az ítéletek. Arra a héroszi küzdelemre, amit a magyar sajtó vív esztendők óta Erdélyben a magyar szó, magyar gondolat fenntmaradásáért.

MANYÁK JÓZSEF

Az erdélyi magyar hirlapirok közzül talán Manyák József, a Szatmári Ujság felelős szerkesztője volt az, aki a legtöbbször volt kénytelen megjelenni *államellenes ténykedéssel* vádolva bátor, megalkuvást nem ismerő cikkeiért a román katonai törvényszék előtt. A legveszélyesebb zónán, a határhoz közel, ahol a románok minden feltörő magyar gondolatot kétszeres erővel és eréllyel igyekeznek visszafolytani, alapította hat esztendővel ezelőtt napilapját, a Szatmári Ujságot. Hősies munka mindennel szembe szálló kitartás és minden inzultussal a jogos ügy nyugalmával szembenéző rettenthetetlenség kellett ahhoz, hogy ezt a lapot hat esztendőn keresztül mindennap a megalkuvást nem ismerő magyar gondolat jegyében odatárja a közönség elé. A magyar közönségnek, amely akkor már évek óta szomjazta a gerinces bátorsággal kimondott magyar gondolatot s csakhamar egész lelkével állott Manyák József és lapja mögött.

Manyák József pedig, aki azelőtt már majdnem egy évtizeden keresztül fenntartotta egy vagyont áldozva rá Erdély egyik legértékesebb irodalmi folyóiratát, mikor egy napilapot adott a magyarság érdekeinek, jogos panaszainak védelmére, hozzáfogott társadalmilag is megszervezni Szatmár magyarságát. Dr. Südy Tiborral együtt megalakították a Magyar Párt ifjúsági osztályát, amelynek hivatása óriási jelentőségü, ha arra gondolunk, hogy a román hatóságok és iskolák minden eszközt megragadnak arra, hogy a magyar ifjuság szellemét céljaiknak megfelelő irányba tereljék.

A Szatmári Ujság szétrombolt szerkesztősége előtt

Két évvel ezelőtt. Manyák József tárgyilagos, szószerinti forditásban lehozta egyik angol lap cikkét, majd leközölte az egyik román ujságnak azt a tervezetét, mely részletesen kifejtette, hogy a magyarság jogos követelése alapján, milyen részeket kaphat vissza Erdélyből. A cikknek természetesen óriási hatása volt a magyarság körében s hatalmas konsternációt váltott ki a románoknál.

Manyák Józsefet, amikor a szatmári színház irodájából kilépett a román diákságnak és más román érzelmüeknek egy hatalmas csapata fogta körül. Megtámadták a védetlenül álló embert és agyba-főbe verték.

A megtámadott főszerkesztőt nagy tömeg vette körül. Aztán a tömeg ott hagyta a vérében eszméletlenül fekvő szerkesztőt és a Szatmári Ujság szerkesztősége és kiadóhivatala felé vette útját. Oda érve mindenkit kiparancsoltak a helyiségből és szószoros értelembe véve, szétrombolták a szerkesztőséget. A gépeket összetörték, a lappéldányokat, kéziratokat kiszórták az udvarra és azután dühös kiáltozások közben oszlottak szét.

Az ügy fináléjához tartozik, hogy Manyák József a megjelent cikk miatt két hónapi fogházat kapott. Egyik érdekessége pedig, hogy egyik ismert magyar iró ezt az esetet irredenta szindarabbá dolgozta fel. Ez az első irredenta darab különben, amelyik legalább részben egy szerkesztőségben játszódik le. Azért csak részben, mert a darab teljes tartalma az, hogy egy magyar ujság szerkesztősége elhatározza, hogy március 15-re kiad egy olyan lapot, amelyben öt nyelven kiáltják a világba az elszakított magyarság szenvedéseit. Ugyanekkor hatalmukba kerítik a rádió-studiót is és míg a megjelenő románok el nem fogják őket, belekiáltják a világba azt a sok szégyent, fájdalmat és megaláztatást, amit a magyarság elrabolt földjén szenvedett. A cselekmény egyrészét a Szatmári Ujság ismert esetéből merítette a szerző és egyik interjuja szerint a főhös alakját is Manyákról mintázta.

Manyák Józsefet a durva inzultus sem félemlítette meg. Tovább dolgozik ugyanazzal az elszántsággal a magyarság érdekeiért. Ha kell ismét megjelenik a katonai törvényszék előtt, ahova alig van hónap, hogy idézést ne kapna. Irásai, határt nem ismerő áldozatkészsége mind csak egy célt szolgálnak: az Erdélyben üldözött vaddá lett magyarságnak kivivni igazát minden eszközzel... És az erdélyi magyar fiatalságot minden eltipró intézkedés ellenére megőrizni magyarnak a jövőben is.

(K. I.)

Magyar Amatőrfényképészek Országos Szövetségének debreceni csoportja

Ma minden eszközt meg kell ragadni, ha az tisztességes eszköz és használni lehet vele az egyetemes magyar érdekekben. Ilyen tisztességes eszköz és felette értékes munkálkodás a fényképezés, melynek jelentősége kiszámithatatlan előnyöket rejt magában az egyetemes magyar célokat illetőleg. Különösen ma, mikor annyira szükségünk van

barátra, ismerősre a nagy világ előtt. A fényképezőgép lencséje megörökiti a fényérzékeny papir világgá viszi a magyar tájnak, arcnak, szivnek, elmének kincseit értékeit. A világ minden sarkában ott virulhat ringó búzatáblánk, hűséges szemü Puli kutyánk jegenyés magyar tanyáink festői környéke és a világhirre vergődött fővárosi panoráma. Az utóbbi időkben hova tovább mind több és több ilyen mesebeli kép kerül a nagy világ érdeklődő sze emelé és minden egyes jól sikerült képpel ujabb és ujabb jóbarátot szerzünk árva nemzetünknek, megcsufolt szép hazánknak.

Hogy a fényképek elinduljanak a már fentebb jelzett propaganda utra, ahhoz az kell, hogy fényképezzenek is az emberek. A fényképezést pedig a Maosz vette kézbe s ma már az a helyzet, hogy a Magyar Amatőr fényképészeknek minden jelentősebb magyar városban fiok intézeteik vannak, illetve helyi csoportjaik. Ez a pompás intézmény a világ előtt hirdeti munkásságával, eredményeivel ezutonis a magyar munka diadalát, értékét és a magyar föld hallatlanul dus pompáját, szépségét. A Maosz debreceni csoportja éppen a legelsők között áll az országban. Jeles munkatársai országos és európai kiállitásokon egymás után ragadják el az elsőség pálmáit, hirt, nevet, dicsőséget szereznek a magyar amatőrfényképezésnek. — Most jubileumi számunkkal kapcsolatosan felkerestük a Maosz csoport otthonát a Szent Anna uccai bérház negyedik emeletén, ahol Aszmann Ferenc, aki Folgens Arisztid mérnökkel éltető lelke a debreceni Maosznak kalauzolt bennünket a szebbnél-szebb legtöbbször dijnyertes képekkel diszitett helyiségen. De láttuk a laboratóriumi helyiségeket is dus felszereléssel. A legmodernebb eszközökkel ellátott helyiségek nemcsak kedvet, de nagy lehetőséget nyujtanak ennek az intézménynek arra, hogy itt valóban a már eddig is nagy sikereket elért munkásság ujabb sikerek felé vihesse a csoport közel másfélszáz tagot számláló tagjait. Dr Vásáry István diszelnöksége, Zöld József elnöksége alatt müködő csoport egyre szebb és szebb

fejlődést mutat és mindazok, akik kedvvel, elhivatással szolgálatába akarnak állani a magyar amatőr fényképezésnek, itt megtalálják a módot, lehetőget a tanulásra, fejlődésre, haladásra.

Szakelőadások, tanitás, nevelés olyan kellékei a Maosz-nak, mely kellékek a fiatal amatőr generációt az elődök nyomdokaiba állitják a debreceni és országos sikerek mellé további világsikerek megszerzésére.

Ifjuságunk elhelyezése és a Magyar Francia Biztositó Rt.

Több mint egy esztendeje, hogy a Magyar Francia Biztositó Rt. bizonyos megállapodást kötött a Mefhosz-szal, mely megállapodásnak az volt a lényege, hogy egyetemi hallgatók és állástalan diplomások elhelyezkedést és kenyeret kaphassanak. A Mefhosz ezt a mozgalmat szerencsés kézzel fogta meg, hiszen a magyar társadalom minden áldozat nélkül segitségére siethet a magyar ifjúságnak és emellett a sokat emlegetett magyar egyetemi hallgatóság és állástalan diplomás vállalkozó szellemü egyedei a szabad pályán való érvényesülést is megtanulhatják. Ma mindenki az államtól és közületektől vár támogatást, kenyeret, állást, megélhetést és éppen ez az oka annak, hogy olyan kevesen tudnak elhelyezkedni. A szabadpálya versenye és a szabad pályával való korlátlan lehetőség egy egészen uj tipusát fogja kitermelni a magyar ifjuságnak és főleg ott keres majd elhelyezkedést, ahol eddig bizonyos vonatkozásban nem [illegible]kozott.

Az állam és közületek teljesen [illegible]k arra, hogy minden diploáms és tanult fiatalembert elhelyezzen. A magángazdaságok, intézmények, kereskedelmi vállalkozások eddig is igyekeztek meghozni ezen a téren az áldozatot és munkát próbáltak teremteni, de a Magyar Francia Biztositó éppen a Mefhosz kezdeményezésére minden más intézményt megelőzött.

Debrecenben és Nyiregyházán, Pécsett és Szegeden müködnek már ilyen irányban egyetemi ifjak, de különösen Debrecenben és Nyiregyházán vált be igen sikeresen a müködésük. Az egyenlő elbirálás alapján a biztositást feladó magánosok és közületek éppen az elhelyezkedés uj módját kereső ifjuságra való tekintettel szivesen adják fel a Mefhoszon keresztül biztositásaikat, mert ezzel a lépésükkel segitséget nyujtanak a sok megpróbáltatást látott egyetemi ifjuságnak is, anélkül, hogy külön áldozatot is hoznának a mai nehéz időkben.

A szerencsés gondolat most kezd a maga valódi nagyságában bontakozni és vidéken és Debrecenben, az ország minden részében mindig többen és többen adják fel biztositásaikat a Mefhoszon keresztül, mert ezzel külön segitséget nyujtanak az egyetemi ifjuságnak és minél több ilyen biztositást köt, a Mefhosz annál több állástalan diplomás fiatal munkaerőnek tud állást, kenyeret, megélhetést nyujtani. A Mefhosz ezuton is felkéri a magyar társadalmat, hogy éppen a nemes célra való tekintettel nyujtson ez a társadalom segitő kezet a magyar ifjuságnak és minden kötendő biztositásnál forduljanak teljes bizalommal a Mefhosz biztositási osztályához, Debrecen, Ferenc József ut 58. II. emelet. Teljesen egyforma tételek mellett ugyanugy köthet bárki biztositást a biztositás minden ágára, mint akármely más intézetnél.

Debrecen sz. kir. város tégla-és cserépgyára

ajánlja:

Homlokzatképzésre, falburkolásra szolgáló selymesfényü szines

kongó (klinker) tégláit,

ut- és járdaburkoló keramit köveit és lapjait, kézi és gépi falitégla és hódfarku cserepét, tüzálló chamotte tégláját és chamotte-lisztjét.

Báró Slop Károlyné 1.200,000 pengős pöre a debreceni tábla előtt

Hol végződik a normalitás? Mikor áll be az aggkori elmegyengeség? Megállapitható-e ez laikusok által is?

Ezen érdekes kérdésekkel foglalkozott pár napja a debreceni kir. Itélőtábla abban a 10 éve folyó örökségi perben, amelyet báró Slop Károlyné indított a miskolci evangélikus egyház ellen néhai báró Seckendorff Herman 1,200.000 pengőre becsült hagyatéka ügyében, amidőn is akörül forgott a per főkérdése, vajjon épelméjü-e, beszámitható volt-e az 1921-ben elhunyt báró Seckendorff Herman, aki vég rendeletében tekintélyes vagyonát volt házvezetőjének Knöpl Annának és a miskolci evang. egyháznak hagyta. Ebben a rendkivül érdekes perben már egyizben a kir. itélőtábla a kihallgatott tanuk vallomásai, továbbá dr. Benedek László európai hirü debreceni orvosprofesszor véleménye alapján (amit az Igazságügyi Orvosi Tanács is magáévá tett) beszámithatatlannak mondotta ki néhai báró Seckendorff Herman örökhagyót és végrendeletét érvénytelennek mondva ki, báró Slop Károlyné és örökös társai öröklési jogát állapitotta meg. A kir. Kuria azonban ezzel ellenkező álláspontra helyezkedett és a dr. Benedek László professzornak az Igazságügyi Orvosi Tanács véleményével teljesen alámasztott véleményével szemben elfogadta az egyik elmekórházi főorvosnak magánuton beszerzett véleményét (amely dr. Wagner Jauregg bécsi orvosprofesszor véleményére támaszkodott) és ezt a kir. Kuria irányadónak véve kimondotta, hogy ezen adatokból nem látszik teljes bizonyossággal még orvosi szempontból sem megállapithatónak az aggkori elmezavar (dementia senilis) fennforgása örökhagyóra nézve.

Ezek után élt periujitással báró Slop Károlyné ezen itélet ellen és uj bizonyitékokra hivatkozott az örökhagyó elmebetegségére vonatkozóan.

A kir. Itélőtábla nemrég megtartott tárgyalásán dr. Bartos Dezső és dr. Róth László ügyvédek felszólalásai után mellőzte ezen bizonyitás felvételt és a kir. Itélőtáblának az alapperben hozott itéletével ellentétben a kir. Kuriának alapperbeli itéletét és az abban foglalt megállapitásokat fogadta el, mely itélet azután igen fontos kérdést hagyott nyitva és bizott ismét a kir. Kuria megitélésére (mert felülvizsgálat folytán ismét a Kuria elé kerül az ügy), nevezetesen azt, hogy **hol van az a határ**, amelyen tul már nem mondható jogi szempontból beszámithatónak az, akit a laikusok egyrésze még normálisnak tart, másrésze pedig beszámithatatlannak tartja, aki kezelőorvosa előadása szerint is halála előtti 3 hétben már zavaros elméjü volt és aki végrendeletét halálat előtt kb. féléwel 88 éves korában tette meg, olyan korban, amikor már maga az aggság is bizonyos szellemi fáradtságot, visszaesést mutat?

A kir. Kuria állásfoglalását kivánesian várják városunk jogi és orvosi köreiben, akik ezen kérdésekkel elvi szempontból is foglalkoznak.

Kodály Zoltán

Nemrég olvastam egy Darwinról szóló könyvet, amelyben a következő sorok állanak: »Volt egyszen egy ánglius, aki elhitette a világgal, hogy az ember a majomtól származik. Igy ismeri a közönség nagyrésze még máig is Darwint«.

Be kell vallanunk, hogy Kodály Zoltánról sincs az emberek túlnyomó többségének már ismerete, minthogy »modern zeneszerző«, aki »egy kalap alá tartozik« Bartók Bélával, akiről szintén helytelen elképzelésük van az embereknek. Sajnos, a helyzet az, hogy külföldön jobban ismerik és jobban méltányolják őket, mint hazájukban.

Kodály Zoltán apostol a szó legnemesebb értelmében. Apostola a tiszta magyar muzsikának, akiben az apostolok törhetetlen hite és energiája él.

Mi volt a magyar muzsika Kodály munkássága előtt? »Népies« müdalok és az egyedül magyarnak elismert cigányzene keveréke. Ő volt az első, aki buvárkodásai közben az országot járva rájött arra, hogy a magyar népzenében (parasztdalokban) vannak azok a mérhetetlen kincsek elrejtve, amelyek az igazi magyar muzsika elemeit alkotják s ez a népi magyar zene gazdagabb és színpompásabb minden más népi zenénél. Sőt, itt lelhetők fel a régi magyar müzenének ide eltemetett kincsei is.

Kodály a zenekultúra minden fegyverével harcol ennek a korszakalkotó felfedezésnek az életrehozásán. Cikkeket ir, komponál, előadásokat tart s a közönség előtt egyre szélesebb perspektivában kezd kibontakozni az új magyar zene jövője.

Mint pedagógus nagy munkakedvvel és hatalmas tudásával neveli a fiatal magyar muzsikus generációt, amelynek hatása máris feltünően érezhető zenei életünkben.

Kodály Zoltán most eljön Debrecenbe s ez a találkozás maradandó élménye lesz Debrecen zenei életének. A legmagyarabb zeneköltő találkozik a legmagyarabb várossal. Szerzői estje április 15-én lesz, amikor felolvasást is tart. Biztosak vagyunk abban, hogy ennek a találkozásnak már a közeljövőben jótékony hatása lesz Debrecen zenei életére. Az igazi zenekultúrára szomjas lelkekre áldásthozó harmat fog hullani, megtermékenyitve az ősmagyar talajt, mely színpompás, életerős virágokat fog hajtani.

Szabó Emil.

Illatszerekben

PAPP LAJOS

illatszerei vezetnek

Locsolók 24 fillértől, Kölnivizek dekája 6 fillértől. Parfümök dedája 10 fillértől, Permetező üveggumi labdával + 3 dg. parfüm 160 fillértől. Óralocsoló megtöltve 60—70 fillértől, Eredeti Habanula D. 40 fillér. Eredeti Réve-dor 36 fillér, Eredeti Nárciss bleu 30 fillér. Eredeti Chat Noir 36 fillér. Minden árut megtalál **Papp Lajos illatszertáraiban, Kossuth ucca 1.** Csapó ucca 58.

A „Debreczen“ külső munkatársai

Wágnerné Szüts Adél, Baltazár János, Csenk Rudolf, Musza Ferenc, dr Mecseki (Merker) Márton, Barna Róza, Tóth Endre, Hegyi Tibor

A Rakovszky utcai elemi iskola magyar ruhás növendékei.
(Lapis Elemér felvétele.)

Ildikó husvéti nyulacskái.
(Horváth Gyula amatőr felvétele.)

A magyar föld multja, jelene és jövője

A nemrég letünt tizenkilencedik század második felében Magyarország a fejlődés terén kétszáz esztendő munkáját végezte el. Rövid ötven év alatt nemzetünk felemelkedett a legmodernebb kultúrnépek sorába. Ezt igazolják a világviszonylatban is helyt álló modern állami és társadalmi intézményeink. Ez a tény annál figyelemreméltóbb, mivel egy évezreden át a magyar nemzet egyetlen emberöltőjének sem adatott meg az, hogy bel- és külháború nélkül békésen alkothasson. Még ebben a békének vélt ötven évben is Boszniában és Königrécnél a magyarság vére csörgedezett. Ezek a háborúk hazánk határain kívül folytak le s így itthon az eladdig lekötött nemzeti erők felszabadultak és csodákat míveltek.

Ebben az időben elvégzett gyors és óriási munka fényesen igazolta azt, hogy a magyar nemzetben mindig megvolt a nagynépek alkotó ereje, nemes gondolkozása és művelődésre hajlamossága. Ezekben az értékes jó tulajdonságokban rejlik természetes magyarázata annak, hogy a századokon át lekötött nemzeti erő amint felszabadult, csodákat művelt.

Létünk és sorsunk egyedüli ősalapja a föld. Ennek ok- és célszerűbb megmívelése fejlődésünkkel együtt haladt. A magyar nemességnek a földhöz fűzött tiz évszázados jogairól önként történt lemondásával és a közterhek viselésének vállalásával felszabadult a földmívelő nép személye és vagyona. Ebben rejlett az indító oka annak, hogy a negyvennyolcadiki véres szabadságharcból és az ezt követő két évtizedes elnyomatásból felszabadult nemzeti erő olyan termelő munkát váltott ki, amelyet ha el nem tipor Trianonban egy tucat ember, egy emberöltő múlva a Duna—Tisza mentén húsz millió magyar köszöntötte volna a felkelő napot.

Az újraébredés korszakában félmillió hold vizjárta, mocsaras területet hódítottunk meg az ekének és a kaszának. A kapa, kasza, gereblye és kézi csép ma már részben múzeumokban láthatók. Helyüket elfoglalták a ma ismert legmodernebb gépek. A villanylámpák ragyogó éjszakájában szántunk traktorral, csépelünk gőzzel. Ahol még félévszázad előtt toronyirányában feneketlen útak sarát dagasztotta a jószág, ott ma kő-, aszfalt- és vasútakon szállítjuk terményeinket a közeli és távoli piacokra. A geologiai harmadkor szikláit áttörtük a Vaskapunál, szabályoztuk a Tiszát s ezekkel megnyitottuk a hajó-útat a tengerre.

A mező- és kertgazdaság, a szőlőmívelés és erdőkezelés, az állattenyésztés és más idevágó rokon szakmákat, a népiskolától a közgazdasági egyetemig harmincat meghaladó különféle intézetben tanítják. Mezőgazdaságunk előbbrevitelét szolgáló tudományos intézeteink világviszonylatban is elsőrendűek. Állatorvosi főiskolánk adta a világnak a disfolt, Európa első dohánykísérleti állomása Debrecenben létesült, bánkúti búzánk a múlt sanfranciskói világkiállításon a világ első búzájának bizonyult, a szegedi paprika és szegedi profettok adták az emberiségnek a C-vitamint. Munkásjóléti intézményeinkkel és a földreformmal igyekeztünk a nincstelenek és a jobbmódúak közötti űrt áthidalni.

A hosszú évekig tartó véres háború, az ezt felváltó forradalom és idegen megszállás letarolták fél évszázad szorgalmas munkájának minden gyümölcsét, elveszítettük ezeréves hazánk háromnegyedrészét. És ma mégis pezsdül az élet az utolsó rögön is. A szorgalom, a tudás és az akarat csodákat művelt. A napokban lezajlott budapesti mezőgazdasági kiállítás szebb és nagyobb volt, mint a régi nagy Magyarországé. Japántól Sanfranciskóig hordták szét kiállított terményeinket és állatainkat. Revíziós mozgalmainkat ismeri az egész világ, mert akaratunkat át tudtuk ültetni a világ közvéleményébe.

Mindezek a történelmi tények meggyőzően igazolják, hogy a magyar nemzetben mindig meg volt a nagy népek államalkotó ereje. Letörhettek, de Athénként mindig megújúltunk. A magyar földben és annak mívelőjében rejlik az az őserő, amely nem elcsüggedt, hanem dolgozott, tanult és tudott létre hívni. Ebben a képességekben van a jövő legbiztosabb záloga: a feltáamdás.

cs. Péterffy József.

Debrecenben és környékén eddig körülbelül 120 darab hamis ötpengőst koboztak el a hatóságok

Az emberek hamis pénz csinálásával próbálkoznak meggazdagodni

Bebizonyított tény, hogy a hamispénz gyártása a legreménytelenebb vállalkozás. Nem akadt még olyan pénzhamisító, aki előbb-utóbb a hatóság kezére ne került volna. Ki ne emlékezne Szabó Kálmánra, a zseniális földesi pénzhamisítóra, aki egészen eredeti és egyéni eljárással olyan százpengősöket hamisított, amelyeket a szakemberek is csak hosszas vizsgálat után tudtak felismerni. És a végén mégis rajtavesztett s éppen Debrecenben fogták el.

Ugyanígy jártak azok a kisebb tiszántúli pénzhamisító társaságok, amelyek 5, 2, 1 pengősök és 50 filléresek hamisításával próbáltak meggazdagodni. Volt egy szabolcsi gazdálkodó, aki teljesen tönkrement s hogy 200 hold földjét visszaszerezhesse, ötpengősök hamisítására adta a fejét. A dolog vége az lett, hogy őt is lelepleztek és most a debreceni ügyészség fogházában tölti büntetését.

Mintegy két évvel ezelőtt igen sikeresen működött a pénzhamisítás szakmájában egy Róka László nevű ember. Róka ötpengősöket gyártott és hozott forgalomba, a végén azonban ő is rajtavesztett s jelenleg a budapesi törvényszék lakója. Elfogatása előtt mégis sikerült neki annyi hamis ötpengőst forgalomba hozni, hogy az aránylag igen jó hamisítványok valósággal elárasztották a vidéket. Hozzávetőleges számítás szerint a Róka-féle hamisítványokból közel 600 db volt forgalomban. Ezek az elmult évben és az idén lassankint kikerültek a forgalomból, miután a hamis ötpengősöket felismerték és beszolgáltatták az illetékes ügyészségekhez.

A Róka-féle hamisítványokból a Tiszántúlon, Debrecenben és a környéken több mint száz ötpengőst koboztak el. Hogy mi módon kerültek ezek a hamisítványok a forgalomba, azt nem lehetett megállapítani. Annyi kétségtelen, hogy elsősorban a vidéken próbálkoztak az »elsütéssel«, ahol az egyszerű, tudatlan emberek nem igen tudják megkülönböztetni a valódi ötpengőst a jól sikerült hamisítványtól. Később aztán a hamis pénz bevándorolt a városokba, ahol csakhamar felismerték azokat.

Róka mellett még van egy másik ügyes pénzhamisító is, Szeliska István, aki azonban a kétpengősök hamisítására specializálta magát. Igen sok hamis kétpengőst csinált és hozott forgalomba, de a végzet őt is utólérte. Lelepleztek s bíróság elé állították. Most Szeliska István is Budapesten tölti büntetését.

A 20 és 50 filléresek hamisítását sokan megkísérelték, de kevés sikerrel. Ezek a kisebb címletü pénzek azonban egyáltalán nem »fizetődnek« ki. Egyrészt elég körülményes a hamisításuk, másrészt a »gyártásuk« aránylag költséges. Ilyen kis pénzek, ha forgalomba is kerültek, hamar elérték sorsukat és elkoboztattak. Végeredményben tehát a pénzhamisítás sem jó üzlet s már csak azért sem érdemes ezzel az »iparággal« foglalkozni, mert a törvény nagyon szigorúan bünteti a pénzhamisítókat.

A debreceni sport a kezdettől a Stadionig

Irta: Tamássy László

(Első közlemény.)

Debrecen, 1934. március.

A hires nevezetes Debrecen sz. kir. városát Ady Endre után szeretik a maradandóság városának nevezni, azt mondják, híresztelik, hogy Debrecen maradi, tunya, közönyös, álmos...

TAMÁSSY LÁSZLÓ,
aki évekig felelős szerkesztője volt a Debreceni Hétfői Ujságnak, majd a Tiszántuli Hirlapnak. Tamássy országos nevű sportíró s a Tiszántul sportéletének legkiválóbb ismerője. Ő vezeti a »Debreczen« sportrovatát.

Dr. *Vásáry* István polgármester mondotta igen szelemesen legutóbb egy beszédében: »Debrecen, — igen — a maradandóság városa, amint azt a költő is mondja, de abban az értelemben, hogy *Debrecen maradandót alkot* és mindig akkor, amikor a legnagyobb a veszély, amikor arra a legnagyobb szükség van...«

Debrecen a sport terén is maradandót alkotott és alkot ma is, felkarolta a sport minden ágát, irányító szerepet töltött be sok sportágban évtizedeken át, Budapest mellett a legtöbb sportágban a centrum volt a multban, az utolsó tiz évben is s azzá lesz most, amikor az Ur 1934 esztendejében elkészül a nagyerdei évszázados tölgyek között a stadion, az ország egyik büszkesége, a nagyerdei strand, fedett uszoda, csolnakázó tó, vagy ha úgy tetszik az egyetemi klinikák, krematórium, köztemető méltó folytatása...

A DEBRECENI SPORTÉLET KEZDETE.

Debrecenben a testedzés rendszeresítésére irányuló törekvésnek, — amint azt Horvay Róbert igazgató 1906-ban megjelent könyvében irva található az első nyomát 1865-ben találjuk, amikor Varga Ferenc épitész és Pekár Imre buzdítására egy kis tornászó társaság alakul, amelynek 16 tagja volt. 1867-ben megalakult a Debreceni Torna Egylet és 109 aláíró jelentkezett az uj egyesületbe. Az egyesület első elnöke *Simonffy* Sámuel, művezetője *Örvényi* Vilmos lett, aki a Kollégiumban a tornát és szépirást tanította. Az uj egyesület kezdettől fogva művelte a vivást, rend- és szabadgyakorlatokat, szertornászást, gyors- és akadályfutást, árokugrást, sulydobást, gerelyhajitást.

1868 ban hátultöltő puskát kérnek a honvédelmi minisztériumtól a céllövés gyakorlására, de nem kapnak. Eredetileg a debreceni diák tüzoltótársulat istápolta a sportot, de később a diáktüzoltótársulat beolvadt a tornaegyletbe.

Az uj egyesületnek fontos célja volt, hogy a rendszeres testgyakorlást az ev. ref. főiskolában is meghonosítsa, minthogy akkor még a torna nem volt rendes kötelező tantárgy. Majd a leányok rendszeres testgyakorlását is propagálja, de zárt helyiség hiányában erre nem kerül sor. Eredetileg a Kollégium udvarán gyakorolnak, majd a gimnáziumi tornacsarnokot használta az egylet.

A Debreceni Torna Egyletben 1867-ben, mint az egylet külön osztálya megalakult az »*atletikai klub*« is s az egylet alelnöke mindig elnöke volt a klubnak. Első elnöke *Komlóssy* Dezső. 1877-ben már atletikai ünnepélyt rendeznek, majd meghonosítják a gyaloglóversenyeket a közeli városokba, igy 1889-ben Nyiregyházára. (49 km hosszú.)

Az önálló tágas tornacsarnok, amelyre éveken át gyüjtött, tornamajálisokat rendezett a Petőfi kertben 1896-ban, Kenézy Gyula dr. és társai buzgólkodása folytán és a várostól kapott és a DTE által hozzávett Péterfia utcai telken 45 ezer forint költség mellett felépült. Téglát a város adott ingyen.

Később fuziós mozgalom indult meg a sport terén is és 1901-ben a Debreceni Torna Egylet összeolvadt a Debreceni Kerékpáros Egyesülettel. A Kerékpáros Egyesület 1898-ban alakult *Laszgallner* Kálmán elnök vezetése mellett és népszerűsitette a kerékpársportot, sok pálya- és országútversenyt rendezett *és a nőket is meghódította a kerékpársportnak*. Sporttelepe a Margit fürdő telepén volt. Az összeolvadás után az egylet a Debreceni Torna és Kerékpáros Egyesület cimet vette fel, melyet 1904-ben Debreceni Tornaegyesület-re röviditett.

Az ujabb fejlődés állomása a nagyerdei sporttér létesítése, amelyen 1902-ben volt az első verseny.

SÁRGA SZALMAKALAP, VÖRÖS TOLLAL.

A Debreceni Tornaegylet egyleti zászlajának zászlóanyja *Tisza* Kálmánné és *Veress* Lászlóné *Szathmáry* Teréz főiskolai tanár neje voltak. A tagok száma évről-évre nő, nyilvános tornaversenyeket rendeznek, amelyek táncmulatsággal végződnek, a tornaversenyek jutalomdija *pénz és női kézimunkák, amelyeket a győzteseknek bájos szép debreceni asszonyok és lányok nyujtanak át pirulva, szemérmesen lesütött szemmel*...

A debreceni tornászok első egyenruhája: *sötétszinü vitorlavászonból készült zubbony és nadrág zöld zsinórral, sárga szalmakalap vörös tollal és három cserlevéllel*...

Majd 1906-ban május 26-án Debrecenben országos tornaverseny, a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége VII. kerületi tornaünnepe. A tornaünnepség védnökei közül ma is életben van még *Weszprémy* Zoltán ny. főispán, a nagybizottság tagjai között Debrecen mai társadalmának szine java foglalt helyet.

A füleslabdaversenyben a debreceni szineket a következők képviselték: dr. *Horvay* Róbert, *Zöld* József (ma polgármesterhelyettes), *Székelyhidi* Béla (ma ref. lelkész), Balogh Miklós, Igyártó Sándor, Mózes István, Ormós Lajos, Szilágyi Dezső (ma ügyvéd), Toldi László, Vadai László, Kirchofer Kálmán, Rudolfi Imre, Lukács György.

A 100 méteres sikfutásban *Fényes* Jenő (ma ügyvéd), *Szarukán* Sándor (ma bankigazgató), az iskolák versenyében a 100 méteres sikfutásban *Görgey* Márton (ma főorvos), *Németh* Nándor (ma vendéglős) is indultak, a sulydobásban dr. *Hajnal* Dezső (ma fogorvos, *Zöld* József polgármesterhelyettes és sokan mások Debrecen mai társadalmának szine javából.

Ime a mult... Tornában, atletikában, kerékpárban számottevő eredményeket értek el a debreceni sportolók. Mudin Imrék nőttek itt ki, országos hirü volt a DTE ötös magasugrócsapata, Fényes Jenő dr. a helyből távolugrásban az ország legjobb eredményét érte el...

A DTE Bocskai vándordijas atletikai versenye az ország legjobb atlétáit gyüjtötte össze és többezer főnyi közönséget.

De kár, hogy megszünt a Bocskai serleg, — végleg megnyerte a MAC, — érdemes volna uj vándordijat kitüzni, hátha feltámadna a régi szép idő, a dicső mult...

A debreceni atléták Debrecentől Kolozsvárig, Kassától Eperjesig hordozták dicsőséggel Debrecen kék-sárga szinét.

Majd az utóbbi időkben *Hadházy* Dezső és társai igyekeztek a nagy elődök nyomdokába lépni.

A jelen... Ezidén lesz a Stadionban a legjobb vidéki atléta ciméért a bajnoki verseny, debreceni atléták, megmutathatjátok tudástokat...

És ti tornászok... debreceni tornászok... Rózsaszinü reménységgel nézünk az ezévi tornászvilágbajnokságok felé, amely május végén lesz Budapesten és ott, a magyar szinek képviseletében debreceni tornászok ti is számottevő szerepet kaptok, ott lesztek a magyar szinek képviselői között. Uj reménységek, uj Pelle Istvánok indulnak el Debrecenből és a világ legjobb tornászaival való büszke vetélkedésüket Debrecenben is láthatja a közönség a Stadion megnyitása alkalmával junius 5-én.

Reméljük büszkén lengeti majd a szél a Stadion árbócán a pirosfehér zöld és kéksárga szineket, debreceni tornászaink dicsőségét hirdetve.

A RUGÓJÁTÉK, A FUTBALL, NEM KÉZZEL DOBATIK, DE LÁBBAL RUGATIK...

A futballjátékról, — vagy amint a régiek a labdarugást nevezték, — a rugó labdajátékról először 1879-ben történik említés a következőkben: »*A football (mondd futball) vagyis rugdaló a legrégibb angol játékok egyike. A football lényege, hogy a labda nem kézzel dobatik, de lábbal rugatik, amint az nevéből is kitünik*... A játék leirásában a küzdők ezeket a megjelöléseket viselik: kapus, ügyelők (ma hátvédek), korlátosok (ma fedezetek) és csatázók. A kaput *célkorlátnak* nevezte el az első sporthirlapiró, aki ezzel fejezi be irását: »*az érdekes, hevitő és sok élvet nyujtó footballt bár hazai ifjusagunk köreiben meghonositva láthatnánk.*«

Az első valódi futballabdát Angliából hozatta *Lövenrosen* Charly Károly 1896-ban és az ördöngős játékszer mai a vámházban feltünést keltett és 11 pengő vámmal sujtották. A terhet a budapesti gépgyári munkások közadakozásból vállalták és a dalárdában bemutatták, ahol elhatározták, hogy másnap, Mindszentek napján már mérkőzést is rendeznek. Egy Angliában is járt mérnök magyarázta el úgy, ahogy a szabályokat.

Másnap folyt le a mérkőzés Pesten a »*Pékerdő*« tisztásán bekecsben és jól megvasalt csizmában és eredmény 3:0 volt a Rókus kórház javára, mert harom munkás könnyebb sulyosabb sérülést szenvedett... Valamennyien családos emberek voltak és asszonyaik a bolondos angolt, aki révette férjeiket az ördöngős játékra, halálra keresték, a labdát pedig ünnepélyesen felkoncolták... Ez volt a magyar futball kezdete az 1896. esztendőben s ilyen előzmények után akart gyökeret verni Debrecenben, ahol 1901-ben kezdtek először futballozni. 1901 március 27-én volt az első próba a nagyerdei volt jégpályán, ahol most a Csolnakázó tó áll, majd a következő évben már az uj nagyerdei sporttelepen próbálkoznak. A csapat létszáma 21 volt és hetenkint háromszor gyakoroltak. A rugólabdajátékot nem sikerült állandósítani, a közöny miatt rövidesen kimult. Később ujra próbálkoztak egyesek, de erősebb lendületet csak 1910—11-ben vett és ekkor indult meg a nagy rivalizálás Nagyváraddal, a váradi- sportegyesületekkel...

A DTE mellett uj egyesületek tünnek fel. A Debreceni Vasutas Sport Club, amely alakult 1902-ben, mint a MÁV Gépgyár Sportegyesülete *Egyetértés* cim alatt. Az alapitás *Kabay* György érdeme. 1912-ben veszi fel az Egyetértés a DVSC nevet és ekkor már eredményesebb szerepet visz a sport több ágában.

A Debreceni Kereskedők és Alkalmazottak Sport Egyesülete 1910-ben alakult és 1911-ben már küzd a bajnokságért. 1921-ben volt a DKASE fénykora, amikor négy csapata nyert *Kroh* Vilmos elnök és *Hajdu* Jenő főtitkár irányitása mellett bajnokságot, az első csapata, II., ifjusági és törpecsapata. Az utóbbi években a nehéz gazdasági viszonyokkal küzd és *Nagy* Dániel lelkes áldozatkészsége tartja életben.

A DMTE, a Nyomdász Sport Club mellett a Debreceni Akadémiai Atletikai Klub, a főiskolások egyesülete fejtett ki sportmunkát és a DAAC-ból 1920-ban alakul meg a DEAC.

(Folytatása következik.)

Gazdák Sütődéje r.t.
Debrecen, Böszörményi út 15.
Galamb Ferenc féle sütőüzem Vörösmarty 2. jelenleg Gazdák fiókja.
Debrecen legmodernebb sütőüzeme.
Rendelések süteményre 34-77.
Rendelések kenyérre 29-24. adandók fel.

A magyar Rádió tisztes munkája

Alig tekinthet vissza egy évtizedes multra. És mégis annyi barátot, tisztelőt és megértőt szerzett ez a huszadik század méltán legnagyobb csodája, hogy népszerűségével egyetlen más elmeszülemény se versenyezhet ma. Merész álmok lovagjai se mertek volna valamikor arra gondolni, hogy a magyar puszták felett a világ minden tájáról hullámzó szépségek a hang csodálatos szárnyas szekerén repülhetnek korlátlan fenségességgel. És ki merte volna hinni, hogy a magyar szó, magyar zene szépséges dicsősége a csillagos ég alatt száll, száll, mint a gondolat és testet ölt, formát kap bármely táján ennek a kerek világnak. Mennyi szépség és mennyi csodálat zeng a rádió hullámzó nagyságában...

Mikor kóborló utamon a falvak és tanyák világát jártam, mindenütt megdöbbentett a kifeszített antennák kulturát zengő álomisága. Falvak, tanyák népe a csoda-masina szavánál, hangjánál álmélkodhat és tanulhat, okulhat, szórakozhat. Mennyi, de mennyi emberfeletties szép rendeltetés van ebben a puszta tényben. Tegnap még csoda, ma már természetesnek tartja a hortobágyi pásztor, hogy italborát a budapesti hangverseny zenekar egekig szálló harmóniája mellett igya meg a híres, neves Petőfitől megénekelt csárdában...

Aki szeret menekülni a ma lehetőségének robbanóan nagy perspektivájától, az szivesen áll meg a falusi, tanyai antennák világában. Mert a városok és világmetropolisok megvolnának, meglehetnének ma már rádió nélkül talán, de a falvak, puszták, tanyák árva népe úgyanúgy rászorul ezekre a minden kincsnél többet jelentő csodaalkalmatosságokra, mint a falat kenyérre.

Hányszor láttam és hallgattam a falu népét esténként, amint szomjas szívvel és még szomjasabb lélekkel várták a szót, lesték a hangot. Nem vitatkoztak, nem álmélkodtak, hanem egyszerűen tudomásul vették az érthetetlent, mert nem lehetett másképpen, mert olyan jó volt beletörődni abba, hogy immár nemcsak a nagy kővárosok kiváltsága a szépség, fenséges szó és muzsikaművészet.

Én főképpen azért szerettem meg és szeretem a rádiót. És ezért vallom a rádió hivatásának mindenekfelettiségét, mert ebben a szent elhivatásban látom a magyar fajta egyetemes belekapcsolódását az eddig monopóliumként kezelt kulturába.

És a magyar rádió ezen a téren nemcsak korszakalkotó, hiszen erről a közeli megteremtődés révén szólni sem lehet, de a magyar rádió iskolát állított fel abban, hogy a magas művészetet és elvont kulturát a megértés és szeretet csatornáin viszi el a föld fiaihoz. Mert ne higyje azt senki, hogy Kodályt, Dohnányit, Bartókot, Hubayt nem olyan szeretettel és álmélkodó szent elmerüléssel hallgatják a távoli végeken, magyar tűzhelyeken mindenütt, mint a magyar nótákat szivvidítóan, de mindig nagy művészettel játszó neves cigányokat. Vagy ne higyje azt senki, hogy a világhíres orvosprofesszor előadása a betegségek megelőzéséről kevésbé érdekli a föld népét, mint Székács főtanácsos előadása a helyes gazdálkodásról. Minden érdekli, mindent szivesen vesz, mert hiszen ebben a figyelmes hallgatásban találja meg azt, mit titkon és tudat alatt keserves évszázadok viharában hiába várt.

És mikor Paulini Béla jól ismert, komoly hangja felbug a mikrofon előtt és hirdeti a mátrai pásztorok helyszini közvetítésének hihetetlenül mesebeli voltát, akkor a Mecsek alján ugyanúgy felfigyel a népi szóra, énekre, muzsikára a föld népe, mint a beláthatatlan Hortobágyon, a nyiri homoktengerben vagy a gyergyói hegyek kéklő tövében. Egymást találja meg az Ember és ebben az egymásratalálásban szent ölelkezés van a rádió, a magyar rádió láthatatlan szárnyas hullámain.

És mikor a magyar rádió egymásután találja meg a leghelyesebb aktualitásokat, mikor sorozatosan lepi meg hallgatói szebbnél szebb kedvességekkel, akkor büszkén gondolunk arra, hogy mi maroknyi magyarok ebben is megmutatjuk, hogy nem a tömeg, de a minőség a fontos emberben és alkotásban egyaránt. Maroknyi magyarságunk eget kért és eget kapott a magyar rádión keresztül és ma büszkén gondolunk minden rádiószónál arra, hogy a világ legmodernebb adószerkezete az álomváros tövében szédíti meg hallatlanul nagy és erős tempójával a kulturvilágot.

Valahogy úgy érzi ilyenkor az ember, hogy talán mindez azért van így, ilyen szépen és ilyen sikeresen, mert azok vették kézbe és azok vezetik a magyar rádió egyre feljebb ívelő hullámverését, akik valamikor a világégés fergetegében tanulták megbecsülni, szeretni az Embert. A csapattiszt dörgő világrengésben rászomjazott a szépre, jóra, az emberire és mikor a világverő kardot kicserélhette a békeáldásos alkotási terével, akkor teljes szívével és teljes lelkével, egész meghajszolt és megszenvedett emberségével igyekezett mindig szebbet, mindig jobban és mindig emberibbet adni a szegény magyar nemzet árvaságának vígasztalására. Néhai jó Szőts Ernő olyan rajongója volt a huszadik század eme nagy csodájának, hogy csak egy hasonló rajongással megvert, vagy megáldott ember, leveldi Kozma Miklós érthette meg és adhatott számára korlátlan lehetőséget a magyar rádió mai kifejlődéséhez.

Két egykori katonaember. Akiket stratégiára, harcra, rőppályára és felderítésre oktattak s mégis ugy történt, hogy mikor fényesen letették a vizsgát a katonaélet hősi mezején, egyetlen lépéssel otthont találtak, sőt otthont teremtettek a béke hallatlanul szép kulturájának és művészetének. Itt is talpig férfiak, itt is talpig emberek lettek és nekik köszönhetjük, hogy világviszonylatban a maroknyi magyarok rádiója iskolát teremtett a széles világon. Ismerik, szeretik, becsülik, hallgatják és utánozzák. És ez a utóbbi az, ami nekünk legtöbb örömet és boldogságot jelent kemény kőpaloták tövében ugyanúgy, mint árva viskók és szalmafedeles magyar tűzhelyek mellett egyaránt. Nemcsak minket magyarokat hódított meg a magyar rádió, de a kerek világot is...

Dr. Sz. R. I.

Halmágyi Sámuel Utóda

női- és leányfelöltők nagy áruháza, Piac ucca 44

Több mint négy évtizeddel ezelőtt Debrecen kereskedőtársadalma egy uj céggel gyarapodott, akkor nyitotta meg a Piac ucca 44. szám alatt Halmágyi Sámuel női és leány felöltő áruházát. A szerény keretek között induló cég szolid üzleti politikájával csakhamar magához vonzotta a város társadalmának nagy részét és abban az időben nem is számított divatkabátnak az, amelyet nem ettől a cégtől vásárolnak. Halmágyi Sámuel 1928-ban visszavonult az üzlettől és annak vezetését Barna Andor vette át, aki budapesti nagy cégeknél szerezte szaktudását. Barna Andor továbbra is a régi szellemben vezette az üzletet, de ugyanakkor igyekezett azt a kor szinvonalára emelni, hogy minden igényt ki tudjon elégíteni. A cég ma is Debrecen egyik legjobban ismert vállalata, amely tartózkodva minden feltűnő reklámtól, kifogástalan áruval nemes versenyt fejt ki és csendben csak a munkának élve dolgozik. Kész angol kelméből készült kosztümjei, női és leánykabátjai, amelyeket saját varrodájában minden termetre azonnal alakítanak, a legujabb modellek szerint készült ruhái, ma is feltűnést keltenek. A cég legujabban, hogy ragaszkodó vevői minden szükségletüket itt tudják beszerezni, a női kalapárusításra is áttért és legujabb párisi modellek után készült kalapjai méltán érdemlik ki a hölgyek tetszését.

A cég régi tulajdonosa Halmágyi Sámuel most is tevékeny részt vesz az üzlet vezetésében és maga ügyel fel arra, hogy régi vevői, ugyszintén az ujak is megtalálják számításukat és éppen úgy ki legyenek elégítve mint régen. A cég ma is a régi szolid, tisztes alapon áll a vevő közönség rendelkezésére. Erre garancia a cég uj vezetője Barna Andor is, aki szakmája egyik legalaposabb ismerője. De garancia az a 40 év, amelyet a Halmágyi Sámuel cég a debreceni piacon eltöltött.

Halmágyi Sámuel cég egyre szaporodó vevő tábora ragaszkodással honorálja az uj tulajdonos Barna Andor tevékenységét. És éppen ez az egyre nagyobbodó közönség a biztosíték arra nézve, hogy ujabb 40 év után ez a cég megint jubilálni fog.

A Debreceni Népszövetségi Hitelszövetkezet

22-ik évtársulatát nyitotta meg.

Heti törzsbetét ötven fillér.

A mai viszonyok között az egyedüli tőkegyüjtési lehetőség, hogy fillérekből nagyobb összeget gyüjthessünk. Kisebb hiteleket folyósit. Tüzelőtelepe Maróthy György ucca 24. Minden fajta tüzelőanyagot prima minőségben, olcsó napi árban házhoz szállit. Sulyt, minőséget garantálja.

Iroda: Városi bérház, Szentanna-u. tiz.

Telefon: 31-32.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem gazdasági hivatala.

1609/2—1934. gh. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem gazdasági hivatala az egyetem és a Horthy Miklós kórház részére 1934. évi julius hó 1-től 1935. évi junius hó 30-ig terjedő időben szükséges:

I. Élelmiszerek,

1. Sertéshus, zsir és egyéb hentesáruk, 2. marha és borju husnemüek, 3. lisztnemüek, 4. kenyér és zsemlye

szállítására 1934. évi május hó 2-án 10 órakor.

II. Gyógyáruk és kötszerek

szállítására 1934. évi május hó 2-án 10 órakor.

III. Tüzifa és szén:

szállítására 1934. évi május hó 3-án 10 órakor.

IV. Műszaki anyagok:

1. Villanyégők, villamosszerelési anyagok, 2. műszaki és tömitő anyagok, 3. lakatos és vizvezetékszerelési anyagok

szállítására 1934. évi május hó 3-án 10 órakor.

V. Fogyasztási cikkek:

1. Mosó- és kézmosószappan, 2. kefenemüek és seprők, 3. műszerek, laboratóriumi eszközök, 4. papirfélék, irószerek, 5. tisztitási és vegyes anyagok

szállítására 1934. évi május hó 4-én 10 órakor,

a gazdasági hivatalban (Debrecen, Klinikai telep. Felvételi épület I. emelet) nyilvános irásbeli versenytárgyalást tart.

A versenytárgyalásra vonatkozó nyomtatványok (ajánlati ürlap gyógyárukra 3 P, szénre 2 P, villanyégők és villamos szerelési anyagokra 2 P, lakatos és vizvezetékszerelési anyagokra 3 P, műszerekre 2 Pengő befizetése ellenében, a többi dijmentesen) a gazdasági hivatalban szerezhetők be.

Debrecen, 1934. évi március hó 28-án.

Dr. Balogh Gyula s. k.
egyetemi gazdasági hivatali igazgató.

Muzsámhoz

Te stimoltad fel lantom hurjait,
Hogy valakinek szépen énekeljen,
Ha megzendültek lantom hurjai
Valakiről csöndben elmerengtem.

Kacagtam a tünő éveken,
Mely öröm nélkül elszállt felettem,
Ha lelkem emelkedni vágyott,
Visszahulltam szárnyszegetten.

Álmaim sürü köd fátyolán,
Te tündöklösz az őszi alkonyon,
Beteg szivem ha utolsót dobban
Könnyed ragyogjon kopár siromon!

ANONYMUS.

A „Debreczen" külső munkatársai

Lapis Elemér, Sidó Géza, Horváth Gyula, Lippe József, Kónya Sándor, Becskő József, ifj. Murányi Nándor, Kovács Imre Pál

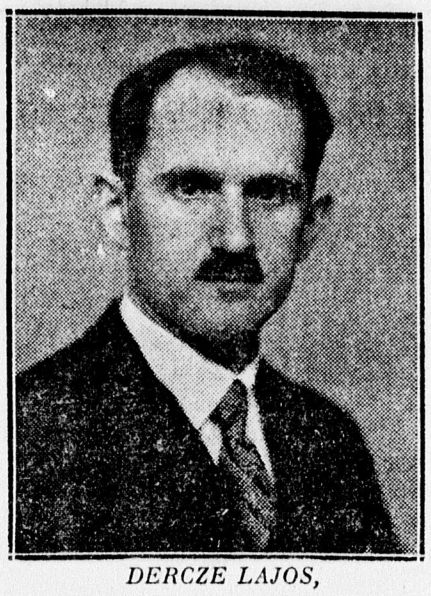

DERCZE LAJOS,

ki értékes cikkeket ír lapunknak.

SZATHMÁRY ZOLTÁN

hosszú éveken keresztül volt a »Debreczen« belső munkatársa. Novelláit, verseit és finom stilusu irásait az egész országban ismerték. Mikor néhány évvel ezelőtt meghalt, az egész város őszinte részvéte kisérte utolsó utján. A »Debreczen« kezdeményezésére emlékéhez méltó, diszes sirkövet emelt a közönség a kitünő iró sirjára.

BALOGH JÁNOS

10 év óta áll a »Debreczen« szolgálatában mint a vállalat inkasszánsa.

Blaha Lujza, Küri Klára és Hegyi Aranka sorai egy híres színésznő emlékkönyvében

Az idő gyors szekerén robog a végtelenség felé, maga mögött hagyva mindent-mindent, de mégis magával magával ragad valamit: Mindnyájunk emlékét. Emlékezni a multra mindig kell, hogy azt a jelennel összehasonlíthassuk mindkettő értékének megállapítása végett.

Az emlékek megőrzésére a hónapok rendszerint emlékkönyvet fektetnek fel, hogy később, mint nagyanyák, a gondolat szárnyán visszarepüljenek, emlékeikkel együtt elmult gyermekkorukba.

*

Az emlékkönyvek között sok értékes és érdekes darabot találhatunk.

Ilyen emlékkönyv Csongori Mariska emlékkönyve is. Csongori Mariskát 1894-ben a Népszínháztól Berlinbe hívták meg s búcsúzóul egy emlékkönyvet fektettek fel, amelybe a Népszínház akkori összes tagjai beleírták nevüket emléksorok kíséretében. Természetesen Blaha Lujza, Küry Klára és Hegyi Aranka emlékserait is ott láthatni az emlékkönyvben.

Éva Lajos a Népszínház akkori igazgatója kezdte meg az emlékkönyvet. Utána Konti József karnagy, a „Suhanc" és a „Királyfogás" operettek szerzője a következőket írta bele: „Maradj hű a nemzeti szinhez". Következő Küry Klára primadonna, akihez magyarázat nem szükséges. Utána Szabó Antal (Anti bá) jellemszinész. ifj. Bokor József karnagy, a „Kis alamuszi" c. operett és a „Télen" pályadíjat nyert népszinmű szerzője. Roskó Géza baritonista, Erdődy Erzsi kardalosnő, Garay Ferenc sugó, Siposné Dobozy Lina anyaszinésznő, Kövesy Gyula főügyelő, Németh József tenorbuffó komikus, Galló György főgépész, Nemes Ferenc titkár, Nagy Vince titkár, később a szegedi szinház igazgatója, Gazsi Mariska, Porzsolt Kálmánné nevei következtek.

Majd később, de ugyancsak 1894-ben a következő régi híresség írtak: Ráthonyi Ákos bonviván, Márkus Dezső karnagy, Lovász Sándor kardalos, Lukács Julia drámai szinésznő, jelenleg Istvánfy festőművész felesége, Kassai Vidor komikus, Lukács Sándor főrendező, Vidorné Kocsó Karola szinésznő, Relle Iván ellenőr, Kiss Mihály népszinmű énekes, Rontai Boriska balerina, Galváni Rózsi kardalosnő, akit szülei kitagadtak, mert színésznő lett. Komáromy Mariska, aki jelenleg Littke pezsgőgyáros felesége, Ferenczy rendező, Mihályi Ernő tenor, most operaénekes, Horváth Vince alakító művész, Tirnovay drámai szinész, Marosfiné Csatai Zsófi komika, Lányi Géza cimbalomművész, aki a „Megvert asszony"-ról lett híressé, Ujváry Károly (Vakaró) epizódkomikus, Vidor Pál népszinmű énekes, aki később igazgatója is lett a Népszinháznak, Blaha Lujza kedvence volt, majd idegbaja miatt öngyilkos lett. Izsó Kálmánné, Izsó szibrászművész rokona mint segédanyaszinésznő, Szirmai Imre Czirmos- drámai szinész, Reiter Ferenc főpénztáros, Dárday, a híres „Cigánybáró", Nárcisz Gyuláné balerina, Székely Kamilla kardalosnő, aki Virághváty Lajosnak, a Debrecenben élő híres népszinművésznek volt az első ideálja.

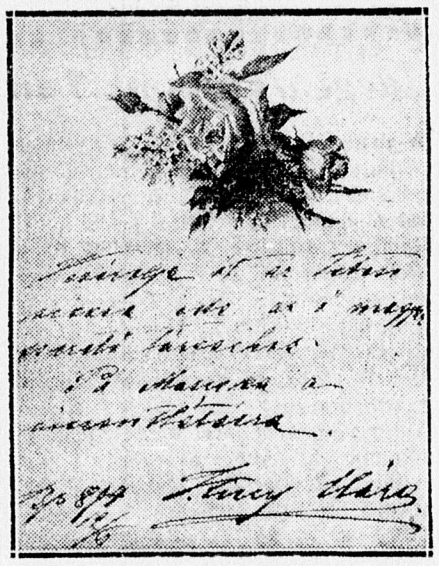

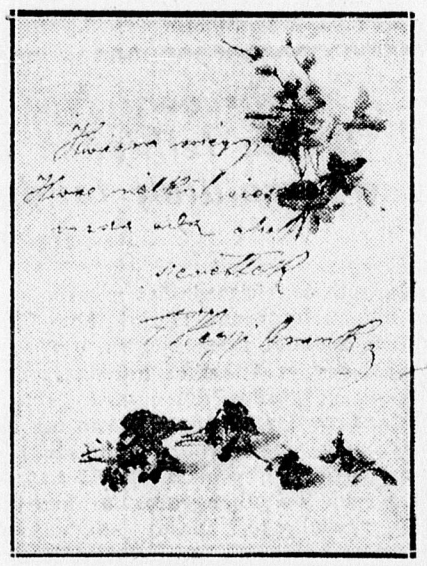

Amikor kezembe vettem az emlékkönyvet felkerestem vele Virághváty Lajost, aki könnyezve magyarázta a régmult szép időt s annak kedves emlékeit, feleségével, a jó Flóra nénivel együtt. Ugylátszik, hogy nemcsak a rossz emlék fáj, hanem a jó is, — mert elmult.

S. Béla.

Hangulattoszlányok

I.

Mint aki dalban él, folyton álmodik
És messze földre elkivánkozik.
Míg hallja egyre a tompa zúgást
És iszik még egy régi álmodást.
Igy vagyok én, messze-messze mennék
És élni tudnék, úgy sohse szeretnék,
Ha nem hallanám a kedves szavát,
S nem látnám ajkán múló mosolyát.
Az életemből régen mese lett.
Szerettem így is ezt az életet.
Mert jó, ha szivben semmi sem dörög,
Mert jó az élet, ha álma örök.
Fel kell ébredni mégis, elhagy álmom.
Mesék örök útját hiába járom.
Előttün ő, az élet, a valóság,
De mégis álom, rajta örök jóság.

II.

A titok: ő, a végtelen élet.
Hiába nézek az arcába hosszan.
Kiolvasnám, hogy akkor mit érzett.
Mikor szememmel vágyó csókot loptam
Egyszer olyan, mint szelid virág,
Melegházaknak féltett virágszála.
Máskor szemében vad melódiák,
Óh, hogy törnék én e büszke virágra.
Hozzá szállok hosszú éjszakákon.
Megfejthetetlen a talány, titok.
Mégis csak szálljon hozzá vallomásom,
Amit magamban, hangtalan sírok.

III.

Hogy írni nem tudok én másról,
Mint kínzó, ölő vallomásról.
Ami elmúlt, régen elhullt
És dalomba kisért a múlt.
Az ne bántsa meg szivetek.
Hisz Ti is egykor hittetek.
És hinni fogtok, hinni kell,
A remény, a múlt énekel.
Megértitek a régi bút,
Mert kisért mindig a régi út;
Úgy kezdjük, mint egykor régen,
Dalban végezzük, szép emlékben.
Hajdanában így írtam én
És folyik tovább a regény.
Ki tudná, hogy meddig sír ilt,
A dal elkísér a sirig.

IFJ. MURÁNYI NÁNDOR.

Mosott rongyot
vesz lapunk nyomdája
József kir. herceg ú'ca 1 sz.

Kilátó tornyot épitenek a Hortobágyon

Az évek folyamán már többször felmerült az a terv, hogy a Hortobágyi látogató idegenek és külföldiek részére, akiket igen sok esetben a rossz időjárás, szállítóeszközök hiánya, vagy egyébb más ok akadályoz meg abban, hogy a világhírü gyönyörü, puszta szépségét élvezzék, kilátótornyot építsenek. Mint értesültünk, ez a terv már a megvalósulás felé közeledik. Ennek csak örülni lehet, mert nem tudjuk eléggé hangsulyozni azt, hogy mit jelentene egy ilyen toronynak az építése az idegenforgalom intenzivebbé tétele szempontjából. A látogatók minden fáradság nélkül élvezhetnék a nagy magyar puszta varázslatos szépségét. Azonban nemcsak az idegenek szerezhetik meg maguknak ezt a nem mindennapi élvezetet, hanem az itt Debrecenben lakók is, **akik keressék fel az Ingóságközvetitőt a Püspöki palotában lévő üzletét, a-hol a** legjobb, a legprecízebb és legszebb **látcsövekben válogathat a közönség**, a legolcsóbb árakon. De nemcsak látcsöveket lehet itt olcsón vásárolni, hanem nagy választékban állanak a vásárló közönség rendelkezésére antik és modern bútorok, dísz és műtárgyak, régiségek, festmények, emléktárgyak és irodaberendezések. Ha tehát olcsón akarja bármilyen szükségletét beszerezni, **okvetlen keresse fel az Ingóságközvetitőt.**

Imhol az ember

Hétfőn este hat óra után azok, akik a Széchenyi ucca elején, a vásári sátrak közelében jártak: az emberi bátorság és önfeláldozás szép megnyilatkozásának lehettek tanui.

Vásár van. Széchenyi ucca a legforgalmasabb városrész. Mindkét oldalon sűrű embertömeg, de így van ez az uccaközepén is, mert az élelmes vásáros ezt a részt is elfoglalja. Jövő-menő érdeklődő bőven van, de annál kevesebb a komoly vásárló.

Az ítélőtábla előtti léggömbárus olykor föleresztett egy-egy reklámot csináló szivaralaku léggömböt. Minden hiába: csak bámuló van, vevő nincs.

A következő percben elül a vásári zaj, lélegzetvisszafojtva figyelnek az emberek: mi fog itt történni...?

Kossuth ucca felől egy megvadult ló fut egy könnyű kocsival és egy rémülettől kétségbeesett emberrel.

— Jaj, Istenem mi lesz itt? — mondják az emberek és várják a fejleményeket, a borzalmasnak igérkező tömegszerencsétlenséget.

... Nem ez következett. A megvadult ló után egy lélekjelenlétét el nem vesztett, a veszedelemmel bátran szembenéző férfi fut, vitéz *Tamássy (Bészler) Lajos* vaskereskedő s az első sátortól három-négy méter távolságban „állj"-ra kényszeríti a megriadt állatot.

Néhányan barátságos kézszorítással üdvözlik, majd azzal válaszolgat a váll veregetőknek, hogy „mindez szóra sem érdemes!"

*

A husvéti ünnepeket megelőző napokat: a nagyhetet éljük. A megvadult emberi érzés, a minden jóságtól mentes szív ilyenkor talán megértőbb. Talán hiszi is, hogy csak nagy és önfeláldozó cselekedetekkel kapcsolatban mutathatunk reá valakire: Imhol az ember!

*

Vitéz Tamássy (Bészler) Lajos neve megérdemli a nyomdafestéket s az

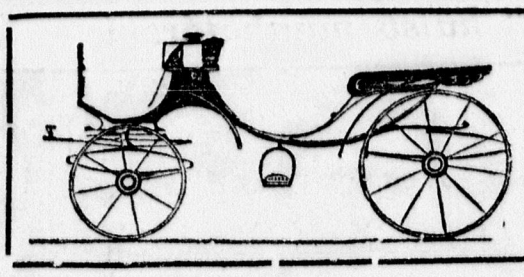

KOCSIK

minden alakban

Riesz Henrik

kocsigyár, Debrecen.

őszinte tiszteletet, mert nélküle a rendőrségi jelentés nemcsak szerencsétlenségről, hanem halálos áldozatokról is említést tehetett volna.

Éppen azért, mert ez nem történt, úgy érzem, egy ilyen bátor, férfias cselekedetről megemlékezni kötelesség.

Erdélyi Károly.

Gazdasági lehetetlenülés címén inditottak pert egy földbirtokosnő ellen rokonai

Erdekes per a debreceni bíróság előtt

A debreceni bíróság előtt igen érdekes ügyben folyik az eljárás. Dr. Varró Kálmán bíró kapta az érdekes pert, melyet gazdasági lehetetlenülés címén indítottak a gazdag földbirtokos nő ellen. Még 1926-ban történt, hogy egy gazdag özvegy földbirtokosnő, Klein Ignácné a férje unokaöcceseivel megállapodott abban, hogy a birtokot ők kezelik, ezért évente négy vagón terményt kötelesek átadni neki. Folyt is rendesen a termény beszolgáltatás mindaddig, amig az OFB be nem avatkozott az ügyekbe, az történt, hogy kisajátították a jó termő szántóföldeket és megváltási árat állapitottak meg. Egyideig fizették is az összeget, de két éve beszüntették. Ezekután a rokonok is beszüntették a vagontermény szállítását. Az OFB azért szüntette be a megváltási ár folyósítását, mert uj összeg megállapitására kerül majd sor.

A földbirtokosnő ragaszkodott a szerződéshez, követelte a kikötött termény szállítását, mire a rokon gazdasági lehetetlenülés címén pert tettek fojamatba és kérték a bérleszállítását. Több tárgyalást tartottak már az ügyben, de ítélethozatalra nem került sor a járásbíróságon. Ilyen irányú per még nem igen fordult elő s a döntés elé jogász körökben nagy várakozással tekintenek.

Idegenforgalmi Tanfolyam az egyetemen

A nemzetek fokozottabb figyelmet fordítanak az idegenforgalomra. — Óriási és fontosságukban felbecsülhetetlen anyagi és erkölcsi értékek fűződnek e kérdéshez. A debreceni nagy héttel kapcsolatban várható nagy idegenforgalom, de Magyarország mindinkább fejlődő idegenforgalma indította az egyetemet arra, hogy a Földrajzi Intézet keretében idegenforgalmi kurzust rendezzen, melynek előadói nemcsak helyi profeszorok és szakemberek, hanem az ország legnevezetesebb szakértői is lesznek. A beiratkozó hallgató nemcsak az idegenekkel való bánás és a helyi idegenvezetés módjaiba kap bevezetést, hanem az elméleti, szervezési, gazdasági és egyéb kérdések egész komplexumát ismeri meg. A tanfolyam előadásait a Déri-múzeum termében és a Földrajzi Intézet előadótermében (központi épület) tartják meg.

A tanfolyam résztvevőinek száma harmincra van korlátozva. Felvételért írásban jelentkezhetik az, aki érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik, legalább egy idegen nyelvet jól bír és esetleg már utazott külföldön.

A fenti adatokat részletesen tartalmazó jelentkezési irat az egyetem központi épületének kapusánál teendők le április hó 3-ig. Nem egyetemi hallgatók 20 pengő tandíjat fizetnek. A tanfolyam eredményes befejezéséről a jelentkezők bizonylatot kapnak, mely idegenvezetésre jogosít és előnyt jelent a jövő iskola évben tartandó magasabb tanfolyamra.

—

A Debreceni Női Felső Kereskedelmi Iskola felhivása a leányos szülőkhöz a leszállitott tandij és a leánynevelés ügyében

Nemzeti és közgazdasági szempontból is igen fontosnak tartjuk, hogy a leányok mennél tömegesebben szerezhessék meg az általános műveltséggel párosult közgazdasági irányú képzettséget. Erre az ismeretre van ma a leányoknak legnagyobb szükségük. Ennek vehetik ugyanis a legtöbb hasznát a családi életben, mint a kereskedő, gazdálkodó, iparos stb, apa, vagy férj hozzáértő segítőtársai és ez ad nekik ma is és ad majd a gazdasági élet javulásával fokozottabb mértékben módot az elhelyezkedésre, kenyérkeresetre.

Általános felfogás szerint iskoláinkban eddig a tandíj magas volt. Ez a körülmény sok szülőt tartott vissza attól, hogy leányát iskoláinkba beírassa. Ez a felfogás nem egészen helytálló. Gyakorlati irányú iskolánk teljesen befejezett egészet ad, a valódi életet ismerteti meg a tanulókkal, a kenyérkeresetre neveli, képesíti őket. Természetes, tehát, hogy a tandíj is magasabb, mint egy olyan iskoláé, — amely pusztán csak elméleti ismereteket nyujt és csak alapot a költséges továbbtanulásra.

Mégis, hogy a leányok mennél nagyobb tömegének lehetővé tegyük a közgazdasági irányú képzettség megszerzését, elhatároztuk, hogy a következő tanévtől kezdődően a tandíjat az állami felső kereskedelmi sikolák tandíjának mértékére szállítottuk le. **Női felsőkereskedelmi iskolánkban eszerint a legmagasabb tandíj 162 pengő lesz és ez fokozatosan 48 pengőig csökken, a beíródíj pedig legfeljebb 27.50 pengő lesz.** A fokozatba való beosztásnál a szülők anyagi helyzete és a tanulók tanulmányi előmenetele az irányadó.

Ha figyelembe vesszük, hogy iskolánkban a következő tanévtől kezdődően a füzetek is lényegesen olcsóbbak lesznek (I. évf. egész évi szükséglete legfeljebb 5.50 pengő, a II. évfolyamé 7.50—8. P) és hogy az iskola Segítő Egyesülete a tanulók többségét ellátja tankönyvekkel (használati díj darabonként ötven fillér), iskolánk egyáltalában nem, vagy csak alig lessz drágább, mint a többi középiskola.

A hivatalos óra alatt. (köznapokon 11—12) rendelkezésre áll, írásbeli megkeresésre pedig készségesen válaszol. (válaszbélyeget csatolni kell) az iskola igazgatósága. Cím: Négyévfolyamú Női Felsőkereskedelmi Iskola, — Debrecen, Kálvintér 2. szám.

Debrecen sz. kir. város Polgármesterétől.

6546— 1934. II.

Hirdetmény

Debrecen sz. kir város tulajdonát képező Guthi telek elnevezésü 690 k. hold 1434 négyszögöl területü ingatlant 1934. évi október hó 1-től kezdődően három évre árverés utján kívánom bérbeadni. A bérbeadási árverés 1934. évi április hó 5. napján tartatik meg Városháza félemelet 12. sz. szobában, gazdasági ügyosztály, ahol is az árverési feltételek a hivatalos órák alatt megtudhatók.

A haszonbérlet áll 5 k. hold 1083 négyszögöl tanyából, 519 k. hold 1483 négyszögöl szántóból, 128 k. hold 416 négyszögöl rétből, 3 k. hold 691 négyszögöl legelőből, 22 k. hold 321 négyszögöl nádasból, 1 k. hold 464 négyszögöl erdőből, 791 négyszögöl utból, 1 k. hold 880 négyszögöl árokból és 8 k. hold 105 négyszögöl egyéb területből, a rajta levő és a város tulajdonát képező felülépítményekkel együtt (1 bérlőlakás, 1 dohányoslakás, 4 cselédlakás, 1 lóistálló, 1 ököristálló, 1 dohányszárító és kis magtár, 1 kamara, 1 sütőkemence, 3 ürszék, 1 kistanyai őrház, régi bérlőtől átvett három legjobb dohányhodály, gépszin, szekérszin, kovács- és kerékgyártó műhely).

Debrecen, 1934 március 21-én.

Polgármester.

FÖLDHASZONBÉRI ÁRVERÉS

A ref. egyház tulajdonát képező alább felsorolt földek:

Bellegelő 493. sz. 155 h. és 443 négyszögöl, Gáll-dülő 15. sz. 13 h. és 21 négyszögöl, Macs 68. sz. 7 h. és 231 négyszögöl, Ondód—Vedres dülő 8. sz. 41 h. és 420 négyszögöl, Ondód—Szoboszlói dülő 12. sz. 12 h. és 600 négyszögöl, Bellegelő 475. sz. 90 h. és 1437 négyszögöl, Bellegelő 476 sz. 82 h. és 1527 négyszögöl, Bellegelő 450. sz. 90 h. és 1434 négyszögöl, Bellegelő 491. sz. 95 h. és 549 négyszögöl és Bellegelő 492. sz. 96 h. és 153 négyszögöl területü tanyás, valamint a tégláskerti Bőm-féle 1374 négyszögöl, Bellegelőn fekvő Bujdosó András féle 1 h. és 1280 négyszögöl, Bellegelő 475. sz. (Mátai uttól balra) 90 h. és 1366 négyszögöl és Bellegelő 450. sz. birtokból 90 h. és 1434 négyszögöl területü épület nélküli földek f. évi április hó 6-án délelőtt 9 órakor a ref. egyház tanácstermében (Kálvin tér 17. sz.) tartandó nyilvános árverésen f. évi október hó 1-től haszonbérbe adatnak. A kikiáltási ár 10 százaléka bánatpénzül az árverés megkezdése előtt a küldöttség kezébe leteendő. Az árverési feltételek és a haszonbéri szerződés egyéb feltételei a gazdasági gondnoknál megtekinthetők.

Küldöttség.

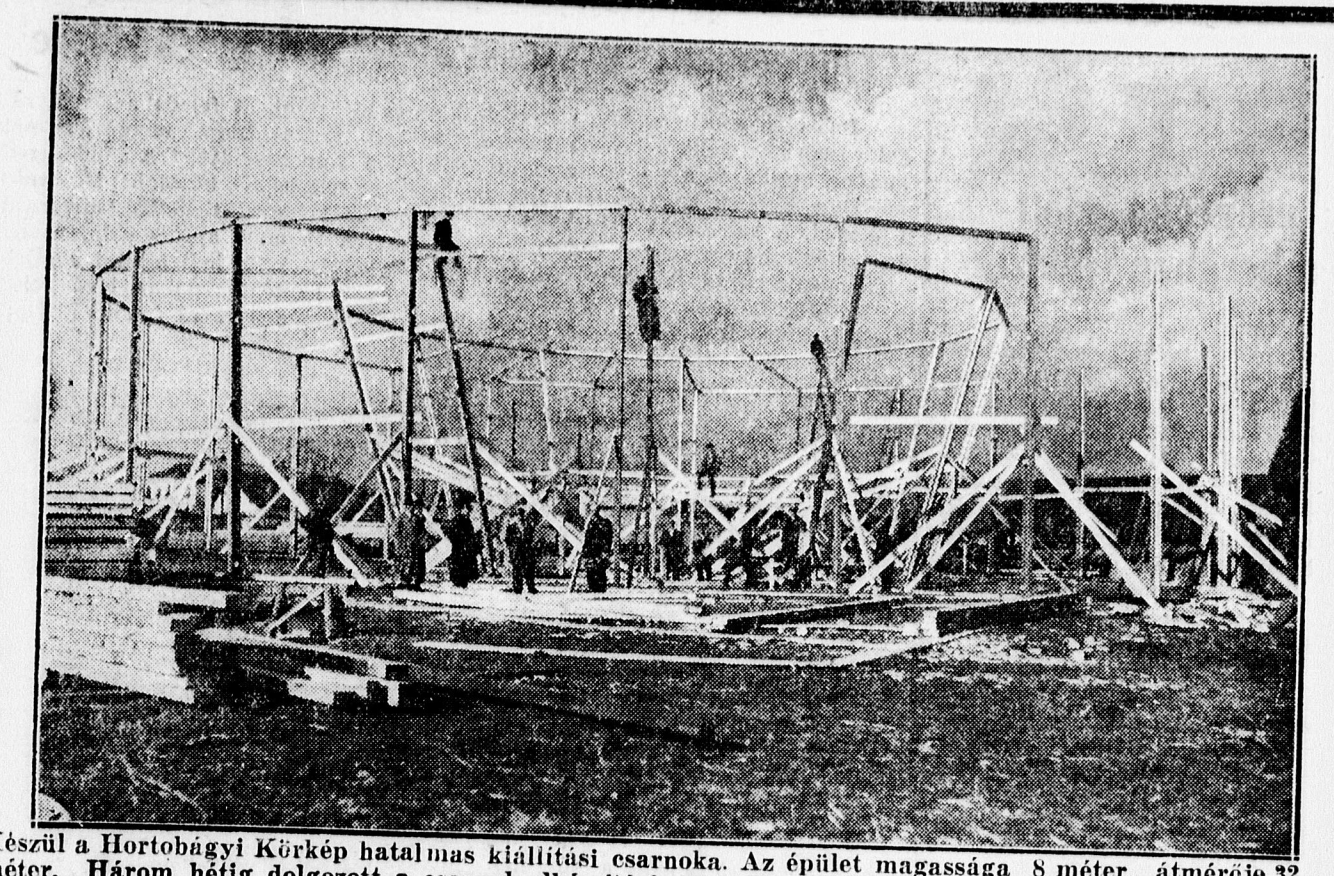

Készül a Hortobágyi Körkép hatalmas kiállítási csarnoka. Az épület magassága 8 méter, átmérője 32 méter. Három hétig dolgozott a csarnok elkészítésén 30 ember, Dávidházy és Palcsik mérnökök vezetésével.

Dr Kupás kertgazdaságáról nyilatkozik Kassay Tibor okleveles gazda, a kertgazdaság volt intézője

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Dr. Kupás Sándor védője Asztalos István dr. azon az alapon kéri dr. Kupás elmebajos voltának megállapítását, mert szerint dr. Kupás a »kertészetet olyan rögeszmék alapján folytatta, olyan beruházásokat eszközölt, melyek egy épeszű okl. gazda ténykedéseivel homlokegyenest ellenkeznek« s a végén szakértőül megnevezi Mahács Mátyás budapesti kertészeti igazgatót?!

Én, ennél a pontnál saját reputációm érdekében és mert ez az állítás alkalmas arra, hogy hitelemet súlyosan lerontsa, kénytelen vagyok megszólalni, mert: engem a mult év augusztus végén dr. Kupás megkeresett és ajánlatot tett arra, hogy legyek a *kertgazdasága intézője*. Ezt elfogadva az is voltam egészen ez év március elejéig, *amikor az ügyek kipattanása előtt kb. 10 nappal anyagi és egyéb személyi differenciák miatt szolgálatomat megszakítottam*. Én voltam az, aki dr. Kupás kertgazdaságát mai formájában megépítettem, ujjászerveztem. Dr. Kupás »rögeszméit« az én véleményem alapján valósította meg a technikai személyzet kiválasztásáról és alkalmazásától kezdve az üvegházak építkezésén keresztül egészen a beállított és beállítandó kultúrákig. Mellékelem a terveim szerint épült ugorkahajtató házak egyikének fényképét is. A melegvízfütésü berendezést a Német Lajos cég készítette.

Dr. Kupás — lévén kertgazdasága 4 kh. öntözhető terület — szabadföldi zöldségféléket, gyümölcsöt, üvegházi és melegágyi uborkát és egyéb primőrt, u. n. egynyári róság palántát, champion gombát és a jövőre vonatkozólag — miután szándékában volt az ősszel üzletet nyitni —, cserepes dísznövényeket és hajtatott cikkeket termelt és akart termelni. — Szóval egy szokványos kereskedelmi kertészet volt az elgondolás, ahol magyar viszonyok szerint »mindennek lenni kell«. Hozzávette a Popazov Gligor bolgár kertész által nagy jövedelmet biztosító üzemként rábeszélt 14 holdas szennyvizcsatornamelletti, város által kiadott bolgár-kertet. Ez alkalmazásomkor már perfekt dolog volt, s itt csak annyit jegyzek meg, hogy »nem elmebajos még az, aki esetleg rossz üzletbe fektett ‚a közönség' tőkéjét . . .«

Volt baromfi- és hússertéstenyészete is, mindkettőt hasznot nem hajtó voltuk miatt leépítette, de amikor megcsinálta, nem sokkal azelőtt még az állam 40 helyre osztogatta az 50.000 pengőket baromfitelepek létesítése céljaira, enesei Dorner Béla, »a magyar hússertéstenyésztés atyja« pedig még ma is hasznothajtó volta mellett tör lándzsát. Bolond volt tehát Kupás?

Le kell szögezni: *Kupás nagyon is okosan látta meg* azt az útat, azt a lehetőséget, hogy az őstermelési ágak közül melyik az, amelyből kellő tőkével még a mai viszonyok mellett is várható haszon, vagyis a kertészkedés. Tudta, hogy neki ehhez van »megfelelő tőkéje«, tehát megcsinálta, azaz csak megcsinálta volna, mert a kertészete mai állapotában csak féligkész valami, hasznot nem hozhat, mert hiányzanak és most már hiányzani is fognak belőle üzemtervem végső, de legfontosabb részei, azok, melyek azt hasznothajtóvá tehették volna.

Kupásban sok volt a szépérzék, szerette a természetet és ezen keresztül megszerette a kertészkedés sokszor keserves, sok csalódást, de sok gyönyörüséget nyújtó voltát. S ha akadna tényleg valaki, aki az ő kertgazdaságának üzemi irányait, célkitűzéseit kertészeti rögeszméknek minősítené, akkor kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az ország minden kertésze, s legutoljára én is elmebajosok vagyunk s ajánlatos lesz mielőbb hozzáfogni a «Hazai Kertészek Bolondokházának« jó nagy dimenziójú megépítéséhez, minél több férőhellyel.

Kupás nem spórolt a pénzzel, úgy gondolta, hogy feneketlen a kasszája, én pedig úgy tudtam tőle, hogy 20.000 pengőt örökölt, valamint hogy voltak olyan hónapok, amikor »vigalmi bün-

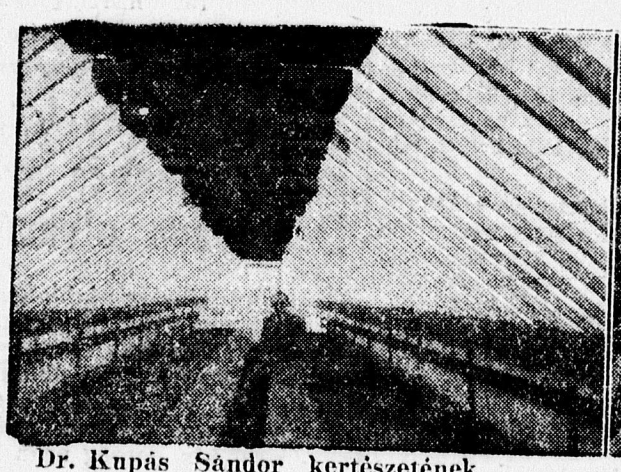

Dr. Kupás Sándor kertészetének egyik uborkahajtató háza.

Dr. Kupás Sándor kertészetének összekötő háza. (Laposító és melegház.)

tetésekből« 1000 pengőt is keresett, az üzemtervet tehát ehhez formáltam.

Hogy befejezzem, kár volt a védőnek — ha inditóokai tiszteletreméltóságát hivatásából kifolyólag figyelembe is veszem —, talán akaratán kívül, csekélységemet hitelében igy rontani. Erre aztán igazán nem szolgáltam rá.

Soraim közléséért fogadja Szerkesztő úr legmélyebb tiszteletem nyilvánítását.

Kassay Tibor,
kertész, okl. gazda.

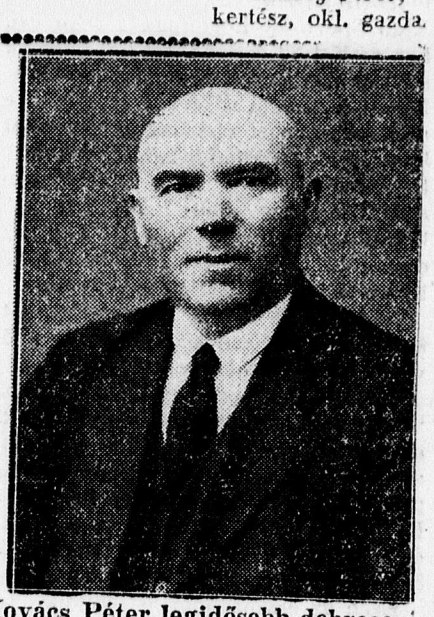

Kovács Péter legidősebb debreceni detektív, kivel érdekes beszélgetést közlünk lapunk más helyén.

Favágó

Fényes fejszéjén szikrát szőrva játszik
Az életontó, táncos napsugár.
S csont-bőr a teste lábfejtől a vállig
Belé a lélek tán csak hálni jár.

Most láng cikkázik két sötét szemében:
Örökmécs, mit a munka láza gyújt.
S vén tölgyhasábok-porban fekve régen
Várnak reája, sok bús életunt.

A favágóval szóba állt az élet.
Ma lesz kenyér és jó kis estebéd.
A kósza pénz az ő markába téved
És felkinálja minden kellemét.

Vánngadt kis testén átvillan a jólét.
Szive megtárul, füttye messze száll
S míg hull a fény, mit vig fejszéje szót szét,
Minden csapása biztos és halál.

VARGA LAJOS.

HIRDETMÉNY

A hadigondozottak uccai árusitási idejére nézve kedvezmény nyujtása tárgyában közlöm az érdekelt hadigondozottakkal és a vásárlóközönséggel, mint II. foku iparhatóság az 1933. VII. t.-c. végrehajtási utasításának 258. pontja értelmében Debrecen sz. kir. város területén a hadigondozott utcai árusok záróráját hétköznapon éjjel 12 órában állapitom meg.

Tájékoztatom a hadigondozott (hadirokkant, hadiözvegy) utcai árusokat, hogy ez az éjjel 12 óráig adott záróra kedvezmény nem kötelező záróra meghosszabbitás, hanem a jogosultak által tetszés szerint igénybe vehető kedvezmény és ezért ennek a végső zárórának keretében az érdekelt uccai hadigondozott árusok közmegegyezéssel hamarabb, akár a rendes nyilt árusitási üzleti zárórakor is megszüntethetik az árusitást, viszont az éjjel 12 órás zárórán tul még külön kérelem esetén nem áll módomban további záróra meghosszabbitást adni.

Ez a zárórai kedvezmény kizárólag a közterületen árusitó igazolt hadigondozottakat illeti meg, tehát a nem közterületen (kapu alatt) árusitó igazolt hadirokkantak sem részesülhetnek ebben a kedvezményben.

Dr. Vásárg István sk.,
polgármester.

SPORT

Az április 8-iki nagy erőpróba előtt a Bocskai husvétkor Lembergben játszik

A Bocskay husvét két napján Lembergben játszik, visszaadva a Lwowski Klub Sportowy Pogonnak a Debrecenben ezelőtt 22 esztendővel tett látogatását, amidőn a lembergi zöld-fehérek a DTE-t imponáló stilusban verték. Remélhetőleg most visszaadják a profi kék-sárgák az amatőr kék-sárgák által kapott sok gólt, bár a Bocskaynak nem lesz éppen könnyű dolga, az előkelő Pogon a helyreállított Lengyelországnak ötszörös bajnoka és már békében is igen jó játékerőt képviselt.

Amíg a kék-sárgák Lembergben játszanak a debreceni közönség már a jövő vasárnapi mérkőzésre készül, amely a tavaszi szezonnak egyik legnagyobb izgalommal várt derbyje lesz. Április 8. napján a Diószegi úti pályán nem kisebb tét dőlhet el, mint Magyarország professzionista bajnoksága, hiszen a Bocskay az Ujpestet látja vendégül és ez a mérkőzés elsőrendü fontosságú a bajnokság kialakulására.

Ezen az egymagában is különös jelentőségen kivül számos olyan mellékkerülménye van a Bocskay—Ujpest találkozásnak, amely joggal fordítja a jövő vasárnap az egész magyar sportközvélemény figyelmét Debrecen felé.

A magyar futball legnagyobb szenzációja ebben a szezonban kétségkivül a debreceni profik pompás előretörése volt. Hetek óta hangos az egész magyar sajtó az ősz közepe óta veretlen debreceni együttes diadalaitól és egész kis tanulmányokat írnak a Bocskay tudományos tílusáról, ebben látva a magyar labdarugás megujhodásának biztositékát. Ugyanezt a megállapitást tették a magyar válogatott tréningpartnere volt AC Floridsdorff vezetői is, akik a magyar bécsi sportsajtóban kifejezést adtak annak a véleményüknek, hogyha a magyar futball a Bocskay-stilust meg tudja gyökereztetni, a magyar labdarugás újra félelmetes futballnagyhatalom lesz Európában.

A jövő vasárnapi Bocskay—Ujpest mérkőzés kiváló alkalom lesz arra, — hogy eldöntse: melyik játékmodor a fensőségesebb, a tudományos, kombinációkra felépitett, átgondolt taktikáju észfutball-e, vagy a lendületi játék, a tankroham, mostanában annyiszor emlegetett oroszlánstilus. Két egészen különböző profi együttes száll küzdelembe vasárnap egymás ellen a Diószegi úti pályán, két olya csapat, amely a legtisztábban képviseli a maga stilusát: a Bocskay a maga nemzetközileg is nagyratartott, a magyar temperamentumhoz alkalmazott orthodox skót stilusát, az Ujpes pedig a lendületi modort, amelylyel a magyar futballban a legközelebb áll ahhoz a latin stilushoz, amit a szövetségi kapitány épen olyan sikertelenül igyekszik ráerőszakolni a magyar futballra, — hiszen ezt az észjáték tette naggyá — mint annakidején a Bocskay ra Orth György.

Nemcsak két remek magyar együttes ütközik meg tehát április 8-án a Diószegi úti pályán, hanem két élesen hangsúlyozott elvi felfogás is, amely miatt immár hosszú hónapok óta olyan ádáz harc dúl a magyar sportfórumon.

Érthető, hogy a Bocskay a győzelmen felül, ami a két pontot jelenti, — még inkább küzd a sportpresztizsért is, a saját stilusának a döntő elismertetéséért, amit külföldön megvesztegető szépsége miatt már évek óta elragadtatással fogadtak mindenütt, a legkomolyaban veendő szakkörök épúgy, mint a nagyközönség — csak épen idehaza igyekezett elhalványitani jelentőségében, kisebbiteni súlyban a budapesti gyorssajtó.

A Bocskay—Ujpest mecs délután egynegyedöt órakor kezdődik, előtte a Textil és a Villanygyár játszanak az amatőrbajnokságért.

Arra tekintettel, hogy a pálya korlátolt befogadóképességü, a Bocskay vezetősége felhivja a közönség figyelmét, hogy jegyét lehetőleg elővételben váltsa meg máris a Svetits-bérpalotai dohány tőzsdében.

A husvéti sportprogram

Debrecen szomorú husvéti programmban részesül. A Bocskay lengyel földön turázik mindkét nap, az amatőrök meg semminemü programról nem gondoskodtak, semmiféle vállakozásba nem kezdtek és igy teljesen elvágják a közönségtől magukat.

Nyiregyházán bajnoki mérkőzéseket játszanak. A NyKISE a DKASE-val játsza le őszről elmaradt bajnoki mérkőzését s ez az utolsó elmaradt mérkőzés őszről. Bíró dr. Nagy Zsolt. *A NyTVE* a DTE-t látja vendégül a bajnoki mérkőzés során, bíró dr. Szilágyi. Őszi eredmény 13:0 a NyTVE javára.)

Berettyóujfaluban a DVSC játszik barátságos mérkőzést. A debreceni II. osztály válogatott Derecskén a MOVE ellen. Bíró Rosenberg. A DVSC Kalocsán játszik s ezzel kész is a husvéti labdarugóprogram Keleten.

Budapesten nemzetközi torna serlegmérkőzés lesz a legjobb bécsi csapatok részvételével. A párositás a következő: vasárnap: Hungária—Rapid, Ferencváros—Austria, hétfőn: Ferencváros—Rapig, Hungária—Austria. A mérkőzés pontra és gólarányra megy.

Ujpest—Kispest bajnoki mérkőzés lesz vasárnap Ujpesten. Ujpesti győzelem várható.

—

AZ ATTILA SVÁJCBAN

Nagypénteken Neuchatelben játszott az Attila a helybeli csapattal. Az eredmény 1:1 volt.

Az Attilában játszott a Bocskay Dóczéja és Gombkötője, mint kölcsön játékos és igy a külföldi sajtóban, mint Bocskai Attila kombinált szerepel a csapat.

—

FELHIVÁSOK

Felkérem a DTE alanti játékosait, hogy vasárnap délután 2 órakor a nagyállomáson pontosan jelenjenek meg: Kiss, Rosenfeld I., Rosenfeld II., Szilágyi, Takács, Weisz, Sólyom, Heimann, Laczkó, Vincze I., Vincze II. — *Intéző.*

Felkérem a Cipőgyár összes játékosait, hogy folyó hó 1-én, vasárnap délután egynegyed 3-ra a dohánygyári pályán a Textil elleni barátságos mérkőzésre megjelenni szíveskedjenek. *Intéző.*

Hazai csomagjait küldje postával.

Tippverseny a Bocskai-Ujpest mérkőzésre

Debrecen sporttársadalma nagy izgalommal készülődik a tavaszi derbire, amikor április 8-án a Diószegi úti pályán a Bocskai méri össze erejét az Ujpesttel. A kék-sárgák diadalmas csapata még sohasem volt szülővárosában olyan népszerű, olyan közkedvelt, mint az utóbbi időkben, amikor felfutott legjobb formájára.

A Bocskai—Ujpest április 8-iki mérkőzésének eredményére tippversenyt hirdetünk. A feladat a következő: el kell találni, hogy melyik csapat milyen arányban győz? A félidő eredményét felesleges közölni. Mindenki annyi szelvénnyel tippelhet, ahánnyal akar. A tippeket április 8-án, vasárnap déli 12 óráig kell beadni a »Debreczen« kiadóhivatalában levő első postaládába, melyre rá van irva: Tippverseny.

A „DEBRECZEN" tippversenye.
A Bocskai-Ujpest
április 8-iki mérkőzésének eredménye:

A beküldő neve: _____

Lakása: _____

I. díj: Egy komplett kávékészlet.
II. „ Egy komplett boroskészlet.
III. „ Két támlásszék a Csokonai színházba.
IV. „ Négy mozijegy.
IV. „ Négy mozijegy.

A nyertesek között a következő értékes díjakat osztjuk ki:

MEGKEZDŐDÖTT A SZEZON A DEBRECENI CSERKÉSZEK CSÓNAKÁZÓTAVÁN.

Megérkezett a tavasz, kizöldültek a növények s a IX. cserkészkerület uj csónakokkal felszerelve indította meg a csónakázási szezont. Nagyszerü ujitással is kedveskedett a közönségnek, amikor motorcsónakot szerzett be és azt a közönség rendelkezésére bocsátja.

Árak a legminimálisabbak: Ötszemélyes csónak egy félórára ötven fillér, háromszemélyes egy félórára 40 fillér, 2 személyes egy félórára 30 fillér. Egyszemélyes szandolin egy egész órára 30 fillér. Motorcsónakázás 20 fillér.

Ezenkívül Debrecenben, máshol nem üzhető sport is lehetséges, a horgászás. Félnapra negyven fillér. Gyönyörü nagy halak, ponty és harcsák vannak a tóban melyeket két esztendővel ezelőtt a hortobágyi halastóból telepitettek át. A halak nagyságára jellemző, hogy fogtak már hét és félkilósakat.

Nagyszerű szórakozást és felüdülést nyujt a csónakázás, a legegészségesebb sport, továbbá büffé és állandó zene is gondoskodik a vendégek jókedvéről.

Kérjük a közönség pártfogását, hiszen minden fillér a liliomos magyar ifjuság érdekeit és céljai elérésének eszközét szolgálja.

HIRDETMÉNY

Debrecen sz. kir. város tulajdonát képező Guthtelek elnevezésü 690 k. hold 1434 négyszögöl területü ingatlant 1934. évi október hó 1-től kezdődően három évre árverés útján kívánom bérbe adni.

A bérbeadási árverés 1934. évi április hó 5. napján tartatik meg délelőtt 10 órakor, Városháza, félemelet 12. sz. szobában (gazdasági ügyosztály), ahol is az árverési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A haszonbérlet áll 5 hold 1083 négyszögöl tanyából, 519 k. hold 1483 négyszögöl szántóból, 22 k. hold 321 négyszögöl nádasból, 1 k. hold 464 négyszögöl erdőből, 791 négyszögöl útból, 1 k. hold 880 négyszögöl árokból és 8 k. hold 105 négyszögöl egyéb területből a rajta levő és a város tulajdonát képező felülépitményekkel együtt (1 bérlőlakás, 1 dohányos lakás, 4 cselédlakás, 1 lóistálló, 1 ököristálló, 1 dohányszárító és kis magtár, 1 kamara, 1 sütőkemence, 3 ürszék, 1 kistanyai őrház, régi bérlőtől átvett 3 legjobb dohányhodály, gépszin, szekérszin, kovács és kerékgyártó mühely).

Polgármester.

9967/934. II.

HIRDETMÉNY

A város tulajdonát képező Köntösgáti déli legelőterületből az ott létesitett töltés által elvágott mintegy 12—14 holdnyi legelőterületet *árverés útján kívánom bérbeadni.* Az árverés f. évi április hó 5-én délelőtt 10 órakor a városháza gazdasági ügyosztály félemelet 12. számu szobában lesz megtartva.

Az árverési feltételek ugyanott a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debrecen, 1934. március hó 27.

Polgármester.

Regények kedvezményes áron a Debreczen olvasóinak

Olvasóink részére ujabb kedvezményes könyvakciót kezdünk. Alább feltüntetett kitünő regényeket a szelvény bemutatása ellenében fél- és negyedáron kaphatják meg olvasóink lapunk kiadóhivatalában, József kir. herceg ucca 1. sz.

Véres föld
Irta: Szalacsy Rácz Imre.
2.50 P bolti ár helyett 1 pengő.

Száz kéz nyul egy leány után
Irta: Pálfy József.
1 P bolti ár helyett 50 fillér.

Halálsugár
Irta: Pálfy József.
80 fillér bolti ár helyett 50 fillér.

Szelvény
lapunkban feltüntetett regények kedvezményes áron való megvásárlására

Debrecen sz. kir. város Polgármestere. 10873/1934. VII. sz.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY

Debrecen sz. kir. város a *Versenyuszoda építkezésével* kapcsolatosan I. földmunka, tereprendezés, II. Bontási munka. III. Vasbeton uszómedence, IV. Körülések, sánclépcsők és vele kapcsolatos munkák. V. Kerítés és egyéb munka. VI. Bejárati épület: 1. föld, kőműves, stb., 2. vasbeton, 3. ács, 4. bádogos, 5. asztalos, lak. máz. és üveges m. VII. Öltöző szárnyépületek: 1. föld, kőm., stb., 2. ács, 3. bádogos, 4. asztalos, lak. máz. és üveges m. VIII. Ugrótorony, IX. Vizvezeték és csatornázási, X. villanyvilágítási és berendezési munkáinak vállalatbaadására nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek.

Ajánlat a város által kiadott ajánlati és költségvetési ürlapon, egységárak megjelölésével teendő és pedig a kiírt összes munkákra, vagy együttesen, vagy külön-külön munkanemenként.

Az előírt okmánybélyeggel ellátott szabályszerüen kiállított és aláírt ajánlatok »*Ajánlat a Versenyuszoda létesítésével kapcsolatos munkákra*« feliratu, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban 1934. évi április hó 14-én délelőtt 11 óráig Debrecen szab. kir. város közigazgatási iktató hivatalában nyujtandók be, vagy oly időben adandók postára, hogy azok a jelzett határidőig nevezett hivatalhoz beérkezzenek

A fentebb megnevezett határidőre beérkezett összes ajánlatok ugyanaznap délelőtt 12 órakor a városháza tanácstermében nyilvánosan bontatnak fel, mel eljáráson az ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek.

A munkálatok az építkezés, illetve a vonatkozó közgyülési határozat kormányhatósági jóváhagyása esetén kerülnek csak kivitelezésre.

Ajánlattevő ajánlatával a végleges döntésig marad kötelezettségben

Ajánlati és költségvetési ürlapokat, versenytárgyalási részletes feltételeket, középitkezési általános és részletes feltételeket ajánlattevők Debrecen sz. kir. város műszaki ügyosztályánál (rendőrségi palota III. em. 109. sz. szobában) az önköltségi ár megtérítése ellenében szerezhetők be, a tervek ugyancsak ott megtekinthetők.

Azok az ajánlattevők, kik a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, — illetőleg előtte még ismeretlenek, tartoznak szállítóképességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyben vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, — tekintet nélkül az árakra, — szabadon választhasson, — a kiírt munkánál többet, vagy kevesebbet rendelhessen, a munkákat belátása szerint megoszthassa, vagy amennyiben a versenytárgyalás eredményét kielégítőnek nem találná, — ujabb nyilvános, vagy korlátolt versenytárgyalást tarthasson, esetleg a munkák vállalatbaadása tekintetében másként intézkedhessen.

Debrecen, 1934. évi március 28-án.

Polgármester.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY

Debrecen sz. kir. város Polgármestere.

Debrecen sz. kir. város hőforrástelepi gépházának bővítésével kapcsolatos I. föld-kőműves elhelyező, II. ács, III. tetőfedő, IV. bádogos, V. asztalos-lakatos-mázoló-üveges munkák vállalatbaadására nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Ajánlat a város által kiadott ajánlati és költségvetési ürlapon, egységárak megjelölésével teendő és pedig a kiírt összes munkákra, vagy együttesen, vagy külün-külön munkanemenként.

Az előírt okmánybélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított és aláírt ajánlatok »Ajánlat a hőforrástelepi gépház bővítésére« fölíratú, pecséttel lezárt, sértetlen borítékban *1934. évi április hó 16-án, hétfőn d. e. 10 óráig* Debrecen sz. kir. város közigazgatási iktató hivatalához nyujtandók be, vagy oly időben adandók postára, hogy azok a jelzett határidőig nevezett hivatalhoz beérkezzenek.

A fentebb megnevezett határidőre beérkezett összes ajánlatok ugyanaznap d. e. 11 órakor a városháza tanácstermében nyilvánosan bontatnak fel, mely eljáráson az ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevő ajánlatával a végleges döntésig marad kötelezettségben.

Ajánlati és költségvetési ürlapokat, versenytárgyalási részletes feltételeket, középitkezési általános és részletes feltételekt ajánlattevők Debrecen sz. kir. város műszaki ügyosztályához (Rendőrségi palota, III. emelet, 103. sz. szobában) az önköltségi ár megtérítése ellenében szerezhetők be, a tervek ugyan csak ott megtekinthetők.

Azok az ajánlattevők, kik a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg előtle ismeretlenek, — tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melybe vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson, azokat esetleg teljesen mellőzhesse, a kiírt munkánál többet vagy kevesebbet rendelhessen, a munkákat belátása szerint megoszthassa, — vagy amennyiben a versenytárgyalás eredményét kielégítőnek nem találná, újabb nyilvános, vagy korlátolt versenytárgyalást tarthasson, esetleg a munkák vállalatbaadása tekintetében másként intézkedhessen, s az ajánlatok feletti döntést a II. sz. állami gázkút tényleges üzembehelyezéséig halaszthassa.

Polgármester.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 25.000—1934. VI. 3. számú rendelete alapján felhívom a cselédtartó gazdák figyelmét arra, hogy a cseléd részére a szerződésben súly szerint megállapított gabonajárandóságot csakis súlyban ban mérve kell kiadni s nem lehet súly helyett hektóliterben (vékával) kimérni.

Felhívom továbbá az érdekelt munkaadók figyelmét arra, hogy a szegődményes földet a gazda kellő időben vetésforgója szerint olyan területen jelölje ki, amely a gazdaságban hasonló termény alá szánt többi földje átlagos minőségének megfelel. Felhívom arra is, hogy a gazda a szegődményes földet, ha azt szerződés szerint megművelte, köteles átadni, olyan jól megművelve adja át, amilyen jól azon a vidéken a hasonló termény alá szánt földeket megművelni szokás.

Debrecen, 1934. március hó 20.

Dr. Vásáry István, sk.,
polgármester.

HIRDETMÉNY

A város tulajdonát képező Mikepércsi út 6. sz. alatt levő 1 k. hold 878.1 négyszögöl kiterjedésü, jelenleg fatelep célját szolgáló ingatlant f. évi október hó 1-től kezdődő érvénnyel árverés útján kívánom bérbeadni.

Az erre vonatkozó árverés f. évi április hó 5-én délelőtt 10 órakor Városháza, gazdasági ügyosztály, félemelet 12. sz. szobában lesz megtartva.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt délelőtt 8—2 óráig ugyanott megtekithetők.

Polgármester.

Mielőtt cipőt vásárolna
keresse fel
Kiss Testvérek Bőrgyár r. t.
cipőüzletét
Piac ucca 89. (Royallal szemben), hol **olcsón szabott árak** mellett kizárólag elsőrendü minőségü **kézimunkával** készült férfi, női és gyermek-cipőket vásárolhat.

AZ ÉLET ÁRJA...

RÉGENY. — Irta: VECSEINE JANKOVICH LUJZA.

(3. folytatás.)

És már azon a ponton volt, hogy odamegy hozzá, ölébe veszi, mint egy gyermeket, megsimogatja, és megnyugtatja: ne félj, itt maradok! Férjhez megyek Morvayhoz... Úgy lesz minden, ahogyan ti akaritok...

De felütnt előtte a kép, ami üldözte és ami már rögeszméje lett: Korláth Endre a felesége oldalán... És a másik... Morvay... aki sápadt, hosszú arcával, álmos szemeivel, pedáns modorával határozottan ellenszenves volt neki, különösen, amióta annyit zaklatták vele.

És megkeményitette a szivét. — Nem!! Nem!!...

Lassan vetkezni kezdett a sötétben és lefeküdt anélkül, hogy egy szót szólt volna többet az anyjához, aki ott kuporgott a divány sarkában...

Szent Isten, milyen gonosz lettem én, milyen könyörtelen! — vádolta magát. — De talán jobb igy. Könnyebben beletörődik a gondolatba, hogy ne legyek mellette.

II. RÉSZ.

Lipthay Benő az idősebbik és egyszersmint az okosabb, higgadtabb fia volt az anyjának, míg Zoltán tökéletesen az apja: olyan délceg katona, olyan könnyelmü, olyan léha. És a szegény asszony meghatóan bájos mosollyal szokta mondani:

— Tulajdonképen csak Benő, akiben bizhatom. A másik két gyermekem...

— De Leónie, hiszen rajta kivül csak egy fiad van! Az uradat, Lipthay ezredest csak nem számitod a gyermekeid közé? — mondták az ismerősei.

— Az uramat?... Istenem, ha tudnátok, hogy mennyi aggodalmat szerez! Bizony csak gyermekem ő nekem és csak akkor vagyok egy kissé nyugodt, ha mellettem tudom. De ez oly ritkán esik meg!

— Ha távol van tőlem, se éjjelem, se nappalom. Minden pillanatban arra lehetek elkészülve, hogy valami borzasztó történik vele.

És a könyörtelen sors igazat adott neki. Egy reggelen holtan hozták haza az urát. Leesett a lóról és agyrázkódást szenvedett, mely olyan súlyos természetü volt, hogy a világhirü sebész, dr. Koncz csodakeze sem segithetett már rajta.

Az ezredes halála után a mesésnek hitt vagyon is összezsugorodott. Mire mindent számbavettek, kifizettek, alig maradt annyi, hogy Zoltán, aki nagy pénzpusztító volt, sértetlenül kikapja apai örökét, melyről öccse javára Benő lemondott. Neki és édesanyjának ott volt a szép kis gidófalvi birtok, ami még az asszony anyai öröksége volt. Anya és fiú úgy egyeztek volt meg, hogy visszavonulva a világtól, ott kettecskén szépen gazdálkodni fognak.

— Ugy-e, nem hagysz magamra, édes jó fiam? — könyörgött az özvegy. — Látod, csak te maradtál nekem! A másik?... Hisz az is jó gyermekem és én nagyon szeretem. De hát ő nem az enyém. Ő az egész világé. Éppen úgy, mint az édes apja volt. Jusst formál hozzá mindenki. És én olyan fáradt vagyok! Szeretném magam kipihenni. Olyan édes lesz a nyugalom annyi zaj és izgalom után!

Benő imádta az édesanyját. Hogyan is ellenkezett volna vele? Ha azt kivánta volna, hogy hagyjon itt mindent és vándoroljanak ki egy lakatlan szigetre, ahol ember sincs a közelben, bizonyára arra is ráállott volna.

Kiköltöztek hát a birtokukra és derakasan hozzáláttak a munkához. Különösen Benő olyan szenvedélyesen, mintha más cél se lebegett volna a szeme előtt, minthogy itt, a távol székely földön mintagazdaságot teremtsen, aminek csodájára járjanak az emberek. Pedig valamikor de más álmai voltak! Politikai téren, a hazának akarta áldozni minden tehetségét, munkaerejét és lángoló ambicióját.

Hivatottá tették erre ősrégi nemes neve, társadalmi állása, esze és minden szép és nagy eszméért lelkesedni tudó, rajongó lelke, amely, úgy érezte, az elhatározó pillanatban nagy dolgok elkövetésére sarkalná.

De változtak a viszonyok. Az édesanya parancsolt vele. Az álmait el kellett temetnie. A Fórumtól az eke szarváig pedig nagy és nehéz út vezetett. Hogy milyen nehéz, azt csak ő tudta. De megtette és most — látszólag — teljesen kielégitette őt az uj munkakör. Egész napját künn töltötte a gazdaságban, honnan csak késő este tért meg. Alig volt ideje, hogy a vacsorához átöltözködjék. Ilyenkor aztán kedvesen eldicsekedtek egymásnak munkájuk eredményével.

Vacsora után, mialatt Benő az ujságokat átfutotta és átnézte a póstát, az anya a zongorához ült és egymásután játszotta kedves klasszikusait. Ilyenkor a családás még szembetünőbb volt. Ez az asszony, aki olyan lelkesen, szinte fiatalos hévvel játszott, egészen más volt, mint aki Liptay ezredes feleségének ismert a társaság.

Aránylag rövid idő alatt csodálatosan megváltozott. Amióta a sóvárgott lelki nyugalmat elvezte, amióta nem kellett egy csapodár férj oldalán a mellőzött, megalázott feleség minden titkolt nyomorúságát mosolygó álarc alatt végig kinlódni, egész lénye bámulatos átalakításon ment át. A hallgatag, hervadó asszonyból életvidám teremtés lett, akinek nehezen hitték el, hogy meglett fiai vannak már. Szép, okos, barna szemei, üde, bársonyos arca, csak itt-ott őszülő sötétszőke haja, súgár termete, egyenes tartása rávallottak az egykori, messze földön hires szépségü Gidófalvy Leóniera.

(Folytatása következik.)

APRÓHIRDETÉSEK

Levelezés

Papírszalvéta
ezre 1.50, fehér closet-papír csomagja 16. Debrecen legújabb térképe 1 pengő, Springer papír fotocikkek szaküzletében. 647 5. 1.

Özvegy
úriasszony tisztviselővel ismerkedne barátság céljából. „Unom a magányt" jeligére a kiadóba. 756

Alkalmazást nyer férfi

Kifutófiut
felvesz Nagy fűszerüzlet. Simonfi 2. 637

Adok
szép világos padolt — pinceszoba, konyhát — tisztességes házaspárnak takarításért. — Vörösmarty 18. 629

Jó összeköttetésekkel
biró fiatal keresztény gépészmérnök megfelelően elhelyezkedhet harmincezer pengő tőkével. Ajánlatok kiadóba: „K. F. T. 15." jeligére. 652

Kimérőt
keresek kis vendéglőbe, nyudíjas kis családot kaucióval. Cím a kiadóban. 677

Tanulót
jobb családból felvesz Nagy Mihály festő, — Bethlen 22. Kedden. 709

Kommenciós
kocsis, nős, nagyobb — fiával felvétetik. Pacsirta 18. 713

Nagyon,
kiváló hangú, hallású intelligens énekesek jelentkezzenek kedden 5—6 között. Átlagénekeseknek tárgytalan. Cim kiadóban. 932

Kisebb
bejáró fiút felveszek. Dózsa u. 9. 829

Egy
kisebb családú mindenes kommenciós Szent György-napra felvétetik. Árpád tér 40. 835

400—500 pengő
készpénzzel alkalmazást nyerhet. Bővebbet Miklós 7. 851

Fényképész-
tanulónak fiút vagy leány felvesz Perczel, Kálvin tér 3. 863

Komenciós
cselédet felveszek. Kocsist, kondást. Jókai u. 22 872

Cipészsegédek
női texmunkára felvétetnek. Somogyi, Kassai út 23. 874

Kocsisnak,
fiatalember felvétetik. Csapó ucca 25. Bálint Sándor műbútorasztalosnál. 873

Alkalmazást keres férfi

Asztalossegédet
felveszek, bútormunkában jártas, Szoboszlói út 4. Széll. 796

Harminc éves gyakorlattal
biró gazdasági intéző, gazdatiszti, ispáni vagy hasonló jellegü állást keres azonnali belépésre. Ajánlatokat „Gazda" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 1587

GAZDATISZTI,
számtartói, ispáni vagy ehez hasonló állást keresek azonnali belépésre. Hosszú gyakorlattal rendelkezem. Közvetitő kizárva. Ajánlatokat „Búza" jeligére a kiadóba kérem. 467 vv.

Házmesternek
ajánlkozik fiatal házaspár, a férfi perfekt asztalos. Jelige: „Asztalos" kiadóhivatalban. 716

Nikkelezésben
és csiszolásban gyakorlott munkaerők, munkásnő is, alkalmazást nyernek. Vasbútorgyár Részvénytársaság. 754

Alkalmazást keres nő

Elvált
asszony vagyok, egyéves fiammal, mindenhez értő gazdaasszonynak elmennék, bárhova. Cím a kiadóban. 667

Gazdaasszonynak
megyek, falura, tanyára Bethlen ucca 5. harmadik ajtó. 697

Jobb
fiatal asszony, pusztán volt, baromfi-, tej kezelést érti, gazdaasszonynak elmenne vidékre, idősebb házaspár, magánoshoz is. Tóth I. Kürt ucca 4. Nyiregyháza. 562

Magános
középkorú nő saját ház és készpénzzel rendelkezik. Elmennék nyugdíjas, vagy kis vagyonnal rendelkezőhöz házvezetőnőnek. Házasság lehetséges. Cim: Mester ucca 20. Háztulajdonos.

Gazdasszonynak
esetleg anyahelyettesnek ajánlkozik magános asszony helyben vagy vidékre 1-ére. Cim a kiadóban. 635

Intelligens nő
házvezetőnőnek vagy gyermekhez ajánlkozik éves bizonyitvánnyal. Cim a kiadóban. 888

Alkalmazást nyer nő

Jobb
mindenest keresek azonnali belépésre. Lehet német anyanyelvü is. — Komlóssy út 17-a. I. 827

Ondoláló
kisasszonyt felveszek, kimanikürőz. Hölgyfodrászat kiadó. Cim a kiadóban. 834

Takaritónőt
délelőttre, rendest, jó bizonyitvánnyal felveszek, Miklós u. 27. 3. ajtó. 710

Bejárónőt
jó bizonyitvánnyal elsejére felveszek, Szent Anna ucca 48., jobb 2.

Egy
14 éves leányt, délelőtti órákra, házimunkánál segédkezni fölveszek, Honvéd ucca 23. 876

Keresek
főzni tudó mindenest. Péterfia ucca 42. I. e. jobbra. 882

Mindenest
hosszabb szolgálati bizonyitvánnyal felveszek Csapó ucca 55. balra. 924

Manikürözö
kisasszonyt, jó munkást azonnal felveszek, Böske hölgyfodrász, Batthyányi ucca 10. 915

Masamódokat
azonnalra felvesz, Modellüzem, Gambrinus át járó. 928

Mindenes
bejárónőt felveszek. Ha tiszta, szorgalmas és gyermekszerető, úgy családtagnak tekintem, Szilágyi Györgyné, Erzsébet ucca 51. 935

Szőnyegszövő
lányok és tanulók felvétetnek — Pikó kézimunkaüzlet, Kossuth u. Városház. 729

Kis gyermekhez
intelligens, jóérzésü lány felvétetik, gyakorlattal előnyben. — Női klinika. 737

Jól főző
mindenest esetleg bejárónőt jó bizonyitvánnyal azonnal felveszek. — Dr Sallay, Wesselényi 2. 751

Jobb mindenes
bejárónő uri kis családhoz felvétetik. Jelentkezni délelőtt 9—12-ig. Piac ucca 39. sz. 778

Bejárónőt
alkalmazok délelőttre, ki mos vasal. Thaly K. 6. 775

Horgoláshoz
értők állandó jó keresethez jutnak. Jelentkezhetnek ünnepkor is Király u. 5. földszint, udvarban. 625

Németül
beszélő komoly, szerény nő fiuceskához fölvétetik. — Ajánlatok „Tanyára" jeligére kiadóba. 632

Bejárólcány,
ki szépen mos, vasal, minden munkára, főzésen kivül, felvétetik Böszörményi ut 6. 663

Mindenes
szakácsnő felvétetik Révi, Nyugati 2. 672

Mindenes
bejárónő azonnal felvétetik Rothermere (Darabos) ucca 7. szám 681

Éves
bizonyitványokkal rendelkező, feltétlenül tiszta bejáró mindenest keresek, ki háztartási munkát önállóan végez Jelentkezés Kossuth u. 22. II. em. folyosó balra. 688

Szoptatósdajka,
gyermek nélkül keresteik, 4 hónapos kisleányhoz, vidékre. Jelentkezni Stefánia Szövetségnél, DEMKE épületében, kedden reggel. 579

Bejárónőt
kitünő bizonyitvánnyal felveszek. Perczelné, — Szent Anna 10. 867

Keresek
egy ügyes mindenes szakácsnét, úriesaládhoz, vidékre, Jókai ucca 19. 936

Bejárónőt
keres azonnal belépésre Ráczné, Ferenc József út 38. szám. 912

Takarító
bejárónőt felveszek. — Piac 77. földszint 2. 711

Gazdasszonyt
felveszek közeli tanyára jó bizonyitvánnyal. Piac 77. földszint 2. 712

Ajánlat

NŐI KALAPJÁT
leszállitott árban 1 pengőtől alakitjuk, eddigi szép és jó munkával. Fővárosi kalaphaz. Széchenyi u. 24. 998 — IV. 4-ig

Margit
női kalapszalonban Csapó u. 47 a legujabb tavaszi modellek megérkeztek. Divatos kalapok már 2 pengőtől. Alakitás 80 fillér! 1514. 4. 11

Korai tavaszi
napsugarak tulerős, fájdalmas hámlást, szeplőt okozhatnak, védekezzék ártalmatlan zsirkrémmel és szappannal. — Földes vegyész, Vigmozinál. 975 III. 31-ig

Málnatövek
olcsón kaphatók, Sesztina ucca 4. Kisállomás mellett. 514

Tűzifa, száraz
bükk, tölgy és gyertyán dorongból apritva, 100 kg. hazaszállitva 2.80. mig a készlet tart, a Központi tüzifa- és széntelepen, a Margitfürdő mellett. Telefon 10—24. 1851 10. 25.

Kárpitosmunkák
javitását és ujonnan készitését jutányosan készíti Debreczenszky kárpitos, Halköz 8. 768 — IV. 4-ig

Szőlővessző
kapható Bíró Géza — Debrecen, Szávay ucca 6. szám. 1145 4. 7.

Nem vagyok,
nem is voltam drága, mert 1.20-ért paplanlepedőt, 80 fillérért legújabb szabás szerint férfi inget varrok, monogrammozást, géphimzést olcsón, Dózsáné, Szent Anna 5. szám. 1666 3. 31.

Vörös Rózsi
értesíti t. vendégeit, — hogy árait a mai viszonyokhoz megfelelően leszállította. Ondolálás 60 hajvágás 40, tartós ondolálás 6 havi részletre is Csapó 65. 1173 4. 10

Cukorbetegek!
Diabétikus tápszerek — gyári lerakata. Deutsch Albert és Fia, Piac u. 1. szám. 248. 4. 26.

½ kg tömbsajt
46 fillér, zsiros trappista kg 1.40-től és friss teavaj kapható az Alpesi sajt csarnokban — Del-Ka mellett. 184 3. 31.

Izletes
urikonyha, családias — adagolás. Csapó u. 19., jobbra.

שֶׁל פֶּסַח
kitünő céklacibere, fűszerek kaphatók, Hatvan ucca 41. Dickernél. A.

Pénzt
házra, földre folyósóttatok, kényszerhadiköcsönt veszek. József kir. herceg u. 44. Mandel.

Szőlőkaró
hasitott akácból, harmadéves, 2 méteres. — Megbízásból: Ispotály u. 19. szám. 703

Izletes
bőséges házikosztot — adok bentétkezésre és kihordásra, Nyil u. 62. 669

Női- és gyermek-
kabátokat, ruhákat jutányosan vállalok. Futó Juliska, Nyomtató u. 10 877

Földieperpalánta
nagyszemű, — minden mennyiségben kapható Bethlen ucca 40. 925

Fúrott kútat,
elhanyagolt, rossz állapotban vesz, kútfurást vállal Kiss Lajos kútfuró, Rákóczi 31. 747

Mérleg
5 kg-os, tányérral, kútszivattyú eladó. Rákóczi 31. 748

Elromlott
kútját olcsón megjavitja vagy megveszi Sáfár kútfuró és szerelő, Lorántffy 46. 749

Megrongált
gáz-, vízvezetékeit és bádogosmunkáit legolcsóbban javit. Batthyányi u. 7. 764

Tenniszpálya
tízméteres kifutókkal két órától, napmentes kiadó, tagok felvétetnek. Csapó 61. 820

Gyermek-
és sportkocsi javitást, hiányok pótlását, átfényezést, nikkelezését és kárpitozását, ugyszintén fürdőkádak zománcozását olcsón eszközli Vasbutorgyár Részvénytársaság. 755

Költöztetéseket
legolcsóbban eszközöl Csengeri, Simonffy u. 30 sz. Telefon 32—21 és 19—18. 791

Tetők
és falszigetelések vállalása Miklós u. 25. 784

Mülépek,
keritésfonatok, kertiszerszámok, locsolók, permetezők, gumicsövek, kertiszerszámok Nagy vasüzletében, — Csapókanyar. 812

Épületek
javitását, átalakitását, uj épületek készitését, nedvesfalak elszigetelését jutányosan vállalom. Dézsi, Faragó ucca 16. 758

Ablakok,
ajtók készen kaphatók Blattner és Társánál Nagyvárad ucca 14. 800

Vendéglő
Késes ucca 16. szám, vasárnap és hétfőn reggel öt óráig nyitva 802

Vénkertben
földieper palánta, nemes fajták, száza ötven, virágtövek, birsbokor, őszibarack, ribizli, köszméte, maina olcsón kapható Domokos Lajos ucca 6/a 780

Eladó
gyökere és sima faj szőlővesz, — valamint földieper palánt Budai Ézsaiás ucca 13/b. 728

Női,
férfi fehérnemüt és ágyhuzatot a legnagyobb igényeket kielégitően készitek. — Szőnyiné, Széchenyi u. 3. Lengyel festő üzletében. 828

Tisztelettel
értesitem kosztosaimat, hogy Filléres étkezdémet áthelyeztem Nyugati u. 2. sz. alól Nyugati u. 22. alá. Szives pártfogásukat kérem. Maradtam tisztelettel Sándor néni. 804

Élelmiszer, ital

Ujlétai
sajáttermésü fajboraimat legolcsóbb napiárban árusitom, Maróthy György ucca 10. 526

CEGLÉDI
Bortermelők Szövetkezete lerakata: Varga u. 10. szám. Nem festünk! Sűritett musttal nem pancsolunk! Csak természetes borokkal rendelkezünk. A sűritett must a gyomorban erjed ki és sok bajnak lehet okozója

Asztali	46
Kövidinka	48
Kadarka	50
Ezerjó	52
Rizling	54
Burgundi	84

1630 3. 31

Pácoltsonka,
eladó 5 kg-os, Kotlacsikné, III. Csokonai u 13. szám. 580

Sajáttermésü
jó bor 1 liter 46 fillér Csonka u. 18. 590

Megháromszorozza
az olcsó tojás értékét ha télire elrakja. — **Ovopax** frissen tartja száz tojáshoz 0.30 fillér Honvéd utca 36. szám Tojásért cserébe is. — Használja ki a mostani olcsó tojásárakat! 576

Teljesjet
tisztán kezelt, házhoz szállitok. Vetnivaló burgonya kapható. Varga utca 25. 725

Sajáttermésü
óborok nagyban eladók. Nagyvárad ucca 15. sz. 742

Kiválóan
elsőrendü házikoszt bőségesen adagolva kapható. Veres u. 30. 748

Kereslet

Uradalmi
vagy tanyasi tejet keresek. Vörösmarthy u. 20, füszerüzlet. 641

Fejőstehenet
nagy tejhozamut, fiatalt friss borjast keresünk megvételre. Ajánlatokat s cimeket kérjük e lap kiadóhivatal pénztáránál leadni. 90

Máté Sándor

OFB ingatlanforgalmi irodája
Blaháné u. 14.
(Rendőrségi palotával szemben.)

Ajánl megvételre több száz ingatlant.

Bérházakat, családi házakat a város központján.

Földbirtokot 10 holdtól 30 holdig, Halápon, Macson, Ondódon, Kisgyesen.

Adómentes családi házakat igen olcsón.

Házhely a város központján, színházhoz közel jutányos áron eladó.

Házhelyek a város minden részén részletfizetésre is.

Keresek eladó házakat, földeket, szőlőket, földbérleteket.

Vennék,
3 szobás és fürdőszobás házat, vagy ilyenné átalakíthatót 3500—4000 lefizetéssel, — a többi bankteherrel. Ajánlatok »Belterületen« jeligére a kiadóba. 630

Vascsövet
használtat keresek megvételre. Címet kérem leadni e lap kiadóhivatalában. 658 vv

Megvételre keresek
használt tüzálló kazántéglát vagy kemencetéglát, deszkákat, lécceket, ereszcsatornát, házőrző pulikutyát. Ár és cim megjelöléssel »Kereső« jelige alá a kiadóba kérem. 654

Teheneket
sertéseket és libákat tartásra vállalok. Értekezni Petőfi tér 12. — Szakácsnál. 722

Veszek
amerikai szőllővesszőt, Izabellát, Noaht, Ripariát, Aramont. Dömök, MÁV üzletvezetőség. 735

6—1000 pengő
kölcsönt keresek biztos fedezetre. Kamat megállapodás szerint. Tisztviselőnő 21 jeligére. 790

Használt deszkát
azonnalra megvételre keresek negyven lapmétert Dankó, Kossuth ucca három. 900

Keresek
megvételre vendéglői berendezést, kerti székeket és asztalokat. Ifj. Kovács Sándor, Csáthy Rrt., Piac u. 8. 920

Oktatás

Naményi
gyors- és gépíró iskolában szakszerű, s gyors, olcsó kiképzés. Előkészítés a tavaszi gyorsírói államivszgákra. Államérvényes bizonyítvány. Törvényszéki tárgyalások, közgyűlések, előadások legyorsírását az iskola beszédíró hallgatói végzik. 584 3. 30—4. 30

Soffőriskola
olcsón előkészít vezetővizsgára, gőzgépvizsgára Csobai mérnök, Hunyadi 23. 666

Zongorázni
olcsón tanitok kezdőket, haladókat, magyar nótákat cigányosan, jazz nótákat is. Házhoz is elmegyek. Eötvös u. 48a 809

Latin-
szakos tanárjelölt, gyenge előmenetelü tanulók oktatását vállalja, Miklós ucca 7. 841

Iroda

Irodahelyiségek
azonnalra, vagy később re kiadók. Ullmann, Piac utca 69. sz. 535

Svetits
bérpalotában azonnalra is kiadó egy irodahelyiség. Meglelő előszobával és mellékhelyiségekkel. Értekezni lehet a ház gondonkságánál. 623

Kiadó
Csapó ucca 17. alatt helyiségek, emeleten irodának, vagy orvosi rendelőnek. Értekezni Kút u. 110. szám. 795

Társ

Pénzestársat
keresek, tanyára, tejhaszonra, felestartásra állatokat, pulykákat vállalok „Hasznos" jeligére. 856

Pénz

1000 pengő
kölcsönt keresek havi 50 pengő haszonrészesedésre. Megbízottam: Dienes iroda, Füvészkert ucca 16. 923

Pénzkölcsönt
ötezer pengőt kiadunk házra, földre, apró összegekben is, előleges költség nincs. Pataky, Varga ucca 10. 859

Kényszerkölcsönkötvényért legmagasabb árat aBlázs bankiroda, Piac 89. fizeti. Ingatlankölcsönök folyósíttatása 768

Bútor

Uriszoba,
műremek, eladó. Tudakozódni a Sbetits-palota házfelügyelőjénél. 887

Eladó
új modern dió telehálók konyhaberendezések, meglepő olcsó áron, — Bethlen ucca 3. 819

Ágysodronyok
sodronykerítések, mosdók, összecsukhatós vas ágyak, állófogasok, — gyermek vaságyak, kerti vasbútorok készülnek Ottónál, Rákóczi ucca 13. szám. Gyermekkocsi javítást vállalok. 664

Antik,
komót, szekréter, berakásos, siffon, sürgősen eladók, Maróthy Gy. ucca 3. 818

Eladó
elsőrendü, új modern kaukázusi dióhálók és konyhabútorok, Szoboszlai út 4. Szélj asztalos. 797

Egy
hálószobabútor olcsón eladó, Zöldfa ucca 12. második ajtó. 764

Autó, motor kerékpár

Continentál
autó és kerékpárgumi minőségben utolérhetetlen. Lerakat Király Albert műszaki és kerékpárraktár Hunyadi ucca 2. szám. 930

Motorkerékpár
350-es, jó állapotban eladó, Eötvös ucca 49. 595

Motorkerékpár
üzemképes, oldalkocsis eladó. Csapó u. 98. Lakatos tanulót fölveszek. 718

Teherautó
üzemképes, jó állapotban 1 és fél tonnás kedvező áron eladó. Postakert. Gyár u. 5. 715

Használt
motorkerékpár eladó. Hajó u. 4. 638

Eladó
4 HP Hofherr kazán, 6 HP Majer benzinmotor mniden elfogadható — áron. — Megtekinthető Hajduhadházon a téglagyárban. 634

600-as,
motorkerékpár, jó állapotban, olcsón eladó, Tar ucca 10. 893

Autót
motorkerékpárt, traktort, javításra szoroulót, veszek. Kiss, Török Bálint u. 5. 753

Eladó
500 kc. A. J. S. oldalkocsis motorkerékpár kifogástalan állapotban. Érdeklődni Piac u. 42. Pannónia garage, Gaál. 779

Motorkerékpárt
venni, eladni akar, forduljon saját érdekében Belházihoz, Bundi 7. sz. 798

Harley-Davidson
1000 kcm oldalkocsis, üzemképes motorkerékpár olcsón eladó. Király Ferenc u. 1. (Sámsoni úti sorompónál.) 298

Motorkerékpár
üzemképes, 350, eladó, vagy elcserélendő oldalkocsissal, Piac ucca 7. 855

350 A. J. S.
motorkerékpár eladó, Szent Anna ucca 58. sz. 868

ARIEL
50-es, oldalkocsis motorkerékpár eladó, Hadházi ucca 3. 929

Jókarban levő
1000 köbcentis motorkerékpár oldalkocsival olcsón eladó. Teleki 54. 890

Gumi kerék,
4 drb, majdnem új, eladó. Böszörményi út 45. 899

Átadó üzlet, vendéglő

Kétkemencés
pékség, lakással, azonnal kiadó, Gyár ucca 4. 734

Kocsma,
forgalmas helyen lakással, május elsejére kiadó, Károly Ferenc József út 70. 736

Csapó ucca 79.
számú, nagyforgalmu kocsma, a fordulónál, 62 éves jogfolytonossággal, kedvező feltétellel, lakbér fizetéssel megvehető. Értekezni Borz ucca 15. 695

Két kemencés
pékség teljes udvarhasználattal kiadó. Bővebbet Miklós 7. 852

Fűszerüzlet
berendezéssel, lakással és másik üzlet olcsón kiadó. Kondor ucca 6. 848

Szatócsüzlet,
árú nélkül, korlátolt italméréssel kiadó. Értekezni Hajnal ucca 7., hátul. 931

Egy
jóforgalmu vendéglő azonnal kiadó. Cim a kiadóba. Árpád tér 3. 897

Kiadó
régi pékség és 3 szoba, fürdőszobás uccai lakás, Széchenyi ucca 50. 919

Üzlet, műhely, raktárhelyiség

Kiadó
egy utcai szoba, konyha. Kinizsi u. 69. 693

Kossuth
és Batthyányi sarok üzlethelyiség kettő szoba kiadó májusra házmesternél. 494

Püspöki
palotában, Kálvintér 5. és a Kistemplombazárnál üzlethelyiségek május elsejére kiadók. Értekezni g. gondonknál, Kálvintér 17. sz. 408

Üzlethelyiség
szép nagy, leboltozott gallériával kiadó, Füvészkert ucca 14. sz. 1719 4. 2.

Kiadó
azonnal üzlethelyiség Sas utca 3., forgalmas helyen, ujonnan festve. 720

Két
üzlethelyiség főtéren tágas portállal Piac 56. alatt kiadó. 691

Forgalmas
helyen bevezetett rőfös és rövidáru üzlet áruval, berendezéssel eladó. Cím a kiadóban. 684

Műhelynek,
raktárnak alkalmas — kettő pincehelyiség kiadó. Rothermere 7. 682

Kiadó
40 éve fennálló sarok fűszerüzlethelyiség kétszobás lakással. Nyil u. 2. Értekezni az udvarban, ajtó 2. 658

Kiadó
városi üzlethelyiségek. Az iparostanonciskolának Burgondia u. felőli frontján egy üzlethelyiség azonnalra kiadó. A szabadkézből leendő bérbeadás tárgyában értekezni lehet városháza I. em. 35. sz. helyiségben a hivatalos órák alatt. Polgármester.

Hentes
üzlethelyiség kiadó. — Huszár Gál 29. Értekezni egyetemi gyógyszertár, Veres. 753

Jóforgalmú
üzlethelyiség májusra kiadó. Lorántffy 46. Cegléd ucca sarok. 750

Fűszerüzlet
kiadó vagy átadó. Kurucz ucca 61. 789

Könyvkötőnek
kiadó két szobahelyiség. Batthyányi ucca 18. 808

Cukrászda
jelenlegi helyisége, esetleg lakással. Csapó 41. Értekezhetni Szent Anna 7. 881

Kiadó lakás egy szobás

Árpádtér közelében
egészséges szoba, konyha, spájzos lakás azonnal, kettő szoba, konyha, verandás lakás május elsejére jutányosan kiadók, Patai ucca 18. 113

Egyszobás,
előszobás lakás mellékhelyiségekkel május elsejére kiadó, Meszena u. 7. 639

Kiadó
egy szoba, konyha ápr. 15-ére. Oláh Károly u. 22. szám. 702

Árpádtér
közelében egészséges — szoba, konyha, spájzos lakás azonnal, kettő — szoba, konyha, verendás lakás május elsejére jutányosan kiadók. Patai utca 18. 113

Világos
pinceszoba kiadó azonnalra is. Meszena u. 5. 621

Nap
utca 20 alatt egy nagy utcai szoba hozzávalóval május 1-ére kiadó. 656

Kiadó
egy udvari szép nagy szoba május 1-ére. Hajnal u. 25. sz. 673

Kiadó
egy utcai szoba, konyha május 1-ére. Nagyvárad u. 6. szám. 673

Kiadó
szoba, konyha mellékhelyiségekkel együtt. Kórház u. 15. 676

Egy szoba,
konyha, spájz külön udvarral május 1-ére kiadó. Ovoda u. 22. 685

Csendes
virágos udvarban egy szoba, konyha, kamara kiadó. Dobó u. 20-b. 686

Trafiknak
üzlethelyiség forgalmas helyen kiadó. Erzsébet u. 22. 644

Kiadó
Erzsébet 77. egyszobás, konyhás lakás mellékhelyiségekkel azonnal. 700

Svetits
bérpalotában május elsejére kiadó egy gorzonlakás mellékhelyiségekkel és comforttal. 623

Kiadó
városi kislakások
különböző helyeken a következő városi kislakások kiadók: A Szoboszlai úti bérházban egy és kétszobás lakások, folyó évi május hó elsejére, a Rakovszky u bérházban egy ét kétszobás lakás, folyó évi május hó elsejére és a Szent Anna ucea 23. sz. házban egyszobás lakás folyó évi április hó 1-re A szabadkézből lelendő bérbeadás tárgyában értekezni lehet a városháza, I. emelet, 35. sz. helyiségében a hivatalos órák alatt.
Polgármester.

Kiadó
május elsejére egyszoba konyha, üvegezett veranda, a házban klozet és víz van. Zöldfa ucca 12. szám. 763

Kiadó
udvari szoba, konyha, május elsejére, olcsóért, István út 41. 774

Kiadó
egy szoba, konyha, kamara, száraz, féregmentes, Eötvös ucca 38. sz. 825

Tiszta,
egy szoba, konyha, és spájz, biztos fizetésünek olcsón kiadó a nagyállomásnál, Wesselényi 81. sz. 845

Egyszobás,
konyhás udvari lakás kiadó, Thali Kálmán u. 12. szám. 854

Kertilakás
központon, (olcsóbb) bolt kiadó. Mák, bor eladó, Csapó ucca 19. 905

Külön
udvarral kiadó, szoba, konyha, spájz, terasszos lakás, Hétvezér ucca 4. 910

Kiadó
szoba, konyha, kamara, mosókonyhával, népfürdővel szemben, Kassai út 33. szám. 934

Kiadó lakás két szobás

Kétszobás
lakás, külön udvarral a Vénkertben, május 1-re kiadó, Kalotaszeg ucca 8. Bejárat Böszörményi út 5., volt kefegyár udvarban, ifj. Zelingernél. 789

Bem József u. 6.
szám alatt kétszobás lakás májusra kiadó. Értekezni a g. gondnoknál Kálvintér 17. 407

Kettő szoba,
egyik konyhának használható, terrasszal, Simonyi ut 12. 624

Két szoba,
előszoba, konyha és mellékhelyiségek kiadó. Értekezni Eötvös ucca 10. 886

Két
kisebb udvari szoba, — előszoba, konyha kiadó, Bundi u. 8. 649

Kiadó
Sestakert, Andaházy u. 4 alatt 2 szobás lakás. 653

Két szoba,
konyha, spájz május elsejére kiadó. Nyil u. 27. 683

Május 1-re
két utcai szoba, konyha, mellékhelyiségekkel kiadó. Apafi 22. 687

Kétszobás,
kétrendbeli udvari lakás Piac 56 alatt kiadó. 690

Frissen
festett utcai kétszobás mellékhelyiségekkel — kiadó. Kigyó u. 42. 694

Egészséges
szép kétszobás lakás — májusra kiadó Nagyerdőhöz, egyetemhez közel. Vasvári u. 7. 696

Május
elsejétől kiadó Kardos utca 13. alatt két szoba, elő-, fürdőszobás, kertes, modern lakás. Megtekinthető négytől hatig 704

Szent Anna 8.
két uccai szoba, előszoba kiadó, május 1-től. 895

Kiadó
Kigyó ucca 4. új épületben parkettes 2 szoba, s előszoba, konyha, fürdő és speiz. Parkettes kétszobás garzon lakás, — augusztus 1-ére, esetleg együtt is, 1 szoba, konyha, speiz. 746

Félkomfortos
csendes udvari két szoba, parkett, cserépkályha. Péterfia 42 707

Kettő szoba,
konyhás lakás május elsejére kiadó. Hungária u. 3. Homokkert. 719

Kétszobás,
utcai, egyszobás udvari lakás kiadó májusra. — Varga u. 25 724

Május
1-ére kiadó kétszobás konyhás lakás. Külsőbásártér 9. Értekezni: Papp Lászlónál, Ferenc József ut 16. sz. 611

Svetits
bérpalotában máius elsejére kettős szobás lakások minden mellékhelyiséggel és komforttal bérbeadók. 623

Két szoba,
előszoba, fürdőszoba, s konyha és mellékhelyiségekből álló modern udvari lakás, máius elsejére kiadó. Tiszta s csöndes udvar. Más lakó nincs. Közel a piachoz. Maróthy György utca 21. Megtekinthető délelőtt 10—12, délután 3—5-ig 534

Kétszobás
előszobás, uccai lakás hozzátartozékaival, májusra kiadó, Böszörményi út 8. 884

Kétszobás
lakás mellékhelyiségeivel május 1-re. Nyil u. 2 Megtekinthető délelőtt 9—2 és délután 4—6-ig. 657

Május 1-ére
kiadó, Poroszlay út 11. számú villa. Megtekinthető a helyszinen. Értekezni Csapó ucca 63. sz. 927

Kiadók
központban, Csapó u. 31. sz. házban. Egy, ket tő és háromszobás lakások, mellékhelyiségekkel. Értekezni Piac u. lakásban. 759

Udvari
kétszobás lakás, mellék helyiségekkel kiadó, — Szappanos ucca 11. 814

Kiadó
két szoba, konyha spájz üzlethelyiség, Mester u. 44. szám. 817

Két szoba,
elő-, fürdőszobás modern lakás, új épület, kiadó, Széchenyi ucca 76. szám. 806

Kiadó
szép kettőszobás lakás, fürdőszoba nélkül, Maróthy György ucca 15. 803

Mansardlakás
kiadó, kettő szoba, — konyha, mellékhelyiség, Teleki ucca 34. 811

Minden
kényelemmel ellátott 2 szobás lakások kiadók, központi fütés, lift, Szt. Anna és Varga ucca sarok. 762

Kiadó
kétszobás, előszobás lakás, összes mellékhelyiségeivel, májustól, Andrásy út 12. 777

Üzlet,
kiadó, Csapó ucca 83 kettőszobás lakással, v. külön-külön. z 793

Két
nagy szoba, konyha, s spájz kiadó, Kigyó ucca 31. istállóval is. 823

Kiadó
május elsejére két földszintes uccai szoba, előszoba, rendelőnek, irodának, lakás, vagy garzon lakásnak is alkalmas, Hunyadi ucca 24. 833

Kiadó
május elsejére modern kétszobás lakás, mellékhelyiségekkel, Honvéd ucca 56. 844

Kiadó
két szoba, konyha, Késes ucca 86 861

Kiadó
uccai kétszobás lakás. Ugyanott ajtók, ablakok eladók. K. Tóth ucca 9 szám. Vargakert. 862

Kettőszobás,
előszobás, konyha, pince, fáskamarából álló lakás, május elsejére, Hatvan ucca 24. Megtekinthető délelőtt 10—12-ig délután 3—6-ig. 710

Két
uccai szoba, mellékhelyiség és még háromszobás uccai kiadók. Értekezni Mester ucca 29. szám. 891-b

Kerti
villalakás közelj főuton kettőszobás, előszobás kiadó májusra. Böszörményi ut 45. 633

Uccai
szép kétszobás lakás, mellékhelyiségekkel, — május elsejére kiadó, Pacsirta ucca 14. 901

Uccai
2, 3, 4 szobás modern lakás kiadó, Arany János ucca 48. 904

Egyetem
mellett, kétszobás villalakás kiadó, Komlóssy út 34. sz. Értekezni lehet Arany János ucca 48. szám. 903

Két szoba,
konyha, kamarából álló lakás kiadó, Széchenyi ucca 35. szám. 926

Kiadó lakás
három szob s

Kiadó
3 és 5 szobás utcai lakás május 1-ére. Kossuth u. 22. 286, 4, 1.

Háromszobás
uccai lakás, fürdőszobával, ugyanott kétszobás udvari lakás kiadó, Rothermere ucca 50. 428 4. 1.

Svetits
bérpalotában háromszobás lakások minden — mellékhelyiséggel és komforttal május elsejére kiadók. Értekezni: lehet a ház gondnokságánál. 623

Püspöki
palotában 3 és 4 szobás lakás, Kálvintér 5. szám alatt egy földszintes, — kétszobás lakás, elsejétől kiadó. Értekezni g. gondnoknál, Kálvintér 17. szám. 406

Kiadó
Nagyerdő szélén egyetemi központtal szemben uj villa 3 szoba, fürdőszoba mellékhelyiséggel május 1-ére Poroszlai ut 76. 665

Háromszobás
fürdőszobás irodának, rendelőnek is alkalmas udvari lakás Piac 56. alatt kiadó. 689

Kiadó
májustól uccai 3 szép szoba, nagy előszoba, s fürdőszoba, pincekonyhával és udvari két szoba, mellékhelyiségekkel József kir. herceg ucca 50. szám. 717

Háromszobás
uccai fürdőszobás lakás május elsejétől kiadó, Szepességi ucca 32. sz., Széchenyi sarokhoz második. 788

Honvéd ucca 26.
háromszobás uccai lakás, májusra kiadó, — villany, víz. 810

3 és 4 szobás
földszinti és emeleti, komfortos lakások május elsejére kiadók, — Hungária palotában. 745

Kiadó
azonnal 3 szobás és kétszobás modern udvari lakás fürdőszobával, Vár ucca 8. sz. 772

Kiadó
villamos végállomás mellett 3 szobás, teraszos alápincézett kerti villalakás azonnal. Értekezhetni Gazdák Bankja, Kossuth ucca. 771

Háromszobás,
üveges verandás lakás kiadó, vízvezeték bent. Simonffy ucca 50. 782

Kiadó
3 szobás, komfortos lakás, féregmentes májusra, Baranyi ucca 42. sz. a Baross uccából nyilik. 783

Háromszobás
lakás május elsejére kiadó, Mester ucca 9. 846

Háromszobás
kertes ház, Nádor ucca 4. szám alatt kiadó. Értekezni lehet Károly Ferenc József út 13. szám alatt. 836

Kossuth 67. alatt
két szoba, konyha, virágos, csendes udvarban, május elsejére kiadó. 857

Mester ucca 29.
egy uccai 3 szobás, fürdőszobás és egy udvari kétszobás, Mester ucca 35. szám. 891-a.

Gyönyörű,
villalakás, nagy gyümölcsössel, stb. kiadó, ugyanott 3 házhely eladó, Békesi Béla ucca 5. Sestakert. A Böszörményi úti városi kertészettel szemben. 887

Háromszobás
újonnan alakított modern lakás, szabad mintaválasztással kiadó, májustól, Piac ucca 75. sz. alatt. 908

Kiadó lakás
nagyobb

Május elsejére
kiadó, négyszobás, modern emeleti villalakás, villamos megállónál, — Károly Ferenc József út 23. szám. 184

Augusztus 1-re
hatszobás, első emeleti modern urilakás, teljes komforttal kiadó, Ferenc József út 16. 608 609

Svetits
bérpalotában négy szobás lakás azonnalra is kiadó. Értekezri lehet: I. em. 2. ajtó alatt. 623

Négyszobás,
nagyon szép családi ház 300 n. öl gyümölcsössel havi 65 pengőért kiadó. Ghillányi u. 17-c. 680

Péterfia 42.
5 szobás utcai lakás keleti fekvéssel május vagy augusztusra, kétfele osztható. 706

Öt szoba,
mellékhelyiségekkel, — uccai, kiadó. Értekezni Széchenyi ucca 21. 843

Kiadó
négyszobás lakás, Bethlen ucca 24. 902

Urilakás,
négyszobás, minden kényelemmel, magán házban kiadó, Burgondia u 19. alatt. — Bővebbet Liener fényképésznél. 887

Modern
ötszobás, parkettes uccai baloldali és kétszobás udvari lakás, május elsejétől kiadó, Egy malom ucca 3. 922

Kiadó
május elsejére négyszobás, öszkomfortos, modern úrilakás, télen nyáron lakható, Simonyi út 6. szám. 865

Kiadó
városi lakások.
A Szent Anna ucca 10. számú bérház, fél emeletén két rendbeli (jelenleg dr Békés Kálmán és dr Barabás Béla bérletében álló) négyszobás és I. emeleten háromszobás, komfortos lakás, folyó évi május 1-ére kiadó. A szabadkézből leendő bérbeadás tárgyában értekezni lehet városháza, I. e. 35. sz. helyiségében, a hivatalos órák alatt.
Polgármester.

Lakást keres

Különbejáratú,
lehetőleg délifekvésü, földszinti bútorozott szobát keresek, kertes udvaru házban, diétikus ellátással. Ajánlatokat ármegjelöléssel Beklinika, 11. sz. különszoba, alá kérek. 600

Május 1-re
keresek modern 3 szoba, fürdőszoba, mellékhelyiségekből álló családiházat. Ajánlatokat „Családi ház" jeligére a kiadóba kérek.
1420-a vv

Keresek
egy vagy kétszobás családi házat megvételre. lehetőleg adómentest, kertben, a Szoboszlói úthoz közel vagy villamoshoz. Címet árral kiadóba kérek »Májusra«. Ugyanott fajgalambok eladók. 678

Átjáróházban
kapualatti vagy lépcsőházban teljesen szeparált tiszta szobát keresek. »Ármegjelöléssel« kiadóba. 484

Keresek
olyan lakást, mely áll: két középnagyságu szobából, egy egészen kicsi szobából és konyhából a Szent Anna ucca végén, vagy a gör. kath. templom környékén lévő egyéb uccában. »Becsületesen megfizetek« jeligére ajánlatot a kiadóhivatalba kérek. 982

Bútorozott szoba

Különbejáratú
csinosan bútorozott szoba, április elsejére kiadó, Werbőczy ucca 14. 496

Szép
bútorozott szoba, azonnal kiadó, Montiezredes Magoss ucca 17. 537

Csinosan
bútorozott szoba, jutányosan kiadó, Arany János ucca 56. újabb épület. vv.

Egy
olcsó csinos bútorozott szoba kiadó. azonnal elfoglalható. Napokra is kapható. Szent Anna u. 35. szám. 622

Kertrenéző
kis szoba butorozva jutányosan kiadó. Simonyi ut 12. 372

Bútorozott
szoba uriháznál, esetleg teljes ellátással kiadó. Piac u. 79., II. emelet. 679

Magános
nő egyedülálló jobb nőt lakótársnak keres. Nyil u. 22 647

Bútorozott
szoba, tisztviselőnek kiadó, vagy felső iskolásnak is. Teleki ucca 7. 600

Csinosan
bútorozott kétrendbeli különbejáratú uccao szoba, fürdőszobával, központi fűtéssel, azonnal kiadó, Simonffy ucca 2-a. I. 1. 773

Uccai
bútorozott szoba, egy-két személyre kiadó, Pacsirta ucca 49. 813

Szépen
bútorozott szoba, nagy terrasszal kiadó, Poroszlay út 21—23. 838

Kiadó
Csapó ucca elején bútorozott szoba, nőhivatalnoknőnek. Cím a kiadóban. 849

Kossuth ucca 67.
alatt különbejáratú, s parkettes uccai bútorozott szoba, egy, vagy 2 személynek, azonnalra is kiadó. 858

Különbejáratú
uccai csinos kis szoba kiadó, Kassai út 5 876

Kényelmes
bútorozott uccai szoba, ellátással (diétás) 15-re kiadó, Domb ucca 14. 898

Ingóság eladás

Eladó
egy gyalupad Rigó ucca 12-c. 596

Gyerekkocsi
jó karban eladó Gázgyár portás. 726

Varrógép
olcsón eladó. Megtekinthető naponta délután háromig Hatvan ucca 25. 705

Óceska tégla
olcsón eladó Rothermere (Darabos) 11. sz. alatt. 646

Eladó
akcáoszlopok és ház Sámsoni ut 34. 674

Eladó
hentesüzleti berendezés, hütő, valódi márványlapos puld Iparkamara épületében, Bakóczynál. 743

Irógép
keveset használt, nagy Adler olcsón eladó. — cim a kiadóban. 631

Egy
kis jégszekrény eladó, Hatvan ucca 1. szám, pavillon. 866

Gyermekkocsi,
majdnem új, modern, mély, eladó. — Gyermekhez 12 éves kislány játszótársnak felvételik, Rothermere 36. 889

Ajtók, ablakok
épületfák, teljes kétszobás épületre eladók, — Szent Anna ucca 7. 880

Márkás képek,
perzsaszőnyegek eladók és egy japán szekréter, Vigkedvü Mihály ucca 27. szám. 894

Kifogástalan
állapotban levő férfi átmeneti kabát, — egy trenchkoat és férfi ruhák eladók, Montiezredes ucca 14. 885

Eladó
nagy, új ikerablakok, elsőrendü munka. Kigyó ucca 5. 875

Íróasztal,
ebédlőszekrény, cselló, konyhaszekrény, Szekrények, festmények, állófogas, asztalok — Csapó 14 831

Üzletberendezés
szalongarnitura, szőnyeg, előszobafal, hintaszék, kényvszekrény, sezlón, iratszekrény — Csapó 14. 832

Egy drb
tiz kilós hitelesitett mérleg sulyokkal és egy középnagyságu jéghütő eladó Eötvös ucca 110 837

Joraghán
perzsaszőnyeg 19 lapméteres, Gobleinképek márkás festmények, **varrógépek**, porszivógép, felöltőszövet, mesterhegedük, cselló, **brilliánsfüggők**, gyémántnyakékek, antik gyémántgyürü, ezüst cigarettatárcák eladók. Horváth, Csapó u. 4 839

Eladó
jégszekéryn, pult, tükrök, fagylaltgép 35 literes üsttel Korponai ucca 9. 840

Bontásból
kikerült tégla, cserép, ajtók, ablakok, gerendák eladók Nagyerdei Vigadónál. 842

Paplanlepedő,
alsólepedő vászon eladó Burgundia 15. kapualatti feljárat. 850

Zongora,
szalon, kőrisasztal, antikfotel, félháló, Biedermeyer garnitura, szekrények, asztalok, ebédlőszekrény, székek eladók Csapó 6. 975

Eladó
2 ablak, 2 ajtó és használt butorok Eötvös 7 757

Tizenkétrámás
ikerablakok 150x160, befelényiló eladó Csapó 49. 761

Ebédlőasztal
6 goberlin székkel, fehér vaságy, mángorló eladó Piac 89. 766

Jégszekrény
kétajtós, keveset használt, eladó Miklós ucca 20. Udvari lakásban. 776

Vétkezik,
ha faszövött és vászon ablakredőnyöket nem a Budapesti lerakatnál veszi részletre. — Bundi 7 799

Könyvek,
Bréhm tizkötetes, — Marcali világtörténet, sorozatok, regények egyenként is olcsón eladók. Cim a kiadóban. 821

Ablak
8 rámás, spalettával 200x110, jókarban, továbbá 2 drb gerébtokos 160x90 olcsón Zsák ucca 11. 921

Eladó ház

Vegyen házat, olcsón, részletre!
Lakbért ugyis fizet, — most kevés előleggel megveheti:
Maróthy György ucca 24., adókedvezményes új komfortos, havi 90 pengő.
Pereces ucca 13. adókedvezményes prima ház, havi 90 pengő.
Nap ucca 23. Komfortos úricsaládiház, havi 100 pengő.
Népszövetségi Hitelszövetkezet, Szent Anna 10. szám. 1096 vv.

NAGY
ingatlaniroda komoly, régi cég, ezért nincsen szüksége komolytalan ödicsérgetésre!
Mindenkit leikiismeretesen kiszolgálunk és eredményes munkánk magyarázata az, hogy fáradságot nem sajnálva, minden eladó ingatlant személyesen bemutatunk vevőinknek.
Nem hirdetek száz rossz dolgot, sem ezer megbízást, ellenben állandóan eladok!
Mostanában elkelt
HÁZAK:
Wesselényi 113, Csillag 28, Acél 35, Csonka 14, Rothermere 38, — Monti 21, Kemény 9, Veres 6, Nyil 108, — György 28, Mátyás király 30, Monostorpályi ut 86, Jánosi 32-a, Jánosi 73, Király F. 54.
FÖLDEK:
Fancsikán, Hajdubagoson, Ondódon, Macson, Bellegelőn, Hosszupályi uton, Szepesen különböző darabokban.
Házak, földek, földbérletek, szőlők, villatelkek, házhelyek minden igényt kielégitő választékban. — Ingatlan cseréügyletek. Kertségi házak kevés előleggel, kedvező törlesztésre, — lakbérlekötéssel is.
Vételnél, eladásnál — forduljon legteljesebb bizalommal **Nagy** ingatlanirodához, Csapó u. 56. (Villamos megállónál.)

30 évig
adómentes négyszobás családi villa, 300 n. öl gyümölcsössel eladó. — Ghillányi u. 17-c. 3000 pengő készpénzzel átvehető. 680

Eladó ház!
Kerekestelep, Szávay Gyula u. 23. sz. Kevés előleg, a többi 30—40 pengős havi részletekben. 668

Eladó
adómentes háromszobás uj ház. Nyil u. 49. 662

Eladó
kerti balla adómentes. Honvédtemető u. 27-c.

Sarokház
nagy telekkel, 3 szobás, fürdőszobás lakással eladó. Mester tizenöt. 675

Rothermere
utca 63. szám alatti ház eladó. Értekezni lehet: Honvéd u. 49. 645

Eladó
Rakovszky u. 33. sz. kényelmes családi ház kedvező fizetési feltételekkel. Magában foglal egyrendbeli kétszobás és egy szoba, konyhás lakást. Érdekdölni Kuruc utca 98. alatt. 640

Andrássy
ut 15. számu ház gyümölcsössel együtt május 1-ére kiadó. Értekezni: Árpád tér 8. szám. 521

Eladó
családi ház magas földszintes, jutányosan. Timár u. 46. 587

Eladó
vagyonmegosztás miatt a Barna ucca 16. számú ház. Értekezni lehet Tanító ucca 13. sz. 819

Eladó
24 éve fennálló kisebb füszerüzlet és kertben levő teher- és adómentes házam elköltözés miatt. Cim a kiadóhivatalban. 730

Eladom
elcserélem Kut u. 18. házamat kisebb telepi, vagy kerti házzal. 752

Eladó
Homok u. 108. sz. ház, vagy fele üres telek. 736

Pénze
8—10 percentet hoz — Hajnal 19. és 27., Nyil 119., Csillag 13. házak vételénél. Értekezni: Balázs, Piac 89. 762

Eladó
több adómentes kisház telepen részletfizetéssel is. — Értekezhetni Gazdák Bankja Kossuth ucca 770

Eladó
füszerüzletes ház, biztos megélhetés, kevés pénzzel megvehető. — Cim a kiadóban. 785

Eladó
ház olcsóért Komáromi ut 17. 816

Sürgősen
eladó házak! Borz ucca 19, Varga ucca 10, Acél ucca 9 négy szobával, 2000 öl gyümölcsössel, Andrássy ut 3 számu villa 1035 öl szép területtel 10.000 P 3000 P-vel átvehető, Márton Kálmán ucca 42. 3 szobával 2500 P, 500 P-vel megvehető, Ispotály ucca 15 szám, uccai ötablakkal, hat lakással 4400 P, 100 P-vel megvehető, Csemete ucca 13. számu értékes ház 9400 P, 3000 P-vel megvehető, Homok ucca 112. 2500 P, Homok ucca 124. Az ingatlanok eladásával megbizott Samu János OFB engedélyes. Hunyadi ucca 24. 909

Vörösmarthy 14.
sz. ház 336 □, eladó, szőlőpermetező is, kiadó butorozott szoba nő részére. 916

Vagyonmegosztás
miatt Hajó u. 24. számu ház olcsón eladó. Értekezni Könyök 8. 918

Sürgősen,
áron alul 9400 P-ért eladó, 3500 P-vel átvehető a Csemete ucca 13. számu értékes ház, — esetleg kisebb házzal elcserélendő. Megbizott Samu János, Hunyadi ucca 24. 909

Eladó házhely

Sestakert,
legelején, Péchy uccában, épitkezésre alkalmas háromszáz négyszögöl házhely eladó, Poroszlay ut 18. szám. 41 4. 15.

Horthy Miklós
sugárut legszebb részén 300 □ öles telek kedvező feltételekkel olcsón eladó. Arany János ucca 4. szám, emelet. 738

400 □ öl
házhely eladó Dózsa u. 15/b. 571

Vénkertben
villatelek, gyümölcsös sürgősen olcsón eladó. Domokos Lajos ucca 6/a. 781

Házhelyek
Széchenyi ut 31. telkünkből kényelmes részletre eladók Miklós ucca 33. délután 3—5. 732

Házhelynek
350 □ öl gyümölcsös eladó. — Hatvanuccai kert. Diófa u. 29. 760

Eladó
házhelyek parcellázási megbizásból a gr. Vécsey és Lándzsa uccán kényelmes részletfizetésre. Felvilágositás a Debreceni Kölcsönsegélyző Egyletben. 744

Széchenyi uton
villatelek háromszáz négyszögöl eladó. Értekezhetni Széchenyi ucca 76 807

Házhelyek
eladók a Hatvanuccai kertben. Kedvező fizetési feltételek. Értekezni Garay u. 20. 824

Eladó
Dózsa ucca 17. számu házhely aszfaltos ut mentén, 10 perces gyalogut a központtól. Értekezhetni Dózsa u. 9. Libakert 830

Tócóskertben
újonnan parcellázotnt telkek már 2-50 pengőtől négyszögölenként. Értekezni Acél ucca 43. 892

Szegényházsoron
házhelyek eladók. Értekezni lehet József kir. 42. 913

Böszörményi
uton villa- és házhelyek eladók. Értekezés József kir 42. 911

Földbérlet

Kertésznek
alkalmas 600-700 négyszögöles kert, kiadó, a Vénkertben. Domokos Lajos ucca 6. sz. alatt. 1234

Sestakert,
Andrássy ut 1. sz. szőlő haszonbérbe kiadó. Értekezni Kut u. 30. sz. 423

Kiadó
4 hold föld tengerinek, közel a városhoz, 5 kilométer. Értekezhetni: Nyil u. 33 661

1800 öles
prima szőlő és gyümölcsös felesbe kiadó. Károly Ferenc József 17-a. 858

Nyirábrányi
határban, kövesut mentén 800 kat. holdas birtok folyó évi októbertől haszonbérbe adó, — esetleg eladó. Értekezni a tulajdonosok megbizottjánál, Lőcseinél, — Vilmos császár körut 48. sz 628

Kiadó
97 hold tanyás birtok október 1-től, Mélius-tér 14. 723

3 hold
fekete föld bérbeadó. — Értekezni: Petőfi tér 12, Szakácsnál. 721

Andrássy uton
1 hold föld részes müvelésre kiadó. Értekezni Rothermere u. 28. 805

20 hold
föld harmadába kiadó. Értekezni Péterfia 35. szám. 404

Ebesen
62 hold fekete föld sok épületekkel kiadó. Szalay, Széchenyi ucca 31. 801

Ondódon
Vedres dülőben 7 hold föld kiadó Kigyó u. 28 822

Macson
8 hold föld kiadó. Értekezni Cserepes u. 12. szám. 869

7 hold
föld a Macson kiadó, vagy eladó. Jókai u. 22 sz. 871

Tanyát bérelnék
közelben tiz holdig. — Cimet kiadóba kérem „októberre" jelzéssel. 907

Eladó föld

Eladó föld
22 hold tanyás föld a Vágóhid háta mögött — Bellegelőn. Értekezni lehet Pacsirta 18. 714

Város
alatt 8 hold tanyás birtok eladó parcellánként is. József kir. herceg u. 44. Mandel. 699

Tehermentes
birtok egy tagban, 136 kishold eladó. Bővebbet Kórház u. 7. 655

Eladó
Ond.ód, Piac dülő 42. számú 7 és fél hold föld Hajnal u. 25. sz. 673

4 km
a városhoz 8 hold fekete föld Bellegelő 396-b. eladó. Értekezni: Honvédtemető u. 27-c. 651

Eladó
tanyásföld 12 hold város alatt. Négy mázsa buza és adó, haszonbér biztositva. Megbizott Balázs 89. 765

Három
hold homok szántó városhoz közel eladó. Értekezhetni Mester u. 9. ügyvédi iroda. 847

Ebesen
40 hold, Bánkon 38 hold mindkettő tanyás, Ondódon 9 hold tanyátlan föld eladó vagyonrendezés céljából. Értekezni Péresi és Papp ügyvédek irodájában Verbőczy ucca. 860

Eladó
8¼ kat. hold fekete föld ára 4.500. 50 kat. tanyás föld az Ondódon, holdja 750 pengő. Macson 25 és 15 hold 650 pengő holdja. Balogh engedélyes, Csemete ucca 5. 731

Fancsikán
9 hold prima föld eladó, Könyök u. 8. 917

Eladó földek!
Ondódon 5, 2, 30, Macson 9, homokon közel 6, 8, 10, homokon nagyon olcsón eladó 300 hold igen jó tanyás birtok 15000 pengő lefizetéssel azonnal átvehető, a többi tetszés szerint törleszthető. — Megbizott Samu János, Hunyadi ucca 24. 909

Vegyes

Örökbeadó
10 hónapos gyönyörü szép árvaleány, csakis jobbmóduhoz. Pacsirta ucca 37. 743

Rakodó
rendszerü KB. méretü préselt szalmakaptárakat (vándor) kasos méhekért cserélek, esetleg eladok. Bese János ucca 4. 792

Kölcsön
gazdálkodóknak, terményelőleg kamatmentes. Szent Anna 14. 787

Kölcsön
házépitésre, ingatlanokra és személyi. Szent Anna 14. 786

Udvartöltésre
földet ingyen adok, aszfaltos utnál, Nyil ucca 21. szám. 853

Kereken járó
kisebb fabódét veszek, Révi, Nyugati 2. 670

Gazdasági termények

Pattogatni
való tengeri kapható, Révi terménykereskedő, Nyugati ucca 2. 671

Eladó
zab, búza, rozs, árpa, Timár ucca 19. 660

Elia burgonyát
keresek 50 mázsa fajtiszta, vetnivalót. Ugyan ott kb 30 mázsa étkezési kifli burgonya eladó. Városi szikgáti gazdaság. Telefon sz.: 32-97. P

Eladó állatok

Eladó
elsőrendü 14 hónapos tenyészkanok. Kossuth u. 22. 287. 4. 1.

Eladó
méhcsaládok országos kaptárban. Téglaskert, Szepesi 51. 692

Máltai
selyempincsi him, fajtiszta hathónapos, eladó. Miklós u. 8. 659

Pulikutya
gyönyörü faju eladó. — Nagyvárad u 15.

Egy
7 hónapos, valódi szürke magyar puli eladó. Teleki ucca 90. 826

Pulikutya,
kölyök, fekete, nőstény törzskönyvezett, eladó, Bihari ucca 4 906

Dienes József

OFB ingatlanforgalmi irodája,
Füvészkert utca 16.

ELADÓ HÁZAK:

80.000.— pengőért:
Szent Anna u. 25. sz.
50.000.— pengőért:
Füvészkert u. 16.
Thaly Kálmán u. 14.
Teleki u. 9.
45.000.— pengőért:
Batthyányi u. 5.
40.000.— pengőért:
Simonyi ut 5.
Szent Anna u. 34.
Vilmos császár ut 48.
36.000.— pengőért:
Kossuth u. 71.
34.000.— pengőért:
Méliusz tér 7.
26.000.— pengőért:
Honvéd u. 9-j.
23.000.— pengőért:
Thaly Kálmán u. 11.
22.000.— pengőért:
Károly Ferenc József ut 7.
Domokos Lajos u. 15.
21.000.— pengőért:
Erőss Lajos u. 5-b.
20.000.— pengőért:
Nap u. 2.
18.500.— pengőért:
Csokonai u. 38.
18.000.— pengőért:
Csemete u. 11.
Külsővásártér 8.
Késes u. 32.
17.000.— pengőért:
Thaly Kálmán u. 11.
16.000.— pengőért:
Arany János u. 38.
Komlóssy ut 43.
14.000.— pengőért:
Agárdi u. 9.
13.000.— pengőért:
Erőss Lajos u. 13.
Csokonai u. 46.
12.500.— pengőért:
Csonka u. 10.
12.000.— pengőért:
Péceli u. 8.
Erzsébet u. 43.
11.000.— pengőért:
Márton Kálmán u. 2.
Délisor 23.
Góhér u. 40.
10.500.— pengőért:
Gróf Vécsey u. 11.
10.000.— pengőért:
Homok u. 142.
Rakovszky u. 53.
Kar utca 30.
Szabó Kálmán utca 30-a.
9000.— pengőért:
Erőss Lajos u. 11.
8000.— pengőért:
Nádor u. 24.
Kassai ut 5.
Kincseshegy u. 18.
Buday Ézsaiás külső 18.
7500.— pengőért:
Dobordó u. 28.
Agárdi utca 13.
Homok u. 24.
Oláh Károly u. 38.
6800.— pengőért:
Pöltenberg u. 4.
6500.— pengőért:
Homok u. 90.
Thököly u. 3.
6200.— pengőért:
Csokonai u. 1. sz. háromnegyed része.
6000.— pengőért:
Homok u. 44.
Csillag u. 61.
Virág u. 13.
5500.— pengőért:
Kálmánchelyi u. 20.
Késes u. 66.
Hollós u. 9.
Dicsőfi u. 6.
Malvin u. 41.
5.200.— pengőért:
Türr István u. 8.
5000.— pengőért:
István ut 4.
Keresztesi u. 27.
Magyar u. 23.
Keresztesi u. 31.
Komáromi u. 7.
Kut u. 128.
4800.— pengőért:
Móric u. 9.
4500.— pengőért:
Martóhy György utca 18.
Homok u. 78.
Kassai u. 3.
4200.— pengőért:
Beresényi u. 56.
Bálint pap u. 17.
Szegfü u. 41.
4000.— pengőért:
Malvin u. 10.
Szaboles u. 13.
Acél u. 12.
Mező u. 12.
Oláh Károly u. 50.
3800.— pengőért:
Vulkántelep, I. u. 7.
3600.— pengőért:
Pázsit u. 3.
3500.— pengőért:
Alsójózsa, Rákóczi u. 787.
Arnold u. 7.
3200.— pengőért:
Arnold u. 5.
Létai ut 1-d.
3000.— pengőért:
Rigó u. 21.
Szép utca 7.
Sárosi utca 2.
2800.— pengőért:
Madách u. 5.
Kisfaludy u. 11.
Bajnok u. 50.
Szép utca 18.
2700.— pengőért:
Bajnok u. 8.
Kuruc utca 83.
Alsójózsa, Rákóczi u. 792.
Poósonyi ut 24-b.
2600.— pengőért:
Bezerédi utca 25.
2500.— pengőért:
Szabó Kálmán utca 53.
2200.— pengőért:
Urrétje utca 44.
Somogyi Pál u. 10.
György utca 29.
1800.— pengőért:
Király Ferenc u. 18.
1600.— pengőért:
Szent Mihály u. 2.
Vulkántelep 8.
1400.— pengőért:
Wolaffka u. 17.
1200.— pengőért:
Lázár u. 10.
1000.— pengőért:
Bajnok u. 48.

OLCSÓ KIS HÁZAK:

Csalogány u. 28.
Fancsovits utca 58. 105.
Vulkántelep 24.

ÜZLETES HÁZAK:

Nyil u. 2. és Hadházi utca 13. sz. sarok.
Csapókerti állomásnál
Vasutisor 29.
Kuruc u. 108.
Székely u. 20.
Ruyter utca 18.
Szabó Kálmán u. 25.
Kuruc u. 108.

TELKEK:

Déri téren.
Egyetemnél, Sétakert utcán.
Komlóssy ut 14.
Mikszáth Kálmán utcán.
Margit utcán.
Diószegi uton.
Bihari u. 4.
Rigó utcán részletre.
Hegyi Mihályné u. 11.
Pozsonyi ut 18.
Hadházy telepen.

SZŐLŐK:

Károly Ferenc József út 50.
Diószegi uton.
Rákóczi-kertben.
Bezerédy utca 25.

FÖLDEK:

Kismacson 17. hold.
Piac dülőben 10 hold.
Fancsikán 16 hold.
Halápon 8 hold.
Józsai állomás közelében 10 hold részletre.

KERESEK:

eladó házakat, földeket, szőlőket, telkeket, földbérleteket.

PÉNZKÖLCSÖNÖKET

hatósági engedély alapján közvetítek. Keresek kisebb-nagyobb magántőkéket kihelyezésre a legjobb kamatoztatásra.

FELVILÁGOSITÁS

és részletes leírás díjtalan.

DIENES JÓZSEF
OFB. ingatlanforgalmi irodája.

Elveszett

Elvesztettem

szerdán kulcsokat betegsegélyzőtől Telekiig. Megtaláló jutalomban részesül Teleki 45. 648

Ingóságvétel

Fogaranyat

veszek. Fogtechnikus, Csapó utca 41. 815

Gazdasági eszközök

Használt

50 cm. Grenó darálót veszek. Ármegjelöléssel levelet a kiadóba kérem »Daráló« jeligére. 727

Eladó

1070 cséplő párba közül golyós, keresek 48 colos cséplőt MÁV Hoffert, esetleg gazdaságit. Helyben, Arany János utca 10. 794

17 soros

vetőgép, tárcsás borona, tengeriültető gép eladó. Mester utca 19. 701

Magánjáró

6-os HP. cséplőgép, teljes felszereléssel, üzemképes állapotban eladó, Ugyanott egy kézi stráfkocsi árukihordásra is nagyon alkalmas, eladó. Honvédtemető utca 31.

Tengeri

ültető, fűkaszáló, külön féle gazdasági felszerelés eladó, Cserepes utca 12. szám. 1870

Gergely-féle

Columbus keltetőgép 200 tojásos, jókarban olcsón eladó. Gróf Leiningen u. 13. 914

Kútszivattyú

dupla működésű eladó. Kassai út 3. szám. 883

Kútszivattyúk,

üstház, kútkagyló, dugattyúbőrök eladók. — Kútszivattyúk javítását és kútásást is vállal. — Honvéd utca 58. 933

Bakóczy László

ingatlanforgalmi irodája, Piac u. 40.

ELADÓ HÁZAK:

30.00.—
Csapó 86, soklalásos, Rothermere 21, jövedelmező bérház.
22.000.—
Bercsényi 64, tizenhat lakásos soraképület.
15.000.—
Veres 9, négylakásos, hentesmesterséghez min dennemű felszerelés.
Csap 41, kitünő épület, átvehető korcsmával.
István út 41, Széchenyi u. végénél adómentes urivilla.
13.000.—
Kossuth uccai villamosnál négyszobás, parkettes, adómentes főuri villa, nyolcezer pengő LÁB-kölcsönnel.
12.000.—
Bercsényi 47, alápincézett massziv épület.
Csapó 86, forgalmas helyen üzleti célra.
Kigyó 11, részben adómentes, lakással.
Keletisor 7, nagyállomásnál adómentes, öt lakással.
Ruyter 18, Városi faraktárnál legprimább épületekkel, átvehető — korcsmajoggal.
Csilla 48, háromlakásos családi ház.
Apafy 111, adómentes családi ház.
10.000.—
Budai Ézsaiás 26, görögtemplomnál négyszobás urilakás, gyönyörű szőlő, gyümölcsös, pénznélküli részletre.
Csokonai 25, belvárosban, kitünő épületekkel.
Szotyori ucca 50, a lelencháznál fűszerüzlet, korcsma, pékség, lakások.
Böszörményi ut 91, három lakással, három üzlettel, pékséggel, adómentes.
Csemete 13, alkalmi vétel.
9000.—
Apafy 113, adómentes uj épület.
Kut 4, üzletes családi ház.
8000.—
Egyletkert 10, sok lakással.
Lugosi 25, adómentes két lakással.
Branyiszkó 5, hentesüzlettel, adómentes családi ház.
Létai ut 12, adómentes urilakás.
Csemete 17, gazdálkodónak ritka alkalom.
7500.—
Kassai ut 1, üzleti célra kitünő.
Szigligeti 8, Népfürdőnél, adómentes urilakás.
7000.—
Cserepes 9, belvárosban sok lakással.
Jósika 18, Népfürdőnél, adómentes modern villa.
6500.—
Óvoda 32, Nagyállomásnál adómentes urivilla.
Faiskola 7, Kisállomásnál háromlakásos, nagytelkü téglaépület, mint örökség, hibátlan alkalmi vétel.
Virág 19, részben adómentes, háromlakással, két üzlettel.
Nyil 4, üzletes családi ház.
5500.—
Zápolya 6, Debrecen szenzációja, város közepén, Kossuth és Csapó utcák között, Vidoni szalámigyár mellett, kettőszáz öl saroktelek, három lakással, nagy istállóval, építkezésre ritka alkalom.
5000.—
Weselényi 43, csendőrlaktanyánál.
ARndrássy ut 48, adómentes modern villa.
Rakovszky 27, kitünő családi ház.
4500.—
Vasuti sor 11, csapókerti állomásnál, kényelmes részletre.
Téglaskert, Szepesi 69, uj épület, ezerkettőszáz öl fekete föld.
3800.—
Szeder 12, adómentes családi ház.
3000.—
Tócóskert, László u. 5, nagytelkü családi ház.
Monostorpályi útnál, Kabar 4, kétlakásos adómentes.
Klapka 25, Csapókert elején, belvárosi értékesebbel elcserélhető.
Emerich 20-b. Nyilas telepi álomásnál kitünő téglaépület.
2800.—
Gyepüsor 67, Hatvar-utcaikertben két lakással, ezer négyszögöl.
Kemény 5, száraz téglaépülettel.
Tócóskert, Méhes 5, építkezésre is kitünő.
2400.—
Király Ferenc 91-b, adómentes családi ház.
2000.—
Szeremley 5, felerésze
1600.—
Madách 7, vasutasoknak, postásoknak, világítási alkalmazottaknak pár száz pengővel — megvehető.
1200.—
Király Ferenc 46-b, családi ház.
1000.—
Káka utca 4-b, Sámsoni ut mellett.
600.—
Városi téglavető, Fűzfa 1.

TELKEK:

Péchy 10, Simonyi 10 mellett 5000.
Acél 25, 1686 négyszögöl 5000.
Vargakert utca 16, négyszáz öl gyümölcsös 5000.
Lehel 47, hétszázötvennyolc öl 6000.
Mátyás király 6, 1034 négyszögöl szőlő lakással 4200.
Majom 5, Vágóhídnál 1026 négyszögöl, 4000.
Poroszlay ut 32, 400 négyszögöl kitünő szőlő, gyümölcsös 4000.
Hatvanuccaikert, Diófa 38, 500 n. öl szőlő, gyümölcsös 3000.
Népfürdőnél, Hevesi 6, Cecilia 5, Kender 22, 1500.
Boeskaykertben 1200 öl szőlő, gyümölcsös, 1000.
Alsójózsán, állomásnál, közvesutnál, 1200 négyszögöl, 400.

FÖLDEK:

Vámospércsen 142 h. legkitünőbb barna homok, tanyásföld, fenyves és tölgyeserdő mellett, kitünő épületekkel, szőlővel, gyümölcsössel, halastóval, feleértékben debreceni házat elfogadunk, kimondottana — uribirtok, alkalmi vtéel, 42.000.
Nqirmihálydiban 93 hold erdőirtás, 30.000.
Vámospércs mellett 42 hold kitünő karban levő szőlő kastéllyal, — fenyves parkkal, épületekkel, gyümölcsössel, szőlészeti és borászati felszerelésekkel vagyonrendezés miatt minden elfogadható áron. Komoly érdeklődőket díjmentesen autón kiviszünk.
Vámospércsen 38 — hold tanyás községhez közel szőlővel. Drágább debreceni házzal elcserélhető, ráfizetünk. — 12.000.
Bánk 106, 26 hold jóminőségü tanyásbirtok, erdő között, 9000.
Haláp 33-b, vasutállomásnál legkitünőbb barna homok, 17 hold tanyával, 9000.
Macson, Odódon, — Ebesen, Szepesen 3, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 18, 21, 24, 29, 33, 35, 41, 42, 47, 50, 56, 62, 84, 110 holdas legkitünőbb tanyás fekete földek.

Az itt hirdetett ingatlanokon kívül házak, földek szőlők, telkek a legnagyobb választékban. Ezernél több ingatlan eladása felett rendelkezik az iroda, miért is a legkényesebb igényeket is a leggyorsabban ki tudom elégiteni.

Kevés lefizetéssel, sőt még teljesen pénz nélkül is vásárolhat házat részletfizetésre.

Ha ingatlanával megunt bajlódni, bármit vásárolni akar, a legteljesebb bizalommal keresse fel Baóczyt. Mindennemü felvilágositás teljesen díjtalan.

A Bakóczy-iroda munkája gyors, eredményes és feltétlen megbízható.

Felelős szerkesztő:
PÁLFY JÓZSEF

A Tiszántúli Könyv- és Lapkiadó Rt. kiadása.